

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Ченове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол. піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайси; в Аргентині — 3 50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

З НОВИМ РОКОМ.

Скінчили ми знову один рік праці. Праці під кожним оглядом важкої. Зате праці потрібної, праці необхідної, яку виконувати повинно бути обов'язком кожного свідомого члена української нації.

На жаль, на превеликий жаль, дуже ще багато одиниць відноситься до питання еміграції як не вороже то принаймні байдуже. Багато одиниць не вмів ще досі уявити собі, як великий зміст криє в собі саме слово еміграція, яке це складне і важке до розв'язки суспільне питання і скільки зусиль треба, щоби це питання корисно розв'язати.

Щоби цю байдужність усунути, щоби освідомити загал — це було першим нашим завданням, як Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, так і його органу „Українського Емігранта“.

Чи вдалося нам це вповні досягнути?

На це питання важко нам відповісти а може передчасно.

Ми щойно в початках праці. Пороблені перші кроки. Повстали перші кружки нашого товариства,

пороблені заходи для заснування дальших кружків. Делегати матірнього товариства відбули цілий ряд поїздок по всіх важніших осередках цілого краю, де відбули наради з представниками українського громадянства в цілі нав'язання взаємин для спільної праці.

Зусилля товариства обмежилися не лише до меж рідного краю. Управа товариства нав'язала тісні взаємини з усіма центрами української еміграції, черепашкувала з представниками цієї еміграції, щоби, по перше, пізнати життя української еміграції, всі її додатні й відемні сторони та, по друге, налагодити співпрацю на будуче.

Сотки листів, які одержало товариство протягом цілого року з усіх кінців земної кулі: з далекого Китаю, з шід гордих пірамід Єгипту, з над дрімучих берегів Босфору, з бразильських пралісів і канадійських прерій, з усіх усюдів, де лише стала нога українського переселенця — усі ці листи були доказом, що Товариство Опіки над Українськими Емігрантами стало тим лучником, який об'єднує свій українського народу на цілому світі.

Слова признання, які ми читали в тих листях були для нас доказом цього.

Та й це лише перші початки. До остаточного здійснення плянів товариства ще дуже далеко. Намічена праця обіймає не місяці, але цілі роки.

Та найважливішою справою, яку виконало товариство протягом минулого року, була опіка над емігрантами та несення інформаційної служби для них.

Тисячі осіб перейшло бюро товариства, як у Львові так і на провінції, бажаючи засягнути інформації, що їм діяти й куди їхати, щоби зажити кращим життям. Тисячі майбутніх українських емігрантів, яких доля гнала з рідних шир, чито на хвилеві заробітки, чи на постійне поселення, радо спішили до нашого товариства, бо пізнали, що лише свої люде дадуть їм щирю пораду, що лише тим способом вони оминуть сіти обманців і довідаються щирю правду. Ті тисячі найкраще можуть оцінити працю товариства і видати свій безсторонній осуд.

Поміч і інформації — ці два головні свої завдання, товариство виконувало по своїм силам, свідоме цього, як велику відповідальність бере на себе.

Не було нашою ціллю і ніколи не буде, щоби без застанови, на сліпо висилати українського емігранта. Для нас еміграція конечність. В імя цього ми радше відряджували емігрантам кидати рідні батьківські загопи, радили їм тут шукати шопрази долі і лише як ми бачили, що вони рішені їхати і вже ніхто їх не вздержить, давали їм річеві споради, остерігали перед лихими людьми, представляли всі можливости на новій землі та давали вказівки, потрібні на дорогу.

Це було наше завдання, це диктувала нам наша громадянська совість і цього будемо придержуватися і на будучність.

З тими самими цілями йдемо в Новий Рік.

До праці закликаємо всіх, кому дорога справа української бідноти, яка кидати мусить такі любі, такі милі шпороти рідної хати, і йти у невідоме за далекі гори, за широкі моря, у підтропікові пратіси і на просторі прерії шукати кращої долі. Закликаємо всіх, хто неглухий на чужі плачі й слези, хто вмів друтого розуміти і увійти в його положення. Бо лише для тих ми працюємо, лише для щасних пасинків долі засновапе наше товариство — до цієї праці закликаємо всіх чесних і свідомих громадян.

Еміграція в 1928 році.

ПЕРЕГЛЯД ЕМІГРАЦІЙНИХ КРАЇВ І ВИГЛЯДІ ЗАРІБКІВ В ТИХ КРАЇХ.

Еміграція робітників і робітниць в 1928 році йшла в двох напрямках: до європейських і заморських країв.

З країв Європи йшла еміграція до Німеччини і до Франції. Еміграція до Німеччини, це сезонна

еміграція, тобто часова, триваюча в році коло 10 місяців. Сезонний емігрант, що їде до Німеччини, не може цілий рік перебувати в Німеччині. Він мусить на два-три місяці вернути назад до краю. Сезонна еміграція до Німеччини, це еміграція рільних робітників і робітниць. Заробляють вони, по потрученні коштів удержання, за десять місяців окола 80 до 100 доларів.

До Франції їхали робітники до ріжних робіт: на рільні, по фабриках і по копальнях. При рільних роботах заробітки малі, майже ніякі. Найкраще заробляють у Франції робітники, що працюють по копальнях вугілля. Вони заробляють річно, по потрученні коштів удержання, пересічно 100 доларів.

Інші європейські краї не входять в рахубу, бо еміграція до них дуже мала наслідком паспортних труднощів.

Еміграція до заморських країв спрямована була в 1928 році до Канади, Аргентини і в малих розмірах до Зєдинених Держав Америки, Бразилії і Уругваю.

Еміграція до Канади і Аргентини, це еміграція рільників і слуг-дівчат до домашньої послуги. Заробітки в Канаді в рільництві виносять 250—350 доларів а для слуг-дівчат 180—300 доларів річно по потрученні коштів удержання. В Аргентині заробітки в рільництві виносять 180—200 доларів річно по потрученні коштів удержання.

До Зєдинених Держав Північної Америки їхали емігранти в обмеженій скількості наслідком ограничующих розпорядків. Заробітки виносять там пересічно 500 доларів річно по потрученні коштів удержання.

Емігранти в Бразилії і Уругваю заробляють так мало, що шкода про це говорити. Причиною цього недостача фабрик і малі заробітки при рільництві, натомість великі кошта удержання.

Для наших людей найкориснішою є еміграція до Канади. Раз тому, що Канада це такий самий край, як і наш. Заробітки там найліпші з усіх еміграційних країв. В Канаді ще ніхто не був без праці, коли лише хотів працювати. Ніхто теж не згинув з голоду. Крім цього там находять наші емігранти поміч від наших людей, яких в Канаді є окола п'ятсот тисяч.

Колі хто не може їхати до Канади з тої причини, що не вмів читати, або що його не хочуть туди пустити канадійські власти, то нехай їде радше до Аргентини, як до інших країв Південної Америки. Аргентина з усіх країв Південної Америки найздоровіша. Заробітки там на половину менші як у Канаді і не сталі а це іза недостачі в Аргентині наших організацій, одначе всетаки кращі, як у інших краях Південної Америки.

Присилайте передплату!

ЕМІГРАЦІЯ ДО КАНАДИ

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами повідомляє, що до Канади можна їхати в 1929 році в троякий спосіб: 1) на підставі контингенту, 2) на підставі афідавітів і 3) на підставі пермітів.

Хто має намір виїхати в 1929 році без афідавіту до Канади, мусить знати, що після канадійських іміграційних законів і розпорядків можуть виїхати з Польщі тільки рільні робітники, служниці й рільнічі родини. Число цих осіб є обмежене, мусить бути наперед зголошене через канадійські влади в Еміграційнім Уряді і через цей уряд затверджене. Також обмежений є час виїзду з Польщі, звичайно від початку місяця лютого до кінця місяця липня а навіть серпня. В тому протязі часу розкладається виїзд емігрантів на концесіоновані в Польщі корабельні Товариства і на поодинокі пароплави цих Товариств. Для кожного корабельного товариства призначене є певне число емігрантів і більше йому не вільно перевозити до Канади. Кожному емігрантові після вподоби вільно вибрати собі це корабельне товариство, яке йому подобається і в якому є вільні місця. Вибравши собі раз якесь корабельне товариство і забезпечивши собі в ньому місце через зложення кавції на корабельну карту в сумі 50 злп., треба держатися цього товариства і виїхати призначеним через нього пароплавом.

На підставі контингенту, затвердженого через канадійський і польський уряд можуть їхати в році 1929 з мушчин тільки рільники від 18—45 року життя, які уміють читати й підписатися. Крім цього мусять вони мати зазначене в військовій книжечці, о скільки її мають, що вони є рільниками.

Крім мушчин можуть їхати ще дівчата в ограниченій кількості, як служниці, які є рільничками і які покінчили 21 літ життя та уміють читати й підписатися. Замужні жінки можуть їхати до Канади, лише разом зі своїми мужами або до своїх мужів на підставі афідавіту.

Крім вгорі наведених осіб можуть їхати до Канади в контингенті ще також цілі родини, які виїжджають до Канади, щоби там поселитися і набути фарму. О скільки їде родина, то мусить їхати ціла, лише діти котрі покінчили 18 рік життя можуть лишитися в краю. На випадок коли оден член родини нище 18 літ є хорий і не зістане узаний через лікаря за здорового, то ціла родина мусить лишитися в краю. Голова родини, а також і сини вище 15 літ мусять уміти читати й підписатися. Прочі члени родини разом зі жінкою не потребують уміти читати.

Коли голова родини не вмє читати, або син вище 15 літ не умє читати, то мусять вони приїхати до нас до Львова, дати себе оглянути лікареві і внести подання о дозвіл на виїзд. По одержанню такого дозволу від канадійських властей, будуть могли вони виїхати.

Хто їде до Канади мусить мати стільки гроша, щоби покрити кошта подорожі кораблем і залізницями тут і в Канаді. Ціла корабельна карта до Канади разом зі залізницею зі Львова, Тернополя, Станиславова, Ковля і Рівного та Варшави аж до Вінніпегу коштує для осіб, котрі скінчили 12 літ — 157 і пів доляра, від 10 до 12 літ — 145 доларів, від 5 до 10 літ — 78 дол. і 50 цент., від 1 року до 5 літ — 66 дол. і 25 цент., а за діти, котрі ще не покінчили 1 року — 5 дол. і 50 цент. Рільні робітники і служниці-дівчата, котрі їдуть до Канади на підставі контингенту мусять мати крім грошей на оплачення корабельної карти ще по 25 доларів на показ як висідають з корабля в Канаді і по 10 доларів на дрібні видатки, так що разом зі заплаченням цілої подорожі мусять мати 192 і пів доляра. Рільнічі родини, після заплачення цілої подорожі за цілу родину до Вінніпегу мусять крім цього мати на кавцію по 500 дол., або 250, або 100 доларів, залежно від цього, до якої групи прийняли їх канадійські селекційні офіцири. Корабельні товариства є обовязані приймати гроші за корабельні карти і канадійські залізничі білети в польських золотих або американських долярах по урядовому курсі.

Всі емігранти до Канади мусять уміти читати. Від обовязку уміння читати звільнені є жінки, які їдуть з родичами або до родичів і всі діти нище 15 літ життя.

Всі емігранти до Канади мусять бути цілком здорові, фізично й духово. Ті, що їдуть без афідавіту в контингенті а саме: рільники, дівчата й родини мусять купити собі корабельну карту самі або може їм хтось прислати гроші на корабельну карту, але не може посилати самої карти, бо це було би одною з причин здержання від виїзду.

Реєстрація рільних робітників, дівчат і родин вже почалася.

Такі є умовини виїзду до Канади. Хто має намір виїхати до Канади і відповідає повищим вимогам повинен так поступати.

Передовсім мусить постаратися о друк на подання до Уряду Посередництва Праці в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами, або в приналежному Державному Уряді Посередництва Праці. Цей друк треба докладно виконати і потвердити в свому громадському уряді або через уряд парохіяльний, печаткою і підписом начальника громади. З цим поданням треба особисто поїхати до приналежного Державного Уряду Посередництва Праці, щоби одержати дозвіл.

Щойно тоді, коли такий дозвіл буде в руках емігранта, може він в своїм старостві одержати безплатний пашпорт. По закваліфікованні емігранта через канадійського урядника має цей видати емігрантові найпізніше до 14 днів тимчасовий сертифікат, на підставі якого емігрант має право до візи. Певність що до виїзду має емігрант щойно тоді, як його оглянуть канадійський лікар і канадійський консуль в Гданську і узнають його за здорового і здібного до подорожі. Подання о пашпорт треба

внести емігрантові до староства сейчас по зложенню кавції 50 злп. на карту корабельну.

До подання о пашпорт муситься долучити: 1) метрику уродження, 2) свідоцтво приналежності, потвержене через громадський уряд, 3) свідоцтво моральности, потвержене через громадський і парохіяльний уряд, 4) кваліфікаційне свідоцтво, потвержене через постерунок поліції як також через повітову команду поліції, 5) посвідку із скарбового уряду, що емігрант заплатив всі податки. О скільки платить емігрант податки в громаді, то посвідку заплачення податків в громадським уряді мусить предложити емігрант в скарбовім уряді і тоді щойно одержить посвідку із скарбового уряду. 6) Посвідку зі суду, що не був караний, 7) мушцини, котрі не скінчили ще 26 року життя, а котрі мають кат. „А“ або „Б“ і ті емігранти, котрі ще не служили при війську, мусять долучити дозвіл військових влад на виїзд за границю — (такий дозвіл важний є на 2 місяці.) — 8) Всі ті, котрі служили при війську і мають більше як 26 років життя, як також ті від 21 до 26 року життя, котрі одержали кат. „Ц“ або „Д“ і військову книжечку, 9) 3 фотографії, одна до кваліфікаційного свідоцтва, 1 до подання і 1 на пашпорт, а крім цього кожний емігрант мусить мати ще 3 фотографії, які йому є потрібні для канадійських властей і для нього.

Стараються про гроші на подорож, треба уважати, щоби не продавати за безцін свого майна і поля, та не випозичати грошей на лихварські проценти, бо в Канаді доляри не валяються по землі і їх треба тяжко заробити. При контрактах продажі треба застерігати собі право відкупу а при позичкових умовах право звороту позички на випадок, коли зайде така причина, що емігранта вернуть без його вини з дороги до Канади.

Як емігрант вистарається о пашпорт і гроші на подорож, то повинен він виїхати цим транспортом, який йому визначить корабельне товариство. Гроші за подорож платить емігрант перед самим виїздом при касі бюро корабельного товариства. При тім мається йому дочислити до ціни корабельної карти зложену кавцію на корабельну карту Тому емігрант, виїзджаючи з дому до транспорту мусить взяти зі собою кавційний квит і віддати його при заплаті.

Ідучи до Уряду Посередництва Праці, якому треба крім виповненого і потверженого подання предложити: 1) опис особи з фотографією, потвержений через громадський уряд і підписаний начальником громади. В рубриці Вашого заняття має бути написано, що Ви є рільником чи рільничкою. На фотографії має бути печатка громадського уряду, але в той спосіб прибита, що половина печатки має бути на фотографії, а друга половина на папери, на котрім є ствердження громадою опису особи, 2) військову книжечку, в котрій рільні робітники мусять мати написане, що вони є рільниками. Не може бути написане: кравець, швець і т. д. Як їде ціла родина, то треба

зложити або метрики всіх членів родини або і метрикальний витяг, метрику вінчання, свідоцтво моральности, свідоцтво приналежності, військову книжечку і опис особи, виставлений через громадський уряд. Мушцини, котрі ще не служили при війську і дівчата мусять крім виповненого і потверженого через громадський уряд або парохіяльний уряд подання, предложити своему Урядові Посередництва Праці: 1) опис особи з фотографією, потвержений через громаду, 2) метрику, 3) свідоцтво моральности потвержене через громадський і парохіяльний уряд і 4) свідоцтво приналежності. Уряд посередництва Праці переконується чи рільні робітники, дівчата-служниці й голви родин та сини вище 15 літ уміють читати й писати, чи є рільником зглядно рільничкою і тоді потвердить предложене йому подання.

З потвердженням через Уряд Посередництва Праці поданням і всіма документами треба особисто удатися до одного з бюро корабельних товариств, де лікар цього бюро огляне емігранта або емігрантку, чи вони є здоровими. О скільки лікар узнасть емігранта за здорового і здібного до виїзду, тоді має емігрант зложити в цьому корабельному товаристві кавцію на корабельну карту в квоті 50 злп., щоби в цей спосіб забезпечити собі місце на виїзд до Канади. Коли корабельне товариство прийме від емігранта кавцію і признасть його здібним, тоді рівночасно повідомляє емігранта коли він має в означеному дні і місці зголоситися до кваліфікації через канадійського урядника.

Коли в означенім дні канадійський урядник огляне емігранта і закваліфікує його, це є узнасть його за здібного до виїзду до Канади, має він потвердити подання, яке вже зістало потвержене через Уряд Посередництва Праці. Після цього затвержене через канадійського урядника подання, вноситься до Державного Еміграційного Уряду в ціли видання емігрантові дозволу на одержання безплатного пашпорту. Дозвіл такий дістає емігрант і Староство, до котрого емігрант належить.

Перед виїздом з хати кожний емігрант повинен добре заховати гроші й документи і в часі дороги стерегтися злодіїв і обманців. В дорозі він не повинен зазнайомлюватися з незнайомими особами і не показувати їм грошей ані документів. Навіть в бюрох корабельних товариств, в еміграційних готелях і на пароході повинен добре уважати на своє добро.

Вже в хвилині, як емігрант повзяв намір виїхати до Канади, повинен він в своїх справах інформуватися в своему товаристві Опіки на Українськими Емігрантами, заперенумерувати собі часопис „Український Емігрант“, якого передплата коштує 2 злп. на 3 місяці. Всі друки до подання о пашпорт дістане емігрант в нашім товаристві як і саме подання до староства. Також можемо виповнити і залучники до нього, коли емігрант подасть нам докладний рік, місяць і день уродження. За всі друки і їх виповнення числимо 2 злп. 55 гр. з поштовою оплатою, котрі то гроші може емі-

грант переслати товариству в поштових марках. Товариство може також, о скільки це потрібне, зробити подання до військових влад, коли емігрант подасть докладно рік, місяць, день уродження і місце своєї приналежності. За подання до військових влад враз з поштовою оплатою числить товариство 1 злп. 75 гр., яку то квоту можна переслати листом в поштових марках.

Емігрант повинен також перед своїм виїздом до Канади учитися говорити й писати з українсько-англійського самоучка, який видає Товариство Опіки над Українськими Емігрантами. Самоучок можна одержати в Товаристві: брошурований по 2 злп. а оправлений в полотно за 2 злп. 50 гр.; на пересилку треба долучити марку за 80 гр. Коли Товариство вислає самоучок за посліплатою, тоді дочислює до ціни книжки ще квоту 1 злп. 40 гр., в якій міститься поштова оплата і оплата за посліплату.

Виїзджаючи до Канади мусить кожний знати, що там є багато українських фермерських і робітничих організацій, а також Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу, яке опікується нашими емігрантами, прибувшими з краю. Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові стоїть у тісних зв'язках з товариством Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу і поручає йому заопікуватися нашими емігрантами і подати їм поміч в разі потреби. На сам початок і в дальшому життю найде кожний український емігрант в українських інституціях в Канаді пораду, поміч і потрібні інформації.

КАНАДА.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.

При Інституті ім. Петра Могили в Вінніпегу існує студентський кружок „Прометей“. Завданням кружка гуртувати українських студентів, улагоджувати дискусії, концерти та забави. При кружку існує теж оркестра під проводом п. Крип'якевича.

Протягом 1928 року відбулося кілька дискусійних вечорів. Один з них на тему „Чи українці в Північній Америці засимілюються“, викликав логі суперечки і був дуже оживлений.

Кружок мав намір видавати свій постійний орган під наголовком „Прометей“. однак вийшло лише одно число.

Відбуваються теж деколи концерти й забави. Сходини кружка відбуваються що суботи.

ЗИМА В КАНАДІ.

Погода в Канаді дуже змінлива й непевна. Ось до 15. грудня було так тепло, що один фермер в Портенс Плейне волочив свою рілля а вже один день пізніше почалася зима і не уступає. Снігу впало небагато, зате морози були й великі.

ЗБІР ПШЕНИЦІ.

Доміняльне статистичне Бюро в Оттаві подає до відома, що цього року випродукувала Кана-

да 500.613.000 бушлів пшениці; з того на самі три степові провінції Канади припадає 497.598.000 бушлів. Певіщі числа представляють суму о 49.869.000 бушлів менше, чим були урядові звідомлення ще в вересні.

Виїзд до Аргентини.

ХТО МОЖЕ ІХАТИ ДО АРГЕНТИНИ?

Еміграція до Аргентини є обмежена і тепер можуть туди виїхати тільки такі категорії емігрантів:

1) Реємігранти, які мають свідоцтво аргентинської поліції, що вони підчас свого побуту в Аргентині морально заховувалися і не були судово карані, а також свідоцтво моральності польських властей за час свого побуту в Польщі. Реємігранти мусять перед виїздом з Аргентини вистаратися в аргентинській поліції вище згадане свідоцтво;

2) Поодинокі особи, або цілі родини, які мають дозволення на візд від аргентинського Генерального Іміграційного Уряду в Буенос' Аїрес (т. зв. афідавіт);

3) Рільні робітники і рільничі родини, які мають посвідку польських властей, що вони є рільниками і їдуть до Аргентини в цілі праці на ріллі.

Інших категорій емігрантів тепер до Аргентини не пускають.

СТАРАННЯ ПРО Т. ЗВ. АФІДАВІТ.

Про дозволення на візд емігрантів до Аргентини можуть старатися їх своїки або приятелі, які мешкають в Аргентині. В тій цілі мусять вони внести по еспанськи подання до Генерального Іміграційного Уряду в Аргентині. В поданню мусить бути подана адреса того, що просить і роботодавця, та висота денного або місячного заробітку. Правдивість цього подання мусить потвердити роботодавець, якась відома гуманітарна інституція, парох чи інша якась достовірна особа. До подання треба долучити свідоцтво моральності того, що просить, виставлене через місцеву аргентинську поліцію і метрику цієї особи, яку хочеться спровадити до Аргентини. Для жінок і дівчат вище 21 літ видає Генеральний Іміграційний Уряд дозволення на візд тільки тоді, наколи вони їдуть до мужів, родичів, братів, або сестер.

Коли Генеральний Іміграційний Уряд затвердить це подання і видасть дозвіл на візд до Аргентини, тоді треба цей дозвіл потвердити ще в польському консуляті в Буенос Аїрес. На випадок затвердження, польський консулят виставляє т. зв. карту візвання і звертає всі документи тому, що просить, а цей відсилає їх листовно під адресою емігранта.

Досі затвердження подання через Іміграційний Уряд і польський консулят можна було полагодити через пошту. В останньому часі заходять випадки, що польський консулят вживає того, що просить, аби

він особисто приїхав до Буенос Айрес. При великих віддалях і доріжні аргентинських залізниць спричинює це великі видатки і втрату часу, що утруднює старання про дозвіл на візд до Аргентини.

Треба зауважити, що з причини недостачі в Аргентині українського товариства опіки над переселенцями, виробленням дозволення на візд до Аргентини займаються звичайно безплатно бюро корабельних товариств, або адвокати і ріжного роду агенти та шкютні писарі за великою заплаатою, що доходить до 40 доларів.

ВИЌЗД БЕЗ АФІДАВІТІВ.

Без афідавітів можуть їхати муццини від 18 до 60 літ, які є рільниками і хочуть працювати в Аргентині на ріллі. Хлопці нище 18 літ можуть їхати тільки в товаристві і під опікою родичів, повнолітнього брата, або судового опікуна. Жінки можуть їхати тільки в товаристві і під опікою мужа, родичів, або судового опікуна (о скільки це сироти). Самітні дівчата вище 21 літ можуть їхати тільки з рідним, повнолітнім братом.

ІНШІ УМОВИНИ ВИЌЗДУ.

Всі емігранти, що їдуть до Аргентини, мусять бути здорові. Стан здоровля провірюють лікарі корабельних товариств по бюрох на провінції, в їх центрах в Варшаві, в шортових містах а остаточно при висіданні з корабля провірює аргентинський державний лікар в Буенос Айрес.

Читати не потреба вміти.

КОШТА ПОДОРОЖИ.

Подорож III. клясою з місця закупна корабельної карти до Буенос Айрес коштує у всіх корабельних товариствах однаково:

950 золотих або 107 доларів на звичайних кораблях від одної дорослої особи вище 10 літ, 112 доларів або 1.000 золотих на поспішних кораблях або 116 доларів на люксових кораблях. За діти від 5 до 10 літ платиться половину, за діти від 1 до 5 літ четвертиншу, за немовлята до 12 місяців не платиться нічого.

По приїзді до Буенос Айрес мають право всі емігранти на 5 днівний безплатний побут і харчі в еміграційному готелі. Надто всі емігранти дістають від аргентинського уряду безплатний переїзд залізницями до місця праці.

ЯК СТАРАТИСЯ ПРО ВИЌЗД ДО АРГЕНТИНИ?

Особи або родини, які хочуть їхати на афідавіти, мусять вислати своїм своякам або приятелям своє свідоцтво уродження, а замужні жінки свою метрику вінчання. Вони мусять чекати, аж їх свояки або приятелі вистараються і пришлють їм дозвіл на візд до Аргентини.

ЛІКАРСЬКЕ СВДОЦТВО.

Перед розпочаттям старань до виїзду треба увевнитися про стан свого здоровля через лікарськї

оглядини в бюрі цього корабельного товариства, через яке емігрант хоче їхати. На випадок, коли лікар узнає його за вдібного до виїзду, то виставляють йому лікарське свідоцтво, яке мусять мати фотографію. Це лікарське свідоцтво потрібне в емігрантові пізніше в ціли одержання польської і аргентинської візи.

ДОЗВІЛ ЕМІГРАЦІЙНОГО УРЯДУ.

Всі емігранти, так ті, що їдуть за афідавітом, як і ті, що їдуть без афідавіту, мусять внести до Еміграційного Уряду подання о дозвіл на безплатний пашпорт. Це подання мусять перед цим потвердити громадський уряд. Особи, які їдуть за афідавітом мусять долучити до подання свій афідавіт. Вказаним є, щоби рільники, які їдуть без афідавіту, а мають в Аргентині свояків або приятелів і мають від них приватні листи з їх аргентинською адресою, долучали до подання ці листи, а коли Еміграційний Уряд набере з них переконання, що даний емігрант може мати надію знайти працю при рільництві при помочі своїх свояків або приятелів, то скорше залагодять подання о дозволення на безплатний пашпорт. Зауважити треба, що тепер Еміграційний Уряд полагоджує подання рільникам без афідавіту протягом двох до трьох місяців, а для родин тільки тоді, о скільки їм сто заплаченню подорожи остаеться около 300 доларів, потрібних на початок рільної господарки в Аргентині.

ПАШПОРТИ.

Дозвіл на видачу безплатного пашпорту відсилає Еміграційний Уряд до припалежного староства і листовно повідомляє про це емігранта. Тоді може емігрант вибрати зі староства свій безплатний пашпорт. Щоби дістати пашпорт зі староства, треба внести подання до староства о цей пашпорт і долучити до нього: метрику, свідоцтво приналежности, свідоцтво моральности, кваліфікаційне свідоцтво з поліції, свідоцтво скарбового інспекторату, що емігрант не залягає з податком, а муццини від 18 до 26 року життя, о скільки на військових книжечках не мають категорії „С“ або „D“ дозволення з П. К. У. Стемпель на подання до староства коштує 3 золоті, а від кожного залучника 50 сотиків.

ПЛАТА ЗА КОРАБЕЛЬНУ КАРТУ.

Завдаток на корабельну карту можуть прийняти корабельні товариства щойно тоді, як Еміграційний Уряд видасть емігрантові дозволення на безплатний пашпорт. Завдаток можна складати 50 золотих або 5 доларів. Решту ціни за перевіз платиться перед відїздом в польській валюті або в доларах по денному курсі.

ВІЗИ.

Польську візу видає Еміграційний Уряд безплатно. Щоби одержати цю візу, треба предложити Еміграційному Урядові: пашпорт, заплачену корабельну карту, лікарське свідоцтво і свідоцтво з громади з фотографією, в якому шовсвідчається: про-

фесія або заняття емігранта, що він не був в останніх 5 роках судово караний, що ніколи не був умовно хорий і не був жебраком, і що є здібний до праці: це мусить ствердити або поліція або староство. А коли їдеться за афідавітом, то також треба долучити цей афідавіт.

Аргентинська віза коштує 3 долляри і видає її перед від'їздом аргентинський консулят в Варшаві. Консулеві муситься предложити ці самі документи, що й Еміграційному Урядові, а надто дві фотографії.

ВІЇЗД.

Речисень до транспорту визначають корабельні товариства на яких 8 днів перед виїздом корабля з європейського порту. До цих речисень треба примінитися, щоби опісля не чекати довго на від'їзд другого корабля.

ПОМІЧ ЕМІГРАНТАМ.

Українські емігранти, які мають намір виїхати до Аргентини за афідавітом або без афідавіту, повинні інформуватися перед виїздом у своїх свояків або приятелів про умовини праці і життя. Хто не має до кого звернутися в Аргентині, повинен досягнути в тій справі інформації в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові. Наше товариство уділяє також інформації і порад в справі вироблення потрібних до виїзду документів, дає їм потрібні до цього друки і на бажання виповнює їх.

Тому кожний український емігрант повинен звертатися до свого товариства по інформації, пораді і поміч.

АРГЕНТИНА.

Проказа в Буенос Айрес.

Велике занепокоєння викликав в Буенос Айрес випадок, який мав місце в одній тамошній родині. Одна мати застрілила свою 15-літню доньку, в якій завважила проказу. Це саме сталося з дальною своячкою застріленої, котра теж занедужала проказою і її також застрілив брат. В звязку з тими випадками вийшли на яву, що в Аргентині є дуже багато прокажених. В останніх кількох місяцях тутешня поліція задержала на вулицях, каварнях і кінематографах 84 прокажених. Також з краю приходять вісти про численні випадки прокази. В провінції Corrientes стверджено 600 випадків.

Для прокажених будує аргентинський уряд спеціальний захист на острові „Серіто“ над рікою Альто Парана. В захисті знайде приміщення покищо 20 родин. Будова дальших захистів в проекті.

Український емігранте!

Коли тебе доля пригнітає, коли голод заглядає тобі в очі, коли в ночі тобі сняться гарні сні про далекий чарівний край — не вір тим снам. Не кидай

рідної землі, яку потом і кровю зросили твої діди й батьки. Старайся працею поправити свою долю тут на батьківській землі.

Колиж до тебе пристунить невідома тобі людина й почне на ухо тобі шептати, що дець там далеко люде живуть наче в раю, що земля там родить без праці — не вір їй, гони від себе, бо вона лише на твоє нещастя чекає. Їй байдуже, що станеться з тобою, з твоєю жінкою і діточками, вона має лише свій аиск на увазі і тому так гарно, так принадно і так облесливо до тебе промовляє.

Колиж справді для тебе виходу немає, коли ти вже рішився їхати на чужину, то роби ще розумно. Спитай про раду добрих і розумних людей, роби все із застановою, поволі і по надумі. В тій цілі удайся до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Свої люде тобі порадять, як і що маєш зробити. Вони тобі не дадуть злої ради ні інформації, вони тебе не обдурять ні не обманять. Послухай їх бо це твої брати, які тебе розуміють, і бажать тобі добра.

Коли вчуєш, що твій родич або сусід вибирається в дорогу, побалакай з ним. Порадь йому, а коли сам не можеш, то справ його лише до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Скажи йому нехай нікого не слухає, хто чекає на його згубу. Нехай слухає добрих і чесних людей.

Коли в часі мандрівки на чужину, в шлягу чи на пароплаві зустрінеш свого земляка, якому важко все зрозуміти, з якого всі наеміваються, ним помітуй, стань в його обороні. Не дай йому зробити кривди. Порадь йому, навчи його, сядь біля нього на пароплавному помості, візьми до рук самоучок чужої мови і учись разом. Коли приїдете до чужого краю, вам обом легше буде, коли будете знати чужу мову.

Коли опинишся вже на чужій землі, коли доїдеш до своєї цілі, поступай лише після тих вказівок, які тобі дало Товариство Опіки над українськими Емігрантами. Відразу заберися до праці, не гайцуй часу! На чужині так само, а може й важче, треба працювати як у рідному краю. Не надійся на пічню ласку ні поміч. Твоє майбутнє залежить виключно від тебе самого, від твоїх рук і твого мозку.

Колиж жаль і туга наляже твоє серце, не піддавайся настроєм. Все перенеси, все перетривай, не попадай в розпуку. Між чужими людьми, серед нових умовин кожному важко в перших днях і не одно бачить він в ще чорніших красках, як воно є в дійсности.

При кожній нагоді: при праці й при відпочинку, на радощах і в смутку, на самоті й в гурті — завжди намятай, що ти син свого народу, що в дома остали рідні брати й сестри. Не смійш про них забувати! Не смійш забути рідної мови батьків своїх! Будь свідомим українським емігрантом, бо лише тоді шанувати тебе будуть чужі, лише тоді будуть тебе вважати за людину.

ВСЯЧИНА.

Звіринні фарми.

Аляска це півострів, в Північній Америці. Наляжить він до Зєдинєних Дєржав, якї закупили його від колишньої Росії. Хоч Аляска лєжить у лєдній полосі й життя на ній для непривичного чоловіка тяжкє, є вона дужє багатою країною. Підприємчіві американці відкрили на ній багато копалєнь і це дало притоку, що багато людєй почало навідуватися на Аляску й почали шукати за скарбами. Повстали чєрєз це перші кольонії білих, побудовано залізницю і тепєр Аляска нє та, що була перед роками. Звіринний світ на Алясці багатий, головнє живуть там білі ведмєдї, північні лиси, видри і т. п. З цього чєрпають мєшканці Аляски великі зиски. Торговля шкурами цих звірят пєрємїнилася у велику індустрію і шкури ці продають американські торговці за великі гроші на ринках в Зєдинєних Дєржавх.

Найбільший полит є за видрами. Видра, чє сотворіння, що своєю породєю наближєнє до тхіра. Живє вона на воді і на землі і кормитьсє головнє рибою та мєсом їжака.

Тому підприємчіві американці почали заводити розплодові фарми видр а тим самим число видр на Алясці незвичайно зросло. Розплодових фарм на Алясці сьгодні дужє багатє. Одна фарма, коли добрє ведєна, приносить в році околє 10 тисяч долєрїв.

Крім фарм видр заводять американці також фарми лисів. Їх закладають головнє на островах, що маходяться недалєко бєрегів Аляски. Кормлять їх також рибою.

До закладання цих фарм принєволило американців чє, що як видр так і лисів було вжє малє на Алясці а то наслідком безнастанних ловів. Побоювалися навть, що їх зовсім нє будє. Тепєр цієї небєзпєки вжє нєма.

ХРОНІКА.

Український мільонер. В Шікаго живє український бізнесмен Кіндрат Савяк, якого маєток числять на близько мільон долєрїв. Він тепєр дає фінансову допомогу українському центральному комїтетові, який приготєвляє учась українців у виставі з нагоди 100 літніх роковин міста Шікага в 1933 році.

Морози в Америці. В середніх стєйтах Америки панують так сильні морози, що багатє людєй позамерзало. В деяких місцевостях морози доходили до 40 стєпенїв.

Борьба з перебіжниками. Американський уряд призначив два мільони долєрїв на цілі бєр-

ження канадїської та мєксиканської границі, чєрєз якї досі дужє багатє людєй пєрєкрадалосє до Зєдинєних Дєржав.

Нєщасливий випадок на копальні. Дня 1. грудня м. р. згинув трагїчною смєртю в копальні недалєко міста Олифанту в Зєдинєних Дєржавх Америкки український робітник-емїгрант Михайло Сєлєцький. Покійний походив зі сєла Улюч, пов. Бєрєзїв.

Самогубство. Український емігрант Василь Кирило, замєшкалий в Нью-Йорку при Іст. 8 вул., наслідком родинних непорозумїнь кинувся в днї 5 грудня м. р. до води, дє й потонув. Коли витягнули його з води, вжє був мєртвий.

До наших читачів!

Вступамє у третій рік нашого видавництва. Як і в попередніх літ наш часопис будє появлятьсє два рази в мєсяць і приносить будє крім засадничих статтєй на тєми еміграції багатий інформаційний діл про можливості еміграції до країв Європи і заморєських дєржав. Містити будємо дописи наших корєспондєнтів з уєїх центрів української еміграції про тамошнє життя наших пєрєсєлєнців та умовини праці.

Кожний український емігрант, який нє бажєє впасти жєртвою еміграційних гїєн, який хочє мати правдиві інформації, повинєн стати пєредплатником „Українського Емігранта“.

„Український Емігрант“ повинєн находитися по вєїх читальнях і коопєративах, на столі кожного громадєньського діяча — бо еміграція чє суспільнє питання, якє повинно інтерєсувати кожного члєна нації.

„Українського Емігранта“ повинні читати вєї українські пєрєсєлєнці, якї опинилися на чужій землі і нє лишє читати, ає написати свої завваги і спостєрєження до редакції, щобн чє можнє було використати й подати до відома тих, якї думають покинути рідний край.

„Українського Емігранта“ повинєн брати в до-рогу кожний, хто виїжджає на чужину.

„Українського Емігранта“ пєрєдавайте з рук до рук, від хати до хати, бо тільки тим спєсобом охороните загал пєред несєвієсними агєнтами.

Пєрєдплатє лишаєтьсє далі пєзмїнєна, а самє: річнє 8 зол., піврічнє 4 зол., чвєртєрїчнє 2 зол.

Гроші посилати або чєком наkonto П. К. О. 153.315, або грошєвими пєрєказами.

ВИДАВНИЦТВО
„УКРАЇНСЬКОГО ЕМІГРАНТА“.

З М І С Т: З Новим Роком. — Еміграція в 1938 році. — Еміграція до Канади Канада: З життя укр. студєнства. Зима в Канаді. Збір пшєнниці. — Хто можє їхати до Аргєнтини. — Аргєнтинє: Проказа в Буєнос Аїрес. — Український емігрант. — Всячина. — Хронїка. — До наших читачів.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2-50 мільрайси; в Аргентині — 3-50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Мертвий еміграційний сезон.

Наші літні місяці: червень, липень і серпень завжди приносили зі собою певний застій в еміграції, який звичайно називано мертвим еміграційним сезоном.

Сьогоднішній мертвий сезон ось як представляється:

До Німеччини перевалилася сезонова еміграційна хвиля в місяцях марті, квітні і маю. Нема ніяких виглядів, щоби в літніх місяцях зголошено яке запотребування на рільних робітників до Німеччини. Щойно з початком осені буде потрібне в Німеччині незначне число робітників і робітниць до копання бараболі і бураків, але цих робітників на кілька тижнів праці береться звичайно зі сусідних з Німеччиною західних польських повітів. Для українських робітників нема найменшої надії дістати якусь працю в Німеччині скорше, чим на другу весну.

Французький ринок праці також вже наповнюється як в рільництві, так і в промислі. Можливим е,

ще незначне запотребування передовсім по копальнях вугля і залізної руди, а також на рілі, але це майбутнє запотребування буде невелике.

Інші європейські ринки праці не мають взагалі значіння для української еміграції, а тимбільше в мертвому сезоні.

Зі заморських країв до Зєдинених Держав Америки місячними партіями виїжджатиме найблизча родина замешкалих в Америці емігрантів, а саме: жінки, невінчані діти до 21 літ життя, родичі американських громадян, а після місяця червня буде видавати американський консулят около 100 віз місячно рільникам, які зрештою вже від кількох літ зареєстровані в американському консуляті і чекають на свою чергу. Шанси одержати американську візу мають тільки ці рільники, які давно вже зареєстровані і мають порядкове число около 4000. Всі інші категорії емігрантів, які бажали би поїхати до Зєдинених Держав Америки не мають найменших виглядів на виїзд.

До Канади в літніх місяцях будуть могли виїхати тільки ці емігранти, які одержать перміти або

афідавити до своєї найближчої рідні, а саме: жінки, діти, родичі, братя і сестри. Практика показує, що канадські імміграційні влади не спішаються з видаванням пермітів і затвердженням афідавітів (номінаціон) навіть для найближчої родини, а подання канадських громадян і фермерів лежать неполаджені ще від місяця грудня і січня. Цим рішучим родинам, які рішилися виїхати в цьому році до Канади з родинами в цілі набуття власних фарм радимо, аби постаралися виїхати з дому можливо в першій половині місяця червня на це, аби могли ще при жнивях заробити троха гроша і в літніх місяцях поробити перші початки на своїй новій господарці. Пізніший виїзд є непрактичний і ліпше відложити його до другої весни.

В *Південній Америці* тепер зима. В Бразилії, Перу і інших полудневих американських республіках тяжко знайти працю в зимових місяцях, які крім цього приносять звичайно зі собою різні заразливі недуги, як чуму, малярію і т. п. Ці американські південні республіки взагалі не надаються як терен для нашої еміграції, а тим більше в зимових місяцях.

В *Аргентині* тепер також зимовий сезон. Праці на полі нема ніякої. Заповідженої будови залізниць і інших земних робіт не переводиться, а по містах і промислових центрах майже неможливо тепер дістати якусь працю. Цим, що бажать виїхати до Аргентини радимо відложити свій виїзд принайменше до половини місяця серпня.

Взагалі наші літні місяці не надаються на еміграцію і наші люди не повинні морочити собі голову необдуманим і нерациональним виїздом з краю в цих місяцях. За це треба їм доложити всіх старань, щоби знайти якісь заробітки в краю, а селяне цілу свою увагу повинні звернути на збір з піль паші, збіжжа і ярин.

Віїзд за працю до континентальних країв.

Еміграційний Уряд у Варшаві видав дня 11 мая ц. р. до числа 3333 Е II. інструкцію для Експозитур Еміграційного Уряду і Державних Бюр Посередництва Праці і Опіки над Емігрантами, в якій приписується спосіб видавання посвідок на еміграційні (безплатні) пашпорти в випадках поодинокій еміграції до країв континентальних.

За континентальні краї уважається після цієї інструкції всі європейські і азійські краї, до яких в цілості можна заїхати залізницями, а також французькі і еспанські колонії в північній Африці.

Приписи нової інструкції розтягаються на такі категорії:

1) На особи, які мають намір виїхати до названих континентальних країв на підставі контракту праці, або повороту на давнє місце праці цих робітників, які приїхали до Польщі на відпустку не довшу, як 3 місяці.

2) На особи, які хочуть виїхати в цілі пошукування праці, виконування самостійної праці не на підставі умови про працю, поселення.

3) На особи, які хочуть виїхати до своїх мужів, наречених, рідні і свояків, які перед цим виїхали на зарібки.

В цілі узискання посвідки на безплатний пашпорт мусять повищі особи предложити умову праці або візвання до праці, або докази, з яких показується правдоподібність можности знайти працю в даному краю і професії, або що є можливість підняти дану працю, або стверджується можливість поселення для праці на рілі. Ці контракти, умови, посвідки і свідочтва мають бути потвержені через польські консуляти за границею і заосмотрені увагою: „Важне для узискання еміграційного пашпорту“. Наколи документ не є в цей спосіб візований, тоді властивий уряд посередництва праці має відіслати цей документ до потвердження через приналежний польський консулят.

Нова інструкція подрібно вияснює, яких вимагається документів і вимог на узискання посвідки на безплатний пашпорт, як ті посвідки мають бути потвержені через польські консуляти, як робити відклики на випадок неузгляднення прохання емігрантів через відносний уряд, як повідомляти адміністраційні влади і як приймати подання, улекшувати виїзд емігрантів, знижки залізничних білетів, звільнення від стемплевих оплат у випадках убожества і т. ін. Інструкція поручає врешті органам Еміграційного Уряду, аби вони увійшли в контакт з місцевими товариствами опіки над емігрантами в цілі уділювання через ті товариства відповідних інформацій, а також в цілі зорганізування помочі для емігрантів при поладжуванню формальностей.

Приписи нової інструкції не відносяться до рекрутації чи виїзду сезонних робітників фо Франції і Німеччини. Еміграція до цих країв управильнена є іншими розпорядками.

Інструкція ця входить в життя з днем 1 липня 1929 р. Одночасно тратять обовязуючу силу всі інші інструкції і розпорядки, які неповно і дорівночно регулювали цю справу. На загал нова інструкція в простий і ясний спосіб управильнює видавання посвідок на еміграційні пашпорти, а тим самим управильнює саму еміграцію до континентальних країв.

Врешті належить зауважити, що хто їде за границю не як емігрант, не має права одержати безплатний еміграційний пашпорт, а при цьому не має він також обовязку предкладати доказів, за чим він виїжджає за границю.

Лист з Бразилії.

Слово „Бразилія“ чи не найпопулярніше серед нашого народу. Тудиж їхали тисячі а то й десятки тисяч українських селян шукати кращої долі в часі відомої „бразилійської гарячки“ дев'яностох років, звідтам приходили до краю страхітливі листи про смерть в бразилійській пущі цілих українських родин, яких безпощадно косила підтропікова „малейта“ — пропасниця. Нарід слухав, обмірковував на всі лади еміграцію до Бразилії і хоч

жах його переймав, всеж таки вірив не автентичним листам, лише — ріжного покрою агентам і їхав.

Важке було життя наших перших переселенців в Бразилії. Не знаючи ні нових умовин, ні звичаїв, ні мови, закинені в густий праліс, в якому й сонця не було видно — українські переселенці змагалися з непривітною природою, на власній шкірі переконувалися, що таке „бразилійський рай“, про який стільки наслухалися в рідному краю, від ріжних агентів.

Працювали тяжко. Від ранку до вечора. Працювали чоловіки й жінки з немовлятами. Наймалися до бразилійців на працю за миску чорної фасолі, бо жити треба, нікуди не можна втекти, а тим більше вернути назад до краю.

Греміли в пралісі сокири, здіймався ген, під бразилійське небо, дим з палених колод і ріща, показувалася вільна земля, пригожа до управи.

А в деревляній колибі трясла пропасниця вихудлий кістяк когось з родини. Конав переселенець без помочі лікаря, без відповідних харчів, щоби другої днини спочити в ямі на рідному обістю.

І сівав зажурений батько, чи син вечером при вогні і писав лист у рідне село. „...бодай того земля не носила, що порадив мені їхати до бразилійського раю...“

Таке колись було.

*

А сьогодні?

Змінилися часи.

Де колись пуца бовваніла, сьогодні простяглися пивки. В садах хати. І люде інакше живуть, не як звірі. Харчуються як люде, закладають школи, товариства, побудували церкви.

І сьогодні ще не рай в Бразилії. І сьогодні мусять наші переселенці важко працювати, але та праця вже не така, як колись була. Умовини значно змінилися.

Оселя Кукс-Крік в Манітообі.

Дорогою йдуть люде, жінки й чоловіки з мішками на плечах. Помучилися. Плечі їх похилилися від двигання через довгу дорогу. Але в мішках цілий їх добуток, треба його додвигати аж на місце.

Від часу до часу вони поправляють свій тягар, що уже за дуже вівся в плечі, давить і справляє біль. Одіж на них убога, витерта, на головах шапки, хустки, лиця худі, поморщені, зголоджені, збіджені не від сьогодні. Відки вони йдуть? Цеж українці з Галичини, що через брак землі й зарібку виїждували до Канади. Лишили рідний край і через чужі землі і море пішли шукати нової вітчизни. Залізницею, кораблем, знову залізницею, вкінці пішки.

Зайшли наші емігранти до околиці Кукс-Крік, підведені канадійським урядником і перед їх очима простягалися осикові ліси а під їх ногами хиталася земля від болота й багна.

Повечеряли кусником хліба, помолилися Богу та полягали на спочинок на землю при огні, що догоряв. Мішки з їх добутком були для них по-

лише малі могилки довкруги хат українських кольоністів пригадують кожному, що багато лягло тут перших піонерів, заки край прийняв цей вигляд, який має сьогодні.

Українське життя в Бразилії має ще багато відємних сторін. Перш за все шкільна справа слабо поставлена. Причиною того це, що в Бразилії мало українських інтелігентних сил, котрі взяти би шкільну і загалом освітню справу в свої руки. Ті нечисленні інтелігенти, які в ряди-годи туди попадають, скоро зневірюються, знеохочуються і часами навіть дуже трагічно кінчать. Не в силі вони відразу привикнути до спеціальних бразилійських відносин, попадають в скрайний песимізм, не в співши навіть зачати якусь реальну працю.

А цієї праці дуже треба. Вона аж проситься зокрема серед молодого покоління, котре вже вродилося на бразилійській землі. Воно не лише затрачує почуття національної свідомости, але підпадає під нездорові впливи міста, куди йде за заробітками і там марне пропадає.

Хоч українська еміграція в Бразилії не так численна, як, наприклад, в Канаді чи Зєдинених Державах Америки, не можна на неї дивитися як на щось меншеартного. Це, на жаль, діється. Українська еміграція в Бразилії потребує проводу, але проводу ідейного і витревалого, котрий би не зражувався невдачами й неповодженнями, але витревав на становищі.

Це найбільша болячка української еміграції в Бразилії під сучасну пору. *П. Куритибець.*

Куритиба, в квітні 1929 р.

Дещо про Перу.

На сторінках нашого часопису вже нераз порушували ми справу виїзду до Перу, а то тим біль-

стільлю і подушками. Раді би заснути, але до їх доходить голос стенових зовків-каютів, рик оленів-мусів і сумне накликування пугача. Хмари комарів сідали на лице, карк, на руки і виталися з ними в імени Канади до крови.

Якось перемучилися через ніч. Розвиднілося врешті, заблестіло раннє сонце і зараз роздався перший удар сокири, затріщала перше підтята осика. Одні копали ями, другі ставили над ямами дахи з осичини. Це не були ями на бараболю, це були дємівки для люде. І від тепер зачалася боротьба з лісом, з корчами, з камінням, з багном. Тверда, уперта праця, щоби дістати від лісової пустари пшеничний лан.

Чоловікам помагали жінки, яких лєдвч чи мають мужі других народів, жінки працюваті, пильні, терпеливі, які не жалують свого труду, а працюють часто без приятного, доброго слова від своїх мужів, а в нагороду за це припадає їм лайка або — на превеликий сором для нас всіх перед світом — навіть побої.

Жінки копали землю, робили грядки, сіяли насіння і плекали огородину, помагали в кожній ро-

ше, що по селах, головню по Волині крутяться різні агенти, які намовляють наших людей туди їхати. Нашими осторогами поінтересувався теж Еміграційний Уряд, який вжив вже всіх заходів, аби пожити край туманенню наших селян.

На справу переселення до Перу звернула увагу загалом преса. Ось що читаємо про це в польській селянській газеті „Пяст“:

„На 15.000 квадратних миль, призначених для польської еміграції читають незчислимі небезпеки та страшні клопоти.

На кожному кроці повно небезпек: плазуни, це є крокодили на чотири метри довгі, живуть в долинах рік і є небезпечні та напастливі для людини. Гадюки, вужі, водні вужі 12 метрів довгі й малі рекини нападають в ріці на людей.

Ще більше докучають різні комахи, мухи, комарі й мурашки, що кусають людей і нищать все, що їм попаде: дерева, будинки й рослини. На просторах призначених для польської колонізації мешкає місцеве населення, дуже диких і войовничих індіанців. Польському делегатові, капітанові Лепецькому, показували засушену людську голову, яку відрубали місцеві індіанці якомусь білому чоловікові.

Ще треба додати, що в тих околицях панує невиносима спека та пропасниця, що покотом кладе білих людей“.

Отаке читаємо в вище наведеній газеті.

Кожний український емігрант повинен не слухати агентів, які радити їм будуть їхати до Перу і негайно доносити про це нашому Товариству. Товариство постаратся вже, щоби таких обманців унещкідливити й пожити край їх злочинній роботі.

боті. Чудові жінки й матері українські, що не дбають про це, що самі голодні і зле одіті, а наражаються на всі труди, прикрости й невигоди для своїх мужів і дітей. Подивляти їх скромність і щирість в почуттю обов'язків, їх віру в поміч Божу.

Станули дахи над ямами для людей, але лісом гомонять удари сокири і скрегіт пил і стук возів, що звозять готовий будулець. Майстри розміркують, зарубують, радяться і знову беруться до роботи. За ранком сходяться ті самі люди і перехрестившись, беруться до роботи. В їх очах запал, в їх руках сила, в їх груди завзяття. За кілька тижнів станує готовий будинок. Громадка людей-робітників стоїть і розмовляє. На їх ликах радість і вдовolenня з довершеного діла. Ще один з майстрів останніми ударами сокири закріплює хрест на бані. Церков готує. Викінчило її 7 людей, які тут прибули в цю околицю на самім початку. Чи можна уявити собі їх радість, що тут на прерії, далеко від Дністра, вибудували Дім Божий. Стоїть святиня, видимий знак науки Христової, стоїть форт-твердиня, що боронить громаду від заглади в чужині, що остерігає перед незгодою а збирає всіх до одної сильної громади

Важна справа.

Виїзд робітників і робітниць до Франції відбувається на підставі контрактів. Контракти ці виставлені в французькій мові. Ясним отже є, що емігрант, який дістає цей контракт, нічого не розуміє, що ньому написано й на яких умовах його наймають.

В інтересі нашої еміграції лежить, щоби виїзд на заробітки до Франції відбувався на підставі контрактів, виставлених у зрозумілій мові для нашого робітника. В ньому повинні бути зазначені обосторонні умовини й обов'язки, щоби тим способом охоронити робітника перед визиском і шиканами.

Апелюємо в тій справі до Еміграційного Уряду й сподіваємося, що він уживе всіх своїх впливів, аби вимоги виставлювання контрактів в двох мовах.

Виїзд до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами подає до відома, що рекрутація на виїзд до Франції відбудеться в таких місцевостях і днях:

Рава Руська дня 14. червня.

Львів дня 15. червня.

Про інші місцевості буде подана інформація в слідуєчому числі „У. Е.“

Супроти великого напливу охочих виїхати до місць рекрутації, Державні Уряди Посередництва Праці, котрі мають надзир над рекрутацією, допускають до комісії в першому ряді тих, що одержали впрост, або наслідком інтервенції Бюро інформацій і помочі при Товариствах опіки над емігрантами, повідомлення зі свого ДУПП. згляд-

Та сама церков стоїть до сьогодні. Вона в неділі і свята повна нашого народу, не лише з Кукс-Кріку, але з околичних осель. Нарід любить свою церкву, що збирала їх тільки літ і давала розраду і потіху, однак бачить, що потрібна вже нова будівля, просторніша, краща і приступить до будови нового Божого Храму. Люди держаться свого обряду і своєї прадідної церкви. Коли хтось відпадає від громади, то не дивно, де пшениця, там в й полова, а полова мусить відділитися від зерна. Через це пшениця зискує на вартости, а полова припадає в господарстві. Все на світі служить для якоїсь цілі.

Молодіж дає від часу до часу представлення і тим самим учиться і плекає та піддержує в своїх серцях любов до свого народу, розвиває свідомість в собі, що вона — та молодіж — то квіти української землі, пересаджені на канадійську грядку: українські квіти в Канаді.

Від часу коли прийшли в цю околицю перші українські імігранти, напливало постійно щораз більше народу до Кукс-Кріку. Сокири грюкали по лісах, тріщали дерева і падали, а лісовий сумерк прояснювався. Щораз сильніше проникали золоті

но афіш про рекрутацію. Ці річи, кожний бажаючий виїхати, має принести зі собою.

Тому радимо всім, що бажають їхати до Франції, зголосити бажання виїзду устно або карткою в Д. У. П. П., а тоді вони одержать повідомлення зглядно афіш. Іншим, які такого повідомлення не одержать, не радимо ризикувати.

Державні Уряди Посередництва Праці стверджують, що часто люде приїзджають без усіх документів, а деякі фальшують пашпорти або приїзджають із спізненим дозволом з П. К. У. Зазначуємо, що такий дозвіл з П. К. У. важний є два місяці від дати виставлення і мусить задержати свою важність бодай на тиждень по рекрутації.

Усіх, що до котрих заходять вище згадані перешкоди, безумовно не допускають до комісії і до виїзду і вони з нічим мусять вертати до дому. За доказане сфальшування пашпорту чекає кара.

Еміграція до Мексико.

Експозитури Еміграційного Уряду здержали з днем 21. травня ц. р. видавання посвідок на безплатні еміграційні пашпорти до Мексико з причини сподіваного здержання еміграції до Мексико. Це здержання обов'язуватиме аж до відкликання

Пересторога.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові перестерігає перед особами, що намагалися би агітувати на нашому терені за виїздом до Еспіріто Санто, в Бразилії. Під тим оглядом не треба нікому вірити а по інформації в тих справах належить звертатися до Державних Урядів Посередництва Праці або до Бюро Інформацій і Помочі

проміні сонця, щораз більше зникали болота й багна. Плуг поров землю, що мільони літ лежала облогом і золота пшениця хиталася від вітру. Майпо прибувало.

Малі темні буди і ями зникали, а на їх місці виростили білі доми українських поселенців з квітами перед вікнами. Українські піоніри внесли цивілізацію й культуру в канадійські безмежжа і пустарі переорали в лан. Збіжжа українців-рільників кормить мешканців Канади, тверді мозолисті, українські долоні зробили життя в Канаді лекшим.

Українці-рільники виходили на роботу на залізничні шляхи. Їх рука помогла збудувати залізні мости, сталеві дороги від Віндзору до Венкуверу. Хто годен позбирати кости тих українців, що їх позабивали машини, переїхали залізничні вози, порозривав динаміт? Вони працювали на верху, вони працювали і працюють під землею, видобувають скарби, щоби Канада стала багатим краєм. Імена тих, що згинули, забуті, вже многі нікому не знані, але чоловік, що буде писати колинебудь про початки цивілізації в Канаді, не зможе відмовити признання українцям.

Емігрантам при Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові і Тернополі.

З діяльності Т. О. Н. У. Е.

ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІГРАНТАМИ В 1928 Р. ТА ЙОГО ПЛЯНИ В 1929 Р.

Рік 1928 в розвитку діяльності Товариства Опіки над Українськими Емігрантами виказав заінтересування широких верств громадянства товариством. Коли в 1927 році товариство мало лише одно Бюро інформацій і помочі емігрантам, яке полагодило в тім році 848 справ, то в 1928 році те саме бюро у Львові полагодило 4816 справ, це є майже 6 разів стільки що в 1927 році. В 1928 році основано також при кружку в Тернополі Бюро інформацій і помочі емігрантам, яке полагодило від червня до кінця 1928 р. 879 справ. Крім кружків в Бережанах, і в Тернополі, основаних в 1927 році, прибули в 1928 році кружки в Чорткові, Городенці, Раві Руській, Рогатині, Самборі, Сяноці, Станиславові і Золочеві. З кружків, основаних в 1927 і 1928 роках найбільше діяльним був кружок в Самборі, який полагодив в 1928 році 118 справ членів Товариства, будучих рівночасно членами кружка в Самборі.

Товариство має три свої льокалі: у Львові, в Тернополі і Самборі. Кружки в інших місцевостях містяться при культурних і освітніх установах. Товариство видає часопис „Український Емігрант“ в накладі 3.200 примірників, які розсилає культурним і економічним установам і в той спосіб широкий загаль має точні інформації, що відносяться до еміграції, до різних країв поза границями.

Товариство навязало взаємини з еміграцією і старалося заснувати товариства опіки над емігрантами у всіх европ. і заморських краях. Навязало вза-

Минали літа. Околиці Кукс-Крік змінилися. Замість лісової пущі, що огортала прохожого страхом і самотою, простягаються лани золотої пшениці і срібного вівса, а серед тих ланів неначе в золотій і срібній оправі видно дорогоцінні смарагди, зелені луки. Господь поблагословив роботу українського фермера-піоніра, що около 27 літ тому націнав працю молитвою і будовою Храму Божого. Той фермер стоїть тепер сильно на своїх ногах і оповідає своїм дітям і внукам про болючі рани, що їх вигризли були мішки, які ніс 22 англійських миль з Вінніпегу до Кукс-Крік, щоби родина мала муку на прожиток, — оповідає про мільярди комарів, що з лісових мочарів і ставків ширилися всюди і не давали ні спокійно працювати, ні відпочати.

Отце коротенька повість про українську оселю Кукс-Крік, як я її чув від тутешних людей, для котрих провидіння поставило мене душпастирем.

о. Еміліян Красицький.

емини з україн. еміграційними центрами в Туреччині, Франції, Німеччині, Бразилії, Аргентині, Зелених Державах Північної Америки і в Канаді.

Громадяне з десятків місцевостей віднеслися до товариства з проханням оснувати кружки товариства в їхніх місцевостях. Товариство внесло подання до Еміграційного Уряду з проханням дати дозвіл на отворення нових бюр інформаційних в Станіславові, Луцьку і Самборі. Відносно Луцька і Станіславова, одержало Товариство заяву Еміграційного Уряду про прихильне полегдження прохань Товариства. В 1929 році діяльність Інформаційного Бюра у Львові виказує за перший квартал 2152 полегджених справ, в Тернополі 3181, а в Самборі 617 справ, що є доказом дальшого розвитку і діяльності товариства.

Товариство приготувало видачу українсько-європейського самоучка для наших емігрантів, які виїжджають до Полудневої Америки і видасть його протягом 1929 року. Рівночасно готовими є до друку дві книжечки про Канаду і Аргентину, які вийдуть при кінці 1929 р. Приготовлено отворення нових кружків в Перемишлі, Старім Самборі, Луцьку, Кременці, Дубні і в Ковлі, які будуть отворені протягом 1929 року. Товариство, яке дало ініціативу до отворення товариств Опіки над Емігрантами на еміграції приступить в тім році до отворення такого товариства в Аргентині. Рівночасно з ініціативи Товариства має повстати Товариство Опіки в Парижі, а крім цього ідуть старання в цілі оснування колонізаційного Товариства в Канаді. Товариство в великій мірі причинилося до цього, що Еміграційний Уряд закупив хату під Еміграційний Дім, який буде відчинений під кінець 1929 року. Крім цього урядило Товариство два еміграційні курси, які обзнайомили курсантів з еміграційними справами і приготували до ведення кружків і бюр опіки і помочі емігрантам.

Беручи під увагу дотеперішню діяльність Товариства, його розвиток, як також цілі Товариства, сподіється Товариство, що широкі круги нашої суспільности ще більше підтримають його діяльність як досі та допоможуть Товариству поширити дальше його діяльність.

З діяльності Т. О. Н. У. Е. в Тернополі.

Останні звіти Бюра Інформацій і Помочі Українським Емігрантам в Тернополі виказують розвиток цього бюро. На підставі цього можна сміло сказати, що велика праця людей, які посвятилися еміграційній роботі не піде на марне і що вона вже під теперішню пору може похвалитися значними успіхами. Усування покутних агентів та всякого роду еміграційних гієн на терені Тернопільщини йде скорим кроком вперед, а числа, які низче подаємо, вказують найкраще на розвиток товариства.

Бюро Інформацій і Помочі Українським Емігрантам в Тернополі засновано щойно з початком місяця травня 1928 року, так що від того часу мо-

жна числити реальну і плянову працю товариства в Тернополі.

Другий квартал 1929 р. а радше два місяці це є травень і червень виказують 517 полегджених справ і хоч скількість полегджених справ за третій і четвертий квартал 1929 р. з причини зменшення скількості емігруючого елемента спадає на 362 справи, то вже з початком 1929 р. починається велика зміна на краще. Число полегджених справ в першому кварталі 1929 р. виносило вже 3.191 чисел.

Бюро Інформацій і Помочі Українським Емігрантам в Тернополі виконує всі чинности, які відносяться до еміграції, заступає сторони перед урядами, корабельними підприємствами та представниками чужих держав, переводить інтервенції та подає всякі інформації. Бюро несе поміч і опіку над українськими емігрантами як в часі полегджування переїздових формальностей, так і по виїзді емігранта з краю, поручаючи його опіці закордонних наших еміграційних організацій.

Хто бажає мати точні інформації про конюнктуру та стан ринку праці за кордоном, хто бажає одержати поміч та совісну опіку, кому діється кривда, хто з українських емігрантів Тернопільщини бажає бути забезпеченим перед визиском ріжних агентів, повинен без надуми удатися до вище згаданого Бюра Інформацій і Помочі Українським Емігрантам в Тернополі. Не лише сам, але повинен післати туди кожного свого знайомого, який тої помочі потребує.

ФРАНЦІЯ.

НЕЗНАЧНА ПІДВИШКА ПЛАТЕНЬ ГІРНИКІВ.

„Бюлетин Е. У.“ з 15 ц. м. подає, що на контрактах гірників і робітників до копалень вугля у Франції підвищено денну плату: для кваліфікованих робітників на 25 до 28 франків, для невикваліфікованих робітників на 23 до 25 фр. Робітники, які виїхали з Мисловиць транспортом 21 квітня ц. р. одержали контракти з цими новими платнями. (Один французький франк — 34 польським сотикам.

КАНАДА.

УТРУДНЕННЯ ЕМІГРАЦІЇ ДО АЛЬБЕРТИ.

Доносять нам з Вінніпегу, що іміграційні власти провінції Альберти відмовляють видавати перміти і затверджувати поіменні візвання (номінаціон) для всіх дальших свояків канадійських фермерів (кузинів, вуйків, тіточних і стрийних братів, а навіть рідних жонатих братів). Перміти і номінації і то з великими труднощами видається тепер в провінції Альберті тільки жінкам, дітям, рідним повінчаним братям і сестрам та родичам.

ДАЛІ НЕМА ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА РІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ З ПОЛЬЩІ.

Передбачення „Українського Емігранта“ потверджується. Досі не зголошено в Еміграційному

Уряді залотребування на рільних робітників без афідавітів до жнив в Канаді. Супроти спізненої пори мабуть цього року не буде вже взагалі зголошень на рільних робітників до Канади.

ВЛАСНІСТЬ ПІДЗЕМНИХ СКАРБІВ.

Між емігрантами, які набули землі в Канаді на власність, часто йдуть суперечки на тему: до кого належать підземні скарби, як наприклад, вугіль, нафта, віск, о скільки вони покажуться в землі даного емігранта. Не знаючи точно канадійських законів, ці емігранти ріжно це собі пояснюють.

В дійсности справа представляється так:

В трьох канадійських провінціях, а саме Альберті, Саскачевані й Манітобі підземні скарби належать до держави. Хто дістане гомстед в тих провінціях, то в його декреті на землю виразно зазначено, що декрет відноситься лише до поверхні землі, але не до скарбів, які є під землею. Це тому, що в степових провінціях природніми багатствами опікується доміняльний уряд.

В інших провінціях природні багатства є під опікою провінції і провінції самі розпоряджаються ними, як знають. В тих провінціях можна купувати не лише поверхню землі, але й ті мінерали, що є під нею.

БОРОТЬБА З МОСКІТАМИ.

Населення міста Вінніпеґу рішило перевести основну боротьбу з москітами (комарами), Нищити їх мають цим способом, що всяке багно, всяку воду, де виводяться москіти, мають заливати оливою. В квітні збирали на вулицях міста гроші на фінансування боротьби з москітами і після обчислень зібрано около 12 тисяч доларів. Самі торговельні фірми зложили протягом одного тижня около 6 тисяч доларів на боротьбу з москітами.

БРАЗИЛІЯ.

ЖОВТА ПРОПАСНИЦЯ.

Бразилійська преса приносить щоденно занепокоючі вісти про нові випадки занедужань на жовту пропасницю в місті Ріо та його околиці. Після заподань число недужих цією хворобою виносило останніми часами 20 осіб денно. З того числа щоденно приблизно 8 осіб вмирає. Деякі вертають до здоровля, а на їх місце прибувають нові хорі.

З Ріо переноситься недуга і в інші сторони краю. В акції побороування цієї недуги бере участь крім влади також суспільність. В тій ціли вибрано навіть окремий комітет боротьби з жовтою пропасницею. Санітарну службу повнить шість тисяч осіб.

Аргентина видала спеціальні зарядження, що би не допустити пропасниці в границі своєї держави. Всі кораблі, що приїжджають з Бразилії, мусять відбувати карантанну. Не менше строгі розпорядки видала також португальська влада. На підставі тих розпорядків всі кораблі прибуваючі з Бразилії, мусять стояти у віддалі 200 метрів від берега. Наслідком цього деякі європейські кораблі оминають цілком Бразилію.

В останніх днях жовта пропасниця почала вигасати завдяки погоді і санітарним зарядженням.

ТРАХОМА.

На одному європейському кораблі, приїхало до Бразилії знову 29 імігрантів із Сирії хорих на трахому. Портова влада в Сантос не дозволила їм висісти на беріг.

АРГЕНТИНА.

ЧУМА.

У деяких аргентинських пристанях, головню в Порто Алеґре, появилася бубонна чума. Всі кораблі, виїжджаючі з Аргентини до Бразилії, мусять відбувати в бразилійських портах карантанну.

По вісткам аргентинських газет чума не поширюється і завдяки санітарним зарядженням її вже зльокалізовано. Привезли її до Аргентини емігранти з Азії.

ЗАРОБІТКИ.

Статистичний відділ аргентинського уряду праці подає такі дані про денні заробітки в Буенос Айрес в 1928 р.: мулярі 7.50 пезів (ланперовий пез рівняється 3.74 зол. польських), бронзівники 7.25, візники 5, теслі 6.75, столярі 9.50, електромонтери 6, відливачі 6.53, кондуктори трамваєві 4.92, моторові 5.11, робітники при марморі 7.83, механіки 6.25, ковалі 6.28, ткачі 6.85, складачі 7.20—8, ніклевики 8.50, пекарі 6.55, малярі 4.50, ткачі 6.25, шевці 5, Ці денні заробітки дістають викваліфіковані робітники (челядники). Платні помічників є о 20 проц. низчі, а невикваліфікованих робітників о 35 проц. низчі. Платні робітників по більших провінціональних містах, де життя є дешевше як в Буенос Айрес, є значно низчі. Заробітні платні не є сталі, але хитаються залежно від конюнктури і маси робітників на ринку праці. Тепер підчас зимових місяців тяжко є дістати працю по містах, а на полі нема тепер взагалі ніякої праці.

Легалізація чужинців в З. Д. А.

Дня 2 марта 1929 р. оголошено в Зєдинених Державах Америки закон про легалізацію цих чужинців, які там мешкають і прибули до Зєдинених Держав перед 3 червня 1921 р., але не можна ствердити, якою дорогою і коли вони там прибули. На підставі цього нового закону будуть могли ці чужинці легалізувати свій побут незалежно від цього, чи приїхали вони туди легально, чи нелегально. Ці чужинці мають тільки предложити докази, що вони дійсно прибули до Зєдинених Держав Америки перед 3 червня 1921 р., що стало від цього часу там замешкують і не підлягають виселенню з інших причин.

Генеральний іміграційний комісар видав розпорядок, як поступати в таких справах легалізації, а подання в цих справах означено: *Форм 659*.

Хто в цей спосіб залегалізує свій побут, має

право після 1 липня ц. р. вносити подання о горожанські папери, а надто має право старатися о позволення на приїзд в квоті до Америки своєї жінки і певінчаних дітей до 21 р. життя, це є має право вносити подання до американських іміграційних властей т. зв. Форм 575.

Нечувана напасть.

Управителем Державного Уряду Посередництва Праці в Тернополі є п. Гавліковський, який зараз по обнятті свого урядовання виступив дуже енергійно проти ріжних покутних агентів, які немилосердно здирають наших емігрантів. Ця діяльність п. Гавліковського не подобалася п. Шевчукові, який веде в Тернополі концесіоноване бюро для полагоджування військових справ. Він за це, що п. Гавліковський унеможливив йому брати високі винагороди за полагоджування військових справ, посунувся у своїй напастливості так далеко, що зневажив п. Гавліковського в публичному льокалі. За це покарано його 3-дневним арештом. Мало це місце кілька місяців тому.

Коли п. Шевчук позваляє собі так поступати з управителем Уряду Поседництва Праці, який в силі краще боронитися хочби з титулу свого становища, то шож доперва може робити він при полагоджуванні військових справ для емігрантів.

З признанням належить туг піднести, що п. Гавліковський виконує бѣз закиду свої урядові чинности і з самопосвятою працює, даючи опіку й поміч емігрантам при виїзді поза границі краю.

Ми зі своєї сторони взіваємо наших селян, аби вони не ходили по ріжних покутних бюрох, що займаються еміграційними справами а відносилися з довірям до бюро Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Тернополі, вул. Пилсудського ч. 6.

ХРОНІКА.

ДРУКАРСЬКА ПОМИЛКА. В останньому числі „У. Е.“ вкралася в звіті з засідання Міжсоюзної Ради товариств опіки над українськими емігрантами помилка, яку на тому місці простуємо. Член управи Т. О. Н. У. Е. д-р А. Говикович сказав, що інформаційну службу можуть краще нести суспільні інституції, аніж урядові. Замість слова суспільні, ужито в звіті слова „самоврядування“ — це належить справити.

БУДОВА ЕЛЕВАТОРІВ В ПОЛЬЩІ. Господарський відділ Польського Банку призначив 3 міліони золотих на будову збіжєвих елеваторів в Польщі.

ПОЗНАНСЬКА ВИСТАВА. Дня 18 мая отворено польську кравву виставу в Познані. На цій виставі є окремиї еміграційний відділ. Багато польських туристів зі всіх сторін світу має приїхати на цю виставу і при цій нагоді урядити загальний зїзд всіх польських організацій на чужині. Корабельні підприємства в дбайливості про вигоду польських туристів спрямовують деякі свої трансатлантийські кораблі до польського порту в Гдині. І так дня 3-го червня приїжджає до Гдині з польською прогулькою зі Зєдинених Держав Америки і Канади пароход Ред Стар Лінії „Неніланд“, повности около 17.000 тон. Є це перший великий корабель, що заїжджає до нової польської пристані.

ГЛЯДАЮТЬ СВОІХ. Андрій Скотницький, із села Мальговичі, п. Нижанковичі, повіт Перемишль — пошукує свого батька, який виїхав до Зєдинених Держав Північної Америки перед 24 роками і від 5 літ не дав про себе жадної вістки. Остання його адреса була: **Andrij Skotnicki P. O. R. Box 761, Grenuille Pa N. A.** — Ілько Гайда і Текля Михалжів з Тенетник п. Мартинів Новий, повіт Рогатин пошукують Тимка Михалкова, якого остання адреса була: **Dominion Constration Co. Steel Gang Norths Office, Granberry The Pas Man. Canada** — Семань Веретка, син Олексі з Вовчинець п. Станиславів пошукує свого зятя Дмитра Засядка, який в листопаді 1927 р. виїхав до Аргентини і не дав ніякої вістки про себе. Останні його адреси були: 1) **a/c The Firs National Bank of Boston, Florida 99, Buenos Aires**; 2) **Buenos Aires, Calle Garay**; 3) **Deutsche Schifsagentur, Calle San Martin 469.** Петро Закалик зі Звенигорода п. Старе Село, пошукує свою сестру Анну Закалик, яка виїхала лінією „Кунард“ дня 11 березня 1923 р. і до цього часу не дав про себе ніякої вістки. — Лема Татіянна з Винник повіту львівського пошукує свого мужа Ізидора, котрий виїхав перед двома роками до Канади, а якого остання адреса була: **Malachi, Ont. Canada.** Хто знав би їх теперішній побут, або якінебудь дані про них, зволить ласкаво повідомити Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, Львів, вул. Городецька 95, І. Закордонні часописи просимо це передрукувати.

ЗМІСТ: Мертвий еміграційний сезон. — Виїзд за працюю до конт. країв. — Лист з Бразилії. — Дещо про Перу. — Важна справа. — Виїзд до Франції. — Виїзд до Мексико. — Пересторога. — З діяльности Т. О. Н. У. Е. — З діяльности Т. О. Н. У. Е. в Тернополі. — Франція: Підвишка платень гірн. — Канада: Утруднення еміграції. Досі нема запотребування. Власність підземних ск. Боротьба з Москітами. — Бразилія: Жовта пропасниця. Трахома. — Аргентина: Чума. Заробітки. — Легалізація чужинців в З. Д. А. — Нечувана напасть — Хроніка. — Оселя Кукс-Крік (фейлетон).

Видав. Т-во Опіки над Українськими Емігрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спідки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2.50 мільрайси; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Про поглиблення праці Т. О. Н. У. Е.

ДОТЕПЕРІШНІ УСПІХИ.

Дня 15 червня ц. р. відбудуться четверті Загальні Збори членів Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Перші два роки 1925 і 1926 існування товариства виповнені були працею над його організацією і впровадженням в співпрацю з іншими цього роду товариствами других народів. Роки 1927-8 виповнені були навязуванням безпосередньої лучності товариства з масами українських емігрантів і розвинена була на широку скалю інформац. служба для наших емігрантів. Оба попередні періоди праці на загаль були успішні і молоде наше товариство в тому часі зєднало собі загальне признание серед широких мас емігрантів і серед української суспільности. Сьогодні має наше товариство добре набуті горожанські права на рівні з другими організаціями в краю і за границею і стоїть в рідному ряді з міжнародними товариствами опіки над емігрантами.

Підчеркнути треба, що в другому періоді своєї праці товариство попри інформаційну службу в великій мірі причинилося до викорінення різного роду еміграційних агентів, в чому було помічним державним установам.

НЕДОСТАЧІ В ОРГАНІЗАЦІЇ.

Осягнені успіхи товариства не сміють закрити ні перед Управою товариства, ні перед широкою суспільною опінією, що в його організації є ще багато недостач і прогалин. Переловсім ціла Волинь досі майже неприступна була для зорганізованія там інформаційної служби і боротьби з еміграційними агентами, які в різний спосіб ведуть там ще сьогодні свої ганьблячі махінації і злодійства. Також не всюди є зорганізовані місцеві кружки товариства, яких завданням є поміч емігрантам в різних конкретних випадках зв'язаних з інформаційною службою і помічю для членів емігрантів. Ці недостачі і прогалини мусять виповнити управа товариства в найблизшому часі своєї праці. При цьому потрібним є, щоби працею і зав-

даннями товариства живіше, як досі, заінтересувалася широка українська суспільність.

ПРО СПІВПРАЦЮ ЕМІГРАНТІВ.

Харитативна акція товариства є конечна і потрібна так само, як опіка над воєнними інвалідами, над сиротами, само-подорожуючими жінками і т. ін. Цю гуманітарну службу мусить виконувати товариство при допомозі цілої суспільности і державних чинників.

Але змісту опіки і допомозі емігрантам не дасться виповнити самою гуманітарною акцією. Емігранти не є тільки предметом гуманітарної акції, але є вони підметом і носителями суспільної творчости. А як такі мусять вони самі особисто вже від самих початків наміру емігрувати взяти чинну участь в організації своєї власної еміграції і до цієї участі мусить приєднати їх наше товариство.

Першим кроком в організації еміграції самими емігрантами мусить бути приступлення їх в члени товариства, подібно як це діється в професійних організаціях робітництва, або кооперативно-культурних організаціях рільників. Досі покутувала у деякого з українських еміграційних діячів думка, що не належить втягати в ряди товариства широких мас емігрантів, бо це чомусь мало би принести шкоду самому товариству. Ніяких річевих аргументів на це не подавано. За це само життя виказало, що власне широкі маси емігрантів самі без ніякої помочі створили на чужині гарні і сильні суспільні і національні організації. А така професійна організація є в теперішніх часах обмежень еміграції конечно потрібна. Емігранти самі мусять боротися з різного роду агентами, зі злодіями, бандитами і контрабандистами підчас своєї мандрівки, самі мусять творити еміграційні артілі при праці на аргентинських лятіфундіях, плянтаціях кави в Бразилії, чи при будовах залізниць і рільній праці на канадійських преріях. Вони, як промислові робітники на французьких копальнях і фабриках мусять входить у звязки з професійними організаціями французького робітництва. Це більша є потреба організації емігрантів при поселенню на рілі і кольонізації. Сильне заняття кольонізаційних теренів, взаїмна поміч при будові нових кольоній, кооператива в різних галузях нової господарки, це-ж є такі конечні і потрібні річи, що самі кажуть за себе і дивуватися треба, що досі у нас не створено справжньої новочасної організації емігрантів, які давно вже мають англійці, німці, еспанці, італійці і інші.

Четверті Загальні Збори товариства повинні добре застановитися над цією справою і знайти способи, як створити нашу організацію емігрантів.

КОЛЬОНІЗАЦІЙНІ І ФІНАНСОВІ ПІДПРИЄМСТВА.

Завершенням модерної еміграції є кольонізаційні підприємства і фінансування еміграції. Цего саме Товариство Опіки над Українськими Емігрантами само не може вести, бо не має до цего ані компетенції, ані відповідного апарату. Але обовязком товариства є дати ініціативу в створенню цих під-

приємств. Над цим також мусять поважно застановитися четверті Загальні Збори Т.О.Н.У.Е.

РІЧИ МОЖЛИВІ ДО ВИКОНАННЯ.

Намічені вквортці завдання і пляни нашого товариства, це є трудні справи і вимагають багато твердої праці. Але це все є річи можливі до виконання і мусять бути виконані.

Іван Івашко.

Загальні Збори.

ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІГРАНТАМИ У ЛЬВОВІ

відбудуться дня 15 червня 1929 р. у власній домовіці при вул. Городецькій ч. 95, I. пов. в 4 год. поплудні з таким порядком нарад:

1. Відчитання протоколу з останніх загальних зборів.
2. Звіт уступаючого виділу і контрольної комісії.
3. Уділення абсолюторії.
4. Вибір двох членів, двох заступників і контрольної комісії.
5. Внески й запити.

За Управу:

М. Заячківський *д-р В. Константинович*
президент. секретар.

Злидні на плянтаціях кави.

НЕДОЛЯ БЕСАРАБСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Супроти недостачі робітників на плянтаціях кави в бразилійській провінції Сао Павльо, головно після припинення італійської еміграції, плянтатори кави почали пошукувати по світі за новими робітниками. На перший огонь пішли ромуни. В справі цієї еміграції ось що пише за бразилійською пресою „Виходзьца“:

„На перший огонь пішли ромуни. Їх держава, в якій близько 30 відсотків населення належить до національних меншостей, забажала через еміграцію позбутися неромунських елементів. Допущено до шаленої агітації серед бесарабських українців за виїздом до „вимріяної країни щастя“, якою мало бути далеке екзотичне Сао Павльо. Кількадесят тисяч селян продало свої маєтки і виїхало до Сантос“.

„Не багато потреба було днів, щоби розвіяти серед емігрантів мрії про казочне щастя за морем, про легке майже без праці життя. Скоро вони переконалися, що й в Сао Павльо треба працювати, що там не городять плотів ковбасами, що каланги (дозорці) на плянтаціях кави не від паради носять бичі і в разі потреби потрапляють добре вимолотити шкіру повільному, а навіть менше рухливому робітникові. Може бути, що положення їх не було таке зле, як опісля вони оповідали, але стояло воно в разячій суперечности до цего, що вони сподівалися застати в Бразилії, про що чули з оповідань несовісних агентів“.

„Зведені, огірчені, обурені забажали вони повернути до батьківщини. Масово помандрували до надбережних портів, домагаючися, аби відвезено їх до рідної Бесарабії. Стрінув їх одначе гіркий завід, бо ромунський консуль відмовив їм поворотної візи. Вони мусіли, раді не раді, розпочати нове життя в краю, до якого так скоро знеохотилися“.

Польська колонізація в Еспіріто Санто.

В „Бюлетені Е. У.“ з дня 1. 6. ц.р. читаємо, що з днем 29 мая ц. р. розпочалася рекрутація польських родин на виїзд до бразилійської провінції Еспіріто Санто в цілі поселення на землі в муніципії Колятіна. Рекрутація цих родин не буде відбуватися на просторі цілої Польщі, тільки в воєводствах: келецьким, краківським і в повітах Кольно і Остроленка білостоцького воєводства. Предвиджується, що цього року виїде загалом всего 200 родин.

Колонізацію в Еспіріто Санто має переводити торговельне товариство під назвою Колонізаційне Товариство в Варшаві С. з о. п. Це підприємство одержало від уряду бразилійської провінції 50.000 гектарів землі, яку має сколонізувати протягом 8 літ около 1800 родинами. Вербунок, добір, транспортування і оселення польських родин має відбуватися під доглядом і контролею Еміграційного Уряду, при чому колонізаційне товариство носить характер з обмеженим обсягом ділання.

Еміграційний Уряд видав докладну інструкцію як маєтись переводити цілу акцію. В 8-ому уступі цієї інструкції поручається Державним Урядам Посередництва Праці в цілі запобіження несподіваному спопуляризуванню еміграції до Еспіріто Санто і недопущення до т. зв. еміграційної горячки енергійно протиділати еміграційній агітації і негайно доносити приналежним експозитурам Еміграційного Уряду про всі цього рода явища, а передовсім звертати увагу на діяльність т. зв. агентів і бюр порад. Недозволяєм в безпосередне уділювання інформацій місцевим пресовим органам; вони можуть користати тільки з урядових публікацій Еміграційного Уряду. Нестислі газетні інформації маєтись прогукувати.

З оголошення Еміграційного Уряду слідує, що рекрутація родин на поселення в Бразилії відбудеться на малому просторі польських західних воєводств. Не возьмуть в ній участі східні воєводства, а тим самим акція колонізації Еспіріто Санто цілком не дотикає українського населення. Еміграційний Уряд дуже осторожно приступав до цієї акції, яку треба уважати з одної сторони як експеримент, а з другої сторони як спробу плянової колонізаційної акції.

Ніхто не скриває великих трудностей а передовсім кліматичних, в розпочатій колонізації. Знаючи одначе тверду природу польського емігранта, можна припускати що цей експеримент не в цілком безвиглядний.

Обмеження еміграції до Аргентини.

Довідуємося, що Еміграційний Уряд з огляду на ситуацію на аргентинському ринку праці, обмежив частинно на протяг кількох найблизчих тижнів еміграцію до Аргентини.

Хто може їхати, а хто ні, про це подамо докладну вістку в найблизчому числі.

Еміграція до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові повідомляє що в червні ц. р. відбудеться реєстрація рільних робітників і жінок до Франції в львівським і станіславівським воєводствах через Державні Уряди Посередництва Праці в таких місцевостях:

ВОЄВІДСТВО ЛЬВІВСЬКЕ:

САМБІР 11. червня ц. р.

ЛІСКО 12. червня ц. р.

РАВА РУСЬКА 14. червня ц. р.

ЛЬВІВ 15. червня ц. р.

ДОБРОМИЛЬ 21. червня ц. р.

ЛЮБАЧІВ 22. червня ц. р.

Реєстрація в Уряді Посередництва Праці в Перемишлі і Тарнобжегу буде подана в слідуючим числі.

ВОЄВІДСТВО СТАНИСЛАВІВСЬКЕ:

СТРИЙ 17. червня ц. р.

СТАНИСЛАВІВ 18. червня ц. р.

КОЛОМІЯ 19. червня ц. р.

На терелі тернопільського воєводства відбудеться мабуть реєстрація в місяці липні.

Зазначаємо, що до транспортів муштин, які ідуть до копалень будуть прийняті тільки ті, що в вільного стану і в віці від скінчених 18 до 35 літ.

Жінок низче 30 літ, що не зміють читати ні писати, приймати не будуть. До рільних робіт буде прийнятих мале число осіб, які покінчили 21 літ життя. На кошта подорожі кожний повинен мати приготовані гроші від 15—30 зол. залежно від стації, з котрої виїзджав.

Загальні Збори Кружка Т. О. Н. У. Е. в Станіславові.

Дня 7 червня ц. р. о 7 год. вечора відбулися Загальні Збори Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Станіславові, з таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів; 2. Звіт з діяльності і уділення уступаючому виділові абсолютній; 3. Вибір нового виділу і контрольної комісії; 4. Внески й запити.

На збори прибув делегат Матірнього Товариства зі Львова ред. З. Пеленський.

Збори відкрив і зложив звіт голова о. Д. Стек. В своїй промові вказав він на те, що Кружок досі не міг проявляти ширшої діяльності, бо не мав відповідного льокалю. Щойно в травні ц. р. управа „Народнього Дому“ відступила для Кружка льокаль.

так що щойно тепер є можлива реальна праця Клуба.

Відтак виголосив привітну промову делегат Матірнього Товариства ред. З. Пеленський. Промовець зясував присутним ціль і завдання товариства, підкреслив велике значіння і вагу суспільної опіки над еміграцією та виказав ті досягнення, які Т.О. Н.У.Е. досі зробило. Закінчив свою промову зазивом до інтензивної праці в тій ділянці та до втягнення до цієї праці ширших кругів громадянства.

Опісля вибрано новий виділ в такому складі: голова о. Д. Стек, заст. голови інж. В. Дутка, секретар проф. Я. Ковальський, члени виділу д-р М. Лигвинович і М. Ленкий. Заступники членів: д-р Ю. Олесницький і о. І. Терешкун. Контрольна комісія: д-р І. Волянський, В. Тимцюрак, М. Куннір і о. І. Дуткевич як заступник.

Обмірковано під кінець такі справи, як вкладка до клубу в висоті 6 зол. річно та справу загальних зборів Матірнього Товариства у Львові. Рішено вислати двох делегатів: сен. О. Черкавського та секр. клубу Я. Ковальського.

На цім збори закрито.

КАНАДА.

ТРЕБА ТОЧНО ВИПОВНЯТИ АПЛІКАЦІЮ.

Дуже часто трапляється, що на пермітах і номінальних візваннях (номінейшен) подається недокладні або перекручені імена й назвиска, місцевости та вік майбутніх емігрантів. Діється це тому, що або аплікант не знає докладно даних, що відносяться до будучого емігранта, або англійські писарі перекручують по своєму назви осіб і місцевостей. Внаслідок цього при виїзді мають емігранти багато неприємностей і мусять різними посвідками справляти помилки на пермітах і номінаціях. Звертаємо на це увагу канадійських аплікантів і поручаємо, аби вони припилювали, щоби на пермітах і номінаціях правильно вписували імя, назвиско, місце замешкання і вік емігрантів.

ДО ЖНИВ НЕМА ЗАПОТРЕБУВАННЯ.

Канадійські фермери не зголосили через управи канадійських залізниць ніякого запотребування на рільних робітників до жнив з Польщі. Тому Державні Уряди Посередництва Праці не кваліфікують тепер рільних робітників без акрідавіту до Канади, а Еміграційний Уряд не видає для цієї категорії емігрантів посвідок на безплатні нашіпорти.

ГРОШЕВІ ТРУДНОЩІ ВИЇЗДЖАЮЧИХ РОДИН.

З причини тісноти на грошовому ринку, багато родин, які задумували виїхати цього року до Канади в цілі набуття там власних фарм, змушені є відложити свій виїзд на пізніше, бо нема купців з готівкою. Деякі родини, які встигли продати свій маєток, не могли дістати на руки цілої готівки і замість неї одержали або векселі, або гіпотечне забезпечення.

ВИЇЗД ВДІВ ДО КАНАДИ.

Канадійський іміграційний офіцер в Гданську вимагає від вдів, які виїзджають до Канади і лишають малолітні діти в краю, аби предложили йому при видачі канадійської візи лікарські свідоцтва, стверджуючі, що ті діти є цілком здорові, а надто посвідку з громадського уряду, в якій стверджується, що діти будуть мати опікунів в краю і будуть мати забезпечений прожиток. Без цих двох посвідок вдови не дістануть канадійської візи.

ІМІГРАЦІЯ В 1928 Р.

Після обчислень іміграційного уряду в Оттаві прибуло в 1928 р. до Канади разом 166.782 емігрантів з таких країв: з Англії 28.762, зі Шкоції 15.183, з Ірляндії 8.875, з Валії 3.028, отже разом з британських островів 55.848 душ. Зі Зєдинених Держав Америки приїхало 29.933 емігрантів. З упривілейованих країв приїхало разом 27.909, а в тому з Німеччини 13.664, з Данії 3.732, зі Швеції 3.424, з Норвегії 2.241, з Фінляндії 3.674, з Франції 675, з Ісландії 26. З усіх інших „небажаних“ країв приїхало разом 53.092 емігрантів, а в тому: 16.039 українців, 8.319 поляків, 6.265 мадярів, 4.438 словаків, 3.532 жидів, 2.890 югославян, 1785 литовців. Решта припадає на імігрантів інших народів. *Українці становили 10 проц. загального числа імігрантів і були на третьому місці зараз по емігрантах з британських островів і Зєдинених Держав Америки.*

ПРИЗНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

В сенаті Канади перейшов дня 13. квітня в третім читанню інкорпораційний акт української греко-православної церкви в Канаді. Пару тижнів перед тим той самий акт перейшов в палаті послів. Це значить, що українська православна церква в Канаді дістала чартер і стала вповні признана церковною організацією.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

ПЛАТНЯ ФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

По обрахункам Федерального Департаменту Хліборобства пересічна заробітна платня фермерських робітників в Америці представляється в таких цифрах: на місяць з помешканням і харчами 35 дол., без помешкання і харчів 49 дол.; денна платня з „бордом“ 1.80 дол., без „борду“ 2.30 дол. Це пересічні суми для цілої Америки.

В ріжних сторонах вони очевидно більші, або й менші. На Далекому Заході пересічна заробітна платня 54 доларів на місяць з харчами і 77 без харчів; це більше чим на сході і на півдні.

На півдні хліборобські робітники заробляють найменше: пересічно 24 доларів на місяць з „бордом“ і 35 доларів на своїх харчах. Денна платня там від 1.26 до 1.65 дол., залежно від того, чи з харчуванням чи без.

НОВІ ІМІГРАЦІЙНІ КВОТИ.

На випадок, як з 1. липня ц. р. увійде в життя зміна іміграційного закону, то квота (число) допущених річно з поодиноких країв до Зєдинєних Дєржав будє представлєтєся як слїдує:

Англія	65.791
Австрія	1.413
Бєльгія	1.304
<i>Чєхословаччина</i>	2.874
Данія	1.181
Єстонія	116
Фінляндія	569
Франція	3.086
Греція	307
Єспанія	3.153
Ірляндія	17.853
Італія	5.802
Югославія	845
Литва	386
Лотва	236
Німєччина	25.957
Норвєгія	2.377
<i>Польща</i>	6.524
<i>С. С. С. Р.</i>	2.784
<i>Ромунія</i>	295
Сирія	123
Турєччина	226
Швайцарія	1.707
Швєція	3.314

На інші дєржави призначєно по 100 осіб річно.

В квоті мають прєшєнствє рєличі америкєнських горєжан, жінки й нєвїнчані дітє до 21 лїт є-мїгрантїв замєшкалїх в Америкї і нєзначнє числє вїквалїфікованих рїльнїкїв.

КОЖУШАНА ІНДУСТРІЯ В АМЕРИЦІ.

Кожушана чи то кушнїрська індустрія належить до тих промїслїв, які останніми роками в Америкї швидко вирєсли і розвїнулїсь. В 1914-ім рєчї раховано всього 1.300 кушнїрських рєбїтєнь, в яких працювало 9.000 рєбїтнїкїв і разом з ними здебїльша теж самї власнїки. В 1925-ім рєчї кїлькїсть рєбїтєнь пїднєлась до 2.000 і числє рєбїтнїкїв до 17.000. Рєбїтнї тї вирєсли на велїкї пїдприємства, куди бїльші нїж прєд дєсятї роками. Гуртову вартїсть вирєбленєго товару оцїнено в 1914 рєчї на 44 мїліони, в 1925 рєчї малє нє на шїсть раз стїльки, а самє 254 мїліони.

Найбїльшє такої звїрїни, що здатна на кожухи, вивєдїтьсє в долинї Мїссїсіпї. На америкєнський рїнок звїдїтєля прїходїть бїльшє шкїр нїж з Канади або Сїбїру. Аляска теж прєдає щорїчно в Сполучєних Дєржавєх шкїр на чєтїри мїліони долєрїв. Але Америка прєблєує багатє бїльшє кожухїв нїж має шкїр на нїх і прєдовсїм прєблєує шкїр з такої звїрїни, якої в Америкї нєма. Тому прїходїтьсє америкєнським кушнїрам купувати сирїй товар на заррєничних рїнках, малє нє по всїм свїтї. В Сполучєні Дєржави прївозїтьсє річно на 136 мїліони долєрїв шкїр на кожухи.

Найбїльшє кожухїв шїють з хохулї („мєскрат“), тхора („сконк“) і янєта („ракун“). Останніми часами почали закладати фарми для розплєду лїсїв. Всї шкїри чорних і сїрїблїстїх лїсїв, що заповнїють тепєр америкєнський рїнок, походять з тих розплєдових фармїв.

Найбїльшє звїрїни для кожушанєго промїслєу ловлєть в долинї рїки Мїссїсіпї, прєдовсїм в стєйтах Луїзіянї і Арканзє, такжє на пївночї, в Мїшїгенї і Мїнесєтї. Велїкого звїра поступ цивїлізацї вжє давно вїгубїв, але малєго вивєдїтьсє в Америкї щє багатє. Звїрєловствєм займаютьсє найбїльшє самї фармєри, яким воно дає побїчний зарєбїток. Шкїри вїдсїлають до гуртївнїх купцїв, які їх сортують і оцїнюють та прєдлєють кушнїрам. В Сєнт Луїс є найбїльшїй рїнок для скуповання сирїх шкїр.

БРАЗИЛІЯ.

КОЛЬОНІЯ АНТОНІО ОЛІНТО.

Життя в цїй кольонїї розвїваєтьсє гарно. Є там українська школа, до якої ходїть 73 дітєй. Учїтелєм є п. Іренє Рєва. Числє учнїв з кожним роком збїльшуєтьсє.

Днє 24 бєрєзня засновано товариство „Прєсвїта“. Прєсїднїком вїбранїй п. Ілєя Вєнсє, заступнїком М. Кєзак, сєкрєтарєм Г. Вїсоцькїй. До товариства вписалєся коло 50 члєнїв.

ФРАНЦІЯ.

ПІДВИЩКА ПЛАТЕНЬ ПОЛЬСЬКИМ ГІРНИКАМ У ФРАНЦІІ.

Бюлєтєнь Е. У. подає, що від 1 мая 1929 р. пїдвїщєно нєзначно платнєю гїрнїкїв і рєбїтнїкїв з Польцї занятїх в копальнєх залїзної руди у Францїї, як такєж пїдвїщєно кошти прєхарчування. В контрактєх означєно:

I. Вїнагорїєдженнє: 1) гїрнїкам, які здїбнї є до кермування рєботами 26 фр. денно (прєсїчнє вїнагорїєдженнє: 31 фр.) разом з усїми додатками:

2) помїчнїкам гїрнїкїв 23 фр. (прєсїчнє вїнагорїєдженнє: 27 фр.) разом з усїми додатками; 3) рєбїтнїкам прї вантажєннє 22 фр. денно разом з усїма додатками.

II. За харчї: 9 до 11 фр. денно (замїсть як дєтєпєр 8 до 10 фр.

На збїжєвому рїнку.

Спадєк цїн збїжжє.

Днє 24. мєрца ц. р. нотєвано на збїжєвїй бїржї в Шїкагє за одїн бушлє пшєнїцї (околє 25 кг): на май 1.22 дол.; лїпєнь 1.27; вєрєсєнь 1.26. В тєму самєму днї на бїржї в Вїннїпєгу плачєно за одїн бушлє пшєнїцї: на май 1.25; на лїпєнь 1.27; на

жовтень 1.27. За два місяці пізніше ось як виглядали нотування пшениці: Шікаго 31. мая: пшениця: на май 0.95, на липень 0.97, на вересень 1.01; — Вінніпег 31. мая: пшениця: на май 1.05, на липень 1.05, на жовтень 1.02. В тому самому часі спали ціни на аргентинську пшеницю за сотнар з 9.65 пезів на 8.05.

Пересічно за два місяці спадок цін на пшеницю на світовому ринку виносив звиш 25 американських центів на одному бушлю. Острота цього спаду є мабуть найбільша, яку зазначено в повоєнних часах.

Як вяснити собі це явище?

На це зложилися різні причини. Передовсім спадок цін пшениці вказує, що на нашій землі під сучасну пору продукується річно більше збіжжа, як його можна сконсумувати. В Канаді, Зєдинених Державах Америки, в Аргентині і Австралії береться з кожним роком чим раз нові великі терени під управу збіжжа, якого призначенням є експорт. З другої сторони повоєнне зубожіння Європи і революційна заверуха в Китаю зменшили консумційну силу населення, яке хоч не раз не доїдає, але не має середників на закупно чужого збіжжа.

Не менше важною є друга причина, а саме: спекуляція збіжжам на велику скалю.

І так великі аргентинські збіжєві фірми, які у себе в краю не мають відповідних елеваторів, щоби замагазинувати збіжжа, зараз по жниввах вивезли масу зерна до Європи, а передовсім до Ліверпулю, де сподівалися його готове від руки опродати, а опісля через відповідні біржєві операції заробити ще на ріжницях при купні-продажи на терміни. Це аргентинським спекулянтам не удалося з двох причин. По перше в канадійському збіжєвому пулю змінено тактику в тому напрямі, що замість держати в резервах збіжжа, пущено його на світовий ринок. Знову під цим оглядом випередили канадійський пуль американські збіжєві фірми. А саме, коли показалося, що строга зима не так дуже ушкодила засіви і що цьогорічні жнива добре заповідуються, американські збіжєві фірми відразу „по американськи“ заграли на знижку, а то тим більше, що в Зєдинених Державах подорожили гріш і кредит.

Американські транспортів підприємства пішли на руку американським збіжєвим експортерам в тому напрямі, що в останніх часах знижили значно залізничні тарифи на збіжжа призначене до атлантийських пристаней.

Так отже аргентинське, канадійське і американське збіжжа, а в першому ряді пшениця в конкуренційній боротьбі заляла в останніх двох місяцях європейський збіжєвий ринок, що в консеквенції мусіло причинитися до спаду цін збіжжа на цілому світовому ринку.

На європейському збіжєвому ринку замітний є хвилевий спадок цін на жито. Це пояснюється

тим, що в останньому часі Польща випустила на цей ринок своє жито, з якого поробила запаси минувшої осені.

При цьому сподіються, що в північній Америці, та в західній і середуційній Європі, добре випадуть надходячі жнива, а теперішня посуха в Австралії і Аргентині також не буде мати значнішого впливу на урожай в цих краях, так що на загал є корисні вигляди на надходячі жнива. Ця надія на добрі майбутні жнива буде мати цей вплив на збіжєвому ринку, що низькі ціни на збіжжа правдоподібно усталяться принайменше аж до нових зборів в Америці і Європі.

Редакція „Українського Емігранта“ стрінулася із закидом, що слідження за світовим збіжєвим ринком властиво не повинно належати до ресорту нашого часопису. На це поясняємо, що заінтересування нашого часопису світовим збіжєвим ринком впливає з цього фактичного стану, що наша повоєнна еміграція має майже виключно рільничий характер. Тому всякі зміни і хитання на збіжєвому ринку мають і мусять мати також вплив на нашу еміграцію, на її розміри і темпо як при кольонізуванню нових теренів, так і при заробітних платах наших рільних робітників на чужині.

Як примір нашого твердження може послужити факт, що аргентинський міністр рільництва заповів, що в будучому сезоні зменшиться в Аргентині засівна площа на 10 відсотків, а в деяких місцевостях навіть на 20 відсотків. Це вменшення засівної площі в Аргентині буде безперечно мати вплив в напрямі зниження платень робітникам і в дальшій консеквенції на зменшення іміграції до Аргентини.

Тому слідження за світовим збіжєвим ринком попри загальну інформаційну службу, має також практичне значіння для наших емігрантів.

Про хліборобство в Америці.

Жито, яке в хліборобських країнах Європи є найважнішим збіжжам, в Америці далеко не таке популярне. Пшениці, кукурузи, вівса і ячменю тут сіють і збирають багато більше. Одначе після війни продукція жита значно збільшилася, майже подвоїлася і в Америці. Передовсім на вивіз заграницю, але також тому, що заведено крадці породи жита і що воно більш видатне ніж пшениця.

Жито твердше ніж всяка інша пашня і через те може пережити навіть дуже гостру зиму і мори Норт Дакоти і Монтани. А через те, що ранше досіває, то не так часто шкодить йому посуха і ржа. При низькій температурі воно прозябає і росте швидше ніж пшениця і тому можна його сіяти пізніше в осені. Землі не потребує особливо доброї і дав доволі добре жниво, навіть на піскуватім та піснім ґрунті, деб інше зерно зовсім не вдалося.

Жито родить майже всюди по Америці, та сіють його найбільше в Норт Дакоті, Мінесоті, Вис-

консин і Мишиген. Для деяких ґрунтів в Небрасці і північно-східнім Колоредо воно надається краще ніж всяка інша пашня.

Жито привезено в Америку з Європи, власне декілька різних порід, які відрізняються різною величиною і за красою зерна. Однак звичайно говориться тільки про яре і озиме жито. Перше багато менше важне, менше видатне і сіють його багато менше. Добру прикмету має лише те, що швидко дозріває і дає плід навіть тоді, коли засіяне пізно.

Важніше озиме жито, яке сіють в осіні. Головні його породи такі: „Жито Розена“, привезене з Росії 1909 року, дуже розповсюдилося в Кензас, Небрасці і Мишиген. Для холодніших сторін воно не досить видержує морози. Відзначається великими, добре набитими колосками і великим, темно-зеленкуватим зерном. „Дакольдове жито“, вирощене хліборобською досвідною стацією в Норт Дакоті, поширилось найбільше в Норт Дакоті і Канаді. „Шведське жито“, родом з Швеції, переважає в Мінесоті, Савт Дакоті, Орегон і Вашингтон. „Жито Шлянтеда“, з Німеччини, сіють в Вісконсині. Ще інші відомі породи: „Петкус“, теж з Німеччини, „велике зимове“ з Франції і „Іванова“, з північної Росії.

Більшу частину американського жита — близько 80 процент всієї продукції — експортують до Європи, куди йде і зерно й мука. Решту зерна мелють тут і з муки — перемішаної з пшеничною мукою — печуть житний хліб.

В 1927 році експортовано жита на суму 40 мільйонів доларів. Молоде жито пераз косять на пашу. Солому вживають найбільше на підстилку для худоби і також, коли вона вимолочена спеціальною машиною, так, щоб стебло не ломилося, на упаковку то-що.

Інформатор.

Нід повищим наголовком міститимемо адреси, потрібні кожному емігрантові по приїзді на місце нового осідку. В тому числі подаємо адреси в Аргентині.

БУЕНОС АЙРЕС.

1. Консулярний відділ при посольстві П. Р.: Buenos Aires, Calle Las Heras № 1617.
2. Бюро посередництва праці при Іміграційному Готелі. Перекладаць п. А. Томчак.
3. Захист для емігрантів (нічліги): Buenos Aires, Calle Quirno 928. Безплатні бони на нічліг видає консулярний відділ і Патронат.
4. Товариство „Просвіта“ (La Sociedad Ukr. „Prosvita“) — Buenos Aires, Calle Nueva York
5. Редакція „Українського Голосу“ (La voz ukrainiana) — Buenos Aires, Calle Lavalleja № 726.
6. Польський Патронат для емігрантів: Buenos Aires, Calle Charcas 411.

Остерігаємо натомість усіх емігрантів перед такими несолідними фірмами і агенціями:

1. Агенція праці „La Moderna“ при вул. Bernardo Irigoyen 432. 1. п.
2. Агенція праці при вул. Кордоба 377.
3. Голярня „Аргентина“.
4. Агенція праці „Бельо“ при вул. Кордоба 373.
6. Ресторан при вул. 25 de Mayo 722.
7. Агенція праці „Ля Аргентіна“ при вул. Меркело 1167.

Емігранти, що приїжджають до Аргентини, повинні здержатися із закупном білля, обуви, олягу і т. д. Купець відразу пізнає чужого і стягне з нього подвійну або потрійну ціну. Коли хтось конче мусять щось купити, то нехай сам не йде, але із краєм, який знає тамошню мову.

Безплатні кумелі для всіх знаходяться при вул. French 2430 і при вул. Cordoba 2226. Дають там безплатно мило й рушник.

Безплатна лікарня для всіх знаходиться при вул. Емеральда 48. Ї вона відкрита цілий день. Оглядити й лікування недуг, виривання болючих зубів, ліки, все це полагоджують безплатно.

Емігрант, який вже найшов працю, повинен мати записану адресу роботодавця.

БІБЛІОГРАФІЯ.

КЛЕНОВИЙ ЛИСТ. Канадійський альманах. 1929. Накладом Товариства Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді. Вінніпег. Манітоба — Канада. Стор. 127.

Наше братнє товариство опіки над українськими переселенцями в Канаді від трьох років видає альманахи, призначені для українських емігрантів. Ціллю цих альманахів є реструвати життя і історію української еміграції в Канаді на основі історичних джерел чи звичайних споминів, катальогувати досягнення української еміграції на всіх ділянках, економічній, культурній та політично-державній.

Досі вийшли три такі альманахи, а саме: „На новому полі“, „Прерія“ і „Кленовий лист“. Всі вони крім ділового матеріялу по еміграційному питанню, містять зразки красного письменства, яке теж є відбиттям еміграційного життя.

В цьому характері зредагований теж і альманах на 1929 рік „Кленовий лист“. Кленовий лист це знак Канади. Носить його на шапках і ковчирях канадійська армія, бачимо його на різних державних будинках і документах. Кленовий лист, це символ Канади, котра вкрита кленовими лісами.

І наше братнє товариство в Канаді уживає кленового листка, як свій знак з тим, що на ньому нарисований ще український знак.

Альманах пребогатий змістом. Поезії, оповідання, інформаційні статті, огляди українського і загальноканадійського життя, статті на теми господарства в Канаді, сміховинки і безліч фотографій, що ілюструють статті, чи життя українських емігрантів в Канаді взагалі.

Недостача місця не дозволяє нам обширно об-

міркувати кожну статтю зокрема. В міру можливості редакція „У. Е.“ постарается ті цінні матеріали використати на сторінках часопису.

Комунікат.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові повідомляє, що крім бюро у Львові і в Тернополі ведуть ще такі кружки свої бюро для членів:

КРУЖОК В САМБОРІ, БЮРО САМБІР, ВУЛ. ШОПЕНА ч. 6.

КРУЖОК В СТАНИСЛАВОВІ, БЮРО СТАНИСЛАВІВ, ВУЛ. ЛЕЛІВЕЛЯ ч. 2.

Кружки ці полагоджують справи своїх членів, які задумують емігрувати і до них повинні зголошуватися всі члени Товариства, яких повіти належать до діяльності даного кружка.

ХРОНІКА.

НАРАДА В СПРАВІ ЕМІГРАЦІЇ. В Парижі: через чотири дні радив зїзд польських консулів у Франції і Бельгії над справою положення емігрантів у Польщі. Поручено головні умовини, серед яких живуть емігранти та відносини на праці, котрі багато лишайють до бажання. Зїзд повзяв в тім напрямі деякі постанови.

КАТАСТРОФА. В Буенос Айрес наслідком землетрусу завалилася кональня олова. Багато робітників присипала земля.

ПІДВИШКА ЦІНИ КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ. На пароходах „Кракус“ і „Святовід“, які відходять з Гдині до Полудневої Америки, підвищено від 15 мая ц. р. ціну корабельних карт III. класу з 950 зол. на 1000 зол.

ГРОШЕВІ ПОСИЛКИ ІЗ У. Р. С. Р. Польське міністерство внутрішніх справ видало обіжник до всіх воєводів в краю в справі легалізації документів і свідоцтв убожества, видаваних польською владою, які треба предклатати радянській владі, щоби одержати дозвіл на висилку допомог своякам, які живуть в Польщі. Міністерство внутрішніх справ повідомляє, що наслідком вияснень, одержаних від радянського посольства, відпадає конечність легалізації цих документів міністерством закордонних справ. Тому не треба тепер пересилати ці документи до міністерства закордонних справ у Варшаві.

НЕВДЯЧНА ВИПРАВА. Німецький Цепелін, який під проводом д-ра Екенера вибрався до Америки, потерпів невдачу. Наслідком несправності моторів, буря збила його зі шляху, так що він осів у Франції і мусів перервати подорож.

СТРАШЕННИЙ ВИБУХ В ШПИТАЛІ. В місті Клівленді, в Зєдинених Державах, дня 15 травня наступив вибух в шпиталі, в якому находилося до 200 хорих. Наслідком вибуху позападалися мури, під якими найшло смерть коло 100 хорих. Деякі згнули від газів. Причиною вибуху був пожар, який повстав в рентгенівському кабінеті. Від нього загорілися і вибухли склади хемікаліїв, головні резервуари кисню. Втрати дуже великі. Цілий шпиталь здемольований.

ФАЛЬШУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ. Справа фальшування документів аби дістатися до З. Держав звернула на себе увагу стейтового департаменту. Всі документи, як: пашпорти, візи, сертифікати уродження та інші, дуже часто трапляються пофальшовані. Показується також, що фальшування пашпортів зросло цього року два рази більше, як минулого року. Загально департамент видав мин. року 188.000 пашпортів, а консульські бюро за границею видали 369.500 віз на переїзд до Злучених Держав. Найгрізнішим є фальшування сертифікатів уродження, щоби доказати право горожанства. Завдяки старанням одного з консулятів удалося викрити в Європі групу фальшивників, що уможливили 70 емігрантам дістатися до Злуч. Держав на підставі фальшивих документів. Фальшування документів є найбільше розвинене в тих країнах, де еміраційна квота вже на кілька літ наперед вичерпана. Стейтовий департамент враз із департаментом справедливости розпочали енергійну акцію, щоби запобігти дальшому фальшуванню. В останніх часах приловлено багато чужинців у заграничних та американських пристанях.

УКРАЇНСЬКА СПІВАЧКА. Кожного року відбуваються у Вінніпегу музичні та співацькі пописи. Такий попис відбувся і цього року в днях 15—27 квітня, в якому взяло участь кілька тисяч осіб. Зпоміж українців, які пописувалися на тих музичних і співацьких пописах грою на інструментах або співом, найкраще вєславилася співом п. Ольга Павлова, замужна донька о. П. Божика з Вінніпегу. Дістала вона першу нагороду. П. О. Павлова ще молода, бо має щойно 19 літ.

ЗМІСТ: Про поглиблення праці Т-ва Опіки Над Українськими Емігрантами. — Злидні на плантаціях кави. — Польська колонізація в Еспіріто Санто. — Обмеження еміграції до Аргентини. — Еміграція до Франції. — Загальні Збори Кружка Т. О. Н. У. Е. в Станиславові — Канада: Треба точно виповняти аплікації. До живих нема запотребування. Виїзд від до Канади Грошеві трудної виїзджаючих родин. Іміграція в 1928 р. Признання укр. правосл. церкви. — Зєдинені Держави Америки: Платня фермерських робітників. Нові іміграційні квоти. Кожушана індустрія. — Бразилія: Кольонія Антоніо Олінто. — Франція: Підвишка платень гірників. — На збіжєвову ринку. — Про хліборобство в Америці. — Інформатор. — Бібліографія. — Комунікат. — Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чековеkonto П. К. О. 1532. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол.
в Бразилії — 250 мільраїс; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у Львові вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПІІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Загальні Збори.

В суботу, дня 15. червня відбулися у Львові четверті Загальні Збори Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. В зборах взяли участь о. мітрат Базюк, сен. В. Децикевич, управитель Експозитори Еміграційного Уряду д-р В. Вишневський, представники кружків в Станіславові, Тернополі і Самборі, та члени товариства. Як гість явився на зборах д-р Кібзей з Детройту в Зєднених Державах Америки.

Збори відкрив президент товариства дир. М. Заячківський, вітаючи зібраних гостей і членів та вказуючи на ті досягнення, які зробило товариство протягом останнього року.

По відчитанні протоколу з останніх Загальних Зборів ред. З. Пеленським, забрав слово секретар товариства д-р В. Константинович, який зложив основний звіт з діяльності товариства.

Справоздавець цифрами доказав, що діяльність товариства з кожним місяцем зростає. Це доказом, що суспільність зрозуміла інтенції товари-

ства, що вона відноситься до нього з повним довірям і що українські емігранти спінать за порадами перед виїздом не до якихсь чокутних агентів, лише до своєї інституції. До цього причинилося засновання нових кружків товариства в числі 8, як також впливи органу товариства „Український Емігрант“, який товариство вислав ріжним культурним і економічним установам і тим робом інформує широкий загаль про еміграційні справи.

Крім цієї діяльності на терені краю товариство навязало тісні взаємини з усіма осередками української еміграції на цілому світі. Як ціль присвічувала думка, щоби скрізь, де українська еміграція виступає в більших скупченнях, повставали ідентичні товариства, яких завданням була би охорона емігранта по його прибуттю на чужу землю. Під тим оглядом товариство виробило основний план цілої мережі організації за кордоном, але переведення цього плану не може бути зараз зреалізоване й вимагає основної підготовки.

До дальшої діяльності товариства треба заархувати участь в еміграційному курсі, уладженім у

Вейгерові на Поморю заходами Еміграційного Уряду, в якому взяло участь сімох кандидатів з рамени Т.О.Н.У.Е. З рамени нашого товариства ввійшов президент М. Заячківський в склад Еміграційної Ради. Відпоручники товариства входили в склад Міжсоюзної Ради товариств опіки над емігрантами, а також в склад кооперативи „Еміграційний Дім“ у Львові.

У найблизшому пляні товариства на біжучий рік стоять такі справи, як отворення нових кружків в деяких містах та інформаційних бюр передовсім в Станиславові, Самборі та Луцьку, видання українсько-еспанського самоучка, видання популярної книжечки для емігрантів про Канаду і другої книжечки про Аргентину. а врешті здійснення бодай в частині пляну організації закордонної еміграції. В першу чергу мали би бути основані товариства опіки над емігрантами в Парижі, Берліні і Буенос Айрес, а також колонізаційне товариство в Канаді.

Дотеперішні успіхи кажуть товариству вірити, що всі ці пляни є до здійснення. Перші леди проломані. Суспільність отрясається з байдужности, починає уважніше слідити еміграційний процес, а самі емігранти інакше дивляться на спроби виїзду, як досі. Зростає теж гурт еміграційних діячів, до освідомлення котрих в неمالій мірі причинилося також товариство чи то шляхом пропаганди в пресі, чи самою своєю працею. В товаристві чи на еміграційних курсах ним уладжених, а таких курсів було досі два, виховалися перші службовці кружків, які вести можуть вже самостійну інформаційну службу.

Одним словом, апарат налаштований і праця може спокійно далі розвиватися.

Другим з черги складав звіт іменем контрольної комісії радник П. Берест і по сконстатованні

правильности, поставив внесок на уділення абсолюторії управи.

Перед приступленням до дискусії над звітами, забрав слово управитель Експозитури Еміграційного Уряду д-р В. Вишинський.

Представник уряду підніс діяльність і заслуги Т.О.Н.У.Е. в ділянці опіки над емігрантами. Ці заслуги стоять на тій самій височині, що і інших товариств, які ділають на терені нашого краю, а саме польського і жидівського товариства опіки над емігрантами. Між цими товариствами була весь час льояльна співпраця і гармонійна кооперація, що лише виходило на користь еміграційній справі. Товариство Опіки над Українськими Емігрантами взяло теж участь в акції будови а радше придбання Еміграційного Дому, за що йому належить слушне признание. Промовець закінчив побажаннями успіхів в дальшій праці товариства.

Опісля зібрані прийняли одноголосно внесок контрольної комісії на уділення абсолюторії уступаючому виділові і вибрали скрутаційну комісію в складі проф. Боднара з Тернополя і радн. П. Береста для вибору чотирох членів управи, двох заступників і трох членів контрольної комісії.

В дискусії забирали голос п. Рудий, делегат кружка в Самборі, в справі, щоби давати членам товариства безплатно „Українського Емігранта“ і українсько-англійський самоучок, п. Ковальський делегат кружка в Станиславові в справі діяльности цього кружка, д-р Говикевич, д-р Константинович і інші.

Опісля президент М. Заячківський зложив подяку управителю Експозитури Еміграційного Уряду д-рові В. Вишинському за його прихильне відношення до справ Товариства Опіки над Україн-

В Канаді склепарем.

Розповідаю це ддятого, щоби хто міг з цього дещо навчитися, та щоби не тратив надії на краще тоді, коли йому тяжко приходить.

Мій батько був бідним господарем в селі Делаві, коло Галича й не міг мені дати вищої науки, — я ходив лише до сільської школи в Дубівцях, бо в нашій селі школи не було. Батько помер, коли я мав 17 літ, оставив нас пятеро дітей і маму, яка часто занепадала на здоровля. Я був найстарший, отже мусів працювати у господарів, за смішно малу ціну й помагати мамі утримувати дітей. Мали ми чотири морги поля, але було двісті „ринських“ довгу, які треба було платити довжникам; Дністер навідував нас часто своїми повіннями. Я оженився і за жіночку прибуло мені лише пів морга поля.

Господарити не було на чім, жилося бідно, а коли в нашій селі заложили кооперативну крамницю, я став в ній за робітника, за шість „ринських“ в місяць. По кількох літах праці в крамниці, набрав я досвіду як її провадити. Позичив троха грошей у добрих людей і заложив свою крамницю. Якось жилося... Але дав Бог трох діточок і я став думати про

Канаду, про яку чув з листів від наших людей, які були в Канаді й писали, що це новий край і в ньому можна мати даром землю, ліс та пасовисько. Жаль було покидати рідне гніздо, своїх приятелів, між якими був я членом у громадській раді та членом церковного комітету, але що було робити, біда гнала до Канади, а „недостатки вигнали з хатки“, як каже наша приповідка. Продав я свою „дядину“ і поїхав до Канади, а що грошей на подорож мені не ставало, то один мій приятель, що також їхав зі мною до Канади, а мав дещо більше грошей, як було треба йому на подорож, позичив мені сто „ринських“ а другий мій приятель позичив мені пятьдесят „ринських“. Довг той я віддав їм дявно зі щирою подякою. Подорож була тяжка, бо вітри віяли по морі.

В марті 1906 р. приїхав я до Вінніпегу. Чужий край, чужі люде, інакші обставини, інакші вимоги, чужа мова, пригнобили мене, але я не подавався. Я все вірив, що удасться якось уладити життя. Коли повесніло я поїхав на гомстед, на Паплярфільд, що лежить вісімдесят миль на північний захід від Вінніпегу. Фарма камениста, з корчами та млакою, але щож робити, тут така околиця. Жию на

ськими Емігрантами, зокрема підніс його незаперечені заслуги в справі уладження у Львові дому для емігрантів. Висказав врешті побажання і надію, що це відношення подишиться і надалі.

Опісля предложив Загальним Зборам внесок управи товариства, щоби висказати повне признання секретареві товариства д-рові В. Константиновичеві за його безінтересовну, повну посвяту працю для товариства.

Збори привитали цей внесок оплесками і одногосно затвердили.

Від імені скрутаційної комісії ради. П. Берест оголосив вислід голосування. Одногосно вибрано як членів: о. мітр. О. Базюка, о. кан. Д. Садовського, дир. І. Сполітакевича і д-ра В. Константиновича, як заступників: дир. О. Костика і інж. Р. Сенишина. До контрольної комісії вибрано: дир. О. Саввича, дир. М. Лазорко і радн. П. Береста.

Опісля д-р В. Константинович поставив внесок на уділення управі товариства мандату в цілі заснування товариства опіки над емігрантами в Буенос Айрес і Парижі. Внесок одногосно ухвалено.

Ред. І. Івашко підніс справу товариства опіки в Берліні та колонізаційного товариства в Канаді, о. мітр. О. Базюк справу духовної опіки над емігрантами у Франції і звернувся з апелем до представника уряду, щоби він ту справу порушив перед відповідними чинниками.

Представник Експозитури Е. У. д-р В. Вишинський обіцяв в тій kwestії поміч і на місці дав певні інформації.

На тім вичерпано порядок нарад і президент М. Заячківський замкнув збори дякуючи присутнім за участь та за довіря для управи товариства.

* * *

ній і досі і маю виробленої землі не більше як десять акрів, інші наші гаэди мають більше виробленої землі — а нас тут около сто родин, що поселились тут тоді, коли і я, деякі трохи пізніше.

Не пригадую собі, чи мав я якого цента тоді, як осів на фармі. Памятаю добре, як будував я будинок, що мала бути хатою, як зносив до купи на плечах сирі осики, як „латав“ дах, як перші грядки робив.

Тяжкі то були часи на початках на фармі. Як тепер пригадаю собі, то трясуся від них більше, як тоді, коли переживав їх. Найблизче наше місто було Тюлон, сорок і вісім миль на схід від мене. Просторень була поросла дрібним, осиковим лісом, корчами та мочарами і треба було пішки йти до того містечка то за одним то за другим, бо тятла свого не було. Аж пізніше зі своїм швагром купили ми спільно пару биків і віз, але аж тоді, як уже заробив де-що грошей. Вісім літ ходив я на різні роботи на залізничу дорогу, то до фармерів; де міг роботу дістати, там робив, бо треба було. Нераз ходив пішки аж до Вінніпегу вісімдесять миль звідси, а навіть далше, бо аж за Моріс, що лежить сорок миль далше за Вінніпегом на пдлудне.

УКОНСТИТУОВАННЯ НОВОЇ УПРАВИ.

Дня 21 червня ц. р. відбулося перше засідання уступаючої управи і уконститування нової. Вибрано: президентом дир. М. Заячківського, І. віцепрезидентом о. мітр. О. Базюка, ІІ. віцепрезидентом сенатора В. Децикевича, секретарем д-ра В. Константиновича, заступником ред. З. Пеленського, скарбником дир. І. Сполітакевича.

До Ревізійної Комісії увійшли: дир. О. Саввич, дир. М. Лазорко і радн. П. Берест.

Жидівська колонізація на Україні.

Колонізація України жидівськими хліборобами не нова. Вже за часів царату російський уряд, бажаючи позбутися з міст певної скількості жидівського елемента, намагався їх поселити на рілі і утворив тим робом 36 жидівських колоній на 110 тис. гектарів землі.

Ця колонізація не дуже вдалася. Жидівський елемент зжитий з містом, без знання хліборобської культури, ніяк не міг зжитися з новими умовами життя. Скоро знеохочувався і назад тікав до міст і містечок, де збільшував кадри дрібних торговців і промислових робітників. Частина емігрувала в чужі краї, так що на рілі остала лише мала скількість жидівських колоністів.

Більшовицька революція на Україні і новий лад опертий на скасуванні шривної власности, в тому числі різних промислових підприємств, викинув по містах і містечках України цілі фаланги жидівського населення без варстатів праці. Сотки шахтарів, що мали заробіток при дворах і фільварках дідичів, втратили цей спосіб заробітку, бо двори й

Багато разів робив я в Норсес, двацять миль звідси у жидів, що тут поселились на державних землях, про яких говорили, що їх барон Гірш спомігав грошми; я діставав пятьдесять центів на день, а лише деколи платили при корчуванні троха більше. Але то вже пізніше. Тепер там нема ані одного жиди на землі. Поросходилися кудись і занялися чимсь іншим; а було їх там у той час кількадесять родин. Земля їх стоїть тепер пустою. Інші наші поселенці ходили пятьдесять миль звідси різати корти до Ілвіс Гому, по сорок центів від корта. Такі то були наші гаразди...

Десять около 1912 р. нам троха полекшало в цій околиці, а то тому, що „Сіенар“ став будувати тут залізничу дорогу. Залізничий насип перетинав мою фарму і коло моєї хати були розложені намети, де ночували робітники і контракторські коні. Я робив деколи при насипі дороги й де-що заробляв, а моя жінка праля робітникам сорочки і також заробляла шість, а часом десять долярів на тиждень; деколи продавала до кухні в наметах, молоко і масло і також де-що з того приходило до хати. Це мене поратувало, я поплатив деякі довги, що мав і де-що грошей заощадив.

фільварки скасовано а землю розділено між селян. Мандрівні крамарі, що їздили по селах і вимінювали промислові вироби на середники прохарчування, теж мусіли припинити свій заробіток, бо звязки між селом і містом на Україні пірвалися. Безліч дрібних купчиків, лавочників, шолатайків, між якими жидівське населення творило переважаючий відсоток, також втратили дотеперішню змогу заробітку, бо торгівлю і промисл знаціоналізовано, зрештою економічна анархія перших років поставила ті тисячі в безвихідне положення.

Уряд України мусів підшукати шляхи, щоби ратувати цей елемент. Рішив відтяжити міста й містечка шляхом переселення зайвого балаясту на рілю. Рішено сколонізувати жидами незаселені ще простори українського степу, головню над Чорним Морем і Крим.

Опершу цією справою займався сам уряд, опісля за його дозволом спеціальне колонізаційне товариство „Озет“.

По звідомленням радянської преси на основі державного пляну поселено на Україні 8.896 жидівських родин, поза пляном 10.000 родин, крім цього на Кримі 542 родини. Надто заповіджено переселення на рілі 600.000 жидів на Україні і 15.000 жидівських родин на Кримі.

На одно жидівське господарство після пляну припадає 10 до 15 гектарів землі. Цілий цей експеримент фінансує уряд на спілку з жидівським товариством Агро Джойнтом з Америки, яке виасигнувало на ту ціль цюважні міліони.

Жидівська колонізація на Україні це свого роду експеримент. Його ціллю відтяжити міста й привчити жидівське населення хліборобства. Чи це вдасться, годі сьогодні щонебудь певного сказати.

Одно можна сьогодні ствердити, а саме, що такі спроби вже не раз бували, але успіхи були дуже марні. Жидівський елемент по своїй психіці купецький. Цілі століття складалися на виплекання у жидів купецького хисту й тому жиди ніколи хліборобами не були. Ось чому не вдавалися колонізаційні жидівські спроби в Аргентині, Бразилії, Канаді, ось чому так шиняво йде колонізація Палестини, котра ложирає великі грошеві вклади. Факти ствердили, що жид на рільного колоніста не надається.

Ця сама доля мусить стрінити також жидівську колонізацію на Україні. Тут виявить себе ще одна перешкода, а саме, що ця колонізація обниматиме не один компактний простір, лише розкинена буде в ріжних місцях. Тому тяжше їй буде видержати конкуренцію українського хлібороба, якого традиція так сильно звязала з землею, що він все дивитися буде заздрим оком на небажаного, чужого сусіда. Зокрема тоді, коли він сам починає відчувати голод землі і його самого хочуть переселювати, але аж на Сибір.

До справи колонізації не можна підхилити лише з політичних мотивів. Інші мотиви грають тут передову, сутєву ролю і їх ніяк не можна поминути чи злегковажити.

І тому далеко доцільнішим був би плян радянського уряду, якби був відразу вибрав інші простори, більш компактні, без оправданих чи неоправданих ривалізаційних традицій. На терені Радянського Союзу тих теренів багато (прим. Сибір). Тоді жидівська колонізація була би доцільніша і мала би більше реальних виглядів, як на перелюдненій і ринищеній війною Україні. За цем промовляє сенс еміграційної льогіки, бо льогіка в еміграції це її основа.

Коли це діялося, — не пригадую собі добре, котрого це було року, я з кумом Олексю Кидиком, який тепер живе в Гадашвілю, порадилися заложити крамницю. Пішли ми оба до Вінніпеґу накупити товарів. Ми оба не знали англійської мови, щоби розпитати в кого купити можна товари, тож походили два дні по Вінніпеґу, а на третій день вернули з нічим до дому. Ідучи по дорозі через Ішвуд, ми повернули до жиди Перлеса, який мав тут крамницю і розповіли йому, чого ми ходили до Вінніпеґу. Він нас вислухав, подумав і продав нам деяких товарів зі своєї крамниці, за що ми заплатили йому триста шістьдесять долярів готівкою. На другий рік я сплатив овому спілникові його частку з крамниці і сам став крамарем у Паллярфілді. У тім часі я дістав також почту, за яку уряд платив мені сто долярів в рік. Не було чим їхати, то я носив почту на плечах з Брод-Валею, що лежить сім миль звідси. Не раз треба було по коліна, а навіть вище брести у воді і нести на плечах листи у мішку й інші клунки.

Була це тяжка праця, але що було діяти. Я твердо вірив, що колись буде краще.

Крамницю провадити в Канаді є трудніше як в Старім Краю, бо тут треба давати більше на кре-

дит і це крамаря заводить у довги і допроваджує до банкруцтва. Але я це зроумів в кілька місяців, як почав торгівлю й уникав цього, о скільки було можливо.

Крамницю проваджу старанно, доходи і розходи точно записую, на кредит стараюся в маґазинах не брати, а коли беру, то так, щоби до трицять днів зложити там гроші; бо проценти, які я маю платити за товари компанії по трицятьох днях від мого кредиту, волю дати покупцям при опусті ціни на товарах.

Ніколи не роблю так, щоби перебігати інших двох скленарів, що є тут у містечку. А коли підпадає крамниця, тоді ратуюся в той спосіб, що менше даю на кредит і стягаю довги з моїх покупців. Коли торгівля не йде так, як могла би йти, я не злощуся і поводжуся спокійно. Своім покупцям стараюся давати добрі товари і добру вагу. В непотрібні розмови не заходжу, а коли чую, які нарікання одних на других, як то звичайно люди мають навичку говорити, в такі річі не втручуюся і не доношу тим, до яких та розмова відносилася.

За Божю помічу маю нині три фарми, які не вартують багато, бо каменисті, не орані, але три-

Лист з Франції.

Редакція наша одержала листа такого змісту:

„Вчора їздив я до міста Сегре, щоби побачитися з тамошніми українськими емігрантами, які працюють по копальнях. Коли вони довідалися, що я приїхав, збіглися до мене, обступили й почали розповідати про своє життя.

Вже сам їх вид зробив на мені прикре вражіння. Одяг їх був понищений, брудний і по обличчях можна було пізнати, що вони живуть не в гаразді. Емігранти почали парікати на своє положення і просили, щоби я їм поміг звітам вирватися.

Всі вони приїхали з околиць Ліська. Працюють по копальнях, 300 метрів під землею. На день заробляють 32 франки. Це рішучо не вистарчає на прожиток. Саме прохарчування коштує 17 франків у день, прання 1 франка, ліжко 65 сантимів, а з решти грошей, що їм лишаються, то вони мусять купити собі лампу до копальні, яка коштує 35 франків, докупувати одяг і білля, покривати дрібні видатки та стягають ще їм за контракт.

З лампою, яку кожний копальняний робітник мусить мати, наші емігранти мають часами клопоти, доки не привикнуть з нею обходитися. Часами забудеться, поставить її в воду і знову мусить нову купувати і знову видати 35 франків.

На харчі видає український робітник, як вже вище сказано, 17 франків денно. Видає стільки лише з konieczности. Бо що це за харчі? Франці бере із собою каву або молоко з хлібом, в полудне дістають борщ з хлібом або зупу, картоплю і раз або два рази на тиждень 200 гр. мяса. Попивають це водою.

Французький робітник далеко більше заробляє

і через це кожної днини має мясо на обід і вечеру та ще на вино може спромогтися“.

Подаючи це до відома, наш дописувач просить подати це до загального відома, щоби остерегти всіх, які їдуть на роботу до копалень у Франції.

Яке положення робітників-емігрантів по копальнях у Франції, про це ми вже пераз писали. Свого часу подали ми вістку, що у Франції був зїзд емігрантів з Польщі й на тому зїзді всі ці справи видвингено на світло дня та винесено резолюцію в тім напрямі, щоби уряд поінтересувався положенням робітників та навіть обмежив еміграцію до Франції.

Одно мусимо тут підкреслити. Вину у великій мірі носять самі емігранти. Ізза своєї невідомости дють себе використовувати самі на кожному кроці. Ні один український робітник не належить до місцевої професійної організації і через це всі здобутки дістає лише французький робітник, якого краще оплачують і він може добре жити. Через це французькі робітники відносяться до наших людей з погордою, не уважають їх своїми товаришами і їх це зовсім не болить, коли наш емігрант бідує.

Друга річ, це недостача у Франції українського товариства опіки над емігрантами. Ізза цього нашому емігрантові-робітникові ніхто не дасть ради ні опіки, і він часто паде жертвою своєї неосвідомлености.

Вступайте в члени Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Річна вкладка 6 зол.

маю їх на те, бо маю дітей і їм, колись можуть придатися на пасовисько. Крамниця з будинками вартує пару тисяч доларів, та деякий цент, як то кажуть крім цього калатається. Не є це великий маєток, але дякую Богові, що й цього майна я міг доробитися на старість.

Крамницю провадить тепер мій син Петро, а я проваджу пошту. Синові показую з мого досвіду як треба робити, щоби було добре.

Переживав я також родинні прикрости. Жінка моя слабувала постійно чотири роки й нарешті відбула тяжку операцію на жолудок. Вже четвертий рік як вона по операції, але здоровля, як треба, не має. Старший мій син Степан, який помер тому два роки най з Богом спочиває, слабував кілька літ на якийсь „лупус“; казали лікарі, що дістав це на лиці від урізання бритвою як голівся. Їздив два рази до Рочестер, в Злучені Держави на операцію, коштувало багато грошей й надармо — помер, оставив жінку і троє малих дітей. І цими треба опікуватися, бо то невістка і внуки. Треба їм помагати, бо хто їм допоможе як не я.

Дочка Марія віддана за учителя Володимира Костюка, що учителює тепер в Етельберті, Мап., а

менший син Михайло, ходить до Високої Школи св. Павла у Вінніпегу, бере десятий степен.

Переживалося також клопоти громадські. Пятнацять літ тому назад, як будували тут державну школу. Два роки наші громадяне не могли згодитися, котре вибрати місце під школу, перечились і перетягали матеріял з одного місця на друге. Вкінці вдалося мені їх переконати, щоби будувати школу в містечку. Школу тут збудовано і нині кожний видить, що тут її місце, бо в містечку якоесь вигідніше і краще виглядає.

Маємо тут також нашу українську греко-католицьку церкву, яку побудовано 1917 р. Я дарував один акр землі під церкву зі своєї фарми та спмагаю церкву чим можу. Якоесь, слава Богу і мені і людям нашим в цій оселі не йде дуже добре, але не йде надто зле. Коби люди мали до себе більше довіря і більше єдности, то було би краще.

Данило Торб'як.

Присилайте передплату!

Обмеження візду до Аргентини.

З огляду на зменшення запотребування на аргентинському ринку праці, рішив Еміграційний Уряд обмежити від червня до серпня цього року еміграцію з Польщі до цього краю. В місяці червні видавав Еміграційний Уряд дозволення на виїзд до Аргентини тільки жінкам до мужів, мужам до жінок, родичам до дітей і дітям до родичів.

Число емігрантів, які в місяці липни дістануть дозволення на виїзд до Аргентини буде дуже незначне.

Це зарядження є переходове і має бути відкликане, як тільки поправиться положення на аргентинському ринку праці. Остерігаємо емігрантів, аби не їхали до Аргентини окружною дорогою, бо ні через Бразилію, ані через Уругвай не дістануться вони до Аргентини.

Усі емігранти, що мають паспорти і бажали би їхати, нехай здержаться з продажу майна і приготуваннями до дороги, доки це зарядження не буде відкликане.

Коли це зарядження буде відкликане дамо знати.

Здержання іміграції до Мексика.

Мексиканський уряд видав розпорядок, що від 1 травня 1929 р. аж до відкликання забороняється іміграцію до Мексика робітників і ремісників всіх професій і всіх народностей. Мексиканські консулі, за границю одержали відповідний розпорядок що до способу уділювання, зглядно відмови, віздових віз емігрантам.

Це обмеження іміграції видав уряд внаслідок безробіття, яке збільшилося в Мексику від часу іміграційних загострень зі сторони Зєдинених Держав Америки. До зросту числа безробітних причинилися також несприятливі господарські відносини і останні кроваві повстання в Мексику.

Еміграція до Чехословаччини.

Підприємства для експльоатації лісів на Закарпатській Україні зголосили в Польщі незначне запотребування на лісних робітників. При кінці місяця мая ц. р. виїхало туди 200 лісних робітників, переважно українців зі станицлавівського воєводства. Еміграційний Уряд видав для цих робітників в українській і польській мові летючку, в якій подається найпотрібніші інформації цим робітникам.

Рекрутація до Еспіріто Санто.

В „Еміграційному Бюлетені“ читаємо, що Еміграційний Уряд розширив рекрутацію родин на колонію в Еспіріто Санто в Бразилії на сокульський і острівський повіти білостоцького воєводства

і на повіти гарволінський, пулавський, білгорайський і замойський люблінського воєводства. Ця рекрутація буде переведена в рамках квоти (около 200 родин) усталеної вже на 1929 рік.

Українці на Кубі.

Скільки українців знаходиться на острові Куба, про це важко сказати. Знаємо лише, що в столиці острова, Гаванні, мешкає 500 українців з Галичини.

Українські емігранти на Кубі, це жертви роботи злочинних агентів. Виїхали вони туди зі старого краю в надії, що з Куби вдасться їм нелегальним шляхом дістатися до Зєдинених Держав, куди не могли виїхати наслідком іміграційних обмежень. Намовили їх до цього несовісні агенти, люде витратилися на далеку дорогу, а коли приїхали на місце, переконалися, що їх обдурили. Бо і до Зєдинених Держав їх не пускають і на місці ніякої роботи не можуть найти.

Українські обдурені емігранти на острові Куба живуть в страшних відносинах. Засуджені на голод і злидні, хотіли би вертати до краю, але не мають грошей на дорогу.

Недавно, як доносять американські часописи, гаванська поліція перевела трус в одному з українських товариств. Арештувала притім 18 членів цього товариства. Яка причина арештування, нам невідомо. Деякі часописи подають, що це товариство перевозило нелегально емігрантів до Зєдинених Держав.

Відносини, в яких живуть наші емігранти на Кубі повинні бути осторогою для тих, яким ріжні тайні агенти радять туди їхати в надії дістатися до Зєдинених Держав. Є це обман, з яким треба рішуче боротися.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ.

На 1930 рік припадає черговий перепис населення в Зєдинених Державах. Уряд робить вже в тім напрямі приготування, щоби цей перепис випав якнайсправніше.

Перший перепис населення відбувся в Зєдинених Державах в 1800 р. Він виказав 5,308.483 душ. Перепис в 1850 році виказав 23.191.876 душ населення, в 1900 році 75,994.575 душ населення, а в 1910 році 105,710.620 душ. Припускають, що перепис в 1930 році викаже яких 120 мільонів душ населення Зєдинених Держав Америки.

ОПЕКА.

В першій половині червня панувала в цілих Зєдинених Державах Америки велика спека. У Філадельфії температура була дійшла до 92 степенів, а в Нью-Йорку до 90 степенів Фаренгайта.

Дуже багатько людей розхорілося. Чимало забрали до шпиталю, а кількадесять померло, бо їх слабі серця не могли видержати надмірної спеки.

Згодом північно-західні провінції охолодили вітри. В деяких місцевостях по ночах були навіть значні приморозки, котрі одначе шкід не наробили.

КАНАДА.

НЕ БРАТИ ФАРМ НАД ГУДСОНСЬКИМ ЗАЛИВОМ.

Українські канадійські часописи остерігають наших фермерів, аби вони не брали ані фарм, ані гомстедів в північній Манітобі вздовж нового залізничного шляху від залізничної стації в Саскачевані Гудсон Бей до нового порту над гудсонським заливом Черчіл. Клімат над гудсонським заливом є гострий; зимніше там, як в інших околицях Канади. Цього року в місяці травні засипали сніжні замети на тому шляху два потяги, які везли робітників до праці при будові залізниці і треба було їх відгребувати. Зимне підсоння над гудсонським заливом не дозволяє розвиватися ні деревам, ні іншим рослинам, а ціла ця полоса краю має характер сибірської тундри.

Нову залізницю і порт Черчіл будується не на це, щоби цей край сколонізувати, але виключно на це, щоби скоротити дорогу зі західних канадійських провінцій до атлантичного океану. Тому передо всім наші нові емігранти не повинні в цих околицях брати ані фарм, ані гомстедів.

ПОСОЛ ЛУЧКОВИЧ В ОБОРОНІ СЕРЕДНЬО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ.

В часі парламентарних нарад в домініальному соймі в Отаві забрав слово одинокий український посол М. Лучкович, щоби відповісти на закиди епископа англіканського із Саскачевану. Згаданий епископ від довшого часу веде кампанію за обмеженням імїграції з країв середушої Європи. У своїй промові назвав він емігрантів зі згаданих країв „брудними й чісником смердячими“.

Проти цього дуже енергійно запротестував посол Лучкович і дуже гостро заатакував епископа.

ПОПИТ ЗА ГОМСТЕДАМИ.

З початком цього року заняли поселенці в Канаді 400.000 акрів державної землі в 4 західних провінціях. Це означає зріст на майже 100.000 в порівнанні з попереднім роком. Цього року забрало гомстеди в Манітобі 136 осіб, у Саскачевані 9.994 осіб, в Альберті 1.277 осіб, а в Бритійській Колумбії 96 осіб. Найбільше землі беруть люде в окрузі Принс Альберт у Саскачевані й на Піс Ривер в Альберті.

ВИГЛЯДИ НА ВРОЖАЙ.

Звіт канадійського „Бенк оф Коммерс“ виказує, що в цілій Канаді покінчено засіви. Останній дощ, який навістив головно Альберту, дав вигляди на гарний урожай. В Манітобі та Саскачевані переважала весною холодна погода, тому Альберта випередила ці обі провінції в розвою засівів. В Саскачевані зголошено навіть з деяких місць приморозки. На загал весною була погода холодна і мало дощів.

ЕПІКОПСЬКЕ СВЯЧЕННЯ.

У перших днях липня відбудеться в Едмонтоні Альберта, церемонія свячення на епископа о. Василя Ладики, епископа-номіната української гр.-кат. церкви в Канаді. У святі візьмуть участь епископи Канади і Зєдинених Держав.

БРАЗИЛІЯ.

ЖОВТА ПРОПАСНИЦЯ.

Останнє звітлення санітарного уряду в Ріо подає, що стан недужих на жовту пропасницю і осіб перебуваючих в шпиталях під лікарським доглядом виносить 20 осіб. З того числа двох пацієнтів виздоровіло, а один помер.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО.

Дня 26 березня відсвяткувала українська колонія в Куритібі Шевченкові роковини великим концертом.

На концерт зложилися промови п. Стельмаха, реферат про Шевченка п. Кобилянського, деклямації старших і дітей та хорів пісні.

Концерт стягнув на салю велике число українських переселенців, які винесли гарне вражіння зі свята.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІМІГРАЦІЙНИХ ВЛАСТЕЙ В БРАЗИЛІЇ.

Іміграційні справи в Бразилії підлягають федеральному міністерству рільництва, промислу і торгівлі, яке надає загальний напрям імїграційній політиці Бразилії. Незалежно від цього поодинокі бразилійські провінції, як Сао Павльо, Мін'ас Дженс і інші, мають широку автономію в імїграційних справах.

При міністерстві рільництва, промислу і торгівлі існує Дирекція залюднення, до якої належать всі справи звязані з імїграцією і колонізацією. В практиці одначе колонізаційні справи підлягають властям поодиноких провінцій. Федеральний уряд, як такий, не має вже тепер власних теренів т. зв. „terras devolutas“, які надавалися би до колонізації.

При Дирекції заселення функціонує т. зв. „Intendencia de Imigração“ з департаментом здоровля „Departamento Nacional de Saude Publica“. Ці власти переводять контроль приїжджаючих до Ріо де Жанейро імїгрантів-пасажирів III. і II. класи, справджують документи, стан здоровля і т. ін. Контроля відбуваєть ся на кораблях, звідки перетранспортується імїгрантів до імїграційного готелю на „острові Гвітів“, який знаходиться на острові в порті Ріо де Жанейро.

При „Intendencia de Imigração“ знаходиться в Ріо де Жанейро інформаційне бюро і посередництва праці, яке функціонує недостаточно. Тому держави, які мають численнішу еміграцію до Бразилії (Німеччина, Італія, Польща) мають власні бюро інформації і посередництва праці. Такого українського бюро в Бразилії досі нема.

І в інших портах Бразилії, а передовсім в Сантос, Сан Франціско до Суль, в Ріо Гранде, о скільки туди приїжджають імігранти просто зі заграниці і не перейшли через остров цвітів, підлягають контролі федеральним іміграційним інспекторам і місцевим санітарним, поліційним і іміграційним властям.

АРГЕНТИНА.

МІСЬКЕ БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦІ В БУЕНОС АЙРЕС.

В Буенос Айрес, столиці Аргентини, недавно основано міське бюро посередництва праці. Завданням цього бюро є опівділення і узгіднення діяльності інших анальогічних бюро в столиці Аргентини, державного бюро посередництва праці, бірж праці при союзах працедавців і робітників, при суспільних товариствах і приватних бюро посередництва праці. Міське бюро буде виконувати контролю над концесіонованими зарібковими бюроми посередництва праці.

ФРАНЦІЯ.

ЗНИЖЕННЯ ЗАПЛАТ ЗА ПОДОРОЖ ДЛІЯ РОДИН ЕМІГРАНТІВ.

Від 15 червня ц. р. знижено тарифу за переїзд членів родин, які їдуть до своїх кормителів або їм товаришувати на підставі візвання з Мисловиць, зглядно до Мисловиць, де міститься Французьке Бюро Роботодавців, а саме для: жінок, малолітніх дітей, родичів, неповнолітніх свояків о скільки вони є на удержанню робітника і не мають контрактів.

Ця тарифа за перевіз тих членів родини є така:

За дорослі особи вище 15 літ 322 фр.; за діти від 10—15 літ 292 фр.; за діти від 7—10 літ 187 фр.; за діти від 4—7 літ 167 фр.; за діти від 3—4 літ 37 фр.; за діти до 3 літ 12 фр.

Робітники платять 40 проц. контів подорожі своїх родин, а роботодавці 60 проц. Один французький франк = 34 сотикам.

НЕ ПРИЙМАЄТЬСЯ НЕГРАМОТНИХ ЖІНОК.

Еміграційний Уряд комунікує, що при рекрутації жінок на виїзд на зарібки до Франції можуть бути законтраковані виключно жінки, які уміють читати і писати. Жінки, які не уміють писати, можуть виїхати тільки в імкоро, наколи виїжджають до праці в то саме місце в товаристві членів родини, які уміють писати.

Т. О. Н. У. Е.

Дня 22 ц. м. перепроваджено в бюрі Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові провірку дотеперішньої діяльності та рахункових замкнень Начальником Рахункового Відділу Міністерства Праці та Суспільної Опіки *п. Кокошкевичем*.

Передаючи свої повновласти з рамени Міністерства Праці та Суспільної Опіки перевів згаданий делегат конференцію із Президією Товариства в справі дотеперішньої діяльності та напрямних на будуче.

Після основної провірки книг, які головню відносяться до інформаційного відділу, редакції і адміністрації „Українського Емігранта“ та видавництва Товариства, цей відпоручник удався до Еміграційного Уряду, після чого задумує він перепровадити подібну провірку в анальогічних інституціях в краю.

Президія Товариства, предкладаючи точний звіт зі своєї дотеперішньої діяльності, предложила рівночасно свої домагання до Міністерства Праці та Суспільної Опіки.

ХРОНІКА.

ДІЙМАЮЧА ШКОДА. З „Українського Хлібороба“, який виходить в Порто Уніон в Бразилії, довідуємося, що з днем 10 марта припинено навчання в колегії Українського Союзу на протяг цілого року. Причиною недостача фондів та мала скількість учнів.

ТРАГЕДІЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІЯ. На кональні в ГанOVER, Па., в Зєдинених Державах мала недавно місце катастрофа, якої жертвою внав український робітник Петро Хромчак. В часі клиповання стелі в підземному хіднику впала на його голову важка плита, так що він до кількох годин розпрацався зі світом. Двох його помічників сильно покалічило. Хромчак, якому було щойно 34 роки, осиротив хору жінку та пятеро дрібних дітей.

ГЛЯДАЮТЬ СВОЇХ. Анна Л и ш т а к, із села Добряни, пов. Городок Ягайлон. (тепер мешкає у Львові) — пошукує свого батька Микиту Л и ш т а к а, який в 1911 р. виїхав до Канади і від кільканацять літ не дає про себе жадної вістки. Останню перебував він в Сидней. Хто знав би про місце його побуту, або якінебудь відомости про нього, зволить ласкаво повідомити Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, вул. Городецька ч. 95, I. Закордонні часописи просимо це передрукувати.

ЗМІСТ: Загальні Збори. Жидівська колонізація на Україні — Лист з Франції — Обмеження виїзду до Аргентини. — Здержання іміграції до Мексика. — Еміграція до Чехословаччини. — Рекрутація до Еспіріто Санто. Українці на Кубі. — Зєдинені Держави: Перепис населення. Спека. Не брати фарм над гудс. залывом. — Канада: Посол Лучкович в обороні сер. евр. емігр. Попит за гомстедами. Вигляди на врожай. Епископське свячення. — Бразилія: Жовта пропасниця. Шевченківське свято. Організація іміграц. властей. — Аргентина: Міське бюро посер. праці. — Франція: Зниження заплат за подорож. Не приймається неграмотних жінок. — Т. О. Н. У. Е. — Хроніка: Діймаюча шкода. Нещаслива пригода. Трагедія переселенця. Глядають своїх. — В Канаді sklep.рем — фейлетон.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
виходить двічі в місяць.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайси; в Аргентині — 3:50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Майбутнє еміграції.

Найактуальніше питання нововоєнного періоду, це справа еміграції.

Убуток в людському матеріалі, який спричинила війна, скоро наповнився. Зріст населення сильно поступив наперід, а затишжне безробіття в поодиноких краях Європи поставило на щоденному порядку справу переселення зайвого елемента до чужих країв.

Що питання еміграції стало так важке, про це найкраще свідчить те, що кожна майже держава перебрала еміграційний процес у свої руки. Повстали окремі еміграційні уряди чи департаменти, появилися ціла низка законів і розпорядків, які регулюють еміграційний гін. покликано по всіх майже державах контрольні апарати державного або приватного характеру, яких завданням є стежити, щоб еміграційна хвиля плила нормальним руслом, аби еміграція була хоронена й не приносила шкоди даній державі.

Еміграція в нововоєнних роках, це друга ман-

дрівка народів. Лише коли перша була спонтанічним рухом людських первісних громад в пошукуванні нових теренів, коли перша була воєнним походом, друга відбувається мирним шляхом і після пляну ухвалюваного державами. Рік-річно перевалюється ціла маса людей з різних країв Європи і Азії головню до Америки. Пливе безпереривно людська струя безробітних і тих, що шукають кращої екзистенції на нові незаселені, або малозаселені терени і там, де колись шумів одвічний праліс або дрімала сонлива пуца, сьогодні виришають гамірні людські оселі.

Збільшення еміграційного гонцу довело до цього, що краї, в які плила еміграційна хвиля, настрашилися перенаселення і вони шляхом розпорядків і законів почали обмежати іміграцію. Зробили це Зєднені Держави Америки, потім Канада і Австралія. Якраз ті краї, куди найрашше завертала європейська чи азійська еміграція, де ко нгоїзаційні умовини були найвідповідніші. А зробили це вони тому, щоби по кількох десятках років не довести до перенаселення у себе (Зєднені Держави Америки),

або щоби лишити вільне місце в першій мірі для своєї державної раси (Канада, Австралія).

Це обмеження еміграції до трьох найважливіших колонізаційних центрів схвитувало в першій мірі господарчі круги і з тієї причини почалася оживлена дискусія на тему де і які є можливості еміграції на земній кулі.

Загально стверджено, що земна куля під сучасну пору далеко не перенаселена. По думці статистиків на цій земній кулі може знайти приміщення і цілковиту екзистенцію около 8 мільярдів людей. Коли їх розмістити раціонально, то зможуть вони всі вижити. А що в теперішній порі живе на землі лише два мільярди людей, то ясным стає легкість раціонального розміщення тих двох мільярдів.

Виринає лише питання, на яких теренах надвишка населення в європейських краях повинна шукати приміщення та нових варстатів праці. По думці статистиків таких теренів піддостатком.

На першому місці знаходяться тропікальні землі Африки і Америки. Ті землі досі або слабо або зовсім незаселені. Ходить тут передовсім про Судан та про Центральну Африку. Коли досі європейці туди не переселялися, то лише ізза кліматичних труднощів. Але коли сучасний стан техніки дозволяє наводнювати найбільш пустинні терени, справа використання тих теренів для колонізації стає вже актуальна.

Другою перешкодою переселення в ті околиці була і є горяч. яка в тих краях панує. Досвід навчає нас, що організм європейця дуже скоро при звичається до високої температури.

Врешті годиться зазначити, що на африканських теренах є ще стільки вільного місця, що там примістити можна около 1.500 мільонів мешкан-

ців. Є це так велике число, що навіть найбільші вкази зайвого людського матеріалу видаються смішно малими в порівнанні з ним.

Попри Африку також і землі південної Америки представляють гарне майбутнє для колонізаційної еміграції. Коли під сучасну пору живе в краях південної Америки около 145.000.000 людей, то в майбутньому там буде можна примістити понад мільярд осіб. І в тих околицях умовини життя важкі, бо треба там вирубувати великі простори лісів, щоби узискати родючу землю, крім цього і клімат там невідповідний. Але і це можна буде перемоти, коли знайде потреба.

Але це пісня далекої будуччини, це остаточний вихід із затрудненої ситуації. Покищо увага повинна бути звернена на простори Сибіру, Канади, Аргентини та Австралії, де є досить місця, щоби туди переселити зайвий надбуток населення. Цим мусять зайнятися держави, як і суспільні організації, щоби уможливити емігрантам доступ до тих земель і тим способом звільнити поодинокі краї Європи від тягару перенаселення.

Еміграція до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові повідомляє, що в місяці липні ц. р. відбудеться на терені воєвідств: львівського і станіславівського чергова реєстрація рільних робітників і жінок на виїзд до Франції через Державні Уряди Посередництва Праці в таких місцевостях:

ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВИДСТВО:

ЛЬВІВ дня 15. липня ц. р.

В. Ю. КИСЛЕВСЬКИЙ.

Неділя весною в Едмонтоні.

Дуже святочно виглядає неділя в Едмонтоні. Тисячі автомобілів снуються „Джеспером“ (головною вулицею Едмонтону), а всі вимиті під неділю, блистять наче нові. Приглядаючися товщі народу, що мигає автами, чи переходить піхотою, здається, що Едмонтон, це місто богачів. Прегарні весняні суконки, дорогі шовкові панчішки, — про ніжки не говорю, бо вони і в будень однакові — гра красок, яка за очі хватає. Неділя в Едмонтоні...

У Відні, в неділю, йде все за місто, з гітарами, рюкзаками. Тут того немає. Тут їдуть автами за місто, а замість гітар тягаються з „юкелеле“, псевдогавайським інструментом, щось в формі малої гітари на чотири струни. Але, я описую „юка“, а у вас може добре цілий Львів на них трунькає! Вибачте, за давно з Краю, щоб знати, чи ви йдете зі „згуком часу“, чи ще вічно з гітарами носитеся.

Гаряче травневе пополудне. І вічно усміхнене сонце. Альберта не знає слоти. Тут тільки час від часу впаде добрий дощ і на місяць спокій. Часом і на довше. А пшениця росте, начеб її хто наймив!

І тільки пильно ловимо вістки, де в світі неврожай і голод. Тоді в Китаю голодали і відразу кинула Альберта 28 мільонів бушлів своєї найгіршої пшениці до Китаю! Бизнес, бачите. Китайці не беруть нашої найкращої пшениці, бо за неї треба дорого платити. Беруть 4-ий, 5-ий, а то й 6-ий її степень. Хочете порівняння? В році 1927-28 вислала Канада всего оден і чверть мільона бушлів пшениці... Але вибачайте, я про неділю писати почав. Отже. На Сотій вул. та Джеспер грає музика Армії Спасення. Гарний день, гарна музика, збирається коло неї гурт людей, слухають музики, слухають співу побожних гимнів, а також і науки. Чому не послухати. Між слухачами є і наші імігранти, для яких все ще нове й чуже.

З долини, від ріки Саскачеван, трохи меншої за Дунай коло Відня, повіває запахом розцвілих канадійських трипет і „Пам Гілі“, теж рід тополі.

На полудневому боці, за рікою є гарний парк. Пнеться в гору, по стрімкому березі, пишаючися в весняній зелені яворів, берізок, трипет то на перемену тінюючи її темним коліром стрункої смєречини, з сріблавим відтінком.

А в парку життя! Від купелевого басейну лу-

ЯВОРІВ дня 16 липня ц. р.

РЯШІВ дня 22 липня ц. р.

ПЕРЕМИШЛЬ дня 23 липня ц. р.

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО:

СТРИЙ дня 18 липня ц. р.

СТАНИСЛАВІВ дня 19 липня ц. р.

КОЛОМІЯ дня 20 липня ц. р.

Регістрація в Стрию відбудеться в притулку, в Станиславові в Уряді Посередництва Праці, а в Коломії в ганчарській школі.

Зазначуємо, що до транспортів муштин, які їдуть до копалень будуть прийняті лише ті, що в вільного стану в віці від скінчених 18 до 35 літ.

Приймати будуть жінок від 21 року життя до 45 літ, котрі уміють читати й писати. До польових робіт приймуть мале число осіб, що покінчили 21 літ життя.

На кошта подорожі кожний повинен мати приготовані гроші від 15 до 30 зол., залежно від того, з якої стації виїжджає.

Недоля родин — емігрантів в Аргентині.

Від українського емігранта з Волині С. Гуцмана одержали ми листа такого змісту:

„Хочу я Вам донести про наш нарід, який слугує агентів-обманців, продає свій кусочок землі, рідну хату і їде до Аргентини з купою дітей та хоче **найти щастя** в чужій стороні і в чужій мові. Лучше ти не їдь сюди, чоловіче, з родиною і дітьми на біду і не завидуй другим американських грошей, бо ті гроші приходять дуже тяжко, і трудно, з кривавим потом. Лучше ти, брате, гляди щастя в своїй рідні-

сенській хаті зі своєю жінкою і діточками. Бо ще так-сяк самому чоловікові, що приїхав нежонатий; він живе, біда по половині йому, бо він сам. Як найде яку роботу в місті, то робить, а як ні, то забирається з мішком і пішов в край за роботою шукати. З дітьми не підеш, мусиш бідувати і плакати не знати на кого.

Я теж приїхав в 1928 р. до Аргентини, та думав що буду жити як в Америці. А ось тут я побачив, що виходить моя думка вся на виворіть. Я проїхав до 1500 кілометрів і не бачив щастя. Ось я вернув назад до Буенос Айрес і заїхав до свого товариша Миколи Зими. Він робить на фабриці, то і якось я поступив з ним теж до роботи. Коли я їду до роботи рано, то мені дуже шкода дивитися на свій нарід, що стоїть під брамою фабрики з жінкою і дітьми, одно на руках жінка тримає, а двоє стоїть обшарпаних коло неї на виставку, щоби прикащик фабрики це бачив та взяв чоловіка до роботи. Як той старший добрий, то візьме до роботи чоловіка, щоби заробив кусок хліба для дітей. В краю мав ти п'ять або шість десятин землі і гарну хату. А то візьме, все загубить, повіддає гроші агентам за переїзд за море і сам їде з родиною в трястя за море. А як приїде сюди, побачить те життя. Жінка плаче на чоловіка і каже: „згубив ти Іване свої діти, свій рідний куточок і землі свої кусочок“. Що я буду тепер мій чоловіче тобі казати, що ти мене привіз з дітьми в чужу сторону бідувати?“

Так, дорогі робітники і рільники, не слухайте тих агентів, що запрошують виїздити родини з дітьми і жінками до Аргентини, бо то їхні зарібки.

В Буенос Айрес в березни 1929 р.

Стефан Гуцман.

нає весела дуга голосів, накликування і втіха глядачів лучиться з голосним захопленням купаючої публіки. Купання починається в Едмонтоні дуже вчасно, вже з першими днями травня. Ще весна не проколюється, а в погідні, сонячні дні, чи радше неділі, вже пливальні гудуть. Не думайте, що це може тому, що едмонтонці живуть близько бігуна і в леду купаються, але з тої простої причини, що величезні пливальні басейни ogrівані.

Почерез парк поволі парадують авта. Безшумно плывуть величезні „сідени“ найновіших моделей. За ними вже з більшим шумом фохкотять менш дорогі окази з численною родиною. Дехто ще залишив з кавалерських часів скромне „купе“ на дві особи. Тепер воно вже тісниться, але треба собі радити, як мож... З задного сидження, яке колись тільки в разі потреби відчинялося, торчать головки „нарибок“. Час від часу покажется рука молоденької мами, погрозить задним пасажирам і знову зникне.

Парки... Чи все ще у вас існують ті різні паркові заборони, які чоловікові життя затроювали? Тут свобідно віддихаєте. Нема жадного „не вільно“. Хочете побігати по траві, от так як та молоденька мама, чи може сестра, з дітьми? Ол-райт! — бігай-

те. Хочете положитися? Нема чого оглядатися. Парк для вигоди населення.

Що ще? Нема жадного мундуру. Не стрінете ніде ні військового, ні полімена, бо цього в нас на лік. Цілого війська на величезну Канаду з 3900 мужа, і то не вільно їм в мундурах на місто виходити. В Едмонтоні, на 75.000 населення є 65 поліцаїв, але крадіжей майже не трапляється. Дивне місто. Не так? Дивне місто, дивна Канада, хто до неї ще не привик. Далекі на преріях, на „дикому заході“, а така ріжниця до... ну скажім Тернополя. Скільки там населення. Не втну. Але правдоподобно нема ні одної кам'яниці, щоби можна продати за один мільон доларів, так як в нас, два місяці тому назад продали.

Мандрував цілу неділю містом, поза містом і не стрінув ні одного візка з конем. Вертаю домів. Коло пожарної стації грають пожарники в „бейз-бал“... На 97-ій вулиці, з „старокрайскої ідальні“ долітають згуки якогось чеського гонака. Перехожу на 96-у вулицю, вже близько дому. Дивне. Скільки церков в такому Едмонтоні. На самій 96-ій вулиці, не такій то довгій, пишасться 10 мурованих костелів. І їх не удержує держава, але самі люде.

Відносно цього листа додаємо це, що ми вже писали і в інших числах нашого часопису, а саме що не радимо до Аргентини емігрувати родинам і там поселюватися на землі, бо дуже тяжко в нашому чоловікові устроїти собі господарку в Аргентині. До Аргентини можуть їхати лише самотні робітники на якийсь час, щоби заробити гроша і то лише ті, які не можуть їхати до Канади або до Зєдинєних Дєржав Північної Америки.

3 Данії.

В перших днях червня одержали ми листа від Осина Когута, нашого передплатника з Данії, який описує, що цього року рівнож і в Данії була гостра зима. Одначе зима не пошкодила урожаям, які гарно заповідаються.

Відносно українців, тоті порозкидувані, як пише наш дописувач, по цілій Данії. І була би гарна громада, якби їх всіх стягнути разом. Коли це не станеться, то з часом винародовляться всі, бо вже і тепер декотрі не вчать своїх дітей української мови. Одначе емігранти-українці самі не є в силі цього зробити, бо це по більшій часті робітники, яким тяжко самим перевести хочби і найслабшу організацію українських робітників-емігрантів, що перебувають в Данії.

Зарібки рільних робітників в Канаді.

Канадійський уряд приняв як найнишу платню для робітника, працюючого на фармі, через цілих дванацять місяців, оскільки він вибуде на фармі у одного і того самого фармера, 25 доларів за місяць.

Коли робітник працює у того самого господаря дістає в цей спосіб за цілий рік 300 доларів готівкою, харч і помешкання.

Однак це трапляється рідко, що робітник працює через 12 місяців у одного і того самого господаря. Звичайно господар сам говорить, що він не потребує робітника і відправляє його, хочби той хотів дальше бути у нього. Також сам робітник відходить від фармера з ріжних причин і не в силі видержати на однім місці аж 12 місяців. З тої причини справа платні представляється в цей спосіб, що немислимим є держатися найнишої платні через 12 місяців в році, яку уряд визначив і якої вимагає він на апплікаціях, а котрі виписується для робітників, коли вони їдуть до Канади і стараються о приїзд до Канади.

Платня залежить все від угоди, яку робиться все з фармером. Висота платні не є самовільна, вона хитається так само, як ціна за пшеницю або за сукно. Коли попит на пшеницю більший, то й ціни вищі. Коли пшениці за багато і нема попиту на неї то ціна пшениці йде в долину. Робітник мусить оглядатися довкола, яка є хвиля і чи є попит за робітниками і чи він зможе легко найти іншу роботу. Тоді він ставляє вищу ціну. Коли нема попиту за

робітниками, бо їх багато, тоді заплата за роботу спадає в діл.

Робітник, що менше знає і менше розуміє, не може жадати багато за свою роботу. Коли його досвід більшає, тоді може жадати ліпшу заплату за свою працю.

Коли праця потрібна і фармери шукають за робітниками, то робітники більше жадають, а фармери більше платять. Все рішає попит за робітниками і угода між робітником а фармером. Платня на весні хитається від 25 до 35 доларів.

Треба щось дуже добре вміти і бути дуже справним, щоби на фармі на весну одержати від фармера крім харчу і хати 40 до 45 доларів.

Коли весняні роботи кінчаться, робітник стає на фармі зайвим і фармер відправляє його або годиться на дешеву заплату. Приходять жнива, які в Канаді є рівночасно і часом молочення, бо тут роблять все машинами, то робітнича платня підскакує вгору і виносить за день 4 до 6 доларів, коли робітник працює. Коли через слоту не працює, то дістає лише харч, без платні. Жнива це головний час, щоби заробити гріш на фармі. Це місяці серпень, вересень, жовтень. Робітники ходять від фармера до фармера, щоби працювати при молоченню.

Коли нема роботи на фармі наймаються робітники у фармерів до праці за мешкання, харч і пічліг. Не беруть тоді грошей. Для них важне, щоби не роботу безробітний час, а не видати запрацьованого гроша. Так роблять розумні і ошадні робітники, які знають головну ціль праці у других людей. Цєю ціллю є зібрати потрібний досвід і взяти потім землю під власну фарму, щоби зароблєними грішми розпочати свою власну фарму. Хто так думає, падає і хоче стати самостійним господарем. Той доходить до тої ціли, бо видимо, як люде, що приїхали до Канади лишє зі своїми руками, без гроша, доробилися фарми (160 акрів це є 113 моргів). Потім доробилися двох, трох, чотирох і вісім фарм. Чи гроші має фармер давати місячно, чи при кінці якогось довшого часу, це залежить від угоди. Це треба говорити і згодитися на якийсь спосіб.

Кожну справу і дрібницю треба обговорити з фармером, щоби фармер і робітник знали, на чім вони стоять і до чого вони зобовязані. Тоді думка веселіша і приємніше працювати. Треба ввічливо без гніву кожну річ обміркувати, а навіть коли можна списати, в якійнебудь мові, щоби угода була ясна і щоби не забути її не сумніватися потім, які були умовини обох сторін.

На початку мудріше є зголоситися на цілий рік і поставити речинці плати. За рік набере робітник досвіду, заощадить собі якусь квоту і може свободніше рухатися. Зароблений гріш треба нераз знову видати, щоби знайти нову, але ліпшу роботу, або перебути безробіття.

Дівчата заробляють у фармерів місячно по 10 доларів, харч і помешкання. В місті можуть заробляти лишє такі, котрі знають англійську мову і вміють варити, а коли цього не вміють то є паражені на брак праці і попадають в нужду.

Скарги емігрантів на агента Рурика.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові одержало від емігрантів з Канади кілька листів, в яких жалуються на песовісне поєстоування сипіярського агента Рурика.

Емігрант Павло Миколик зі Сихова, повіт Стрий, пише:

„Отсим повідомляю Вас, що я заїхав до Канади. Лікарських закидів жадних не мав я в дорозі. На малій корабель сіли ми 3. травня в Гданьску. Їхали ми до 7 травня до Англії. Корабельна подорож на маім кораблі, якого назва є „Балтонія“. Обедуга і харч на нім були дуже злі, бульба змерзла, чай сама вода кава як помії. В Англії вже ліпше з нами поводилися і на великий корабель сіли ми замість 9 аж 16 травня. Обедуга і харч були вже відновідні і так їхали ми морем до 24 травня і висіли в Квебеку дня 24 травня. Тут зараз запровадили нас до потягів Сипіяру і дали тайного агента, який мав уважати, щоби хто по дорозі не міг вискочити і не втік.

До Вінніпеґу приїхали ми 27 травня рано і зараз запровадили нас до свого бюро, брами позамикали, обставили потіцією так, що не можна було вийти на двір, щоби поглянути або з другим поговорити. Коли прибули ми до бюро, було там пару агентів, між ними українець п. Рурик. Цей пан сказав, щоби кожна нація стала окремо. Поляків, німців, сербів зараз забрали інші агенти, а пан Рурик забрав своїх українців, котрих було найбільше до Саскатуну і кожний з нас мусів платити собі білет по три доляри і 60 центів. В Саскатуні забрали наші картки, казали іти спати, забравши від нас за нічліг по 25 центів від особи.

На другий день якийсь українець з Буковини почав розсилати народ по фармах. Було нас усіх 60. Деяких порозсилав, а одинацять з нас лишилося в Саскатуні. Як лише я приїхав до Вінніпеґу, говорив я п. Рурикові, щоби він мені поміг поклікати до телефону Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу. Тоді пан Рурик захав сміятися з мене і сказав, що тут в Вінніпеґу нема жадного Товариства, та „хочби навіть було, то нічого не поможє, тільки поїдете до Саскатуну, а там дістанете роботу“.

Супроти цього подумав я собі: що робити? До телефону не пускають, поліція на місто пустити не хоче, треба чекати на опіку п. Рурика, як свого чоловіка. Зі Саскатуна вислав мене і ще чотирох людей до Предевіль. За дорогу заплатили ми знову по шість долярів. Приїхали ми до цього фермера. Фермер каже, що потребує нас тільки на 14 днів до корчовання і то за 50 центів денно. Сам так корчує, що аж піт йому з чола тече. Зачали ми годитися з фермером, дав нам по 1 долярові денно і ми мусіли лишитися, бо були вже без гроший. Мали ми пару долярів, які віддали на білети і на удержання і ті забрав п. Рурик, бо то наш агент.

Тепер відносимосє до Хвального Товариства, щоби Хвальне Товариство віднеслося до тих компа-

ній, що беруть людей і привозять до Канади, щоби агенти тих компаній не висилали так людей як останніх пісів і обіцвали роботу, а тимчасом лише люди витрачуються з грошей, а роботи не дістають“.

В іншому листі емігрант Микола Борута і товариші пишуть:

„Ми члени Вашого Товариства повідомляємо Вас, що ми щасливо заїхали до Канади і приїхали до Вінніпеґу, де нас дуже строго тримали. До Вінніпеґу приїхав до нас п. Рурик з Саскатуна. Ми показали йому лист, який Ви нам дали до Товариства Опіки над Українськими Переселенцями у Вінніпеґу, а він нам сказав, що в Вінніпеґу жадного Товариства нема. Він покупив нам білети і забрав нас до Саскатуна. Потім нас вернув до Вініар, де заплатили ми по два доляри а в Саскатуні були шість днів та платили по пів доляра за нічліг. Так він нас до одного цента обдер і тоді роби, хоч що. Як послідний гріш витягнуть, тоді кажуть, іди де хочеш і роби що хочеш. Тоді бідний емігрант іде до фермера і робить хочби за харчі“.

Ці листи наших емігрантів з Канади виказують, що зал. компанія Сипіяр нікого не хоче пустити з Вінніпеґу на місто, її агент п. Рурик з Саскатуна не дозволяє емігрантам засягнути інформації в Українському Товаристві Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу.

При цьому підшукування праці для емігрантів не є належито зорганізоване і через те тратять емігранти багато гроша і часу. Бажаним було би, аби комп. Сипіяр поучила свого агента Рурика, щоби він ввічливо обходився з українськими емігрантами і не забороняв їм шукати інформації в канадійських українських товариствах, до котрих листи дав Товариство Опіки у Львові та не викликував у них вражіння, що сипіярські агенти не по людськи і не по горожанськи обходяться з українськими емігрантами.

Молочарство в Канаді.

В цілій західній Канаді розвинене є на велику скалю молочарство. Канадійське масло вивозять масово до Зєдинених Дєржав Америки і до Англії.

В молочнім господарстві чинну участь беруть українські фермери як продуценти молока і українські робітники по фабриках масла.

Я працюю в молочарському підприємстві в Олд Келдонан, віддаленому 9 миль від Вінніпеґу. Є це великий деревляний дім, підлога цементована, центрифуги і маслярки порушувані є електричними моторами. Пивниці і холодільні цементовані. Денно переробляється около 6.000 літрів молока. Частина молока переціджується, пражиться в великих кітлах о повности около 500 літрів, холодиться, наливається у фляшки, пакується в скриньки, везється до Вінніпеґу автами і возами і достарчається по готелях, ресторанах і приватним консументам. Фермери, коли продають самі молоко, то дістають по 10—11 центів за кварту, з молочарні молоко чищене і пражене продається по 13—14 центів. За молоко для

дітей від спеціальних коров гатунку пасмистого, т. зв. дзборджі, платиться 25 центів.

Друга частина молока перероблюється на масло. Перембене центрифугою молоко продається фермерам для кормлення свиней по 4 центи за горнець, або виливається до каналу. Частину сметанки продається у Вінніпегу як сметанку, а з решти виробляється масло. Масло важиться по фунті, пакується в протовщений папір і вкладається до паперового пуделочка і продається його консументам в Вінніпегу, або до великих склепів.

Маслярка, в якій я працюю, є приватним підприємством. Молоко привозять фермери з околиці, в бляшаних баньках по 8 галлонів. За молоко платить підприємець фермерам залежно від кількості молока і товщу в ньому 26-28 центів за галлон (чотири кварта). Меншим фермерам, які доставляють рано около 20 галлонів платиться 18—20 центів за галлон.

Фармери доставляють молоко до фабрики самі, без посередників. Найбільша часть фермерів, що доставляють молоко, це українці, які осіли вже давно коло Олд Келдонан, від якого віддалені є не раз около 12 миль англійських. Молоко возять фермери або возом, або возиться його електричним трамваем.

Фармери годують корови сіном, грисом, меленим ячменем. В літі день і ніч корови пасуться на пасовищах, а доїться їх в побудованих стайнях, які від дому віддалені є не раз на кілька кілометрів. Дійних коров мають різно фермери, залежно від їх мастку, по 8, 10, не раз по 50, а навіть по 100. За добру дійну корову платиться 180 до 200 доларів, але можна купити корову також за 50 доларів. Фермери тут ведуть мішане господарство, при чому голівля худоби становить важну галузь господарства.

Мій підприємець платить робітникам 80 до 100 доларів місячно без харчів. Працюється денно 8 до 12 годин. Заних є нас у моїй фабриці 12 робітників, в тому частина українців. Сталих робітників є тільки кілька, а решта часто змінюється. Фабрика є в руху, як зимою, так літом.

Окоп Дмитро.

КАНАДА.

СПРАВА АПЛІКАЦІЙ.

Справа вироблювання аплікацій тепер дуже утруднена. Уряд Іміграційний не відповідає під цю хвилю на внесені подання і відмовляє приїзду навіть братам. Нежонаті мають першенство. Для того при старанню треба подавати при особах їх стан.

Загальна опінія є проти приїзду славян. В Саскачевані вибрано до провінціального парламенту при теперішніх виборах більшість консервативних послів, а консерватисти є проти еміграції славян. Це погіршить ще приїзд.

Бюро Томи Дзеля, яке виписує дозволи на приїзд здержується від порішування слухав на два до шість місяців і нічого не відповідає. Огірчені є

в цей спосіб люди, що стараються в Канаді о дозвіл на приїзд для знайомих, огірчені є товариства опіки над неанглійськими переселенцями. Приїзд отворений вповні для англійців і інших германських народів. Для славян улекшеним є приїзд для родин, які мають в Канаді знайомих.

УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА СПІЛКА В КАНАДІ.

Заходами деяких українців у Вінніпегу покликано до життя українське фінансове підприємство під назвою „Комершіял Інвестмент Компани Лімітед“, яке одержало урядовий чартер дня 25. травня 1929 р.

Установчі загальні збори відбулися в бюрі спілки 318 Мк Інтайр Блдг., в місті Вінніпегу дня 6. червня ц. р. До управи увійшли пп. Н. Данильченко, як президент, К. Продан, як заступник президента і скарбник, та Ів. Рудачек, як секретар. До провірної комісії вибрано п. В. Сікевича і проф. Боберського.

Спілка зорганізована на уділах. Значну частину уділів розкупили за готівку члени основники спілки. Ціль цього підприємства є дати змогу нашим людям поміщувати свої ошадности в великих світових промислових і торговельних компаніях.

Діяльність-спілки підлягає під нагляд уряду.

ТОРГОВЛЯ КАНАДИ.

Урядово комунікують, що протягом останніх 12 місяців продано за границю канадійських рільних продуктів за 643.532.738 дол., отже 105.544.163 доларів більше, як минулого року.

ІНДУСТРІЯ В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ.

Західна Канада є не лише рільничою, але й індустріальною. Індустріальний комісар при сініарській залізниці, Дж. Світпог, сказав недавно, що протягом слідуєчих 10 літ індустрія в Західній Канаді зросте до величезних розмірів. А говорив він це на основі дотеперішнього розвитку. Він сказав, що вартість індустріальних продуктів у самій Манітобі виносила в 1900 році лише десять мільонів доларів, а вже в минулому році виносила 166 мільонів. Брітіш Колумбія, сказав він, протягом останніх 30 літ випродукувала за 950 мільонів доларів. За десять літ мінеральне багатство Канади буде безперечно перевищати хліборобське.

ЗІ ЗІЗДУ УЧИТЕЛІВ В САСКАЧЕВАНІ.

В днях 2—4 квітня 1929 р. відбулася в місті Мус Дзьо загальна річна конвенція учителів провінції Саскачеван, в якій взяло поверх 400 осіб участь, а в тому кількох українських учителів. На зїзді обговорювано питання шкільної науки в школах і адміністраційного правління шкіл. Між іншим рішено що є корисним для світового миру, аби заперестати військові вїрави в школах Саскачевану (кадет трейнінг). Рішено також, щоби департамент просвіти постарався про відповідну книжку на історію Канади, бо теперішня є аж надто нецікавою. Інтересною була дискусія, яку розвів один учитель, англієць і бувший жовнір: „В нашій історії Канади

повинні звертати менше уваги на війни та на „бритійську вищість“. В тій історії також треба дати належний кредит другим народам, які причинилися до будови та зросту цього краю. Спеціально треба згадати тих наших горожан зі середньої Європи, на яких так по дикому накинувся був недавно єпископ Ллойд. Вони заслуговують на кредит не тільки тепер, але й в будучій історії будови Канади.

Цілий хід З'їзду учителів Саскачевану мав добрий відгук в англійській канадійській пресі.

ЗАСЕЛЮВАННЯ ПІВНІЧНОЇ МАНІТОБИ.

В мінеральну область північної Манітоби безнастанно прибувають переселенці і там повстають нові містечка, наче гриби по дощі. Скрізь будують приміщення для копальняних робітників, яких число доходить до тисячів.

Залізниця до Форт Черчїл, яку саме тепер будують, ще не скінчена, але робота поступає скоро вперед. Сподіваються, що це буде важний промисловий осередок в Північній Канаді.

ГОДІВЛЯ ОВЕЦЬ.

У Вінніпегу засновано недавно окреме кредитове товариство, якого завданням має бути улекнення фармерам цієї провінції набуття овець на годівлю. Вівці будуть фармери самі спроваджувати а на покриття коштів будуть діставати догідні кредити.

ПРОДУКЦІЯ МЕДУ.

Протягом минулого року випродуковано в трьох західних провінціях меду на загальну вартість 1,031,019 дол. З того припадає на Манітобу 486,159 дол., на Саскачеван 77,660 і на Альберту 67,200 дол.

ДОБУВАННЯ НАФТИ.

Недалеко міста Саскатуну почали вертїти нафтові шиби. Роботи поступають скоро наперед. Деякі шиби доверчені вже до 700 стїп глибини.

РОЗБУДОВА ВІННІПЕГУ.

В останніх часах помітний у Вінніпегу збільшений будівельний рух. Між тими, що дістали дозвіл на будову нових домів, находимо теж імена українців, а саме: К. Остаповича, А. Бабічика, І. Лукурика, В. Голембіовського, П. Ваклюка і І. Рибак.

МОРОЗИ.

В днях 11 і 12 червня в Вінніпегу і околиці були сильні морози. Наслідком морозу померзли квіти й городовина по приватних садах та міських парках. Шкоди великі.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

ШКІЛЬНЕ СВЯТО.

З кінцем червня відбулося у Філядельфії діточе свято української школи ім. І. Франка. Школа ця випускала перших школярів, що покінчили чотири класи науки. В часі свята співав діточий хор, крім

цього були сольоспїви, деклямації та народні танки.

При виступах старшим учням вручено дипльоми, а молодшим річні свідоцтва. Свято закінчилося спільною забавою дітей.

УПРАВНЕННЯ НЕПРАВНИХ ЕМІГРАНТІВ.

Як відомо, в зимі цього року Конгрес Зєдинених Держав Америки ухвалив закон, який дозволяє тим імігрантам, що прибули до Зєдинених Держав перед 3. червня 1921 року, нелегально або хоч і легально (правно), але не можуть того доказати, щоби вони могли легалізувати свій побут в Америці і, коли хочуть, стати американськими горожанами.

Тепер власне Іміграційне Бюро у Вашингтоні видає приписи, як ту легалізацію переводити. А саме такий імігрант повинен передовсім особисто або листом внести подання (аплікацію) до найблизчого іміграційного офісу. Для того є відповідний формуляр (номер 659). Аплікація мусить бути підписана і заприсяжена в публичного нотаря. Одночасно треба заплатити оплату в сумі двайцяти долярів.

Потім апліканта покликають ще до особистого допиту (екзаменації). Він повинен доказати, що приїхав перед 3. червня, 1921 року, що з того часу з Америки не виїздив і що має добрий моральний характер.

Те саме повинні посвідчити ще два свідки, теж особисто, чи в тому самому іміграційному офісі чи якому іншому, до якого їм близьче. Тільки, коли свідкам дуже далеко або вони хорі чи у випадках дуже важної перешкоди, особисте свідоцтво може замінити „афїдавіт“. Коли аплікант жив від 1921 року не в одному, а в різних містах, посвідчити мусять свідки з тих різних міст.

Після тої екзаменації і коли всі факти, яких вимагає закон (приїзд перед 3 червня 1921, безпереривне перебування в Америці і добрий характер) будуть доказані, Іміграційне Бюро записує у своїх книгах, що побут даної людини в Америці легалізований і дає їй відповідну посвідку (сертифікет оф реджистрі).

Негальним рахується тоді побут з того самого часу, коли імігрант приїхав. Значить, він не мусить ждати цілих п'ять літ аби стати горожанином, а може зараз взяти перші папери, а через два роки другі.

ВИМІНА ДОЛЯРІВ.

У звязку з вістками, які появилися в часописах про випуск нових долярових банкнотів і про стягнення тих, які тепер є в обїгу, послї Зєдинених Держав в Європі розїслали часописам таку інформацію:

„Будуча емісія долярових банкнотів зменшених розмірів буде поступенна, в міру того, як старі знищені банкноти будуть стягнені. Банкноти давних вимірів остануться все важними. Тому нема обмеженого речинця до виміни американських банкнотів, які тепер є в обїгу, на нововидані“.

Справа Еміграційного Дому.

В суботу, дня 6 липня ц. р. гостив у Львові директор Еміграційного Уряду в Варшаві п. Б. Наконечніков. Ціллю його приїзду до Львова була справа приспівнення викінчення будови Еміграційного Дому.

На двірці привитали його представники всіх товариств опіки над емігрантами, як також управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський.

В часі свого побуту у Львові дир. Наконечніков полагодив дефінітивно справу викінчення Еміграційного Дому, так що будинок буде відданий до вжитку ще в осені цього року.

При нагоді побуту у Львові дир. Наконечніков разом з управителем Експозитури Е. У. у Львові д-ром В. Вишинським відвідав бюро товариств опіки над емігрантами, між ними львова Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Дир. Наконечніков познайомився основно з діяльністю нашого товариства і висказав повне признання за його працю.

Всячина.

ЖИВА У НАС І В СВІТІ.

В квітні, коли в нас звичайно що лиш пробуджується природа, відбуваються деінде жнива. А саме в квітні припадають жнива в Персії, Сирії, Малій Азії, в долиньному Єгипті, на Кипрі і на Кубі. Є також країни, які в квітні вже забули про жнива. Це Горішний Єгипет і Східня Індія, де жнива припадають на березень. В Австралії, в Новій Зеландії, в Чіле, в Аргентині місяцем жив в один з найзимніших у нас, місяців, а саме січень. Є також краї, в яких жнива припадають пізніше як у нас. В Перу, в Північній Африці жнива є в жовтні, Індокитай має жнива аж у листопаді. Таким чином можна світ обіхати довкола і всюди застати жнива.

ХРОНІКА.

ЗРІСТ НАСЕЛЕННЯ В ПОЛЬЩІ. Після урядового обчислення на терені польської держави щорічно вінчається 300.000 подружних пар, народжується 1.000.000 дітей, а вмирає пів мільона осіб. Таким робом населення Польщі збільшується щороку на пів мільона. Коли такий стан потреває 60 літ, то за той час населення Польщі виносиме 30 мільонів більше як сьогодні.

СТАТИСТИКА НАРОДИН. Найбільше народин в цілому світі припадає на місто Каїро в Єгипті. В 1927 році там на 1.000 мешканців вродилося 51 дітей; друге місце займає місто Москва, де на 1000 мешканців припадає 27.5 уродин. На останньому місці стоїть Відень і Берлін, а саме в першому на 1000 мешканців припадає 11.7 уродин, а в другому 11 уродин.

РОСІЙСЬКА ЕМІГРАЦІЯ. Російських емігрантів є тепер в Європі 900.000. З них в самій Франції живе 400.000, в Німеччині 100.000, а решта в інших державах.

НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА УЧИТЕЛЯ. Нещаслива пригода стрінула учителя українця. Степана Никифорука у Фишер Бренч, в Манітобі — Канаді. Перед відвідом до Вінніпегу, учитель став нановнювати газоліною своє кресальце. Ізза неосторожності газоліна в пляшці запалилася і почала вибухати, розпорскуючи огонь на всі сторони. Ізза цих вибухів запалилися предмети в хаті а також одяг на дітях Никифорука. На крик дітей збіглися сусіди й почали гасити огонь. Дітей треба було з місця відвезти до шпиталю. З них одна, а саме трілітний син Никифорука, небаром помер. Двоє сильно попарені але їх життю не грозить небезпека.

ТРАГЕДІЯ ЕМІГРАНТА. На гометеді в місцевості Васетено коло Едмонтоу жив український емігрант Мартин Головський з жінкою і 18-місячною дитиною. Ізза недостатків жінка муола піти в найми до сусіда. Головський, підозрюючи її, що вона його зраджує застрівив її, а потім себе. Обое померли.

ВІДВАЖНА ДІВЧИНА. Оленка Гудима, донька емігранта Івана в Кадомин, Альберта, бавилазя над річкою і побачила, як друга дівчина, через неосторожність, упала в воду. Не надумуючися, мала Оленка скочила до води і виратувала подругу. За цей вчинок мала Оленка дістала нагороду.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА. В Едмонтоні померла п. Юлія з Степанів Рудикова. Походила зі села Лішнева, брідського повіту, звідки в 1897 році прибула до Канади. — В Оліфант. Па., померла дня 17 червня п. Іванна Височанська, родом з Висоцька Вижного, повіт Турка.

Кому не байдужа справа української еміграції повинен стати членом ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІГРАНТАМИ у Львові. — Річна вкладка 6 зол.

З М І С Т: Майбутнє еміграції. — Еміграція до Франції. Кисілевський: Неділя весною в Едмонтоні (фелстон). Недоля родин-емігрантів в Аргентині. — З Данії. — Зарібки різних робітників в Канаді. — Скарги емігрантів на агента Рурика. — Молочарство в Канаді. Канада: 1. Справа аплікації. 2. Українська фінансова спілка в Канаді. 3. Торгопля Канади. 4. Індустрія в Зах. Канаді. 5. Зі зїзду учителів в Саскачевані. 6. Заселюванія північної Манітоби. 7. Годівдя овець. 8. Продукції меду. 9. Добування нафти. 10. Розбудова Вінніпегу. — Зєднені Держави Америки: Шкільне свято. — Управлення неправних емігрантів. — Виміни доларів. — Справа Еміграційного Дому. — Всячина. — Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайси; в Аргентині — 3 50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Одн. прил. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Труднощі еміграції до Аргентини.

В старій аргентинській конституції сказано: „Для задоволення краю можна допустити всіх людей доброї волі, які бажають тут жити“. З гостинності аргентинського народу скористали чужі капітали та чужі емігранти і Аргентина протягом кількадесять літ видвинулася на перше місце між південно-американськими республіками, подібно як Зєдинені Держави в північній Америці.

Регулятором господарського розвитку Аргентини був чужий великий капітал: він удержував морську комунікацію Аргентини з цілим світом, він будував в самій Аргентині залізні дороги, він підтримував аргентинське рільництво, промисел і будівництво, він стягав з Європи маси емігрантів, яких примановали вигляди зарібків і поселення на багатій аргентинській землі. Як в казці виростили на степах і лісах аргентинські кольонії, оселі і міста, а аргентинське збіжжя і м'ясо знаходило собі збут на американських і європейських ринках.

Однак на нашому світі нема байок і якихсь господарських чарів, але господарським життям правлять тверді закони, які не допускають ніяких виїмків. Як всі держави світу, так і Аргентина дійшла до певної висоти свого господарського розвитку, в якому нема більше місця на ліберальне гасло свобідного приїзду до Аргентини „всіх людей доброї волі“. На світовому ринку зустрічається аргентинське збіжжя і м'ясо з конкуренцією інших країн так, що ціни збіжжя і м'яса ледви покривають кошти продукції; вменшилося або й цілком устало будівництво аргентинських залізниць; не збільшується продукція нафти, не будується нових фабрик. В аргентинських містах і промислових осередках заняті всі місця праці, слідо зглядне безробіття, а заробітні платні ледви вистарчають на прожиток при зглядній доріжці середників до життя. Відпала примана для емігрантів на добрі зарібки.

Аргентинський уряд пришеволений був в останніх часах заборонити приїзд до Аргентини для промислових і фабричних робітників, а поли-

шив на разі свобідний візд тільки для рільних робітників і рільничих родин, а це тому, щоби мати дешевого робітника при жнивях і людський матеріал для залюднення своїх пустих просторів. Під цим оглядом хоче іти аргентинський уряд за взірцями Канади.

Насувається питання, чи можливий є при сучасних господарських обставинах необмежений свобідний візд до Аргентини рільних робітників і чи можлива є в Аргентині кольонізація на канадійській лад?

Рільну господарку ведеться в Аргентині в можливо екстензивний спосіб, або іншими словами, старається при найменшому вкладі капіталу витягнути з управи рілі як найбільші зиски. Великі земські власники і пахтярі, в руках яких знаходиться майже ціла рільна продукція Аргентини, управляють землею машинами, це є орють, сіють, жнуть і молотять машинами. Сталих робітників є дуже мало, а до обслути робіт при машинах підчас жнив і молотьби винаймають сезонних робітників головно з поміж нових емігрантів. Праця при жнивях і молотьбі триває в Аргентині 4 до 6 місяців, а після цього нема для рільних робітників праці на полі. Вони змушені є їхати до міст і промислових осередків і побільшувати там ряди пошукуючих праці робітників і погіршувати умовини праці зайнятим робітникам, або в пошукуванню за працею відбувати далекі подорожи до місць, де ведуться земні роботи. Не завжди удається їм знайти працю і приходиться видати заощаджений при жнивях гріш.

При такому стані аргентинської рільної господарки неможливо є доробитися емігрантам, а

до цього стають вони тягарем і невігідними для місцевого робітництва і для самого аргентинського уряду. Для нових емігрантів, які заняті є при жнивях в Аргентині, майже неможливим є в тих околицях, де вони працюють, самому оставити на рілі, що значить купити собі або винайняти пайок землі, бо на це не мають вони ані достаточного капіталу, ані потрібного досвіду. Під цим оглядом відносини в Аргентині є цілком відмінні, як в Канаді. В Канаді рільний робітник при своїй праці вчиться для себе господарки і зароблений гріш обертає на це, щоби купити собі власну фарму і спровадити опісля свою родину зі старого краю. Канадійські кольонізаційні підприємства ідуть під цим оглядом на руку емігрантам рільникам і дають їм можливість набути власну фарму або як „гомстед“ за 10 долярів в дальше від залізниць положених місцях, або сплату дорощих, блище до залізниць положених фарм, розкладають на довголітні рати.

З емігрантів — рільних робітників виховує Канада фармерів-кольоністів, яким запевняє дохід з їх праці через зорганізування збуту збіжжя в кооперативах т. зв. збіжжєвих пулях.

Цього всего в Аргентині нема. Коли недавно був в Аргентині директор канадійського збіжжєвого пулю Джекмен, то він розглянувшись в аргентинській господарці, висловився, що там ведеться цю господарку так, як за старинних часів египетських фараонів.

Не ліпше стоїть справа з кольонізацією Аргентини, це є з поселенням родин нових емігрантів на рілі. Без сумніву в Аргентині є багато державної, провінціоноальної і приватної землі

І. ГУК

Дві сестри.

(Оповідання з життя канадійських українців).

На перехреснім шляху, на горбі, стояла чепурна фармерська хатина. Долі горба плила річка і блистів невеликий ставочок.

В хаті жили дві сестри. Старша Ольга і молодша Галя.

Оля жваво звивалася коло старокраєвої печі. Пекла на рожні курята, смажила і варила на припічку всякого рода страву. Горшки, рондлі, пательні шипіли, сквирчіли, кипіли, гуркотіли немовби сварились зі собою.

В сусідній світлиці стояв довезний стіл, на критий білою скатертю і всякою посудиною, між котрою пишались пахучі китиці гвоздиків, рож, блаватів, вербини і папоротної зелені. Біля стола порядкувала всяке начиння, потрібне до їди, молода, гарна жінка й обтирала час від часу слези.

— Галюню, чого ти вічно плачеш? — питала старша сестра Ольга. — Чи ти думаєш, що слезами потрафиш прогнати від нас лихо?

— Умер!... То умер!... Візьме Машер назад фарму, то візьме! Що тут плач поможе?!

— Смійся лиху в очи, не трать віри в свої сили, працюю, отсим побореш лихо, а не слезами! Плачем тільки знесилиш себе. Чи це першина нам бідувати? Світ широкий. Тільки людей живе на ньому, то і для нас знайдеться місце.

— Перестань дорога Галюню, — умовляла сестра. — Ось за хвилю надіуть гості, а як ти будеш виглядати? Йди, дорогенька, причепурися. Не даймо по собі пізнати нашого болю. Нехай чужі люде з нас не глузують.

Нараз дався чути дзвінок телефону.

Галя побігла.

— Гальо! Гальо! — почалася розмова.

По хвилині вертає з плачем Галя і каже: — Оля, кинь ті курята, викинь з печі горшки, бо все пропало. Ні Галушинські, ні Богацькі ані Антосі не приїдуть. Галушинський, кажуть, поїхав до суду на розправу. Богацьким захоріла дитина, а Антосі самі не хотять їхати.

— Ось бачиш, це тільки вимівка, вони не хотять брататись з нами, з такими жебраками, як ми тепер остались.

— Олрайт, — каже Оля, — збирай Галюню начиння зі стола. Не приїдуть, то не приїдуть! Бог з ними.

здатної на поселення і аргентинський уряд має як найліпші заміри розвинути свою колонізацію. На перешкоді цьому стоять однаке ріжні річи. Передовсім аргентинський уряд не має такого доброго колонізаційного законодавства, ані апарату, як Канада. В Аргентині нема цілком вільної землі і не можна основувати „гомстедів“. Як державна, так і приватна земля, здатна під оселі є зглядно дорсга, а в більше залюднених провінціях, як Буенос Айрес, Кордоба, Санта Фе, Сан Люїз, Мендоза і Пампа навіть дуже дорога. В цих околицях добра земля коштує около 400 пезів за гектар, або около 700 золотих за морг. В дальших, далеких від морських пристаней, залізниць і міст областях наприклад, в теріторії Чако продає аргентинський уряд землю по ціні 33 до 61 пезів за гектар (або по 50 до 100 золотих за морі). Приватні колонізаційні підприємства продають в нових колоніях землю, наприклад в областях Місіонес і Ентре Ріос по 80 до 160 пезів за гектар. Ціна земель блище міст і залізниць є далеко дорожа. Колоністи мусять платити належитість за землю в річних ратах, а до цього мусять за власний капітал побудувати дім і господарські забудування, купити господарські знаряди і інвентар, так що при розпочаттю господарки мусять мати власного капіталу около 500 долярів.

При далекій віддалі від великих міст, залізниць і морських пристаней, не мають нові колоністи виглядів на збут звичайних господарських продуктів, як збіжжа, кукуруза, дріб, яйця, молоко, масло, а навіть худоба. До управи добре поплатних рослин, як джерба мате, бавовна, цу-

крова троша, виноград, а навіть риж нові емігранти зі середущої Європи не мають ані відповідного закладового капіталу, ані досвіду і знання.

При цьому всьому нема в Аргентині господарських кооператив, які помічні булиби колоністам при збуті їх продуктів, а більша частина зиску остається в руках посередників і купців.

Це є найважніші причини, чому аргентинська колонізація не поступає так скоро, як канадійська.

Обманці.

Часописи останніх тижнів переповнені вістками про нечувані обманства, яких жертвою падуть емігранти, що приїжджають до Львова, полагоджувати ріжні формальности. Обманці вдумали вже цілий ряд способів, так, що емігрант навіть не зміркує, а вже позбавлений є грошей.

Найбільш поширеним в останніх часах способом є обманство при помочі куверт.

Як це діється?

Вулицею іде емігрант до еміграційного уряду, часами до консуляту, або до корабельного товариства. Іде нерішуче, бо не знає Львова і що хвилини питається зустрічних людей, куди йому іти. Нараз приступає до нього гарно зодягнений пан, часом в товаристві пані, починають його випитувати, куди він іде і за чим. Емігрант, не підозріваючи нічого, все розповідає. Пан обіцяє помогти емігрантові й дуже чемно просять, аби емігрант показав йому документи, а також гроші.

Сідаймо, розперерізуймо фартушки і будемо їсти, їсти, поки не спухнемо, ось як наш любий приятель містер Машер, — жартуючи, каже Оля.

Галя кинулась збирати зі стола посудину, пошльохуючи час від часу.

Якраз у цій хвилині на дворі почав завзято брехати Брисько.

— Хто там іде? — прошу подивитись Галю.

— Якийсь незнайомий, — каже Галя, дивлячись у вікно.

Йди кохана, довідайся чого йому треба.

Галя хутко обтерла сльози і вибігла на двір. По хвилині вернула з чужинцем.

— Оля — повідає Галя, — цей пан питає, чи не дістав би він у нас дещо зісти? Там на скруті — каже він, полсувався їм оден автомобіль і вони не можуть дальше їхати, поки не направлять.

— Кілько вас є осіб? — спитала Оля прихожого.

— Чотирнайцять з дітьми, — відказав чужинець.

— Це гарно — відповіла Оля. — У нас як раз буде для вас підостатком страви. Але не

знаю, чи вона буде вам смакувати, бо це в більшій часті українські страви.

— Тим лучше, — каже гість, — бо будемо їсти щось нового.

За хвилю ціла хата ходила ходором, сміхом і криком дітей, гутіркою старших.

Обід міщанам, припав надзвичайно до вподоби, тож не дивота, що гості не могли нахвалити господині.

Старий пан, котрий опікувався родиною, представився, що він є властителем першорядного готелю і додав:

— Наколиб я мав у моїй реставрації таку кухарку, як ви, у мене віктувалися би всі мешканці.

— То можете мене мати, — відповіла на це пів серіозно, пів жартом Оля.

— Ви говорите це на правду? — питає готельник.

— Зовсім на серію, — відповіла Оля.

— А що станеться з вашою фармою?

— Це наша і не наша фарма. Ми маємо і не маємо фарми. Бачите, то ціла історія з тою фармою.

(Докінчешя буде).

Емігрант без надуми все показує, а що звичайно те все він має в конверті, бо так йому дали в корабельному товаристві, то передає цілу конверту. Добросердний пан все це переглядає, а по хвилині віддає емігрантові конверту, а сам іде буцімто до бюро полагодити справу. Емігрант чекає годину дві, а пана нема. Пропав. Дивиться до конверти, а там замість грошей, подерті паперці. Плач, нарікання, іде на поліцію, але все пропало.

Деякі обманці беруться ще на кращий спосіб. Вони удають урядників, приступають до емігрантів на вулиці, або навіть в коритари бюр і там забирають від емігрантів гроші, а в їх руках лишають конверти з подертими паперчиками. Інші затягають емігрантів до приватних помешкань і там буцімто полагоджують справу. Несвідомий емігрант думає, що перед ним сидять правдиві урядники Еміграційного Уряду або консуляту, звірюється їм зі всього, віддає гроші, оден з панів бере його до іншого уряду і по дорозі щезає. Емігрант лишається як на леді. Ні грошей немає, ні не знає де обманців шукати.

Таких випадків було дуже багато в останніх днях у Львові, багацько несвідомих людей впало жертвою рафінованих обманців і це нехай буде осторогою для інших.

Нехай ніхто не шукає посередництва на вулиці, нехай ніхто не вірить навіть найкраще зодягненим панам чи паням, котрі жертвують свою поміч і представляються за урядників. Урядники на вулицях не урядують лише в уряді при бюрку.

У кожному старостві, при видачі емігрантові пашпорту, вклеюють до середини пашпорту малу карточку. Роблять це не для прикраси, лише на це, аби ту карточку кожний емігрант перечитав. У ній є осторога і поучення як хоронитися перед обманцями. На це кожний емігрант повинен звернути увагу.

При тій нагоді треба звернути увагу наших емігрантів ще на один рід обманців, а саме на вуличних продавців золотих перстенів і вартісних річей. Ці люде подають себе за емігрантів з Росії і пропонують купно вартісних річей навіть з царської скарбниці. Щоби переконати емігранта, ведуть його навіть до ювілера, котрий є також підставлений і з ним на спілку так обмотають емігранта, що цей дає віру й купує перстень. Потім переконується, що цей перстень є зі звичайного металу і нічого не варта.

Ось скільки небезпек чигає на емігранта по приїзді до Львова.

Ізза цього мусить він добре уважати а передовсім на гроші, які має при собі. Нікому на вулиці не треба вірити, у нікого шукати поради чи помочі. Обманці чигають на кожному кроці.

По інформації, по поради, по поміч кожний емігрант нехай зараз по приїзді до Львова звертається до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, а там вже ним заопікуються. До товариства втрафить кожний, бо воно знаходиться

недалеко залізниці і вже здалека видно напис великими буквами: Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, вул. Городецька ч. 95.

Еміграція до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові подає до відома, що рекрутація на виїзд до Франції відбудеться на терені львівського воевідства в таких місцевостях і днях:

Самбір дня 6. серпня ц. р.

Ліско „ 5. „ „ „

Львів „ 7. „ „ „

Про інші місцевости подаємо вістку в наступному числі.

КАНАДА.

СТАН ЗАСІВІВ.

Канадійське статистичне бюро оцінює, що в 1929 році засіяно в Канаді ярою пшеницею 23.407.000 акрів, озимую 898.000 акрів, вівсом 13.100.000 акрів, ячменем 5.158.000 акрів, житом 771.000 акрів, льном 368.000.

Вигляди на збір збіжжа є гірші як минушого року, а процентово до десятилітнього пересічного збору стоять в ось якому відношенню: яра пшениця 88 процент, озима 100 прц., овес 92 прц., ячмінь 92 прц., жито 91 прц.

ОБМЕЖЕННЯ ЕМІГРАЦІЇ НА ЗИМУ.

З причини трудностей приміщення рільних робітників при праці і досить некорисного урожаю, канадійські іміграційні власти видали розпорядок, щоби не впускати до Канади рільних робітників.

Аж до відкликання можуть виїздити до Канади тільки такі категорії емігрантів:

1) жінки й діти, для яких видали канадійські власти т. зв. перміт, або затвердили поіменне візвання т. зв. номінацію;

2) служниці, для яких видано перміт або затверджено номінацію;

3) рідні, нежонаті брати, для яких видано перміт, або затверджено номінацію;

4) ті особи, яким видав канадійський іміграційний уряд спеціальне позволення на візд т. зв. перміт.

Всім іншим категоріям не можна їхати до Канади. Їх не будуть кваліфікувати офіцири канадійських залізниць, ані не дістануть канадійської візи. Також Державні Бюра Посередництва Праці, ані Еміграційний Уряд не будуть їх кваліфікувати, ані видавати посвідки на безплатні пашпорти.

Всі рільничі родни без афідавіту, чи з афідавітом назначеним буквою „S“ все одно, чи після заплачення подорожі мали 500 долярів, або й більше, мусять бути в Канаді перед 31. серпня, то значить, мусіли виїхати з дому найпізніше при кінці місяця липня. Наколи якась родина з яких небудь

причин не встигла в тому часі виїхати, мусить відложити свій виїзд до слідуєчої весни. Цього року не будуть кваліфікувати більше нових родин до Канади.

НЕПРАВНИЙ ПЕРЕХІД ГРАНИЦІ.

В останніх двох тижнях червня перейшло неправно границю з Канади до Зєдінєних Дєржав понад тисячу ємігрантів. Перевєла їх спеціальна пачкарська організація, на чолі якої стояли М. Галущинський, Л. Вайт та Р. Скат. Двох останніх арештовано.

ПЕРУ.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЬОНІСТИ.

В часописах появилася вістка, що до Перу прибуло 200 козаків з Кубані під проводом ген. Павлишенка на поселення. Ген. Павлишенко заявив, що до Перу приїде ще кілька тисяч козаків, які розсіяні по цілій Європі.

Перша група поселилася над рікою Апурімак, де для них закуплено 1.500 кв. кілометрів землі під управу. Група складається з 30 родин і 120 неодружєних кубанців.

Як нас інформують, українські кольоністи з Кубані будуть ужиті до будови доріг в дуже недоступних околицях Перу. Підприємство, що заняте цією будовою, уживає ріжних способів, щоби найти робітників. Ловлять навіть місцевих Індіан, яких биттям примушують до праці. Багацько робітників згинуло.

Відносини, які панують при будові доріг, дісталися до прилюдного відома і частина перувійської прєси зажадала інтервенції державних чинників.

З того можна міркувати що кубанські козаки впали жертвою підступу і їх доля незавидна.

БРАЗИЛІЯ.

ЯК ІХАТИ ДО БРАЗИЛІЇ.

Пригадуємо ємігрантам, які їдуть до Бразилії, що білєти треба купувати виключно до Ріо де Жанейро, бо лише з того міста відвозять ємігранта на кошт бразилійського уряду до місцевости, котру він вибрав.

Коло самого Ріо де Жанейро, на Острові квітів, находиться добре уладжений іміграційний готель, до якого забирають ємігрантів, дають безплатно протягом кількох днів приміщення та харчі, а потім безплатно висилають до вибраної місцевости.

Хто в Бразилії висідає в іншій пристані як Ріо де Жанейро, то всі кошта проїзду платить сам. Бразилія великий край, залізниця дуже дорога, тому на це повинні звертати увагу ємігранти.

З Бразилії.

Найважніща справа. — Піднесення господарства. Чума і жовта пропасниця.

Найважніщою справою, що займає тепер уми української кольонії в Бразилії, це справа колегії. Через кілька років сповняла вона важну роль і десятки української молоді мало змогу кінчити цю вищу українську школу, яка мала ті самі права, що і інші бразилійські школи того типу.

Школу удержувано з жертв, які складали українські ємігранти, та з невеликих оплат батьків за навчання. Це рішуче не вистарчало і гому колегія мусіла весь час свого існування боротися з матеріальними недостатками. Найбільше одначе підтяв екзистенцію колегії 1929 рік. Загальна економічна скрута не дала багатьом українським ємігрантам змоги посилати своїх дітей до колегії, а тим самим уменшилися засоби її удержання. Управа колегії приневолена була припинити навчання.

Це часове зліквідовання колегії подіلالо пригноблюючи на українську єміграцію в Бразилії. Упала одинока українська вища школа, що була доказом культурного життя наших переселєнців під бразилійським небом. З усіх сторін посипалися меморіяли, щоби колегію відновити і „Український Союз в Бразилії“, який був прєктором колегії, рішив скликати надзвичайні загальні збори, щоби на них застановитися над справою віднови колегії. Загальні Збори назначєні на день 10. серпня ц. р. Зїдуться на них відпоручники всіх філій „Українського Союзу“ і вони то вирішать, що далі робити, аби колегію утримати.

Віднова колегії, це справа першорядної ваги, з огляду на положення української єміграції в Бразилії та на загрозу денационалізації. Нєграмотність, брак освіти дуже помагає денационалізації, і тому справа української школи в Бразилії стає найважнішим питанням. Без української школи положення української єміграції там не зміниться на краще і тому віднова колегії мусить бути здійснена за всяку ціну.

Піднесення хліборобства не сходить із сторінок бразилійської прєси. В тій справі їде сильна акція зі сторони бразилійського уряду, який не щадить ніяких видатків, щоби лише причинитися до господарського піднесення бразилійської господарки. В першій мірі це торкається хліборобства, котре в Бразилії стоїть на дуже низькому уровєні.

В пляхах уряду лежить збільшення засівної площі пшениці, котру досі мало сіяли в Бразилії. Пояснювано це в деяких випадках кліматичними умовинами. Тимчасом досвіди й практика показали, що це не відповідає правді. В багатьох дістріктах пшениця гарно удається і її щорічно засівають.

Тому уряд видає матеріальні підмоги, висилає агрономічних інструкторів, спроваджує хліборобські машини, щоби лише спонукати хліборобське населення до управи пшениці. Цим робом хоче бразилійський уряд піднести добробут країни і унезалежити себе від аргентинського пшеничного ринку, з котрого мусить рік-річно спроваджувати більші скількості пшениці.

Піднесенням хліборобської культури займаються живо і українські переселенці. „Український Союз“ в Бразилії видав заклик до українських емігрантів в Бразилії, щоби вони склали пожертви на видавання фахової хліборобської літератури. Заклик цей найшов відгомін і українські кольтоністи радо складають грошеві датки.

Тут міг би багато допомогти і старий край, котрий має фахову літературу і вона придалася би для нашої еміграції в Бразилії. Бажаним було би, щоби при Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, або при іншому товаристві в краю повстала окрема комісія „культурних звязків із українськими кольтоніями“ із секціями шкільною, агрономічною і т. д. Ця комісія віддала би великі прислуги українській еміграції, розкиненій по цілому світі. Вона могла би між іншим постачати потрібну літературу, в тім випадку агрономічну.

Одиничні випадки жовтої пропасниці в Бразилії та охоронні зарядження бразилійського уряду проти чуми, викликали занепокоєння в старокраєвій пресі. Небезпеки великої не було. Чуми загалом не було, а жовта пропасниця цілковито вигасла. Зрештою поголоски про чуму мали більш політичний характер.

Порто Уніон, в червні 1929.

І. Максимівський.

Українські кольтонії над Амуром.

В „Аграрній Політиці“ проф. Мицюк присвятив особний уступ вселенню на далекий схід, це є в амурській і приморській області. За проф. Мицюком подаємо деякі відомости про цей край і українську кольтонізацію в ньому.

Области на північ від ріки Амуру і на схід від ріки Усурі по Тихий Океан прилучено до Росії в 1858 році. в такий спосіб, що мандарин, який підписав відход усурійської країни, „за перевищення влади і дурість“ був позбавлений китайськими властями урядів і гонорів, а його помічник з деревляною колодою на шиї був проведений по Китаю на показ всім вірним китайцям. Богдыхан противився передачі Усурійщини до Росії і треба було дипломатичного натиску з боку Англії і Франції, що він погодився на втрату цієї країни. Не числячися з державною приналежністю цих країн до Росії, китайці та корейці, нікого не питаючи, пролазили скрізь, робили в глибині лісів і серед багниць свої займи, ступінь за ступенем своєю грядковою культурою просувалися туди,

куди нашого поселенця нічим не можна було заманити, здобуваючи урожаї там, де у переселенця нічо не родиться. Китайці з корейцями займають хліборобством в свій грядковий спосіб, бо в тамошних відносинах не можна займатися хліборобством в „російський спосіб. Жовті є гарними і головно дешевими наймитами і уявляють з себе серйозного конкурента білому робітникові; вони ж тримають в своїх руках дрібне крамарство, де з ними ніхто не може конкурувати і надто з іншими тубольцями краю. Словом нема тієї галузі господарства, де жовті не почували себе в своїй хаті, економічно тримаючи в своїх руках не тільки Далекій Схід, але й забайкальську область.

Опорою жовтих було проведення Китаєм заселення правобережжя Амуру, це є Манджурії, яке набрало в 20 віці широкі розміри. З правого боку Амуру жовті переходили на лівий бік і тут доводиться стрінати їх в самих глухих місцях краю, де тільки вони знають всі входи і виходи. Після японсько-російської війни тодішній російський уряд заборонив китайцям і корейцям осідати поблизько кордону, арендувати державні участки, наймати їх до державних робіт і привозити хліб з Манджурії. Натомість уряд порішив стягнути над Амур хліборобів і робітників з Європейської Росії. В 1912 році було там около 100 тисячів робітників з Росії.

Амурська область лежить на лівому, північному, березі ріки Амур, а на полудне від цієї ріки лежить Манджурія. Простір приамурської області має 41 мільонів десятин, з них 33 мільонів лісової площі. Кольтонізація амурського краю почалася козаками в 1866 р. а селянами 1869 р. З початку уряд перевозив туди поселенців морем на державний кошт і давав їм ріжні пільготи, одводячи на господарство аж 100 десятин степової та лугової землі. В 1900 році стали давати по 15 десятин на мужеську душу, а козакам дісталася в посідання 5.800.000 десятин самої ліпшої землі.

Від 1896 до 1910 року прибуло на Амур 95.355 поселенців, а в р. 1911—1915 32.323 душ. Вже в 1919 році завважано, що заселені були всі здатні під управу збіжа землі над Амуром. В 1907 р. населення приамурської області виносило 192.000 душ, а 18 процент населення приамурської області було українське.

Поселення в усурійський край це є в країну положену між рікою Усурі на заході, Тихим Океаном на сході і рікою Амуром на півночі, відкрив російський уряд в 1862 р. і тоді по раз перший перевезено морем з Одеси на державний кошт гурт переселенців у 1569 душ обох полів. Від того часу зростало з кождим роком головно після вибудування сибірської залізниці поселення в усурійський край, а в 1910 році жило там 544.000 людей. З того числа з б. Росії 413.00, корейців 45.000, китайців 68.000 і 13.000 інших тубольців. Масово стали українці поселюватися в усурійському краю після російсько-японської війни а саме від 1907 р.

В цьому році приїхало в усурійський край 57.513 душ а в тому українців:

з Чернігівщини	18.453
з Київщини	17.140
з Полтавщини	6.636
з Волині	4.245
з Харківщини	2.764
з Поділля	1.938
разом	51.176

душ або звиш 73% всього поселення. В 1908 р. прибуло до усурійського краю 22.370 поселенців, в 1909 р. — 23.771, 1910 р. — 13.230, а від 1911 до 1915 разом 33.302 поселенців, переважно українців. Поселення в усурійський край було популярне серед українців і вони називали цей край „зеленим клином“. Крім поселенців, які діставали від уряду наділи землі, приїздили там на життя і заробітки чисельні маси свобідних селян і робітників. В цілій приморській області було під управою збіжжа 175.000 десятин.

Свою працю про поселення на Далекому Сході закінчує ось як проф. Мицюк: „З народно-господарського погляду грядкова система китайців і корейців безмірно вища сійби по „російському“. В протилежність русификаторській політиці царського режиму радянська влада зрівнала в правах на землях Дел. Сходу жовтих з білими. Жовті дали відносне збільшення інтензивних і технічних культур: гаоляну, чумізи, зявився навіть риж. Все це показує, що за короткий час від 1917 до 1925 р. вплив найстаршої в світі китайської культури встиг себе виявити. З народно-господарського погляду радянська політика оправдана, щож до державно-політичного, хто правий, чи старий режим, чи радянський, покаже майбутність.

Еміграційне пачкарство.

Вже не раз писали ми на сторінках нашого часопису, що по краю вештаються різні агенти, які нашим людям, що бажать а не можуть виїхати до Зєдинених Держав Америки, підсувають думку, аби ті їхали на острів Кубу, а звідтам вже легко дістануться до бажаного краю. Малосвідомі і легковірні люде часто дають цьому віру, продають в краю майно і їдуть на острів Куба. І щойно там переконаються, як страшно їх надули.

Дістатися з Куби до Зєдинених Держав Америки дуже тяжко. Та проте там є різні пачкарські товариства, які за великі гроші беруться перевозити тайком емігрантів до Зєдинених Держав. І справді перевозять. Але як? Ховають емігрантів до пак і бочок, зашивають до мішків і разом з товарами кладуть на дні корабля.

Часом вдається такий транспорт довести до берегів Америки. Але й тоді доля емігранта не певна. Часто ловлять його і відсилають назад. Та і гірш буває.

Десь минулого року пачкували кубійці транспорт китайських нелегальних емігрантів, яких примістили на дні корабля і прикрили соломкою. Коли корабель приплив до американського порту, зявилася портова сторожа й запитала, що на кораблі знаходиться. Товар — відповіли пачкарі. Американці удали, що вірять, але одночасно заявили, що мусять на кораблі перевести дезинфекцію, бо бояться заразливих недуг. З місяця почали обкурювати корабель сіркою і в димі всі китайці погибли.

Ще на інші способи беруться еміграційні пачкарі на Кубі. Годяться перевезти емігрантів, беруть від них добру заплату, саджають емігрантів на корабель, а коли опиняться далеко на морі, обдирають їх і кидають в море.

Ось найновіші часописи принесли вістку, що на Кубі поліція відкрила злочинну шайку, яка занималася пачкуванням емігрантів. Члени тієї шайки брали від емігрантів багато грошей і обіцявали відставити їх до Зєдинених Держав. Тимчасом вони вивозили емігрантів на море, вбивали їх і топили. Поліція найшла сліди крови на кораблі, на якому перевозили нещасних емігрантів.

Вище наведені факти не видумані. Їх не раз вже стверджено. І тому наші емігранти повинні добре стерегтися різних обманців, що вештаються по наших селах, щоби свого нерозважного кроку не переплатили навіть життям.

Зїзд поляків з чужини.

З нагоди приїзду багатьох поляків з чужини на познанську виставу, уряджено в Варшаві їх зїзд, засідання якого відбувалися в соймовому будинку. В зїзді взяли участь представники польських національних організацій зі всіх країв, в яких в більшій кількості живуть поляки, з виїмком Литви і Союзу Соціалістичних Радянських Республік. Народи зїзду розпочалися пленарним засіданням дня 14. липня, на якому виголошено промови і привіти зі сторони польських державних і суспільних представників і делегатів з чужини. Найважливіші праці зїзду відбувалися в комісіях зїзду, а крім цього підчас приятельських розмов, які уряджено в Варшаві ріжними польськими інституціями в честь родимців з чужини. Зїзд закінчився 17. липня ц. р. і учасники зїзду поїхали оглядати познанську виставу.

На зїзді усталено, що поза межами Польщі живе тепер около 7 мільонів поляків, а від часу відбудови Польщі виїхало за границю звиш мільон польських емігрантів. На зїзді ухвалено деклярацію, в якій стверджується, що поляки на чужині получені є нерозривними звязками крови, культури і історії з Польщею, а їх обовязки супроти батьківщини мають годитися з лояльністю супроти держав замешкання, які зі своєї сто-

рони мають обов'язок забезпечити право свободного розвою польського культурного життя.

Зїзд ухвалив створити сталу організаційну раду поляків зі заграниці і вибрав першу її управу.

Завданням цієї ради є: виконання ухвал зїзду; організування зїздів; систематичне збирання всіх даних і інформацій про життя і потреби Поляків за границею в цілі їх практичного полегшення; улекшування, зміцнення і навізування зв'язків заграничних поляків з державними властями і суспільними організаціями в краю; навізування безпосередньої співпраці між поодинокими польськими осередками за границею; господарська співпраця польських заграничних осередків між собою і Польщею; співпраця суспільних організацій в Польщі і за границею.

Т. О. Н. У. Е.

Звіт з діяльності Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, за II квартал 1929 р.

1. Вплинуло листів	1135
2. Вислано листів	1116
3. Зголосилося особисто	779

Уділено інформацій устних і письмених в справах еміграційних до:

Австралії	2
Аргентини	45
Бразилії	33
Данії	6
Гондурас	2
Зєдинених Держав Півн. Америки	34
Канади	290
Люксембургу	1
Мексико	1
Німеччини	59
Перу	4
С. Р. С. Р.	2
Франції	319
Чехословаччини	1
Югославії	1

Разом 829

4. Уділено інформацій о чужих державах під оглядом еміграційної конюнктури	429
5. Уділено інформацій про формальности, вимагані краєвими і заграничними властями	333
6. Написано подань	158

7. Засягнуто інформацій в справах зв'язаних з виїздом емігрантів	76
8. Відібрано документів з урядів	7
9. Інтерновано в справі емігрантів в урядах і корабельних лініях	230
10. Інші інформаційні чинности в справах судових, пошукувань родин, мужів, дітей і т. п.	96

Звіт з діяльності кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Тернополі за II квартал 1929 р.

В II кварталі зголосилося емігрантів 2594, з того уділено інформацій устних 794, до таких країв:

Аргентини 9, Бразилії 1, Зєдин. Держав Півн. Америки 1, Канади 31, Німеччини 3, Перу 4, Франції 741, Югославії 4. Разом 794. — Написано подань 1414, інтервеновано в урядах і корабельних товариствах 86.

ХРОНІКА.

ПРИГОДА З ДОЛЯРАМИ. Іван Лещинський прибирав дещо гроша в Америці і вернув до краю, щоби господарити. Боячися, щоби хто не вкрав йому заощаджених грошей, а мав пять тисяч доларів, вложив їх до пляшки і закопав до землі. За якийсь час потребував грошей і тому викопав пляшку, яке було його здивовання, коли побачив, що всі долари знищені. Не міг переболіти великої втрати, тому з розпуки повисівся.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦЯ. На мишигенському університеті в Зєдинених Державах Америки зложив правничий докторат Іван Яців, син українського емігранта Василя Яціва родом з села Небилова, калуський повіт. Іван Яців уродився у Вінніпегу, в Канаді, куди переселилися і жили його батьки. В Канаді кінчив він низчі і вищі школи і одержав диплом магістра за працю в англійській мові про українське письменство й історію. Спеціалізувався врешті у праві в Зєдинених Державах і з успіхом зложив докторський іспит.

СКІЛЬКІСТЬ ПОЛЯКІВ НА УКРАЇНІ. Поляки на Україні скупчені переважно на Правобережній Україні. В поодиноких округах вони складають: волинський 13 відсотків, проскурівський 20, шепетівський 9, бердичівський 6.5, комянецький 5.3, могиливіський 2.5, винницький 2. З міст найбільший відсоток має: Житомир 7, Бердичів 7 і Київ 3.

ЗМІСТ: Труднощі еміграції до Аргентини. — Дві сестри (фейлетон). — Обманці. — Еміграція до Франції. — Канада: 1. Стан засівів, 2. Обмеження еміграції на зиму. 3. Неправний перехід границі. — Перу: 1. Українські кольоністи. — Бразилія: 1. Як їхати до Бразилії. — З Бразилії. — Українські кольоніти над Амуром. — Еміграційне пачкарство. — Зїзд поляків з чужини. — Т. О. Н. У. Е. — Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Ощадности емігрантів.

Багато емігрантів вибирається на чужину не на постійний побут, лише щоби побути там якийсь час, заробити троха гроша і вернути потім до краю. Сезонові натомість емігранти, які їдуть до Франції чи до Німеччини на полеві роботи, то вони виїзджають лише на заробіток.

Іде такий емігрант на чужину, тяжко працює, відмовляє собі деколи харчів і одягу і лише числить скільки вже грошей придбав. Хотів би як найбільше мати наскладаних долярів, бо тоді зможе повернути до дому, купить кілька моргів поля, худобину і заживе краще як колись.

Емігрант старається ошаджувати. Але що він робить з тими ошадностями?

Одна різна робітниця в Німеччині щадила як могла. Гріш, який їй лишався по заплаченню коштів удержання, складала до старої паньчохи, яку тримала між старим дрантям під ліжком. Грошків зложила чимало. Але раз почала робити порядок під ліжком, позбирала всі старі ганчірки

і кинула до печі. По хвилині пригадала собі, що там була паньчоха з грішми. Прибігла до печі, але вже було за пізно.

Інший випадок. Емігрант Г. був пять літ у Зєдинених Державах Америки. Ховав заощаджений доляр до доляра і врешті доскладався пять чи шість тисяч. Працював разом з жінкою дуже тяжко. На думку, що верне до краю багатим, що стане колись першим господарем в селі, тішився дуже.

Врешті спакував манаття, гроші зашив в ковнір, жінка трохи зашила в спідницю і їдуть. Доїхав аж до рідного краю. Та коли втомлений дорогою здрімався на залізниці, спритний злодій, який давно з ним їхав і підглянув, відрізав цілий ковнір і забрав всі доляри. Лише в жінчиній спідниці дещо остало, але мало було. Плач, нарікання, розпука, а злодія нема.

Ще інший випадок, про який ми недавно писали. Вернув господар з Америки й привіз гроші. Щоби йому не вкрали, закопав доляри в землі, всунувши їх перед тим у пляшку. Пляшка мабуть була зле заткана, бо коли господар по якомусь часі до неї зглянув, всі доляри були

нищені. Бідолаха не переболів втрати. З жалю по-вісився.

Таких і подібних випадків можна навести десятки й сотки. Емігранти вміють щадити, але не вміють тих ощадностей зберігати. З голоду часом примирає, щоби по місяцях або роках це все втратити. Або вкрадуть йому гроші ще на чужині, або вкрадуть по дорозі, або по приїзді до дому. Кожному емігрантові здається, що найпевніше мати гроші коло себе. І він тримає. Ховає по дірах, закопує в землі, кладе між соломі в stodолі і певний, що ніхто йому не забере. А тимчасом діється інакше.

Чи не читали ви кілька емігрантів вже переплатило життям свої долари? Приїхав до дому, всім похвалився кілько грошей привіз, а в ночі прийшли злодії, його вбили, а гроші забрали.

Чи не читали ви ніколи, як емігрант вернув до рідного села, гроші сховавав в stodолі, а коли по якимсь часі заглянув до них, то переконався, що гроші миши погризли.

А цього всього не було би, якби емігрант вмів хоронити свої ощадности. Хоронити їх можна тільки в банку. Там і гроші не пропадуть і ще процент емігрант дістане. Кожний банк чи то в Зєдинених Державах, чи в Канаді, чи в Бразилії, чи Аргентині радо перешле гроші до краю, до банку, який йому вкаже емігрант і емігрант не потребує гроші везти зі собою і цілу дорогу боятися, щоби йому хто не вкрав. А приїде до рідного села, то може або зараз гроші відобрати, або зачекати аж вони йому будуть потрібні.

Цього наші емігранти ніяк не хочуть зрозумі-

ти. Вони чомусь бояться банків, не вірять їм. Пояснити це хіба можна малою свідомістю.

А тимчасом нещастя множаться, гріш марно пропадає, жирують лише злочинні елементи. Пора нашим емігрантам схаменутися.

Бразилійська колегія.

В попередньому числі нашого часопису помістили ми допис нашого кореспондента з Порто Уніон, у якому він торкнувся справи закриття української колегії, одинокої української вищої школи на терені Бразилії. Дня 11. серпня ц. р. мають відбутися Надзвичайні Загальні Збори „Українського Союзу“, який є куратором цієї школи, щоби призадуматися над средствами віднови колегії. Який вислід будуть мати ці збори, сьогодні не можемо нічого сказати. З огляду на віддаль, проміне ще багато часу, заки дістанемо якусь позитивну вістку.

Справа бразилійської української колегії на стільки важна зі становища української еміграції, що не можна над нею перейти до дневного порядку. Була це одинока українська вища школа в цілій Південній Америці. Упала вона наслідком фінансових нестач

Українська еміграція в Бразилії не молода. Має вона за собою довгу історію, але ця історія писана не такими приманчивими буквами, як історія української еміграції до Зєдинених Держав Америки чи Канади. Коли українська еміграція в Зєдинених Державах чи Канаді почванитися може далекойдучими осягами під матеріяльним і культурним оглядом, цього до Бразилії ніяк

І. ГУК

Дві сестри.

(Оповідання з життя канадійських українців).
(Докінчення).

— Просимо, розкажіть нам вашу історію, — просили гості.

Оля подала на вслідок каву й ось так почала розказувати:

— Ми цими днями опустимо нашу фарму, Ми маємо моргедж (гіпотеку) на фармі в п. Машера. Ви може знаєте його добродію? — спитала Оля.

— Хтоби не знав того старого лихваря? — відповів гість.

— Той Машер продав мужови Галі, котрий був на цій кольонії учителем, цю фарму.

Муж Галі перестудився й помер. Тепер прийшов час сплатити моргедж і процент. Ми грошей покладних не маємо, тому мусимо в кількох днях опустити фарму, хоч більша половина моргеджу є сплачена.

— Звідки ви тут в Канаді взялися? — спитав гість.

— Ми є українки. В Старім Краю сестра моя Галя служила в дворі, а я в тих самих панів була служницею кухара. Нам родичі померли і ми ви-

їхали до Канади. Я стала кухаркою в однім лонч румі. Сестра найнялась за вейтерку. Через день ми працювали, вечорами у вільний час ми ходили до школи і вчилися англійської мови, писати, читати і рахунків.

Сестра крім того брала лекції на фортеп'яні, бо вона має надзвичайний талан до музики і співу.

Наші люди дізнались про нашу науку, насмівались з нас, кепкували — казали, що таким хлопкам, як ми, не треба науки. Докоряли нам, що ми хочемо від них відчужитися і стати панями. А Галя за її музику прозвали панею і не хотіли з нами сходитись.

Однак ми собі з того нічого не робили, — бо знали, що ми чесно поступаємо.

Вкоротці ми вивчилися англійської мови, мені й сестрі підвищено заплату, а крім того віддано в наші руки весь заряд лонч руму. Однак вкоротці сестра вийшла за муж.

Ми зложили всі троє свої ощадности і за них купили в п. Машера фарму. Але що сталось дальше, ви знаєте.

— Чи ви все такий виставний обід варите? — питає гість.

— Ні! — відповідає Оля. Це тільки нині случайно сталось так. Ми думали попрощатися перед

віднести не можна. Боротьба за щоденний прожиток, боротьба в дуже несприятливих умовах, невідрадни кліматичні відносини, все це було великою і вповні зрозумілою перепорою для всестороннього розвитку.

І на тлі тих відносин, повсталала українська колегія, якої завданням було виховувати українське молоде покоління і не дати йому потонути в бразилійському асиміляційному морі. Колегія протривала кілька років і врешті мусіла припинити свою діяльність наслідком недостатчі фінансових засобів.

Закриття колегії в Бразилії, це важкий удар для української еміграції в тому краю. Це діймаюча шкода, якої наслідки колись далися-би дуже відчуті. Щоби цього не було, українська еміграція в Бразилії повинна доложити всіх сил, щоби колегію відновити.

Ми здаємо собі докладно справу з цього, що це не легка річ і що удержання такої школи це важкий тягар для української колонії в Бразилії. На нашу думку в тій справі повинні прийти бодай з частинною помічю наші емігранти в Зєдинених Державах і Канаді, котрі під економічним оглядом вище стоять, аніж наші переселенці в Бразилії. Тією помічю дадуть вони доказ, що не чужі їм культурні інтереси української еміграції в Бразилії і що не байдужа для них доля рідних братів в Південній Америці.

Еміграція до Франції.

Рекрутація робітників на виїзд до Франції відбудеться на терені станіславівського воєвід-

виїздом з нашими сусідами і знайомими. Але наші приятелі видно погорділи, бо не приїхали, хоч приобіцяли. Зате ви, панство, прибули і ми завважилися з вами о много лучше, якби ми були завважилися з ними.

Гість подякував чємно за гостину і каже ніби зажурений:

— А що буде тепер з вашим куховарством?

— Я приймаю у вас обовязок і річ скінчена.

— Не дуже, — повідає гість серйозним тоном.

Мов громом ражена зблідла Оля. В одній хвилині всі її мрії порсли мов банька з мила.

Спостеріг це гість. Взяв приязно Олю за руку і каже: — Я вас не хочу брати за кухарку. Я хочу вас зробити менаджеркою (зарядницею) вашого власного готелю.

Очи Олі засвітили мов дві блискавки.

— Як ви це розумієте, — спитала вона здивована.

— Річ проста, — відказує гість. — Я з вашої бесіди пізнав, що ви маєте хист бизнесовий. Я відкуплю від Машера фарму і віддам вам назад на легких сплатах. Опісля приїдлю своїх людей і вони вашу хату перероблять на „сомєр ресорт“

ства в таких місцевостях і днях:

Стрий дня 19. серпня 1929 в приюті.

Станіславів дня 20. серпня 1929 в Державнім Уряді Посередництва Праці.

Коломия дня 21. серпня 1929 в гончарській школі.

Еміграція до Еспіріто Санто.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові комунікує:

„Еміграційний Уряд поручив своїм Експозитурам, щоби вони звертали увагу тим родинам, які не могли в цьому році дістатися до Канади й попродали вже свої маєтки, що Польське колонізаційне товариство в Варшаві, вул. Свєнтожжиська ч. 11. може їх прийняти на свої колонії в Еспіріто Санто в Бразилії.

Докладніше про це можна довідатися в Експозитурах Еміграційного Уряду і в Державних Урядах Посередництва Праці“.

Шкани канадійського лікаря в Гданську.

В станніх днях канадійський лікар в Гданську без ніякої причини здискваліфікував кількадесять емігрантів, а в тому кілька родин і на цій підставі канадійський іміграційний офіцер відмовив їм видачі віз.

Ці емігранти перейшли вже цілий ряд лікарських контроль і їх узнано за здорових і здібних до виїзду. На цій підставі попродали вони в краю свої маєтки і виїхали в подорож. Їх здивування і розпука не мала границь, коли бачили,

(літнисько). Став зарибнемо, стайні переробимо на галю і зробимо все, що буде потреба, щоби люде мали де жити, спати і бавитись.

Обі сестри радо згодилися на пропозицію гостя і не посідалились з радости. Галя сіла до фортепяну й грала, співала, поки молодіж не пустилася в танець.

По відїзді гостей, каже Оля до Галі: Бачиш, як то нам наша наука стала в пригоді. А люде картали нас, висмівали, казали, що хлопкам науки не потреба. Ось бачиш, каже Оля, нука кожному придасться і старий не повинен встидатись вчитися, бо сорому нема учитися, але ганьбою є, мати спосібність вчитися, а не вчитися.

За пару днів гість явився знову з робітниками на фармі.

Передав сестрам фарму на нових услівях — переробив усе, що було потрібно. І в коротці на його оголошення почали зїжджатись гості на фарму двох сестер.

Сестри вкоротці збогатіли, вийшли замуж і стали знаними на цілу околицю.

Ось до чого чесне життя, праця і наука веде чоловіка!

як канадський лікар в Гданську відкидає одного по другім. При оглядинах емігрантів лікар цей заховувався як божевільний, кричав, копав ногою пашпорти емігрантів і спішно випихав їх самих за двері.

Звертаємо увагу на це поступовання канадського лікаря Еміграційного Уряду і канадських еміграційних властей. Не можна допустити, щоби одиниця чи це в наслідок злого гумору, чи зденервовання чи може хвилевого очманіння просто знущалася над нещасними емігрантами, які не бачать ні звідки помочі. Належало би, щоби емігрантів оглядали колегіяльно принайменше два лікарі в Гданську, з чого один лікар повинен бути польським горожанином.

В справі продажу корабельних карт.

В еміграційному Бюлетені оголошено розпорядок Еміграційного Уряду, що 1) інституції, які мають за завдання опіку над емігрантами і 2) інституції, які мають зізволання на ведення колонізації, можуть дістати від Еміграційного Уряду дозволення на роблення перевозових умов з уповажнення і на річ емігранта, та з користю для него.

Стеження еміграційних проступків.

Польський еміграційний закон передбачує в артикулах 58 до 64. карні постанови за намову до еміграції, за фальшиві представлення, за поширювання неправдивих вісток про відносини в чужих краях під оглядом еміграційної конюнктури, за безправну рекрутацію поселенців або ангажування робітників поза границі Польщі, за перевіз емігрантів без одержання концесії і т. д.

На підставі нового розпорядку уряду властивими до вношення і піддержування обвинувачення перед городськими судами — побіч або замість державної поліції — є органи еміграційного уряду.

Це доповнення закону увійшло в життя з днем 1. липня 1929 р.

Сертифікати на канадські візи.

Дня 22. серпня приїде з Варшави до Львова представник державних канадських залізниць („Canadian National Railways“) і буде видавати тимчасові сертифікати на канадські візи цим емігрантам, для яких надійшли з Канади затверджені поіменні візвання (номінаціон). Ці емігранти мусять зявитися особисто у Львові. Про це повідомля їх агенції корабельних товариств: Cunard Line, Red Star Line, White Star Line, Holland America Line, French Line, Scandinavian Line і Baltic America Line) -- у Львові Тернополі і Станиславові.

Про ті сертифікати треба конечно постаратися в дні 22. серпня у Львові, бо без цих сертифікатів не будуть могли емігранти одержати посвідок на безплатні пашпорти з Еміграційного Уряду.

Зазначуємо, що з причини обмеження еміграції до Канади, представних канадських державних залізниць дуже рідко приїзжає до Львова і хто з візваних емігрантів не постарается дня 22. серпня о сертифікат у Львові, буде чекати може більше як місяць на другий приїзд цього представника, або буде змушений їхати по сертифікат до Варшави.

Повище не відноситься до емігрантів, які одержали поіменне візвання з Канади через корабельне товариство „Canadian Pacific Ry“ В цьому товаристві видає представник товариства сертифікати що два дні. Найблище видавання цих сертифікатів в „Canadian Pacific Ry“ буде відбуватися у Львові дня 21. серпня, в Станиславові дня 22. серпня а в Тернополі 23. серпня.

Стараючися про сертифікати на канадську візу, мусять перед тим затвердити своє подання в Державному Уряді Посередництва Праці.

Жнива в Канаді.

Жнива для робітників в Канаді, це найкращий сезон заробітку. Ті, що працюють в копальнях і по фабриках, покидають в літі свою роботу і ідуть на жнива, щоби більше заробити і вдихнути в себе трохи свіжого повітря. На жнива дають залізничі компанії значну залізничу знижку для тих робітників, котрі виїжджають з міст. Найбільше робітників приїзжає в провінцію Саскачеван, бо ця провінція найбагатша в пшеницю і в ній найкраща земля.

Я в той час, як зачиналися жнива, працював у одного фермера в Кадворт-Саск. і міг дальше в нього лишитися на жнива. Але де там. Товариші як присіклися до мене, як зачали намовляти, що тут мало зароблю, то я дав себе намовити, подякував фермерові за роботу, взяв від нього зароблені гроші і рушив до Саскатуну. Приїзджаю до Саскатуну на стацію, а та маса робітників чеке вже на жнива. Треба і мені чекати.

Вишукав я собі пічліг, переспав ніч і на другий день іду оглядати місто. В місті всюди по ресторанах, по склепах повно робітників. Одні купують, що кому потрібне, декотрі шукають і в Саскатуні роботи на час поки зачнуться жнива а багато є таких, що позаходили до „пул-румів“ (доми, в яких є прилади подібні до білярдів) грають як очманілі і програють тяжко запрацьований гріш. В самім місті живе багато українських емігрантів, котрі вже доробилися гарного майна. Деякі мають склепи, ріжного роду варстати, фризирні і т. д. Є тут і Український Інститут ім. П. Могилы, величавий, гарний будинок. В ньому находять приміщення українські студенти і студентки, котрі вчатьсь по ріжних школах.

Побувши в Саскатуні три дні, рішився я з товаришами їхати на жнива під Ріджайну. Приїхали ми вночі на стацію Девідсон. До раня мусяли ми чекати на стації а потім пішли довідуватися чи вже є жнива і чи потрібно робітників. Роботи не найшли і тому вернули до Саскатуну.

У Саскатуні перебули ще два дні і поїхали на північ недалеко Принс Альберт. На стації Реддісон, тому, що мали вже небагато гроша, найшли порожній вагон, в якому було трохи сїна на підлозі і там замешкали наче в готелі. Перебували в тому вагоні цілих п'ять днів, доки нас фермері не розібрали на роботи.

Мені довелося попасти до нашого чоловіка. Обіцяв мені при штукованні (складанню снопів в копи) по 4 долари в день. При виплаті по 12 днях він заплатив мені лише по 3.50 дол. Не змогли ні мої просьби ні грозьби, мусів я взяти, що давав і пішов до другого фермера. Цей обіцяв мені за працю при машині в часі молочення по 5 доларів денно. Це був совісний чоловік і заплатив мені при кінці все.

Робота в Канаді при жнивях є така:

Кожний фермер відповідно до кількості своєї землі має також машини. Як пшениця пристигне, заганяє одну або дві жнивварки і ті косять, в'яжуть і по 5—7 снопів скидають на купу. Робітник іде за жнивваркою і 6—10 снопів складає в копи колоссям до гори. Жнивварки є різні. Найбільше є таких, що то до них запрягають по 4 коні. Ті працюють до полудня. По полудні запрягають других чотири. Є також більші жнивварки, які тягнуть трактори, які має кожний більший фермер.

По штукованні пшениця стоїть в копах 3—4 тижнів, пізніше заїздить на фарму машина і молотить. Тут машини цілком інакші як в краю. До машини возить звичайно 6 фір снопи і 3 робітників накидає снопи. Кожний робітник, що при-

З КАНАДІЙСЬКИХ КАРТИН.

Канадійський господар стоїть посеред лану пшениці.

їздить зі снопами до машини, не чекає ані п'ять хвилин. З одної і другої сторони машини стають фіри і снопи кидають на так званий фідер, котрий тягне снопи до машини, там далі є приладжені на осі півкокріжні ножі, які розтинають звязаний сніп. Збіжжа іде далі, обмолочується і відразу є приладжений так зв. „елевейтор“, котрий тягне збіжжа на вагу, важить і висипає в паку, на віз або на „трок“ (тягарове авто з пакою на збіжжа), або впрост таки до шпіхліра, котрі знаходяться на полі. Зі соломою фермер не має клопоту. При машині є залізний вітрак з гострими крилами, котрий перетинає солому на дрібно і разом з половиною і тринною жене в довгу руру і викидає по фармі. По скінченні молочення, фермер підпалює стирти непотрібної соломи.

Ця машина, котру я тут описую, перемолотить багато більше як в старім краю. Снопи до неї возить 6 фір і кожна бере щонайменше 300 снопів, а на день ми возили по 12—15 разів. Отже за день ми перемолотили 21.000 до 27.000 снопів, так що найбідніший фермер мав на 3—5 днів молочення.

В часі молочення робота доволі тяжка. Ті, що возять снопи мусять вставати о 4 годині ранку до коней, молочення зачинають о 6 годині, а о 8 або 9 вечером кінчать молочення. По правді, так довго працюється лише у наших фермерів. У англійців, наприклад, праця триває коротше. Молотьбу вечером освітлюють запаленою соломою, так, що, коли глянути довкола себе, то скрізь видко луну великого пожарища.

При машині був я 15 днів і фермер виплатив мені і всім іншим по 5 доларів денно. Потім відвіз нас до найближчої стації і звідтам порозїздилися, куди хто хотів. Зазначити ще годиться, що в часі жнив фермері дають харчі і то п'ять разів денно. Харчі вистарчають.

По скінченні жнив робітники їдуть на роботу до ліса. Деякі лишаються у фермера за яких 10—15 доларів в місяць і ціле удержання. Трапляється і таке, що і за харч треба робити без ніякої платні, бо в зимі за роботу важче аніж в літі.

С. Кутний.

КАНАДА.

ЗЛИЙ УРОЖАЙ В КАНАДІ.

Наслідком посухи в західних провінціях Канади в весняній порі не могло як слід розвиватися збіжжа. В деяких місцях неврожай був такий великий, що фермери переорали пшеничні поля і засіяли на них пашу. На загаль збіжжа було рідке, а стебла не вищі пів метра. Дощеві опади з початком літа направили дещо урожай, але жнива випали гірше як пересічно, хоч зерно є грубе.

Наслідком неурожаю ціна збіжжа пішла значно в гору. Були дні, де за один бушель пшениці плачено на біржі в Вінніпегу навіть 1.75 доларів. Пізніше ціна дещо спала, але все таки платять тепер за бушель пшениці около 1.50 дол.

Неврожай в Канаді мав цей вплив, що впали заробітні платні робітників, скоротився час праці при жнивях і молотьбі, а канадійські іміграційні влади обмежили приїзд нових емігрантів до Канади.

КОНСЕКРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕПІСКОПА.

Дня 14. липня ц. р. відбулося в Едмонтоні посвячення нового українського єпископа для Канади о. В. Ладики. У акті свячення взяли участь високі церковні достойники, як єп. К. Богачевський з Філадельфії, єп. Такач з Пітсбурга та інші. Українська колонія зіхалася дуже численно. Сотки й тисячі українців прибуло автами й залізницею не лише з цілої Альберти але і з цілої Канади.

БРАЗИЛІЯ.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР.

Українці в місті Куритибі, в провінції Парана, організували український центр, в якому є такі відділи: освітний, студентський, спортовий, театральний, забавовий і іміграційний.

Кожний відділ розпочав вже працю. Іміграційний відділ опікується новими українськими емігрантами і вишукує для них працю.

Шведи на Україні.

Як доносять часописи, шведський уряд перевів небувало досі в історії еміграції репатріацію 900 шведів нащадків групи мешканців Швеції, котра в 1670 році залишила свій край і поселилася сперше в Даґое в Естонії, а потім в 1781 році вислано її до Херсону на Україні.

З початком цього року шведська колонія на Україні найшлася в дуже скрутному положенні і тому звернулася до шведського уряду з проханням уділити їй дозволу на поворот до краю. При тім зазначила, що весь час свого побуту на чужині, вона придержувалася рідної мови, звичаїв та релігії рідного краю. Прохання і уряд і суспільність прийняли незвичайно ввічливо і дали згоду на поворот.

Історія поселення шведських селян на Україні така:

В 1670 році, коли шведські переселенці осіли в Даґое, належала та балтійська провінція до Швеції. Свободу, яку вони мали від шведського уряду втратили в 1721 році, коли та провінція дісталася під панування Росії. Кількакратно посилали депутації до царів і щойно в 1780 році вдалося їм дістати царський указ, з якого 80 літ пізніше користали вже всі селяне на території бувшої Росії.

Одержану тим способом свободу шведські селяне окупили втратою землі, на котрій власники не хотіли їх довше тримати. Не мали нічого іншого, як далі мандрувати і шукати нового пристановища. Шведські селяне рушили на Україну

і опинилися на українських степах. Під доглядом козаків відбули вони довгу дорогу, бо 1.200 кілометрів протягом девяти місяців. В часі дороги вимерла майже половина емігрантів. Врешті по побіді над Турками шведи заняли простір землі, вибудували на ньому хати і почали господарити. В 1792 році було їх 200 осіб. Стверджують це церковні книги, які провадив шведський пастор, що товаришив мандрівці. Від 1792 року до 1929 число шведів на Україні зросло до 900 осіб.

Наслідком згоди шведського уряду, шведські колоністи вже залишили Україну і з Одеси відїхали пароплавом до Констанци в Румунії а звідтам поїдуть залізницею до балтійського порту, де на них чекатиме шведський пароплав. Мають їх поселити в окрузі Крістіянштадт в південній Швеції. Супроти цього, що шведські колоністи не могли продати свого майна на Україні, шведська суспільність збрала дорогою складок фонд кількадесять мільонів золотих, щоби тим робом помогти поворотцям загосподаритися в рідному краю.

Аграрна криза в Зєднених Державах.

Через кілька тижнів відбувалися в американським конгресі дискусії над справою допомоги фермерам. Земельна криза, котра в останніх роках прийняла поважний характер, була причиною, що президент Гувер рішився скликати надзвичайну сесію конгресу, щоби цему зарадити. Остаточню конгрес прийняв урядовий законопроект у котрім зазначено, що буде заіменована фермерська комісія, котра має зайнятися підтриманням кооперативного руху та уділюванням позичок для фермерів. На ту ціль має бути утворений фонд із 500 мільонів доларів.

Однак такий законопроект не принесе багато помочі для збіднілого фермерства. З уділювання позичок у першій черзі будуть користувати багатші фермери. Проти такого законопроекту виступили були й поступовіші конгресмени, як з демократичної так і республіканської партії. Вони внесли законопроект, котрий вносив деякі зміни до урядового, однак при голосуванні перепав.

В часі дискусії над ним сенатор Брукгарт з Айови грозив зорганізуванням нової, третьої партії. Взагалі сильний протест деяких конгресменів вказує на це, що серед фермерів зростає незадоволення спричинене недбайливим ставленням уряду до рільничих справ.

Подоження американського фермера погіршується з року на рік. Задовжений фермер, або залишає фарму, або оставляє там свою родину, а сам іде до міста шукати роботи. Не маючи роботи в місті, де вже й так багато робітників чекає на неї, стає фермер звичайним робітником на великих фармах, котрі є власністю багатців і перетворюється на звичайного сезонного робітника.

Заробітна платня фермерського робітника дуже низька, бо на місяць заробляє він ледви 40 доларів, а то й менше.

Департамент рільництва оголошує, що число фермерського населення від 1910 року до 1929 зменшилося о 4,500.000 душ. Причини до цього подає департамент рільництва такі:

„До управи рілі застосовується щораз більше машин, котрі звільняють з праці багато робітників, а також малі доходи з фарм.“

На потвердження останнього подає рільничий департамент такі дані: пересічний дохід фермера за „працю і заряд“ виносить на рік 600 доларів. (З того має вижити ціла його родина!) Хоть і фермери становлять у Злуч. Держав 30 проц. населення, то пересічні зиски в 1919—1919 виносили 20 прц. В роках 1925—28 дохід упав до 7—10 проц. І рівночасно, коли ціни на рільничі продукти впали, то ціни на рільничі машини значно піднеслися, а податки зросли о 250 проц.

Ці числа вказують виразно на сильний зріст аграрної кризи в наслідок чого задовження фермерів стало зростає. Коли 1910 р. довги фермерів (моргечі) виносили \$ 1,726,173,000, то 1925 р. зросли до \$ 4,517,259,000. До того вартість фарм упала з \$ 77,923,651,599, яку мала 1920 р. до \$ 57,017,740,040 в 1925 р. Отже на протязі п'ятих літ завдяки девальюації загальна вартість фарм обнизилася о 20 мільярдів доларів.

Врешті ухвалений конгресом тарифовий (митний) законопроект піднесе ще більше кошти утримання, чого не вирівнає піднесена ціна на рільничі продукти й приведе до ще більшого зубожіння фермерів.

Бразилійська кава.

Найважливішим продуктом Бразилії, що знаходить попит на світових ринках, є кава, якої Бразилія є головним на світі продуцентом. Крім Бразилії продукують каву і вивозять на світові ринки також інші краї а передовсім східні Індії, Колумбія і Венесуеля. Обчислюють, що на цілому світі консумується кави около 24 мільонів мішків по 60 кілограмів. Цю консумцію виповнюють стоячі поза Бразилією краї зі своєю річною продукцією в висоті 9 до 9 і пів мільонів мішків. Решту около 15 мільонів мішків річно покриває Бразилія. Тимчасом продукція кави в Бразилії значно перевищує можливий експорт і майже щороку лишається багато непроданої бразилійської кави. Зіставлення з останніх літ ось як виглядають:

Жнива в році:	Продукція	експорт	остало (в мішках по 60 кг.).
1926/27	15,300.000	14,305.300	1,000.000
1927/28	25,800.000	14,716.000	10,000.000
1928/29	10,550.000	12,850.000	2,000.000
1929/30	22,300.000	15,000.000	7,000.000

За останні чотири роки непроданий запас кави Бразилії виносить майже 16 мільонів мішків.

Така маса непроданого товару спричинює спадок цін на каву на цілому світі. Щоби боронитися перед цим, спадком, бразилійці магазинували перед війною свою каву в європейських пристанях, а передовсім в Гамбургу, а випускали її на ринок тоді, як відчувалася недостача кави. Після війни бразилійські продуценти кави, передовсім з провінції Сан Павльо, Ріо де Жанейро, Еспіріто Санто і Мінас Джереас зробили договір, що велику частину кави не будуть вивозити з бразилійських портів, а продуцентам кави виплатять 80 процент вартости замагазинованої кави, за що вони платять 90 процент магазинового. Ця т. зв. „defeza“ або оборона цін бразилійської кави має цей наслідок, що ціни кави держаться високо на світовому ринку. Одначе при цьому замітити треба, що гроші на оборону одержують бразилійські продуценти за порукою сао-павлійського уряду від чужих капіталістів: американських і англійських. Але на довшу мету не дасться держати в магазинах мас кави, бо псується через це її якість. Надто, як в Бразилії, так і поза Бразилією повстали в станніх роках нові просторі плянтації кави, овоч яких вже в найблизшому часі піде на ринок. Ця надпродукція кави викликає занепокоєння, а навіть у деякого бажання неурожаю, наприклад, через приморозки! Але бажання ні причому. В Бразилії поважно застановляються над можливістю обмеження продукції кави, а передовсім ідуть змагання, щоби обнизити кошти продукції, а в першому ряді зменшити заробітні плати робітників. Можливо як найдешевший робітник на плянтаціях кави в Бразилії, це є ключ і потрібна конечність бразилійських плянтаторів і стоячого за ними бразилійського уряду.

Лихі заробітки на плянтаціях кави є з другої сторони причиною, що старі робітники кидають працю на плянтаціях, і тяжко є приманити нових робітників з поміж емігрантів.

Взагалі в бразилійській продукції кави слідна є затяжна криза, а якби наступила знижка цін кави, то криза переміниться в великий крах.

Сучасні умовини праці і зарібків на плянтаціях кави в Бразилії і безвиглядність на поправу цих умовин, не є сприятливі на це, щоби туди їхали українські робітники.

Тому Товариство Опіки над Українськими Емігрантами не радить їхати ні робітникам самим, а тим більше з родинами на плянтації кави до Бразилії.

Кому не байдужа справа української еміграції повинен стати членом ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІГРАНТАМИ у Львові. — Річна вкладка 6 зол.

Всячина.

АМЕРИКА КРАІНА МІСТ.

По підрахунках, які оголосило цими днями американське міністерство хліборобства, вменшення фармерського населення Злучених Держав все ще продовжується. Рік тому всього населення в Америці рахували приблизно 120,511.000. З того лише 28,000.000 жило на фармах. Вся проча людність міська й індустріальна. Іншими словами, на кожних сто людей в Америці припадає тільки 23 фармери та 77 мешканців села. Всі решта люди міста чи індустріальної колонії.

Місто все ще заманує і притягає фармерське населення до себе. Декого „тягне на землю“ і в 1928 році 1,362.000 осіб перейшло з міст на фарми. Але таких, що покидають фарму і тягнуть в місто, багато більше. Таких переселенців було на протязі року 1,960.000, так, що за один рік фарми опустіли на більше ніж пів мільона душ.

Те опустіння йшло би ще швидшим темпом, якби не те, що природний приріст на фармах більший, значить більше людей родиться і менше вмирає на фармах ніж у місті. На тисячу душ фармерського населення буває на рік 23 уродин а лише 8 смертей і той природний приріст потрохи припинює влюднення американських фарм.

Хроніка.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЬ В ПЕРУ. Польський уряд відкриває в найблизких днях консулят в Перу. Консулом буде п. В. Мазуркевич, визначний знавець еміграційних справ.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ ЗА ОКЕАНОМ. Бувший посол уряду Петлюри, адвокат А. Марголін, зложив в Бостоні, в Зєдинених Державах Америки, адвокатський іспит і відчинив канцелярію. На основі цього іспиту має він право виконувати адвокатську практику на терені стейту Мессечусетс.

НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА. Недалеко міста Ростеро, Саск. в Канаді мала місце автомобілева катастрофа. Автомобіль вивернувся, причім покалічилися емігранти П. Слюзар, його жінка та тріліт-на дитина, Д. Собчук і Б. Яблонський. Всіх відвезено до шпиталю.

САО ПАВЛЬО — МІЛІОНОВЕ МІСТО. Населення столиці бразилійського стейту Сао Павльо

віносить більше як один мільон мешканців. Місто Сао Павльо є осередком торгівлі бразилійської кави. Його називають полуднево-американським Шікагом. Домів у Сао Павльо в звиш 100.000 а в 1928 р. будовано нових 1236 домів.

ВИЛИВ ПАРАНИ. Подібно як Ніль в Єгипті, виливає що-року ріка Парана в Аргентині. Підчас цьогорічного вилуви залила Парана кольонію „Дельту“. На найвище положених місцях цієї кольонії стояла вода на 40 сантиметрів. Більшість населення покинули цю кольонію. Осталися тільки ці кольоністи, які після тамошнього звичаю, побудували доми на палях.

ВІДВІДИНИ РІДНОГО КРАЮ. З Філядельфії приїхав відвідати рідний край д. Іван Белдик. Д. Ів. Белдик по званню фотограф, спеціаліст фільмових знімок. Він буде в Галичині ціле літо і хоче поробити фільмові знімки з українського побуту і пам'яткових місць, а також гарних краєвидів, особливо в Карпатах на Гуцульщині.

ВЕЛИКА ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. Філядельфія вже від 10 літ має постанову про плян великої Філядельфії. Але роботи не зачинали. Аж тепер, як Нью-Йорк оголосив, що виготовив за 7 літ плян 20-міліонового великого Нью-Йорку, який мав би вирости за чверть століття, Філядельфія теж пробудилась. Місто покликало до життя окрему комісію, якої провід обняв любитель штуки Джозеф Вайднер. Тепер сподіються, що та комісія виготовить плян великої Філядельфії на недалеку будучину. Вона має на меті подати також плян, як оживити і скріпити промисл в Філядельфії, аби дати їй підставу для виросту.

Біржа.

Гроші: Амер. доляр 8.87—8.87.50, канад. дол. 8.79—8.80.50, чеська кор. 0.26.25—0.26.50, австр. шілінг 1.25—1.25.50, румун. лей 0.05.—0.05.25. французський франк 0.34.50—0.34.80, швайц. фр. 1.71.50—1.71.80, фунт штерлінгів 43.20—43.50, радянський червінець 17.50—18.

Золото: 20 кор. 36.30—36.50, 20 франків 34.20—34.50, 20 нім. марок 41.25—41.80, 10 російських рублів 46.

Срібло: Австр. кор. 0.63—0.63.50, 5 австр. корон 3.25—3.30, австр. фльорен 1.65—1.67, російський рубель 2.60—2.70, копійки за рубель 1.30—1.35.

МІСТ: Ощадности емігрантів. — Дві сестри (фейлетон). — Бразилійська колегія. — Еміграція до Франції. — Еміграція до Еспіріто Санто. — Шикани канадійського лікаря в Іданську. — В справі продажу корабельних карт. — Стеження еміграційних проступків. — Цертифікати на канадійські візи. — Жинва в Канаді. — Канада. — Бразилія. Шведи на Україні Аграрна криза в Зєдинених Державах. Бразилійська кави. — Всячина. — Хроніка. — Біржа.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львов
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піррічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америкі і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільраїса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марк. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, І. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

До наших Передплатників і Читачів!

З цим числом висилаємо чеки Почтової Каси Ощадности і просимо о надіслання передплати, яка виносить річно 8 золотих, а чвертьрічно 2 золоті.

Завісся у нас поганий звичай, що на присланий чек не звертається уваги або просто його нищиться і не посилається належитости за часопис. Через це ставиться в скрутне положення видавництво.

Наш часопис „Український Емігрант“ від трьох літ сповняє тяжку інформаційну службу для десятків тисяч наших емігрантів, а ще більше для цих широких мас народу, яким тяжко жити в краю і в душах, яких родиться думка внемігрувати.

Для емігрантів подаємо всі подрібні інформації, звязані з їх виїздом, а тих, що з ріжних причин не можуть або не повинні виїжджати, поучуємо, чому вони мусять лишитися в краю.

Тому інформації нашого часопису є важні як для заінтересованих емігрантів, так і для цілої нашої суспільности. Без нашого часопису осталилися наші емігранти на ласку і неласку чужих і своїх еміграційних агентів, а загал суспільности не мавби орієн-

таційних вказівок про умовини еміграції і поселення на світі.

Щоби наше видавництво могло далі сповняти свою інформаційну службу, мусять наші передплатники заплатити за часопис, або відразу цілорічну належитість, або чверть річними рагатами.

Коли в даній місцевости, є більше осіб, які емігрують або носяться з заміром виїхати на чужину, то можуть вони зложитися на передплату, а нам подати адрес, на чії руки маємо висилати часопис.

Хто не пішле нам передплати, тому будемо змушені застановити дальшу висилку нашого часопису.

Еміграційний Дім у Львові.

Директор Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р Вишинський інформує нас, що пляни і кошториси на викінчення Еміграційного Дому є вже викінчені і затверджені. В найближчих днях буде заряджений публичний переторг на роботи. Є всі дані

по тому, що вже в половині місяця вересня ц. р. розпочнуться роботи коло викінчення цього дому.

Частину грошей около 80.000 золотих на роботи є вже виасигновані, а дальші кредити є заповнені і будуть правильно асигновані.

При скорому темпі робіт можна сподіватися, що найпізніше до нового року Еміграційний Дім буде відданий до ужитку.

Смерть великого еміграційного службовика

В Мукачеві на Закарпатській Україні несподівано помер на удар серця Семен Ядловський, який недавно приїхав зі Зєдинених Держав Америки, щоби відвідати свій старий рідний край. Побував він якийсь час у нас на галицькій землі, поїхав на Закарпатську Україну, щоби побачитися зі своїм братом Іваном в Мукачеві і познайомитися з тамошнім життям, хотів перед виїздом до Америки відвідати ще Радянську Україну.

Семен Ядловський ціле своє життя посвятив службі української еміграції, в організації якої проявив він багато ініціативи, завзяття і витревалости. Його праця мусіла мати успіхи і серед американських українців зєднав він собі загальне поважання і признання.

Покійний походив з села Смереківці, горлицького повіту на Лемківщині. Свою ближчу відчину любив він і дорожив нею, як кожний Лемко. До Америки виїхав він як звичайний робітник перед 30 роками і як тільки розглянувся в тамошньому житті, переконався, що без організації українських емігрантів не є мислимим їх особисте і культурне життя. Тому з цілим молодечим завзяттям взявся він до організації української еміграції і на її службі постигла його смерть.

Про діяльність С. Ядловського ось що пише „Діло“ :

Через 28 літ працював при Українським Народнім Союзі. Був кількома наворотами головою тієї найстаршої американсько - української інституції, її фінансовим головним секретаром, а в останнім десятилітті менаджером (управителем) щоденника „Свобода“, офіційного органу У. Н. Союзу.

Був одним з основників Обєднання Українських Організацій в Америці, цієї громадсько - гуманітарної установи, яка кермує допомогою акцією для Рідної Землі.

Якщо сумна вістка про смерть Покійника дійде до Америки, то потрясе напевно заокеанською еміграцією. Бо нема в Америці між свідомими українцями такої людини, яка не зналаб Покійного особисто, або не чула про нього і його діяльність.

І не диво. Покійний брав живу участь у народнім житті. Кожний прояв того життя був звязаний з його особою. Завжди являвся він ініціатором або виконавцем. І де видніло імя Ядловського, там була

запорука доброго, чесного, патріотичного і солідно виконаного діла.

Та найбільші заслуги положив Покійний для У. Н. Союзу. Перебрав він урядування у тім Союзі ще перед 28 літами. Було тоді трохи активів, кільканицяць соток членів і порожня каса. Акти спакував Покійний до малої валізки і переїхав з ними з Олифанту до Джерзи Ситі, де розпочав урядування в одній малій кімнаті, яка була бюром, а рівночасно і мешкальним домом Покійного.

Тепер пишається у тій самій місцевості величавий будинок У. Н. Союзу, вартости кількох сотень тисяч долярів. Сьогодні У. Н. Союз має два і пів міліона долярів маєтку і понад 35.000 членів, свідомих українців, відомих зі свого привязання до рідної землі й своєї жертволюбности, коли мова про народні потреби рідного краю.

Покійний походив з нашої Лемківщини. Дорожив нею як кожний Лемко. Тішився загальною симпатією. Його слово особливо заважувало, коли ходило про справи У. Н. Союзу. Від 28 літ ніхто не важився при виборах на урядовця У. Н. Союзу ставити проти нього якогось поважнішого контркандидата. Вибирано його завжди на той уряд, на який він рішався кандидувати.

Для характеристики особи Покійного можна навести таку дрібну подію: Коли святкували 25-літній ювілей Покійного, зібралося поважне число його товаришів співпраці, щоби віддати йому пошану. Всі підносили великі заслуги Покійного, заявляючи, що У. Н. Союз — це Ядловський.

У відповіді на те заявив покійний таке: Нема защо мені дякувати, бо мені платили і я робив. Це цілком природне явище і не бачу тут якоїсь особлившої заслуги. Навпаки я дякую тій інституції, що мене, звичайного робітника, пригорнула до себе й дала мені варстат праці та можливість прожитку. Як вірно я служив їй досі, так і далі буду їй служити. Бо я не уважаю себе нічим іншим, а тільки слугою У. Н. Союзу і його членів.

Додати треба, що Покійний, як і всі інші робітники У. Н. Союзу працював серед надзвичайно важких умовин. Платня була довший час жебрача, а щойно тепер дійшла до висоти 250 дол. в місяць.

Покійний зачав вже збирати матеріяли до писання споминів зі свого побуту в Америці й велика шкода, що нагла смерть перервала цю роботу.

Помер на рідній не своїй землі. На тій землі, до якої так прагнув заглянути, а яку довелося йому відвідати перший раз щойно тепер, по 30-літній важкій праці на еміграції. Хотів доконче власними очима оглянути ті землі, за яких долю не забував ніколи, підписуючи не один протест, складаючи не одну жертву.

Побачив ту рідну землю і на ній загинув. Рідна земля не хотіла відпустити знову за море костей того, що через 30 літ водив українську еміграцію серед американської пустині до обіцяної землі дорогою обєднання матеріяльних і духових сил.

Помер на передодні одержання дозволу на виїзд на Велику Україну, яку бажав конче побачити.

Земля пером визначному емігрантові та вірному синові Рідної Землі!

Контрабандити на Кубі.

Поліція республіки Куби повела в останніх часах наступ на контрабандитів, які перепачковували емігрантів з Куби до Зєдинених Держав Америки, або підчас морської подорожі убивали їх і кидали в море. Щоби злочинців зловити на горячому учинку, кубанський поліційний агент подався за емігранта і сів на контрабандицький корабель.

Після повороту цього корабля до Куби, арештовано його залогу, бо емігрантів, а між ними поліційного агента убито на морі. Підчас тусу на кораблі знайдено сліди крові убитих емігрантів.

В боротьбі з контрабандитами кубанські власти переслідують також емігрантів. Американські часописи доносять, що недавно арештовано 18 українських емігрантів, яких підозрівано, що вони хотіли нелегально дістатися до Зєдинених Держав Америки і стояли у звязи з контрабандитами.

На острові Куба, а головно в столиці Гавані живе ще сьогодні понад 500 галицьких українців, які томляться там в крайній нужді вже від сімох років. Вони поїхали в своїм часі з намови агентів, що звідтам дістануться до Зєдинених Держав Америки. За свою легкодушність терплять вони тепер страшно.

Франція.

Рекрутація.

Державний Уряд Посередництва Праці у Львові повідомляє, що рекрутація робітників і робітниць на виїзд до Франції відбудеться:

в Кросні	4 вересня
в Сяноці	5 „
в Самборі	6 „
в Золочеві	11 „
в Тернополі	12 „

в Равій Руській 13. вересня
у Львові 14. вересня.

Виїзд законтракованих робітників наступить правдоподібно того самого дня. На залізничий білет до Мисловиць треба мати около 10 золотих.

З уваги на невелике запотребування, а велику масу зголошень, приймати буде комісія рекрутаційна в першу чергу тих, які на підставі особистого або писемного зголошення, одержали з уряду праці повідомлення, зглядно афіш.

В справі документів до Франції

Емігранти, які виїжджають до Франції через збірну стацію в Мисловицях, мусять мати зазначене в особистих доводах, що вони є польськими громадянами, бо без цього не одержать вони заграничного пашпорту. Уряди посередництва праці мають обовязок провірювати, чи в відповідній рубриці особистого доводу є зазначено, що даний емігрант є польським громадянином.

Канада.

Загострена контроля.

Як вже ми доносили, можуть тепер їхати до Канади тільки ті особи, що одержали від найближчої родини затвержені візвання (номінаціон) або перміни.

Емігранти, які їдуть до братів або сестер мусять виказатися перед канадійським офіціром в Гданьску листами з канадійськими копєртами, а надто мають предложити метрики уродження брата зглядно сестри. Без цього не одержать вони канадійської візи.

— o —

Малі заробітки при жнивах.

Урядове бюро праці в Вінніпегу оповістило, що цього року потреба було заледво четвєртину того числа жнивварських робітників для західної Канади, що минулого року. Причиною був слабий урожай. Минулого року залізниця спровадили до західної Канади 50.000 робітників на жнива. Цього року вистарчало несповна 15.000.

— o —

Новий рід пшениці.

В Канаді безустано ведеться експєрменти над виплеканням такого роду пшениці, яка моглабися як найліпше удавати в кандійському кліматі, а передовсім щоби скоро доспівала. Досі виплекано кілька родів знаменитої канадійської пшениці, яку купують на засів також інші краї. Від кількох літ ведеться досліди над пшеницею, яка має бути відпорною на ржу. Виплекано вже такий рід пшениці, одначе потреба буде ще кілька літ, щоби випродукувати тільки цей пшениці, щоби можна було її продавати на засів.

Конференція Товариств Еміграційних

Дня 5. і 6. вересня ц. р. відбудеться в Женєві засідання Міжнародної Конференції приватних Товариств Опіки над емігрантами. Народи будуть вєстися в салі ради міжнароднього бюро праці при Союзі Народів.

З'єдинені Держиви Америки.

Реєстрація жінок і дітей на 1931/32 рік.

Американський консулят в Варшаві видає на вислані в цьому році подання жінок і дітей до 21 року життя не - громадян американських реєстраційні номери вище 6000 з цією увагою, що візи на ці номери можна сподіватися одержати в 1930/31 році.

На місяць вересень ц. р. видав американський консуль в Варшаві карти вступу цим жінкам і дітям не- громадян американських, які мали реєстраційні номери около 3000.

— о —

Карти вступу для рільників.

Американський консулят в Варшаві має видавати кількасот карт вступу для зареєстрованих у нього рільників в місяці вересні і жовтні. Карти вступу одержать ці рільники, яких реєстраційні номери є около 4000.

Аргентина.

Довідуємося, що обмеження еміграції до Аргентини зі сторони еміграційних властей в Польщі, заряджене зістало на протяг дальших кількох місяців. В наслідок того Експозитури Еміграційного Уряду видають ограничене число посвідок на еміграційні пашпорти і візи.

Місячні контингенти посвідок на пашпорти і візи є ріжні, залежно від конюнктури на ринку праці в Аргентині.

При цій нагоді Експозитура Еміграційного Уряду у Львові еще раз звертає увагу тим всім кандидатам на виїзд до Аргентини, які внесли до неї чи то безпосредно, чи за посередництвом корабельних бюр подання о вище згадані посвідки, щоби здержалися з приготуванням до виїзду доти, доки не одержать завідомлення з цієї Експозитури про висланя до старства посвідки на пашпорт.

Після внесення подання Експозитура Еміграційного Уряду висилає емігрантам повідомлення, коли менше, більше буде видана посвідка на безплатний пашпорт. Непотрібно є емігрантам звертатися о приспішення видачі посвідок, але терпеливо треба чекати на повідомлення.

Клімат Аргентини.

Клімат.

Клімат Аргентини є відмінний від нашого клімату і нашим емігрантам приходиться привикати

до цього відмінного клімату або акліматизуватися. Для інформації наших емігрантів подаємо декілька уваг про аргентинський клімат і акліматизацію.

В аргентинській республіці, яка в формі клину тягнеться з півночі на полудне більше як на 3000 кілометрів, заступлені всі клімати, почавши від тропічних спек аж до сильного морозу. Ця ріжниця в кліматах має своє джерело в географічному положенні Аргентини, нерівности будови поверхні землі, у впливі вітрів і сусідстві Атлянтійського Океану.

Положення Аргентини на полудневій земельній кулі має це значіння, що пори року припадають там якраз противно, чим на північній півкулі, нпр. у Східній Галичині. І так тепла пора року або літо триває від місяця жовтня до березня, осінь в місяцях квітні і травні, зима від червня до серпня, весна в вересні і жовтні. Незначне віддалення від рівника має цей вплив, що чим далі на північ, тим менші ріжниці між порами року. На півночі Аргентини тепло, а навіть горячо, є також у зимі. Чим далі від рівника на полудне, яркіше виступають ріжниці між порами року, при чому теплота в центральній Аргентині, на низині Пампа є більша чим в Галичині, а подібна є до цієї теплоти, яку надibuємо в Італії, Еспанії, Египті або в Марокко. Найяркіше відзначаються пори року в Патагонії, але й там теплота є більша чим у нас. Майже на цілому аргентинському низу сніг і приморозки належать до рідкостей.

Навіть як впаде сніг, то скоро тає. Довше лежить сніг і лід тільки на заході Аргентини на високих горах Кордиліерах і на самому полудні Патагонії і огнистих островах.

Тепла морська струя, що пливе на полудне на Атлянтійському Океані здовж східних берегів Аргентини спричинює, що на сході Аргентини є тепліще, чим на заході, а то тим більше, що на цілому заході Аргентини тягнуться високі гори Кордиліери, які не допускають до Аргентини теплих воздушних филь з над Тихого океану, а вітри, які віють у східному напрямі з понад високих гір Кордилієрів є холодні і сухі.

В самих горах Кордиліерах на верхах гір лежить вічно сніг і ледівці; на вище положених високорівнях і доликах є холодно, в нижче положених доликах є цілком тепло.

Наглі, великі зміни температури і доходячі в одному дні до 36 степенів теплоти належить до буденних річей в Аргентині. Причиною цього є зміни вітрів: зимних полудневих і полуднево - західних і теплих північних. Горячий північний вітер, званий „сондо“ приносить з собою душну спеку і робить людей нездібними до ніякої праці.

Проф. Карманський, будучи перед кількома роками в Місіонес в Аргентині, ось як описує „сондо“ дня 27. вересня: „Віав душливий, жаркий вітер, похожий на італійський „шірокко“. Нічим було дихати, у висках колотилася кров - здавалося: ось - ось прийдеться зімліти... Сонце жарило немилосерно,

а люде не мали сил переносити палюче проміння сонця“.

На зміну вітрови з півночі часто приходять холодний полуднево - західний вітер, званий „памперо“. Його заповідають: чорні хмари і безустанні блискавки і громи від полудня, при чому зносять великі тумани куряви і слідує охолодження температури і дощі. Нераз „памперо“ скоро проминає, а нераз треває через кілька днів.

Наступ „помперо“ ось як описує проф. Карманський: „Небо заволіклося хмарами і почалося чудове видовище. Блискавиці майже не переводилися ні на хвилину. З хмари вискакували вогняні змії по кілька враз і переганялися, або кожда з них викидала з своєї пащі цілі пригорщі іскор, здавалося, загориться увесь небосхил. В ряди годи мело цілими кучуругами вогня. Скільки цієї електричності назбиралося в хмарі, як чудово вона гарцювала по небі - ні, цього не розмалювати“.

Іншим явищем зміни температури в Аргентині є факт, що ночі є там холодні і це чараз після жаркого дня.

Дощів паде більше на сході і на півночі. Полудне і захід Аргентини має менше дощів, на великих просторах цих західних і полудневих земель потреба штучного наводнення, щоби можна було вести рільничу культуру.

Ідучи аргентинським низом з півночі на полудне ось які подибуємо клімати: На низу Чако панує тропічний клімат. Чако належить взагалі до найгорячіших полос на земській кулі. В літі в день горяч доходить до 46° Цельзія. Ця горяч спричинює сильне парування вод і в душній парі купається чоловік, як в парні. Європейцям зі середущої і східної Європи тяжко є акліматизуватися на низу Чако. Горячий підтропікальний клімат панує в Місіонес. Пересічна річна температура в столиці цієї країни Пасадес виносить більше як 21° Цельзія, в місяці січні пересічно більше 26°, а жара в літі доходить до 43°. Багатство вод спричинює, що в воздуху уносяться маси нагрітої водної пари. В місцевостях більше сухих уносяться в воздуху тумани червоного, гризучого порошу, який підноситься зі сохлой, глинястої почви. Для акліматизації в Місіонес треба довшого протягу часу. В Мезопотамії, в провінціях Коррієнитес і Єнтре Ріос на низу провінцій Санта Фе, Сантіябо дель Естеро, Кордобі, в Катамарці, Ля Ріаха, Сан Хуан взагалі на низу положеному між 28° і 32° степенем полудневої ширини клімат є теплий, підтропікальний. Пересічна річна температура виносить там 17° до 21° Цельзія, літом жара доходить до 40°, а пересічно температура в зимі 8° до 13° Цельзія. При цьому більше дощів паде на сході, а дуже мало на заході, де цілі області терплять від посухи.

Найгарніший клімат мають землі, положені між 32° і 40° степенем полудневої ширини. Є це як раз степи великої „Пампи“. Пересічна річна температура виносить в цій полосі около 17° Цельзія, в місяці січні 23° а в зимі в червні около 10°. На загал клімат є теплий, як в полудневій Іспанії або Єгипті чи Ма-

рокко. Від цього гарного клімату взяла назву столиця і найважлива провінція Аргентини, бо слова „буенос айрес“ означають в еспанській мові „добрий воздух“ або „гарне підсоня“.

Також в Патагонії клімат є теплий, уміркований, а в Санта Круз, місті, що ложить майже на самому півдні Аргентини, бо під 50° полудневої ширини, отже є віддалене майже так само від рівника, як місто Львів, температура річна є там майже така сама як у Львові, тільки літо є дещо холодніше, за це тепліща зима. При тому дощів є там менше три рази, чим у Львові, тому клімат є сухий.

Про акліматизацію.

До Аргентини допускається тільки фізично і духово здорових емігрантів. Стан їх здоровля і здібність до праці провірює кількох лікарів і тільки ці емігранти, яких лікарі узнали здібними на виїзд до Аргентини і виставили їм свідоцтва, можуть бути допущені до Аргентини.

Для емігрантів є інтересне, які здоровотні відносини чекають їх у самій Аргентині. Всі знавці цього краю згідно стверджують, що підсоня Аргентини є здорове і емігранти можуть до нього при звичаїтись, або іншими словами, акліматизуватися. Приходить це легше полуднево - європейським народам: еспанцям, італійцям і португальцям. Тяжче акліматизуються народи з північної і східної Європи, бо клімат в Аргентині є відмінний від східно європейського. На загал більша часть Аргентини лежить близько рівника, клімат її є теплий а в північних областях навіть горячо-підтропікальний.

Крім ділання сонця відмінний є аргентинський клімат від нашого в наслідок ближчого положення Аргентини до моря і сильшого випаровування вод на суші, що з одної сторони в областях ближче вод спричинює, що в воздуху є багато водної пари і воздух є вогкий і душливий а в областях далі положених від вод воздух є сухий, суха жара і посуха. На відмінність аргентинського клімату мають вплив вітри: горячі з півночі і холодні з полудневого заходу. Відмінний є аргентинський клімат цим, що дні є горячі, а холодні ночі, а зимою навіть приморозки і лучається, що протягом 24 годин зміна теплоти сягає нераз 36° Цельзія, так що аргентинці говорять жартом, що протягом одної доби переживають вони всі чотири пори року.

До цієї вищої теплоти і горяча та змін в температурі мусить при звичаїтись людська шкіра, мязи, мозок і нерви і на це при звичаєння - акліматизацію потреба досить довгого часу.

До легшого при звичаєння - акліматизації помічними є: легка одіж, вода і тінь дерев. До праці на полі і в подорожі надягається цілком легке убрання з бавовняної матерії: штани і сорочку з поясом, солом'яний копелюх зі широкими крисами, або каскет з хусткою, щоби охороняти шию. В подорож береться плащ, або шаль, щоби охоронитися від нічної студені.

На пасовищах уживається „альпаргартес“ це є легких черевиків з вітрильного полотна і юхтовим підшиттям, які легко можна випрати і висушити. До робіт в лісі уживається або чобіт, або скіряних черевиків з гамашами, щоби охоронити ноги і коліна від гострих колючок і терня.

Нові емігранти, як приїжджають до Аргентини, повинні бути обережними при закупні аргентинського одягу і перед тим розвідатися добре про ціну частей убрання, бо малі аргентинські перекупці продають незнайкам одіж по значно дорожчих цінах, як вони варта.

Як у всіх теплих краях, так само в Аргентині важну роль відгравляє в житті чоловіка холод і тінь, які штукою треба самому створити. В Буенос Айрес і інших більших аргентинських містах передовсім по пристаннях для консервування мяса, молочних продуктів і ярин побудовано фабрики, де виробляється штучний лід.

На аргентинських степах, де нема лісів, кольоністи обовязково мусять засаджувати дерева як для овочів, так і тіни. Богато тіни дають пальми, цитринові і помаранчеві дерева. При закладанню нових плянтацій „джерби мати“, плянтатори або роблять штучну тінь для цих молодих рослин, або підшуковують місця в тіни старих лісів. На штучних сіножаттях і пасовищах засівають такі гатунки рослин і трав яких листя дає багато тіни і хоронить корінці від спеки і посухи.

Поза легким убранням і використанням природних холодів і тіни, чи створенням штучного холоду і тіни, важну роль при акліматизації відгравляє вода. Нові кольоністи закладаються близько моря, або рік, потоків, ставів і озер, а де цього нема, там конечно є насамперед викопати керницю. Вода потрібна є для пиття і інших людських потреб, для підливання рослин і дерев, для пиття і купелі худоби, для купелі людей. В горячі дні можна купатися два або й більше разів денно. При купелях на ріках системи Ля Плята обережним треба бути перед крокодилями і електричними рибками. Крім охолоди купіль чистить тіло від поту і грязі, а до чистої шкіри не чіпаються так легко різного рода комахи.

В Аргентині, як в прочім на цілому світі, а передовсім в мало залюднених краях є багато москітів, комарів і інших мух, які є плягою для звірят і людей. Щоби охоронитися від цих комах носить на лиці сітки а на руках рукавички. В останніх часах намазують собі люди на вільних просторах Аргентини лице і руки розчином лізолу, якого запах здалека держить комахи. Найнебезпечнішими з усіх комах є певний рід комарів, який розносить по людях заразки пропасниці або малярії.

Небезпечними для здоровля і життя є укушення їдовитих вужів і зміїв, яких багато є в Аргентині, головно по лісах. Проти їди уживається різних лікарств, а передовсім, коли живеться в лісі, треба мати зі собою трохи калігіпермаганікум.

Аргентина не становить ніякого виймку на світі і там також є всякі людські недуги і заразливі хо-

роби, як малярія, тиф, чума, чахотка, проказа, сифіліс. Ця остання хвороба є в Аргентині навіть дуже розповсюджена. Занесли її давно з Європи різні емігранти і вона знищила багато індіських племен. В останніх часах не допускається до Аргентини заражених сифілісом емігрантів. Аргентинський уряд для поборення прокази зарядив, що заражені нею особи мається зголошувати урядово до шпиталів і лічниць для лікування. До звишки сифілісу причинюється ця обставина, що в Аргентині є багато нежонатих мушин і вони є передовсім наражені на заразу.

Коли зважити, що Аргентина є ще досить молододою, культурною країною і розтягається на дуже великих, часто бездоріжних просторах, то санітарна служба стоїть там далеко нижче, як в європейських краях: за мало є там лікарів, лічниць і шпиталів. На випадок якоїсь слабости або хвороби, мешканці на широкому степу або в лісах полишені є власній судьбі і власному лікуванню. Треба мати великий до-світ, як самому лічитися.

Хвороби і зарази у звірят і рослин.

Є їх ціла маса в Аргентині. Тому нові кольоністи перед поселенням на нових господарствах повинні наперед добре розвідатися про стан здоровля звірят і рослин в даній місцевости. А як вже осядуть на господарстві, належить бачно слідити за станом їх здоровля, а на випадок хвороби або зарази радитися у сусідів і прикликувати помічі державних господарських інспекторів.

Посуха

Як у всіх теплих краях, таксамо в Аргентині, лучаються часто посухи, з двох причин: або взагалі паде за мало дощів, або дощі падають нерівномірно. Рослинність і звірята в дикому стані привикають до цього, або гинуть. При управі людьми культури рослин і звірят вибірається такі землі, де дощі і взагалі атмосферичні опади є подостатком і рівномірно розложені, або помагається природі через штучне наводнення, відповідну обрібку піль, та добір рослин і худоби.

В Аргентині є великі простори землі, де взагалі за мало паде дощів менше як 20 сантиметрів річно. Є це сухі околиці на сході і полудне Патагонії і на західньому або середземноморському низу а передовсім в провінції Сан Хуан, де мається річно всього несповна 9 сантиметрів дощів.

До півсухих околиць з річними, атмосферичними опадами від 20 до 40 сантиметрів належать околиці на підгір'ю Кордилієрів, Сантіага дель Естеро, західні части провінції Кордоби і область Пампи.

До піввогких околиць з річними дощами 40 до 60 цент. належать полуднева частина провінції Буенос Айрес і полуднево східні збоча центральної системи гір, це є околиці полудневої части провінції Сантіаго дель Естеро.

До околиць з добрими опадами, де дощів якраз є

подостатком около 60 до 90 сантиметрів річно належить великий збіжвий низ і гори Корділієри.

Вогкий клімат з дощами більше як 1 метр річно має мезопотамський низ і низ Чако. Найбільше дощів паде на території Місіонес.

Сталих якихсь границь або ліній, які обмежали би поодинокі околиці характеристичні до теплоти і дощевих опадів розуміється нема в Аргентині, як і на цілому світі. Посухи трапляються навіть в найбільше дощевих околицях Місіонес і Чако, де нераз через кільканацять днів або й кілька тижнів не паде капля дощу. Коли це має місце в літі, як росте збіжжа і інші рослинні культури, то посуха може знищити засіви.

В теплих краях удача засівів і культура ріжного роду рослин і дерев не залежить виключно від дощевих опадів, але також від підшкірної води, вилівів рік, штучного наводнення і добору рослин. Як є сприятливо останні умови, то культура рослин теплих країв удається навіть ліпше в сухому, як надто дощевому кліматі. Лучається одначе часто, що посуха перемаже всьо. Тоді є неурожай і потреба помочи рільникам зі сторони держави.

В Аргентині є під культурою майже 1 і пів міліона гектарів землі штучно наводненої, а в найближчій будучині проектується наводнити ще пів міліона гектарів. На цілі наводнення ложить багато грошей держава і провінції, тому земля в наводнених околицях є дорога.

Для ведення культури шляхотних збіж, трав, ярин і інших рослин та дерев треба мати довголітний досвід, а нові господарі-колоністи, які вперше розпочинають господарку на незаних собі теренах, мусять учитися практично з досвіду місцевого населення. Інакше їх господарка не може мати успіхів, а неудачі можуть спричинити цілковиту руїну нових колоністів. Так воно є на цілому світі, так воно є також в Аргентині.

Еміграція з Білоруси.

В останньому Бюлетині Еміграційного Уряду в Варшаві подано декілька вісток про еміграцію з Білоруси.

Радянська Білорусь числить тепер около 5 міліонів мешканців. Густота населення виносить 40 осіб на один квадратний кілометр. Перед війною білоруська еміграція спрямована була головню до заморських країв, а передусім Зеднинен. Держав Америки і Канади. Тепер ці краї замкнені для еміграції з Союзу Радянських Соціалістичних Республік, тому білоруська еміграція звернена на схід, куди вже перед війною старався російський уряд приміщати населення з західних провінцій, які в краю не мали зарібків.

Обчисляють, що поза границями краю живе більше як 720.000 Білорусів, з чого на середущий

Сибір припадає 248.000, на береги Чорного і Азовського моря — 95.000, на середущу Росію — 76.000, на Урал 44.000.

В останніх часах радянські власти прикладають багато ваги до еміграції білоруських Жидів. Дотепер поза границями Білоруси жило 2.581 жидівських родин, при чому найбільше було їх в окрузі біробіджанському на Далекому Сході і на Криму. Цього року радянські власти вислали наукові експедиції на Сибір і на Крим, в цілі розслідження тамошніх еміграційних умовин, та ствердження культурного і економічного розвитку жидівської еміграції.

Після п'ятилітнього краєвого господарського пляну, мається поселити на рілі 16.200 жидівських родин, в тому 10.000 родин на самій Білоруси, а 6.200 родин на інших теренах (Крим, Бір Біджан). Поселена має бути найбільша частина білоруських Жидів. Кошта поселення одної родини обчислюється на около 2.200 рублів. Це фінансування жидівської еміграції може спричинити трудности в виконанню господарського пляну.

Бандитизм в Америці

Бандитизм в Америці найбільше розпаношився в трьох найбільших містах: Нью - Йорку, Шикаго і Філадельфії.

В Нью - Йорку бандити виявляють свою смілість менше ніж в Шикаго і в Філадельфії. В Шикаго вони найсміливіші, а в Філадельфії, дарма, що тут проведено чистку за останній рік, бандитизм не погасає, а далі розвивається.

В ніякому з великих міст в Європі навіть у приближенні нема такого бандитизму як в Шикаго і в Філадельфії. Перші сторінки газет про ці міста повні вістей про вчинки бандитів кожного дня. Так, неначеб це була вічна домашня війна між зорганізованими бандитами і незорганізованим громадянством. Щодня жертви в людях і маєтку. І щодня багато крику, а затим тасама безрадность. І публіка вже привикла до тої безрадности, таксамо як і до цього, що преса се властиво звідомлення з бандитського фронту.

Жертвами бандитів падають звичайно невинні цивільні люде, як наприклад на неукріплене місто ворог кидавби отрутні гази.

Президент Гувер звертав на це увагу. Навіть назначив комісію. Але що з того, коли преса замість зачати кампанію проти бандитизму, то вона ще його реклямує неначе битву над Марною або під Верденом в драматичний спосіб на першій стороні. А мовчить преса, мовчить і публіка.

Навіть нові винаходи, як радіо, що могли би багато помогти при нищенні бандитизму, і ті маленько принесли користи.

Це дуже сумний стан, за який Америка може соромитися перед цілим світом.

Австралійські образки.

Клімат Австралії (яка ще в крейдовій добі відірвалася від Азії) є по часті тропікальний, по часті уміркований.

Спочатку думали, що ся часть не дасться колонізувати. Та як відкрили там великі мінеральні скарби, між иншим також золото, почалася колонізація. Нині на першому місці в Австралії стоїть сільське господарство, принайменше в тих околицях що втішаються більшими дощами. В глибокій Австралії є пустинний степ, що не дасться вихіснувати. Найбільше плакають овець, які тримають по великих фармах і випасають великанськими чередами.

Дуже велика є торгівля вовною, оборот її вносить багато мільонів фунтів. Керівником торгівлі вовни є Німець. Річний оборот тої торгівлі 120 тисяч балів. Торговля вовною і мясом уладжена на американський взірець. Провадять теж на велику скалю взірцеву торгівлю мороженим мясом.

Преса присвячує сільському господарству головну увагу. Подає ілюстровані великі додатки, зовсім присвячені сільському господарству. Взагалі цінять і поважають хліборобів зовсім инакше ніж у инших краях. Бо коли в инших краях селян виставляють на посміх, а гумористичні газети переповнені насмішливими жартами, то в Австралії ніхто не вився би говорити легковажно про хлібороба.

Австралія ідеальна країна для робітників. Робітники вимагають високої заплати, але не перепрацьовуються. Приміром одному голяндському кораблеві трапилося таке. Корабель причалив до Фрімантель і хотів виладувати вантаж томасини (штучного погною). Портові робітники не хотіли виладувати, бо казали, що томасина, то „отруя”. Щойно після одногодинної наради рішилися виладувати за підвишкою заплати 1 шілінг на годину. При сьому позавязували собі уста хустками. Коли-б не сповнити домагань робітників, то такий корабель найшовся-б на чорній листі тай взагалі не мігби вже нічого виладувати в Австралії.

Подібні відносини є з домашньою прислугою. Не є нічим надзвичайним, що служниця має свою власну спальню і купальню. Вечером пів до осьмої у служниць уже по роботі, вже „вільне” і тоді вже не можна від служниці вимагати ніякої роботи. Подібно є в готелях.

Гарні є австралійські міста, як Мельбури і Сідней, котрі мають хмародери на взірець Нью - Йорку. А має Сідней 1 і чверть мільона мешканців. Характеристичними для того міста є доми спеціально будовані для одної родини, між ними є чимало віль, побудованих із філястої бляхи. Модерним містом західної Австралії є Перт, що має високо розвинений промисл, ведений на взірець американського.

Глибина краю, як уже згадувано, є степова. Там цілими тижнями бувають спеки до 55 степенів

Цельзія. В Синіх Горах живуть тубильці ще на найнижчому степені культури, наче в камінній добі. Мова їх складається всього з кількох слів. Так приміром багато племен не мають слова на означення вітру. Коли-ж хочуть сказати слово „вітер” — то означують се дмуханням. Знаряддя їх зовсім як із камінної доби. Т. зв. „буреманг” роблять із твердого дерева і кидають ним дуже зручно, а поцілений ним звір чи людина гинуть на місці. На кінець списа насаджують відламки скла або кусники скляних телефонічних ізоляторів, які здіймають із телеграфічних і телефонічних стовпів.

Инакше є з Маорійцями в Новій Зеландії. Се високо розвинений, полінезійський нарід. Між ними є великі богачі, що винаймають свою землю. Для них працюють Англіїці, з якими вони воювали ціле століття.

В деяких частях Австралія була первісно депортаційним тереном для злочинців. А вже їх потомки виховалися на чесних і працюючих горожан. Пізнійше за ними напливали і добрі елементи з ріжних країв. Французи й Німці ввели в Австралії управу винограду. Китайці понайбільше є огородниками і садівниками та столярами. Тепер до Австралії напливає багато Італійців. Мусоліні, так сказати, каже провадити записник про кожного Італійця, що він робить і японський уряд. Добрим господарем може в Австралії бути лише той, хто має досить грошей.

Х Р О Н І К А.

Безробіття в Польщі. Від 27. липня до 3. серпня ц. р. зареєстровано в державних бюрох посередництва праці 97.191 безробітних. Управнених до підмог було 39.900, в тому з дорйвочних підмог користало 14 фізичних працівників і 443 інтелігентів. До праці запосередничено в тому часі 3.902 осіб.

Пропавање населення Нью - Йорку. Люде, які безслідно пропали з Нью - Йорку і про яких зникнення донесено поліції, протягом 1928-ого року безпечно заселили-б місто величини Тернополя. Протягом минулого року пропало з міста 23,147 осіб. Поверх 12 тисяч пропало з Нью - Йорку до цієї пори того року.

Голод і недуги в Китаю. В Китаю панує голод, який поширився і на Манджурію, хоч це край урожайний. З голодом прийшли і всякі пошести також і до Манджурії. Населення у великій біді, бо там мало лікарів та потрібних ліків. За це ріжні „генерали”, користаючи з людської нужди, мобілізують банди і хочуть вести війну.

2,500.000 російських емігрантів. Американка пані Лумис обїздить краї Західної Європи і приглядається, як живуть російські емігранти, що втікли з Росії по революції. Вона каже, що всіх їх є до 2,500.000. З них 1,500.000 вже нашло собі роботу і приспособилося до чужого життя в чужому краю, а мільон емігрантів не встигло найти заробітку і пропадає в нужді, голоді, серед недуг.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол.
Бразилії — 250 мільраїс; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Одн. прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч 95, І. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в Тернополі вул. Пилсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

В наші ряди!

Ціль Товариства Опіки над Українськими Емігрантами ясна: опікуватися тими, що приневолені покидати рідну землю і на чужині шукати кращих умовин життя.

На чім полягати має ця опіка? В першій мірі на освідмленні емігранта. Досі дорадником емігранта були тайні агенти обманці, які брехнею доводили до цього, що селянин продавав свою землю; зтягав деколи довг і їхав у світ за очі на чужину, бо там має „найти рай“. Агент обманець так його обмотав своїми брехливими оповіданнями, про нову землю, що нещасний емігрант не бачив кращого виходу, як лише продати батьківщину і їхати.

Які наслідки були такої злочинної роботи обманців і дурисвітів, не треба тут повторяти. Історія української еміграції переповнена жахливими картинами, від яких аж кров стинається, коли про них читати. Скільки здорових, сильних одиниць зійшло марно зі світу, скільки зниділо в бразилійській пущі, або в інших заморських краях. Все це заслуга тих гієн, які для наживи, для власної користи вислали тисячі на певну смерть.

Кожний емігрант потребує помочі й поради. Потребує він її тоді, коли щойно думає про виїзд. Треба йому вяснити, чи повинен він виїжджати, чи виїзд представляє для него поліпшення долі, чи не краще йому таки лишитися і в краю шукати кращої долі.

Колиж він рішився таки виїхати, тоді треба його повчити, куди і як має їхати. Треба йому представити які відносини панують в поодиноких краях, яка там земля, що на ній родиться, як там люде живуть. Опісля треба повчити емігранта як одержати дозвіл на виїзд і т. і. За тим всім емігрант звик ходити до потайних агентів, ті здирали з нього останній гріш а в заміну за це подавали брехливі інформації.

Цю поміч і опіку для українських емігрантів несе якраз Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові і його кружки в краю.

Та чи загал зрозумів інтенції і благородну ціль товариства?

На жаль лише нечисленні одиниці. Лише невеликий гурт людей зрозумів, що доля кожного сина рідного краю не повинна бути байдужна для суспільности, що ця суспільність повинна віднести і з

спочуттям до кожного, якого відносини примусили кинути рідний край.

Еміграційна праця це добродійна праця. Це така сама важна суспільна праця, як опіка над сиротами, над недужими, над покидьками долі. І тому кожна суспільно думуюча одиниця повинна із розумінням відноситися до цієї праці і бодай частинно помагати. А pomoже кожний, хто стане членом товариства, хто зложить невелику річну вкладку. Членами повинні ставати не лише одиниці. Кожна громадська установа, кожна кооператива повинні бути членом товариства і у свої річні бюджети вставляти відповідну квоту на вкладку для товариства. Не буде це змарнований гріш. Він дасть змогу розростися самотній цього роду українській установі і вона зможе тим успішніше вести свою працю для добра загалу українських емігрантів.

Існують подібні інституції по всіх країнах, серед різних народів. Але як вони виглядають? Не десятки є їх членами, але сотки тисяч. Є це могутні товариства, з обширним обсягом діяльності, які опікуються емігрантом від хвилини, коли він повзав намір виїхати, аж до хвилини коли він осяде на новій землі.

Так поставлена справа опіки над емігрантами серед інших народів.

Чи в нас це неможливе? Можливе, лише більше розуміння для так важливої справи як еміграція і менше байдужности. Українська суспільність повинна рішуче більше поінтересуватися еміграційними справами і дати доказ, що вона інтересується долею десятків тисяч емігруючих. А доказом буде це, коли в наших рядах, в рядах Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, опиниться далеко більше людей, як досі.

Тому закликаємо: вступайте в наші ряди, ставайте членами Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!

Чи їхати до Бразилії?

Обмежування під сучасну пору еміграції до заморських країв, відбивається значно на нашій краєвій еміграції, так, що більшість приготувана до виїзду до інших заморських країв, починає тепер числитися поважно з можливістю виїзду до Бразилії. Це самотній край, що досі не впровадив у свої приписи загострень, якіби поважніше могли обмежувати приплив чужинців на поселення, чи навіть на часові заробітки в характері сезонних робітників.

Відносини господарські на світовому ринку праці спричинили, значне ослаблення еміграції до Канади, Зєдинених Держав а навіть до Аргентини, яка недавно впровадила ряд загострень а до недавна ще дозволяла на візд всім чужинцям здібним до праці без огляду на їхнє звання та без огляду на це, чи це були жінки чи мушчини.

Це очевидно мало значно відємні наслідки головню з огляду на емігруюче жіноцтво. Ізза цього,

що наше робітництво після приїзду до Аргентини в головній частині чисто рільниче, оставало та гляділо праці не покидаючи першого етапу головню міста Аргентини Буенос - Айрес, це не мало добрих наслідків, та наші переселенні терпіли густо часто нужду, працюючи як звичайні щоденні наемники серед невідрадних відносин, творячи з чужим напливовим елементом доволі невдоволений з тамошних робітничих відносин, робітничий пролетаріят.

Ці нездорові обяви мусіли допровадити до теперішних обмежень. Польський Еміграційний Уряд був примушений зарядити контингентовання еміграції до Аргентини.

Багато, приготованих вже до еміграції звертаються до нас по вияснення цього зарядження та питають, що мають робити та як поступити, щоби все таки дістатися денєбудь на заробітки і одержати відповідну нагороду за працю своїх рук. Багато з них вибирає тепер цю останню можливість еміграцію до Бразилії, яка ще на разі не ввела іміграційних загострень.

Бразилія, це край у більшості з гарячим кліматом. Це край відвічних лісів, край, який у величезних своїх просторах незаселений та небезпечний, головню тоді, коли хтось удається там без мети, без запевнення одержання праці, та головню без коначного капіталу.

Починаючи від півночі аж до самого долу себто кінчаючи на „Ріфо Гранде до Суль“, це в більшості простори, яких цілі області ще стоять пустарем.

На поселених місцях управляють цукрозу трощу, каву, какао, мандіоку і кукурудзу а „герва мате“ — чай, після оречень знатоків найважніша частина продукції побіч продукції кави.

Бразилія, це край у цілости піонірський. Це значить, що поселенець мусить власними руками та власним досвідом добиватися до добробуту а це не раз вимагає праці цілих поколінь.

Більш поселені надморські околиці це ряд більших модерних міст, яких світочем є Ріфо де Жанейро, головне місто Бразилії.

Поза цим поясом приморських поселених околиць, починається степ та відвічна пуша, куди головню їдуть наші емігранти.

Тільки у рідких випадках наші кольоністи остають у цих осередках, зате правилом є поселення у дальших провінціях Бразилії.

Емігрант неосвідомлений поселюється в лісі, від вічним бразилійським борі, та починає свою господарку від корчовання ліса. Переконується вкоротці, що це не йде, що це труд надзвичайний, бож між деревом, яке він мусить корчувати є і такі, що їх і сокира не хватає. Це „піньора“, дерево яке своєю твердотю не подається і під залізом та зайва праця виказує коначність полишення таких дерев. які він системою тутешних кабоклів (тубильці, які ведть переважно ловецьке кочуюче життя) випалює. Огонь випалить такі галузи та дерева а поміж по-

лишеними грубшими конарищами тої твердодеревної піньори садиться кукурудзу та всівається в землю, покриту ще попелом, жито чи то пшеницю.

Річ очевидна, що система випалювання є для землі шкідливою та фатально на ній відбивається. Землю по кільканацяти літах висилюється так, що сьогодні в підкуритибських околицях, де землю обсівають вже від 50 літ а від 30 літ уживають на ній плуга тамошні рільники (у більшості наші поселенці) є приневолені уживати штучних погноїв. Без того не булоби ніякого урожаю підчас коли на незаліснених, неуправлених теренах, це непотрібне ізза цього, що земля родить там без ніякої погноєвої помочі.

Європейські кольтоністи внесли до господарки в Бразилії подекуди ліпшу систему та почали уживати перші плугів. Цим вони випереджують значно туземців а труд цілих поколінь дає їм змогу витиснути „кабоклів” у дальші ліси. Терени поселені кольтоністами полишає кабокльо незвичайній праці європейських піонірів, що повільно крок за кроком замінюють праліс у культивовані господарства та цим чином видирають дикій природі пядь за пядю урожайної землі.

Під сучасну пору можна запримітити два головні діли ведення господарства. Перший, це наскрізь інтенсивна система господарювання на європейський спосіб при помочі плуга та управи рослин, які там найкраще удаються, як кукурудзи, фіжону, бататів (солодкаві бараболі), жита та пшениці, а другий тип, це наскрізь піонірський, який обмежується до управи „герви”—чаю, та палення „роси”, себто

стятого дерева, між яке відтак, як згадано вище, у спелілу землю насаджуються крім інших рослин і кукурузу. Кукурузу полеться тільки раз до року та одержується з неї доволі добрі доходи.

Крім цього в околицях віддалених недалеко міст та комунікаційних осередків управляється на збут збіжжа та огородовину а поза тим кукурузу, фіжон і батати для власної потреби та для потреб домашнього живого інвентаря.

„Герва мате” (чай), це дерево, що має темно-зелені листки, в горі гладкі зубковані і є цінним продуктом, що в багатьох випадках приносить великий зиск поселенцям тимбільше, що удається на землях слабших та під управу збіжжа непригідних.

Сушені листки цієї герви йдуть у світ під маркою бразилійського чаю. Ціна за один сотнар виносить около 50 долярів.

Вивар з цих листків званий по тамошньому „шімароном”, це неначе народній напиток, без якого не обійдеться ніякий пересічний бразилієць. Забиває спрагу, відсвіжує в спеці та ошукує голод спрацьованого нераз бразилійського піоніра.

Стільки про рільництво. Поселювання на бразилійських степах не дораджується ізза цього, що земля на цих кампах — степах на загал слаба під управу, та без гноєння та штучних навозів тут не обійдеться. Крім цього вимагає степ (кампа) глибокого орання та інтенсивної праці при вироблюванні землі.

Плекання худоби на бразилійських теренах не вжилося до цього часу, майже цілковито, крім німецької кольтонії в Ста Катаріна, де молочарство дій

о. Петро Олексів.

З канадійських картин.

Було це 23. грудня 1916. року. Метало снігом цілий день. Містечко Сифтон зі своїми вищими будинками, як церков, школи і сипанці, виглядало на старого, горбатого чоловіка, що знесилений сів спочивати при дорозі.

На вулицях місточка не видко нікого, хоч цей день був днем закупна для поблизьких крамарів з нагоди недалекого Різдва. Не було видко нікого, бо мело снігом, неначе в пустині Сагарі піском. Вітер переразливим свистом вибігав зпоза заулків домів. Це канадійська зима, яка любить показувати свою сваволю. Не дивниця. Канада — це вільний край, як кажуть, тому і зима тішиться своєю свободою.

Сиджу коло печі вже більшу половину дня в т. зв. „резиденції” священника хоч цей будинок зовсім не заслугує на цю назву і думку думаю. Страшно вибиратися в дорогу під таку заверуху. Але часом це трапляється. В надії, що чейже не прийдеться мені нині вибиратись в дорогу, повеселіщав. Гляджу ще раз на Божий світ.

На дворі вечоріє. Шиби дзвенять. Темний серпанок ночі вкриває цілоденну турботу. Тут і там через вікна нефоремних хат, бо такими зробили їх

гори нинішного снігу, продираються слабкі світла. Ці світла — це знак, що в містечку живуть люде і нічого собі не роблять з канадійської зими.

Не довго однак блимають ці світла. Одно по другім гасне і нарід, в надії на кращій завтрішній день, удається на спочинок. Вітер своїм переразливим свистом бажає людам доброї ночі і заколисує до сну. Згасло світло і у мене, але проти моєї волі, бо не стало нафти. Я мусів погодитися з цею дійсністю, і підкинувши трохи дров до печі, положився до зовсім невибагливого ліжка.

Думкам кінця нема. Одна за другою роєм вилітає. Від часу до часу переривають їх то свист вітру, то тріскіт в печі, то жалісний скрипіт старої „резиденції”. Це наколисна пісня канадійської зими — матері. Перелетівши думками по безмежній прерії Канади, опинився я врешті у рідній, бідній, але своїй хатині. Забув я Канаду і щасливий, як мала дитина при боці своїх родичів, заснув твердим сном.

Чи спав я довго не знаю. Збудив мене тяжкий гуркіт до дверей. Мені зробилось ніяково. Сейчас прийшла мені думка, що прийдеться мені їхати в дорогу в цю непривітну, а навіть страшну ніч. Потішаю однак себе гадкою, що дорога недалека.

(Далі буде).

сно найшло дуже велике примінення. Молочні продукти є назагал занедбані до цієї міри, що корови плекають лише на м'ясо та шкіри, а коний для власної потреби. Безроги уважається покищо за найбільше поплатний живий інвентар та плекається їх для потреб так внутрішнього як і зовнішнього ринку.

Загальний стан господарського життя дає невеселу картину ізза цього, що в Бразилії назагал нездоровий клімат. Хлібороби, як тільки починають розживатися, тікають до міст а гонить їх головно ряд недуг, яких тут чимало. Відома є тропічна пропасниця, яка в 1926. р. знищила в Ріо де Байле, цілі колонії та на перемену з другою подібною недугою, званою „опілякао”, ширить знищення поміж бразилійськими поселенцями. Цю останню недугу викликають малесенькі червачки, що виводяться по морях в тропічній часті Бразилії. Вистарчить перейти босоніж по такому вогкому місці а начіпаються вони до тіла, та скоро входять в організм, де довершують знищення внутренностей чоловіка.

Ця остання стадія недуги, кінчиться звичайно смертю. Підчас, коли перший рід пропасниці убиває людину навіть за кілька днів, другий рід званий „опілякао” спричинює повільний занепад організму а червачки, що викликають цю недугу, перебувають у ньому і пару літ, висисаючи кров та животні соки людини. Вони обезсилують недужого та допроваджують до повільної смерті.

Недуги ці, поширені у цілій Бразилії, в її підрівникових околицях є правилом.

Все це промовляє за тим, що еміграція до Бразилії не є так легка, як до Канади чи Аргентини. Ріжні агенти, обманці, що крутяться по краю, розповідають нашим людям чуда про Бразилію. Вірити їм не треба. Хто рішився туди їхати, мусить бути упереджений, що доведеться йому важко працювати і не так скоро помириться він там з новими відносинами.

— 0 —

Удержання емігранта в дорозі.

Еміграційний Уряд видав обіжник до всіх корабельних підприємств в справі коштів удержання емігранта в дорозі до пристані. В цьому обіжникові пояснює він, що всі корабельні підприємства є обов'язані поносити кошта удержання і мешкання емігранта від хвилини перейняття емігранта до транспорту, отже вже в тому місті, в якому емігрант зголосився до виїзду.

Це повинні мати на увазі всі емігранти, що вибираються в дорогу за море і вони не повинні себе давати використати.

— 0 —

Еміграція до Мексика.

Письмом з дня 12. серпня 1929 р. віднісся Еміграційний Уряд до своїх експозитур в справі еміграції до Мексика. В цьому письмі повідомляє він, що посвідки на еміграційні пашпорти до Мексика і візи на тих пашпортах можна давати тільки таким категоріям емігрантів:

1) жінкам, що їдуть до чоловіків, які мешкають в Мексико, разом з дітьми до 16 літ. Доньки вище 16 літ, можуть товаришити матері, о скільки докажуть, що не їдуть на заробітки; сини вище 16 літ мусять мати дозвіл на візд, як понище;

2) особам, що мають окремиий дозвіл на візд від мексиканської іміграційної влади.

Як родинні візвання, так і дозвіл мексиканського уряду мусить легалізувати польський генеральний консуль в Мексико.

В перехідному часі, а саме найпізніше до 1-го листопада ц. р. можна видавати посвідки і візи на основі мексиканських документів без візи генерального консуля, як також виїмково тим особам, котрі побрали корабельні карти перед 1. мая ц. р. Ці останні одначе нехай будуть приготовані на це, що мимо мексиканської візи можуть їм не дозволити висісти з корабля.

На маргінесі еміграції до Франції.

Еміграційні часописи займаються постійно долею емігрантів з Польщі, які многотисячними громадами виїжджають на сезонів роботи до Франції. Чимраз частіше приходиться читати про ошукування наших людей через французьких роботодавців, які не придержуються обов'язуючих постанов відносно належної заплати робітникові, кількості годин праці, а зокрема не дають мимо зобов'язання ніякого забезпечення на випадок занедужання робітника або його нездібности до праці. В цей спосіб ошуканий наш робітник, що знаходиться серед неприхильного французького населення, не має де найти опіку або поміч а справедливости він не найде ані у французьких влад ані у людей, бо він не знає своїх прав а також французької мови.

Також не ліпше поводитьсь нашим робітникам що тяжко працюють в копальнях. За щонебудь наставники знущаються над ними, обтягають платні, або навіть звільняють зовсім від праці, бо мають все вічно напливаючих нових робітників, з якими зачинається така сама недоля, як з їх попередниками.

Одначе погубні наслідки масової еміграції до Франції вже є видимі також в краю. Багато емігрантів полишило в краю свої родини, жінки й діти, які не маючи відповідного забезпечення, борються тут з голодовою смертю. До Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові чим раз частіше голосяться жінки, яких повідрікалися чоловіки, що

перебувають у Франції і не хочуть вернути до своїх родин, яких оставили без кусника хліба.

Щоби цьому зарадити Товариство Опіки над Українськими Емігрантами звертається до компетентних еміграційних влад, щоби при рекрутаціях робітників до Франції вимагали від жонатих посвідок потверджених урядами громадськими, що їх жінки повідомлені про виїзд мужів до Франції, щоби на дальше не діялися того роду факти покидання своїх родин в краю.

Товариство взиває всіх, що мають у Франції своїх мужів, які нічого не хочуть писати, не присилають родині на удержання, або зовсім повідрікалися своїх родин, щоби писали до Товариства та подавали свої жалоби, а тоді Товариство буде інтервеніювати у відповідних урядах, щоби змусити тих повернути до краю, або займатися та опікуватися полишиною в краю родину.

На відповідь до листа належить долучувати почтові значки за 85 сот. та подавати докладні дати уродження пошукуваних, останньої їх адреси з Франції та по можности куверту останнього листу і т. п.

Випадки в Палестині.

Протягом останніх тижнів цілий світ був затривожений випадками, які мали місце в Палестині. Прийшло там до кривавої боротьби між арабами і жидами у висліді котрої впало кількасот ранених і вбитих по обох сторонах.

Де шукати причини цих випадків?

Як відомо, Палестина була в біблійних часах жидівським краєм. Коли жидівське населення розбрилося на цілому світі, Палестину замешкали араби і живуть там поперх 2000 літ. Жиди ніколи не забували про Палестину і коли перед війною повстала жидівська партія, названа сіонською, то вона першим своїм кличем проголосила кольонізацію Палестини жидами і утворення колись окремої жидівської держави.

Кольонізація Палестини перед війною ішла дуже тяжко. І то з двох причин. По перше, що жиди привикли до торгівлі, ніяк не могли навикнути до праці на ріллі, а по друге, що Палестина, край пустинний і скалистий, не дуже відповідний до рільної господарки.

Щойно по війні, коли з одної сторони Англія сотворила окрему палестинську державу під своїм протекторатом, а з другої, коли сіонській організації вдалося позискати для своєї ідеї жидівських мільонерів в Америці, кольонізація Палестини рушила з мертвого місця. На кольонізацію зібрано мільони долярів, рушили до Палестини цілі тисячі жидівських переселенців з усіх сторін світу, повстав цілий ряд кольоній на землях викуплених від арабів а також повстали нові міста. Та ентузіязм і радість скоро минули. Це, що в теорії виглядало легке до здійснення, в практиці показалося дуже трудне. Тво-

рення теренів, принагідних під управу ріллі, вимагало багато праці. Треба було землю наводнювати, очищувати від каміння, штучно гноїти і щойно потім садити деревину або городовину. Жидівські кольоністи робили це під вічним острахом нападу зі сторони арабів, які заздрим оком дивилися на це, що біля них творилося.

По кількох роках цих нелюдських трудів жидівська кольонізація Палестини почала заломлюватися. Менше витривалі скоро зневірилися, почали тікати до міст а опісля масово вертати до давних країв. Жидівський кольоніст показався нездібним до праці на ріллі.

А ось недавно, якби на закінчення, араби збройно виступили проти жидів. Арабські відділи напали на жидівські оселі, які спліндрували і зрівняли з землею. Виривали навіть молоді деревця з землі, щоби навіть сліду не було по трудах жидівських кольоністів. По містах нападали на жидівські дільниці і там все нищили. Щойно англійські війська положили край кривавим палестинським випадкам.

Сьогодні там вже спокій. Але чи відживуть жидівські кольонії і чи загалом жидівська кольонізація далі буде розвиватися, в це годі вірити. Арабів в Палестині 630 тисяч, жидів лише 160 тисяч. Вправді жиди мають впливи і великий капітал, але людей охочих їхати на кольонії до Палестини чимраз менше. А це найважливіше.

Ревізії еміграційних кораблів.

В місяці марті і квітні ц. р. надзвичайна комісія, назначена Міністерством Праці і Суспільної Опіки перевела в голяндських і англійських пристанях оглядини кораблів, що перевозять емігрантів з Польщі. Декілька кораблів комісія признала невідповідними до перевозження емігрантів. Причиною цього було те, що на тих кораблях завважила антисанітарні відносини, вузькі сходи, недостачу вмивальень і кльозетів, лиху ізоляцію, недостачу окремої їдальні і кабіни III. кляси.

Комісія поставила між іншим такі внески:

1. Кораблі з міжпалубою можуть бути толеровані тільки часово і належить стреміти до кораблів без міжпокладу і з кабінами III. кляси.

2. Повинен істнувати постійний нагляд технічний і лікарський над кораблями, що перевозять емігрантів.

3. З огляду на велику еміграцію з Польщі за море, належить сотворити власну корабельну лінію, взірцево уладжену.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6 з.

Дещо про Аргентину.

Одним з країв, куди прямує еміграція з перенаселених країв Європи є Аргентина.

Аргентина, це республіка положена в південній Америці, на самому кінці американського континенту, з простором майже сім разів більшим від сучасної Польщі, з кліматом подібним до південноєвропейського (Італія). Аргентина країна щедро вивінована природою, котра легко моглаби ще примістити мільони переселенців.

До сьогодні Аргентина край типово рільничий. Головне багатство краю творять величезні простори урожайної землі, експloatованої машиною системою для управи збіж і в примітивний спосіб для годівлі худоби.

Ціллю тієї статейки є подати в загальних чертах образ рільної господарки в Аргентині.

Коли хочемо говорити про сільське господарство в Аргентині, конечно мусимо звернути увагу на її географічне положення, тому, що ця країна обіймає всі три полоси географічні: північна частина належить до полоси підзворотникової, подібної до сусідньої Бразилії, з якою в тій частині має спільний кордон. Якраз в тій частині лежить область Місіонес, де знаходиться головний контингент наших старих кольоній з головним українським осередком Апостолес.

До цієї північної підзворотникової полоси належать крім Місіонес, області: Чако і Формоза.

Характеристичною чертою цієї полоси є її гарячий клімат. Літом спеки даються добре взнаки, є там багато лісів а радше пралісів, почва дуже урожайна, головно на зрубках лісів а атмосферичні опади дуже часті.

Земля в тій частині краю в переважній більшості вже має своїх власників, хоч, за виїмком Місіонес, дуже рідко заселена. Є вправді дуже багато фіскальних (державних) просторів, що є призначені на кольонізацію, але це на загал землі гіршої якості (скали, мокляки і т. і.) — котрі вимагають надзвичайно багато праці і вкладу великого капіталу, щоби могли бути як слід використаними.

Про господарство в таких провінціях як Чако, Формоза говорити не треба, бо це переважно підзворотникові праліси, в яких експloatують дерево на опал, деревний вуголь а також рід дуба (квєбрако), якого уживають при гарбованні шкіри. Зате цікаво пізнати як виглядає пересічна кольонія нашого українського селянина, який поселився в Місіонес 30 літ тому.

Аргентинський уряд давав тоді пересічно 100 гектарів землі як наділ на родину. Першим обовязком власника землі в Аргентині є обтягнути цілий зайнятий ним простір землі дротом і то в приписаний законом спосіб це є 5 рядів дроту, з того 2 ряди з гори колючі а решта звичайні, добре натягнені на сильних стовпах. Такі малі, 100-гектарові господарства існують лише на кольонізованих теренах, зате в решті краю такі господарства це велика рід-

кість. Маю на думці господарства власні, бо арендованих участків з такою кількістю землі є в Аргентині дуже багато, але про це скажу пізніше. Тепер говорю про господарства нашого кольоніста. Його господарство це свого роду хутір на Полтавщині.

Хата у такому хуторі знаходиться у відповідному місці, в тім випадку збудована на наш галицький спосіб, пошита соломою, або травою. З господарських будинків є лише велика шопа, яка заступає стодолу або возівню. Стайні зовсім нема, бо її не потрібно. Худоба цілий божий рік перебуває на вільному повітрі, бо як відомо, зими в тій частині Аргентини зовсім нема. Коло хати розведений звичайно малий садок з помаранчевих дерев, винограду, герви мате (аргентинського чаю), бананів і інших. З наших овочевих дерев нема майже нічого.

В яринному огороді плекають найбільше мандіоки (рід коріння, подібного до нашого хрону, нераз метер довгого, зі смаком бульби), дальше капуста, буряки, цибулю і інші ярини. Плекають теж кавунів.

Решта простору призначена на управу збіж і на пасовиско.

Наші переселенці господарують на наш галицький спосіб це є сіють по трохи всего, хоч наші збіжжа удаються там дуже слабо. Найліпше удається там кукуруза а управа решти збіж дуже ризиковна. Наші люде тратять дуже багато праці, часу і гроша тільки завдяки своїй впертості і глупоті, бо не дадуться переконати, що краще є засіяти цілий простір одним родом збіжжа, який в даному підсонню удається і як це роблять їхні сусіди, наприклад німці або еспанці і що більшу скількість даного продукту лекше можна продати і по вищій ціні.

Під засів управляють звичайно половину посіданої землі, решта призначена на пасовиско. Тримують багато рогатої худоби і коней, але звичайно гіршої породи.

Висліди такої „галицької“ господарки серед аргентинських відносин дуже марні. Такий 100-гектаровий господар не стоїть ліпше від старокраєвого 10—15 моргового газди. Складаються на це спеціальні аргентинські відносини.

Як вище зазначено, наше чи взагалі європейське село тут не існує. Дальше така провінція як Місіонес рівна величиною цілій Галичині і має всего коло 60 тисяч мешканців. Наслідки того такі, що кольоніст не має того ринку збуту на продукти свого господарства, як це у нас діється, де справді селянин має можливість використати кожную дрібничку сільської продукції. В Америці на вагон пшениці чи кукурузи, на 100 штук расової худоби, на вагон курей чи яєць, загалом на велику скількість якого-небудь товару, купець скоро найдеться, але на 1 курку, на пів кірця бульби, пів копи яєць чи 1 поросля, як це ми бачимо на наших ярмарках в кожному містечку чи місті, купця в Америці нема. По друге треба взяти під увагу, що такий кольоніст живе нераз десятки а той сотки кілометрів віддалений від найблизчого містечка, при повній відсут-

ности доброї комунікації а тоді стане ясным, що доходи з такого господарства не можуть принести великого хісна. Інша річ, що в Аргентині культура краю поступає з кожним роком наперед, рікрічно будують велику кількість залізних доріг а також звичайних шляхів, тому вартість землі дуже скоро зростає. Велику прислугу в комунікації приносить загальне уживання автомобілів. Все це підносить дуже скоро вартість сільського господарства.

Так більш - менш виглядає північна гаряча частина Аргентини. Це переважно праліс, який хоч має власника, але мало або зовсім не є експлуатований, або бувші фіскальні землі вже скольонізовані але загосподаровані на європейський лад, який в ніякому разі не може видержати конкуренції з модерним, гуртовим, на велику скалю і з помічю машин веденим чисто американським способом господарювання, як це має місце в центральних, найкраще заселених і найліпше загосподарованих аргентинських провінціях Ентре Ріос, Санта Фе, Кордова і Буенос Айрес.

Як на півночі переважає ліс з околицями багнистими, подекуди також гористими, так ці чотири вичислені провінції це величезний низ, поперетинаний численними ріками, покритий досить густою сіткою залізниць, які перерізують цю рівнину у всіх напрямках, з почвою надзвичайно урожайною — творять властиве ядро, властиву силу нинішньої Аргентини.

Клімат в цій частині краю більше лагідний як на півночі, хоч сніг тут ніколи не паде а дерева вічно зелені, та зате більше надається під управу європейських родів збіж як пшениці, жита, ячменю і кукурузи. Крім цього тут вже дуже мало дрібних господарств а земля є власністю американських багатирів і творять т. зв. лятіфундії, які обіймають не раз десятки квадратних миль. Один такий фільварок це дуже часто цілий наш повіт а то й кілька повітів разом взятих, з тою ріжницею, що є власністю лише одної родини, не раз одного чоловіка.

(Кінець буде).

Володимир Чубатий.

Хліборобство в Канаді.

Найбільшим джерелом багатства Канади є рільництво. Поширене воно головню в трьох її провінціях: Манітобі, Саскачевані і Альберті, які мають найкращу землю і яка надається під управу головного продукту, — пшениці.

Землі, що надається під управу збіжжа на раховується під цю пору приблизно на 360 мільонів акрів, з чого під управою находиться несповна около 141 мільонів акрів.

Мимо цього, що стільки мільонів акрів землі не є ще до нині управлених, все таки Канада здобула собі одно з перших місць на світовому збіжевому ринку і є світовим шпихліром.

Своє становище на світовому ринку, осягнула вона завдяки раціональній збіжевій господарці і еко-

номічній політиці канадйського уряду. Канадйський уряд зрозумів добре, яке значіння має рільництво та його піднесення на вищий щабель.

Щоби заселити великі простори дотепер неуправленої землі, ведеться з рамни канадйського уряду агітація по ріжних європейських краях, за виїздом рільничих родин на поселення на фармах в Канаді.

В перших початках давав канадйський уряд новоприбуваючим родинам землю майже даром або за малою оплатою, в висоті 10 долярів від фарми, при чім переселенець приймав на себе зобовязання протягом трьох літ побудувати на фармі хату, господарські будинки і засіяти 30 акрів землі збіжжам.

Ще і тепер можна набути фарми від канадйського уряду на цих умовах — але всі вони положені далеко від залізничних ліній і міст. Землі положені ближче міст і залізниць є власністю приватних людей або залізничних кампаній та ціна їх багато вища, а вагається вона між 15—100 долярів за 1 акр.

В слід зі стараннями піднести рільництво на вищий ступінь позакладано в Канаді рільничі школи і досвідні фарми. В рільничих школах учать не лише раціональної господарки але також шукають способів якби цю господарку піднести на ще вищий щабель. Досвідні фарми підшукують роди збіжжа, садовини і огородовини, які найкраще надаються до плекання в даній околиці як також уділюють всіх порад, кожному фармерові, який до них звернеться.

Зразу вели фармери лише збіжеву господарку, сіючи всі роди збіжжа, одначе досвід показав, що найкращу користь приносить пшениця, яка з цієї причини стала одним з найголовніших предметів вивозу.

Одначе скоро зрозуміли фармери, що не можна вести лише збіжевої господарки, бо збіжжа може знищити мороз, град і інші нещастя, тому перейшли вони до мішаної господарки, яка показала найбільше полатною. Зачали плекати домашний скот, дріб, займатися огородництвом і садівництвом, полишаючи головним продуктом пшеницю.

Щоби збути свій головний продукт — пшеницю і осягнути за неї як найвижчі ціни, щоби не бути використовуваним через ріжних посередників, заложили фармери т. зв. „збіжеві пулі“. До „збіжевого пулю“ належить майже кожний фармер. Віддаючи пшеницю „пулеві“ фармер не потребує шукати ринку збуту і є свідомий цього, що за відданий пулеві продукт одержить він найвищу ціну.

Бразилія.

Іміграційний фонд.

Щоби збільшити приплив емігрантів, бразилйський уряд задумує створити окремиий іміграційний фонд. Гроші на цей фонд стягав би уряд шляхом податку наложеного на тютюн, дорогі матерії та

косметичні вироби. Оподаткування виносило би 5 відсотків.

Протягом одного року уряд сподівається стягнути кілька мільонів і ці гроші пішли би на збільшення припливу емігрантів до Бразилії.

Плекання овочевих дерев.

На півдні провінції Мінас Джераас закупив швейцарський синдикат 30 тисяч алькейрів землі під управу європейських овочів. Земля набута синдикатом положена на 1000 до 1200 метрів понад рівень моря і дуже надається до плекання європейських овочевих дерев.

Жидівська кольонізація.

В провінції Ріо Гранде до Суль набула одна компанія фазенду з кількох сот гектарів землі. На тій фазенді думають поселити жидів, що емігрували з Росії.

ХРОНІКА.

Від Адміністрації. До попереднього числа доулучили ми поштові складанки для складання передплати, яка виносить 6 зол. Не всі одначе відборці нашого органу сповнили свій обов'язок. Вдруге пригадуємо, що на випадок незложення передплати, приневолені будемо висилку часопису здержати.

Сенаторка Кисілевська в Канаді. Сенаторка і редакторка „Жіночої Долі“ п. О. Кисілевська прибула недавно до Канади. Ціль її поїздки за море є пізнати життя українських переселенців в Канаді.

Виїзд проф. Вуйціка до Канади. Секретар Польського Товариства Еміграційного у Львові проф. Вуйцік виїжджає на довший побут до Канади. Ціллю його поїздки до Канади є пізнати життя переселенців та можливості кольонізації Канади на майбутнє. Проф. Вуйцік відвідає українські і польські культурно - освітні організації та фарми переселенців у всіх частинах краю. Перед відїздом проф. Вуйціка зі Львова працювали його представники Міжсоюзної Ради Товариств Опіки над Емігрантами, бажаючи йому успішної поїздки на чужину.

Ринок праці. В часі від 10. до 17. серпня в Д. У. П. П. зареєстровано 95.108 безробітних. З законних підмог користало 39.382 особи, з доразових 436

осіб, разом 39.818 осіб. В тому часі одержало працю 5.200 осіб.

Про Аргентину. В цьому числі подаємо під пошцим заголовком статтю молодого кооперат. п. В. Чубатого, котрий пять літ перебував постійно в Аргентині і мав нагоду пізнати тамошні відносини і життя наших переселенців. Наша редакція постарается використати побут п. Чубатого в краю для здійснення всесторонніх інформацій про Аргентину та подання їх до відома українських емігрантів.

Українські кольонії на Далекому Сході в кіно. До Владивостоку на Далекому Сході приїхала кіно-театральна експедиція, якої завданням є поробити знимки з життя українських переселенців на Далекому Сході. Знимки ці будуть згодом висвітлювати по кінотеатрах на Україні і Росії.

Трагічний випадок. На фармі Дмитра Мельничука, дві милі на полудне від міста Кован, Ман. в Канаді мав місце в дні 5. серпня нещасливий випадок. В часі неприсутности родичів полишені дома 2 малі сини зняли зі стіни рушницю і старший 10-літній син Василь казав молодшому 7-літньому братові стрілити до себе. Цей це зробив. Василь поцілений кулею в серце згинув на місці. Несвідомі хлопці не знали, що рушниця набита і таким способом хотіли забавитися.

Лікар фармером. До Канади приїхав д-р Б. Біликовський, українець, щоби поселитися на фармі. Фарму вибрав собі в Альберті, в околиці Едмонтону. Д-р Біликовський довший час перебував в Англії, де одержав степень доктора медицини.

Скасування смертної кари в Мексико. В новому проекті карного закону в Мексико не передбачується примінювання смертної кари. Замість неї будуть засуджувати на досмертну вязницю.

Прибули щасливо до Зєдинених Держав. Кораблем „Естонія“ прибули до Америки: Даниїла Чорномаз з донькою, Володимир Артимовський, Осип Бандровчак, Семен Ференц, Евдокія Лис і Матрона Байчук з донькою.

Посмертна згадка. Дня 28. липня ц. р. помер на фармі біля міста Елмайра, в Зєдинених Державах Ілля Миньо. Помер наслідком серцевої недуги ненадійно підчас праці в полі.

— о —

Читайте і поширюйте „Українського Емігранта“!

ЗМІСТ : В наші ряди. — Чи їхати до Бразилії? — Удержання емігранта в дорозі. — Еміграція до Мексика. — На маргінесі еміграції до Франції. — Випадки в Палестині. — Ревізії еміграційних кораблів. — В. Чубатий : Дещо про Аргентину. — Хліборобство в Канаді. — Бразилія : 1. Іміграційний фонд; 2. Плекання овочевих дерев; 3. Жидівська кольонізація. — Хроніка. — о. П. Олексів : 3 канадійських картин (фейлетон).

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол.
Бразилії — 2:50 мільрайса; в Аргентині — 3:50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Одн. прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у **Львові** вул. Городецька ч. 95, I. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в **Тернополі** вул. Пилсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

Полишені жінки.

Дедалі частіше можна читати голоси преси на тему положення жінок, що їх дома полишили чоловіки, а самі виїхали на заробітки в чужій краї. Закордонні консуляти різних держав засипувані є листами з усіх сторін, в яких опущені жінки просять їм помогти віднайти чоловіків. Консуляти деколи безсилі і хоч бажали би помогти нещасним, не все їм це вдається.

Полишування жінок без опіки, щойно в повосенних часах прибрало масовий характер. Роки давньої війни, які на довгий час відривали чоловіків від жінок, роки полонів і інтерновань по чужих краях, сильно підорвали дотеперішні родинні звязки і їх наслідки ще й тепер бачимо. Зарадити цьому не вдасться відразу і може проминути ще багацько часу, заки вернуть нормальні відносини.

Але з фактом полишування жінок чоловіками треба поважно числитися і поборювати як суспільне лихо. В першій мірі повинні тим зайнятися суспільні і філантропійні інституції, які мали би за завдання відшукувати тих, що відщуралися домашніх місць і повертати опущеним жінкам чоловіків. В ниніш-

них часах, коли реєстраційна справа так високо поставлена, коли ведеться точний список всіх новоприбуваючих емігрантів як консульними представництвами, так і державними органами в кожній країні, коли існує точна мельдункова система по всіх державах, віднайдення мнимо чи справді пропавшого не є трудна.

Віднайдення такої адреси дає змогу навязати контакт з пропавшим емігрантом і завізувати його до добровільного поладнання своїх родинних справ. Якби справи добровільно не можна було поладити, тоді лишається судова дорога.

Від обовязку удержання родини не звільнює емігранта його виїзд на чужину. Закони під тим оглядом скрізь однакові і кожна полишена в краю і опущена жінка може доходити своїх прав законною дорогою.

І до нашого товариства Опіки над Українськими Емігрантами часто - густо приходять листи, в яких опущені жінки просять їм помогти. В тих листах малюють вони своє невідрадне положення, деколи навіть нужду і запитують, що їм діяти аби віднайти мужів.

З місяця годі в таких випадках давати раду.

Щоби товариство могло допомогти, то на це потрібний довший протяг часу для розшуків за пропавшим. А щоби ті розшуки можна було доцільно вести, на це потрібні точні інформації, а саме коли емігрант виїхав, що писав в останньому листі, чи не було яких вісток від знайомих цього емігранта і т. д. Щойно на основі тих даних товариство може зачати розшуки а по кориснім висліді подати полишеній жінці пораду, що їй дали робити, евентуально перебрати на себе дальші кроки перед владою.

Лікарські оглядини емігрантів.

Кожний емігрант, що вибирається до Канади, мусить, крім поладження інших формальностей, звязаних з виїздом, піддатися також лікарським оглядинам. Є це не менш важне, як інші формальности і від стану здоровля емігранта залежить, чи дану особу пустять в межі Канади, чи ні.

Оглядини переводить канадійський лікар, який має точні інформації кого належить уважати за здорового, а кого ні. При оглядинах присутним є також канадійський іміграційний офіцер, котрий також видає опінію відносно фізичних здібностей емігранта, а часами ставить далеко більші вимоги, аніж канадійський лікар.

Оглядини емігранта переводить двох канадійських лікарів в Гданьску. Як це відбувається і які вимоги ставлять емігрантам, постараємося вкортці подати, на основі цінних інформацій поданих автором праці в тій ділянці, лікарем дром Габлем.

Емігрант стає до лікарських оглядин цілком розібраний з пашпортом в руці, відчиненим на сторінці 17 і з білою карткою, яку йому перед тим вручили в корабельному бюрі. Лікар оглядає емігранта і коли не має йому нічого до закинення прибиває на 17 сторінці пашпорту печатку в горі. Колиж не признав емігранта здібним, то прибиває печатку на 16 сторінці в горі. Це означає дискваліфікацію. Дискваліфікація може бути або часова, наприклад коли в емігранта стверджено катар очей, рани не цілком загоєні, хвилеву недиспозицію і т. д. і тоді лікар прибиває ще одну печатку зі словами „Фуртгер“, що означає „потім“. Така особа може за кілька днів знову зголоситися до оглядин. Або дискваліфікація може бути цілковита і тоді лікар пише біля печатки на картці білого паперу причину. Діляться вони на такі: IIIa) особи з умовими недугами; IIIб) хорі на чахотку, лишай на голові, венеричні недуги, трахому, пархи, ріжні повотвори і т. і.; IIIц) усі інші хори і недостачі; IIIк) особи з психопатичною маловартністю; IIIл) налогові п'яниці; IIIм) недостачі інтелігенції, які вменшують спромогу заробітку.

Проти класифікації IIIa) і б) нема рекурсу. Одиноко хорі на трахому можуть другий раз ставати перед канадійським лікарем, але не скорше як по

шести місяцях, щоби не було страху, що недуга поверне. Проти інших оречень можна вислати рекурс до канадійського уряду в Лондоні, причім рішає оречення лікарське, уміщене на білій карточці, яке треба долучити до рекурсу. Полагода такого рекурсу требає звичайно 7 до 9 днів. На поладження рекурсу може емігрант чекати в Гданьску.

При оглядинах, які переводять канадійські лікарі, головну ролю грає ще й це, в якій категорії емігрант їде до Канади.

Як відомо, до Канади можна їхати на так званий альотмент, то значить в тому числі, на яке дав згоду канадійський уряд обом канадійським лініям, Сіснарові і Сіпіярові, на перміт або номінацію, то значить на підставі дозволу, який одержав мешканець Канади і врешті з родиною, котра має вимагану суму долярів.

До кожної з цих трьох категорій канадійські лікарі інакше підходять і інакші ставлять вимоги.

Найгостріші вимоги ставлять емігрантам, які їдуть на альотмент. Мусять це бути люде без закиду здорові, бо їдуть вони до тяжких робіт на ріллі, в чужій край і між чужих людей. Перш за все не можуть переступити 45 літ життя, мусять бути високого росту і без найменших фізичних хиб. Вже сам зверхний вид мусить бути без закиду. Заяча губа, скірні недуги, висипка на лиці чи голові, все це причина до дискваліфікації. Змислові знаряди мусять бути в них правильні, зір, слух, мова без закиду, навіть незначна близня по операції може бути перешкодою. Шия має бути нормальна без воля, без железів, грудна клітка добре збудована, серце цілком правильне, жиляки добре вилічені, на руках і ногах не сміє бракувати ні одного пальця і т. д. Одним словом емігрант мусить бути першої кваліфікації.

Менше строгою є оцінка емігрантів другої категорії, що їдуть на перміт або номінацію. І це зрозуміле. Вони їдуть до родичів, свояків або знайомих, котрі їх добровільно спроваджують і можуть ними заопікуватися. Наприклад заяча губа не є вже перешкодою, оскільки ті, які даного емігранта спроваджують, передтим про це знали. Висипка на лиці мусить одначе бути вилічена. Не звертають вже так уваги на зір, на малі недомагання серця, на близни, на малі пропуклини в жінок, але це все не може переступати границь.

Вимоги, які ставлять до третьої категорії емігрантів, а саме родин, які їдуть на фарми і мають певну, вимагану скількість долярів, є більш - менше ті самі, що вимоги, які ставлять при другій категорії емігрантів. Бо годі вимагати, щоби старший віком батько був так само дужий, як його діти. Тому батькам не роблять ніяких перепон, хочби вони були менше спосібні до праці. Загалом при родинях лікарі сглядніші.

Так в загальних зарисах виглядають лікарські оглядини в Гданьску і такі є вимоги, які ці лікарі ставлять до емігрантів.

Знаючи про це, кожний емігрант вже передтим повинен упевнитися про стан свого здоров'я, щоби даремне не наражувати себе на втрати. Бо скільки разів траплялося таке, що в корабельній лінії призначено емігранта здібним до їзди, він доїхав до Гданьска а там канадський лікар сказав: вертай назад. Часами бувають під тим оглядом шикани, про що ми вже не раз писали, але часами таки сам емігрант завинив, що ризиковав.

Передбачаючи це, Еміграційний Уряд поступив слушно, що справу оглядин взяв під контролю і що зобов'язав корабельні бюро до звороту коштів, які видав емігрант на дорогу.

Неправильности діються при оглядинах і про це кожний емігрант повинен негайно доносити нашому товариству.

Дещо про Аргентину.

(Докінчення).

Рідко коли може один такий чоловік експлуатувати на власний рахунок такі великанські простори землі. Тому ділиться цілий простір на участки 200—300 гектарів і арендує їх.

Звичайно по середині такої лятифундії, званої в Аргентині „естанція” знаходиться дім для управителя (майордомо) тих дібр, який ними і завідує, бо власники дуже рідко живуть на лятифундії, зви-

чайно в столиці. Вся земля призначена на перемену під управу збіжжа і для годівлі худоби, переважно рогатої. Управу збіжж ведуть тут власники як і арендатори лише на велику скалю. Простір засіяний одним родом збіжжа, скажیم пшеницею, рідко коли буває менший від 150 гектарів, а не рідко засівається і по кілька тисяч гектарів одним родом збіжжа.

В другій половині червня (в Аргентині початок зими) починається сійба. Виїжджають на такі лани, на яких звичайно 2—3 роки паслися стада худоби, модерні трактори з такимиж кількаскибовими плугами, обслуговані 2-ма людьми. За кілька днів сотки гектарів найкращої чорної ріллі готові під засів. Ні навожування, ні покладання, ні сапання — нічого тут нема.

За плугом, не раз зараз їде друга машина - сіялка. Вона вже буває тягнена кіньми. Машини модерні — все робиться одночасно: і сіється і скородиться і валується. Тягарові автомобілі лише підвозять насіння. Розуміється земля в дійсности дуже добре оброблена, насіння дають першої якості, найвідповіднішої для даної околиці раси. За два три тижні тисячі і тисячі гектарів вже засіяні, праця господаря аж до жнив скінчена.

В подібний спосіб відбувається і сійба інших родів збіжж, як кукурузи, жита, ячменю, льну (тільки для зерна на олій), одначе поза пшеницею і кукурузою інших збіжж сіють в Аргентині мало.

о. Петро Олексів.

З канадських картин.

(Докінчення).

Встаю і зі свічкою в руці йду до дверей. Передімною здоровий, рослий парубок, покритий цілий снігом. Коротко неначе жовнір в рапорті, представив мені ціль свого прибуття до мене. Заявив мені, що прибув з колонії Тутс Ейдс, яких трицять п'ять англійських миль віддаленої по мене, бо батько захорів і просить священика. Приїхав волами і впевняє, що сани вигідні та за яку добу при тяжкій дорозі заїдемо на призначене місце. Воли ось тут перед хатою, вказує мені своїм грубим батоном добродушний молодець.

Дивлюся на годинник. Одинацять в ночі. Вибиратися в дорогу серед ночі в таку заверюху непорядно. Раджу йому завести воли до стайні купця Фаріона на відпочинок, а рано вранці виберемося в далеку дорогу. Молодець прийняв мою раду і, побажавши мені доброї ночі, вийшов. Я не міг заснути довший час. І жаль і пересердя огортали мене. Умучений гадками про неприємну дорогу, мусів я погодитися з долею і заснув другим сном.

Около 8-ої рано стоїть вже мій фірман з волами. На дворі лють, а вітер просто нам в очи. Натягнувши грубий зимовий плащ а на нього тяжке футро з медведя, натискаю на вуха велику шапку. На

дверях своєї хати прибиваю карточку і подаю до відома інтересованим, що верну наколи не зайде перешкода, за три дні.

Посідали ми. Мій фірман махнув батоном добре, так що я почув через шапку і каравана рушила вперед. Воли їдуть поволи. Вони все мають час. Фірман обявляє свій поспіх батоном, якого зовсім не шанує і не щадить.

Вивязується між нами розмова. Фірман хоч мене бачить перший раз, дуже присвоївся і задає мені таки питання: „чи я панський, чи хлопський син, з котрого я „повяту”, чи жонатий, чому не женився і т. п.“ На ці питання я відповідав коротко і з неохотою. Мій товариш подорожи це зауважав, тому змінив тему розмови. Зачав оповідати про свої канадські подвиги, але й ті мене не цікавили під такий непривітний день. Я йому перервав питанням, як довго треба їхати до дому хорого і чи не заблудить. На слова „чи не заблудить“, мій фірман обурився, заявляючи, що цею дорогою їздить вже п'ятнацять літ. Відтак зачав мені представляти досить мальовничо, що за яку годину будемо на озері, а відтак їздоху через лід з яких вісім миль, опинимося на другім березі, а звідтам вже не далеко, може яких фармарських шіснацять миль і вже в дома. Словами скоро заїхав, а воли їдуть дуже поволи. Вони все мають час.

Ми опинилися вже на отвертім полі. Як довго

Кукурузу сіють в жовтні а збір припадає на кінець квітня і початок мая.

Ще до останніх років перед вибухом світової війни було в Аргентині велике запотребування робочих рук на час жнив. Тепер однак з удосконаленням машин - жниварок, найбільші навіть лятифундії обходяться дуже обмеженим числом робітників. Модерні машини жнивварки з обслугою 3 людей (одного шофера для бензинового трактора, одного механіка для контролі косярки - молотілки і одного робітника для зашивання мішків) є в стані зібрати денно 50—60 гектарів пшениці. За собою оставляють вони готові, зашиті міхи як найстаранніше вичищеного зерна, котре треба лише відвезти до найблизчої стації чи пристані.

Розуміється що при такій господарці кошти збірки редукуються до мінімум і це дає власникам обшарів можливість віддати продукт по низчій ціні при більших зисках.

На цій машинній господарці зискали найбільше власники лятифундій, але втратив робітник, якому машини як зрештою на всіх інших ділянках, відобрали спосіб заробітку. Дальше тратять і власники малих теренів, наприклад українські кольоністи, які не можуть зі своїм дрібничковим способом управити ріллі, видержати конкуренції. Ці останні дуже часто задовжуються а згодом збувають землю, яка опинюється в руках великих багатців. Одиноким ра-

ми їхали, кілька зробили і чи ми вже на озері — годі вгадати, бо снігу всюди повно. Наші воли роблять собі дорогу та соплять тяжко. Морозний вітер продирається поволи через кожухи і я і мій фірман починаємо дзвонити зубами. Мій фірман потішає мене, що ми вже зробили одну третину дороги та що дорога буде лекша і для янас і для волів.

Снігу справді менше на отвертім полі, але зате більше снігових туманів, які забивають нам зовсім очи. Переразливий скрегіт саний перебиває своїм храпливим голосом фірман, накликуванням то піснями, а далеко - далеко від нас перекликаються вовки - каюти. Це одинокі наші товариші подорожи, що співчувають нам і не завидують цієї приємности. Ми однак їдемо дальше. Про попас свій і волів нема що думати. Я думаю лише про це, щоби добитися до якоїсь хати.

Воли наші, як запевняє мене фірман, їдуть дорогою. На дворі темніє. Не знати чи то вже вечір зближається, чи може темніє задля більшої темряви. Годинника у нас нема. Мій жолудок каже, що вечір вже недалеко. Ще три - чотири милі і ми вже на другім боці — потішає мене фірман, однак не певний є свого твердження. Тимчасом сумерк скоро залягає, так, що волів майже не видно. Я якось здрімався. Чи довго я спав — не знаю. Перервав мене цей сон крик фірмана. Я пробудився. Воли стоять. Певно попасають — думаю собі. Мій фірман

тунком для таких малоземельних власників могла бути лише кооперація.

Володимир Чубатий.

Еміграція до Франції.

Реєстрація робітників на виїзд до Франції відбувається в таких днях і місцевостях :

Львівське воєвідство: Сянік дня 3. жовтня ц.р.
Самбір „ 4. „ „
Камінка Струмилова „ 14. „ „
Львів „ 15. „ „

Станиславівське воєвідство: Стрий дня 16. жовтня ц. р.

Тернопільське воєвідство: Чортків дня 18-го жовтня ц. р.

Тернопіль дня 19. жовтня ц. р.

Про інші місцевости подамо в слідуячому числі.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6 з.

далеко десь гукає. Що це має значити? Мучить мене це явище. Врешті приходить до саний і заявляє, що ми заблудили і він сам не знає, де ми находимося. Сніговиця устала, але небо ще каламутне і не видно ані одної зорі.

Воли ходили майже цілу ніч довкруги вже раз зробленим слідом. Тепер пристали і не хочуть дальше йти. Фірман клене і спихає цілу вину на воли, я знову виную його самого. На перевелику утіху побачили ми перед собою маленьке, слабе світло. Я вже не говорю, але приказую йому їхати до цього світла. Він послухав. За короткий час ми в чужій хаті.

Маленька хатина. На причі лежать діти покотом. Газдиня, виполошена з ліжка, привитала нас радо, а до фірмана, котрого сейчас пізнала, звернулася з докором, коли почула нашу пригоду. Газди не було вхаті. Він порався вже коло худоби в стайни. Згодом увійшов і він до середини і почав мого фірмана сповідати по канадійськи. Фірман не робив собі нічого з цього, але попросив о їду. Довідався, що ми вже 8 миль від нашої ціли. Цей фармар, відколи прибув зі Старого Краю, мене першого священника витав у своїй хаті. Втішився і жалував мене, навіть хотів гостити. Я подякував за його добре серце. Мій фірман без жадної церемонії поснідав, воли також дістали своє і ми всі трохи відпочали.

На дворі вже добре розвиднілось. Мій фірман

В справі еміграції до Бразилії.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові надіслала нам до поміщення комунікат такого змісту:

„Емігруючи до Бразилії повинні купувати корабельні карти до Ріо де Жанейро, бо лише в Ріо де Жанейро може емігрант одержати білет безплатної їзди залізницею до місця праці, яке він вибрав.

Коло самого міста на острові квітів („Ілія дас Фльорес“) існує добре уладжений еміграційний готель, у якому через протяг кількох днів дають безплатне приміщення і удержання. Хто отже висідає в Бразилії в іншій пристані як Ріо де Жанейро, цей мусить сам покривати дальші кошта а ті, передовсім для більших родин є нераз дуже великі, бо Бразилія це край просторий а залізничні дороги.”

Осторога.

В тижневику „Виходзьца“ читаємо таке:

„Перестерігаємо робітників, що їдуть до Сао Павльо перед прийманням праці в підприємстві, яке будує залізницю „Емиреса Вальосо.“

Це підприємство буде тепер залізницю через приморські місцевости, в яких панує жовта пропасниця. Бажаючи як найдовше задержати робітни-

веселий, вложив люльку в зуби сипле іскрами і промовляє до волів наче батько до дітей. Воли також скорше поступають. По дорозі оповідає мені товариш подорожі, що вони з батьком не зле газдують. Мати померла два роки тому. Похоронив її польський священник. Всі люди завидували, бо це дуже трудно мати священника на похороні. Мене зацікавило, чому польський священник якраз ховав. Фірман відповів, що вони поляки. Я з досади почав робити йому докори, чому не брав і цим разом польського священника. Він якраз є на Сифтоні. Молодець заявив, що бажання хорого батька було мати того молодого священника — вказуючи на мене рукою. „Батько мій“ — каже фірман „бачили вас в Сифтоні, як ви висвячувались і тепер казали вас до них привезти.“ — На це я нічого не міг відповісти. Мовчки їдемо дальше.

Минаємо фермерські будинки, які то тут, то там розсілись попри головну дорогу. По дорозі не стрічаємо нікого, бо ніхто не відважився робити „першу дорогу“. Лише сліди вовків - каютів перехрещувались по свіжій снігови. Ранок був морозний, але гарний. Сонце викотилось велике і червоне. На зустріч біжать два пси. Це знак, що слідуєча загорода вже наша. Ми випростувались на санях. Фірман вказує мені хату, а сам випрягає воли.

Входжу до теплої хати. Хоч газдині нема, бо давно померла, як інформував мене по дорозі фір-

ків в тих нездорових околицях, підприємство не раз два місяці не виплачує їм платні, числячи на це, що робітники в побоюванні, аби не втратили належних їм грошей, будуть далі працювати при будові залізничці.”

— 0 —

Бразилія.

Передвиборча кампанія.

В цілій Бразилії ідуть приготування до виборів федерального президента. Офіційним кандидатом є дотеперішний президент стейту сан Павльо д-р Жуліо Престес. Кандидатом поступових кругів бразилійського громадянства є д-р Варгас.

Населення Бразилії.

На підставі обчислень мала Бразилія при кінці 1928. р. 42.637.000 мешканців. Найбільше мешканців має стейт Мінас Джересас — 7,985.000, найменше Матто Гроссо — 460.000. Тринайцять стейтів має населення понад мільон. Столиця Ріо де Жанейро має 2,004.000 мешканців, Сао Павльо 1,040.000, міста Ресіфе, Баїя і Порто Алегре перевищують 300 тисяч мешканців.

— 0 —

ман, але в хаті чисто. Розглядаюся довкруги, воджу оком по ліжках, шукаю хорого, нікого нема крім кота, який вмивається лапкою коло кухні. Здивувало це мене не мало. Виходжу на двір. Фірман, що був недалеко дверей, неспокійно глядить мені в вічі. Яку хвилину не говоримо до себе. Відтак на моє питання, де хорий батько, поглянув на стайні і не знає, що відповісти. По хвилині зобачили ми старенького чоловіка, що ніс клопот сїна. „Це мій батько“ — каже фірман до мене. Вергаємо до хати і чекаємо на хорого.

По якімсь часі входить газда. Старий спрацьований чоловік. Дуже сердечно привитався зі мною і заявив, що був дуже хорий і чекав на мене. Журба за худобу, що може з голоду згинуть, не дала йому лежати і він хоч не змагає, вставав, щоби обійти її. Думав, що священник не приїде в таку заверюху скоро і йому вкучилося так довго лежати в ліжку. Нині чується трохи краще. Цей чоловік зробив на мене дуже гарне вражіння. Я висповідав старенького, наговорився з ним доволі. Вернув того самого дня о півночі на Сифтон, але вже не волами, тільки добрими кіньми.

Я забув скоро прикрі пригоди тої подорожі, бо чув душевне вдоволення зі стрічи зі стареньким фермаром. Чи цей добряга ще жиє — не знаю.

— 0 —

Канада.

Пожежі лісів.

Через пару послідних тижнів з усіх усюдів Канади де тільки є ліси, приходять донесення, що ліси горять. Горять ліси в північній Манітобі, де проспектори шукають за копалинами, горять ліси між озерами і на схід від озер, де зарезервовано їх для трачок та для виробу паперу, горять ліси в північній та західній Онтеріо. Через пожежі лісів мало що не пішло з димом 23. серпня купелеве місто Вінніпегу, Вінніпег Біч; вратовано його тільки викликанням прислуги до гашення пожежу.

Ліси горять і в північній Саскачевані, не говорячи вже про Бритиш Колумбію та Алберту, де пожежі лісів є ще більше звичайним явищем.

Пенсії для старців.

Пять провінцій Канади — Онтеріо, Манитоба, Саскачеван, Алберта й Бритиш Колумбія — запровадили пенсії для старців. Фонди дають Домініяльне й провінціональні правительства спільно. Щоби дістати пенсію у віці 70 літ, аплікант мусить жити в Канаді через двацять літ.

Населення Канади.

Урядове статистичне бюро Канади сповіщає, що в дні 1. червня 1929, Канада мала 9,796.000 населення — около 138.000 більше, як рік тому назад. За останніх девять років населення Канади зросло на більше як один мільон. Переписом в 1921 році нараховано було 8,788.483 осіб.

За виїмком острова Принс Едвард і території Юкон, всі канадійські провінції мали збільшення людности в останнім році. Найгустіше заселеними є Онтаріо і Квебек і в них був найбільший приріст населення в тім періоді.

Кріза в Америці.

З приводу дискусій про фермерське положення в Злучених Державах пише відомий економіст О. Е. Бейкер:

„Одною з основних причин затяжної кризи в американськiм хліборобстві є очевидний факт, що фарми продукують більше ніж населення потребує і може спожити. Цифри показують, що від війни хліборобська продукція попередила приріст населення о яких п'ятьдесят відсотків. З кожним роком та продукція збільшується швидше ніж прибуває населення, хоч вменшується і кількість фарм і число людей працюючих на фармах і навіть по трошки засівний простір. Розуміється, того розвитку ніхто не міг передбачити. Поселенці на фармах захопили під управу стільки землі, скільки в свій час треба було і з надією, що як населення буде рости, то й

потреба на земельні продукти буде більша. Та ще не так давно, перед війною, ніхто не думав, що приріст населення не все буде такий великий як доси, а то, як тепер здається з часом він може зовсім припинитися. З другого боку ніхто не передбачував, що автомобілі та трактори звільнять під збіжжа цілу масу землі, яка досі служила як пасовисько або давала тільки пашню для коней і мулів, та що нові хліборобські методи подвоять і потроять продукцію. Засів пристосовано до ґрунту, так, що рілля дає багато більший урожай, расові молочні корови та воли на випас дають більше молока і мяса, хоч раціональна годівля вимагає не більше, а то й менше корму, і таке інше.

Рахують, що ще на найменше яких десять літ для вигодування населення Америки вистарчить тої землі, що тепер зайнята під фармами. Не всі фармери управляють всю свою рілну землю а окрім того яких сто мільонів акрів пасовиськ вимагає тільки висушення (дренату) та вичищення, щоби теж перемінитися в родючі лани. Щойно після 1940. року може треба буде більше рілли, та такої землі, яку ще можна культивувати, Америка має ще більш ніж п'ятьсот мільонів акрів тай то ледви коли буде треба культивувати її всю. Колиб тільки половину її додати до теперішних управлених просторів, то вистарчить для населення в 200,000.000 душ. А що можна сподіватися, що нові наукові хліборобські методи і відкриття тай сама практика все далі будуть збільшати продуктивність земельного господарства, то мабуть вистарчить і одна четвертина. А більш ніж двісті мільонів душ населення Злучені Держави ледви коли будуть мати.

До недавна загальна думка була така, що населення все зростає в однаковій мірі та що і в Америці може воно зрости до такої міри, що не стане землі, щоб усіх вигодувати. Та в останніх роках статистики обрахували, що чим більше людности в яким краю, тим менше вона зростає і що Злучені Держави, так-же як Західна Європа, наближуються вже до того часу, коли людности взагалі перестане перебувати. Рахують, що в Америці той час прийде, за яких 50 до 75 літ, коли населення буде яких 175 до 200 мільонів, і тоді воно перестане рости.

Через іміграцію американське населення до недавна обіймало великий відсоток людей молодих, які чим далі все старіються і через те скоро вже мусить збільшитися відсоток смертности. За те відсоток уродин (скільки людей родиться порівнюючи з загальним числом населення) вже зменшається і від 1920 року зменшається досить швидко. Рахують, що за час після 1915-го року припадає на тисячу душ населення що року майже п'ять уродин менше, ніж до того часу, а коли зменшиться їх ще раз стільки, то вже й приросту не буде. Деякі статистики та біологи пояснюють те зявище зростаючим добробутом країни. Чи так є і передовсім чи так далі буде, годі певно сказати, але доси американська статистика населення показувала, що в так

званих багатших стейтах відсоток уродин менший, а в бідніших більший. В кожному разі воно свідчить, що зріст населення не йде рівномірно з продукцією харчів і тим більше не мусить її перегнати та що дуже неправдоподібно, щоб і за сотні літ в Америці населення було більш ніж може вижити на її земельних просторах.

Мясна індустрія в Америці.

Мясний промисл є одною з найстарших американських індустрій і веде свої початки ще з тих часів, коли по американських преріях паслися табуни диких волів. В ті часи різники і купці різали худобу, а що збуто на м'ясо не було так близько, то це м'ясо треба було солити, сушити, вудити і тоді тільки воно могло вивозитися на далекі ринки для збуту. Ще в 1640 році купець з Масачусетс, Пінчон, вивозив і продавав м'ясні продукти до Західньої Індії.

З часом і розвитком американського господарства, яке розвинуло на заході і в центрі Америки, м'ясна індустрія розвинулася і зосередилася теж головню в тій частині краю. Тепер головним центром м'ясної індустрії є Шикаго і по трохи Кенсас Ситі, Омага, Бофало, Синсинеті та Милвокі.

Колись це був зимовий промисл, бо забивали худобу і робили всі солонини і вудженни тільки в зимі, а з 1880 року, відколи завели на поїздах вагони - ледівні, величезні бойні працюють і виробляють всякі м'ясні продукти літо й зиму, а в тих вагонах - ледівнях вони розходяться свіжими по всій Америці.

Теперішні різні чи бойні худоби, це просто чудо техніки. Беруть вола чи свиню просто з пасовиска, гонять на залізницю, заганяють у вагон і везуть, скажім, в Шикаго. В дорозі годують і напувають, а за день чи два потяг заїжджає просто перед різню. З вагонів худобу випускають і, провіривши стан здоровля державним ветеринаром, заганяють на такий поміст, який везе її просто під електричний обух. Електричним молотом моментально вола убивають і тут його зараз зачіплює залізна ключка, що спускається над ним під колесо, яке біжить по дротах високо і тягне його на місце, де одна машина здирає шкуру, в другім переділі друга машина відрізує голову, і третя випускає бебехи, і таким робом жива худобина за яку годину убита, очищена, покраяна, розсортована і запакована, зовсім готова в дорогу на ринок, що десь є на другім кінці Америки. І все це робиться машинами, розуміється при помочі людських рук.

Більша частина м'яса йде на ринок у свіжій виді, але величезна сила м'яса уживається на всякі консерви, вудженни та солонини. Консервоване м'ясо, солоне, морожене чи вуджене, може держатись свіжим і здатним до ужитку на харч довго, його мо-

жна висилати на заграничні ринки на продаж, але воно не має смаку ані тої поживи, що свіже м'ясо.

Такі самі технічні удосконалення в різнях, де свиней ріжуть. Тільки їх не вбивають електрикою, а ріжуть. Від тої хвилі, коли свиню пхають під ніж, за одну годину в переділі зовсім протилежнім виходить вона в виді ковбас, сальцесонів, шинок ітп.

Всяку домашню птицю теж масами ріжуть і заморожують зараз і так розсилають по цілій Америці.

Головною поживою людства від давніх давен було м'ясо. Хімічно м'ясо складається з води, білка, товщу. В деяких родах м'яса, як птиць, є багато так званих вітамінів, що є дуже пожиточним для людини.

Теперішні знавці людської поживи поручають їсти як найменше м'яса, а більш ярини, молока і всяких каш.

Іміграція до Америки.

Державний департамент у Вашингтоні оголосив огляд еміграційного руху до Злучених Держав на протязі останнього урядового року, від першого липня 1928 до кінця червня 1929.

Напротязі того року всі європейські краї вицерпали свою „квоту”, значить: прислали стільки імігрантів, скільки для них допускає американський еміграційний закон, за виїмкою одної Ірляндії.

Найбільше емігрантів, а саме 51,227, прибуло з Німеччини. Це власне вся німецька квота. Таксамо всю свою квоту на 34.000 душ використали переселенці з Великої Британії. Ірляндія прислала 22.096 емігрантів, але хоч ірляндська еміграція в Америку не зупинялась, то цього року 6.471 віз, призначених для неї, лишилися незужитими.

Із Швеції прибуло напротязі року 9.561 емігрантів, з Норвегії 6.453, з Польщі 5.982, з Франції 3.954, з Італії 3.845, з Чехословаччини 3.076, з Данії 2.789, з Росії 2.248, з інших країв ще менше, але всюди стільки, скільки могло увійти в признану їм квоту.

Більшу частину всіх квот використали батьки американських горожан та родин законно допущених чужинців, які мають першенство перед іншими імігрантами. Жінки та малолітні діти американських горожан можуть приїздити свобідно, поза квотою.

Десять маленьких країв в Африці та Азії, яким закон допускає по сто віз, зовсім їх не зужили. Ніхто не старався про дозвіл приїхати в Америку і ніхто звідтіля не приїхав.

**Читайте і поширюйте
„Українського Емігранта”!**

З діяльності Т. О. Н. У. Е.

Центрاليا Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львої полагодила в місяці липні і серпні 510 справ.

Бюро в Тернополі полагодило в тому самому часі 1144 справ.

Кружок в Станиславові полагодив в тому самому часі 185 справ.

Кружок в Самборі полагодив в тому самому часі 116 справ.

*

Дня 23. серпня відбулися в Самборі Загальні Збори Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. По зложенні звіту з діяльності, який зібрані прийняли з признанням до свого відома, вибрано новий виділ в такому складі:

голова: д-р І. Рогуцький
секретар: Евген Рудий
касієр: Юлія Кульчицька.

*

Бюра Товариства Опіки над Українськими Емігрантами містяться в таких місцевостях:

Львів, вул. Городецька ч. 95. І.
Тернопіль, вул. Пилсудского ч. 6.
Станиславів, вул. Лелевеля ч. 2.
Самбір, вул. Шопена ч. 6.

ХРОНІКА.

Ринок праці. В часі від дня 31. серпня до дня 7. вересня Державні Уряди Посередництва Праці в Польщі зареєстрували 90.325 пошукуючих праці. Підмогу одержало 40.667 безробітних. Працю одержало 4.728 осіб.

Жнива в Польщі. По приблизним обчисленням в часі цього річних жнив зібрано в Польщі 17 і три чверти міліона сотнарів пшениці (минулого року 16 міліонів), 67 і три чверти міліона сотнарів жита (минулого року 61 міліонів), 14 і пів міліона сотнарів ячменю (минулого року 15 і пів міліона), і 25 дві третих міліона сотнарів вівса (минулого року 25 міліонів).

Автомобілем по воді. Рікою Ред із Вінніпегу до Вінніпег Біч на озері Вінніпег вибрався український

переселенець, учитель з Бруклендс, Степан Кравчик. Автомобіль - човен це винахід учителя Кравчика. Спочиває він на двох понтонах а мотор пускає в рух звичайний морський пропелер. Автомобіль - човен пливе зі швидкістю 10 англійських миль на годину.

Трагічний випадок. Український переселенець Семен Політил працював разом із жінкою на фабриці, а в дома остало двоє дітей. Одно в колисці а друге мало 13 літ. Нараз загорілася хата. Заки прибули пожежники і угасили вогонь, наймолодша дитина так попеклася, що того самого дня померла. Родина Політилів мешкала у Ендікат Н. Й. в Зєдинених Державах Америки.

Медвідь зів дитину. Недалеко Вінніпегу в Канаді стався сумний випадок. Одного дня жінка фермера Гюричука, понесла свому чоловікові обід в поле. Коли повернула до хати не застала своїх дітей в хаті. Шукаючи за ними, побачила вона, як недалеко фарми доїдав медвідь її трилітню дівчинку. Двоє дітей уратувалися тим робом, що втікли на сусідню фарму.

Посмертна згадка. У липні цього року померла в кольонії Іваї, в Бразилії Катерина Шпалір. Прожила 41 літ. — На кольонії Марешал Маллет померла Катерина Максимів, в 72 році життя. До Бразилії прибула разом із чоловіком перед 40 роками.

Б і р ж а.

Гроші.

Американський доляр 8.88.50—8.89 00, канадійський доляр 8.80.50—8.81.00, чеська корона 0.26.33—0.26.50, австрійський шілінг 1.25.00—1.25.50, румунський лей 0.05.00—0.05.25, французський фр. 1.71.50—1.72.00, фунт штерлінгів 43.300.00—43.50.-, радянський червінець 17.00—17.50.

Золото: 20 корон 36.30.00—36.60.00, 20 франків 34.20.00—34.50.00, 20 німецьких марок 42.00.00—42.40.00, 10 російських рублів 46.00.00—46.40.00.

Срібло: Австрійська корона 0.62.50—0.63.50, 5 австрійських корон 3.24.00—3.30.00, австрійський фльорен 1.62.00—1.65.00, російський рубель 2.60.00—2.65.00, копійки за рубель 1.30.00—1.35.00.

Присилайте передплату!

Читайте і поширюйте „Українського Емігранта”!

З М І С Т: Полишені жінки. — Лікарські оглядини емігрантів. — Дещо про Аргентину. — Еміграція до Франції. — В справі еміграції до Бразилії. — Осторога. — Бразилія. — Канада. — Криза в Америці. — Мясна індустрія в Америці. — Іміграція до Америки. — З діяльності Т. О. Н. У. Е. Хроніка. — Фейлетон.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільраїса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в Тернополі вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

На мертвій точці.

Переселення і лихий економічний стан ще перед війною спричинив еміграцію наших селян у світ за очі. Війна здержала цей гін і щойно два роки тому по урегульованні відносин в поодиноких державах за морем еміграція набрала на силі і знову масово почали емігрувати наші селяне до таких країв як Канада, Зєдинені Держави Америки, Аргентина і частинно Бразилія.

Еміграційна політика в поодиноких державах спричинила, що еміграція до поодиноких вище згаданих країв чимраз більше є утруднена. Уряди заморських країв стараються спроваджувати до себе економічно сильний елемент і найбільш податний до примінення до місцевого населення а також лекше підпадаючий денаціоналізації.

Канада поділила емігрантів на бажаних і небажаних і між небажаними вмістила всі славянські народи а між ними і українців. Вона старається різними перепонами здержувати еміграцію славянських народів а між тим і українського народу до Канади. Рівнож на цілі має Канада спровадити до себе сотки тисяч безробітних англійців з Англії і поселити їх на

вільних землях Канади. Ця політика спричинила упадок числа емігруючих до Канади українців з вісім на чотири тисячі душ в тому році.

Зєдинені Держави Північної Америки впускають смішно мале число по державам до себе. З Польщі не виїзжає річно більше як около вісім тисяч на основі ріжних обовязуючих приписів, так що Зєдинені Держави можна уважати за замкнені для еміграції з Польщі.

Південноамериканські держави до недавна загалом не ставили ніяких обмежень для еміграції до своїх країв і щойно того року аргентинський уряд обмежив еміграцію до цього краю до категорії рільників з тим, що інші професії можуть їхати лише на основі спеціальних дозволів, зглядно на основі піменених візвань з Аргентини.

Вище згадані труднощі спричинили, що минулого року виїхало около трийцять тисяч емігрантів до Аргентини з цілої Польщі а в тім майже половина українців. Цей масовий приїзд спричинив, що робітники не могли відразу найти працю в Аргентині і спонукав польський уряд до визначення певного місячного контингенту на видачу паспортів на виїзд до Аргентини. Ця постанова вменшила еміграцію до

Аргентини майже на половину. Лишилася вільною лише Бразилія, де однак робітник не може працювати власних рук доробитися грошей і де є лише вигляди для родин, що переселяються на сталий побут. Для того масова еміграція поодиноких робітників до Бразилії не має виглядів.

Крім цих заморських еміграційних теренів лишилася ще еміграція сезонних робітників до Німеччини і до Франції, яка однак не є в стані помістити мас емігрантів, що рік-річно виїжджають.

Ці всі зарядження спричинили, що майже половина тих, що бажають виїжджати, не може емігрувати бо не має куди, а в краю не може дістати заняття і не може вижити. У вишуканні можливостей виїхати тим людям мусять прийти в поміч два чинники а саме: уряд з одної сторони і суспільні організації поодиноких народів з другої сторони. В першій мірі уряд мусить старатися побороти перешкоди, які поодинокі держави ставлять нашим емігрантам в переселюванні до їх країв а спеціально до Канади, де з усіх еміграційних країв заробітні вигляди є найліпші. З другої сторони суспільні установи поодиноких народів, що займаються опікою над еміграцією мусять потворити свої організації по всіх еміграційних краях, де вигляди для наших емігрантів є корисні а також потворити бюро посередництва праці для ново прибуваючих емігрантів і давати їм охорону в нових умовах життя. Ті організації мусять також переймити на себе ініціативу

творення шкіл для своїх як також культурні і економічні товариства. Цю роботу будуть могли суспільні організації зробити лише при піддержці уряду і лише тоді маси емігрантів не будуть наражені на безробіття а край одержить величезні капітали зароблені емігрантами на місці, бо тепер дуже часто безробітним емігрантам мусить ще край посилати грошеві підмоги.

Лише так переведена акція може урегулювати вплив емігрантів і принести хосен так їм, як і країні. Коли це не буде зроблене, то еміграція мимо цього що держава має можливість її регулювати, буде дикою, вже на місцях де емігрант опиниться, бо він не буде мати можности найти якусь працю та буде виставлений на всякі визиски і шикани місцевих чинників, не знаючи мови і законів нового еміграційного краю. Цю справу кладеться на серці і під розвагу як еміграційним організаціям, так і урядових чинників.

Кріза і еміграція.

Що цілий цивілізований світ переживає сьогодні зтяжну економічну кризу, цього не треба навіть доказувати. Кожний бачить це наглядно. Але першим і найважливішим проявом цієї кризи, є страшне безробіття, котре панує по всіх краях. Число безробітних не є постійне. Змінюється воно відповідно до кон-

І. Кмета - Ефимович.

Мати.

Ой, яка заклопотана стара Христина! Ноги прямо мліють. Натупалася за день.

Та й ніч — хіба-ж був сон? Підпирала комин на печі сухою спиною, до ранку проплакала, продумала.

— От і май, стара Христино!.. Справляй свято, діти до Канади їдуть... Не свято, а поминки... Отак буде вірніше... Бо-ж не приїдуть до дому, очей матері не затулять перед смертю, не побачить їх більше...

Та хоч би ті діти лихі були... Хоч би Хведір їхав був, однак добра з нього не бачити, а цей-же роботящий, тихий, словом не обидить...

Сидить на лаві проти печі. В хаті пахне борщем — докидає... Жареним мясом.

— До вона в світі тая Канада?... І яка вона, в золоті, чи що? Що всі пнуться туди...

Ой, леле! Колиб хоч добре їм було.. Колиб землі хорошої мали хоч десятинок пять, як у батька було. З таким шматочком можна прожити, а Василь роботящий, не ледачий... А може ще й великим хазяїном стане? Може машинерію придбає... і „ахтонобилю” оту, як у місті бігає?.. Ой-ой! Не впізнають Христининого сина... А так! Не дармаж виплакала стільки сліз, не дарма ночей не спала... Виряжала...

А може дасть Біг і приїде колись, або онуки — паненятами... Тай побачить ще їх вона, та й радітме перед сусідами?..

Усміхнулась.

Борщ почав збігати. Взялася одсувати.

* * *

Пізнього вечора діти одїжджали.

Небо зоряне. До стації десять верстов.

У дворі прощалися.

Благословляла сина, обнімала онуків, невістку. По мідному лицю котилися гарячі горошини сліз. Без ліку.

— Дітоньки! Не забувайте... стару... матір... Приїдьте... Василю, синочку... Тиж дивися, щоб гарну землю приглянув...

— Ой, Христино! Сиротою вмирати тобі... Добрих дітей Канада забирає... Та хоч би жилося там гарно...

Прощайте, прощайте, дітоньки!..

Віз заторохтів.

Поїхали...

* * *

Скоро родичі повернули в хату. А Христина ще вийшла за ворота.

Дивиться в оксамитну далину. Тихо... Не видно дітей...

Сльози душать стару, — чи буде їм добре на тій далекій чужині...

кон'юктур на ринках праці, має воно сезонний характер. Змінюється кон'юктура, наступає повна поправа, тоді й число безробітних маліє, діється навпаки, тоді число безробітних більшає. Ситуація сьогодні того роду, що число безробітних на цілому світі виносить кільканацять мільонів.

Де лежить найбільша й найважливіша причина цієї кризи й безробіття?

Полишаємо на боці менше важні, хоч загально відомі причини безробіття, як наприклад, наслідки війни, конкуренційні змагання світових держав за нові ринки збуту і т. д. Звернім увагу на найважливішу. А є нею так звана раціоналізація продукції. На чім вона полягає?

Переживаємо момент постійного удосконалювання машин. Машини чим раз кращі, вони втискаються всюди, де досі працювала робоча сила чоловіка а тим самим цю робочу силу чоловіка витискають. Чоловік стає потрібний лише для обслуговування машин, а саму працю виконує машина. Бачимо це в усіх ділянках промислу, бачимо це також в рільній господарці.

Не диво отже, що попит на робочі людські сили стає чимраз менший і тому так скоро зростає число безробітних.

В парі з тим бачимо ще одно явище, а саме приплив сільського населення до міст. Недостача землі й недостача праці на риллі, примушує зайвий сільський елемент тікати до міст, в надії, що там знайде він працю і лекший прожиток, аніж на селі. Однак наслідком цього, що по містах і так піддостатком вільних рук до праці, цей напливовий сільський елемент лише збільшує число безробітних.

І перед війною витворювався зайвий робочий матеріал і перед війною були моменти хвилевого безробіття, але вони не давалися так діймаючо відчувати. Заряджувала тому свобідна еміграція. Перед війною Зєдинені Держави Америки приймають свої межі коло одного мільона переселенців, Канада коло 160.000 осіб, Бразилія коло 110.000 осіб. Крім цього приймають переселенців Аргентина та в поважній кількості Сибір.

Сьогодні відносини сильно змінилися. Закони, які видали різні еміграційні держави, положили край свобідній еміграції. Обмежена сьогодні еміграція до Зєдинених Держав Америки, до Канади а навіть до Аргентини. Поважніший вплив людського матеріалу з переселених країв Європи сьогодні майже виключений.

Це загострює ситуацію, це спричинює, що економічна криза в багатьох державах Європи приймає затяжний характер.

Надіятися на поворот часів свобідної еміграції сьогодні нереальне. Не лежить це зовсім в інтересі іміграційних країв — під тим оглядом грають тут ролю не лише економічні але й політичні моменти.

Ситуація однак не є без виходу. В інтересі еміграційних країв, тобто тих країв, що мають зайвий людський матеріал є, шляхом дипломатичних посу-

нень вимоги на іміграційних краях, щоби ті допускали в свої межі більшу кількість емігрантів. Тереном цих домагань мусять бути міжнародні еміграційні конференції заінтересованих в еміграції країв. Економічна криза не є явищем у одному краю, але це є явище спільне всім краям. Тому й зарядження тому лихові мусить мати міжнародний характер.

Науковий Еміграційний Інститут.

У Варшаві існує вже четвертий рік Науковий Еміграційний Інститут, якого цілком є досліди над еміграційними та колонізаційними питаннями. Повстав завдяки заходам професора університету д-ра Заленцького, відомого автора багатьох наукових праць з ділянки еміграції.

Діяльність Наукового Еміграційного Інституту полягає в першій мірі на видаванні „Еміграційного Квартальника“, якого досі вийшло кільканацять томів. В цьому журналі містять свої праці численні автори, відомі в науковому світі, на найрізноманітніші теми еміграції та колонізації. Крім цього Інститут видає чимало оригінальних праць окремими книжками та уладив цілий ряд викладів для ширшого загалу.

Інститут, як такий, не бере участі в яких небудь практичних акціях звязаних з еміграцією і його ділянка праці виключно наукова. Душею Інституту є його генеральний секретар проф. д-р Заленцький, який присвятив багато праці і енергії, щоби з нього зробити справді поважну, на європейський лад закроєну наукову інституцію.

З українців у склад Наукового Еміграційного Інституту входять редактор І. Івашко і секретар Т. О. Н. У. Е. д-р В. Константинович.

Про аренду землі в Аргентині.

Всі добрі землі в Аргентині пригідні під управу рилі чи годівлі худоби вже від давна мають своїх законних властителів. Державні землі призначені урядом під колонізацію є це або землі гіршої якості, які вимагають дуже великого вкладу праці і капіталу, або праліси позбавлені на разі всякої комунікації, а тим самим не представляючи жадної вартости. Господарити на таких землях не оплачується просто тому, що кошти перевозу продуктів з тих земель, пожирають весь евентуальний зиск. Колоністи на віддалених державних землях в Аргентині, як і по всіх інших краях Америки можуть числити на якийсь зиск лише в близкій або дальшій будучности, залежно від обставин.

На скоріщі зиски можуть числити арендатори доброї землі. Аренда земель практикується в Арген-

тині дуже часто, тому що власники великих просторів урожайної землі не в силі самі всего експлуатувати або через недостачу відповідних капіталів або не хотючи ризикувати. А треба знати, що це ризико є куди більше як в Європі ізза несталости клімату. Головно часті посухи нищать нераз цілими роками під - ряд засіви і допроваджують рільників до руїни. Тому для такого власника є більше корисним землю арендувати в малих частках по 150 — 200 гектарів, побираючи чинші без ніякого ризика.

Арендувати землю можна за готівку, або за участь в плодах. Аренда за готівку дає звичайно кращі успіхи, але вимагає великого капіталу. На неї можуть собі дозволити лише старі арендатори „чакареро“, які посідають капітал в рільничих машинах і худобі, (мають власний інвентар), як трактор, плуги, борони, сіялки, молотілки, які при тамтешнім, екстензивнім засобі господарки є конче потрібними, а які при нинішніх цінах коштують тисячі доларів. Сама молотілка, якої звичайно тепер уживають, коштує 3—4 тисячі доларів.

Але самі машини то ще не все. Треба мати відповідну кількість коней, упряжі, возів, дроту на огорожу, стовпів, вітракову помпу для поєння худоби а врешті матеріал на хату, яку можна би переносити з місця на місце, тому що треба що 2 — 3 роки змінити землю, а дочислити до того чинш за землю, досить високий бо в центральних, урожайних провінціях 30 — 40 пезів від гектара, тоді виходить, що без капіталу до 10.000 доларів (20.000 пезів) до такої аренды братись не можна. Очевидно не мусить цілий капітал бути в готівці, бо в Аргентині легко дістати кредит, але бодай третину конечно треба мати.

Найбільше арендують в цей спосіб землю італійці, а потім німці, які творять цілі колонії арендаторів, звичайно на землях того самого власника, знаходяться між собою, відвідують, женяться і хоч живуть розкинені по широких землях — творять щось в роді нашого села.

Попробую зобразити життя - буття такого „чакарера“.

Великі лятифундії оголошують в часописах про скількість, якість і положення землі до диспозиції арендаторів. Як я вже зазначив, до аренды потрібно великого капіталу, а що дуже мало знайдеться охочих ризикувати в той спосіб більший капітал, тому такі власники землі змушені уділяти кредитів.

Тому такий кандидат на „чакарера“ мусить мати добрі рекомендації, а потім добрих ручителів.

Щойно тоді може робити умову і підписувати контракт. О скільки хто не знає аргентинських відносин, не має свояків чи знайомих „чакарерів“ то хочби й мав відповідний капітал, йому дуже трудно дістати в аренду землю а з другої сторони хочби і дістав, то наражався би на велике ризико все стратити.

„Чакарери“ становлять властиву сільську верству на аргентинських просторах. Верства ця, яка

нині є досить чисельна, датується від недавна, яких 60 — 80 літ і творить своєрідні середовища звязані з властителем землі, а потім з національністю „чакарерів“. Візьмім для прикладу, що якийсь пан „Акос та“ став перед 80-ма роками власником 20 квадратних миль простору доброї урожайної землі. Власник старався очевидно ці землі використати через за-господаровання, спершу безпосередно при помочи наємної праці, яке не все оплачувалося, бо робітник був за дорогий, потім, допускаючи до участі в зисках тих власне робітників. Власник давав землю і інвентар — а робітник працю. Такий робітник називався „медіанеро“ — спільник. Землі було підостатком і доброї якості — тому і такі „медіанеро“ дуже часто скоро збогачувалися і стягали звичайно свояків-земляків з Європи і в той спосіб з часом поселилися на даних землях цілі десятки родин і свояків, обіймаючи чимраз ширший округ. Друге покоління тих „медіанеро“, продовжує заняття батьків все на тихже самих землях, хоч вже на дуже гірших умовах. Коли батьки платили чинш за землю дуже незначний і то в натураліях, діти платять вже чинші дуже високі і то в готівці і не називаються вже „медіанеро-спільниками, а перемінилися в посесорів - арендаторів „чакареро“, які покрили густою сіттю землі даного власника. Великий процент з тих „медіанеро“ і „чакареро“ подороблялися при добрих конюнктурах, величезних маєтків, багатьох набуло землю на власність, стали мільонерами, але загал працює дальше на чужій арендованій землі. Головно після війни ситуація „чакарерів“ сильно почала погіршуватися з року на рік ізза сильно вишрубованих чиншів і „чакра“ це є праця на арендованім ґрунті тепер дуже мало оплачується. Держать її лише тому, що посідаючи потрібний інвентар і знаючи то заняття — вже до того життя привикли.

„Чакареро“ нині вже не доробляються, або дуже мало, але живуть добре, вільним, здоровим життям, подібним до життя посесорів на наших фільварках. Одно, чого їм до цього бракує, це дім. Живуть, навіть нераз порядні богачі, в нужденних ліпняках, щось в роді наших хлівів чи стоділ на Поділлі. Низенький будинок, з низьким дахом критим соломою, стіни городжені хворостом, обліплені глиною, два три малі віконця, дуже часто закриті лише віконницями з дощок, в середині поділеній поперечними стінками на дві чи три кімнати, без стелі, підлоги — от звичайна домівка „чакарера“. Хата — „ранчо“ білена тільки зі середини, рідко коли зовні, робить вражіння страшної нужди. В дійсности однак зовсім ніякої нужди нема, бо хата служить їм лише для холоду від сонця і від дощу. Зими, снігів, морозів — нема. Постійно тут тепло.

А по друге така хата є і мусить бути так збудована, щоби в кожній хвилині її можна було перенести на друге місце. В Аргентині рідко коли сіють на тім самім місці більше як два рази під ряд і „чакареро“, який сіє пшеницю і кукурудзу, по жнивах мусить забратися з ґрунту і перейти на інший учас-

ток. Тоді розбирає хату пакує на вози шість чи вісім стовпів, чотири платви, поставив, прикрутив шуруби, на це крокви і... хата готова. Лише обліпить стіни і покріє солом'ю чи травою, а зверху (по соломі) звичайно цинковою бляхою.

Це нічого не перешкаджає, щоби в такій хаті не було нераз дуже порядних меблів і скринь випакованих всяким добром (аргентинці люблять і вміють добре вбиратися). Зараз-же розтягають над тою будою антену від радіа і слухають концерту з Буенос Айрес.

Зараз коло хати ставлять велику шопу „гальпон“, для поміщення рілничих машин, авта, возів, візків, упряжі і т. д. До того якийсь курник, якась будка, — і вже все обійстя „чакарера“.

Бракує лише огородити дротом, засадити кілька верб чи топіль, зробити городчик з квітами і ждати других переносин.

Життя „чакарера“ в нічмі не подібне до життя нашого навіть найзаможнішого селянина.

Праця на ріллі, хоч це його головне заняття, займає „чакарерові“ дуже мало часу, тому, що все робиться при помочі удосконалених машин. Вільний час проводить „чакареро“ на ловах, гостинах і забавах. Звичайно кожний з членів родини має свого верхівця, не виключаючи жінок, які мають також далеко менше праці від наших. Хліба в хаті ніодна жінка не пече. Хліб розвозить по „чакрах“ пекар з найближчої пекарні. Штука прядження там не відома. Запасів на зиму, як у нас, не роблять, бо зими нема.

Щодо кухні, також багато клопоту господині не мають, бо головною поживою є м'ясо, а крупи, макрони і всякі приправи привозить газда вже готові з міста, і то завжди в великій кількості, щоби ви-старчало на кілька місяців.

Діти ховаються на свіжій повітрі, на сонці добре відживлювані і тому ростуть загально кремезні і здорові.

Взагалі життя на лоні природи, вільне від наших щоденних дрібничкових турбот — витворило з „чакарера“ спеціальний тип, з лагідною вдачею, дуже чесний, гостинний, готовий допомогти ближньому, а передовсім дуже словний, тому, що їм постійно приходится мати діло з кредитом, так зі сторони власника ґрунту, як також великих торговельних фірм, де побирають на кредит все потрібне до хати а платять щойно по проданню збіжжа, що приходиться по жнивах, раз в рік, а як жнива зле випадуть — то і раз на 2 або й 3 роки. Та хочби і жнива пропали — то „чакареро“ кредиту не тратить, бо всі знають, що по перших добрих жнивах він все солідно сплатить.

Одним словом — „чакареро“ це нині найбільш солідна верства серед аргентинців і велика шкода, що ізза захланности лятифундистів вона щораз більше підупадає.

В. Чубатий.

Громадянство в Канаді.

Громадянство в якомусь краю можна мати або зраці уродження в якомусь краю, або по родичах, або врешті на основі спеціальних старань. В Канаді кожний може стати громадянином вже по п'яти роках побуту; зі старого громадянства не треба звільнюватися, бо тратиться його автоматично. Хто перебуває вже п'ять літ в Канаді й хоче стати громадянином, повинен зголоситися до найближчого повітового суду („County Court“) і там зложити відповідне подання. У поданні мусить бути зазначена назва корабля, на якому емігрант прибув до Канади, а також день і місце причалення.

По впливі трьох місяців від хвилини внесення першого подання петента взивають до судді, котрий його переслухує. По п'яти місяцях (від хвилини внесення першого подання) отримує емігрант з Отави (столиці Канади) папери, на яких емігрант власноручно випишує присягу на вірність королеві (найвищим володарем Канади є англійський король). Ці папери, потверджені нотарем, або комісарем, відсилає емігрант а потім дістає вже громадянські папери.

Кошта вироблення тих паперів є невеликі і вносять п'ять доларів. Треба їх зложити, коли підписується перше подання.

Пораду, як виготовляти ті папери, може дати кожний адвокат, нотар або державний комісар. Діти апліканта, що мають низче 21 літ, стають громадянами разом з батьком. Так само і його жінка.

Справа одержання громадянства тягнеться ледви пів року, є легка й не дорога.

Чи повинен емігрант стати канадйським громадянином?

Так! Коли хтось живе в якомусь краю п'ять літ, то певне і дальших п'ять літ буде там мешкати, а деколи й ціле життя. Тому краще йому там стати громадянином, бо тоді має прово голосу, може впливати на політику краю і т. д. Крім права голосування канадйський громадянин має ще цілий ряд прав дуже важних і корисних. Тому кожний емігрант, який думає довше мешкати в Канаді, повинен старатися стати канадйським громадянином.

Еміграція до Франції.

В попередньому числі нашого часопису подали ми до відома бажаючим виїхати до Франції на сезонні роботи, що рекрутація робітників на терені тернопільського воевідства відбудеться: в Чорткові дня 18 жовтня і в Тернополі дня 19 жовтня.

Державний Уряд Посередництва Праці в Тернополі в порозумінні з Генеральним Французьким Іміграційним Товариством у Мисловицях ці реченці змінив, так що рекрутація на терені тернопільського воевідства відбудеться в таких днях і місцевостях:

Чортків дня 17 жовтня в міському уряді.

Тернопіль дня 18 жовтня в Д. У. П. П.

Робітники зарекутовані в повищих днях відідууть до збірної стації в Мисловицях дня 22 жовтня транспортом з Тернополя.

Сільське господарство на радянській Україні.

Площа цілої радянської України займає 451.584 квадратних кілометрів. Поділ землі на різні роди ужиткування в процентах і загальних числах є такий :

Орна земля	6.7 проц.
Сіножать	4.3 „
Ліс	8.8 „
Інші роди	6.7 „
Садиби	5.3 „
Неужитки	7.9 „

В 1928-9 році з орної землі під управою було около 24.500.000 гектарів.

Видайність з одного гектара землі виносила на селянських землях пересічно в 1927. р. 13.3 метричних сотнарів, а в 1928 р. в наслідок посухи і неврожая тільки 8.6 сотнара.

Число населення Радянської України по переписі з 1926 р. виносило 29,019.747, отже густота населення була майже 65 мешканців на один квадратний кілометр. 80 проц. цілого населення становлять українці.

Найважливішою галузю праці на Україні це рільництво, в якому зайнятих є 80 проц. цілого населення.

Всіх осель на Україні було 55.177, а в тому 402 міст і 54.772 сіл. Домашніх звірят начислювалося: коней звиш 5 мільонів штук, коров 66 міль., овець 121 міль. свиней 20 міль.

Величезна більшість сільських господарств, це менші і більші селянські господарства. Рільне господарство ведуть вони в застарілий, нераціональний і нерентовний спосіб. В цілі піднесення рільної продукції і поширення засівної площі, уряд приступив в останньому часі до закладання на американський спосіб, великих сільських господарств - фарм, а це в двоякий спосіб: як державні господарства і кооперативні господарства. Перших було на Україні в 1929. р. 1.100 з площею управної землі около 1.000.000 гектарів, а других було у місяці вересні 1929. р. 15.855 з площею управної землі понад 1,755.000 гектарів землі. Засівна їх площа становить 3,440.000 гектарів. Уряд попирає всіма силами розвиток господарств, дає їм кредити, машини і т. д.

На Україні, закон не дозволяє на вільну торговлю збіжжам, але торговля належить до державного монополю. Збіжжа на прохарчування міст і фабричних та промислових центрів, і на вивіз закуповує у продуцентів уряд по встановлених ним цінах. Приватна торговля збіжжам є заборонена. Ціни збіжжа у приватній торговлі бувають значно вищі, чим дер-

жавні ціни. Щоби влекшити набування від селян збіжжа приступив в останніх часах уряд до т. зв. контракції. Селяне роблять контракти з державним монополем, в яких обовязуються відступати своє збіжжа тільки державному монополеві. Контракції є на Україні новиною.

Нові форми рільничої господарки стрічаються на Україні з нехиттю, а в части й опором сільських господарств і лише деякі круги їх піддержують.

Зєдинені Держави Америки.

Скількість лікарів.

В кінці минулого року було в Сполучених Державах лікарів — з науковими кваліфікаціями і урядовими дозволами лікарювати — не менш як 149.521. З того числа 18.34 в стейті Нью Йорк, 11.405 в Пенсилвенії, 10.893 в Ілінойс і 8. 854 в Каліфорнії.

В порівнанню з числом населення це більше ніж в яким небудь іншим краю. На 100.000 душ людности припадає в Америці 127 лікарів, в Італії 71, в Данії 70, в Німеччині 64, в Чехословаччині 58, в Латвії 55, в Швеції 35, в Польщі 30. Одначе ті американські лікарі доволі нерівномірно розселені по різних стейтах і сторонах краю. Наприклад на 10.000 людности в Каліфорнії припадає 20 лікарів, в Нью Йорку 10, в Висконсин 10, а в Айдаго лише 7. Так само нерівномірне відношення що до простору, який тим лікарям приходить ся обслуговувати. Наприклад, в Маса-чусетс на сто квадратних миль припадає 78 лікарів, в Нью Джерзи 50, в Тексас тільки два, а в Норт Дакоті або Монтані лише оден.

Всіх лікарських шкіл признаних Американською Медичною Асоціяцією — 74. Всі вони приймають тільки студентів з що найменш двома роками „коледжа“. В 1928-ім році у всіх тих медичних школах було записано 20.245 студентів. Що року пересічно чотири тисячі студентів кінчає школу і починає працювати в лікарській професії.

Трагедія емігрантки.

Американські часописи приносять таку вістку: „Недавно вибралася з Португалії жінка до чоловіка, що мешкав у Зєдинених Державах Америки. Коли прибула до берегів Америки, заявили їй еміграційні урядники, що не можуть її впустити, бо іміграційна квота вичерпана. Нещасна жінка, що їхала з 15-місячною дитиною, так перенялася тим, що з жалю померла. Остала малесенька дитина.

Що роблять далі іміграційні урядники?

Рішають дитину відслати назад до Португалії, хоч до батька так близько. Не журяться тим, що це немовля, що ним в дорозі на пароплаві ніхто не заопікується і що в Португалії ледви чи найдуть яку родину.

Випадок цей хіба що не принесе чести американським іміграційним властям.

Бразилія.

Японська іміграція.

Згідно з японськими урядовими датами, іміграція японців до Бразилії за останнє десятиліття значно побільшилася. В 1918 р. імігрувало до Бразилії 4.332; 1919 — 3.152; 1920 — 810; 1921 — 928; 1922 — 965; 1923 — 891; 1924 — 3.05; 1925 — 4.638; 1926 — 6.192; 1927 — 9.159; 1928 — 11.231.

Обчислюють, що в біжучому році число японських імігрантів зросте до 15 тисяч.

Годофредо де Олівейра.

Дня 28. серпня ц. р. помер в Ріо де Жанейро визначний бразилійський журналіст Годофредо де Олівейра. Покійний працював на терені С-та Катаріна, де був одночасно шкільним інспектором.

Українські часописи в Бразилії згадують його смерть, як щирого прихильника української еміграції в Бразилії.

Українська кооператива.

Українські переселенці в місті Куритиби заснували кооперативу, якої завданням є вибудувати дім для приміщення в ньому читальні, школи і інших установ. Кооператива в короткому часі збрала більшу кількість гроша і за ці гроші набула площу. Число членів в кооперативі з кожним днем збільшується. На чолі кооперативи стоять: П. Маркотун, М. Мороз і С. Хомин.

Українські кольонії в Добруджі.

Черновецький „Час“ подає цікаві інформації І. Лугового про Українську Добруджу. Живуть там нащадки запорожців, які мусіли тікати від царських посіпаків.

„Українці, живуть в північній Добруджі і у дельті Дунаю. Коли історичними центрами є оселі Дунавці й Моругіль, то культурним і політичним центром цієї області повітове місто Тульча, яке має на 30 тисяч мешканців коло 10 тисяч українців.

Моя мандрівка попроварила мене з Тульчі до Моругіля. Ця українська оселя лежить 30 км. на схід від Тульчі і має коло 350 дворів, між котрими є лишень кілька татарських і 5 до 6 молдавських. Населення займається риболовством і хліборобством.

Дальше на схід положений Вищий і Нижчий Дунавець. Це колишня Запорожська Січ. Ще й сьогодні видні сліди старої фортеці. Тут козаки оставляли свої родини, коли йшли за своїм заняттям в дунайську дельту, щоб зїзджатися на релігійно-національне свято Покрови. Звідси воювали козаки старообрядовців (москалів) і турків. Тепер обі ці оселі

мають коло 200 домів, з того 10 румунських, решта українці.

Над Чорним морем лежить дальша українська оселя порт Катарлез, теперішня назва: Св. Юрій, заселена самими українцями (до 2500 душ). Населення займається частинно скотарством, а головно рибачством в морю й Дунаю і має свою рибачку кооперативу. Катарлез є головним центром морської ловлі риб.

В самій дельті лежить українська оселя Карарурман з населенням до 1500 душ, яке живе зі скотарства й риболовства.

Другим містом в українській Добруджі є морська пристань Сулін з мішаним населенням. Українці мають свою окрему дільницю. 10 верств по Дунаю лежить Чамурлія. В обох цих місцевостях можна нарахувати до 2000 українців, які рибакують і випасають худобу.

10 верств від моря в дельті лежить між килійським і сулінським рукавами Дунаю чисто українська оселя Летя з 1800 населенням, яке рівнож знаходить свій прожиток у рибачстві і скотарстві.

Дальше на північ завела мене моя дорога до порту над Дунаєм, містечка Стара Кілія з 3000 населення українського і стільки-ж москалів та молдованів. Мешканці Старої Кілії займаються рибачством, скотарством і хліборобством.

В північно - східній Добруджі, що прилягає вже до акерманського повіту Басарабії, лежить по Дунаю в напрямі до Кілії Пардин і Татунов, які начисляють разом 80 — 70 дворів, що живуть зі скотарства і риболовства.

В дельті наткнувся я ще на одну чисто українську оселю Балтажанку, яка начисляє коло 40 домів.

На північний захід від Тульчі лежить на границі між Добруджою і Басарабією пристань над Дунаєм, містечко Ісакча. З 3000 домів буде коло 300 українських, мешканці котрих живуть з хліборобства, виноградарництва й пасічництва.

В цім куті Добруджі наткнувся я ще на такі українські оселі: Пошта з якими 200 українськими і 50 молдованськими дворами. 8 верств дальше лежить Телиця, яка має коло 300 самих українських дворів; мешканці займаються хліборобством і пасічництвом.

Врешті згадаю ще чисто українську оселю (200 душ) Ганчарку, мешканці котрої живуть серед лісів з хліборобства, виноградарництва, лісництва й пасічництва.

Вичислені місцевости є чисто українські. Крім них розсіяні українці по 5 — 20 дворів по багатьох інших оселях північної Добруджі.

Всі наші люди говорять гарною українською мовою, яку зберегли від своїх дідів і яка пригадує говір південного українця з Херсонщини. Краще збереглася українська мова в зах. Добруджі, ніж у приморських околицях. Рівнож зберегли наші добруджанські брати старі обряди, які є цілком відмінні

від звичаїв тамошніх москалів, молдованів або болгарів.

Культурний рівень добруджанського українця низький. Це наслідки того факту, що за часів турецького й румунського панування не було тут від 200 років української школи. Кілька десятків років румунської школи довели до того, що сьогодні розуміє молодше українське покоління вже й румунську мову. Вдаряє у вічі жажда за рідною культурою. Листівки з українськими видами, вишивки, церковно-славянські книжки, ікони з України і малі брошурки мають великий попит.

Хоча добруджанський українець живе без жаднісного звязку з українським світом — не має навіть звязку з Акерманщиною, то зберіглася все-таки посьогоднішній день у нього гордість на походження від українських козаків. Мені довелося чути таке пояснення походження сьогоднішніх українців у Добруджі: Коли перейшли козаки з гетьманом Мазепою в Добруджу, то гетьман остався в Галаці, а козаки розійшлися в дунайським гирлі. Тодішнім осередком нового поселення був Карагурман, де козаки жили по курінях. Опісля збільшилося число українських переселенців утікачами з під кормиги кріпацтва, яке завела Москва на Україні“.

З історичного боку це пояснення походження української Добруджі не зовсім точно, але важливо те, що добруджанські українці відчувають свою расову спільність“.

Еміграційні справи.

Еміграція і рееміграція з Польщі в червні 1929. р.

По тимчасовим даним виїхало з Польщі в червні ц. р. загалом 21.753 емігрантів, з яких 15.685 виїхало до держав Європи, 6.068 до заморських країв. До Франції виїхало 8.158 осіб, до Німеччини 6.215, Бельгії 1.122, до Зєдинених Держав Америки 618, до Канади 2.862, до Аргентини 1.227, до Бразилії 1.069, до Уругваю 114, до Африки 33, до Палестини 61.

Число реемігрантів обіймало в тому часі 2.410 осіб, з того з європейських країв 1.553, з поза Європи 857. З Франції вернуло до краю 749 осіб, з Німеччини 425, з Румунії 14, з Бельгії 22, зі Зєдинених Держав 161, з Канади 83, з Аргентини 310, з Бразилії 15 і з Палестини 122.

Міжнародна Еміграційна Конференція.

В днях 5. і 6. вересня ц. р. відбулася в Женеві шеста сесія Міжнародної Конференції Суспільних

Інституцій Опіки над Емігрантами. В часі засідань були обмірковувані різні справи, між іншим справа транзитових карт для емігрантів, що їдуть до заморських країв і висліди Міжнародної Конференції котра в тій справі радила в Женеві в червні ц. р. Опісля порушеного на конференції справу піддавання емігрантів умовим іспитам в американських консулятах, справу примусового забезпечення пасажирів на кораблях, справу виконування родинних обовязків зі сторони емігранта у відношенні до полишеної в краю рідні.

Х Р О Н І К А.

Особисте. Управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський виїхав на одномісячну відпустку.

Ринок праці. В днях 14. до 21. вересня Державні Уряди Посередництва Праці занотували 86.133 шукаючих працю. З підмог користало 38.348 осіб, з того з законних підмог 37.927 осіб, а з доразових 421. Працю одержало 6.232 осіб.

Еміграція до Чехословаччини. У перших днях вересня виїхала партія зложена з 133 робітн. до лісових робіт на Закарпатській Україні.

Наслідки іміграційного закону. У місті Дітройті в Зєдинених Державах Америки мешкав від кількох років норвежський емігрант Нібо. Недавно забажав він подружитися, але ніяк не міг дістати дозволу на приїзд судженої до Зєдинених Держав. Тому виїхав до Канади і там одружився. Коли разом з дружиною вернув до Дітройту, на приказ іміграційного уряду їх обоє арештували і мали відставити до Європи. З тяжкою бідою вдалося їм оминати депортацію, але Нібо втратив всі громадянські права, бо своїм поступком впровадив в блуд іміграційні власти, через що виказав недобрий характер.

Трагічний випадок. Оселю Ловленд в Канаді замешкують переважно українські переселенці. Одної днини переселенець Григорійчук вийшов із жінкою в поле, а дома остало троє малих дітей. Нараз з ліса вийшов голодний медвідь, виломив двері і вхопив одну дитину, яку заніс в корчі і почав зідати. Заки люде збіглися минули добрі дві години і вони найшли лише покервавлений одяг і кістки з дитини. Медвідь утік, але на другий день знову зявився, та переселенці його відогнали. Щойно по кількох днях поліційним сторожам вдалося цього медведя застрілити. Важив він 200 кг.

Син емігранта музиком. До королівської музичної академії в Лондоні прийняли українця Михайла Кучера. Є він сином українського переселенця, що живе постійно в Вінніпегу.

Читайте і поширюйте „Українського Емігранта“!

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
виходить двічі в місяць.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2.50 мільрайси; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

ЕКСПОЗЕ МІН. ЮРКЕВИЧА ПРО ЕМІГРАЦІЮ.

В бюджетовій комісії польського сойму відбулася в місяці грудні ц. р. дискусія над прелімінарем, в якому предвиджуються позиції доходів і розходів, на слідуєчий рік, звязаних зі справою еміграції з Польщі. В цій дискусії дня 10. грудня забрав голос міністр праці і суспільної опіки д-р С. Юркевич і представив еміграційну політику польської республіки.

З промови міністра Юркевича подаємо за „Wychodźco“-ю деякі уступи, інтересні також для української еміграції з Польщі.

Еміграція в цифрах.

Міністр Юркевич стверджує, що еміграція з Польщі за три квартали 1928 р. виносила около 160.000 осіб, з чого до краю повернуло або поверне до кінця року около 120.000 осіб, так що поза границями Польщі полишиться около 60.000 емігрантів.

Зарібкова еміграція.

Після тез усталених через Еміграційну Раду за менше господарсько корисну треба уважати сталу робітничу еміграцію (до заморських країв). Кориснішою є сезонна робітнича еміграція до сусідних країв з Польщею. Оба типи цієї еміграції муситься толерувати, а навіть піддержувати в сучасну добу з огляду на внутрішні обставини в краю і з причини технічних і фінансових труднощів при організуванні сталого поселення.

Поселенча еміграція.

За найвластивіший тип еміграції з огляду на господарчі і культурно-народні інтереси емігруючої людности, яка в більшості складається з рільників, треба уважати поселенчу еміграцію на теренах, відповідних під кліматичним, господарським і політичним оглядом, бо тільки така еміграція дає можливість дійти до самостійного існування. А що поселенча еміграція вимагає значних видатків зі сторони держави і емігруючої людности, то треба переходово прямувати еміграцію передовсім до

цих країв, які одночасно представляють можливість певного дорібку зарібною працею, а опісля поселення на власній землі, набутій за заощаджені зарібки.

Згідно з цими тезами пороблено наукові дослідження на місці у Франції, Канаді, Аргентині і Бразилії і устанавлено при Еміграційному Уряді спеціальну комісію, яка має виготовляти конкретні внески до заопіювання через Державну Еміграційну Раду. Міністр Юркевич вважає за слушний в значній мірі погляд, що еміграцію належить концентрувати передовсім на цих теренах, до яких стремить природний рух людности і де мається вже певні досвіди.

Нові еміграційні терени.

В своєму експозе заняв міністр Юркевич становище в справі спроб польських суспільних і колонізаційних підприємств в напрямі заповнення для польської колонізації нових теренів. Після погляду міністра Юркевича не належить відкидати вже на початку цих спроб, бо старі терени не за всіди були догідні, бо в останніх часах іміграційні держави загострюють свою політику обмеження іміграції, бо в останніх часах держави о перелюдненому населенню дуже енергійно стремлять до остаточного і скорого опанування останків теренів на світі, які надаються для еміграції. З цієї причини уряд піддержував в останніх літах праці і наукові експедиції для розслідування нових теренів (Північна Бразилія, Перу, Анголя) і наколи прийшло би до реалізації колонізаційних плянів, то міністр Юркевич заявив, що уряд буде доглядати, щоби ці пляни не мали авантурничого характеру і щоби їх ціллю не було збагачування одиниць, які в цей або інший спосіб набули певні права до нових теренів, але інтерес емігрантів і інтерес держави. Говорячи про нові терени в перувійській провінції Монтанії, заявив міністр Юркевич, що Комісія, яка досліджувала ці терени признала більшість з них за надаючіся для поселення з цим застереженням, що супроти недостаточних матеріялів, які відносяться до процесу акліматизації на разі можна би розпочати акцію тільки в формі спроби, яка дозволила би в протязі двох до трох літ прийняти остаточне рішення. В цьому пробному протязі часу емігрувало би туди не більше як триста родин річно, я як би експеримент не удався, то уряд мусів би понести консеквенції і перетранспортувати переселенців власним коштом на терен, який вийшов вже поза стадію спроб.

Інформаційна служба.

Міністр Юркевич вважає за найважливіше завдання суспільних організацій відповідне інформування емігрантів в краю про умовини праці на чужині, бо передовсім в цей спосіб можна буде оминати ті заводи, які витискають тяжке пятно на долі емігранта і пізніше на чужині є предметом праці цих інституцій, які дають опіку за границею. Важне завдання сповняють також суспільні інституції

на чужині. На субвенціонування цих обох родів інституцій поставлено в бюджетовому прелімінарі відповідні позиції.

В справі української сезонної еміграції.

В бюджетовій комісії замітили українські послы, що при поділі контингентів сезонної еміграції до Німеччини, а також до Франції, приділяється мале число для українців. У відповідь на це заявив міністр Юркевич ось що: По думці польсько-німецького договору, який нормує сезонний рух, поділ контингентів на повіти доконується спільно з представниками німецької сторони. Помимо натиску з польської сторони, в якій інтересі лежить передовсім узгляднення стану ринку праці, а опісля перенесення точки тяжкості еміграції далі від німецької границі на схід, німецька сторона опирається жаданням польської сторони і не успілося узискати на 1928 р. більшого контингенту на тернопільське, станиславівське і львівське воєвідство, як 3 тисячі осіб. Супроти цього, що добір робітників належить до німецької сторони, а запотребування німецького ринку іде в напрямі узискання робітників (робітниць) обзнайомлених з упрравою бураків, тому й цей контингент мимо зусиль в тому напрямі не був виповнений в цілості. У звязку з повищими засадами приобіцяв міністр Юркевич, що в дальшому пляні буде домагатися, аби також східні воєвідства брали належну їм участь в сезонному русі.

Малі кредити.

При кінці свого експозе міністр Юркевич зазначив, що в бюджетовому прелімінарі у звязку з цілим державним бюджетом признається малі кредити на службові виїзди в еміграційних справах, а також на субвенції суспільних інституцій, що працюють на полі суспільної опіки. Впрочім кошти суспільної опіки повинні поносити автономічні уряди і міністр звернувся вже до воєвідських властей, аби вони в міру можности вставляли в свої комунальні бюджети відповідні квоти на цю ціль.

ВІЌД ДО КАНАДИ.

Еміграційні обмеження.

Переговори між Еміграційним Урядом і представниками Канадійських залізниць в справі виїзду до Канади рільних робітників, служниць і рільничих родин велися дуже довго і скінчилися частинним неповодженням. Цілком несподівано і без ніяких річевих підстав зредуковали на цей рік канадійські представники майже о три четвертини запотребування на рільних робітників і цілий приділ на служниць.

Коли зважиться, що від давна усталилася в Канаді і Польщі добра опінія про нашу еміграцію до Канади, то цьогорічне обмеження можна назвати

якимсь непорозумінням, яке повинно бути усунене і еміграція до Канади повинна увійти на старі, нормальні шляхи.

Виїзд до Канади рільників і служниць в контингенті.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові повідомляє, що Уряди Посередництва Праці в Станиславові, Тернополі, Перемишлі і у Львові здержали реєстрацію рільників і служниць до Канади з тої причини, що контингент, признаний через Канаду для Польщі і затверджений через Еміграційний Уряд вже **виповнений**.

З цієї причини не радиться нікому їхати до Урядів Посередництва Праці в вище згаданих місцях з тої причини, що вони не будуть зареєстровані, а лише наразяться на непотрібні втрати. З огляду однак на можливість, що буде ще признаний додатковий контингент для рільників і служниць, які їдуть до Канади в контингенті, приймають вище згадані уряди Посередництва Праці подання виповнені і підписані через прохаючого, а потверджені через громаду і реєструють ті подання, щоби на випадок признання нового контингенту, після черги повідомити тих, що просять, коли вони мають явитися в означеному дні до реєстрації. Такі подання треба вносити письменно в конвертах адресованих до Державного Уряду Посередництва Праці вище згаданих місцевостей.

Коли хто хоче бути певним, щоби через помилку де таке подання не пропало, то радиться такі подання висилати порученим листом.

Рівночасно звертається увагу всім тим, котрих вже вище згадані уряди Посередництва Праці закваліфікували (зареєстрували), що всі вони мусять перейти ще через оглядини представників корабельних ліній канадійських, як державних так і „Кенедієн Песіфік“. Ті, котрі дали себе оглянути лікареві в Товаристві „Кенедієн Песіфік“ і зложили завдатки на корабельні карти є оглядані через представника залізниць „Кенедієн Песіфік“ аж до відкриття кожного **понеділка в Кракові**, кожного **вівторка і четверга у Львові**, кожної **середи в Станиславові**, а кожної **п'ятниці й суботи в Тернополі**. Ті, котрих оглядали лікарі й котрі завдавали корабельні карти в лініях „Кунард“, „Вайт-Стар, Ред-Стар Лінії“, „Скандинавсько-Американській Лінії“, „Балтійсько-Американській Лінії“, „Голландсько-Американській Лінії“, „Французькій Лінії“, будуть піддані кваліфікації представника канадійських державних залізниць:

В Станиславові, дня 5. лютого пополудні,

У Львові, дня 6. лютого цілий день,

В Тернополі, дня 7. лютого цілий день.

Виїзд до Канади на підставі афідавітів і пермітів.

На підставі афідавітів, це є візвань з Канади можуть їхати лише найблизчі кривні до найблизчих кривних це є чоловік, жінка, брат, сестра, донька, син, родичі, до чоловіка, жінки, брата, сестри, сина, дочки, о скільки ті мають в Канаді свою фарму. Діти до родичів ї чоловік до жінки або жінка до чоловіка, о скільки не мають своїх фарм, можуть їхати також на афідавіт, підписаний через них і че-

ПОЕТ — ПІОНІРОМ.

Вже кілька разів, подаючи вістки про Бразилію, покликувалися ми на поета Петра Карманського і містили декілька разів його звітлення про життя українських переселенців в Бразилії та про можливості колонізації в цій країні.

Поет Карманський вже ряд літ в Бразилії. Переселенцем став він поневолі, закнаний в цю закутину землі підчас воєнної хуртовини в ролі дипломатичного представника.

Опинившись на бразилійській землі, коли добре притягнувся життю українських колоній і пізнав їх вбогість, рішив там остати, щоби присвятити свої сили освідлюючій праці. На тому полі положив він великі заслуги, про які тут не місце говорити.

Хочемо звернути увагу на заслуги Карманського на іншому полі, а саме на його піонерські зусилля.

Як відомо, подавляюча більшість українських переселенців в Бразилії, це хлібороби. Протягом довгих десятиків років осідали вони в нетрях бразилійської пущі, великими майже руками видирали пра-

лісові землю, щоби на ній вести примітивну господарку. Недуги гарячого підсоння, головно „малейта“ тобто пропасниця, косили безоглядно цілі десятки й сотки, важкі умовини життя, виснажуюча праця помагали винищувати людський матеріал.

Серед таких умовин українська колонізація в Бразилії не могла розвинути, як, наприклад, в Канаді, її розгінна сила була обмежена і результати не надзвичайні. Рільництво по українських колоніях, як загалом в цілій Бразилії, не позбулося по нинішній день примітивних форм, чого причиною своєрідна почва під управу, з другої сторони слабкий економічний розвиток самої країни.

Не можна сказати, що всі українські переселенці в Бразилії живуть в крайній нужді. Багацько з поміж них зуміло зжитися з оточенням, потрафити загосподаритися і земля дає їм вистарчаючий прожиток. Всеж таки багато, головно останніми часами, почало кидати дотепершні оселі і осідати по містах, наймаючися як щоденні робітники. Подибати можна дуже багато наших людей при будові залізниць, доріг, по тартаках і т. п. Є це ще здебільша молоде покоління, яке зневіралося до життя на ріллі й масово почало шукати інших, кращих занять.

рез фермера, в якого працюють. Афідавити від дальших кривих чи знайомих не є важкими.

Всі інші можуть їхати до Канади лише, о скільки не виїжджають в контингенті — **на підставі пермітів**. Пермітом називається дозвіл канадійського уряду на приїзд даної особи до Канади; без огляду на це, чи це є мушйна чи жінка — незамужна, або вдова. Замужні жінки можуть їхати лише на афідавити (візвання) до своїх чоловіків, о скільки вони мешкають в Канаді.

Про такий перміт і афідавіт можна старатися через наше Товариство і Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу, подаючи адреси кривих і знайомих в Канаді, докладну їх адресу, докладно свою адресу, рік, місяць і день свого уродження, як також на написання відповідних листів по 1 злп. від листа, 1 злп. 10 сот. на порто листа порученого і 75 сот. на відповідь, того, що старається.

Еміграція до Німеччини.

В недалекому часі начнеться еміграція сезонних рілних робітників до Німеччини. Міністерство внутрішніх справ в порозумінні з Міністерством праці й суспільної опіки та скарбу видало цілий ряд заряджень відносно збірної реєстрації кандидатів до виїзду і рекрутації на терені повітів, які будуть означені. Реєстрація відбудеться в перших днях лютого.

До реєстрації прибуде представник німецької робітничої централі, який в порозумінні з Держав-

ними Урядами Посередництва Праці переведе перегляд зареєстрованих осіб.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами сподівається, що уряд, узглядняючи важке положення і безробіття малоземельних хліборобів, у східних воевідствах, приділить більший контингент, як минулого року і поширить рекрутацію на всі повіти тих воевідств.

Обмеження еміграції до Уругваю.

По причині труднощів у найденні праці в Уругваю, обмежив Еміграційний Уряд видавання посвідок на безплатні пашпорти до Уругваю. Посвідки можуть одержати лише:

- 1) Родини, що мають 300 долярів і самітні особи, яким по заплаченні коштів подорожі лишається 150 долярів. Доказом цього має бути чек в долярах на переказану квоту на уругвайський банк;
- 2) Особи, що мають завізвання від родини або роботодавців, завізоване через польський консулят в Монтевідео.

Звертається увагу, що Експозитура Еміграційного Уряду не буде видавати посвідок на безплатні пашпорти без доказу чеком на переказану уругвайському банкові суму в долярах.

Гроші до Уругваю можна переказати через Польський Державний Банк, котрий має свої відділи по всіх містах, де є бюро корабельних товариств.

Вменшення української еміграції до Бразилії з одної сторони й утеча українського хліборобського елементу до міст, наслідком постійного убожіння українських колоній — це без сумніву криза української бразилійської еміграції.

Наглядно про це мав нагоду переконатися П. Карманський і він поставив питання: чому українська еміграція в Бразилії має лише обмежуватися до кількох традиційних провінцій, на яких землі або вже вичерпані або загалом вільних земель вже нема і чому українські переселенці не йдуть слідами інших народів, котрі вибирають також і інші провінції?

На це питання відповів він практично.

В товаристві 70 родин українських переселенців вибрався він до провінції Раншарії і для прикладу сам осів на ріллі.

Раншарія, це вже підтропікова околиця. Панує в ній вічне літо, одначе завдяки холодним вітрам життя в ній можливе. Праця на ріллі тут інша, аніж в других провінціях. Родиться тут дуже добре кава і годівці цієї рослини мають з неї значні доходи.

Щоби українські поселенці теж занималися плеканням і годівлею кави, щоби це не було лише монополем чужинців, які з цього черпають великі

зиски, ось що було мрією П. Карманського, коли він вів наших поселенців на самостійні кавозі плантації в Раншарії. Як вірний апостол ідеї став він еам хліборобом. хоч руки його до чого іншого звикли.

Сокира, сапа та рискаль

Отсе моє перо сьогодні —

так пише він сам про себе в одній з останніх поезій, написаних на чужині.

Зусилля П. Карманського покищо треба уважати експеріментом. Та найблищий рік, перший збір української кави, покаже реальний бік його кроку. Удача переконає українську еміграцію в Бразилії, що український переселенець надається не лише до старокравчих форм господарки, але що він може під кожним іншим оглядом конкурувати з чужинськими переселенцями.

Це буде безперечно велика заслуга П. Карманського, який тим своїм вчинком мусить здобути вдячність українських переселенців, як і певне признання за свій важкий труд і невгоди.

СПРАВА ЕМІГРАЦІЙНОГО ДОМУ.

Вже кількакратно порушували ми на сторінках нашого часопису справу будови Еміграційного Дому у Львові, доказували пекучу потребу цього дому для тисячних мас емігрантів, та чому саме у Львові а не деінде цей дім повинен стати.

Для зреалізування пляну будови Еміграційного Дому повстала у Львові окрема кооператива, в склад котрої увійшли представники всіх чотирох товариств опіки над емігрантами. Ця кооператива поробила всі заходи, щоби Еміграційний Дім якнайскорше міг повстати у Львові. Вона виєднала частинну фінансову поміч Еміграційного Уряду, так само дістала запевнення одержання кредитів з Банку Краєвого Господарства. Лишилася невирішеною справа площі.

Рада кооперативи „Будови Еміграційного Дому“ вже раніше вирішила, що найкраще надається під будову дому площа, яка знаходиться при вул. Кубасевича, що є власністю Державного Скарбу. Вона лежить близько залізничного двірця, крім цього всі корабельні товариства знаходяться в тій околиці.

Всі одначе заходи, щоби дістати цю площу, не покінчилися успіхом наслідком відмовного становища Міністерства Рільництва.

Щоби усунути цю перешкоду, відбулися в суботу дня 26 січня ц. р. збори, в яких взяли участь члени еміграційних товариств і запрошені послі. Справу площі зreferував присутнім управитель Експозитури Еміграційного Уряду д-р Вишинський і проф. Журавський.

По дискусії рішено вислати делегацію до Варшави до президента міністрів, котра має вручити відповідний меморіал.

УЧІТЬСЯ ПО АНГЛІЙСЬКИ!

Ніколи не є зайвим звернути увагу цих наших емігрантів, які виїжджають до Канади, щоби вони вже перед виїздом з дому учились по англійськи. Про цю правду знають всі без виїмку старі наші емігранти, а наочно переконаються об тім всі нові емігранти зараз, як тільки всядуть на корабель. А вже на новому місці праці конечним є знання англійської мови, бо Канада є краєм англійців і з англійцями прийдеться жити й працювати нашим емігрантам.

Про потребу знання англійської мови в Канаді не хочемо переконувати наших емігрантів, але нехай вони самі осудять ось такий випадок:

Якась біда загнала англійського робітника або англійську служницю до нашого краю. Не умів він, чи вона по нашому говорити, ні писати, ні не розумів, що до нього говориться, ані його ніхто не розумів, що він говорить. Представте собі, яке було

би життя і праця такого, нещасливого заблуканця! Йому прийшлося би або кинути цей „німий“ край, або навчитися мови його народу. Іншого виходу нема.

А в такому самому „німому“ положенні знаходяться всі наші емігранти і емігрантки, які виїжджають до Канади. Тому, наколи вони там хочуть якось уладнати своє життя, то мусять виучитися англійської мови. Найліпшим способом до цього є купити собі українсько-англійський самоучок, який є так написаний, що кожний найпростіший робітник чи служниця може з него навчитися всіх потрібних англійських слів і зворотів, які йому на початок є потрібні.

Цей самоучок видало Товариство Опіки над Українськими Емігрантами якраз в тій ціли, щоби допомогти українським емігрантам. Ціна самоучка виносить 2 зол. в брошурі, а в полотняній оправі 2.50 зол. На поштову пересилку належить долучити 80 сот. Кошта посліплати поносить купуючий. Самоучок замовляти в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами, Львів, вул. Городецька ч. 95.

КАНАДА.

НОВЕ ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО.

У Вінніпегу засновано 14. грудня нове жіноче товариство, яке буде філією англійської „Канадійської Жіночої Ради“. Назва нового жіночого товариства є „Канадійсько-Український Жіночий Клуб“. — Є це перший того роду в Канаді клуб українських жінок. І перший раз за 34 роки існування Канадійської Жіночої Ради прийнято за філію українське жіноче товариство. А є в тій Канадійсько-Жіночій Раді аж 40 ріжних національностей і понад двісті тисяч членів. Жіноча Рада складається з жінок ріжної віри, народности, політичних переконань і фахів.

Ціллю новозаснованого українського жіночого товариства, як Відділу Канадійсько-Жіночої Ради, є — запізнати англійське жіноцтво в Канаді з українськими справами.

ГОЛОС ЧУЖИНЦІВ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ФАРМАЦІВ.

В великій реклямовій книжці, яку в 1923 році видано в Лондоні на англійській, а у Відні на німецькій мові, ось що читаємо про українську еміграцію до Канади:

„Розвій сільського господарства в північно-західній Канаді завдячується головно українським переселенцям. Українці були першими емігрантами в Канаді, які лишилися на риллі помимо надзвичайних труднощів, де всі інші народи кинули боротьбу як безвітлядну. Вони були піонерами в північно-західній Канаді, передовсім в провінції Альберті і північно-західній части Саскачевану. Вони засвід-

чили перед світом, що земля в північно-західній Канаді дає безмежні вигляди для рільної культури. В кількох роках повстали там оселі, міста й села, в повстанню яких взяли участь також інші народи. Розвій українців в північно-західній Канаді зробив в останніх роках незвичайні поступи. Цілком щезли баранячі кожухи, хустки на голови й великі чоботи. Сьогодні український фермер в Канаді їде своїм автомобілем до церкви, його жінка убирається модно, а діти до непізнання поробилися американами“.

Може цей голос чужинецької реклами є дещо переборщений, та все таки правдою є, що без українських емігрантів був би немислимий розвиток рільництва в західних провінціях Канади.

АРГЕНТИНА.

ІНФОРМУВАННЯ ПРО ВИДАВАННЯ ДОЗВОЛІВ НА БЕЗПЛАТНІ ПАШПОРТИ.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові повідомляє, що деякі корабельні лінії, як вона переконалася, уділяють незгідні з правдою інформації відносно подань на видачу безплатних пашпортів тим емігрантам, котрі думають виїхати до Аргентини.

Час вижидання на полагодження подання є рїжний і залежний від скількості зголошень. Сама Експозитура не є в стані подати часу, в яким такі подання будуть полагоджені, а тим менше можуть про це інформувати людей корабельні бюро.

Експозитура Еміграційного Уряду буде уважати каригідним подавання певних дат полагоджування посвідок на видачу безплатних пашпортів, а то з тої причини, що дуже часто будучи емігранти до Аргентини в довірїї до неоглядних інформацій корабельних бюро, стараються про гроші і ліквідують в багатьох випадках свої варстати праці, або продають останній шматок поля.

При тїй нагоді звертає Експозитура Еміграційного Уряду увагу на докладне і згїдне з правдою виповнення подань з тим, щоби охочі виїмігрувати, о скільки просять видати їм дозволи на безплатні пашпорти, подавали крім імени й свого назвища, також імя своїх родичів для оминення дуже частих непорозумїн в староствах при видаванні пашпортів особам того самого назвища і імени.

По одержанні дозволу від Експозитури Еміграційного Уряду на видачу безплатного пашпорту належить зголошуватися з усіма документами, потрібними до пашпорту, як також з посвідками заплачених податків.

З причини великого напливу подань на видачу посвідок на безплатні пашпорти до Аргентини, полагодження таких подань приходить на чергу в часі около трьох місяців, який то час може бути ще довший в міру напливу подань. Експозитура Еміграційного Уряду в виїмкових випадках може

видати такий дозвіл скорше як в тримісячному речинці, наколи їй будуть предложені докази, на основі листів з Аргентини, що ті, які просять, мають запевнену працю по приїзді до Аргентини.

Роля української жінки в еміграції.

Козаче соболу,
Візьми мене із собою.
На Україну далеку!

(Народня пісня.)

В великому переселенчому русі українського народу від найдавніших часів аж до сьогодні нарівні з мущинами ішла українська жінка, чи то на „дикі поля“ на лівобережній Україні, над Чорне Море, на Кубань, Волгу, за Урал на Сибір, чи до Зєдинених Держав Америки, Канади, Бразилїї і Аргентини. Без цього явища спільної мандрівки українських жінок з українськими піонірами немислимий був би культурний добуток українського переселення, неможливим було би вдержання українського імени на чужині, затраченим було би само життя емігрантів. Під цим оглядом роля української жінки в переселенню є така сама, як роля жидівської, руської чи англійської жінки.

Противенством до цього явища є переселення латинських народів: еспанців і португальців. Іхали на чужину переважно мущини і сталося з ними це, що мусило статися. Не мали вони сили до вдержання цього уровня культури, на якому знаходився їх матірний край, нездїбними були до розвою культури країв, які вони займили, а остаточно зіллялися з місцевим населенням і створили нову расу креолів, метисів, мулятів.

Що несла зі собою українська жінка на переселення?

Передовсім була вона найвірнішою товаришкою в подорожи і пригодах та помічницею в праці і боротьбі для свого мужа, брата, тата, приятеля. Товариська вірність і поміч, це не є пусті слова, але їх реальне значіння оцінюється щойно тоді, коли станеться серед чужих і незнаних країв і обставин до боротьби за життя. Українська жінка була і є у всіх обставинах нашого переселення вірнішою товаришкою і помічницею, чим жовнірські товариші на війні.

Другою прикметою української жінки є праця. Тверду школу перебула наша жінка в рідному краю і винесла з цієї школи гарт, здібність і охоту до праці. В чужому краю, серед чужих обставин і дикої природи ця здібність до праці нашої емігрантки причинялася на рівні з працею мущин до здобутків матеріяльних вартостей і культурних цінностей.

За свою вірність, поміч і працю не ставила українська емігрантка великих вимог. Вона була невибаглива і скромна, та уміла берегти запрацьовані спільно ошадности.

Ведення фермерського господарства і дому не дасться просто подумати без участі жінки. Сміло можна сказати, що українська жінка була організаторкою господарства всюди, куди помандрувала зі своїм чоловіком.

При цьому всьому українська жінка на переселенню давала силу й здоровля мушці, та продовжувала життя раси. Всі дослідники української еміграції згідно стверджують, що українська жінка на еміграції була цим чинником, який протиставився винародовленню.

Повоєнні еміграційні обмеження і лихоліття приносять зі собою важкі і далекосяглі незгодності в положенню української жінки, а вони є такі:

Еміграційні обмеження розлучують нераз на завсіди, а в кожному випадку на довший протяг часу життя наших емігрантів від їх жінок. Рветься через це господарська співпраця. Під еugenічним оглядом через таку розлуку переривається природний ріст народу. При цьому нищиться його здоровля, бо самотній емігрант на чужині фізіологічно терпить, або через тілесні взаємини зі зараженими чужими жінками набавляється венеричних недуг, які звичайно раз на завсіди руйнують його здоровля.

Може на ще більшій небезпеки наражені є жінки, що емігрують самі без мушци. Венеричні недуги чигають на них на кожному місці на чужині, головню у Франції. Надто над самотніми емігрантками заставляють сіти торговці жінками, а як головний осередок збуту на цей товар вибрали вони собі Буенос Айрес в Аргентині.

Перед цєю повоєнною огидою проти здоровля і моралі, яка є наслідком обмеження еміграції, остерегає емігрантів польське еugenічне товариство і в цій ціли видало воно поучення для емігрантів з Польщі.

Може наші емігранти не є цілком свідомі, на яку небезпеку наражуються вони, виїздяючи самотню зі свого краю. Одначе здоровий інстинкт народу підшептє їм при розлуці з родиною, що на цему світі не все є в порядку, що на чужині чекає на них якийсь незваний і невидимий ворог, який чигає на їх найбільше добро — на їх здоровля. Майже завсіди при розлуках родин пливуть гіркі сльози, як на похороні померших.

Одначе інстинктовні сльози не є в можности усунути лиха. Тому кожний еміграційний політик, для якого дороге є здоровля і мораль народу, мусить доложити всіх зусиль, щоби іміграційні краї приймали до себе мушци і жінок, та родини. А коли це не далось би перевести, то треба припинити еміграцію до цих країв, як небезпечну для здоровля і публичної моралі.

Подружний закон в Зєдинених Державах Америки.

Подружний акт в Злучених Державах це є нічого іншого, як цивільний контракт, який заключається між двома людьми, що здатні до подружного життя.

На заключення подружньої умови треба дістати спершу дозвіл („лайсенс“). Доперва після одержання того дозволу можна взяти шлюб. Шлюб може бути цивільний — контракт зроблений в суді, або церковний. „Лайсенс“ можна дістати в тій місцевости, де має відбутися шлюб.

В більшости стейтах можна заключати подружний контракт зараз після одержання „лайсенсу“. Але в Нью Йорку, коли молоді, — хлопець і дівчина, — не мають ще скінчених 21 років, мусять дати повідомлення на пять днів наперед і предложити свої метрики уродження, або інші документи, якіб справджували їх вік. Шлюб вони можуть взяти тільки в присутности рекордового судді. В деяких стейтах: Мішіган, Висконсин, Джорджія і інших, лайсенс видається тільки на пятій день після внесення подання о лайсенс. Але в виїмкових випадках суддя може дати дозвіл на шлюб, оминаючи ті процедури.

В Каліфорнії апликація на лайсенс мусить бути подана на три дні наперед, а в Делевейр на 24 години для тих, які живуть постійно в тій стейті. Люде, які не є мешканцями стейту Делевейр, тільки хотять там взяти шлюб, мусять внести подання о лайсенс 96 годин перед шлюбом.

В Меріленд не потрібно мати лайсенс, коли шлюб має бути в церкві. Але та церква мусить оголошувати прилюдно про шлюб три неділі підряд.

В Вест Вірджинія видають лайсенс в 30 днів після внесення подання о лайсенс, а шлюб може бути заключений тільки на семий день після одержання лайсенсу.

Легальний вік для женячки в більшости стейтах є для мушци 21, а для жінок 18 літ життя. Стейти — Флорида, Огайо, Пенсилвенія, Вайомінг, Конектїкат і ще деякі — не дозволяють молодим людем заключати подружжа, аж поки обом — хлопцеві і дівчині — не сповниться 21 років.

В Нью-Йорку, нім дадуть лайсенс, вимагають від апликанта зізнання, що він не є хорий на венеричну недугу. В Орегон вимагають свідоцтва здоровля тільки від мушци. Небраска вимагає свідоцтва здоровля від обох.

„Каман Ло“ (на віру) подружжа, коли вони тривають один рік або більше, уважаються законними в Зєдинених Державах. Особливо, коли в таким подружжю є діти В Алабама, Колорадо і Міссісіпі подружжа „на віру“ уважаються все легальними. В Місурі таке подружжа рахується легальним, як люде почали жити зі собою ще перед 1921 роком.

В Іліной подружжа „на віру“ не є легальними і уважаються неважними перед законом.

Присилайте передплату!

На полудни, в більшості стейтах, заборонено супружжя між білими і чорними людьми. В Айдаго закон забороняє білим женитися з чорними, мулатами і монголами. Заборонено також женитися першим кузинам (двоєрідним братам і сестрам).

Які церкви є в Зєдинєних Державах.

Міністерство Торговлі подало до публичної відомости статистику церков і релігій Зєдинєних Держав, яка була переведена 1926-го року. На підставі цієї статистики видно, що в 1926-ім році в Зєдинєних Державах було 213 ріжних релігій з 231.083 організаціями, які нараховували 54,624,976 членів. Тому, що слово „член“ має широке значіння, кожна церква при обчислюванню пояснила, кого вона вважає своїм членом.

Римо-католицька церква вважає за своїх членів всіх тих, хто був хрещений в тій церкві. Вона нараховувала 18,604,850 членів і мала 18,939 церков. Половина з тих церков мала свої недільні школи, в яких учились релігії 1,200,000 учеників. В Нью Йорк стейті має бути 3,115,000 католиків. В Пенсильванії — 2,124,000, в Іллінойс — 1,353,000 а в Нью Джерзі 1,056,000 католиків.

Методисти мають 19 церковних тіл і нараховують 8,000,000 членів. Найсильніша з них це є методисти-єпископальні. Їх церква має 4,000,000 членів і 26,130 церковних громад. Методисти-єпископальні мали в 1926-ім році в Огайо 2,334 церков, в Пенсильванії 2,327, в Нью Йорку 2,126, в Іллінойс 1,944. Всі ті церкви ведуть недільні школи і нараховують 3,796,000 учеників.

Баптисти, з виїмком німецьких „Дункерс“, які є незалежні, нараховують 8,443,000 членів і 18 церковних областей. Полудневі баптисти і північні баптисти — це є найбільші організації і рахують теж 3,196,000 членів. Примітивних баптистів рахується щось 125,000

Презвитеріянська церковна організація має 2,625,000 членів і 15,840 церков. Лютеран є 5,259,000 членів і 19,854 церков.

Жиди мають 2,948 релігійних організацій і 4,097,000 членів. В Нью Йорк стейті рахується 1,897,000 членів жидівських релігійних організацій.

Протестантсько-єпископальна церков мала в 1926-ім році 7,345 церков і 1,859,000 членів.

Крім того було ще 7,648 ріжних церков послідувателів Христа, які нараховують 1,377,595 членів.

Чотирнадцять євангелицьких церковних організацій мають 3,737 церков і 557,000 членів. Східно Ортодоксальні церкви — Албанська, Болгарська, Румунська, Російська, Сербська і Сирійська — мають 446 церков з 259,394 членами.

Мормонська церковна організація має теж 1,867 церков, які нараховують 606,500 членів. Крім того є ще такі церкви, як Конгрегатецька з 882,000 членами: адвентисти мають 2,576 церков і 146,000 членів; реформісти — 2,672,000 церков з 618,000 членами, і такі інші.

Між меншими релігійними організаціями рахуються — „Салвейшен Армі“ (Армія Спасення), що має 75,000 членів; спірітуалісти мають 611 церков і 51,000 членів; універсалісти — 55,000 членів; унітарісти — 50,000 членів; теософічні товариства — 118,000 членів. Крім тих всіх церков і церковних організацій є ще багато всяких малих релігійних сект.

В ОСТАННІЙ ХВИЛИНІ.

Еміграція сезонних робітників до Німеччини.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові оголошує, що після звідомлення Еміграційного Уряду, будуть могли виїхати з львівського воевідства рільні робітники до Німеччини з таких повітів і в такому числі:

Яворів	200
Рава Руська	200
Любачів	200
Ярослав	500
Самбір	200
Ланьцут	300
Пшеворск	100
Тарнобжег	900
Ряшів	300
Ніско	400
Кольбушова	900

Звертається увагу всім, щоби уважали коли буде оголошений час зголошень рільних робітників в поодиноких громадах в повище згаданих повітах.

Відносно воевідства тернопільського і станиславівського нема ще приділу відповідного контингенту. На випадок приділу для тих воевідств буде це оголошене пізніше.

ЗМІСТ: Експозе мів. Юркевича про еміграцію. — Виїзд до Канади: а) Еміграційні обмеження. б) Виїзд р'льників і служниць в контингенті. в) Виїзд на підставі афідавітів і пермітів. — Поет п'оніром (фейлетон). — Еміграція до Німеччини. — Обмеження еміграції до Уругваю. — Справа Еміграційного Дому. — Учїтьсь по англійськи. — Канада: а) Голос чужинців про українських фермерів. б) Нове жіноче Товариство. — Аргентина: Інформування про видавання дозволів на безплатні пашпорти. — Роля української жінки в еміграції. — Подружний закон в Зєдинєних Державах. — Які церкви є в Зєдинєних Державах. — В останній хвилині: Еміграція сезонних робітників до Німеччини.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львов
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., пікрічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Ачерві і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мілярса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркі. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Іміграційна політика Канади.

Зкінцем минулого місяця отавський департамент імґрації видав офіційальний комунікат, в якому заповідає нове обмеження імґрації з центральної Європи.

Як відомо, вже цього року квота самітних робітників з країв середньої Європи була обмежена до одної третьої квоти з року 1928. В найблизшому році квота та буде зменшена на дальших 25 відсотків. Згаданий комунікат зазначає рівночасно, що нове обмеження не відноситься до родин і близьких кривних фермерів, що походять з країв середньої Європи як також до рільних родин з малим капіталом, почавши від 300 дол, які приїздять набути фарму.

Теперішня імґраційна політика Отави є особливо в західній Канаді джерелом великого невдоволення.

Вправді вінніпегська „Фрі Пресе“ твердить в своїй передовій статті з дня 7. ц. м., що лише деякі політичні партії пробували штучно викликати серед нових канадійців негодування проти уряду, однак цей орган помиляється.

Передовсім сам поділ імґрантів на „пожаданих“

і „непожаданих“, який опирається на глупий і безпідставний теорії про вищість так званих північних рас, не може ніяк принести чести імґраційній політиці Канади і буде лише образою для соток тисяч добрих горожан Канади, які приїхали до Канади з цих непожаданих країв.

В канадійських часописах появилася вістка, що один рід імґрації з непожаданих країв не буде зменшений або обмежений, а це спровадження до Канади жінок, матерей, сестер, братів, дітей, одним словом кривних тих людей, що вже живуть в Канаді.

Практика однак канадійської імґраційної влади у Канаді і на європейським континенті виглядає зівсім інакше.

Ті, що думають, що поселенцям з середньої Європи є так легко спроваджувати сюди своїх найблизчих кривних, помиляються.

Знаємо численні випадки, де українські і други фармери, цілими роками заходяться безуспішно коло одержання так званих „пермітів“ для своїх цілком близьких кривних, стягаючи на себе слідство Іміграційного Департаменту, який їх засипує цілими рядами запитів.

А коли їм удасться побороти труднощі і виста-

раються у канадській владі „перміти“ для своїх кривних, то тут в Європі представники канадського уряду і лікарі роблять імігрантам нові несподівані перепони.

Всім обзнайомленим з іміграційними справами відомо, якими глупими питаннями іміграційні урядники в європейських портах стараються ловити бідних імігрантів. Вистарчить емігрантові зі середньої Європи а в тім і українцеві признатися до знання якогонебудь ремесла, щоби бути немилосердно відкинутим, так якби це було злочином уміти крім управи ріллі ще якесь ремесло.

Рівнож знання англійської мови спричинює, що урядник уважає такого рільника не „бона фіде“ рільником і йому забороняють їхати до Канади.

Українські послы до провінціанальних і домініяльного парламента мусять стати в обороні українських емігрантів і спричинити відкинення поділу емігрантів на пожаданих і непожаданих.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, яке опікується виїзджаючими емігрантами з краю до всіх чужих країв, ствердило в ряді випадків, що урядники канадські іміграційні і лікарі поводяться з емігрантами, що їдуть з Польщі до Канади, в спосіб некультурний. Так відносно знання письма, як і ствердження стану здоровля є емігранти наражені на грубий спосіб трактування їх, чого найліпшим доказом є безапеляційні рішення канадського лікаря в Гданьску і Вейгерові, де сотки здорових, самітних робітників і десятки родин завернув до хати і не позволив їм їхати до Канади.

Таке саме поведення є в Департаменті Іміграції в Канаді.

Українські фермери, горожани Канади, на наші інтервенції старалися спровадити своїх найблизчих кривних до Канади, при помочи Товариства Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу і в сотках випадків ледви кілька справ зістало полагоджених успішно.

Це все доказом, що в нелегальний спосіб канадський уряд старається здержати еміграцію зі Середушої Європи і з Польщі а в тім і українців.

Це все вимагає від українських послів до парламентів в Канаді зорганізованого виступлення, в чім можуть опертися на десятках тисячах українських фермерів, їх виборців.

Думаємо, що коли цей виступ буде масовий і енергійний, то буде також успішний.

За морем.

З нагоди приїзду до Канади письменниці, сен. О. Кисілевської відбулося у Вінніпегу окреме засідання старшини Товариства Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді.

Іменем товариства привитав гостю з рідного краю голова п. Продан, після чого забрала слово сен. О. Кисілевська, яка присутним зобразила ціль

свого приїзду, а саме бажання пізнати життя української еміграції за морем.

З черги промовив секретар товариства п. Д. Ільчишин на тему іміграційних приписів для українських імігрантів під сучасну пору.

Приїзд до Канади обмежений на свояків на братів, сестри, родичів та жінку з дітьми як і самих дітей. Замужні жінки не мають права їхати до Канади без чоловіків. До чоловіків в Канаді жінки можуть все їхати. Також наречені до наречених, одначе зараз по приїзді мусить відбутися їх вінчання. Правно розведені жінки можуть дістати дозвіл приїзду до Канади, коли мають в Канаді найблизчих свояків, які зложать відповідне зобовязання, що заопікуються приїзшими.

Служниці, котрі не мають свояків у Канаді, можуть туди їхати, коли мають запевнену роботу при родині, яка вистаралася для емігрантки так звану „апликацію“. Нежонаті фермери і вдівці не мають права підписувати апликацій для служниць з Європи. В Канаді відчувається незначне але постійне запотребування служниць та робітниць по фармах і при родинях в місті. Для емігрантки є дуже потрібне знання англійської мови, бо таке знання улекшує працю і підносить платню робітниці. Підовчена дівчина дістає в місті як служниця харч і кімнату та місячно в Східній Канаді до 40 долярів, у Західній Канаді до 25 долярів.

Деякі емігранти роблять старання, щоби дістати корабельну карту на відвід родини, однак це неможливо зробити, а то тому, що є аж за багато таких емігрантів, які мають гроші на карту і хочуть їхати на роботу.

По рефераті п. Ільчишина, забрав слово п. О. Василюшин, щоби пояснити справу приїзду родин.

Коли якийсь фермер в Канаді підпише так звану „родинну апликацію“, то може приїхати на його фарму родина, це значить, що найменше чоловік і жінка. Для українських родин обовязує припис, що мають мати родинну апликацію і 300 долярів готівки. Висота квоти одначе хитається, а це залежить часто від родинних обставин, вказаних в апликаціях. Тепер на родинних апликаціях треба виписати, що фермер приймає родину навіть на зимовий час.

До слова прийшов проф. І. Боберський. Він спинився над справою обмежування під сучасну пору іміграції до Канади зі Середушої Європи. Канада всіма силами намагається стягнути до себе безробітних з Англії, щоби тим робом скріпити англо-саський елемент у себе в краю. Це не іде легко. Загалом ворота до Канади стоять отвором для західної Європи, лише народи Східної Європи не мають такого права, як непожадані для канадського уряду.

Промовець закінчив свої виводи зясуванням діяльності Товариства Опіки над Українськими Переселенцями в Канаді та Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Сен. Кисілевська порушила питання, чи інте-

лігентні дівчата, які не можуть найти праці в краю, можуть цю працю найти в Канаді. Відповіло їй кількох промовців.

П. Ільчишин зазначив, що вже були випадки, коли приїздили дівчата зі студіями, а потім жалувалися, що не можуть найти ніякого для себе відповідного заняття. Це не дивниця. Щоби українська дівчина могла дістати якийсь заняття в бюрі, то мусить добре знати англійську мову, а коли є вимагані якісь фахові студії, тоді кандидатка мусить ще здавати іспит. По українських установах чи по українських школах посад мало і вони не надзвичайно платні.

При фізичній праці в господарстві, в характері служниці чи куховарки заняття легко найти і тому багато дівчат з Англії чи Німеччини, навіть з вищими студіями, радо ідуть до тих робіт, а коли звикнуть до нових умовин в Канаді, скоро вибиваються на кращі і більш відповідні становища. Вони праці не соромляться.

В тій справі промовляли ще п. Коман, о. Божик і п. Васишин.

Врешті порушено ще такі справи, як набуття громадянства в Канаді, набуття землі в Канаді і т. і. Засідання закінчив голова товариства п. Продан подякою і побажаннями під адресою сенаторки Кисілевської.

Українська еміграція у Франції.

Українська еміграція у Франції доволі численна, однак її скількість в цифрі годі точно подати. На раховують її на 40 до 50 тисяч осіб приблизно.

Українську еміграцію у Франції можна поділити на дві категорії. Перша це політична еміграція з меж Великої України, а саме бувші члени армії У. Н. Р., а друга це українська заробітня еміграція з Польщі.

Щодо першої, то сіра її маса розкинена по цілій Франції. Працюють по шахтах, фабриках, в різних торговельних підприємствах по містах, та в промислі. Довгі роки емігрантської нужди та злиднь, привчили їх шанувати важку працю та примінитися до нових умовин життя. Деякі з них вибилися на більш відповідальні становища, до чого у великій мірі причинилося знання французької мови.

Загал української заробітньої еміграції з Польщі занятий головним робом при польових роботах, на фабриках і по копальнях. Французькі роботодавці відносяться до них на загал добре і вмють оцінити їх роботацькість.

Українці працюють звичайно на лекших роботах по фабриках. Коли хто з них дістанеться на важчу роботу по копальнях, то й платню за це дістане більшу. На копальні заробляє 35 до 55 франків денно, на ріллі 22 до 40 франків.

Удержання робітника коштує так: за хату платить робітник 30 до 42 франки в місяць. Парубок

на помешканні у других платить за мебльовану кімнату більше, а саме 50, 70 а то й 100 франків місячно. Коли живе в двох чи трьох то помешкання виходить дешевше. У місцевости Омекур находиться великий „Робітничий Готель“, у якому простенька зате чисто вмєбльована кімнатка на двох коштує 40 франків у місяць, а для одного 22 франки. В ньому є також харчівня, яку ведуть монахині і в якій можна прохарчуватися за 10—15 франків у день.

Яке загалом положення українського робітника у Франції?

Ріжне, залежно від роду праці і місцевости. Життя і удержання у Франції на загал дороге. Однак нерідкі є випадки, що український емігрант заощадити може гріш і часто присилає ускладане до краю. Не виключені з другого боку випадки, що емігрант дістає працю в підприємця, який його використовує і не хоче платити стільки, скільки платить французькому робітникові. Наш емігрант не вмє обстояти своїх прав, бо не знає ні французької мови, ні законів, ні також не належить до якоїсь професійної організації і через це паде жертвою.

Загалом українська еміграція у Франції потребує організаційної помочи, бо такої досі нема. Істнує, що правда, декілька культурно - освітних товариств, є навіть кілька шкіл, які засновано завдяки емігрантам з Великої України для їхніх дітей, але це все за мало. Нема товариства, що давало би поміч і несло інформаційну службу для емігрантів, а це найважливіше. Лише наслідком цього малосвідомі падають жертвою своєї непорадности і нераз поносять діймаючі шкоди. Цьому потреба негайно зарадити, бо українська еміграція до Франції зростає і далі буде зростати.

Еміграція до Франції.

З Експозитури Еміграційного Уряду у Львові довідуємося, що рекрутація робітників на виїзд до Франції в місяці листопаді відбудеться в таких днях і місцевостях:

Львівське воєвідство:

Кросно	дня	7	листопада	ц. р.
Самбір	„	8	„	„
Дрогобич	„	9	„	„
Тарнобжег	„	16	„	„
Львів	„	21	„	„

Тернопільське воєвідство:

Золочів	дня	13	листопада	ц. р.
Тернопіль	„	14	„	„

Станіславівське воєвідство:

Стрий	дня	20	листопада	ц. р.
-------	-----	----	-----------	-------

**Читайте і поширюйте
„Українського Емігранта“!**

Еміграційні пашпорти.

Пашпорт, який одержує емігрант на виїзд за границю, називається безплатний. В дійсності так не є. Одержання еміграційного, безплатного пашпорту одержане є не лише з великими формальностями і втратою часу, але також і з грошовими видатками.

Еміграційний часопис „Виходзца“ нотує факт, якто один емігрант тринадцять разів мусів відбувати подорож до міста, віддаленого двацять кілометрів від його села, щоби врешті по трьох тижнях дістати пашпорт на виїзд до Франції.

У звязку з тим мусів він стільки видати гроша: за написання подання до поліції 1 зол., за написання подання до скарбового уряду 1 зол., за написання подання до староства 2 зол. 50 сот., скарбові стемплі до подання першого 3 зол., стемплі до другого подання 7 зол., стемплі до третього подання 7 зол. 50 сот., витяг з книг населення 2 зол., метрика 2 зол., блянкет пашпорту 50 сот., поквітовання 50 сот. і фотографії 50 сот. **Разом 30 золотих.**

Коли до цього додати втрачені дні праці і видатки в часі дороги, то кошта одержання „безплатного пашпорту“ винесуть коло 100 золотих.

Факт, який тут передаємо, не є одинокий. Таких фактів можна би навести дуже багато.

Цю справу повинен взяти під розвагу уряд і звільнити емігрантів від так великих оплат, щоби еміграційний пашпорт був справді безплатний. Крім цього пожаданим було би, щоби і сам процедур тривав коротше, як це тепер водиться.

Поворот з Німеччини.

Зближається момент, в якому сезонні робітники з Німеччини будуть мусіти вернути до краю, хто властиво має чи мусить вертати?

В першій мірі мусять вернути ті рільні робітники, котрі прибули до Німеччини до польових робіт на весну цього року, так звані сезонні робітники. Запевнення роботодавців, що ті робітники можуть остати й на зиму, є неправдиві і їм вірити не треба. Хто не приміниться до розпорядків в тім напрямі, цього насильно відставлять до польської границі.

Опісля з робітників, що прибули до Німеччини щойно по 1. січня 1919. р. і досі там перебували, мусить вернути 4.500 осіб. Вони одначе дістануть повідомлення від своїх консулятів.

Хто такого повідомлення не одержить, цей має право дальше лишитися в Німеччині.

Присилайте передплату!

Виїзд до Зєдинених Держав Америки.

Американський Генеральний Консулят висилає в тому місяці особам, які бажають виїхати до Зєдинених Держав Америки, а не належать до категорії упривілейованих, повідомлення такого змісту:

„Річна квота для емігрантів уроджених в Польщі виносить **6.524 осіб.** У цій квоті упривілейовані є такі категорії:

1. Родичі американських громадян, чоловіки американських громадян, що подружилися по 1. травня 1928. р.

2. Емігранти викваліфіковані як рільники, їх жінки й діти, які ще є на їх удержанні, у віці понизче 18 літ.

3. Жінки чужинців, які легально були впущені на сталий побут в Зєдинених Державах, та їхні діти, вільного стану понизче 21 літ.

Ліста упривілейованих осіб, що чекають на візи, виносить 46.000 осіб.

По причині великої кількості емігрантів, що користають з привілею першенства, в квоті, неупривілейовані емігранти не можуть бути зареєстровані тепер, бо вони можуть одержати візи щойно тоді, коли всі упривілейовані в квоті будуть прийняті. Через це ті неупривілейовані емігранти мусять бути на це приготовані, **що можуть чекати багато літ на свою чергу.**

В. Чубатий.

„Мате“.

Нема мабуть нікого, хто побувши хоч короткий час в Півден. Америці і то в котрій небудь з її республик, не знав що то є „мате“. Коли зайти до хати якогонебудь бразилійця, чи аргентинця то по перших словах привитання, певно запитає вас, хочби ви його перший раз в життю бачили: „тома мате, сенор?“ (Чи ви пете „мате“ пане?) і не чекаючи на вашу відповідь, наставляє огонь і ставить якусь посуду, звичайно рід чайника, з водою на кипяток. Коли вода скипіла, добуває зі сховку щось в роді нашої тикви, тільки краски шкаралупи каштана, насипає до середини якогось, дрібно посіченого зілля чи листя, поливає це горячою водою, до середини вкладає звичайно срібну рурку, закінчену округлим, в виді ложочки, ситком, вкладає рурку до уст і ссе! Оцеж він „тома мате“ (пе мате)! Перша порція належить з засади до господаря. Після того як виссе воду, наливає свіжої і подає гостеві, розуміється, коли гість заявив, що пе, колиж ні, то по півгодиннім викладі про доброту, якість, впрост чудесність „мате“, подає іншій присутній особі, будь це мущина чи жінка. Обійшовши по черзі всіх присутних, вертає до себе. І ви можете сидіти годинами і годинами буде кружляти та таємнича для вас тиква з рук до рук,

лиш з тим, що господар, чи господиня випорожнить час від часу зміст тикви і насипле свіжого зілля.

Звичай цей є так розповсюджений серед населення Південної Америки, як наприклад уживання чаю серед російського народу і загалом на Сході.

Приступимо до розяснення, що це таке є „герва мате.“

В пралісах Бразилії, Аргентини, Парагваю і інших росте дерево, яке доходить і до 20 м. висоти і яке первісні мешканці Америки, Індіане, звали „мате“. Листя цього дерева, темно зелене, з полиском, подовгасте, уживали індіане з давен давна як вивар до пиття. Європейці почали їх наслідувати і запримітили, що напарка того листя, хоч гірка в смаку, полишає після її спожиття добре вражіння, гасить спрагу, помагає до травлення, заострює апетит і ще привичаївшись до цього напитку, відчувається її брак, і переходить споживання її в наліг, так як уживання кави, чаю, чи тютюну. Так перейшла „мате“ до загального ужитку.

Хемічна аналіза виказала, що мате посідає дійсно складники, які ділають додатно передовсім на процес травлення і многі лікарі поручають її споживання.

Давніше уживали до приладження „мате“ листа з дерев, що росли в дикім стані п олісах, щойно останніми часами, коли та „дика“ продукція почала не вистарчати, почали закладати плянтації „герви“ так в Бразилії як і в Аргентині.

Садження „герви“ уважають тепер принайменше в Аргентині, найбільш корисним і найпевнішим заняттям для кольоністів - емігрантів. Наші емігранти до Бразилії і Аргентини повинні звернути на цю справу як найбільшу увагу і її як слід використати, тимбільше, що на цей рід кольонізації не потрібно великих коштів і для того лежить в границях можливости навіть для незаможних емігрантів.

Маю на думці емігрантів, які є готові виїхати до Аргентини разом з родиною на сталий побут і розпоряджають хоч невеликим капіталом (яких 400-500 долярів). Така родина може дістати від аргентинського уряду землю (до 50 гектарів) в області Місіонес чи хочби Чако, які якби нарочно сотворені для управи „герви“. Ліпше є вдовольтися меншими пайками (25—30 гектарів т. є 40—50 моргів), бо меншу кількість легше загосподарити. Землю під „герву“ брати найкраще лісову. Посідаючи вже такий кусок землі, потрібно розпоряджати невеликим капіталом на загосподарування і поставити яку - таку хатчину. Це дорого не коштує, бо весь матеріал мається на місці, а потім хата не мусить бути так солідно збудована як у нас, бо там нема зовсім зими. Правда, в перших роках жеде такого кольоніста тяжка праця, і хто не має звідки наняти робітника, сам мусить все робити. Найкраще тоді їхати кільком родинам разом. Тоді і відрадніше і можуть взаємно собі помагати. Хто вміє працювати сокирою, того хата буде дуже мало коштувати. Урядження до хати треба мати зі собою.

Ходить тепер про це, щоби на новім місці було що їсти, бо якого пів року, в хаті не буде нічого. На це й треба мати гроші і, ідучи в ліс, треба везти зі собою все і то запаси на кілька місяців.

Коли хата готова, треба братися як найскорше до корчовання. То праця тяжка, але знову не так страшна, як дехто оповідає, бо аргентинські ліси в тих сторонах, то більше корчі як ліси. Такі корчі просто підтинається за кілька днів, як листя зівяне підкладається огонь і в короткім часі морг - два можна викорчувати. На такім корчунку за 2—3 місяці вродиться вже стільки, що вистарчає майже на удержання: кукурудза, всі наші ярини, тютюн (це вже на продаж), при тім треба розвести як найскорше домашній дріб і для корови, коня паші не брак, одним словом сяк - так жити можна.

До року при нормальних відносинах можна вже життя в сей спосіб забезпечити, і вже можна братися до „герви“. Розсаду можна дістати готову досить дешево. На один гектар виходить около 1000 деревець. Один газда, маючи когось до помочи, може викорчувати і засадити 2—3 гектарі річно. Кожний повинен старатися засадити як найскорше бодай 5-6 гектарів в однім році. Три перших роки з „герви“ доходу нема жадного. Щойно в 4-тім році починається обтинати листя. Один гектар дає вже в четвертім році 400—500 пезів (1600—2000 зл.) чистого доходу. З кожним слідуєчим роком збір листя збільшується на вартість около 100 пезів річно, так що вже 7—8 літна плянтація „герви“ приносить понад 1000 пезів чистого зиску від гектара річно. Коли взяти під увагу, що така плянтація це сад, котрий може дуже добре продукувати десятки літ, тоді стає зовсім зайвим вказувати на його поплатність.

Відносно збуту „герви“ можуть послужити для орієнтації цифри зі статистики, згідно з якими споживається в Аргентині 80,000.000 кг. герви річно, а краєва продукція не досягає 10-ти мільонів. Решту імпортують з Бразилії і Парагваю. Виходить із цього, що Аргентина потребує 10-літньої „герви“, щоби покрити власне запотребування, яке розуміється зростає рівночасно з населенням.

Всяке ризико при садженню „герви“ так якби виключене. Раз засаджена, скоро росте і розвивається так, як наша верба, а щорічне обтинання галузок і листя — лиш сприяє її розвиткові. Посуха, муравлі, саранча, завзяті ворони аргентинської „чакри“ (рільного господарства) — до герви приступу не мають, бо це сильне дерево, а не ніжна ростица, а до того не ходить зовсім про її цвіт чи овоч — лише листя. Збувати можна його вже на дереві, а купці самі займуться його обтинанням. Очевидно більше корисним є продавати листя вже обтяте і висушене а коли це можливе то і змелене, бо тоді мож дістати ліпшу ціну. За 1 кг. сушеного листя „мате“ платять 40—50 центів (1.60—2 зл.), Мелена в дрібній торговлі коштує —.90—1.20 за 1 кг, залежно від якості.

Сушити може кожний плянтатор дома. Робиться це в відповідно уряджених печах. Мелення вима-

гає вже спеціальних млинків, а займаються тим вже гуртівники. Зрештою зі збутом нема вже найменшого клопоту. Треба лиш мати що збувати.

Так! Плянтація герви, це майже одинокий солідний інтерес в Аргентині, який можна спокійно поручити нашим емігрантам.

Бразилія.

Збір пшениці в Сан Павло.

Завдяки широко розвиненій пропаганді управи пшениці в естадо Сан Павло, цьогорічний збір пшениці, як обчислюють знатоки, буде виносити 1.500 тон. Одна часть збору буде зарезервована урядом на насіння, друга буде перемелена на муку.

Як видно, естадо Сан Павло поступає під кожним виглядом вперед.

Сан Павло спроваджує дактилеві пальми.

Естадо Сан Павло задумує розвести на своїх піскових теренах плянтації дактилевої пальми, яку має спровадити з Триполіс в Африці. З рамени уряду виїхав туди фітолог біологічного інституту, щоби ознакомитись з умовами та способами спровадження пальми до Бразилії. Після свого повороту з Триполіс склав звіт зі своєї поїздки справоздання і заявив, що терен і підсоння С. Павла відповідають вповні вимогам розвою плянтації дактилевої пальми.

Молоді деревця будуть спроважені транспортом від одного до двох тисяч штук.

Новий паранський закон.

Паранське естадоальне правительство видало новий закон про вируб пінборів. Після цього закону стинання пінбора дозволене в місяцях травні і серпні. В інших місяцях закон дозволяє на стинання пінбора тільки в часі межі третім днем після повні місяця і другим днем після останньої чвертки. Стинання дерев о промірі меншим як 30 сантиметрів заборонене.

З'єдинені Держави Америки.

НЕЗАКОННИЙ ПЕРЕХІД ГРАНИЦІ.

Федеральний суддя в Сиракуз в З'єдинених Державах Америки, судив сімдесять чужинців за незаконний перехід американського кордону.

Дехто дістав грошеву кару, дехто в'язницю. Між засудженими на три місяці в'язниці є і українці, а саме Осип Чудак і Микола Скрут. Перший засуджений як емігрант з Чехословаччини, другий з Польщі.

Скільки заробляє американський фермер?

В Америці є шість мільонів фермерських господарств. Скільки пересічного доходу вони будуть мати, це дуже трудно було б знайти.

Недавно 12 тисяч фермерів, багатих і бідних, що живуть в різних стейтах, прислали докладний відпис своїх фінансових записів за минулий рік департаментови хліборобства в Вашингтоні. На тій основі в департаменті зробили докладний рахунок доходів і розходів американського фермера.

Виходить, що в 1928. році американський фермер мав пересічно 2.600 долярів річного доходу. Росходи його були такі: Нецілих 400 долярів фермерським робітникам, коло 240 на закупно худоби, 260 на харч худобі, 184 за податки і 150 на купно машин і знаряддя.

Коли дорахувати ще інші видатки, фермерови лишалося трохи більше як 1.000 долярів на життє на заплату довгів, на напору господарства і на заплату собі і своїй родині за роботу.

Охорона діточої праці.

Тому 25 років тільки не ціла половина американських держав заборонила наймати дітей на фабрику перед 14 роком. Тепер всі стейти дають якусь охорону такій праці а 39 цілком закупають її.

Тільки 5 стейтів не дозволяли нічну працю перед 16 роком життя. Тепер не дозволяють її 31 стейтів.

Охорона діточої праці в Сполучених Державах все ще недостатна. Десятки тисяч малих дітей працюють понад силу замість вчитися. Але й ті закони які вже здобуто на охорону малих робітників, це вже невеличкий поступ.

Недозволений виїзд.

Давніші іміграційні закони не були такими строгими, як ці, що їх видано недавно. Передше, коли зловлено імігранта, що без дозволу перейшов американську границу, то його доставляли до границі і наминали, що коли поверне, зістане арештований. Тепер ті закони основно змінені. Коли яка особа нелегально перейде американську границу, то підлягає такій самій карі як і злочинці. Її можуть арештувати та засудити до двох років в'язниці, а також і на кару до 1,000.000 дол. та депортацію до краю уродження. Рівночасно та особа тратить раз на все право вступу до Сполучених Держав.

Ці закони відносяться також і до т. зв. відвідувачів (візіторс), коли вони приймуть в Сполучених Державах яку небудь працю. Бо тоді перестають вони бути гостями і підлягають законам про імігрантів.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6 з.

Аргентина. посуха.

Посуха, яка триває від якогось часу в Аргентині, починає прибирати катастрофальні наслідки. Аргентинські кольтоністи з розпукою дивляться, як марніє їх худоба і як гинуть на полях останні сліди ростинности. Лен і пшениця марніють з дня на день і жалкий вид собою представляють. Деякі твердять, що навіть, якби тепер упали дощі, плоди на яких 60 відсотків все таки будуть знищені.

Наслідки посухи вже відбиваються на збіжжівій біржі. Ціни за лен вже підскочили. Цього самого сподіваються і що до пшениці.

В С Я Ч И Н А .

СМЕРТЬ У ПРАЛІСАХ.

В провінції Квебек, в Канаді, вибрався батько з двома синами в ліси на лови. Він лишив їх з припасами мяса і муки самих, а сам пішов полювати. Коли вернув на те саме місце, дітей не було.

Кілька місяців пізніше молодшого з них найшли, примираючого з голоду біля трупа свого старшого брата, що загинув з голоду. Малий хлопчина розповів, що він цілими місяцями жив ягодами і корінцями. Маючи тільки два сірнички, він потрапив два місяці удержувати огонь. Хлопчина був такий виголоджений, що, як побачив їжу, зімлів.

З його брата лишився був один скелет. Лікарі ствердили, що він вмер з голоду.

СЕКТА ДУХОБОРІВ.

Від довшого часу канадійському урядові спричинює багато клопоту російська секта духоборів, що має там свої кольтонії в провінції Бритиш Колумбія і Саскачеван. Духобори переселилися сюди з Росії ще при кінці минулого століття і не звертали на себе уваги. Тепер під впливом своїх проповідників вони відновили наново свої давні релігійні практики. Вони пропагують між іншим поворот до природного життя і відкидають ношення всякого одягу.

В останніх часах в різних канадійських місцевостях відбувалися релігійні походи нагих духоборів. Всі переслідування влади не здалися ні до чого, бо духобори вважають це заслугою, щоби терпіти за віру. Були випадки, що коли канадійська поліція бралася арештувати тих, що показувалися на вулицях без одягу, зібрані духобори для протесту всі скидали з себе на вулиці одяг. Так було недавно в місцевості Нелсон в Бритиш Колумбії, де підчас суперечки з поліцією кількаторот духоборів на вулиці роздягнулося до нага. За це 116 духоборів дістало по шість місяців арешту.

Тепер повідомляють, що провінціоанальний уряд в Бритиш Колумбії звернувся до канадійського домініоанального уряду з пропозицією, щоби всіх членів цієї секти пересилити на відлюдний острів. Вже навіть вибрали для цього острів Дерси Айленд, з якого майже неможливо втекти.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

До Канади.

У дождяльній канадійській іміграційній конторі стоять і сидять на лавках емігранти, — мужчини, женщины, діти. Кидається в очі ріжноманітна одіж.

На многих лицях задума і втома. Вже далеко з-заду лишився рідний край. Всі на чужій землі і Канада десь далеко, за океаном...

Лікаря ждуть. Буде оглядати.

Ой, той лікар! Ще причепиться до чогось. Не пустить... Строгий якийсь, кажуть.

Селянка німкиня на руках колише дитину. Сама бліда:

— А - а... Ш - ш...

Маленький синок не слухає мами. Кричить. Жінка замислилась... Ну й горе з дітьми в такій дорозі! Де вона, тая Америка? Сил вже немає... Нещастя в такому никанню по світах... А чи буде там краще?

Знову:

— А - а... Ш - ш...

Її літня сусідка раптом здригнулась. Почула своє призвище. Покликали до лікаря.

З нею й худорлява донька.

Лікар їм щось говорив по англійському. Довго і боляче обдивляв очі. Вислухував у трубку груди. Дочку ще обдивляв. Щось писав і говорив до другого, до того, що привів їх усіх сюди з „кварантани“.

Цей взяв пашпорти. До дочки:

— Ви не можете їхати до Канди... Ви хворі...

Дочка вмить — як крейдяна лялька... Що? Не може? А як же їй?

— Що ви, паночку! Помилуйте... — в сльози перелякана мати.

— Ми-ж спродалися... Вона-ж у мене робляца, і лікар наш казав...

— Ну, годі, годі... Ми-ж не винні... Підлікуйте, може поправиться... Ідіть у прийомну.

Емігранти наче прокинулися, зашепотіли...

Що? Не пропустили? Ай - ай!

Хвильовання опановує многими... Може й їх не пропустять? Мати плаче. Її тішать, а дочка міниться на лиці, міниться... Вона скоро не витримає і заплаче.

Кличуть на огляд ще когось...

І. Кмета - Ефимович.

Осторога перед обманцями.

По селах появилися відозви, щоби люде їхали до Аргентини, де можуть на кольонії „Уранія“ в провінції Сан Люїс набути землю в ціні 40 пезів за гектар, що на наші гроші виносить 150 золотих. Відозви ці розсилає товариство „Кольонізації Штредер“ з Буенос Айрес, якого власником є Леопольд Бісон.

Це правда, що згадане товариство має землю на продаж. По перше одначе бере за гектар не 40 але 80 пезів, а по друге земля на кольонії „Уранія“ є неурожайна, пісковата і камяниста. Панують там часті посухи, які требають деколи по кілька літ підряд.

Згадане товариство кольонізує також один острів на ріці Парані, проти містечка Ля Паз. Острів цей також не надається під кольонізацію, бо є дуже низько положений і наражений на часті виливи ріки.

Наслідком цього перестерігаємо наших емігрантів перед тими відозвами і не радимо нікому входити у взаємини з такими обманчивими фірмами.

ХРОНІКА.

Від Адміністрації. На заклик присилати передплату, відгукнулося багато наших установ і емігрантів, котрі досі залягали з передплатою. Але ще далеко не всі. Тому Адміністрація нашого часопису пригарає, що даром часопису нікому не буде посилати.

Особисте. Президент Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові М. Заячківський виїхав на місячну відпустку. Поверне в місяці листопаді.

Ринок праці. В періоді від дня 21. до 28. вересня ц. р. зареєстровано в Д. У. П. П. 83.063 осіб, шукаючих праці. З підмог користало загалом 24.993 осіб, з того зі законних підмог 24.542, з доразових підмог 451. Працю одержало 7.037 осіб. В часі від 28. вересня до 5. жовтня зареєстровано в Д. У. П. П. 83.340 осіб. Підмогу одержало 35.201 осіб. Працю нашло 5.337 осіб.

Виїзд до Канади. В цілі зорганізування опіки над емігрантами в Канаді та прослідження можливостей еміграції, виїхав до Канади віцедиректор Еміграційного Уряду Р. Кутиловський. З рамени Еміграційного Уряду перебувають під сучасну пору консуль Р. Мазуркевич і А. Ляго, член Кольонізаційного Товариства в Варшаві. Вони просліджують можливости кольонізації в Канаді.

Українське вугілля в Канаді. До Галіфаксу прибув пароплав „Блейратол“ з п'ятьма тисячами тон донецького вугілля. Пароплав прибув з чорноморської пристані Марюпіль. Це є перший транспорт українського вугілля до Канади.

Аргентинський закон про працю. Аргентинський сенат затвердив проект закону про час праці. На основі нового закону час праці не може переступити 8 годин денно і 48 годин тижнево в публичних підприємствах. Виїмок творить праця на ріллі, при хові худоби і в домашній службі. Нічна праця не може довше тревати як 7 годин. Час праці в нездорових околицях має бути обмежений до 6 годин денно і 36 годин тижнево. У деяких випадках влада може признавати такі виїмки але по порозумінні з організацією робітників і роботодавців.

Безпосередна комунікація. Транспортне підприємство Королівсько - голяндський Льюїд навязує постійну, безпосередну комунікацію з Гдині до пристаней в Південній Америці.

Еміграція до Франції. В часі від 2 до 7 вересня прибуло до Франції 10.206 робітників - емігрантів. В тому числі було: 6.380 еспанців, які прибули головно до робіт при винограді, 1945 робітників з Польщі, 622 італійців і т. д. В тому самому часі виїхало з Франції 794 чужинців.

Посмертні згадки. В Нью - Йорку помер директор друкарні „Народньої Волі“ зі Скрантону Осип Косовий. Якийсь час був він і редактором цього часопису. Помер наслідком кількालітньої нервової недуги. — Дня 17. вересня в Тейльорі, Па. помер Дмитро Бойко, родом із села Черниховець, збаражського повіту. — Дня 9. вересня помер в Дітроїті Дмитро Грудзінський, що походив зі Снятина.

— o —

Іміграційна політика Канади. — За морем. — Українська еміграція у Франції. — Еміграція до Франції. — Еміграційні пашпорти. — Поворот з Німеччини. — Виїзд до Зєдинених Держав Америки. — В. Чубатий: „Мате“. — Бразилія. — Зєдинені Держави Америки. — Аргентина. — Всячина. — Хроніка. — І. Кміта-Ефимович: До Канади (фейл.).

Читайте і поширюйте „Українського Емігранта“!

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Кріза в хліборобстві.

Ціла преса переповнена статтями на тему кризи, яку переживає наше село. Ціни на рільні продукти впали так низько, що не звертають навіть коштів їх продукції. Селянин вивозить ці продукти на ринок, але відразу перекоується, що покупців дуже мало, що цих продуктів на ринку багато і що для конкуренції кожний старається продати за якийнебудь гріш. Одночасно цей сам селянин за одержаний гріш не може закупити навіть найпотребніших річей, потрібних для себе чи для господарства. Загальне явище таке: ціни за рільні продукти упали, промислові натомість виробы задержали давну ціну, або навіть підскочили в ціні. Явище аномальне і для села убійче.

Де шукати причини такого стану?

Кожний рільний край продукує рільні продукти для потреб краю, а також для вивозу за кордон, або, як кажуть, на експорт. Коли експорту нема, або він з якихнебудь причин, припинений, починається стагнація або застій, який впливає на знижку цін продуктів в краю.

Польська держава також експортувала за границю певну скількість рільних продуктів. Експортувала до тих країв, які не є рільнічі і мусять для своїх потреб ті продукти спроваджувати з інших країв. Під цим оглядом мусіла вона вести конкуренційну боротьбу з експортом інших рільних країв, головню Канади і Аргентини. Боротьба не легка. Рільна господарка в Канаді і Аргентині є наскрізь модерна, є змашинізована, роди збіжжа є більш однородні, висортовані, крім цього ті дві країни продукують масово і спеціально на експорт. Надто канадійський експорт є добре зорганізований збіжевими спілками і через те може вести успішніше конкуренційну боротьбу.

Під тим оглядом не лише Польща, але загалом усі європейські країни, що мають рільний характер, гірше ситуовані і тому Канада і Аргентина часто виходять переможцями.

Змальовуючи це невідрадне положення, ціла преса подає ріжні ради. Як зарадити лихові, це річ міродайних економічних чинників. Для нас, як для еміграційного органу важна інша справа.

Кожна кріза в хліборобстві збільшує з засади

еміграційний гін. Так завжди було. Коли селянин бачить, що коло нього скрута, то не думає, якби цю скруту вменшити, але якби від неї втекти. І тоді кріпшає в його голові думка, що самотнім виходом з нещастя є шукати нового пристановища, десь в чужій землі.

В таких моментах зараз вириваються на поверхні життя різні гієни, обманці і дурисвіти, які лише на такі хвилини чекають. Чи не писали ми в останньому числі нашого часопису, що по селах розкидають невідомі люде летючки і взивають наших людей їхати за море? І хто це робить? Якраз ті гієни, що живуть неспівомістю і кервавицею нашого селянина.

Нераз ми вже остерігали наших людей перед ними, а тепер тимбільше остерігаємо. Ніхто нехай не вірить словам летючок ні устним намовам людей. Хто хоче порадитися, нехай звертається лише до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові і його відділів на провінції. Читайте уважно наш часопис, бо в ньому знайдете все ширу правду і добру пораду. А коли хто дасть себе намовити покутним дорадникам, то з одного лиха може попасти в ще гірше, а навіть може себе цілковито знищити. Перестерігаємо перед тим наших людей, щоби потім не нарікали.

Еміграційні можливості в 1930 р.

Одна струя нашої еміграції йшла дотепер до Канади. Цегорічна посуха в Канаді спричинила, що багато емігрантів, самотніх рільників, які виїхали до Канади в цілях заробітку, вже в маю цього року не нашли роботи в Канаді на фармах. Вигляди для рільних робітників в Канаді, в 1930. році не будуть рожеві, для того рільні робітники, які хочуть їхати до Канади в слідуєчій році повинні добре над цим застановитися, чи не підждати часу, коли Канада буде мати добрі урожаї, а о скільки хочуть їхати, то повинні їхати такі, які через знайомих або кривних будуть мати певність одержати роботу, а також о скільки хочуть виїхати, повинні бути в Канаді найдалше при кінці квітня.

Відносно родин, то ті будуть могли їхати до Канади лише тоді, коли будуть мати по заплаченню корабельної карти за родину, ще капітал найменше 250 або 500 доларів готівки. Готівка ця буде їм потрібна в цілі загосподаровання на набутих на сплати фармах.

Друга струя еміграції наших людей йшла дотепер до Аргентини а частинно і до Бразилії. Посуха в Аргентині спричинила теж брак праці для ріль. робітників. Для того остерігається перед виїздом туди самотніх робітників, бо буде їм тяжко найти якунебудь працю. Родини, які хочуть емігрувати до Аргентини, повинні вважати, що для них найліпшим є

стан Місіонес, де вже є наші емігранти від кількох найцятюх літ і де емігранти, що взялися до управи герви мате, це є певного рода чаю, дійшли до добробуту. Лише, їдучи в околиці, де мешкають вже наші кольоністи, займаючися управою герви мате, можуть родини дійти до добробуту.

В Бразилії рільні самотні робітники не найдуть заняття, а родини які хочуть набути фарму, повинні передусім один або два роки побути на більших бразилійських господарствах, так званих фацендах, щоби навчитися тамошньої управи рілі. Щойно по впливі цього часу повинна така родина вибрати фарму в здоровім місці. Для поодиноких фахових робітників, як теслів, столярів, мулярів, слюсарів, механіків, електротехніків і ковалів є вільні місця так в Бразилії, як в Аргентині. Робітники некваліфіковані можуть лише з великою бідою одержати працю, а заробок їх може їм вистарчити ледви на удержання.

З європейських країв іміграційним краєм буде Франція, де дотепер наші робітники діставали заняття. В 1930. році крім Франції прибуде ще Бельгія, де з причини впровадження осьмигодинного дня праці, буде велике запотребовання робітників спеціяльно копальняних і фахових.

Поселення родин на фармах.

Канада, це незвичайно великий край, так великий, як ціла Європа. Його населення виносить однак ледви 10 мільонів. На один квадратний кілометр не припадає там ще 1 чоловік. З землі, доброї під управу, ледви пята часть є управлювана. В так званих провінціях прерій, в Альберті, Саскачевані і Манітобі лежить ще 25 мільонів акрів землі доброї під управу зовсім не рушених. Край в більшій части це пшенична земля, яка не потребує жадного гною. Де край не є ще управлений, є багато землі порослої травою або так званим низьким лісом. Та земля є відносно легкою під управу. Звичайно по вирубі лісу в літніх місяцях через трактори вичищується землю з коріння і засівається з наступаючою весною. Сотки й сотки квадратних кілометрів є покритих пшеницею, житом і ячменем, а серед цього великого моря збіжжа тут і там видно фармерські доми і червоно помальовані стодоли та стайні. Тепер пливе велика еміграційна струя в околиці Піс Рівер 500 кілометрів на північ від Едмонтону, де пшениця удається під 60 степенем ширини на висоті Християнії, столиці Швеції. Пшениця з тих околиць одержала на міжнародній рільничій виставці першу нагороду.

Клімат Канади є корисний для наших людей і більше менше такий як у нас. Безперечно, в поодиноких околицях в літі є дуже гарячо, а в зимі морози доходять до 40 степенів понище зера, але так

зимно як і горяч є сухими і з тої причини легкими до видержання.

Фармери мають вигляд здоровий. Безперечно, що також і в полудневій Америці є цілий ряд колонізаційних околиць, які є здорові, але добра земля в полудневій Америці в тамошних провінціях де зерно управляють є або вже занята або відносно дуже дорога. Наш рільник є при звичаєний до управи збіжжа, а не до управи ростин полудневої Америки і для того Канада є для него догіднішим колонізаційним краєм. Розуміється, що в тім величезнім краю канадйським знаходиться багато землі неурожайної, пісків, мочарів і околиць підлягаючих сильно морозам. Для того при набуванні фарм належить бути дуже осторожним. Не повинні рільники, які з родинами прибувають до Канади купувати фарми у першого ліпшого торговця землею. Там є досить інституцій, які служать порадою при набуванні фарм. Пораду таку можуть дістати рільничі родини в канадйським уряді, у представників обох великих канадйських залізниць, як також в нашім Товаристві Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу.

Платня за рільничі сили робочі в порівнянню до нашої є досить висока. В часі жнив одержують добрі робітники, які розуміються на машинах денно 6 до 8 долярів, при чім відтягається їм один доляр за мешкання і поживу. Наші робітники зарабляють куди менше, майже половину цього денно тому, що не вміють обходитися з машинами і не знають англійської мови. В часі зими, почавши від листопада до марта одержують рільні робітники місячно лише кілька долярів, а дуже часто лише помешкання і

харчі. Причиною цього є, що на фармах в зимі не є потрібна чужа робоча сила, бо пару штук худоби обслужить собі фармер сам. Інакше є на так званих мішаних фармах, де крім управи ріллі ще провадиться молочне господарство. Це має місце переважно в східних провінціях. Там мають робітничі сили також і в зимі заняття як також добрі вигляди зарібків в зимі в лісах. Фармер, який хоче бути самостійний в Канаді і не мати довгів мусить привести з собою два до трьох тисячів долярів.

Рільничі родини, переважно поселяються в провінціях, де управляється зерно: в Манітобі, Саскачевані і Альберті. Ціни за землю є ріжні після цього чи це неуправна земля і поросла лісом і чи в сусідстві є залізниця чи ні. Пересічна ціна за один акр землі, положеної недалеко як 10—15 кільометрів від залізниці виносить до 20 долярів, це є за три чверти морга. В Канаді можна ще одержати від уряду так звані гомстеди, це є наділи землі в висоті 160 акрів за оплатою 10 долярів. Ці наділи землі є, розуміється, досить далеко положені від залізниці і в перших роках мусить фармер старатися витяти дерево, яке знаходиться на наділі і він є обовязаний щороку певний час мешкати на фармі, вибудувати мешкальний дім і засіяти певну скількість землі, а тоді по виповненню цих річей дістає стале право власности. Канада, це є одинокий край, де ще є можливість без гроша виключно через працю одержати 160 акровий наділ на власність. Розуміється, що родина виїзджаюча і беруча такий наділ мусить мати найменше 250 долярів, яка то квота потрібна їй на куплення найпотрібніших річей, як

О. Кислевська.

3 мандрівок по Канаді.

Один з найкращих спогадів залишив у мені побут в гірському містечкові над „Озером лісів“ („Lake of the Woods“), де провела я кілька незабутніх днів. Знайшла я там тиху, спокійну, дивної краси природу й гарних скромних людей, всіх зі сфер робітничих, тихих робітників на народній ниві, що приймали мене дійсно щирим, братнім серцем.

Кенора, зложена двадцять і кілька літ тому тепер є мале, але гарне, чепурне містечко серед гір і лісів, над славним на весь світ „Озером лісів“, що ділиться на багато малих озер, яких береги займають 10 тисяч англійських миль. Озеро це є засіяне масою прегарних лісистих островів і острівців; їх нараховують до 16 тисяч. Один дослідник німець посвятив 25 літ на те, щоб гаразд розслідити ці острови, з яких деякі більші є навіть заселені. В часі кількогадинної їзди по озері бачили ми багато таких острівців. На одних виднілися прегарні деревляні літні резиденції канадйських багачів; на інших є „резерви“, себто місця, призначені для індіан, дав-

них панів цієї країни. Тут вони живуть свобідно — таким життям, як давніше: мешкають в шатрах, живляться рибою, звіриною, ягодами; з цього також мають і доходи на своє життя.

В Кенорі багато з українців мають свої дуже гарні й добре уладжені дімки. Є теж гарна українська крамниця, де продають мясо, споживчі та ріжні товари. Власниками цього склепу є п. Гончарик і п. Ратуцький, в якого гостинному домі, окружені якнайтеплішою опікою, перебули ми цих кілька днів. Є ще фабрика содової води, якої власником є теж знаний діяч п. Кокур.

Хоч українців тут не багато й не всі вони горнутья до організації, то все ж свідомі патріоти придбали собі гарну гр. - кат. церкву, положену в доброму місці, на горбі; мають читальню „Просвіти“ зложеною в 1915. році, яка нині міститься вже у власній гарній домівці з театральною салею. На куртині в цій салі запам'ятала я повний змісту напис: „В єдности — сила, а в силі — побіда!“ Є в Кенорі допомогове товариство (в формі асекурації); його члени платять місячну вкладку лише 50 центів, а в случаю хвороби дістають підмогу; в разі-ж смерті члена, його родина одержує гроші на по-

також живого й мертвого інвентаря в ціли загодаровання.

Нашим людям, які виїжджають на поселення як родини до Канади, дораджується як місце поселення дві провінції: Альберту і Саскачеван раз для того, що це краї здорові з пшеничною землею, а друге для того, що є там тисячі наших фермерів, які можуть прийти в поміч новим емігрантам.

Наше Товариство буде старатися в 1930 році через Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу, як також при помочі тамошніх наших інституцій і священників вишукувати для родин добрі місця поселення, а також вільні безплатні приміщення до часу побудовання через новоприбулих собі мешкальних домів. Для того в справі набування фарм в Канаді і можливостей виїзду повинні наші емігранти засягати інформацій в нашій Товаристві.

Дещо про Канаду.

Один з наших фермерів з Саскачевану пише так :

„Вже третій рік підряд панує в Канаді неврожай. Рік 1927. був роком градів, рік 1928. був роком морозів, а теперішній рік приніс посуху. Це все відбилося на хліборобстві і фермери понесли через це діймаючі втрати. Крім цього, що того року випали погано жнива, фермери відчувають теж недостачу паші для скоту. Це теж прикре, бо зближається зима, довша як у старому краю, через котру треба перекормити худобину.

криття коштів похорону.

Складками, доходами з концертів то що удержують українці в Кенорі свою рідну школу, де ставий учитель, по науці в публичній англійській школі, вчить їхні діти рідної мови, історії, літератури. В мійській вечірній державній школі учитель українця п. Ситник вчить англійської мови старших українських громадян. Ну, а від лютого б. р. є тут і жіноче товариство імени Ольги Кобилянської, на якого запросили я з секретаркою й сином приїхала до Кенори, щоби в милому товаристві кенорського жіноцтва й громадян відпочити кілька днів по трудах довгої подорожі.

Наш побут гостинні господарі, жіноче товариство і взагалі кенорські організації старалися якнайбільше уприємнити. Кождий день приносив нам щось нового, гарного, цікавого.

Одного дня — прогулька автотом („гарою”, як тут кажуть) в околицю; там бачимо не лише гарну дику природу: ліси, скелі, цілі гори, іноді наче вилиті з одного каменя, — але заїздимо й до українських фермерів, оглядаємо їхне не богате в цих горах господарство, яке однаке не обходиться без господарських машин. Ось ми якраз застаємо госпо-

Такий стан фермери сильно відчули і багато з них мусило задовжитися.

Та проте з краю приходять листи, в яких наші люде питаються про Канаду, про життя у ній та виявляють охоту туди їхати.

Канада багатий край. Багатий в плодотвиту землю, та підземні скарби, які збережені в її нутрі. Але хто думає, що в Канаді можна без труда здобути багатства і зажити щасливим життям, цей помиляється. Але хто має охоту терпеливо працювати, щоби бути паном на своїй землі, цей може їхати до Канади і є певне, що здобуде там кращу будучність.

В Канаді можна стати скорше самостійним, оскільки емігрант привезе із собою капітал. Від нас однаке приїжджають сюде переважно без гроша. Вони можуть дістати в часі засівів і жнив добре платну працю, в зимі однаке у фермера важче дістати роботу і часто доводиться робітникові проживати те, що заробив літом або шукати праці по лісах. Спеціально в тому році, тому, що були слабкі вигляди на цьогорічні жнива, фермери здержали багато праць, які виконуються між засівом і жнивами. Наслідком цього, багато емігрантів, які приїхали пізно на весну до Канади, довго не могли найти ніякої праці.

По марних жнивах, які були цього року, вигляди на найдення праці для рільних робітників є ще менші. Для того поради́м є, щоби в слідуєчому році, ті які хочуть їхати до Канади, були там найдалі з кінцем квітня, бо тоді є вже праця на фермі, а зрештою, коли хтось працював у фермера в часі засівів, може лекше найти працю в него в часі жнив. Коли

даря, який машиною, запряженою в пару коней, косить овес.

Другого дня їдемо на зпросини пана Ситника, учителя державної школи, на німецьку фарму серед глухих лісів над озером „Чорного Осетра”. Три дні возимось „бовтами”, себто човнами, в товаристві пана Ситника й гостинної пані фермерки та її приятельки з дітьми — по озері: купаємось, ловимо рибу (при чому щупаки викидається, як замало смачну рибу!).

По повороті до Кенори все автами українських робітників — мила гостина в домі робітників, панства Стручинських, а далі знову їздимо оглядати околицю.

В товаристві пані Йонкерової, яка потрудилася з Вінніпегу нас тут відвідати, робимо інтересну прогульку озером до індіанських резерв — оглядаємо їхні вбогі шатра, навіть після грошевої заохоти фотографуюся з індіанкою, яка держить на руках маленьке жовто - червоне, наче родиночок дитинячко.

Того-ж дня 24. серпня, у вечорі, при спільній вечері, пізнаємо ширшу кенорську українську громаду, маємо нагоду почути мандолінову оркестру

однаке хтось є в стані відложити свою їзду до Канади до часу, коли там будуть добрі жнива, цей добре зробить. Розуміється, це відноситься лише до рільних робітників, котрі самі в цілях заробітку їдуть до Канади, але не до родин, які їдуть до Канади з певним капіталом.

Лікарські шикани над емігрантами.

В останніх часах дуже загострено добір емігрантів до Зєдинених Держав Америки і Канади під фізичним оглядом. Добирається емігрантів тільки першої класи під оглядом здоровля, будови тіла і сили. Лікарі корабельних товариств і консулятів дивляться на зріст емігранта, його будову тіла і краску лица. При лікарських оглядинах часто вимірюють на сантиметри зріст емігранта і кажуть йому важитися на вазі.

В сумнівних випадках піддається емігрантів просвітлюванню рентгенівськими проміннями, щоби переконатися про стан серця і легких. На випадок підозріння хороби сухіт або полових недуг піддається аналізі моч і кров емігрантів. Підозрілих на скірні хороби емігрантів і при здеформованих місцях піддається їх мікроскопійному і бактеріологічному досліджуванню. Звертається увагу на здоровля і силу зубів. Лікар американського консуляту в Варшаві не видає позволення на американську візу, коли емігрант має нездорові зуби, а дуже часто каже вивиривати нараз кільканацять пеньків.

молоді рідної школи, послухати їх гарні деклямації побачити в їхнім виконанні наші гарні національні танки — слід невтомної праці балетмайстра Василя Авраменка. По цім бачимо, яку гарну, важну працю робить і тут, за морем, інституція „Рідна Школа.” Сердечні, зворушаючі для мене були вітання кенорських інституцій. Перша теплим словом привітала мене від жіночого товариства голова його п. Атаманюкова; від гр. церкви вітав піонер цієї околиці, найдавніший поселенець пан Ропіда. Він згадав, що коли перед 27 роками прийшов він у ці місця, то ось тут, де оце ми зібралися, ще ріс канадійський праліс.

Були теж вітання від тов. „Взаїмної помочи”, від „Рідної Школи”, якої діти устами свого учителя передали привітання та кілька листів своїм товаришам у Старім Краю.

Другого дня, в неділю, ще дуже мила спільна прогулька озером трьома великими моторовими човнами. Бере в ній участь до 60 осіб. Дорогу, що триває 6 годин, уприємнює нам спів дуже доброго хору, при супроводі скрипки й гітари. Спільний обід на

Цим загостреним лікарським оглядинам підлягають мушени, жінки і діти — навіть в цих випадках, коли їдуть до найближчої родини — чоловіків, або родичів.

При цій загостреній санітарній контролі розходиться по більшій частині тільки про сумніви і підозріння. Це дає поле до надужиття, непотрібного мальтретування емігрантів і наражування їх на ганьбу і кошти лікарських досліджувань.

Еміграція до Франції.

Спроваджування родин.

Дуже часто трапляється, що наші емігранти, які працюють у Франції в характері промислових робітників, спроваджуючи до себе свої родини, не присилають їм відповідних фондів на кошта подорожі, віз і т. д., наслідком чого наражують їх на клопоту і втрату часу.

Цього не буде, коли емігрант, який бажає спровадити до себе свою рідню, перед тим засягне відповідних інформацій в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, або в кружках цього товариства на провінції.

Тут зазначаємо, що кошта спровадження родини промислового робітника до Франції покриває в 60 процентах роботодавець і цих коштів не вільно робітникові потручувати з його платні.

острові, що носить назву „Парк Кенори”, спільні фотографії з милими учасниками.

Ще годинка балачки в читальні „Просвіти” й, відпроваджені на стацію гуртком наших нових, але близьких і незабутніх знайомих, відїздимо назад до Вінніпегу.

Замітне й цінне для нашої гостини в Кенорі є те, що це все урядило нам, як я вже згадувала, само робітництво, між яким нема ні священника, ні нікого з так званої по-старокраєвому вищої інтелігенції. Свідомість, чесна праця, щире серце робить цих людей дійсними правдивими інтелігентами.

**Українці! Вступайте в члени
Т-ва Опіки над Українськими
Емігрантами, Річна вкладка 6з.**

Виїзд до Бельгії.

З огляду на випадки, що емігранти, які одержали пашпорти на виїзд до Бельгії, не можуть одержати віза по тій причині, що не мають вимаганих документів, Еміграційний Уряд видав спеціальний обіжник до своїх Експозитур і Державних Урядів Посередництва Праці.

В цьому обіжникові є сказане, що кожний емігрант, який старається про бельгійську візу, мусить перед тим вистаратися свідоцтво моралі і свідоцтво лікаря. Без тих документів бельгійські консулянти не дають дозволу на виїзд до Бельгії.

Еміграція з Ромунії.

Ромунський уряд заключив умову з центральною американською республікою Гондурас, на основі котрої ця республіка згодилася поселити у себе 2.000 родин, це є около 10 тисяч осіб. Гондураський уряд обіцяв дати новим поселенцям землю даром. Перша партія емігрантів має вже в найблизчих місяцях прибути на місце поселення.

Між поселенцями з Ромунії прибуде певно також якась скількість українців з Буковини і Бесарабії, бо голод на землю в тих двох провінціях великий.

Канада.

Зїзд українських фермерів Канади.

При кінці минулого місяця відбулася в Дофин, Манітоба, перша конвенція українських фермерів тої округи. На конвенцію прибуло споре число делегатів. Адвокат Т. Вавринюк відчинив конвенцію і його вибрано председником зїзду. Секретарював Д. Демчук. В імени міста Дофин привитав зібраних посадник В. Е. Робсон. Опісля прочитано привітні телеграми і листи. На конвенції промовляло багато бесідників, як послі манітобського парламенту Н. Грирорчук, репрезентант департаменту рільництва С. Продан, Теодор Боднар, як репрезентант домініяльного відділу годівлі худоби і інші.

Український шпиталь.

У місті Мондер докінчується будова українського шпиталю. Шпиталь має бути переданий до публичного вжитку з кінцем листопада, або в грудні. Начальним лікарем першого українського шпиталю в Канаді буде д-р Н. Стрільчук, який в місті Мондер вже давно працює. Доглядання хорих вестимуть сестри Непорочного Зачаття, які покінчили спеціальний курс.

Загальні кошта шпиталю винесуть 60 тисяч доларів.

Автомобілева прогулька по Європі.

Перший раз в історії української еміграції організується в Канаді українська автомобілева прогулька по Європі. На чолі прогульки станув п. Ю. Дробей і він веде цілу приготовчу акцію.

Прогулька кораблями переїде до Європи і тут всяде на власні авта, які будуть навантажені на кораблі. В Європі прогулька має відвідати всі держави. Так отже деякі наші емігранти відвідають рідні села на власних автомобілях і певно спричинять чималу сензацію серед колишніх односельчан.

Бразилія.

Трахома в С. Павльо.

Офіційна бразилійська статистика подає, що в естаді С. Павльо є около 400 тисяч людей хорих на трахому. Отже коло 7 відсотків всього населення естада хоруге на цю недугу.

Осторога перед поселенням.

Уряд естаду Ріо Гранде де Сул лишив на північній своїй границі, над рікою Уругвай, велику полосу землі, т. зв. „Фльореста.“ Цієї землі він не кольтонізує, не робить ніяких помірив і нікому не продає землі. Не дивлячися, на це, багато чужонаціональних кольтоністів поселяється на тих землях, закладає там свої господарства, не стрічаючи ніяких перепон зі сторони уряду.

Подаючи це до відома наших переселенців, перестерігаємо їх перед неправним набуванням землі, з котрої уряд, як правний власник, може їх в кожному часі викинути.

Втрата.

В Куритибі помер дня 8. жовтня ц. р. український переселенець Іван Андрусевич. Смерть наступила наслідком невдалої операції.

Покійний був діяльним громадянином, заложив деякі українські освітні і гуманітарні інституції в Куритибі, головно був основником першої української друкарні в Бразилії.

Полишив по собі загальний жаль. Похорони покійного відбулися дуже величаво.

Заробітки в Ріо де Жанейро.

Заробіток в столиці Бразилії, Ріо де Жанейро, можуть найти емігранти таких професій: теслі, столярі, мулярі слюсарі, механіки, електротехніки й ковалі. Такі робітники можуть початково, залежно від їх здібностей, заробити від 10 до 14 мільрайсів. Пра-

ця триває 8 годин. Коли хтось знає португальську мову, може заробити ще більше, а саме 18 до 20 міль райсів денно. За надчисельні години платять 50 відсотків більше, натомість за працю в неділі, свята а також в ночі отримують робітники подвійну платню. Бажаним є, щоби робітник, який приїжджає до Ріо де Жанейро, мав при собі 25 доларів на перші видатки, це є на мешкання і прохарчування протягом двох тижнів.

Невикваліфіковані робітники можуть також найти заробіток в Ріо де Жанейро, але він вистарчить ледви на прохарчування. Коли найдуть працю за містом, можуть заробити більше, але одночасно можуть набавитися недуги, бо околиці Ріо де Жанейро є маляричні.

В інтересі емігранта лежить, щоби мав усі свідоцтва відносно своєї професії переведені на португальську мову та затверджені бразилійським консулятом. Також коли везе якісь знаряди, повинен про це повідомити бразилійській консуляту а цей видасть йому окрему на це посвідку. Без тої посвідки мусить платити мито в Ріо де Жанейро.

Аргентина.

Спадок цін герви мате.

В Аргентині впали значно ціни за тамошній чай, так званий „герва мате“. У деяких сторонах С-та Катаріні і Ріо Гранде до Сул роботи коло герви мате припинено, бо продуценти не хочуть провадити її ізза низьких цін. Торговельні круги побоюються, щоби таке поведіння продуцентів не спричинило кризи на ринку, а саме щоби не забракло цього продукту в продажі.

Зєдинені Держави Америки.

Агрономічна освіта.

Земельного господарства починають вчити вже в початкових школах — майже всіх у фермерських округах і деяких міських — але в „поблик скул“ те навчання обмежується звичайно до огородництва; деякі школи мають експериментальні городи.

В середних школах агрономія є предметом навчання — або обовязком або до вибору — майже всюди в хліборобських округах; окрім того є багато спеціальних середних шкіл хліборобства.

Агрономічних каледжів є тепер в Америці пятьдесять - один з приблизно 16.000 студентами, з яких понад три тисячі щорічно кінчає школу. Курси здебільша чотирирічні і обіймають так теоретичне навчання, як і досліди на експериментальних станціях

і практичну роботу на фармах. Також деякі університети мають агрономічні курси.

Найліпшими сільсько - господарськими школами в Америці рахуються агрономічний каледж при Корнелльським університеті, „Ілінойс Індустриал Юніверситі“ і стейтові агрономічні каледжі в Кенсас, Айові, Мишиген і Пенсильвенії.

Еміграція менонітів.

Німецька преса з останніх днів приносить алярмуючі вісти про великий переселенчий рух менонітів з Росії.

Меноніти, це німецька релігійна секта, яка давно ще за царських часів з релігійних зглядів переселилася з Німеччини до Росії. Найгустіше осідали групами над Волгою, а також на Україні, на Криму, на Кавказі і на Сибірі. Від царського уряду одержали меноніти безплатно великі смуги землі і ріжні привілеї, а передовсім звільнення від обовязку військової служби. Меноніти є взірцевими рільниками, заможні, ошадні а навіть скупі, живуть замкнені в своїй релігійній секті, не піддаються впливам оточення, є противниками воен і революцій, та часто міняють місце свого осідку, як не подобаються їм обставини, або як думають, що десь загрожений є мир.

Ще за царських часів, в періоді японсько - російської війни частина менонітів виємігрувала з Росії до Канади. З вибухом світової війни частина канадійських менонітів переселилася до Мексика, а звідси після закінчення війни одна частина знову повернула до Канади, а друга виїхала до південної Америки. З вибухом російської революції деякі російські меноніти поселилися в Польщі, звідки шукають дороги до Канади і південної Америки.

Найбільша група менонітів аж до останніх часів залишилася на своїх оселях на землях Союзу Соціалістичних Радянських Республік, де над Волгою і в інших місцевостях створили свої автономні республіки і вели взірцеву рільничу культуру. Німецькі часописи стверджують, що останній переселенчий рух менонітів має підклад не лише економічний, але і релігійний. Менонітські секти, що є дуже побожні і релігійні, не можуть погодитись з релігійними переслідваннями в Союзі Радянських Республік і з цієї причини масово покидають вони свої оселі і через Москву прямують за море. Кілька тисяч осіб заїхало вже до Гамбурга і тут чекають на дальшу свою долю. Кільканацять тисяч менонітів зі своїми жінками і дітьми кожного дня зїжджають з над Волги, з України, з Криму, з Кавказу і Сибірі через Москву і домагаються дальшої переправи.

На такий масовий рух менонітів не був приготований ані радянський уряд, ані іміграційні країни.

Переговори заступників менонітів з канадійсь-

кими іміграційними властями на разі не довели до ніяких вислідів. Канадійська сипіярська компанія колонізаційна приймила би на свої землі менонітів, але домагається, щоби хтонебудь заплатив за них морську і залізничу переправу і забезпечив їм прожиток через зиму в Канаді. Подібне становище займив також канадійський уряд. А саме на просьбу єпископа Тавса зі Саскачевану, аби уряд приймив до Канади менонітів, відповів канадійський прем'єр міністрів Кінг, що ця задача потягає за собою велику відповідальність, що тяжко є перезимувати нові емігрантські маси в Канаді і що уряд згодився би прийняти менонітів, о скільки канадійські меноніти загарантували би їм перезимування і уладнання на фармах.

Також переговори з аргентинськими властями досі були безуспішні.

Долею менонітів інтересується живо німецька публична опінія. Домагається вона від німецького уряду, щоби допоміг матеріально до переселення менонітів до Канади, або робиться проєкт, щоби цих менонітів поселити у Східних Прусах для скріплення німецького елементу на східних границях Німеччини. На разі всі заходи і пляни в справі менонітських переселенців є безуспішні, і одна частина їх сидить в Гамбургу, а друга коло Москви. Радянський Уряд який не бажає собі менонітських емігрантів близько столиці, а не має спосібности, щоби їх десь можна було примістити в чужих краях, загрозив, що всі менонітські родини зпід Москви перетранспортує на поселення на Сибір.

Положення менонітських емігрантів, які покинули під зиму свої старі оселі і майже за безцін позбулися свого добра, є дуже тяжке і гідне пожалування.

Еміграційні справи.

Еміграційний рух в липні.

В місяці липні ц. р. виїхало з Польщі загалом 15.900 емігрантів, з чого 10.891 осіб до держав Європи, 5.009 до позаєвропейських країв.

Еміграція до важніших країв так представля-

ється: Франція 9.155, Німеччина 1.362, Бельгія 270, Зєдинені Держави Америки 620, Канада 2.708, Аргентина 466, Бразилія 898, Уругвай 79, Африка 24, Палестина 67 і Австралія 39.

Реєміграція в тім місяці виносила 1.994 осіб, з того з європейських країв вернуло 1.372, з інших країв 622 особи.

Дослідний обїзд.

Директор Еміграційного Уряду п. Б. Наконечников вернув з обїзду осередків еміграції в Данії, Голляндії, Бельгії і у Франції. Ціллю його поїздки було прослідити умовини, серед яких працюють емігранти з Польщі, головно у Франції і Бельгії та ствердження потреб еміграції під матеріальним і культурним оглядом.

Х Р О Н І К А.

Ринок праці. В часі від 12. до 19. жовтня число безробітних, зареєстрованих в Д. У. П. П., обїмало 88.038 осіб. З підмог користало 34.018 осіб, в тому з законних причинків 33.641 осіб, з доразових 377 осіб. Працю одержало 8.184 осіб.

Книжка про Перу. Заходами Наукового Еміграційного Інституту в Варшаві вийшла книжка М. Б. Лепецького п. н.: „Східне Перу або Монтанія.“

З недолі емігрантів. У місті Едмонтоні скочила до ріки Анастазія Ковальчук, бажаючи поповнити самогубство. На щастя її виратували. Причиною цього кроку недостача праці.

Катастрофа на будові. При будові мосту в Мус. Джо, Саск. обірвалося руштовання і трьох робітників: Н. Мирон, В. Спілюк і С. Завольський упали з висоти 75 стіп в долину. Їх перевезено до шпиталу. Одначе, на щастя, крім потрясення і побиття, ніхто з них не став калікою.

Смерть у копальні. Недалеко міста Олифанту в Зєдинених Державах згинув при праці на копальні український емігрант Микола Гулячок. Смерть наступила наслідком обвалу. Покійний полишив жінку і шестеро дітей.

Читайте і поширюйте „Українського Емігранта“!

З М І С Т : Криза в хліборобстві. — Еміграційні можливости в 1930 р. — Поселення родин на фармах. — Дещо про Канаду. — Лікарські шикани. — Еміграція до Франції: Спроваджування родин. — Виїзд до Бельгії. — Еміграція з Ромунії. — Канада: Зїзд укр. фермерів, Український шпиталь, Автомобілева прогулька. — Бразилія: Трахома, Осторога перед поселенням, Втрата, Чи можна найти працю в Р. Ж. — Аргентина: Спадок цін герви мате. — Зєдинені Д. Ам.: Агрономічна освіта. — Еміграція менонітів. — Еміграційні справи: Ем. рух в липні, Обїзд — Хроніка. — О. Кисілевська: З мандрівок по Канаді.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. Бразилії — 250 мільраєс; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Оди. пом. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в Тернополі вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Хто може виемігрувати?

Нема майже ні одного емігранта, який не мав би надії, що йому в новому краю, до якого емігрує, буде ліпше поводитися як у старому. Коли бачимо емігрантів, виїжджаючих в чужі краї, як вони снують пляни і оповідають про свої надії, то можна набрати переконання, що це найліпші одиниці опускають свій край.

Однак це є в малій частині правда. Не є рівнодушне, з якої причини емігранти, опустивши свій край, стали на чужині піонерами чи з власної волі, чи під примусом.

Є велика різниця, чи хто виемігрував до якого краю з власної волі, і там передержав найприкращий час, чи це зробив він з цієї причини, що це була його остання дошка ратунку. Це було колись. Нині відносини далеко лекші. Залізничні дороги перетинають нині ті краї, до котрих емігрують наші емігранти, щоби там осісти. Коли йому не подобається на одному місці, то він сідає на залізницю і переїздить в інше. В якомусь місці все найде він

заняття, без огляду на те, чи це фабрика, чи залізниця. Однак нині лише цей, котрий вірить у власну силу і у власне „я“, той може перемагати будучність. Коли він цього не зробить, то він чується в короткому часі зайвим. Річ природна, що передусім приписує він свої невдачі державі, до котрої приїхав. Краще замість нарікати на новий край, до котрого прибуває емігрант, перед тим поінформуватися про відносини в ньому, та про улагодження помочи емігрантам в данім краю, заки він туди виїде.

Звичайно емігранти перед виїздом є за мудрі, щоби про це інформуватися. Кожний з емігрантів повинен це ясно представити собі, що в своїм власнім краю тяжка праця рільника принесла би краєві користь і вона є підставою всього добробуту в краю. Щойно пізніше ідуть ремісники, а врешті фабрики. І в чужих краях, до котрих виїжджає емігрант не є інакше. Це саме можна сказати про Канаду, про Зєдинені Держави Північної Америки і про південно-американські краї.

Всі вони, оскільки хочуть емігрантів, то потребують рільників, котрі самі хочуть в рільництві працювати. Лише ті рільники є нині пожадані за

морем і лише вони можуть в нових краях в рільництві на місці добитися кращої будуччини.

Одначе багато емігрантів, приїхавши на місце і працюючи в рільництві, знеохочується, тратить терпеливість і переноситься до міста, до фабрик, або копалень. Досвід говорить, що це виключно лише наші емігранти по містах, не можуть зжитися з тамошніми відносинами. Лише вони, ті, котрі по містах працюють, пишуть до хати листи, в яких жалуються на свою долю і роблять кожного відвічальним за безробіття, в яким вони живуть.

Це відноситься передусім до наших емігрантів, котрі виїжджали до Канади чи Аргентини. Скаржаться, що не можуть дістати праці та що їх в краю оциганили, або обіщували золоті грушки. Не можна захвалювати еміграції в чужі краї, однак в більшості скарги емігрантів не є узасаднені. Наприклад Канада. Канадійські жнива цього року були злі. Фармери були змушені на зиму звільнити своїх робітників. Богато нужди принесе емігрантам зима, передусім тим, котрі не схочуть взятися до найтяжчої праці, до рубання дерева в канадійських лісах. І це будуть нарікання цих, котрі схочуть лишитися по містах і не схочуть піти працювати в ліси. Всі ті, котрі не хочуть провадити скромного, звичайного життя в новім краю та через довгі літа не хочуть відмовити собі майже найконечніших культурних потреб, не повинні думати про еміграцію та не повинні емігрувати, бо не видержать в боротьбі за дальше існування і попадуть в нужду.

Еміграція до Канади в 1930 році.

Відносно контингенту рільних робітників на виїзд до Канади в 1930. році можемо подати до відома, що буде він дещо вменшений, як в тому році. Родини, виїжджаючи до Канади в цілі поселення мусять мати капітал у висоті щонайменше 250 доларів, а також 25 доларів на видатки в часі дороги, по заплаченні корабельної карти. Контингент для родин буде так великий, як і в цьому році.

Що торкається служниць, які будуть могли їхати до Канади без афідавіту, то число їх буде так велике, як і в цьому році. Класти однак будуть велику вагу на це, щоб це були дійсно рільні робітниця, зглядно служниця, які, виїжджаючи до Канади, мають намір працювати в господарстві.

Принимати будуть лише здорових людей, без ніяких фізичних чи духових хиб.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами, Річна вкладка 6з.

Зїзд українських фермерів в Канаді.

Заходом Управи Українського Народнього Дому в Давфині, відбувся дня 27-го вересня перший фармерський зїзд з північно - західної часті Манитоби в місті Давфин, Ман.

Дош, що пустився з рана, припинив многих фармерів з дальших околиць прибути на зїзд, однак ми бачили багато лиць фармерських з віддалень по верх пятьдесят миль. І ці люде певно не жалували, що їздили на цей зїзд, бо багато навчилися.

Адвокат Вавринюк, голова Українського Народнього Дому в Давфині проворив зборами. По прочитанню телеграм і привітних листів слідували привіти делегатів і мейора міста п. Робсона, котрий дуже радо витав український фармерський зїзд та бажав успіху.

Делегати, що зложили привіти були: п. Ілія Генік з Венлав, п. Гродзік з Ешвил, п. Бороний з Винніпегосис, п. Й. Богуцький з Галич, п. Стандрик з Сифтон, п. Романчич з Келд, п. Г. Матієшин з Дрифтинг Ривер, п. Лісовий, учитель з Фишинг Ривер, п. Склепович, учитель, витав зїзд в імени учителів.

Всі делегати - промовці радо витали такий зїзд, дякували аранжерам за скликання цього зїзду та висловлювали думку, що цей зїзд повинен дати почин до великої фармерської організації в Західній Канаді.

Посол Григорчук, котрого тема була: „Розвій фармерства“ в своїй бесіді наводить примір розсохлої бочки через діри котрої текла вода і потрібно майстра, щоб направив ті діри аби затримати воду в бочці. Так само фармері мусять бути майстрами, щоби поправити свої обставини життєві. А поправлять їх не одинцем а гуртом в організації і через науку, виміну думок, наради і вказівки досвідчених одиниць. Звернув увагу на великий запал до чого будь в початках а опісля той „соломяний вогонь“ погасає й українець перестає ціпко триматися раз наміченої цілі. Ми не повинні відрізнятися від других фармерських організацій а треба нам уважати себе нарівні з ними. Що ми українці самі скликаємо зїзд для себе, це не є ніякий сепаратизм а лиш більше корисний для нас, бо ми розуміємо все сказане в нашій мові, особливо старші фармері, що не знають англійської мови.

Про те, як затримати молодіж на фармах, бесідник говорив багато і радив фармерам, щоби за всяку ціну затримували дітей на фармах, бо місто нищить і деморалізує їх. Радив, щоби фармері мали свій щорічний зїзд, який був би фармерським святом. На цих зїздах, казав п. Григорчук, — треба нараджуватися, як поліпшувати свої життєві обставини. Обовязком фармерів є слухати і радитися своїх агрономів, котрі радо помагають порадами і вказівками.

„Не нарікаймо ні на кого а кожний стараймося, аби життя наше поліпшувалося. Фармері повинні зрозуміти, що ніхто їм не допоможе лиш вони самі собі мусять помагати. Ціла будучність ваших дітей залежить від вас самих. Організуймося, бо всі це роблять! Не перетяжуймо працю одиниць, а кожний пробуймо змагатися до добра загального. Будучність наша в наших руках. Не спускаймося на нікого!“ — кінчив посол Григорчук.

Пан К. С. Продан говорив на тему: „Господарське поліпшення між Українцями в Манитобі“. В своїй промові бесідник перейшов початки розвою манитобського фермерства, опісля навів чинники йдучі на стрічу в поліпшенню долі фермера як доміняльний і провінціональний департаменти рільництва і рільнича академія. Вказав на спосіб, як діставати скотоводчих самців аби виплоджувати ліпшу расу худоби, коней і свиней. На таблиці показував де українські фермері стоять о много позаді від англійських фермерів у плеканні худоби і свиней ліпшої якости і де фермері української народности плакаючи гіршої якости худобу, при продажі дістають меншу ціну за свою худобу і тимсамим траплять на плеканню недобірної якости худоби і свиней.

Шановний бесідник заохочував фермерів до плекання расової худоби, свиней і прочих домашніх звірят.

В часі своєї промови про молочарство шановний бесідник показував на таблиці скільки то українські фермері втратили на сметані за один рік через недостаточну якість сметани. Загально сказавши, відчит плана Продана отворив очи многим фермерам, що до плекання домашнього скота і втрат, які поносять наші фермері, продаючи гіршу якість через що власне находяться в прикрім фінансовім положенні.

При кінці пропонує, щоби цей зїзд занявся розповсюднюванням клубів молодіжи з централею в Давфіні. Кожний такий клуб молодіжи повинен би бути під доглядом старшої особи, котраб мала нагляд і давала вказівки в провадженні роботи в такий клубі.

„Будьмо агресивні, стараймося дорівнювати нашим співгорожанам англійцям; уважаймо, щоби наша молодіж не пропадала в морі міського життя. Бо досі яка робота робилася, робилася одиницями а тепер самі фермері повинні братися до праці“ — кінчив бесідник.

Пан В. Польовий, співробітник Манитобського Пулу, говорив на тему: „Ринкові вимоги і продаж фермерських продуктів“. У своїй півторагодинній бесіді шановний бесідник перебіг розвиток кооператив в давніших часах, а найбільше часу присвятив Пшеничному Пулеві. При кінці завзивав присутних фермерів до організації, до єдності і до праці над поліпшенням фермерської долі. — Коли хочемо використовувати свої сили, — кінчив бесідник, — то мусимо мати свої організації.“

Виголосили ще реферати п. Т. Боднар і п. Вавринюк. По рефератах відчитано й прийнято ряд резолюцій.

По закінченні нарад відбулася спільна вечерега аматорська вистава. Українські фермері з вдоволенням залишували зїзд.

Гість з Парагваю.

Редакцію нашого часопису відвідав небувалий гість. Був ним п. Лько Падочак, торговець, що постійно мешкає в місті Фуерте Олімпо, в Парагваю.

Перед 25 роками залишив він рідну землю в рогатинському повіті і виїмігрував до Південної Америки. Перебував якийсь час у Буенос Айрес, але коли в 1910. році в Аргентині зачалася сильна економічна криза а в парі з тим і безробіття, він разом з іншими емігрантами перенісся до Парагваю. На новому місці він ріжне переходив. Врешті помирився з новими умовинами життя, заложив торговлю і має не лише забезпечене життя, але також доробився поважного майна. Крім торгівлі в місті Олімпо, займається п. Падучак скупованням і продаванням худоби в масовій кількості, надто є експортером шкур до Чехословаччини. Має також рільну господарку. З умовинами життя в Парагваю цілком зжився, одружився з парагваянкою і тепер загостив до рідного краю, щоби тут лікувати свою хору дружину.

Користаючи з гостини п. Падучака, наша редакція засягнула у него деякі інформації про життя і умовини праці в Парагваю.

Парагвай, це південно американська республіка, величиною більша від сучасної Польщі. Населення виносить 1 мільон осіб.

Є це край горячий, головно в своїй північній частині. В місяцях від жовтня до березня температура там виносить від 30 до 50 степ. ц. сонце пече в тому часі так сильно, що важко голим оком дивитися на білу стіну. Дощів паде там мало, а часами то навіть протягом 6 місяців не впаде й краплина дощу. Зими Парагвай не знає. Є лише дещо холодніші місяці, в часі котрих дують сильні вітри і деякі дерева скидають із себе листя.

Життя в Парагваю дуже дешево. Двайцять-пять американських центів вистарчає, щоби пережити добре одну днину. Головними середниками поживи є мясо, сильно солене й перчене, з огляду на горяч, мандіока рід тамошньої бульби, фасоля, кукуруза, дині та овочі, як банани, помаранчі і інші. Наші європейські збіжжа там зовсім не удаються, так, що пшеницю спроваджують з Аргентини, мелють і випікають хліб та малі сухарі. Щоденним напитком є південно - американський чай „герва мате“, який пють замість води, яка в Парагваю має солонавий смак.

Працю в Парагваю можна найти найкорше

у фабриці таніну, який у великих кількостях продають на експорт. При тій праці робітник заробляє 1 і пів до 2 доларів денно. Інших робіт майже нема.

Можна також осісти на землі. Землю дає уряд в кількості 20 гектарів на п'ятилітні сплати. Ціни так малі, що можна це вважати дарунком. Однак кольтоніст зобов'язується, що протягом того часу засадить на тій землі певну кількість овочевих дерев. Найбільш поплатним є плекати „герву мате“, яку Парагвай експортує за кордон, головню до Аргентини. (Парагвайська „герва мате“ появилася вже в продажі у Львові. — Прим. Ред.).

Наш гість бачив німецькі кольтонії які дуже добре загосподаровані і німецькі кольтоністи живуть дуже добре. Українців він ніде не стрічав. За весь час зустрів він одного нашого емігранта з тернопільщини, але цей дуже бідував і був цілком безпорадний наслідком незнання еспанської мови.

Загалом п. Падучак не радить їхати до Парагваю нашим людям. Головна перепона це невиносима спека. Парагвайці вже до неї привикли, але й вони працюють майже голі а їхнє тіло має цілком темну краску. Вже краще буде, коли наш емігрант побуде якийсь час в Аргентині чи Бразилії, там підвчиться еспанської мови, привикне до клімату й тоді вже може рішитися їхати до Парагваю. Без того їхати, це велике ризико.

Новий обман.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові надіслала нашій редакції летючку, яку масово посилають по цілому краю з заохотою брати на сплати корабельні карти до Бразилії.

Летючка писана дуже поганою польською мовою, так що вже це вказує на її нечисте походження. Сказане в ній є, що в Бразилії велике запотребовання рільників з родинами на плянтації кави, самітних робітників і робітниць та ріжних ремісників до праці на фабриках, при будові залізниць і т. і. Подані є навіть ціни, скільки поодинокий робітник може заробити на плянтації кави.

Летючка ця, це одночасно контракт, з відповідними рубриками, які треба виповнити, потвердити, в нотаря або в громаді, долучити до цього 5 доларів у американській валюті і переслати до Бразилії, до Сао Павльо.

Під летючкою, чи контрактом не підписана ніяка фірма, ні особа, лише сказано, що ті документи належить переслати разом з грішми до поштової скриньки число таке а таке.

Обман ясний. Видурити від нещасного емігранта п'ять доларів і сміятися в кулак. А що легковірних на світі багато, то шайка пройдисвітів може тим нечесним способом заробити великі гроші і потім кепкувати, що ще є дурні на світі.

Сподіваємося, що Еміграційний Уряд поробить всі заходи перед бразилійською владою, щоби віднайти тих обманців, які задумали таке нечесне діло і їхньому обманству положить край. Ми знову звертаємо увагу загалу українських емігрантів на того роду летючки й контракти, яких ціллю є бажання використати легковірність людей, що хочуть їхати до Бразилії

Лікарські оглядини в Гданську.

Лікарські оглядини емігрантів до Канади, відбуваються, як відомо в Гданську, разом з контролею документів та видаванням канадійської візи. Система ця, як ми вже неоднократно писали, є дуже кривдяча для емігрантів з Польщі.

В минулому році мало місце масове недопущення емігрантів до виїзду до Канади, наслідком спротиву канадійського лікаря або еміграційного офіцера в Гданську. Стрінуло це емігрантів тоді, коли вони попродали свої маетки, коли зліквідували всі свої справи і готові були до виїзду. Емігранти до Канади, мимо того, що їх прийняли і вислали корабельні лінії і мимо того, що мали відповідні документи видані Іміграційним Департаментом в Канаді або представниками канадійських залізниць, еміграційну візу можуть одержати щойно в Гданську, по попередньому оглянні їх канадійським лікарем в Гданську.

Щоби цьому положити край, суспільні товариства опіки над емігрантами приготовлюють відповідну акцію. Тому взиваємо всіх українських емігрантів, яких канадійські чинники завернули з Гданська, щоби зголошувалися особисто в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові для списання з ними протоколу.

Справа віз до Бельгії і Німеччини.

Експозитура Еміграційного Уряду комунікує, що бельгійський консулят у Львові, вул. Набеляка 37а., не дає віз до Бельгії, а полагаджує це виключно пашпортове бюро при бельгійському посольстві в Варшаві, вул. Свентокржиска 25/6. Трапляється часто, що емігранти, які спеціально приїжджають до Львова по бельгійську візу, не дістають її і наражуються лише на непотрібні видатки.

Крім цього подається до відома, що емігранти, які їдуть до Франції через Німеччину і Бельгію, не конче мусять брати бельгійську візу в краю. Вони можуть одержати переїздову бельгійську візу на бельгійській границі. Переїздову німецьку візу на-

лежить брати в краю. — Німецький консулят в Кракові, вул. Варшавська.

Емігранти до Бельгії, що стараються про візу, повинні мати: 1) свідоцтво моралі і 2) лікарське свідоцтво, яких вимагають бельгійські влади для одержання права візду до Бельгії.

Еміграція на Кубу.

З днем 15. жовтня ц. р. заведено нову тарифу для переїзду на Кубу дітей емігрантів. Одну дитину понизче 3 років в одній родині перевозити будуть даром. Більшу скількість дітей до 3 літ перевозити будуть за одну четверту ціни корабельної карти від кожної дитини.

Дитина від 3 до 8 літ платить одну четверту часть ціни переїзду.

Дитина від 8 до 12 літ платить половину ціни переїзду.

Дитина від 12 літ платить повну ціну корабельної карти.

Зазначаємо при тім, що на Кубі нема місця для емігрантів, виїзд натомісць нелегальний з того острову до Зєдинених Держав Америки є виключений. Тому не радимо нікому туди їхати.

Перу.

В суботу дня 16. листопада відбувся у Львові, з рамени Польського Еміграційного Товариства виклад ред. М. Панкевича з Варшави на тему: „Перу або Монтанія.“

Редактор Панкевич був одним з учасників експедиції, яка в минулому році виїхала була до Перу і там довгий час досліджувала терени, призначені під майбутню польську кольонізацію. Через це його реферат викликав зрозуміле зацікавлення, тим паче, що до Перу вже виїде незабаром перша партія кольоністів в цілях спроби.

Свій виклад поділив ред. Панкевич на кілька частин. На вступі подав вичерпуючі відомости про комунікаційні шляхи до Перу, опісля накреслив історичний та географічний образ цієї американської країни, а врешті обширно спинився над кольонізаційними можливостями.

Перу, країна багата й плодюча, головно та частина, що її вибрано під майбутню кольонізацію з Польщі — Монтанія. Находиться вона над великою рікою Укаялі, вкрита густим пралісом. Населення там дуже мало і мешкають там невеликі індієські племена, які ведуть первісне, кочівниче життя, за нимаючися ловлею риб та ловами. Звірини по лісах не так багато, якби здавалося, зате є там багато різного птаства та риби в ріках. Звірини по лісах тому розмірно небагато, бо ліси в Монтанії так густі, що промінь сонця до землі не доходить, через

те скупа паша для травоїдних звірят, а коли небагато травоїдної звірини, то і м'ясоїдної, дикої звірини мусить бути також мало. Птахів натомісць дуже багато, починаючи від різнородних попугаїв, а кінчаючи на малесеньких колібрах. Стрінати можна багато вужів, хоч не всі вони шкідливі і небезпечні.

Далеко більшу небезпеку представляють собою ріки. Живуть в них крокодили та різні пажерливі риби, що кидаються на людей. Головно небезпечні є малі рибки, котрі мають звичай втискатися в отвори в людському тілі і там викликають поразення. Через це тамошні індіане, коли хочуть викупатися, вдаряють спершу довгими дрюками по воді, щоби наполохати рибу, а потім входять до води, звідки скоро тікають.

Цілим нещастям монтанських лісів є комарі, між ними й такі, що розносять пропасницю. Вони так дошкулюють, головно вечорами, що самотнім ратунком є сховатися в ліжку, яке є вкрите густою сіткою.

Насувається питання, чи людина зі середущої Європи зуміла би жити в Монтанії?

Земля до господарки на наш спосіб, головно у права збіжжа, там виключена. Родитися там може фасоль, кукуруза, мандіока (рід бульби), різні південні овочі, бавовна, кавчукові дерева і т. п. Риби в ріках не бракує, птахів так само. Значить, вижити можна легко, без важкої праці. Так само можна там плекати нашу тварину, як корови, коні, кози і домашній дріб, як кури.

Інші речі стоять на перепоні, а саме кліматичні умовини і грізна природа. В Монтанії жара велика, яка доходить і до сорок кількох степенів.

Прелегент станув на такому становищі: якби хто хотів сьогодні вислати поодинокі родини емігрантів на поселення в Монтанії, цей поповнив би тяжкий злочин. І тому в пляні Еміграційного Уряду лежить приготувати більшу скількість родин, підвчити їх ще в краю того всего, що мешканець Монтанії повинен знати, приділити до тої експедиції лікарів, агрономів і техніків і шойно тоді вислати тих кольоністів на нові землі.

Ця висилка мати буде характер спроби. Коли по довгих роках покажеться, що ті кольоністи зуміли зжитися з новими умовинами, коли вони зможуть успішно боротися з противенствами дикої природи, або, як це кажуть, заакліматизуються, тоді можна буде вести нормальну кольонізацію.

Така була головна думка викладу ред. Панкевича. Недостача місця не дозволяє нам на подання всіх подробиць. З огляду одначе на актуальність еміграції до Перу і поширювання часами неправдивих вісток, повернемо ще нераз до тієї теми.

—:::—

Присилайте передплату!

Франція.

Будова каналу.

Щоденна преса доносить, що французський уряд приступив до будови великого каналу, який получити має міста Дінкірхен і Ліль. Не буде це начаття будови, але докінчення, бо цей канал начали будувати ще в 1914. році, однак наслідком війни роботу мусили припинити.

Тепер французський уряд рішив роботу припішити і в тій цілі вибрав спеціальну комісію, котра поставила проект спровадити більшу скількість робітників. В першу чергу мають бути взяті під увагу робітники з Польщі!

Канада.

Еміграція до Канади.

Після вісток, поміщених в канадійських часописах міністр іміграції обіхав західні провінції Канади. Про еміграцію до Канади висловився міністр в цей спосіб, що він є противний цьому, аби канадійський уряд оплачував частинно переїзд кораблями людей, які хочуть з Англії переїхати до Канади. Міністр сказав, що Канада є добрим краєм і до неї їдуть емігранти з власної волі. З цієї причини поміч емігрантам, що їдуть з Англії до Канади, буде мусила бути в майбутньому обмежена.

Одночасно ствердив він, що тільки третя частина заграничних робітників, які приїхали в останньому році, буде потрібна в тому році та що мимо обмеження еміграції не відчувається ніякого браку робітника. Він думає, що Канада має досить місця для всіх але може приймати лише стільки емігрантів, скільки край хвилево потребує. Він міг би Канаду заповнити людьми із Середушої Європи але це не було би добре ні для Канади, ні для людей із Середушої Європи, котрі хотіли би і могли приїхати до Канади. Цей останній висказ міністра, є доказом неприхильного становиска його до еміграції з країв Середушої Європи а в тім і української еміграції до Канади.

Зима.

Дня 27. жовтня почалася в Західній Канаді зима. Південна часть Альберти, Саскачевану і Манітоби вкрита грубою верствою снігу. В Кельгері Альта, як доносять телеграми, впало сім цалів снігу; так само в південній Манітобі.

Промисл.

Західна Канада не є сьогодні виключно краєм пшениці й худоби, так як останні роки принесли також поважний розвиток промисловости. Недавно виданий огляд виказує, що в трьох західних провін-

ціях, себто в Манітобі, Саскачевані і Альберті існує 2.356 промислових заведень, в які інвестовано більше, як 280 мільонів доларів. На чолі стоїть Манітоба з 859 підприємствами, Альберта виказує їх 776, Саскачеван 721. Найбільше капіталу на заході інвестовано в продукцію електричної сили й світла. Дуже важними галузями промислу є тут продукція масла, сира й муки. Важне місце на заході займає теж друкарська і видавнича промисловість.

Експорт бульби.

Плекачі бараболі в Аргентині замовили недавно зразкові канадійські бараболі на засів через канадійського торговельного комісаря в Буенос Айрес. Одночасно ведеться переговори з аргентинськими імпортерами в справі продажі канадійських бараболі для домашнього ужитку. Так само відшлють цього року канадійські бульби на засів до південної Африки і голяндських Східних Індій. Здається канадійська бульба стане скоро так популярна, як і канадійська пшениця.

Нові машини.

Західно - канадійські фермери обчислюють тепер кошти переводження жнив при допомозі нових машин, званих „комбайтами“, котрі не лише жнуть але і одночасно молотять збіжжа. Цього року брати Бравн в дистрикті Клерсгольм зібрали всю свою пшеницю при допомозі комбайнів і вирахували, що цілий кошт виніс по 2 центи від бушля. Їх пшениця мала при тім той сам степень, що молочення старим способом.

Продукція яєць.

Як виходить з урядового звіту, продукція курячих яєць в Канаді виносила минулого року 268.868.857 тузинів, які представляли вартість 84.442.727 доларів. Ця цифра обіймає лише яйця продуковані на фармах, бо крім цього продукують у Канаді річно 25 мільонів тузинів, так що загальна їх вартість переходить суму 90 мільонів доларів.

З видавничого руху.

Вже пятий рік працює „Товариство Опіки над Українськими Переселенцями“ в Вінніпегу, й здобуло собі довіря людей в Канаді й поза границями Канади.

Товариство видало три альманахи: „Нове Поле“, „Прерія“, й „Кленовий Лист“. Під цю хвилю видає Товариство четвертий альманах „Фарма“, але вже разом з календарем на 1930. рік під заголовком: П Р О В І Д Н И К, КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Цей прекрасний календар подає праці, які не були ще ніде печатані, а написані вони лише для календаря „Товариства Опіки“. Фермері й робітники найдуть тут пояснення про Канаду, про роботу,

про іміграційні приписи, адреси організацій в Канаді, адресар священників, церковний, устав. Календар окрашений оповіданнями, дотепами, образками. Образків має календар понад шістьдесят.

З'єдинені Держави Америки.

Реєстрація рільників до Америки.

Американський консулят змінив дотеперішній систем реєстрації рільників в цей спосіб, що по одержанні від рільника подання про намір виїзду до З'єдинених Держав Америки до праці на ріллі, консулят висилає рільникові друк - листівку такого змісту:

Свояки американських громадян та викваліфіковані рільники, їх жінки і удержувані ними діти в віці понизче 18 літ, можуть одержати еміграційні візи до З'єдинених Держав Америки в загальному числі 3262 осіб річно.

Супроти цього, що таких осіб записаних є під теперішню хвилину 26.000, легко можна зрозуміти, як довго ще треба чекати на чергу, щоби консулят завіззав до явки.

Щоби вписати себе на листу чекаючих, або за-реєструватися як рільник викваліфікований, належить особисто зголоситися в консуляті і доказати, що кандидат кваліфікований рільник; як доказ треба зложити дві посвідки, підписані поважнішими громадянами повіту, в якому кандидат мешкає та свідоцтво, що стверджує професію кандидата. Документи мусять бути ствержені Староством.

До консуляту повинні рільники зголошуватися лише по одержанні такої листівки.

Упереджуємо одначе, що на випадок закваліфікування через консулят, рільник одержує лише реєстраційне число і що число досі зареєстрованих є вже достаточне до виповнення дотеперішньої квоти рільників на протяг кількох а навіть кількох років.

Першенство в квоті.

Американський генеральний консулят у Варшаві доносить: Емігранти, які голосяться під теперішню пору до реєстрації а користуються першенством у квоті ц. є діти нище літ 21, які їдуть до родичів, родичі до повнолітних дітей американських горожан, жінка до чоловіка, будьто чоловік до жінки американської горожанки, якої вінчання відбулося після 31 травня 1928 р., як також власники фармерських афідавітів, можуть числити на виїзд до З'єдинених Держав Півн. Америки не скорше як в 1932 — 1933.

Реєстрація відбувається після еміграційного акту з р. 1924 доповненого постановою Конгресу в дня 29 травня 1928 р.

Таких емігрантів взивається до консуляту до складання прохань о візи в хронологічнім порядку, відповідно до часу зложення їхніх прохань о реєстрацію.

Ізза великої кількості емігрантів цієї категорії, полагодження остаточне візи припаде не скорше як після двох літ, як згадано вище.

Канцелярія Т-ва О. Н. Укр. Емігрантами пригадує, що всі інформації та поміч у стараннях та полагодування передвиїздових формальностей можна одержати під заподаною адресою Т-ва. При письмених інформаційних запитах прохаємо залучувати значки почтові на 75 сотиків.

—:—

Аргентина.

Економічне положення і еміграція.

В Аргентині панувала в цьому році в місяці серпні і вересні велика посуха. Цілковитий брак дощів спричинив, що поля зорано і оброблено лише частинно. Площа землі засіяна пшеницею, леном, вівсом і іншим зерном є куди менша як минулого року. Засіви в більшій частині повисихали. З цієї причини повстав великий брак паші для худоби.

Наслідком цього потерпіли шкоду не лише власники худоби, які її тучать на заріз але й рільники. Аргентинська народня господарка є у великій мірі залежна від положення рільників та від стану худоби в краю. Загально числяться з тим, що рік 1929—30 в рільництві в Аргентині, навіть в тім випадку, коли дощі запобіжать катастрофі, буде дуже тяжкий для рільництва.

Є це дуже важним для наших емігрантів, котрі хочуть виїхати до Аргентини в 1930. році. Остерігається їх перед легкодушним виїздом до Аргентини та не радиться їм туди виїздити, коли не мають на місці знайомих та запевненої праці. Бо коли приїдуть до Аргентини і не найдуть праці, то замість заробити гріш будуть примушені шукати поміч в краю і жадати від свояків присилки грошей на поворот до дому.

—:—

Українці в Чехословаччині.

(Власна кореспонденція).

Голоси, які попадають на сторінки української преси в справі положення української еміграції в Чехословаччині, дуже мало а то й зовсім не торкаються життя розкиданих по провінції українських робітничих колоній. Є це бувші жовніри У. Н. Р.,

які не маючи змоги вернути до рідного краю, працюють як робітники по фабриках, копальнях і сільському господарстві.

Одна з таких колоній знаходиться в місті Мл. Болеславі, в якому в фабриці автомобілів, в текстильній фабриці, в будівельних і інших підприємствах працює поверх ста чоловіків. Крім цього в околиці, навкруги міста, розкидані по державних чи приватних маєтках менші гуртки українських емігрантів, що працюють в характері постійних сільсько-господарських робітників. Всі українські емігранти цього округу об'єднані в товаристві „Самопоміч“, що обслуговує як професійні, так і культурні потреби колонії.

Заробітки тут не великі, робітництво живе дуже скромно. Деякі з емігрантів поженилися з чешками.

Життя в чужому оточенні має і свої негативні наслідки. Є ними чехізація молодшого покоління. Батьки, заняті цілоденною працею, не мають змоги бизче займатися дітьми, до того посилають своїх дітей до чеських шкіл. Через те є багато дітей, які зовсім не вміють по українськи.

Тому виринула думка звернути більшу, чим досі увагу на цю справу, а саме створити організацію матерей, щоби їх тим робом втягнути безпосередньо до виховавчої праці, зорганізувати діточий захист, в якому батьки могли би лишати дітей на час праці і т. і. Стараннями товариства „Самопоміч“ деякі батьки почали посилати своїх дітей до української гімназії в Жевницах під Прагою. К. Н.

Українці в Китаю.

Під сучасну пору знаходиться в Китаю чимале число українських емігрантів, скільки, напевно не знати, бо еміграція розкинена по багатьох провінціях. Українські емігранти в Китаю, це були службовики і робітники на Сибірі, які з політичних мотивів покинули давнє місце осідку і виїхали за кордон.

Найбільші осередки української еміграції в Китаю, це міста Харбін, Шангай і Тянь-Цзінь. Живуться українським емігрантам не добре. Коли хто мав малий капітал і заложив собі свій власний варстат чи крамничку, цей може ще сяк так жити і дати другому заробіток. У китайця найти заняття дуже тяжко, а навіть виключене, бо китайці ставляться до чужинців з недовірям, крім цього мають досить своїх безробітних. Колиж наш емігрант найде працю в американця чи англійця, то ті, знаючи безвихідне положення емігрантів, стараються їх використовувати та платять стільки, що на прожиток не стане. Емігрант, примушений обставинами і на це годиться.

Не дивлячися на це прикре положення, українська еміграція в Китаю будиться до життя. Доказом цього товариства й клуби, які повстали в вище згаданих містах. Їх завданням гуртувати розрошену українську еміграцію та культурно-освітня праця серед неї.

Х Р О Н І К А.

Особисте. Управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський вернув з поїздки за кордон і обняв урядовання.

Ринок праці. В часі від 26. жовтня до 2. листопада ц. р. Д. У. П. П. зареєстрували 93.800 шукаючих праці. З підмог користало загалом 35.064 безробітних, з того з законних підмог 34.778, з доразових 286. Працю одержало 9.874 осіб.

Поворот сен. Кисілевської. Сенаторка О. Кисілевська по кількомісячному побуті в Зєдинених Державах Америки і Канаді, повернула на дніах до краю. В часі свого побуту за морем, відвідала вона всі осередки української еміграції і своїми враженнями поділиться вона з ширшим громадянством в українській пресі.

Уругвайський консулят. У Варшаві отворено з днем 15. вересня почесний консулят Уругваю. Консулят має право видавати візи: оплата за візу вносить 21 зол. Бюро консуляту міститься при вул. Смольній 38 м. 6.

Посмертні вісти. У Скрантоні, Па, в Зєдинених Державах Америки помер після важкої недуги параліжу Іван Артимович, б. голова „Українського Робітничого Союзу“. Походив із села Татар, самбірського повіту. — В тому самому місті помер Іван Юзвяк, родом з Білинки малої, також самбірського повіту. Помер від нещасного випадку. Направляв дах свого дому і так нещасливо впав, що до чотирох годин помер.

Вечірні школи для емігрантів. В стейті Нью-Йорк у вечірніх школах для емігрантів за останніх десять літ вчилося 750.000 осіб.

Нові поселенці в Канаді. Кораблем скандинавсько-Американської Лінії прибули дня 16. жовтня ц. р. до Вінніпегу такі українські емігранти: Марія Буяк, Марія Басараб з дітьми, Марія Бойдуник, Михайло Гуменний, Петро Кушнір, Микола Кавка, Кальчук Марія з дітьми, Микола Ничай, Катерина Пушкар і дитина, Емілія Павеска, Параска Романчук, Стефанія Стирчула й дитина і Іванна Товаровська.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Наш часопис.

Скоро кінчимо третій рік видавання нашого часопису. Кінчимо три роки важкої праці для загалу українських емігрантів, яких доля примушує кидати рідні сторони й на чужині шукати нового пристановища та нових умовин праці. За весь цей час наш часопис ішов в кількох тисячах примірників на адреси різних установ, переважно кооператив, бо тим робом він міг бути доступний для ширших кругів читачів.

Потребу появи нашого часопису оправдує само життя. Еміграційний рух, це спільне й невідкличне явище серед усіх народів, не дивлячися на різні обмеження і перепони, з кожним роком зростає. Кольосальний зріст населення і де-далі важчі умовини життя, ось головні причини, які викликали еміграційну проблему. Еміграційного руху ніщо не може спинити. Його треба регулювати, відповідно направляти, щоби він не зійшов на хибні шляхи, щоби не прибрав хаотичних форм а тим самим не приніс шкоди масам самих емігрантів.

Покликані до цього є державні еміграційні

власти а також і громадянсько-суспільні інституції, яких завданням поміч і опіка над емігрантами.

„Український Емігрант“ є органом громадсько-суспільної інституції, Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Є це одинокий український часопис присвячений виключно еміграційним і колонізаційним справам. Інформації ці черпає наш орган будьто з офіційних державних комунікатів, будьто від власних кореспондентів, яких має у всіх важніших центрах української еміграції.

Завданням „Українського Емігранта“ є подавати точні інформації про всі еміграційні і колонізаційні можливості, про вигляди на заробітки й поселення в поодиноких іміграційних краях, про життя української еміграції в Європі і за морем, про злочинну діяльність різних агентів-обманців і т. д. Вірно і правдиво інформувати, остерігати, нікого не вводити в блуд, ось провідна лінія нашого часопису.

З тієї служби „Українського Емігранта“ користають цілі десятки тисяч читачів, бо наш часопис доходить до найдальших закутин краю.

На жаль, не кожний відборець нашого часопису

су вважає своїм обов'язком платити точно передплату. Це свідчить лише про несовісність багатьох людей, які користають з праці других людей і за ту працю не хочуть платити. А таких людей, якраз між майбутніми емігрантами не повинно бути. Кожний майбутній емігрант повинен це все пам'ятати, що в Канаді і в Зєдинених Державах, чи в іншій країні за морем, праця це святість, що праця там важка але за неї платять, що людина без праці там гине і ніхто не змилосердиться. Тих засад майбутній емігрант повинен вчитися вже тут в краю, а не щойно на чужині.

Тому совість не повинна йому позвляати читати постійно свій орган, черпати з нього потрібні перед відїздом відомости і не чути себе зобов'язаним за-платити за часопис.

На цю справу звертали ми вже не раз увагу наших читачів і не раз на цю тему писали статті, за-кликуючі до вирівнювання передплати.

Не всі на це відгукнулися.

Це спонукує нас ще раз на цю справу звернути увагу. Ми переконані, що „Український Емігрант“ здобув собі вже право ґорожанства і що цей часопис є необхідний для тих, що інтересуються справами еміґрації, чи для тих, що самі задумують стати еміґрантами. Ті якраз люде повинні його піддер-жати, а піддержуть його, коли пришлють передплату.

Хочемо вірити, що цей наш голос не буде даремний і що вдруге до тої теми не будемо потребувати вертати.

Скрута в Канаді.

У той момент, коли канадійські правлячі круги ломлять собі голову і видумують різні проекти, якби то забезпечити анґльо - саксонську більшість перед заливом славянських народів, в ту хвилину коли вони до нулі зводять доплив іміґрації зі середущої Європи і бавляться діленням нових поселенців на бажаних і небажаних — Канада переживає діймаючу економічну скруту.

Спричинили її цьогорічні жнива. Посуха, яка довший час панувала майже в цілій Канаді, винищила багато засівів, наслідком чого жнива були дуже мізерні і не дали навіть половини цього, що звичайно давали. Відбилося це в першій мірі на тих еміґрантах, які спеціяльно приїхали на роботи в часі жнив. Багато з тих не могло цієї роботи найти і лише побільшили вже і так великі кадри безробітних. З другої сторони вислід жнив відбився сильно й на самих фермерах, які, щоби себе ратувати, мусіли зтягнути грошеві позички, або за безцін випродувати скот, який і так, ізза недостачі паші з трудом можуть перезимувати.

Яка наслідком цього витворилася ситуація, пізнати можна по голосах канадійської преси.

Ось що читаємо:

„Положення працюючих в Канаді гіршає з дня на день. Тисячі безробітних розпучливо кидаються з міста до міста, від фабрики до фабрики, але ніде не можуть найти праці. А тут вже наближається довга і холодна канадійська зима. Коли вона надійде, то припиниться багато робіт, головно по лісах, перестануть теж працювати деякі фабрики. Скількість безробітних зросте тоді до величезного числа і ніхто з них не зможе заробити на прожиття. Жнива, що минулими роками забезпечували десятки тисяч робітників двома - трьома сотками долярів на зиму, були цього року настільки бідні, що їх оброблено без нових робітників — еміґрантів. Це жорстоко перекреслило останні надії багатьох безробітних і поставило їх і їхні родини перед загрозою довгого зимового голодування.

Ряди безробітних доповняться ще вневдовзі тисячами збанкротованих фермерів і інших дрібних власників. Бідні фермери банкрутували й досі в великому числі, але цей процес банкрутування не був давніше так помітний. Цьогорічний неврожай цей процес прискорив.

А вже чи не найгірша доля жде нових еміґрантів. Їх знову приїхали десятки тисяч цього року до Канади. Без знання тутешнього життя й мови вони просто пропадатимуть.“

Голос, як бачимо, не дуже приманчивий. Повинні це уважно перечитати ті наші майбутні еміґранти, які за всяку ціну рішилися виїхати до Канади в надії, що там відразу найдуть поправу своєї долі. Повинні це перечитати і добре призадумати над тим, чи варта їм спішитися в виїздом до Канади.

Економічна скрута, яка повисла над Канадою, це не є якась постійне явище і вона довго не може тягнутися. Положить їй край вислід жнив в сліду-ючому році. Коли 1930. рік буде урожайний, коли на край не спадуть ніякі нові елементарні нещастя, тоді Канада відразу верне до рівноваги і спокійно піде шляхом дальшого розвитку. Тоді і еміґраційний рух до тієї з природи багатої країни відбуватися буде нормально.

Супроти цього, еміґранти, які не можуть на повне забезпечення в Канаді числити, не повинні в тім році туди їхати. Краще вже підждати до другого року.

Щоби не було розчаровання, кожний бажуючий їхати до Канади, повинен перед тим засягнути точних інформацій в нашому товаристві а потім поділитися тими інформаціями зі своїми найближчими. Нерозважний і неробдуманий крок потім тяжко мститися.

Присилайте передплату!

Еміграція до Франції.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові повідомляє, що рекрутація сезонних робітників до Франції в місяці грудні не відбудеться.

Число зголошених на місяці січень і лютий є в Державнім Уряді Посередництва Праці у Львові вповнене.

Біжучі зголошення робітників на виїзд до Франції будуть узгляднювані щойно в місяці **марті і квітні**. Зголошення у дальшому тягу приймається.

Звертаємо одначе увагу, що до Львова треба приїжджати в день рекрутації аж після одержання урядового повідомлення.

Еміграція до Аргентини.

Наслідком щорічних неврожаїв у Аргентині і зменшення виглядів на ринку праці, треба передбачувати, що знайдення праці в тім краю зустріне більші труднощі.

У звязку з тим Еміграційний Уряд комунікує, що Експозитури Еміграційного Уряду будуть видавати в грудні ц. р. менше в порівнанні до попередніх місяців число посвідок на еміграційні пашпорти до Аргентини.

До того часу видавання посвідок буде відбуватися після устійненого трибу норми передбаченої на біжучі місяці.

Еміграція до Уругваю.

Особи, які удаються на постійний побут до Уругваю, повинні мати крім пашпорту такі документи:

1). Три примірники квестіонара для емігрантів та 3 фотографії; ці документи лишаються в уругвайським консуляті. Є вони потрібні лише для муштин.

2). Афідавіт, який дозволяє висісти з корабля на сушу. Афідавіт видає уругвайська влада і є він конче потрібний для самітних жінок.

3). Еміграційне свідоцтво, яке видає уругвайський консулят на основі доставлених йому: свідоцтва моралі і свідоцтва здоровля.

Інші документи, як метрика уродження або професійна легітимация є пожадані але не вимагані.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами, Річна вкладка 6з.

Канада.

Кваліфікування на виїзд.

Еміграційний Уряд видав зарядження, по думці котрого Державні Уряди Посередництва Праці, починаючи від 1. грудня ц. р. піддавати можуть кваліфікованню виключно тих кандидатів на виїзд до Канади, які матимуть повідомлення від товариства залізниць „Кенедіен Песіфік Рейльвай“, що їхні свояки в Канаді дають їм запевнення праці.

Вище наведена категорія емігрантів повинна виїхати з Польщі найпізніше дня 15. марта 1930. р.

Промова канадійського прем'єра.

В місяці листопаді гостив в місті Принс Альберті, в Саскачевані канадійський прем'єр Мекензі Кінг. В часі свого побуту в тому місті виголосив він промову, в якій торкнувся також справ іміграції.

Він сказав:

„Канадійський уряд витає все прихильно британську іміграцію, але не бажає замикати дверей для других народностей. Що уряд ставиться прихильно до британської іміграції доказує це, що кошта, які поносить Канада при приїзді одного британця, виносять 16.45 доларів, коли натомість при других доплачує Канада тільки 11 центів.“

Ці слова канадійського прем'єра найкраще свідчать про це, як далеко протегує канадійський уряд бажаних британців, коли аж стільки видає на них гроша.

Великі морози.

В Канаді панують великі морози. В околиці Висконсин замерзло 7 людей. Таких морозів в тій порі не нотовано вже від 25 літ.

Зєдинені Держави Америки.

Упадок цін пшениці.

З кінцем жовтня прийшло на збіжєвих біржах в Америці, головно в Шікаго, до катастрофального спаду цін збіжжа, в першій мірі пшениці.

Протягом кількох мінут впала ціна на 15 центів. Це викликало страшне замішання і всі старалися продати свою пшеницю. Пізніше ціна піднялася на 8 центів вище від найнижчого стану, але до давньої висоти не вернула.

Щоби охоронити фармерів від кольосальної втрати, постановив американський уряд виасигнувати 100 мільонів доларів позички на покриття втрат, щоби тим способом дати фармерам змогу перебути найтяжчий час упадку цін.

Скільки жде на виїзд.

Американські консуляти за кордоном мають вже стільки подань о іміграційні візи, що при тепе-

рішній обмеженій іміграційній квоті більшість охочих їхати мабуть ніколи не дождеться своєї черги й дозволу в Америку. Богатом прийдеться ждати роками.

Наприклад, американські консулі в Туреччині мають вже поверх двіста тисяч подань о візи, а американський закон допускає щорічно лише по сто імігрантів з Туреччини. Значить, що хочби навіть більше майбутніх емігрантів вже не зголошувалось, то треба дві тисячі літ, щоби перепустити всіх тих, хто вже доси зголосився. В Сирії зголосилося по візи 47.000 осіб а річна квота для того краю одна тисяча.

До кінця вересня одержано з Польщі, Росії і Чехо - Словаччини приблизно по 250.000 подань, хоч допущено може бути з тих країв на протязі року лише 6.524; 2.784; і 2.874 імігрантів. Значить, для величезної більшости аплікантів зовсім нема надії дождатися тих візів.

На італійську квоту в числі 5.804 є 300.000 аплікацій, на 2.327 норвежських віз 68.000, на 1.413 австрійських 30 тисяч, стільки угорських аплікацій на 869 місць в квоті і таке приблизно відношення поміж квотою і кількістю бажаних виїхати з Литви, Фінляндії, Югославії і Швеції.

В менш більше недалекім часі можуть дождатися своєї черги тільки емігранти з Англії, (141.000 аплікацій на квоту 65.721) і Німеччини (44.000 на 25.927).

Читайте і поширюйте наш часопис!

І. К. ЕФИМОВИЧ.

Вістка з краю.

Дмитро йде по „Мейн - стріт“.

Зупинився біля старого будинку, суворого як мороз сьгодні.

Ох, і холодно.

Тут купчаться люде. Якись збилися в гурті, по своєму говорять.

— Оцей в капелюші певно з краю.

Несміло підійшов.

— Дістав щонебудь?... „Руський“?

„Руський“ в капелюші чвіркнув слиною.

— „Андерстенд нот“...

— „Мі орк“ треба.... — зясовує Дмитро. Підкочує ковнір, — вітер снігом шпурнув. Посмішка змягчує посиніле обличчя „руського“. Витягає цигарки. Запрошує Дмитра.

— „Мі но... Тенк...“

Побачив у гурті знайомого краяна. Пішов до нього.

Високий земляк стис Дмитрові руку й кинув:

— Дарма мерзнути... Хлопці поїхали в ліс, то

Українці в Манджурії.

Наша редакція одержала кілька чисел часопису в російській мові п. н. „Гун - Бао“, що виходить в місті Харбіні, в Манджурії. Одна сторінка в тому часописові присвячена українським справам і має свій окремий наголовок: „Украинская Жизнь“. З цього додатку довідуємося дещо про життя українців в Манджурії.

Скільки українців є в Манджурії, точної цифри нема. Перед кількома роками харбінська „Українська Рада“ перевела перепис українців у Манджурії і тоді до українців призналося 21 тисяч родин, тобто около 100 тисяч осіб. Але не всі тоді призналися українцями, а зрештою багато і не знало про цей перепис.

Українці в Манджурії заняті при манджурській залізниці, деякі працюють в торгівлі й промислі, а багато осіло на рілі.

Центром українського життя є місто Харбін. Там знаходиться товариство „Просвіта“, яке уладжує театральні вистави, концерти та виклади. Є також декілька українських церков, у яких Богослуження відправляються на українській мові.

З викладової салі.

Дня 10. грудня ц. р. відбувся у Львові виклад ред. М. Панкевича з Варшави на тему: „Парана чи Перу?“ Виклад відбувся з рамени Польського Еміграційного Товариства.

вже працюють а тут до весни будемо байдики бити та в борги залазити. Витратиш останній цент...

— А ті може куди записуються? — сказав Дмитро, показуючи на гурток людей, що голосно говорили.

— Сваряться, наче шведи...

Ідуть вулицею. На них дивляться багаті вітрини склепів.

Постояли. Подивились трохи на цікаві годинники, книги, олівці.

Холодно. Пішли.

Дома Дмитро мав вістку з краю. Дівчина сусіди принесла у кімнату лист.

Зразу спізнав — жінка...

Поволи йому говорили дорогі закарлючки на шматі шорсткого паперу.

„Дорогий муже Дмитре, я твоя жінка Марія звіщаю тобі, що по милості Божій ще жива, а Улянка тяжко нездужає, уже другий тиждень пішов. Говорить у ночі, дище важко.

Кликала й фельчера — не помагає. Чи не покине мене...

Парана, бразилійська провінція, в якій поселилося коло сто тисяч поляків і п'ятдесят тисяч українців. Заняті вони головно на риллі, але в останніх часах заняли також важні позиції в промислі і торгівлі. По поборенні перших труднощів, які мали ці емігранти по приїзді до Бразилії, сьогодні вони вже зжилися з тамошніми відносинами, викупили і викуплюють далі землю, та находимо вже нині навіть дуже зажиточних людей.

Провідною думкою прелекції ред. Панкевича, котрий сказати до речі мешкав кілька літ в Парані, було доказати, що дотеперішня еміграція поляків до Парани була доцільна. Поляки заняли в тій провінції землю збитою масою, не збразилійшилися, навпаки свобідно розвивають свою культуру. Тому бажаним є далі цю еміграцію продовжати, однак робити це пляново при допомозі держави та суспільної піддержки.

Що таке масове поселювання є корисне й доцільне, автор для прикладу вказав на українську еміграцію до Канади. Українських переселенців у Канаді є двічі стільки, що поляків в цілій Бразилії. Вправді українці в Канаді мають більшого і сильнішого противника, а саме англійців, які вміють асимілювати слабші народи, та всеж таки українці встоялися і їх значіння в Канаді з кожним роком більше. Положення поляків в Парані лекше, бо тип бразилійця не загрожує асиміляцією.

Підкресливши це прелегент прийняв в засаді Парану, як базу для польської еміграції з Польщі на найблизче майбутнє. Але самою Параною не можна обмежитися. Мусять бути підшукані і підготовлені

Знищив ти мене Канадою. Зима ця така люта, що не всидиш в хаті. Дров немає, а Гриць грошей домагається за твою шіфкарту... Тиж писав, що посилатимеш щомісяця і мені помагатимеш. Так тільки й бачила, що 25 доларів, то двацять віддала Грицеві, а п'ятка пішла на паливо.

Не треба мені Америки твоєї. Приїзди до дому, або забирай і нас. Де таке життя видане. Хоч би писав частіше... Дмитре, не забувай нас. Бережися, щоби не застудився, та краще приїзди до дому. Тяжко самій в нужді жити. А Гриць за гроші не дає спокою.

Кланяються тобі Мати та Пріська і я твоя жінка Марія Гірняк.

*

Дмитро червоніє на лиці. Голову похилив на руки.

— Колиб весна... скорше робота. Заберу... сам знурился. Уляночка бідна...

Знову читає.

Пекуть йому серце знайомі, дорогі закарлючки.

інші терени на випадок, якби в Парані забракло місця, що є можливе за яких 5—10 літ, або якби бразилійський уряд припинив іміграцію до тієї провінції.

Тут виринає концепція Перу. Але це країна ще не досліджена під кольонізаційні можливості і щойно практика найблизчих літ покаже, чи можна буде заселити міліонгектаровий простір білими людьми і чи зуміють вони принатуритися до нових кліматичних умовин.

Прелегент закінчив свій цікавий виклад деякими світляними образами, що ілюструють життя в Парані.

Як стати американським горожанином?

I. Перші папери.

Так звані „перші папери“ (офіційно воно називається „заява наміру стати горожанином Злучених Держав“) може дістати кожний чужинець, якому минуло 18 літ життя і який приїхав в Америку легально і на постійний побут; значить, був допущений як імігрант, а не тільки як гість на деякий час.

Подання о перші папери може зробити колинебудь, хочби зараз на другий день після приїзду. Не вимагається, щоби вмів говорити по англійськи або щоби вмів читати чи писати в якій іншій мові. Неграмотний підписується на перших паперах „хрестиком.“

Вступну аплікацію (подання) о перші папери робиться на спеціальнім формулярі. Ту так звану „форму“ А-2213 можна одержати в натуралізаційнім бюрі або в судового урядовця (клерка) в тім місті, де хто живе. На четвертій сторінці того формуляра є пояснення як його виповнити. Виповнивши ту форму А-2213 треба її вислати до натуралізаційного бюро, якого адреса подана на першій стороні тої самої форми. Разом з нею посилається дві фотографії і почтовий „моній ордер“ на п'ять доларів виписаний на „Дистрикт Директор оф. Натуралізейшен.“

Хто приїхав вже після 1-го липня 1928-р., той повинен долучити до того подання так звану „імігрантську ідентифікаційну карту“ (записавши собі наперед її номер, щоби можна дістати дуплікат на випадок, якби десь загубилася). Ті, що приїхали ранше, такої карти не мають і не потребують. Одержавши подання і гроші „Дистрикт Директор оф. Натуралізейшен“ присилає аплікантові посвідку, яку треба безпечно заховати.

Після того в іміграційних книгах перевірють чи аплікант був допущений легально і на постійний побут (за те саме платиться п'ять доларів), і коли так, тоді його кличуть до натуралізаційного суду

в тій окрузі, де він живе, і судовий урядовець вписує й дає йому „перші папери“. За той документ платиться знову п'ять доларів.

Важне те, щоби подання о перші папери (форма А-2213) виповнити точно й без помилки, так як всяка помилка може зробити цілий документ неважним. Таксамо треба уважати, щоби судовий клерк, пишучи ті перші папери, не зробив помилки — передовсім в імені і прізвіщі апліканта, як воно написано на пашпорті і як він тепер пише, а далі що до дати прибуття, назви корабля й такого іншого.

Одержавши перші папери аплікант повинен записати собі їх номер, дату і назву суду, на те, щоби як загубить їх, міг дістати дуплікат.

Багато людей прибуло до Злучених Держав нелегально, значить не заплативши так званої „гед текс“ і не перейшовши через іміграційну інспекцію в порті чи на границі. Окрім того чимало імігрантів прибуло зовсім легально, але того легального прибуття не можна доказати через те, що наприклад, не памятають на яким кораблі приїхали або котрого дня. Правильно такі імігранти перших паперів дістати не можуть. Одначе хто приїхав нелегально ще перед 3-им червня 1921-го року, той може свій побут легалізувати, коли докаже, що прибув ще перед тим днем і з того дня з Америки не виїздив, що є людиною „доброю морального характеру“ і що не має за собою ніякої провини, за яку грозил би йому депортація. Доказавши все те і заплативши двацять доларів, одержує так званий сертифікат оф реджистрі і на його підставі може дістати перші папери, а далі й повне горожанство. Аплікацію о ту посвідку реєстрації робиться теж на окремім формулярі (форма 659), який можна дістати в якійнебудь іміграційній установі. — Чужинці, які прибули нелегально після 3-го червня 1921-го року, легалізуватись таким способом не можуть, так що й не можуть дістати американського горожанства.

II. Другі папери.

Подання о горожанство або так звані „другі папери“ можна робити не ранше як два роки і не пізніше як сім літ після одержання перших. Аплікант мусить мати найменше 21 рік і перед поданням мусить мати найменше п'ять літ „постійного побуту“ в Злучених Державах. Одначе тої постійности не перериває виїзд за границю, та не довше як на шість місяців, в окремих випадках на рік. Подання можна робити лише в тім повіті (кавнті), в яким аплікант мешкає що найменше шість місяців.

Два американські горожане — все одно чи з роду чи натуралізовані — мусять посвідчитись за „добрий моральний характер“ кандидата на протязі останніх п'яти літ. Коли він на протязі того часу жив в ріжних містах і двоє людей не може посвідчити йому за весь той час, то вимагається по два

свідки з кожного міста. Свідки з того міста, де кандидат живе і вносить своє подання, мусять іти з ним до суду, всі інші можуть посвідчити на письмі під присягою (афідавіт) перед натуралізаційними екзаменаторами там, де вони живуть. Жінка може бути свідком так само як і мужчина. В деяких судах не приймають за свідків близьких родичів кандидата — жінки, чоловіка, батьків, тощо.

Аплікацію о другі папери робиться на формі А-2214, яку можна теж дістати в найближчім натуралізаційнім бюрі або в судового урядовця. Виповнивши її як слід, відсилається разом з „першими паперами“ до Директора Натуралізації в даній окрузі, якого адреса є подана на формулярі. До 1-го липня 1931-го року всі апліканти по другі папери, а й після тої дати ще деякі мусять долучати до подання також дві фотографії, п'ять доларів моні-ордером на імя Натуралізаційного Комісаря в Вашингтоні і, хто її має, вище згадану ідентифікаційну карту. Річ в тім, року при перших паперах тощо до першого липня 1929-го року то всего не вимагалось і тому вимагається при аплікації по друге.

Після того аплікант одержує повідомлення, щоби явитися до першого допиту (гіринг). Іти мусить з своїми свідками, які, як що вони натуралізовані горожане, повинні взяти з собою свої горожанські папери. Апліканта перепитують, що до його знання англійської мови й історії і конституції Злучених Держав. Мусить вміти читати по англійськи і підписати своє імя. Коли його знання не вистарчає, то кличуть ще раз пізніше. Свідки повинні посвідчити, що він жив в Америці і власне де жив, і що є людиною доброю.

Після того екзамену і коли кандидат пройшов його з успіхом, йому дозволяють підписати вже останнє подання о горожанство. Що найменше дев'ятьдесять днів після того його кличуть на останній допит, вже в суді. Коли це суд федеральний, то свідків звичайно вже не треба. Стейтові суди — і деякі федеральні — ще раз вимагають тих самих свідків. Як суддя переконався, що кандидат задовольняє всі вимоги американського горожанства, то заприймає його на вірність цій державі і признає горожанином. „Сертифікет оф ситизейшен“ дають або, коли багато нових горожан, пізніше.

Жінки незамужні, розведені й удови, як теж жінки, котрих чоловіки не є американськими горожанами, одержують горожанство таким самим способом і після такої самої процедури. Виїмок є для жінок горожан, котрі не потребують „перших паперів“ і вже після року перебування в Америці можуть подаватись зразу о другі.

Інформуйтеся в „Т-ві Опіки над Українськими Емігрантами“.

Еміграційна статистика.

Еміграційний рух серед українців в Польщі за II. півріччя 1928. року.

По статистичним даним, які находимо в I. і II. томі „Квартальника“ Наукового Еміграційного Інституту за першу половину 1929. р., еміграційний рух серед українського населення в Польщі в часі від липня до грудня 1928. р., представлявся так:

До країв Європи виїхало:

	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Разом
Франція	356	757	381	359	252	238	2343
Німеччина	17	1	—	1	1	10	30
Ромунія	1	1	1	—	—	—	4
Бельгія	—	—	12	1	—	2	15
Данія	—	—	—	—	—	—	—
Союз Радянськ.							
Республік	3	—	—	5	—	8	16
Інші краї	2	6	17	2	12	2	41
Невідомі краї	2	1	—	—	—	—	3
	381	766	411	368	266	260	2452

До заморських країв виїхало:

	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Разом
Зєдинені Держави							
Америци		21	42	32	24	39	205
Канада	2741	607	157	251	151	170	4077
Куба	2	—	1	—	—	—	3
Інші краї Північн.							
Америци	1	—	—	—	—	—	1
Аргентина	315	437	1053	1050	1311	1804	5970
Бразилія	80	28	91	31	106	163	499
Уругвай	8	9	27	26	13	59	142
Інші краї Південної							
Америци	—	—	2	—	—	—	2
Азія	—	—	—	—	—	7	7
	3168	1123	1363	1405	1605	2242	10906

Загалом виїхало в тому часі українців 13358

З огляду на поодинокі воєвідства, еміграція українців представляється так:

Воєвідство: Львівське:	3.799
„ Станиславівське	1.513
„ Тернопільське	3.602
„ Волинське	1.956
„ Поліське	1.606
„ Люблинське	255
„ Виленське	146
„ Краківське	116
„ Білостоцьке	100
„ Новгородське	175
„ Келецьке	13
„ Шлеське	6
„ Варшавське	11
„ Лодзьке	4

Місто Варшава	43
Невідомі	13
Разом	13.358

Міграційний рух в Польщі за I. півріччя 1929. р.

Краї	Виїхало	Вернуло
Франція	33.090	4.461
Німеччина	81.949	2.928
Ромунія	53	122
Бельгія	2.388	83
Данія	487	1
Союз Радянських Республік	71	—
Інші країни Європи	526	176
Невідомі країни	344	1.745
Загал. до країн Європи	118.908	9.516
Зєдинені Держави Америки	4.352	423
Канада	13.629	380
Мексико	99	1
Куба	142	4
Інші країни півн. Америки	6	—
Аргентина	10.712	915
Бразилія	3.793	80
Перу	22	—
Уругвай	399	12
Інші країни Півн. Америки	58	6
Африка	187	—
Палєстина	483	376
Інші країни Азії	7	2
Австралія	97	—
Невідомі країни	23	727
Загал. до позаевр. країв	34.009	2.926
Разом	152.917	12.442

БІБЛІОГРАФІЯ

Kwartalnik Naukowego Instytutu Emigracyjnego oraz Przegląd Emigracyjny. Tom I. i II. (Za kwartał pierwszy i drugi 1929 r.).

Зміст подвійного тому записок Наукового Еміграційного Інституту дуже різнородній. Найдимо в ньому деякі реферати, виголошені на Зізді поляків з заграниці в дні 14. липня ц. р., між ними реферат ред. М. Панкевича про „Польщу і еміграцію.“

З великим зацікавленням читається довшу статтю М. Б. Лепецького під наголовком: „Східне Перу або Монтанія.“ Автор статті учасник експедиції, яка їздила до Перу, щоби на місці перевірити можливості еміграції до цієї країни. Тимто і цінні всі його завваги, а сама розвідка опирається на фактах і цифрах.

На увагу заслуговують статті д-ра Г. Заленцького, Яницького, Вельоха і інші.

В „Хроніці“ вміщена промова директора Е. У.

п. Наконечнікова на Зізді поляків зза границі та сам перебіг зїзду.

На закінчення подана статистика еміграційного руху з Польщі за час від липня до грудня 1928. р.

Х Р О Н І К А.

Ринок праці. В часі від 9. до 16. листопада Державні Уряди Посередництва Праці зареєстрували 105.558 пошукуючих праці. Управлених до підмог було 38.653, з того до законних підмог 38.350 безробітних, до доразових підмог 303. Працю одержало в тому часі 4.200 осіб.

Міграційний рух в серпні 1929. р. По тимчасовим даним Еміграційного Уряду виїхало в серпні ц. р. загалом 14.586 емігрантів, в тому числі до держав Європи 10,683, до позаєвропейських країв 3.903 осіб. До поодиноких країв емігрувало: до Франції 8.149 осіб, до Німеччини 1.316, до Бельгії 1.067, до Зєдинених Держав Північної Америки 861, Канади 1.689, Аргентини 636, Бразилії 458, Уругваю 80, Палестини 55. Вернуло загалом 2.340 реемігрантів. З того, з країв Європи вернуло 1.795 осіб, з позаєвропейських країв 545. З Франції вернуло 688, з Німеччини 628, з Бельгії 30, із Зєдинених Держав Північної Америки 93, з Канади 69, Аргентини 169, Бразилії 18, Палестини 11.

Корабельні бюро і свята. Еміграційний Уряд комунікує, що Міністерство Праці і Суспільної Опіки зїзволито на відкривання бюр корабельних товариств в неділі і свята для переводження чинностей, звязаних з експедицією транспортів емігрантів у випадках, коли ті чинности мусять бути виконані в неділі або свята.

Великі морози в Америці. З Нью - Йорку доносять, що в Зєдинених Державах Північної Америки панують вже дуже великі морози. Кажуть, що в ту пору таких морозів ніколи не було. Наслідком морозу згинуло навіть кілька осіб.

Щастя українського робітника. Юрій Ковальчук, український переселенець в Гакет, Альберта виграв вісімдесять тисяч долярів на льос, який купив на кінських перегонах. Щастя стрїнуло його в нещасті. Два тижні передтим виїхав Ковальчук з

візка і сильно потовк собі ногу. Коли одержав виграні гроші, в першій мірі післав за лікарем, щоби оглянув йому ногу.

Нещасливий випадок. В Глен Лайси, Па, в Зєдинених Державах, вибралося кількох хлопців до ліса на забаву. Взяли зі собою малу рушницю, щоби стрїляти до ціли. В однім моменті рушниця затялася. Хлопці почали її направляти і раптом вона вистрілила а куля поцілила 13-літнього Юрка Телеганича, сина українських емігрантів, який впав трупом. Лікарська поміч показалася спізнена.

Трагічна смерть. Американські газети доносять про трагічну смерть українського робітника Івана Гончарука. В часі виладовування швелів, одна швелля придавила йому голову і розбила череп. Покійний полишив жінку і пятеро дітей.

Автомобілева катастрофа. В другій половині жовтня ц. р. мав місце недалеко місцевости Радвей, Альта, нещасливий автомобілевий випадок, якого жертвою впав загалом відомий в Альберті і в цілій Канаді український громадянин Юрій Сиротюк. Вибрався він з другим українським переселенцем Котиком в дорогу. Ідучи стрімким шляхом, авто нечаяно впало в пропасть. П. Котик у час вискочив з авта і тим способом виратувався. П. Сиротюк згинув на місці. Тіло покійного перевезено до Едмонтону, де відбулися величаві похорони. П. Сиротюк походив із села Балинець, коломийського повіту. До Канади приїхав перед 33 роками. Інтересувався живо життям фермерів, їздив по фармах як лектор-агроном і брав участь в громадянському життю. Покійний полишив жінку і пятеро дітей.

Смерть від жорен. В місцевости Сенди Лейк, Ман. в Канаді, старенкий мельник Павло Бойчук, поцілений відломком великого каменя з жорен згинув на місці. Від довгих літ молот Бойчук все зерно на своїх жорнах. Недавно тому причіпив він до каменя газолінову машину, щоби вона молола. Камінь не видержав шаленої скорости і розлетівся, спричинюючи смерть Бойчука.

Трагедія емігранта. З причини невідрадних фінансових відносин відобрав собі життя фермер Дмитро Стоський в околиці Плейн Лейк, коло Вєгrevіль.

Посмертна згадка. Дня 1. листопада померла в Едмонтоні, в Канаді п. Й. Ясенчук, родом з Боршківців, борщівського повіту.

З М І С Т : Наш часопис. — Скрута в Канаді. — Еміграція до Франції. — Еміграція до Аргентини. — Еміграція до Уругваю. — Канада: Великі морози. Кваліфікування на виїзд. Промова канад. премієра. — Зєдинені Держ. Америки: Упадок цін пшениці. Скільки жде на виїзд. Іміграція в 1928-1929. р. — Українці в Манджурії. — З викладової салі. — Як стати американським горожанином?. — Еміграц. статистика: Еміграційний рух серед українців в Польщі. Міграц. рух в Польщі за I. півріччя 1929 р. — Бібліографія: „Квартальнік“. — Хроніка. — І. К. Ефимович: Вістка з краю — фейлетон. — — —

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 50 мільраєс, в Аргентині — 3 50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Маловажна — надто важна справа.

Майже в кожному числі нашого часопису поміщуємо заклики, щоби кожний, хто зацікавлений про щось редакцію нашого часопису, чи саме Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, долучував на відповідь поштову марку за 75 сотників.

Чому це робимо?

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами це добродійне товариство. Воно удержує два інформаційні бюро, одно у Львові, а друге в Тернополі. Для ведення справ тих бюро, для уділювання інформації і порад емігрантам, товариство мусять удержувати кількох платних службовиків, оплачувати локалі, покривати всі адміністраційні видатки. Все це товариство покриває з оплат, які складають самі емігранти, а також вкладками членів товариства. І одні й другі невеликі.

Коли різні покутні агенти здирають неразумні гроші з емігранта і за це дають йому брехливі інформації, інформаційні бюро Товариства Опіки

над Українськими Емігрантами беруть за свої чинності справді смішні суми. Так само вкладки не дуже великого числа членів не представляють собою великого фінансового вкладу в касу товариства.

Тимчасом видатки товариства великі. Немає динни, щоби товариство не одержало яких 50 листів. Щоби на них всіх дати відповідь, а таку відповідь товариство мусять дати, потребує товариство 15 золотих денно. Місячно робить це рубрику понад 300 золотих, річно понад 3.000 золотих. Сума це поважна й вона переходить фінансову спроможність товариства.

З тих то причин поміщуємо заклики, щоби кожний, хто жадає якоїсь інформації письмом долучував одночасно значок на відповідь. Не в це велика квота і кожний, навіть найбільшній може собі на неї дозволити. За це одержує не лише совісну відповідь, але також сповнює громадянський обов'язок, бо помагає так великому громадянському ділу, яким є справа опіки над емігрантами.

Серед інших народів ця справа високо поставлена. Десятки тисяч членів влачують точно свої вкладки і це дає річно поважні квоти. У нас дя

справа щойно в пеленках, ми мусимо щойно освідомлювати загаль про вагу й конечність еміграції і це багато часу мине, заки широкий загаль зрозуміє цю справу і віднесеться до неї, як належить.

Зрозумінням цієї переважної справи буде відношення до неї самоврядних установ: громадських рад, повітових і воєвідських соймиків. Обовязком тих установ буде вставляти певні квоти на справи опіки над емігрантами. Підніс цю справу в останній своїй промові міністр Юркевич і обіцяв в тім напрямі порушити відповідні чинники, щоби справа еміграції найшла не лише моральну але й матеріальну підтримку самоврядних установ.

З хвилиною здійснення цього справа опіки над емігрантами найде поміч і ціла акція буде надзвичайно влекшена.

Над тим повинні заздалегідь призадуматися всі свідомі громадяне, що засідають по самоврядних установах і в тім напрямі повинні вони освідомлювати громадські ради, домагатися вставлення річично відповідних квот на цілі опіки над емігрантами.

А поки це станеться, самі емігранти нехай не легковажать собі наших закликів і відносяться до них з повним зрозумінням. Нехай кожний майбутній емігрант в краю надішле бажану від нього поштову марку, а кожний емігрант на чужині рівновартість в тамошній валюті, а через це всі вони поможуть доброму ділу і сповненням свого обов'язку причиняться в певній мірі до скріплення справи опіки над українськими емігрантами.

Еміграція до Німеччини.

В січні цього року зголосила Німеччина запотребування на 63 тисячів робітників і робітниць з Польщі. Мають вони виїхати від марта до квітня цього року. Це запотребування поділено на кілька воєвідств, а між іншими приділено на львівське воєвідство 4.200 місць, а саме: Яворів 200, Рава Руська 200, Любачів 200, Ярослав 500, Самбір 200, Маньчут 300, Переворск 100, Тарнобжег 900, Ряшів 300, Ніско 400 і Кольбушова 900, — на станіславівське воєвідство 2.400 місць, а саме: Калуш 500, Долина 300, Станіславів 500, Стрий 300, Жидачів 500 і Товмач 300. Запотребування на май і червень буде оголошене пізніше.

З воєвідства тернопільського і з повітів львівського та станіславівського воєвідства, які не одержали приділу, будуть могли їхати лише ті, котрі вже тамтого року були на роботах при ріллі в Німеччині й ті, які одержать контракти від давних німецьких роботодавців. Такі контракти мусять висилати німецькі роботодавці через німецьку Робітничу Централю в Берліні до Урядів Посередництва Праці, до яких обсягу належать повіти тих робітників, що дістали контракт. Такий контракт по одержанні, доручує Державний Уряд Посередництва Праці робітникові.

Хто дістав би контракт безпосередно до рук, мусить знати, що такий контракт неважний і він на цей контракт не поїде.

РЕЕСТРАЦІЯ ПО УРЯДАХ.

Громадські уряди в повітах, для яких призначено певне число емігрантів, мають про це публично оголосити. Кожний, хто хоче виїхати, має записатися в громадському уряді і одержати від нього чергове число, під яким його зареєстровано.

РЕКРУТАЦІЯ.

Після переведення реєстрації маєтсья оголосити терміни рекрутації. Цю рекрутацію будуть переводити Державні Уряди Посередництва Праці в присутності делегатів Німецької Робітничої Централі. При цьому кандидати будуть піддані лікарським оглядинам. Зареєстровані робітники і робітничі мусять підписати контракт праці.

Законтрактвані робітники одержать по кількох днях зі свого староства паспорт і в означених днях відїдуть до Німеччини.

Першенство до виїзду мають ці робітники, які в попередних роках працювали вже в Німеччині, потім безземельні робітники, малоземельні робітники з великими родинами і малоземельні взагалі.

Доказом, що хтось минулого року працював в Німеччині, служить легітимаційна карта Німецької Робітничої Централі.

Уряди громадські мають обов'язок по правді подавати маєтковий стан бажуючих виїхати так, щоби до праці в Німеччині пішли найбідніші.

ІМЕННИ КонтРАКТИ.

Ці контракти, які одержали робітники від давних німецьких працьодавців, мусять бути зареєстровані і провірені через Державні Уряди Посередництва Праці.

ЗАЛІЗНИЧІ ЗНИЖКИ.

Зареєстровані до праці в Німеччині робітники і робітничі одержать при комісії робітничі легітимації і на підставі цих легітимацій при транспортах мають право до половини залізничого білету на польських залізницях, з місця замешкання до німецької граничної стації.

ІНФОРМАЦІЯ.

По блищій інформації повинні емігранти звертатися до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, залучуючи поштовий значок на 75 сот.

Українці! Вступайте в члени Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.
РІЧНА ВКЛАДКА ВІНОСИТЬ 6 ЗОЛ.

Англійська еміграція до Канади.

Канада є складовою частиною (домініон) Бритійської імперії. Англіїці докладають усіх зусиль, щоби задержати Канаду при Бритійській імперії, щоби її цілковито англійшити і ужити як приміщення для безробітних мас Англії. Англійський уряд вкладає багато енергії і видатків, щоби заохотити населення з Бритійських островів до еміграції до Канади, вишколює майбутніх емігрантів вже дома, щоби приспособити їх до відмінної праці і життя в Канаді, змушує англійські корабельні товариства до зниження цін переправи англійських робітників до Канади а врешті вже на місці в Канаді докладає старань, щоби примістити своїх горожан при праці в промислі, торгівлі а передовсім в рільництві. Видає при тім грубі суми на улагодження фарм і забудувань для нових англійських колоністів. Цим ріжним англійським колонізаційним плянам іде по більшій частині на руку канадійський уряд.

Після закінчення світової війни оба уряди канадійський і англійський, улаштували в Канаді кілька тисячів фарм для англійських воєнних інвалідів. Щоби позбутися з Англії безробітних вугільних гірників виправлено минувшого літа кілька тисячів цих гірників до Канади на жнива.

Не всі англійські еміграційні пляни удаються в цілості, головню з причини відмінних кліматичних і життєвих умовин, привичавня до праці і спекуляції нових емігрантів. Англійські промислові робітники, привиклі до праці і життя по великих центрах, не можуть пристосуватися до праці на фармах на канадійських преріях. Вони покида-

ють працю на фармах і переносяться до канадійських міст і центрів промислу, або перекрадаються до Зєдинених Держав Америки. Багато воєнних інвалідів покинули даровані їм фарми, а також багато гірників минувшого літа не могли приспособитися до праці на фармах.

Бритійський міністр для домініїв П. С. Амери заявив в місяці листопаді 1928 р. в англійському парламенті, що в цьому році виїхало з Англії до Канади на жнива 8,449 гірників. З цього до місяця листопада 1928 р. лишилося в Канаді всего 2,720 робітників а решта повернула до Англії. Для цих, що залишилися в Канаді на зиму підшукують ріжні канадійські установи приміщення на фармах, при будові залізниць, в копальнях і інших підприємствах. Деякі зарібки при жнивах вносили для цих гірників 4 до 5 доларів. Міністр Амери заявив, що около 300 гірників, що працювали при жнивах в Канаді минувшого літа, зголосилися вже до праці на будучі жнива.

Частинні неповідження досі зовсім не знеохочують англійців до продовжування колонізаційних спроб в Канаді. До цього причиняється також калькуляція, що виправивши раз з Англії безробітних, не потребує уряд давати їм підмог з фонду для безробітних. Тому в Англії робиться дальші улекшення до виїзду до Канади. І так в цілій Англії іменовано з поміж місцевих лікарів 458 екзамінаторів, які на місці піддають лікарським оглядинам майбутніх емігрантів і їх опісля вже не оглядають канадійські лікарі. Ціну за перевіз кораблем англійського емігранта з Англії до Канади знижено до 14 фунтів штерлінгів (около 70 доларів), а до цього англійський уряд доплачує 4 фунти штерлінгів, так що переїзд англійського емігранта з Англії до Ка-

З робітника фармером.

В канадійському альманаху „Прерія“ оповідає наш земляк Дмитро Кобринський, як то він став з зарібника фармером. Досвід Д. Кобринського придається також найним новим емігрантам до Канади і тому ми переповідаємо його оповідання майже без змін в нашому часописові. Ось що оповідає Д. Кобринський:

Простим робітником спевняв я всяку роботу, яка лиш попала під руки, робив в лісі, на залізних дорогах, при будові водопроводів, за помивача — був я в ресторані.

Найбільше робив я у фармерів, бо з малку працював в полі у своїх родичів, в Галичині — то мені припало до вподоби. Приїхав я ще в 1911 р., в 16-ім році мого життя, до Північної Америки, бо там був мій брат. Гостра зима болючо мене вразила, зовсім інший світ, інші обставини, чужа мова, я був без досвіду і все те на мене мало великий вплив. Я приїхав в половині лютого, то треба ще було почежати, заки хто буде потребував мене до роботи. По 6 тижнях я нанявся до одного Чеха,

щоби легше було порозумітися, в кількох днях я вже знав, що маю давати „слепіцам“ їсти, „ржіге“ почесати, але що я був пильним до роботи, то мене так крижі розболіли, що я мусів відійти, щоби випочати і через крижі я стратив ціле літо.

В осені дали мені віз, з величезним реком до снопів. Заки накидаю снопів а тут вже машина на мене свище, руки болять, живіт загинається, здається ївби вже й підвечірок за кожною фірою снопів, а все собі пригадую, що я вже з дитини виростаю, бо вже 17. років от от, тай треба робити, а за Рідний Край не забуваю, от коби сотку-дві так і поїхав би, а годі вже не хлопчаком вернув би а парубком, хайби хто подивився, кілька снопів на день перевезу до машини. Так собі те все думав, бо молочення тривало коло 2 місяці, до роботи вже привик, аж на останку найгірше далось взнаки, бо припав мені старенький чоловік, помагач до накидування; я малий, а він старий, зїсти потрафимо оба добре, а робити нікому.

Та хоч дитинячий розум був тоді у мене, то я того старенького чоловіка брав собі за примір, і сам себе питав нераз, чому той чоловік в таким

нади коштує всего 50 доларів тоді, коли за цей сам перевіз платять наші емігранти з континенту Європи 112 доларів і 50 центів. Надто для хлопців до 19 року життя і служниць до 17 року життя подорож кораблями є безплатна.

Підсекретар для доміняльних справ лорд Ловат робив в минулому році досліди в Канаді в справі приміщення емігрантів не тільки на фармах, але в інших підприємствах і ствердив, що таких робітників дасться примістити в Канаді в 1929 році около 13.000. Надто порозумівається англійський уряд з канадйським урядом в справі поселення на фармах в Канаді протягом найблищих десяти літ 20.000 англійських родин. Для цих нових фермерів мається побудувати на початок около 5.000 фермерських забудовань.

Канадйський міністр іміграції Форк заявив в листопаді минушого року, що канадйський уряд не згодився ще остаточно на пропозиції лорда Ловата і що канадйський уряд не має заміру піддержувати грішми ніяких емігрантів до Канади. Канадйський конгрес робітничої партії Канади, який відбувся у вересні 1928 р. в Торонто, рішучо заявився проти всякої спроби спроваджувати яких-небудь емігрантів в зимову пору. Також англійська партія праці робить застереження проти масової англійської іміграції до Канади.

Хто знає консеквенцію і витревалість англійців, для цього певним мусить бути, що вони не відступлять від своїх кольтонізаційних плянів в Канаді.

Для наших народів середущої і східної Європи, а між ними також для українців, полишиться о стільки місця в іміграції до Канади, о скільки східно-європейські емігранти своїми грішми будуть

віці, так мусить тяжко працювати. Де його молоді літа? Чи не можна би було, як тому зарадити, щоби тепер не бідувати? Все те пересувалося в моїй голові, і я старався бути ощадним і працювати все, коли буде праця. Тої програми я все притримувався. В 1912 році приїхав я до Саскачевану, в Канаді, де я робив довший час у багатих фермерів, бо працювати у фермера на селі, було мені найприємнішим заняттям, любив дивитися на гарні фермерські коні, на будинки, і всі інші прибори, та все мріяв, коби то все це було у мене. Але це була тільки мрія, вже таке жадібне око в чоловіка. Я щадив цент до centa, відіслав родичам 300 доларів, а решту тримав як ощадність, щоби було з чим виїхати до Рідного Краю, колись пізніше. Нараз прийшла війна. На той час я був в місті. На українців, як австрійських горожан, почали галюкати, деякі записувалися як російські піддані, і йшли до війська.

Я не надумуючи довго, записався з офісу до багатого фермера. То були молоді люди, брат з сестрою, і до того американці, тим лекше мені дихалося. Я написав по „Русько-Англійський само-

вирівнувати втрати англійських і канадйських транспортних підприємств, і в Канаді будуть виконувати найтящі піонерські праці, яких не можуть і не хочуть виконувати ні канадйці ні англійські робітники. Тому в обмеженому числі буде можна і далі їхати вибраним емігрантам до Канади також з неанглійських країв.

КАНАДА.

ВИЇЗД ДО КАНАДИ.

Регістрація рільних робітників і служниць до Канади вже є майже на укінченні, однак з цієї причини, що з призначеного контингенту на воевідства: львівське, тернопільське і станиславівське — є ще около 600 невикористаних місць, є надія, що Еміграційний уряд у Варшаві зарядить додаткову регістрацію у всіх трьох воевідствах, для виповнення вільних місць.

Місця ті тому дотепер не виновнено, бо багато з тих, що їх зареєстровано, корабельні ліцарі признали нездібними до їзди.

Уряди Посередництва Праці приймають тепер лише регістраційні подання, які треба прислати поштою за рецпісом, щоби подання не пропали в дорозі.

На винадок отворення додаткової регістрації, кожний буде повідомлений своїм Урядом Посередництва Праці, в котрому дні має зголоситися до регістрації і які має привезти зі собою документи.

Всяких інформацій в справі іміграції як і умовин праці в Канаді, та для поради відносно набуття фарм Товариство Опіки на Українськими Е-

учок“, хоч і без того я вже знав сказати коневі йти або стати. Час мені весело минав, бо робити було що, в вільній хвилі ніде не йшов. Я чувся задоволений.

Чув від своїх приятелів з міста, що там треба регіструватися, так я достановив не покидати роботи, хіба би мене самі відправили. Я вчився мови, мав товариша Айриша, і ми оба нераз жартували собі зі старого каваліра китаїця Френька Фия, що там доглядав курий і расового коня через зиму.

Там я робив 3 роки, трохи зложив гроша, потім поїхав до Мічаму, Саск. і там робив у багатого німця з Німеччини, то був добре досвідчений фермер, де і я набрав много досвіду.

Гроша щонебудь було, про старий край почав забувати, тому я все носився з думкою, купити одну чверть секції, пошукати собі подруги, побудуватися і почати фермерувати.

Робітником був, пішки не ходив, все було гроша на тикет, голоду не зазнав ніколи, як я бачив нераз у інших. Заощадив 2.300 доларів готівки, 1920 року оженився, купив чверть секції землі,

мігрантами у Львові. При запитах обов'язково долучити поштому марку за 75 сот.

ОБМЕЖЕННЯ ЕМІГРАЦІЇ.

Міністр іміграції Роберт Форк, в переїзді через Вінніпег на зїзд Зєдинєних фармерів Манітоби, заповів дня 7. січня, що іміграція із середньої Європи буде вже обмежена цього року.

Він сказав, що уряд числиться з тим, що публична олінія в Канаді проти допускання великого проценту імігрантів з країн середньої Європи.

З цієї причини цього року зменшив канадійський уряд число малорільних робітників і служниць, які виїдуть в тім році з Польщі до Канади. і мало є виглядів на підвищення цього числа цього року.

УКРАЇНЦІ В КАРВЕЛІ.

Околиця Карвел знаходиться 32 милі на захід від Елмонту при Сівнарській залізниці. Це майже остання українська оселя на заході. Околиця заселена здебільша самими українцями з Галичини. Занимаються вони мішаним фармерством.

Українці займали в цю околицю перед 20 роками й не зле їм живеться. Є тут децю й других національностей, що займаються фармерством, але вони вже поза осередком цієї околиці, та на гірших землях, бо українці позанимали краї.

Землі тут трохи горбуваті, але що до урожаю, то вони досить відповідні. Урожай минулого року не був дуже добрий, а то з причини посухи, котра ланувала майже до жнив, а ще до того прийшов мороз за скоро і майже половина збіжжя вимерла.

Є тут два елеватори, котрі побудовано тому

два роки назад і тепер вже нема тих невідностей що до збуту свого збіжжя, як було попередньо.

Багатих фармерів тут ще нема, хоч є такі, що поприїздили сюди ще перед дваццяти роками. А причина цього є та, що тут землі були дуже ліснсті і треба було багато часу на їх вироблення. Але в більшій частині земля вже вироблена.

Культурне життя цілої околиці зосередковується в товаристві ім. Шашкевича, якого членами є всі українці. Товариство має власний дім, в ньому відбуваються зібрання та аматорські вистави. Товариство існує вже тринадцять років.

АНГЛІЙЦІ НЕСПОСІБНІ НА РІЛЬНИКІВ.

В англійському парламенті зложив секретар для домінії звіт, з якого довідуємося, що з 8.449 гірників, які прибули на жнива до західної Канади, осіню минулого року вернуло до Англії 6.876 осіб. Лишилося в ріжних провінціях Канади 1.573 гірників. З тих, що вернули одержало 4.537 осіб по зичку на поворотну дорогу.

Справа поселення англійських гірників на ріллі в Канаді не вдалася. Коштувало це великі суми, як англійський так і канадійський уряди і врешті ця спроба покінчилася повним фяском. Англійські робітники, непривиклі до канадійського підсоння, показалися непридатними до колонізації в Канаді і треба сподіватися, що в тому році мало з них захоче виїхати до Канади, а оскільки поїдуть, то по кількох місяцях вернуть до Англії.

Присилайте передплату!

дав дві рати зараз, решту на виплат, троха розминув гроша на весілля і на інші потреби, які були konieczними на початку. Все тоді було дуже дороге, бо за одну конину треба було дати 250 долярів. Готівка розійшлася, ще й довг треба було зятягнути. Земля була ще необроблювана і потрохи з корчами. Зимою я викидав осики з корінням, так як це я бачив в лісі, а літом лози, до трьох років я чисто землю обробив і корчика ніде не лишив. Земля мені видавала за 6 років пересічно по 22 бушлі з акра, довгу позбувся, 7 штук коний прибуло і вся машинерія, якої потреба на 160 акрах.

Про що колись мріяв, то здійснилося, але на те треба було твердої постанови. В мене все мусіло бути дві часописи, потрошки купував книжок що року, тепер можу їх числити на суму 40 долярів. Нині я маю переконання, що звичайний робітник, може заощадити на старі літа, може забезпечити себе землею, бо це найкраща запорука на старі літа, щоби не вганяв по лісах, та не накидав чужі снопи, вже як має поверх 60 літ, як я згадав попередно про того старенького, що гнувся під снопом в Північній Дакоті. — Тільки треба

твердої постанови, а кілько то можна подибати робітників, що марнують тяжко запрацьований гріш, викидають просто на дурницю, та роблять безцільно дарунки на всі боки, а на фляшку горівки не жалують, хочби та мала коштувати 15 долярів, або програють в карти і в кулі. Потім нарікають на Бога, що йому не дав того щастя що другому. Чому другі мають і по пять фармів, а він ні одної не має, перестає бути християнином, перестає признавати Бога, надіється сердега на якийсь рай. До роботи якої-будь і коли-будь він не піде, чекає на жнива, а тоді жадає ще одного доляра більше, як звичайна ціна.

Кожний робітник може стати фармером. Землі свободної в Канаді доволі. Коли він тільки ошадний і до роботи не лінується, а памятає що не задовго захопить його старість, а він не пристарав собі нічого на прикрі часи, а не пристарав тільки тому, бо мріяв, що йому хтось дасть все за дармо. В світі нема нічого за дармо.

БРАЗИЛІЯ.

УКРАЇНСЬКО - БРАЗИЛІЙСЬКА КОЛЕГІЯ.

В днях 14. і 16. листопада м. р. з нагоди закінчення року відбулися іспити в Українсько-бразилійській колегії в Порта Уніон.

Протягом року 1928 відвідувало колегію 47 учнів. До іспиту сідало 25, з того з початкового курсу 4, підготовчого 6; з першого року 10 і з другого 6.

По переведеному іспиті признано здібними до вищої класи: з початкового курсу з достаточним поступом 3, з підготовчого курсу з достаточним поступом 5, з першого року з добрим поступом 2, з достаточним 8, з другого року з відзначенням 2, з добрим поступом 4.

Признані нездібними: один з початкового курсу і один з підготовчого.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ В КУРИТІБІ.

Через три роки українська громада в Куритібі обходилася без своєї школи. Причин цього було багато: достаток бразилійських шкіл, недостача українських учительських сил, а у великій мірі байдужність та недбайливість самих українців.

У минулому році справу школи знову рушено з мертвої точки. Основано безплатну вечірню школу, а по кількох місяцях переіменовано її на денну з двома платними учительськими силами. Число учнів доходить до 40, а навчання відбувається в поміщенні товариства ім. Шевченка.

Потреба цієї школи дуже велика, бо багато української молоді ледви тільки розуміє українську мову, а дуже мало такої, котра уживала б української мови в щоденному житті.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Бразилійський український тижневик „Праця“, що виходить в Прудентополіс, в Парані, подає, що з кінцем 1928 р. засновано в Куритібі нове освітньо-організаційне товариство під назвою „Український Центр“ в Куритібі.

Товариство зареєструвало свій статут, у якому між іншими постановами знаходяться застереження, що на випадок розв'язання, майно товариства переходить на товариство „Просвіта“ у Львові.

АРГЕНТИНА.

ДОГОВІР МІЖ АРГЕНТИНОЮ І ЮГО-СЛАВІЄЮ

При кінці минулого року заключено між урядами Аргентини і Юго-Славії договір про взаємне соціальне забезпечення для жертв нещасних випадків в промислі. Такі самі договори заключила вже Аргентина з Австрією, Бельгією, Данією, Італією,

Еспанією і Швецією. Коли прийде черга на такий договір з Польщею?

УКРАЇНЦІ НА СОЛЯНОМУ ПРОМИСЛІ.

Від українського переселенця Якова Футрина, який виїхав до Аргентини в цілі знайдення заробітку, одержала наша редакція обширного листа, в якому він описує своє життя на чужій землі. Я. Футрин бувалий чоловік. Перед війною через протяг дев'ять років перебував він в Німеччині, де працював в різних професіях. Опісля, в часі світової війни, попав в російський полон і там перебував шість років на Сибірі. По повероті до краю, виїхав до Аргентини.

По приїзді до Аргентини попався він до експлоатації соли, де пробував довгий протяг часу. У своєму листі описує він якраз спосіб добування соли, котрий є цілком інший, як у нас в Галичині. Аргентина багата в так звану напливову сіль. Колись море заливало долини, врешті воно уступило, полишена в долах вода випарувала й полишилися лише дрібні кристали соли, котрі грубою верствою вкрили землю на просторі багатьох квадратних кілометрів. Є це подібний процес, який мав місце на Україні, над берегами Чорного Моря. З тих місць йдуть всі запаси соли на цілу Аргентину.

Таке соляне поле треба спершу зрушити. Робиться це при допомозі спеціальних драпачів, котрі тягнуть мули. Щойно після того заїжджають свого роду плуги, які згортають сіль в довгі вали, наче сіно у покоси. Сіль є чистою, сніжно-білою краскою. Коли ясний, соняшний день, ця білина соли так разить очі, що годі тоді працювати. Робітники мусять тоді надівати чорні окуляри.

Коли сіль вже згорнена плугами, кладуть між покоси шини, на котрих котяться малі вози й на ті вантажать сіль. Вози тягнуть також мули. Зібрану сіль звозять на одно місце і сиплять у великі стирти на 200 метрів довгі, а на яких 10 метрів високі. Стирти висипують при допомозі електричних двигунів.

Праця при соли не має означених годин. Триває звичайно від сонця до сонця. Плаття теж невелика, звичайно 14—16 сантиметрів від одного візка наладованого сіллю. Прикрою стає праця, коли соляне поле заливає вода. Одежа перемакає водою і по якому тяжкій праці, вона цілком розлітається.

Сіль в стиртах довго не стоїть. Під стиртами уставляють млинки, в яких сіль перемелюють а опісля насипають в 40 кілограмові мішки та вивозять візками. Платять за насипання одного мішка 5 сантиметрів. Інші млинки мелють сіль майже на муку і ту сіль на місці насипають в малі мішочки на 1 кілограм ваги і їх зашивають. В таких мішочках продають сіль по skleпах.

До праці при соли наймаються наші емігранти з конетности, коли нема ще жнив. Як лише починаються жнива, вони ту роботу кидають, бо на ріллі можуть більше заробити.

Еміграція до Франції

ДО ВІДОМА ТИМ, ЩО ПРИЇХАЛИ ДО ФРАНЦІЇ НЕ ЗА ЗАРОБІТКОМ, А ТЕПЕР БАЖАЮТЬ ПРАЦЮВАТИ.

Цей, хто прибув до Франції без наміру найти заробіток, а тепер бажає його найти, повинен поробити старання, щоби дістав сертифікат праці, візований центральною адміністрацією в Парижі, отже міністерством праці. В тій цілі повинен роздобути такі документи:

1. посвідку роботодавця, який готов йому дати працю і котрого підпис буде потверджений мером або комісарем поліції. Ця посвідка мусить означувати час майбутнього заняття і жертвованим заробіток;

2. лікарську посвідку, яку видав один з лікарів, признаний префектурою департаменту, коли ходить про провінцію, а префектурою поліції, коли ходить про Париж. Спис лікарів, уповажнених до видавання посвідок, видає в Парижі уряд „Service de la Main d' Oeuvre“ при міністерстві праці, 2 Avenue Rapp, департаментальний уряд посередництва праці (Office Public departamental de Placement).

Одночасно треба виповнити формуляр зі значком на 3.60 фр., який має наголовок „Demande de Carte d' identite“. Є це подання на карту ідентичности. Ці формуляри видає поліція; на формулярі між іншим треба подати причини, чому дана особа відразу не виявила наміру найти працю у Франції. До формуляра треба долучити оплачену конверту на відповідь.

Ці документи інтересований мусить сам віддати в департаментальному уряді посередництва праці, зглядно коли йде про замешкалого в Парижі чужинця, в уряді для справ чужинних робітників при міністерстві праці.

Оба вимінені уряди дають на документі свої завваги. Якщо вони корисні, документи ідуть до окружного уряду, котрий по провіренні подання відсилає їх до Міністерства Праці. Міністерство є останньою інстанцією і висилає документи до заінтересованого з прихильною або неприхильною заввагою.

З одержаним документом, що містить згоду міністерства, аби чужинець найшов заняття, цей йде до мера, зглядно на поліцію, де дістав карту ідентичности.

Щойно тоді чужинець може начати працю.

ВІЇЗД ДО ФРАНЦІЇ

Запотребування на робітників з Польщі в місяці лютім обіймає 1015 гірників до копалень вугілля, 306 до залізної руди, 180 робітників до промислу, 130 рільників і 70 жінок.

На поодинокі Державні Уряди Посередництва праці Припадає:

	Коп. вуг.	Зал. руда	Пром.	Ріля	Жін.
Новий Санч	25	10	—	10	—
Перемішль	20	10	10	10	—

Рекрутація відбудеться 22. II. в Ярославі і 23. II. в Перемішлі.

Китайська еміграція до Манджурії.

Китай є найбільше перелюдненим краєм на світі. В провінції Шантунг припадає на одну англійську квадратому милю 3.000 душ, не вчисляючи в це міського населення. Для китайської еміграції цілком замкнена є Америка, Австралія, Европа і Африка, а також більшість країв Азії. До недавнього часу можна було китайцям мандрувати на острови Філіпіни, на маляйські острови і півострови і до Сіяму. В останніх часах власти цих країв обмежують або цілком забороняють китайцям емігрувати до цих країн. Також менше пригідною є для китайської еміграції Монголія. Тому маси китайської еміграції звертається до Манджурії.

Після урядових обчислень заряду полудневої манджурської залізниці населення Манджурії виносило:

в році	1880	мешканців	9,131.240
„	1900	„	14,338.000
„	1920	„	22,513.750
„	1927	„	26,365.300

Під сучасну пору населення Манджурії виносить около 28 мільонів мешканців, в чому є около 800 тисяч корейців, 120 тисяч японців, 100.000 руських і інших чужинців, а решта це китайці. До 1926 року річна еміграція Китайців до Манджурії виносила около пів мільона осіб, в 1927 р. около мільона, а в 1928 р. приблизно два мільони осіб. Китайський уряд піддержує еміграцію до Манджурії, дає емігрантам знижку переїзду на залізниці, а перевозиться їх звичайно на відкритих льорах. Коли китайські емігранти ідуть кораблями, то їх зовсім не уважається за пасажирів, але за певний рід товару, перевіз якого добре їм оплачується. Багато китайських емігрантів йде до Манджурії тільки на весну, літо і осінь, а на зиму повертає до своїх домів.

Завдяки китайським емігрантам не тільки зросло населення Манджурії, але також збільшилася продукція краю і експорт переважно рільних продуктів. З другої сторони Манджурія в останніх часах стала добрим ринком для збуту промислових товарів головно Японії. Від російсько-японської війни в 1905 році вплив Японії в Манджурії чим раз більше зростає і тепер хоч неофіційно, але фактично є Манджурія японською кольонією.

Китайська еміграція до Манджурії а по часті також до Монголії є інтересна для українського народу о стільки, що українські кольонії на Далекому Сході, на Зеленому Клині і Приамурській області відграничуються від них тільки ріками Уссурі і Амуром. Щоби ці ріки становили непроходиму границу для китайської еміграції, про це не можна поважно думати. Противно все вказує на це, що після перелюднення Манджурії китайська

еміграція перекинеться за Амур і Уссурі, о скільки китайці не зможуть отворити собі теренів для своєї еміграції на південь.

Українці на Далекому Сході.

Скрізь по безкраїх, незмірених просторах Далекого Сходу та Сибіру, куди, здавалося тільки птах може залетіти чи хижак-звір забрити, скрізь тут розпоршені українці переселенці з Полтавщини, Київщини, Дніпропетровщини й інших місць України. Цілими селами й хуторами осіли українці на необмежених просторах: господарюють, боряться за життя з суворою, непривітною, дикою природою, насаджують культуру. Здавалося, що за щоденною працею, можна забути і про свій край, про свої звичаї, побут, забути рідну мову, пісню. Але ні.

Ідучи потягом, подибуєш села чи хутори, які є живим зразком, копією сіл України. Можемо відразу пізнати, що тут живуть полтавці, чи київці. Загальний зверхній вигляд будівель зберігся включно до журавля у дворі, не кажучи вже про побілку, фарбування то що.

Усе населення кохасться в усему українському. Та на жаль ніяких газет, книжок ні шкіл, нічого немає. Не ведеться ніяка культурно освітня робота серед українців. І на долю їх лишилася тільки сама пісня та мова, з якими вони не розлучаються ніколи.

В останніх роках відносини дещо покращали. По багатьох селах та деяких містах, як от Благовіщенське, Новосибірське і інших, мають функціонувати українські школи. Треба багато вчителів, та їх на місці нема. Надіються на Україну, що вона pomoже літературою і газетами.

Вже чотири роки велику культурну роботу переводить український театр під управою Бунчука. Скрізь, де лиш театр виступає, його приймають з великою радістю. Мандруючи з міста до міста, з села до села, театр відвідав майже всі місцевости, де живуть українці.

Не грайте в карти на залізницях.

Майже в кожному залізничному вагоні, в якому їдуть емігранти чи то до Америки, чи до європейських країв, іде газардова гра в карти. Виправді ставки є малі, але також і не багато грошей мають зі собою емігранти. А ці дрібні грошенята є дуже потрібні емігрантам в подорожі і є великою

несовісністю забирати через гру ті гроші бідакам і великою дурнотою є засідати емігрантам до газардової картої гри.

Трапляється також, що до гри з емігрантами засідають посторонні шулери і ці в пахрайський спосіб вигривають від емігрантів останній їх грш.

Перед цими шулерами треба стеретися емігрантам так само, як перед кишенивими злодіями і обманцями, які продають емігрантам фальшиві золоті перстені, ланцюжки або годинники.

ХРОНІКА.

Зріст безробіття. На основі офіційних даних державних урядів посередництва праці, тижневий звіт з ринку праці виказує за час від 26. січня до 2. лютого включно 166.184 безробітних. В порівнанні з минулим тижнем число безробітних зросло о 4.995 осіб.

Справа будови Еміграційного Дому у Львові. Небаром відбудеться у Львові зїзд воеводів: львівського, тернопільського і станіславівського, натомість 24. лютого зїзд воеводів з цілої Польщі в Варшаві, в часі котрих будуть порушені еміграційні справи, зокрема будова Еміграційного Дому у Львові.

Новий український лікар в Нью-Йорку. До Нью-Йорку вернув д-р Юрій Андрейко, що відбував медичні студії в Берліні. Працює він покищо в шпиталі, але небаром має відкрити приватний кабінет.

З української преси в Канаді. Дирекція компанії Національної Преси в Вінніпегу іменувала в грудні м. р. редактором часописів: „Канадійський Українець“ і „Канадійський Фармер“ п. Володислава Біберовича.

БІБЛІОГРАФІЯ.

„Manthly Record of Migration“. Під цим наголовком видало Міжнародне Бюро Праці при Союзі Народів в Женеві місячник, присвячений справам еміграції. Від 1. січня 1929 року припинено це позиточне видавництво з адміністраційних і фінансових причин. Від нового року має Міжнародне Бюро Праці від часу до часу оголошувати вісти про еміграцію в місячнику „International Labour Review“ і тижневику „Industrial and Labour Information“.

ЗМІСТ: Маловажна — надто важна справа. — Еміграція до Німеччини. — Англійська еміграція до Канади. — Канада. — Виїзд до Канади. — Обмежених еміграції. — Українці в Карвел. — Англійці неспосібні на рільників. — Бра- . видія. — Укр-бразилійська колегія. — З життя Українців в Куртибі. — Нове українське товариство. — Аргентина. — Договір між Аргентиною і Югославією. — Українці на соляному промислі. — Еміграція до Франції. — Китайська еміграція до Манджурії. — Українці на Далекому Сході. — Не грайте в карти на залізницях. — Хроніка. — Бібліографія. — З робітника фермером — фейлетон.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільраїси, в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марк. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, І. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Наш часопис.

„Не кидайте рідної землі“.

Це гасло часопису „Український Емігрант“ лунає вже третій рік. А коли господарські відносини змушують наших братів і сестер шукати заробітків і варстатів праці поза межами рідної землі, то часопис наш перестерігає їх, що ніде на світі нема раю, що долари, пези, мільраїси, марк, франк, ніде не ростуть на деревах, що кожний гріш, кожний морг землі за границею треба здобути найтяжчою працею власних рук.

Наш часопис пильно слідить за можливостями і умовами на світовому ринку праці і колонізації і подає їх до відома цілої суспільности. При цьому свої відомости черпає наш часопис з джерел найбільших новочасних учених і політиків, як і від наших простих емігрантів. Одночасно з цим став наш часопис інформаційним джерелом в справах еміграції для цілої української преси.

Всестороннє освітлення всіх питань еміграції, добрі і злі її сторони може кожний вичитати з кож-

ної стрічки нашого часопису. Без ніяких упереджень, без рахунків на власний зиск, без огляду, чи це кому подобається, чи ні, наш часопис старається витягнути на яву правду і подати її до відома нашої широкої публіки.

Для заінтересованих в виїзді з краю емігрантів подає наш часопис докладні інформації про закони, розпорядки і практику ріжних іміграційних заморських і європейських країв та польської республіки, про тенденції, які нуртують в глибні світового ринку праці і колонізації. Наш часопис перестерігає наших емігрантів перед ріжного роду еміграційними агентами, обманцями, лихварями і злодіями та вказує способи, як найліпше і найбезпечніше заховуватися підчас подорожі і на новому місці праці так, аби з примусу виїзду з рідного краю якнайбільше користей дісталося самому емігрантові, його родині, рідному краю і цій країні, куди він емігрує.

Таку свою тяжку службу сповняє наш „Український Емігрант“, вже третій рік. Він певно не одного відвернув від заміру емігрувати своїми порадами і інформаціями, добре прислужився тисячам у-

країнських емігрантів, для яких він є самотнім і улюбленим провідником.

За свою працю має „Український Емігрант“ признання з різних сторін і ненависть зі сторони цих чинників, які не бажають освідчення українських емігрантів, бо з цієї невідомості тягнули вони в різний опосіб своєї зиски.

Редакція „Українського Емігранта“, щиро дякує всім іменним і безіменним співробітникам і кореспондентам і сподіється, що вони надалі будуть служити добрій справі.

Вплив цьогорічної зими на еміграцію.

Строга цьогорічна зима на цілій північній земській кулі, як загальне елементарне нещастя, болучо дається відчувати цілому життю народів. Невгоди її терпіння приносить вона зі собою також для еміграції.

Передчасним було би пророкування, які наслідки страшної зими будуть в дальшій будучині. Предвиджуються повіни, прип'янення рільної продукції, знищення озимих засівів, вичерпання поживи для худоби, скрути з опалом і поживою для людей та непервність урожаю в надходяче літо. Цими предвидженнями займаються різні народи і уряди і по змозі стараються зарадити лихові.

Чи і який вплив буде мати цьогорічна зима на дальшу будучність еміграції — цього сьогодні предвидіти не можна. Факти вказують, що цьогорічна зима поділяла стримуючо на цілий хід еміграції з нашого краю. І так заповіджена на кінець місяця лютого реєстрація до Німеччини не відбулася в означених речинцях. З одної сторони німецькі працедавці не спішаються з ангажуванням робітників, як довго не можна їх заняти при праці на ріллі. А навіть, якби ці працедавці хотіли вже тепер спроводити до себе цих робітників, то внаслідок студені не можна би як слід перевести реєстрацію, а внаслідок перерви в комунікації не можна би перетранспортувати зарекрутованих робітників. Це саме відноситься до еміграції до Франції.

Відносно канадійської еміграції належить зазначити ось які факти. В минулих роках відійшли з краю черні транспорти рільних робітників вже при кінці місяця січня. Цього року ледви чи зможуть відіхати перші транспорти щойно в половині місяця марта. В цілій Канаді, а також в Зєдинених Державах Америки панують, так само, як у нас, сильні морози і сніжні заметілі. Тому канадійські фармери не могли би тепер ангажувати нових робітників, для яких нема праці на полі. Тим більше здержуються канадійські фармери зі замовленням робітників до жнив, бо не знати, які будуть ці жнива і коли зачнуться. Тому досі нема з Канади зголошення на більше число робітників до весняних робіт і нема ще ніякого зголошення на запотребування робітників до жнив. Зрозумілим при цьому є, що

припізниться також виїзд рільних родин, які зареєструвалися на виїзд в цьому році до Канади. Цим родинам нема тепер за чим їхати до Канади, як довго лежить сніг на канадійських полях.

Попри ці найважніші моменти припізнєння цьогорічної еміграції внаслідок лютої зими, є ще багато інших недогід. І так рільнічі родини внаслідок морозів і утрудненої сандої і залізничої комунікації не можуть доставити своїх дітей до міст, щоби упевнитися у лікарів корабельних товариств, чи всі члени родини є здібні під оглядом здоровля до виїзду. Через це, а також внаслідок зменшеного комунікаційного і господарського руху і обороту, не можуть тепер ці родини продати своїх мастків. Тяжко приходить роздобути потрібні на подорож гроші для самітних робітників і служниць.

Тяжким і повним терпінням є також внаслідок морозів і злої комунікації старання емігрантів о зареєстрування і пашпорти. Дуже часто кілька днів приходить емігрантові наморозитися поза домом, заки роздобуде всі потрібні мапери і полагодиць формальности до виїзду. Внаслідок обмеження пасажирської залізничої комунікації приходить емігрантам сильно товпитися по залізничих двірцях і вагонах. Недавно застряг в снігу в Жовкві поїзд, який віз емігрантів зі Львова до Варшави, і через кілька днів виставлені були ці емігранти на великі невиди і терпіння, так що мусіли ними заощікуватися місцеві власти. Врешті належить згадати, що внаслідок замерзнення шольських пристаней над балтійським морем, перевіз емігрантів до західно-європейського шортів, мусить тепер відбуватися сушею німецькими залізницями.

Тверду долю наших емігрантів зробила цьогорічна зима ще твердішою.

Пропаганда в Англії за еміграцією до Канади.

Англійський і канадійський уряди, канадійські кольонізаційні підприємства, різні канадійські і англійські товариства помочі для емігрантів, а врешті англійські і канадійські корабельні компанії розвинули цього року небувалу в історії переселення пропаганду за еміграцією з Англії до Канади.

Заохочується до еміграції ріжного роду брошурами, летючками, в щоденній пресі і спеціальними газетками, масою ріжнородних фотографій, вічами, викладами і оголошенням звітів і промов визначних англійських і канадійських політиків. Для майбутніх емігрантів улаштується на кошті англійського і канадійського урядів безплатні одномісячні і тримісячні курси, на яких голосять виклади про лад і багатство Канади, учать практично сільськогосподарських праць, поводження з кінями, орудування плугом, вирубом лісу, оранням первісних степів і корчунків, затуванням дротяних огород, а навіть з будовою залізних доріг і канадійським способом гірництва.

Рекрутується майбутніх емігрантів з посеред рільничого населення, серед безробітних гірників і серед молодіжки незалежно від її професії.

Акція за еміграцією до Канади не обмежується тільки до пропаганди і вишколення майбутніх емігрантів. Англійський і канадський уряди піддержують еміграцію з Англії матеріально в двох напрямках: через зредуковані залати за перевіз кораблями і залізницями або навіть безплатний перевіз і через шукання праці для самітних робітників і служниць та урядження фарм для рільників.

Для членів родин і бездітних подруж, які мають намір осісти на фармах в Канаді ustaleno ціну переплати з англійських портів до канадських на 2 фунти стерлінгів (менше чим 10 доларів), до Монреалю 3 ф. ш., до Торонто 3 і пів ф. ш., до Вінніпегу 4 і пів ф. ш., до Саскатуну і Ріджайни на 5 ф. ш., до Ванкуверу на 8 ф. ш. Діти цих фармерів до 19 літ мають безплатну подорож.

Безплатну подорож мають також всі хлопці до 19 літ і дівчата до 17 літ, які їдуть самі на заробітки до Канади. Безплатну подорож до Канади мають одержати також молоді робітники від 19 до 35 літ, які відбудуть в Англії одномісячний практичний фармерський курс і стануть до праці на ріллі в Канаді.

Надто для деяких, які поселяться на фармах зобов'язався англійський уряд дати підмогу в висоті 300 ф. ш. (около 1.500 доларів).

В пропагандових письмах і часописах в Англії друкується великими товстими буквами ось які кличі: „Рільні робітники до Канади“, „Світлі вигляди для фармерів“, „Гарна будучність для хлопців“,

„Щастя для дівчат“, „Безплатний перевіз“, „Безплатні курси для рільників“, „Безплатні курси для гірників“ і т. ін.

Англійська пропаганда і матеріальна поміч емігрантам знаходить відгомін і послух серед англійського народу.

Всюди по провінції повстають приготозляючі курси для емігрантів, творяться місцеві комітети помочі для емігрантів і маси кандидатів реєструються на виїзд до Канади.

Через переселення значної частини людности з британських островів до Канади, старається англійський уряд усунути повозну кризу безробіття в Англії.

Вийзд до Канади.

Подається до відома тим, яких вже оглядали лікарі й які завдаткували корабельні карти в лінійках: „Кунард“, „Вайт-Стар“, „Ред-Стар“ — Лінії „Балтійсько-Американській Лінії“, „Голяндсько-Американській Лінії“ і „Французькій Лінії“, що вони будуть піддані кваліфікації представника канадських державних залізниць:

в СТАНИСЛАВОВІ, дня 5 марта.

у ЛЬВОВІ, дня 6 марта.

в ТЕРНОПОЛІ, дня 7 марта.

Корабельні товариства вислали всім заінтересованим письменно повідомлення і кожний повинен в тому дні явитися до кваліфікації.

З історії Канади.

Канаду перші відкрили і сколонізували французи. Після довго-треваючих воєн між Францією і Англією відступила остаточно в 1774 році Франція Англії канадські землі. В цьому році білого населення в цілій Канаді начислювано около 60.000 душ. Аж до 1867 р. управляв канадськими землями як колонією англійський губернатор. В цьому році проголошено британським північно-американським актом, що Канада одержує права домініон з власним урядом.

З початку належали до Домінії лише 4 східні провінції: Онтарію, Квебек, Новий Броншвік, Нова Шкотія. Першим намісником був лорд Монк, а на його домагання Мекдоналд утворив міністерство і став прем'єром. Підвалиною його політики була засада, що Канада може правитись і бути безпечною лише в якнайсильнішій зв'язі з Англією. Лише Англія може оборонити Канаду.

Відпоручники народу, які подбали про переведення алуки всіх провінцій, поконали много трудностей. Основою цілої конфедерації була взаїмна поміч фінансова, яка піднесла би розвій провінцій, а також безпечество земель зі згляду на суодство

Зєдинених Держав. Основники конфедерації порішили, щоби весь простір на захід від Онтарія перейшов під управу Домінії і всі простори аж до Медоватого Океану.

Цей простір має свою історію. Подорожник Генріх Гудзон відкрив в р. 1610 Гудзонський Залив і король Карло II. видав Товариству Гудзонського Заливу („Гудзон Бей Компані“) запис („чартер“) на право вихіснувати землі Західної Канади. Товариство провадило від того часу торговлю кожухами і основуло по цілій Канаді свої станиці і форти як торговельні точки.

Домінія заключила відповідну угоду купна цього простору в р. 1869, і утворила з тих земель три провінції: Манітобу, Саскачеван і Альберту, бо це були покшищо порожні простори, прерія, ліс, озеро, ріки.

Границі тих провінцій визначені простими лініями н. п. Саскачеван, чотирикутник — трапез.

На північ від тих провінцій лежать простори незаселені і непровірені, як слід.

В 1927 році, дня 1-го липня, обходила Канада 60-літні роковини конфедерації величавими святами.

Границі від Зєдинених Держав, від Великих Озер до Тихого Океану, це проста лінія. Часть грани-

Еміграція до Німеччини.

Еміграційний Уряд зарядив повідомити усі громадські уряди, що до виїзду на заробітки до Німеччини потребують сезонні робітники зистаратися не *дві*, як досі, але *чотири* фотографії. Ці дві додаткові фотографії будуть потрібні емігрантам при переїзді німецької границі.

ЕМІГРАЦІЯ ДО ФРАНЦІЇ.

В Державному Уряді Посередництва Праці у Львові відбудеться

ДНЯ 9. МАРТА Ц. Р.

реєстрація сезонних робітників на виїзд до Франції.

Запобування обіймає:

жінки до коров і праці на ріллі вище 30 літ.

гірників самітних і з родинами до копалень вугля до 45 літ,

робітників копальняних (кваліфікованих) до 35 літ,

кілька рільничих родин, що поїдуть на власний кошт до 45 літ.

За інформаціями зголошуватися в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, вул. Городецька 95.

Присилайте передплату!

ці до Бритійської Колюмбії, це лінія на підставі договору з р. 1818. Проста лінія, що відтинає Бритійську Колюмбію від Зєдинених Держав Америки, установа в 1846 р. Крива границя від Атлянтійського Океану аж поза Великі Озера установа в 1783 р. Ця крива границя визначена ріками й озерами.

На границі між обома державами нема твердинь, це є лише лінія потягнена на картах, яка має понад 3000 англійських миль довжини.

З усіх трьох інших сторін оточують Канаду три океани.

Бритійська Колюмбія рішилася приступити до конфедерації в 1871 р., але поставила тяжку умовину, щоби її злучити залізницею з Атлянтійським Океаном. Мала тоді заледви 36.000 душ, з того половина білої раси. Грозила, що коли залізниця не буде, вона не прилучиться.

Острів Принца Едварда приступив до злуки, хоч передше два рази відмовився, бо попав у фінансові клопоти. В 1878 р. виготовило правління і парламент акт, що всі британські поселення в Північній Америці належать до конфедерації крім Нової Фунляндії, яка постійно відмовляється від злуки в переконанню, що сама попровадить свою господарку дешевше.

З діяльності Т. О. Н. У. Е.

Протягом цілого 1928 р. полагоджено зголошення емігрантів до європейських і заморських країв в такій кількості:

I. ПИСЬМЕННО:

Аргентина	84
Абіссинія	2
Бразилія	21
Бельгія	1
Чехословаччина	6
Франція	96
Гондурас	1
Югославія (Босня)	3
Канада	1,023
Китай	1
Конго	2
Мексик	2
Парагвай	1
Перу	1
Ромунія	4
Радянський Союз	9
Радянська Україна	10
Зєдинені Держави Америки	98
Уругвай	1
Німеччина	169
Разом	1.525

II. УСТНО:

Аргентина	54
Бразилія	10
Бельгія	3

Сер Макдоналдові, як премієрові пощастилося попровадити до кінця будову першої залізниці, що лучила Схід Канади через провал „Кікінг-Горс-Пас“ з Венкувером. Будова трєвала пять літ 1880-1885. Віра в будучність Канади помогла зробити це — як з початку здавалося — неможливе діло. Бритійська Колюмбія мала доказ, що Домінія додержала своїх умов і перешоясала весь простір залізним, нерозривним обручем. Це була залізниця будована через „Канадійське Тихо-Океанське Товариство“ („Сіпіяр“), яке одержало 25 мільонів акрів землі на власність і підмогу 25 міль. доларів.

Залізниця промостила шлях через прерії. Поплила іміграція, бо залізниця могла довести імігрантів до фарм, які вони брали до управи. З Монтреалю до Венкуверу обіймає лінія 2.896 миль.

Макдоналд був премієром домініяльного уряду безпереривно від 1878 до своєї смерті в 76 році життя, р. 1891. Він послідовно і з успіхом переводив отсі засали в життя: 1) Постійна злука з Британією з військових і політичних причин. 2) Високе ціло, що має, неначе високий мур боронити розвій молодій державі, бо сусідні Зєдинені Держави утруднюють розвій канадійського промислу своїми дешевими виробами.

Сьогодні Канадійські Державні Залізници

Чехословаччина	2
Франція	332
Канада	723
Радянський Союз	6
Зєдинені Держави Америки	64
Німеччина	83
Колумбія	1
Данія	1
Куба	1
Ріжві краї	5
разом	1,285

Разом всіх зголошень було:

Устних	1.525
Письмених	1.285
разом	2.810

КАНАДА.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІО-КОНЦЕРТ.

Дня 7. лютого відбувся український радіо-концерт в далекій Західній Канаді, в Едмонтоні, в провінції Альберті.

Концерт уладив український хор Інституту ім. М. Грушевського. Чути його було в годинах від 8-ої до 9-ої вечора в цілій провінції. Югославія.

НОВІ МІСТА В КАНАДІ.

Наслідком копальняного розвитку в Північній Манитобі (Канада) містечка ростуть там наче гриби по дощі. Покищо є там уже чотири, які дістали чартер від доміняльного правительства, а се: Флін

(„Сіенар“) обнимають около 22.680 англійських миль залізничних шляхів. Голосне Товариство Тихо-Океанської Залізниці („Сіліяр“), посідає 22.447 англійських миль залізничних шляхів.

Конференція прем'єрів британських доміній, що відбулася в 1926 р. в Лондоні, зазначила, що Канада є самостійною державою, яка сама рішає про свої справи, в своїм парламенті в Оттаві. В 1927 році назначила свого представника (амбасадора) для Зєдинених Держав Америки у Вашингтоні, а також одержала голос як часовий член в Лізі Націй. Тепер лише особа короля лучить її з Бритійською Імперією.

До Канади пливе широкою струєю еміграція Доміняльне правительство кермує нею. Перед війною, в 1913 р. прибуло за один рік понад 400.000 імігрантів. Війна перервала приплив поселенців, але по війні починають сюди їхати люди, що хочуть працювати на ріллі і ставати багатими. Уряд хоче стягнути передовсім поселенців з Англії і для того приїжджають сюди з Англії визначні духовні, військові, політики на відвідини, щоби запізнатися з Канадою і поручити її землякам дома. Принц Валії, наслідник англійського престолу, приїжджає що року до Альберти на свою посілість.

Флон, Кренбері Портедж, Черчилл і Колд Лейк. Сподіються, що населення кожного містечка буде виносити сім тисяч душ.

Це говорить про розвиток Північної Манитоби також, що в Північній Манитобі будуть богаті копальні міді, цинку, золота і срібла.

Дальшим свідоцтвом великого копальняного розвитку в Північній Манитобі є те, що обі залізнодорожні компанії хочуть будувати там свої залізничні лінії.

Копальняні компанії будують там великі електричні гуті й інші потрібні їм доми.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖ. АМЕРИКИ.

В СПРАВІ РЕЄСТРАЦІЇ РІЛЬНИКІВ.

Американський консулят в Варшаві має досі зарєєстрованих звиш 11 тисяч рільників, які можуть виїхати до Америки як упривілеговані в квоті протягом кількох літ. На нові подання дав консулят реєстраційні числа, але одночасно зазначає, що карту вступу можна буде дістати аж після 30. червня 1936 року.

Практично ці нові консулярні реєстрації не мають ніякого значіння, бо очікування через 7 літ на можливість одержання карти вступу баламутить тільки емігрантів і вменшує їх охоту до праці і уладнання свого життя в краю. Надто ці безвиглядні реєстрації переводять консуляти на підставі афідавітів, а щоби дістати в Америці афідавіт, то це завжди зв'язане є з меншими або більшими видатками.

Остерігаємо наших майбутніх емігрантів, які досі не є в консуляті зарєєстровані, щоби вони не старалися о американські фермерські афідавіти і не морочили собі голови виїздом до Зєдинених Держав Америки.

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ДІТРОЙТ. МИШІГЕН.

Почин до будови пам'ятника Тараса Шевченка в Дітройт, дав Український Національний Хор „Думка“ під проводом п. Атаманця.

Хор занявся збіркою фондів на будову пам'ятника і при чомочи українського адвоката Чарновського дістав дозвіл від міських властей на поставлення пам'ятника Шевченкові в одному з найбільших парків міста Дітройт.

Пам'ятник Шевченка має бути дев'ятнадцять стіп високий, мармурова підстава, а на ній дев'ять стіп бронзова статуя Шевченка.

Кошта будови пам'ятника мають виносити біля шіснадцять тисяч доларів.

Управа парків міста Дітройт визначила під пам'ятник місце на 50 квадратних стіп на головній Монумент Евню „Белл Айл“ парку.

ДОВКОЛА ІМІГРАЦІЙНОГО ПИТАННЯ.

В Сенатському Іміграційному Комітеті ведеться боротьба над тим, щоби здержати ще на один рік

закон, котрим має бути встановлено нову квоту імігрантів. Після того закону, який мав увійти в життя в кінці 1927 року і проти котрого були і є секретар праці та головний комішонер іміграції, до Зєдинених Держав малюся би допускати процентово імігрантів з кожної народности в такому відношенню, в якому вони жили в Зєдинених Державах до американської революції. Цей закон відложено на один рік. Так само тепер ведеться боротьба за тим, щоби його відложити ще на один рік і то тому, що проти нього має бути і президент Гувер. Сенатори, котрі є за відложенням закону, доказують, що він кривдить такі північні народи як шведів, норвежців та їмців, не згадуючи вже про романські та славянські народи, котрі в тому часі майже не жили в Америці. Вони стоять на тому, що закон треба відложити і оставити його до вирішення адміністрації Гувера.

Неправні і правні імігранти.

Як відомо, щойно в 1921 році увійшов у силу т. зв. квотний закон і разом з тим заострено приписи щодо допускання нових імігрантів в Америку та заведено строгу пограничну контролю. До того часу вступ в Америку був свобідний менше-більше для всіх, хто приїздив і в кожному разі іміграція була справою тільки формальною. Вимагали тільки того, щоби імігрант перейшов лікарську екзамінацію, та щоби заплатив т. зв. поголовний податок (гед текс). Тоді його записували в іміграційні реєстри і з тих реєстрів він міг кожного часу дістати посвідку, як і коли він прибув до Зєдинених Держав та що прибув правно.

Одначе приїздило багато таких, що тих приписів не держалися. Наприклад, переходили просто з Канади, не зупиняючися на еміграційній стації. Що це нелегально, мало хто про це думав, а багато людей навіть не знало. Було загально прийнято, що іміграція свобідна тай годі. До того по закону про трох роках побуту в Зєдинених Державах імігрант не міг бути депортований, так що коли той час минув, то вважалюся, що його побут в Америці вже легалізований.

Таксамо безтурботно не реєструвалися і не проходили лікарської інспекції чужі моряки, що заїздили в американські порти і виходили на беріг шукати роботи на якомсь кораблі і не найшовши її, або просто роздумавшись залишалися в Америці. І вони теж залишалися тут в добрій вірі, що їм можна лишитись. Таким способом назбиралося тут десятками як не сотнями тисяч імігрантів, що вже довгі роки живуть в Америці; мають свої родини і звичайно й не думали про те, що вони тут „нелегально“, аж поки якийнебудь випадок не освідомив їм їх становища. Дуже часто довідувалися вони про свою нелегальність аж тоді, коли хотіли стати американськими громадянами. Для натуралізації треба дістати від іміграційних властей посвідку про легальне прибуття, яке за-

свідчене в іміграційних реєстрах, а чийого імени там нема, то й такої посвідки і через те й горожанських паперів дістати не може.

Таким способом чимало людей опинилося в ненормальному становищі, яке не вигідне і для них самих і для Америки. Живуть вони тут вже довгі роки, по літ десять, пятнайцять а то й більше і хочуть жити далі. Депортувати їх по закону не можна тай нема чого, але горожанами американськими стати не можуть.

В такому самому становищі опинилися і ті, що прибули легально і в іміграційних реєстрах записані, але не можуть того доказати. Наприклад, забули день свого приїзду, або назва корабля, або коли приїхали ще малими дітьми і ніколи того не знали. Були такі, що приїздили з чужими пашпортами і під чужими іменами та по кільканайцяти роках забули, яке їх імя було і тепер неможливо доказати, що вони перейшли медичні оглядини і заплатили „гед текс“. Так як в іміграційних реєстрах їх найти не можна, то й вони теж не можуть дістати горожанських паперів, хоч приїзд їх був зовсім легальний.

В Конгресі вже були різні законопроекти, щоби легалізували побут таких імігрантів та уможливити їм горожанство в Америці. Один законопроект прийняла вже навіть Конгресова „Комісія для Іміграції і Натуралізації“ і цього року він повинен прийти на пленум Конгресу. В останньому звіті секретар праці, Дейвис, теж звертається до Конгресу з дорученням, щоби прийняти цей законопроект. Він передбачує, щоби імігранти, яких імен не можна найти в іміграційних реєстрах, а які можуть доказати, що прибули в Америку перед 3. червня 1921-ого року і, будучи в цьому краю, не провинилися проти законів, могли дістати посвідку на легальний приїзд і також, коли хочуть, натуралізуватися як американські горожани.

А Р Г Е Н Т И Н А.

ВИГЛЯДИ НА ЗАРОБІТКИ.

Ситуація на ринку праці в Аргентині під сучасну пору представляється наразі некорисно. По закінченні жнив багато емігрантів звільнено з праці, а ті, що по жнивах приїхали, то до нинішнього дня в великій кількості ходять без заняття. Польське посольство в Буенос Айрес звідомило, що в місяці січні понад 1.000 осіб, які прибули з Польщі, були без заняття.

Найгірші місяці для найдення заробітку в Аргентині це май, червень, липень, грудень, січень і лютий. Найлекше находять заняття ті емігранти, що прибувають у вересні і жовтні.

ЮГОСЛАВІЯ.

ДОМАГАННЯ УКРАЇНЦІВ.

Загребська газета „Народня Політика“ повідомляє, що в Бачці, в якій знаходяться українські колонії, відбуваються віча з домаганням, щоби в новому шкільному законі була загарантована рівноправність української мови в українських школах і щоби релігії навчали українські священники. Відповідні резолюції вислали державній і церковній владі.

Українці на Кубані.

Українців в північнокавказькому краї є після перепису з 1926 р. на загальне число 8 мільйонів 362 тисяч — 3,160.000 осіб. Українці заселяють збитою масою північну частину краю, де становлять 90 до 96 відсотків населення а в кубанській окрузі 61 відсотків. У донській окрузі є 44 відсотків українців.

В листопаді минулого року відбулася в Ростові над Доном краєва нарада в справі культурних потреб українського населення північного Кавказу.

Реферат про потреби українського населення говорив проф. Міртов, про кубанську говірку та про її звязок з українською народньою мовою, говорив проф. Шаля. Він ствердив, що думка про те, немов би українська мова ріжнилася від кубанської наскрізь помилкова. Мова українського населення північного кавказу не тільки не ріжниться від української, але навпаки, зберіглася у всій первісній чистоті. Мова кубанських українців відбиває говори всіх районів України, відки приходили на Кубань українські колоністи.

Оселі і фарми на заводнених землях

З давних часів Америка мала славу країни, яка радо приймала до себе всіх людей бажаних землі і праці. Зі всіх кінців світа потягнулись безземельні та безробітні і своєю працею збудували тут наймогутнішу в світі націю з такою скорістю, якої не знала історія світа.

І справді Зєдинені Держави це здається єдина країна, яка віддала свою родючу землю просто в руки тих, хто на ній хотів працювати. Від самих початків американської держави кожний стейт сам завідував своїми вільними землями і те право зосталось у стейтів на все. Але землі пізніше прилучених територій перейшли під завідування федерального правительства і з тих земель воно доси розділило і продало близько 2 мільярди акрів.

В більшій частині переселенці хлібороби купували собі ту землю, платючи за неї від 20 до 40 центів за акр. Звиш 100 мільйонів акрів держава віддала на ужиток війська і військових заведень і стількиж розділено між ріжні стейти під наукові інституції

і дослідні хліборобські поля і школи. Під дороги і залізниці теж було відступлено звиш 100 мільйонів акрів державної землі.

Таким чином майже всі землі Зєдинених Держав перейшли в приватне володіння. Але ще й доси зісталося біля 194 мільйонів акрів вільної землі, яку держава рада би роздати поселенцям. Визначається на оселю чи фарму 160 до 320 акрів зовсім даром, тільки вимагається, щоби фармер працював і виробляв ґрунт три роки, і щойно після того дається йому повне право власності на ту землю. Правда, що земля не дуже добра, і в більшості її можна використати тільки для випасу худоби. Тими публичними землями завідує Головне Земельне Бюро в міністерстві внутрішніх справ.

Та крім тих публичних земель, що вже перейшли в приватне володіння, чи застережених на державні ужитки, в Зєдинених Державах є ще така сила вільних земель, що якби їх зробити урожайними, то можна би прогодувати три рази стільки населення, як Америка має тепер. Тільки біда, що та земля уявляє з себе величезну безплідну пустиню. В 1902 році в Конгресі ухвалено закон про наводнення. Він зобов'язував правительство побудувати резервуари, попрокопувати канали скрізь по безводних землях і ними пустити воду з озер і великих рік. Таким чином зорослена пустиня оживиться, обернеться в урожайну країну, яку мали би заселити фармери і податковими ратами сплатити державі всі кошти наводнення.

Тоді й почалась велика іригаційна наводнююча праця. Доси уже наводнено 1,956.000 акрів землі коштом 175 мільйонів доларів. За останніх десять літ вартість урожаю з тих наводнених земель раховано на 7 мільярдів доларів.

Та робота, яка ведеться тепер при іригації, потребує ще 90 мільйонів. Будується три великі збирники води — в Каліфорнії, Монтані і Юта. Також зроблено вже контракти на три інших — в Орегон, Айдаго і Вашингтон. Всі ті пляни конгрес ухвалив в 1927 році і вони мають бути виповнені протягом десяти літ.

На двох мільйонах акрів землі, яку держава вже наводнила і зробила здатною до заселення, влаштовано вже 12.678 фармів. Зосталося ще 160.000 акрів вільних до роздання фармерам. Але тому, що на загошодарювання і виправу землі потрібні досить великі гроші, на тих землях можуть оселяватись лише ті люде, що їх мають. Правда, Реклямаційне Бюро, яке завідує тими землями, має фонди в висоті біля 160 мільйонів доларів, з яких уділює фармерам позички, та все таки воно радше наділює землею таких фармерів, що мають свої власні гроші на загошодарювання.

На іригаційних землях можна дістати малу фарму для розводу саду і городовини на 10 акрів, але в більшості фарми там на 20 або 40 акрів.

ВСЯЧИНА.

Нова недуга.

Так якби ще не досить усяких хворіб на світі, оце недавно з'явилася ще одна нова — „туляремія“. Можливо, що й не зовсім нове це лихо і давніше вже минуло людей, але щойно недавно лікарі звернули на його увагу й розізнали як окрему слабкість і щойно в минулім році д-р Едвард Франсис дослідив її описав її та найшов її причину. Туляремія (так названа від Тулер Каунті в Каліфорнії, де стверджено перший випадок) — хвороба заразлива і спричиняє її окрема бактерія, яка виводиться і розмножується передовсім в заяцях і диких крільках, та заразитись можуть і люде, передовсім ті, що мають діло з заяцями, полюють на них, ловлять, здирають шкіру, патрошать, то-що. Випадків зараження було вже чимало, власне у мисливців, кухарів, господинь, робітників в медичних лябораторіях, де на заяцях роблять всякі досліди і т. п. Дивно, що не було ще випадку зараження людини людиною. З зараженого зайця слабкість передається через шкіру, в тім місці, де вона в людини скалічена чи здерта, і в тім місці звичайно з'являється прищ, далі швидко напухають залози під пахами й на ліктях, підіймається нагале температура, приходить висока горячка, біль голови і в цілім тілі, і хорий мусить відлежати й відхорувати яких дві-три неділі, а то й слабкість кінчиться фатально смертю. Головна річ — заздалегідь охоронитись від зараження. Хто мусить брати вбитого зайця в руки, нехай робить це в гумових рукавичках. Особливо коли заяць не застрілений здалеку і в бігу, а вбитий шатиком чи ударом рушниці, то можна допускати, що він був хворий і через те не міг втікти. Добре зварене м'ясо не зашкодить, бо горяч вбиває бактерії.

ХРОНІКА.

ГДИНЯ САМОСТІЙНА ОДИНИЦЯ. Пристань Гдиня, по думці розпорядку президента Річипосполитої, має стати окремим міським повітом для цілей державної і самоврядної адміністрації.

ЕМІГРАЦІЯ ДО ПАЛЕСТИНИ. Виїзд жидівських робітників до Палестини далі відбувається. Дня 15. січня виїхало 60 осіб, дня 30. січня 160 осіб, а третій транспорт має виїхати з кінцем лютого.

БЕЗРОБІТТЯ. Від листопада до полов. січня зросло число безробітних з 81 тисяч осіб на 145 тисяч. За один лише з минулих тижнів зголосилося 11 тисяч нових безробітних. Найбільше є безробіт-

них будівельних робітників і робітників в сукняних фабриках.

В. АВРАМЕНКО В НЮ-ЙОРКУ. Відомий український артист-балетмайстер Василь Авраменко після побуту в Канаді та в західних провінціях Північної Америки, переїхав в останніх днях грудня м. р. до Нью-Йорку, одержавши продовження дозволу на побут в Зєдинених Державах. Авраменко думає заложити в Нью-Йорку школу українських танків.

З НЕДОЛІ ЕМІГРАНТІВ. Микола Щудло, з Улазова, повіт Любачів, стація залізнична Олешніці, виїхав в неділю, дня 10. лютого ц. р. до Перемишля, щоби там зареєструватися в Державному Уряді Посередництва Праці на виїзд до Канади без афідавіту. З причини перерви комунікації чекав він дві доби на залізничній стації в Олешницях на потяг. В Ярославі чекав на потяг до Перемишля цілу добу, а в Перемишлі знов добу на потяг до Львова. У Львові дня 14. лютого врешті зареєструвався цей емігрант в одній пароплавній компанії, але звідси не можна було йому виїхати, бо адержано всякий рух залізницями.

ЗЕМЛЕТРУС У ВЕНЕЗУЕЛІ. Повідомляють новости з ріжних місць, що місто Гумана, Венезуеля, було майже дощенту знищене великим землетрусом, який зачався 17-го січня ц. р. о годипі 6-ій рано. Гумана є столичним містом степту Сукре і має населення приблизно 16.000. Правительство поробило всякі приготування до ратункової акції і вже вислало допомогу покаліченим та бездомним мешканцям, жертвам землетрусу. З Італії подають відомість, що там також чути було трясення землі.

ТРАГЕДІЯ ЕМІГРАНТА. Емігрант Іван Бондарчук в Брукліні, Н. Й., так важко побив свою жінку, що вона померла в шпиталі. Бондарчука арештовано.

СМЕРТЬ ЕМІГРАНТА. Емігрант до Аргентини Дмитро Прилискач з Турянська, пов. Сянік, приїхав до Перемишля в цілі полагодження формальностей, звязаних з виїздом. Задержався він в готелі „Вікторія“, де вечором казав налалити й положився спати. Вранці найшла його служба вже мертвого. Лікар ствердив смерть через зачадження. Чи емігрант сам заподіяв собі смерть, чи це трагічний випадок, годі дізнатися.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА. Дня 18. січня ц. р. померла у Філядельфії по важкій недусі Юлія Пічура. Походила вона з села Карова, равського повіту.

ЗМІСТ: Наш часопис. — Вплив цьогорічної зими на еміграцію. — Пропаганда в Англії за еміграцією до Канади. — Виїзд до Канади. — Еміграція до Німеччини. — Еміграція до Франції. — З діяльності Т. О. Н. У. Е. — Канада: Український радіоконцерт. — Нові міста. — Зед. Держ. Америки: Памятник Т. Шевченка. — В справі реєстрації рільників. — Аргентина: Вгляди на заробітки. — Югославія: Домагання українців. — Українці на Кубані. — Оселі і фарми на заводнених землях. — Всячина: Нова недуга. Хроніка. З історії Канади. (фейл.)

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайси; в Аргентині — 3:50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

На заробітки до Німеччини.

Одним з успіхів Товариства Опіки над Українськими Емігрантами є те, що за його ініціативою Еміграційний Уряд вистарався в німецькій Робітничій Централі покрити запотребування на кілька тисяч робітників з львівського і ставишлавського воевідства. До польових робіт в Німеччині мають бути зарекутовані в першій мірі безробітні та малоземельні селяни і дівчата.

Також минулого року переводжено в цих воевідствах рекрутацію до Німеччини, але вона не мала великих успіхів. Була це новіть і не було потрібної практики, як зі сторони самих робітників, так і зі сторони цих функціонерів, які переводили рекрутацію. Це ствердив в своїй мові в бюджетовій комісії міністр праці і суспільної опіки д-р Юркевич.

Можна мати надію, що цього річя рекрутація до Німеччини піде справніше і покритється ціле запотребування призначене для цих двох воевідств. Про це повинні постаратися передовсім Державні Уряди Посередництва Праці і ті промадські Уряди, в яких реєстрована є рекрутація. Також наші господар-

ські і суспільні організації по селах повинні заінтересуватися виїздом наших робітників до Німеччини, щоби в цей спосіб причинитися до усунення тяжкого безробіття по селах. Перед війною виїшло річно до Німеччини около 85.000 робітників і цим рухом живо інтересувалася ціла українська суспільність. Маємо надію, що ця суспільність проявить не менше заінтересування також при теперішній сезонній еміграції до Німеччини.

Около 5000 наших робітників знайде в Німеччині прожиток протягом около 9 місяців і зможе заробити около шістдесяти мільонів золотих. Ця матеріальна вигода дуже потрібна є для нашого безробітного села. Попри цю вигоду важним чинником є культурний здобуток. Німеччина є одним з країв, де рілнничя культура стоїть на найвищому поземі. Наші робітники будуть мати добру нагоду заізнатися з цю рілнничю культурою. Вони будуть працювати там при управі збіжка, яриш, овочів, при плеканію худоби і дробу, будуть на власні очі бачити як маєтсья вести раціонально рілнну господарку.

Певно, що не прийдецья нашим робітникам

користати зі всіх здобутків, які приносить зі собою німецька рільна культура. Противно їм прийдеться тяжко працювати і виконувати найтяжчі роботи, жити в не дуже вигідних помешканнях і на простих харчах. Але тверде життя повинно тільки навчити їх, як ведеться раціональна рільна господарка. Наука буде для них більше вартісним і тривалим здобутком, чим матеріальні користи.

Жалі емігрантів.

У грудні минулого року помістили ми вражіння з дороги до Бразилії на пароплаві „Зеландія“, які подав п. М. Дніпровий.

Вражіння, це один акт обвинувачення на пароплавному „голяндсько-американське товариство“ ізла відносин, які панують на цьому перестарілому кораблі „Зеландія“. Емігранти в часі дороги майже думалися, харчі були низьке критики, так само поведення обсади корабля лишало багато до бажання. Емігранти, по приїзді на бразилійську землю, здали меморіал-протест проти відносин, які панували на кораблі і цей протест переслали до корабельної централі.

Жалі п. М. Дніпрового в його вражіннях з дороги до Бразилії, це не є якийсь відірваний факт. Такі жалі часто можна почути з уст емігрантів під адресою багатьох корабельних ліній. Жалі ті тим більші, що ці лінії дуже облесливими словами заманюють до себе емігранта, обіцяють йому не знати які вигоди в часі дороги, а коли емігрант усяде на корабель, то цього всего не бачить. Жалуються емігранти і на харчі, нарікають на приміщення, осуджують різко часами дуже бруталне трактування зі сторони обслуги корабля.

Найбільше однак нарікають на приміщення.

Звичайно, а краще сказати завжди, наші емігранти відбувають подорож на так званому „міжпокладі“. Є це простора, за те низька саля, о скільки її саєю назвати можна, в середині корабля, куди сходиться вузькими й дуже стрімкими східцями. У цій салі знаходиться кілька рядів одноповерхових ліжок-тапчанів, на яких сплять емігранти. Світла у салі дуже мало, бо передістається воно лише через скляну стелю, доступ повітря малий, так що на міжпокладі часами задуха до невтримання. На міжпокладі приміщують всуміш чоловіків і жінок, деколи з малими дітьми. Шум і гамір, змішаний з плачем дітей, чути тут від ранку до вечора.

Дорога до Канади, наприклад, ще можлива до витримання, бо й коротко доволі триває і відбувається в полосі поміркованої атмосфери. До Бразилії натомість чи до Аргентини, в часі великої жары вздовж рівника, це справжнє пекло.

Без сумніву, минули вже ті часи, коли наших людей вантажили наче худобу й довозили живих чи мертвих до цілі. Сьогодні відносини дещо покращали, коли емігрантів береже око державної контролі. Та до цілковитої зміни на ліпше ще далеко.

Недавно була в Еміграційному Уряді делегація Еміграційного Відділу Центральної Комісії Професійних Союзів, яка зложила обширний меморіал. У цьому меморіалі зібрано багато нарікань емігрантів на відносини на кораблях. Меморіал домагається між іншим, щоби Еміграційний Уряд в першій мірі звернув свою увагу на міжпоклади а то тим більше, що з Польщі їде рік-річно велике число емігрантів до Південної Америки. Можна це буде досягнути лише тим способом, що Еміграційний Уряд змусить корабельні товариства під загрозою утрати концесії, щоби вони бодай один із своїх кораблів перемінили на систему кабінову третьої класи.

Треба сподіватися, що Еміграційний Уряд візьме під розвагу домагання меморіалу і так довго не дасть спочити справі міжпокладів, доки корабельні лінії цього не виповнять.

Кваліфікування емігрантів до Канади.

Всіх емігрантів без афідавіту: рільничі родини, рільних робітників і служниці, які мають затверджені подання через Державні Уряди Посередництва Праці і через зложення завдатків запевнили собі місця в бюрох корабельних товариств: Кунард Лайн, Ред Стар Лайн, Вайт Стар Лайн, Балтік Америка Лайн, Френч Лайн, Скандінавіян Лайн, Голанд Америка Лайн у Львові і Станіславові буде кваліфікувати і виставляти сертифікати канадійський офіцір у Львові дня 27. марта, а тих, що завдаткували карти в Тернополі, дня 28. марта в Тернополі.

Емігрантів, які мають запевнені місця в „Кенедіен Песіфік“, це не дотикає, бо їх кваліфікує їх офіцір в інших означених днях.

3 нагоди виїзду родин до Канади.

Дві канадійські залізничні компанії, а саме Канадійсько-тихоокеанська Залізнична Компанія („Canadian Pacific Railway“) і канадійські державні залізниці („Canadian National Railway“) одержали цього року, як і в попередніх роках, позволення від польського уряду на рекрутацію і вивезення з Польщі до Канади около 2.000 рільничих родин, які мається поселити на фармах в Канаді на просторі 320.000 акрів землі.

Рекрутація цих родин є майже на укінчення і родини ці роблять пригустування до виїзду. З цієї нагоди насувається кілька уваг, які інтересні є, як для виїзджаючих родин, так і для суспільних і державних чинників, які займаються справами еміграції в краю.

Як переводиться рекрутацію?

На основі постанов нового польського еміграційного закону і договору між польським урядом і канадійськими залізничними компаніями, рекрутацію родин мають переводити державні

уряди посередництва праці і селекційні офіцери канадійських залізниць. В практиці головну роль в рекрутації виконують бюро корабельних товариств. До цих бюро звертаються передовсім родини по інформації в справі виїзду. Бюро ці відсилають голови родин до Державних Урядів Посередництва Праці, щоби вони там зареєструвалися на виїзд і вистаралися потвердження подань, на основі яких опісля Еміграційний Уряд видає староствам дозволення на видачу еміграційного пашпорту. Ці подання віддають родини в бюро корабельних товариств, піддаються оглядинам лікарів цих товариств і складають кавції на запевнення собі місця в контингенті рільничих родин. Кавції ці є одночасно завдатком на корабельні карти. Корабельні товариства прокладають канадійським селекційним офіцерам декларації і списи зареєстрованих у них родин, а канадійські селекційні офіцери від часу до часу зїзджають з Варшави до поодиноких міст, в яких є бюро корабельних товариств і тут, в присутности представників Державних Урядів Посередництва Праці побіжно переглядають представлені через корабельні товариства реєстри родин, що бажають виїхати, говорять кілька слів з головою родини, підписують затвержені через Державні Уряди Посередництва Праці подання о дозволи на пашпорти до Еміграційного Уряду. На цьому кінчиться рекрутація.

Роля селекційних офіцерів?

Рільничі родини, які піддалися формальностям рекрутації, не багато могли довідатися з цього про майбутнє життя на фармах в Канаді. Канадійські селекційні офіцери ні самі, ні через Державні Уряди Посередництва Праці не предложили майбутнім фермерам ніяких карт зі зазначеними фармами до набуття, ні плянів фарм, ні якости, роду і ціни землі, не дали їм найменших вказівок способу господарки і праці на нових фармах. Для інформації майбутніх фермерів не видали канадійські селекційні офіцери, мимо цього, що працюють в Польщі вже кілька літ, ні на українській ні на польській мові, ні одної книжки ні брошури з описом життя в Канаді, ні одного проспекту, ні одної доброї карти Канади. Взагалі канадійські селекційні офіцери роблять свою рекрутаційну роботу з обчисленням, щоби це було скоро, побіжно і дешево, а при цьому цілу акцію полишають корабельним товариствам. При рекрутації звертають селекційні офіцери головну увагу на це, щоби родина була дійсно рільнича, щоби мала після заплачення подорожі певну готівку на кавцію для оселенчих підприємств і щоби відповідала вимогам канадійського іміграційного закону під оглядом здоровля і уміння читати.

Переселенчі кавції.

Від кожної родини, яка їде до Канади в квоті вимагається, щоби вона мала після заплачення цілої подорожі, ще певну готівку „на показ“, а

властиво на кавцію для кольонізаційного канадійського підприємства. В Польщі мають концесію на кольонізаційну рекрутацію тільки два канадійські кольонізаційні підприємства, а саме „Canadian Pacific Railway Co“, яка має в Канаді великі просторони власної землі і „Canadian National Railway“ яка вербує майбутніх фермерів на канадійські державні землі. Вимагана кавція має служити цим канадійським кольонізаційним підприємствам як запевнення, що дана родина дійсно осяде на фармі і набуде землю в цьому кольонізаційному підприємстві. Щойно коли це станеться, може родина ужити своєї кавції на завдаткування фарми і розпочаття господарки. Тільки для малого проценту родин з Польщі признано кавцію в сумі 100 і 250 доларів, а від загалу родин вимагається кавції в сумі 500 доларів. Розуміється, що як при родині є більше грошей, то тим вона є більше пожадана для канадійських кольонізаційних підприємств.

Корабельні підприємства.

В виїзді рільничих родин до Канади важну роль сповняють корабельні товариства. Головним мотивом для цих товариств є, щоби мати як найбільше пасажирів для своїх кораблів і щоби продати як найбільше корабельних карт. Всі корабельні товариства мають спілку під назвою „North Atlantic Conference“ і ця спілка усталила ціну карти корабельної для одної дорослої особи з Польщі до Канади на 132 доларів і 50 центів, для дітей від 1 до 10 літ 66 доларів і 25 центів, для немовлят до одного року 5 доларів і 50 центів. Ці ціни затвердив корабельним товариствам Еміграційний Уряд.

Щоби заинтересувати корабельні товариства, аби їх кораблі заїздили до канадійських портів, канадійський уряд приділив для кожного з концесіонованих в Польщі корабельних товариств, певну скількість рільничих родин і рільних робітників, які вони можуть на своїх кораблях перевести до Канади без афідавіту. Цей канадійський приділ потвердив Еміграційний Уряд і через це одержали корабельні товариства легальну основу для свого перевозового інтересу.

Дорога еміграція.

Еміграція наших родин до Канади є добрим підприємством. Коли приблизно обчислиться, що при двох тисячах родин є около 10.000 душ, то за сам перевіз кораблями цих емігрантів платиться около один мільон двісті тисяч доларів, за перевіз канадійськими залізницями около 200.000 доларів, а на кавцію кольонізаційним підприємствам мусять вони зложити около одного мільона доларів. Пересічно можна сказати, що одна родина вивозить з краю около 1.500 доларів, так що ціла еміграція 2.000 родин з Польщі до Канади коштує річно около трьох мільонів доларів готівкою, не числячи цих видатків, які мав край, що-

би випродувати 10.000 людей здорових і сильних, які мають в майбутньому своєю працею причинитися до росту господарської сили Канади.

Висновки.

З передніх уваг, які насуває цього річна еміграція родин до Канади виходить, що до Канади можуть емігрувати тільки середньо-заможні рільники, яких маєток в краю представляє вартість около 1.500 доларів, це є господарі, які мають 5 до 10 моргів поля. При раціональній господарці могли би ці рільничі родини знайти зносний прожиток в краю. Коли зважиться, що при природному зрості населення в нашій рільничій країні, надвишка населення, яка не може знайти заняття в промислі, мусить емігрувати за границю і що Канада надається добре як кольонізаційний терен, то в майбутньому не можна полишати цієї еміграції в такому стані, як вона сьогодні знаходиться. В останніх числах „Українського Емігранта“ вказували ми, з якою увагою, стараннями і полекшами переводиться еміграцію з Англії до Канади. Здаємо собі докладно справу з цього, що ніколи наші емігранти не будуть мати таких вигід, як англійські. Але при зрозумінню ваги і при добрій волі наших кермангчів еміграції можна створити організації, які принесли би багато користи для нашого емігруючого населення.

Що брати родинам до Канади.

Журбою виїжджаючих до Канади родин є, що треба і можна взяти з річей зі собою.

Щоби практично розв'язати це питання, виїжджаючі родини мусять знати, що їх початкове життя в Канаді буде далеко тяжче і невигідніше, як в старому краю. На нових фармах не знайдуть вони навіть найпотрібніших до життя і праці річей і ніхто їм їх не дасть. Треба самому про все постаратися і самому все зробити: вибудувати дім і обістя, придбати домашню обстановку, харчі, убрання і обуву, постаратися о найпотрібніші знаряди до праці. Це все можна купити за гроші, або з тяжкою бідою на кредит, але у емігрантів мало грошей і незручно є зв'язувати себе спочатку кредитами.

Тому треба взяти зі собою до Канади зі старого господарства все, що дасться взяти і перевести, бо все в Канаді на фармі придасться. Забрати треба зі собою постіль: подушки, перини, накривала, плахти, простирала, сїяники. Взяти всю одіж, білля, обуву, ручники, бо на фармі придасться кожна шматка і латка, нитка, голка і шпурок. З домашньої посуду і знарядів брати річи залізні: ложки, вилки, ножі, металеві посуду і горшки, ножиці, залізко до прасування і інше. З господарських знарядів придасться на фармі топір, молоток, пильник, рискаль, сапа, коса, а навіть серп, сверлик, долото, пила, гібель, ланцюг і взагалі кожна річ, яка потрібна в та- кож в краю до господарки. Деякі емігранти беруть

зі собою навіть каміння до жорен. Придадуться на фармі всі предмети зі шкіри, посторонки, шнурки.

Взагалі треба взяти зі собою все, що потрібне до життя і господарства і дасться перевести. Річи скляні і глиняні, з дерева легко несуться в дорозі, або можна їх без великих видатків і трудів набити або самому зробити в Канаді.

При пакуванні річи м'яккі, як постіль, білля, одіж — найліпше пакувати твердо в сильних мішках, добре зашити і зав'язати шнурком. Річи зі шкіри, як кожухи, обуву, і річи з гуми належить пакувати окремо, бо такі річи не підлягають дезинфекції. Річи тверді і залізні пакувати твердо в кюфрах і паках — і треба сильно їх зв'язати залізним обручем або шнурком.

Найпотрібніші в подорожі річи до убрання і їди, а також ці предмети, які могли зникнути в пакунках, треба взяти як ручний багаж в валізі, кошику або кюферочку.

В справі перевозу багажів мусять знати родини, що корабельне товариство обов'язане є перевести за дармо 100 кілограмів багажу від кожної цілої „шифкарти“, а 50 кілограмів від кожної дитини від одного до 10 літ з Гданська аж до Вінніпегу в Канаді. Належитість за великий багаж, який перевозить залізниця в багажовім возі мусить заплатити сама родина зі своєї стації аж до Гданська. Оплата ця не є велика і це не повинно відстрашувати емігрантів забрати зі собою всі потрібні річи. При переладунню на залізницях і кораблях треба уважати, щоби багаж заладовано і виладовано. Товариства корабельні обов'язані є асекурувати багаж емігрантів до висоти 500 золотих на випадок затрати або зіпсування, але це не звільняє емігрантів, щоби вони доглядали своїх великих і ручних багажів.

По приїзді до останньої канадійської стації, коло якої лежить будуча фарма прийдеться родинам перенести свій багаж на місце фарми або перевести його винанятими підводами. Щойно, по приїзді на місце, переконуються родини, як потрібною окажется кожна привезена з краю річ. Там на місці на новій фармі покажеться, що новий фармер не є тільки рільником, який має орати і доїти корови, але що він мусить бути одночасно в одній особі будівничим, теслею, столярем, мулярем, шклярем, ковалем, кравцем, шевцем, кухаром, а навіть лікарем і учителем. А до виконання цих всіх професій потрібні є йому знаряди.

Без привезених з краю річей прийшлося би родинам дуже бідувати, а то й пропасти.

„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“

Часопис присвячений заморській і європейській еміграції. Подає найновіші відомости про запотребування робітників на ринку праці у європейських краях. Подає всі обов'язуючі приписи в справах еміграційних тут в краю, як також і приписи держав до котрих еміграція прямує. Річна передплата виносить 8 злп., піврічна 4 злп. а чвертьрічна 2 злп. Часопис „УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“ повинен находитися в кожній читальні і в кожній кооперативі.

КАНАДА.

ЛІКАРСЬКІ ОГЛЯДИНИ.

Довідуємося, що урядовий канадійський лікар одержав від канадійського уряду поручення, щоби не оглядав пасажирів до Канади поза місцем свого осідку в Гданську. Тому цей лікар не буде приїжджати до оглядин ані до Варшави, ані до іншого міста. Всіх емігрантів до Канади буде оглядати канадійський лікар тільки в Гданську і як там кого не узнасть за здібного до виїзду, то такого повернуть з Гданська до дому.

ІМІГРАЦІЙНА КВОТА.

Член канадійського парламенту д-р Едвардс зложив у канадійському парламенті законопроект про введення в Канаді іміграційної квоти, подібно як це є в Зєдинених Державах Америки. Для Англії і Зєдинених Держав Америки не мало би бути після цього законопроект у ніяких іміграційних обмежень. Канадійський парламент має незадовго приступити до узгляднення цього внеску.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ.

Дня 28. грудня 1928 р. відбулися загальні збори Т-ва Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді, на яких вибрано новий виділ на рік 1929.

Президентом вибрано п. С. Продана, І. віцепрезидентом п. Г. Комана, ІІ. віцепрезидентом о. М. Григорчука з Монтреалу, секретарем п. Дм. Ільчишина.

Повідомлення про загальні збори і вибір нової президії оголошено в „Канадійському Українці“, „Free Press Evening Bulletin“ і „The Winnipeg Tribune“.

ЕЛЕВАТОР У ФОРТ ЧОРЧІЛ.

Домініальний уряд приготує пляни будови великого збіжевого елеватора у Форт Чорчіл, новій пристані над Гудсонським заливом. Він буде готовий не скорше, як викінчатся інші роботи в пристані.

Зєдинені Держави Америки.

ВЕЛИКА ПРОГУЛЬКА НА ПІДКАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

Українські емігранти з Підкарпатської України приготує збірну прогульку із Зєдинених Держав Америки в рідні сторони. У прогульці має взяти участь більша скількість людей. Ціллю прогульки є відвідати Підкарпатську Україну і побачити, які там тепер відносини.

ЗЛУКА ДВОХ БАНКІВ.

Минулого місяця два банки в Олифанті, Па. дійшли до порозуміння і злучилися в одну інституцію.

Урядниками цього банку є також українці, як мейор Ю. Хил'як, котрий займає посаду секретара і В. Сембрат, заступник касієра. Директорами банку є між іншими Михайло Голод і А. Ковальчик.

В СПРАВІ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ.

Сенатський Іміграційний Комітет має внести в сенаті кілька поправок до іміграційного закону, які будуть відноситися до натуралізації тих імігрантів, котрі прибули до Сполучених Держав перед 1. липня 1924 р., а не мають посвідок, що прибули легально. Згідно з пропонованими поправками всіх тих, хто прибув до Сполучених Держав перед 1. липня 1924 р., малося би вписати в рекорд легальних імігрантів і вони моглиб старатися о горожанські папери та стати горожанами. Так само малося би видати горожанські папери всім тим імігрантам, яких батьки або чоловіки стали горожанами через натуралізацію. Також ті, хто родився за кордоном з батьків американських горожан, малиб дістати посвідки горожанства.

НАТУРАЛІЗАЦІЯ ІМІГРАНТІВ.

В американському парламенті стоїть на денному порядку законопроект про натуралізацію імігрантів, які прибули нелегально до Зєдинених Держав Америки. Сенатор Куліленд запропонував, щоби цей закон мав примінення до цих імігрантів, які прибули нелегально до Зєдинених Держав Америки перед 1. липня 1924 року, а предсідник іміграційної комісії Джонсон, щоби натуралізувати тільки цих імігрантів, які приїхали нелегально перед 3. червня 1921 року і то тільки в цих випадках, наколи ці імігранти за час свого побуту в Америці поводитися бездоганно. Їх буде можна зареєструвати і вони одержать сертифікати з фотографіями і будуть могли старатися про американські горожанські папери.

Одночасно з цим радить американський парламент над законопроектом про примусове виселення із Зєдинених Держав Америки тих, які або нелегально туди дісталися, або допустилися якогось злочину. Надто радить парламент над примусом реєстрації всіх приїжджаючих імігрантів. Дискусії в парламенті є дуже оживлені, а більшість послів і сенаторів є за загостренням іміграційних фріписів.

ПРО ФАРМЕРСЬКУ ПРОДУКЦІЮ.

В 1880 році на фармах, чи селах жило 71 відсотків усього населення Зєдинених Держав, а в 1925 році тільки 45 відсотків. Але тепер на фармах живе 18 мільонів людей більше, як пятьдесят літ тому назад. В 1880 році було 536 мільонів акрів управної землі, а тепер є 924 мільонів. Пятьдесят літ тому вартість продукції американських фарм виносила 2 і чверть мільярдів долярів, а в 1925 113 мільярдів долярів.

Бразилія.

КОЛЬОНІЯ НОВА ГАЛИЧИНА.

Як доносять бразилійські газети, в Ріо має завязатися спілка для добування заліза на українській кольонії, Нова Галичина, що знаходиться в муніципії Порто Уніон.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО СОЮЗУ.

У днях 17. і 18. грудня м. р. відбулися загальні збори Українського Союзу в Бразилії. У зборах брали участь представники філій Союзу з місцевостей: Жангада, Ірасема, Іраті, Куритиба, Марешаль, Малет і Уніон да Вікторія.

При складанню звіту з діяльності Союзу найбільшу увагу звернено на стан фінансів товариства. Воно мусило боротися з великими недоборами, наслідком значних видатків на удержання колегії, інтернату та на видавання часопису, який одержували всі члени. Збіркова акція та коляди внесли до каси товариства поважнішу квоту, так що тим способом поправлено захитане становище Союзу.

Над справою фінансів товариства розвинено обширну дискусію, щоби знайти способи для поставлення товариства на сильній основі.

ЗАБОРОНА ОБТИНАТИ ГЕРВУ МАТЕ.

Бразилійський уряд заборонив через цілий рік обтинати герву мате для охорони деревець і будучих зборів. Ця заборона кінчиться в маю 1929 р.

Лист з Аргентини.

На днях одержали ми листа від нашого передплатника і кореспондента п. Михайла Чарнецького з Аргентини. У своєму листі порушує він проект заснування в Аргентині товариства опіки над українськими емігрантами і вважає, що це незвичайно потрібна і невідклична річ. Українські емігранти, що прибувають до Буенос Айрес, не знають по приїзді, що із собою робити й до кого звернутися, а якби було таке товариство, то положення емігрантів дуже змінилося би на краще.

Про саму Аргентину пише він таке:

„Слово аргентинська республіка означає для наших людей добро і щастя в новому краю. Наші люди продають останній кусник поля, щоби за сто кільканадцять доларів дістати корабельну карту та опинитися врешті в аргентинській пристані Буенос Айрес. Коли емігрант приїде до Буенос Айрес, то вже в перших днях відлучається син від батька, дитина від родичів і кожний по своєму розумі шукає щастя на просторих степах та по лісах Аргентини.

Деяким поводить ся оправді досить добре. Найприкріший момент переживає кожний емігрант тоді, коли приїде до порту, вийде перед еміграційний

готель і побачить велику масу людей, які сидять без роботи на місцях. Злазить нещасний з корабля та іде до готелю де одержує в перших днях нічліг і харчі цілком даром. По кількох днях побуту в готелі його або висилають на роботу, або сам іде, коли щось, без огляду на своє ремесло найшов. Залізниця перевозить його даром. Коли хто має в Аргентині знайомого чи товариша, то може до нього поїхати і там осісти.

Найголовніша річ для емігранта, що приїжджає до Аргентини, зараз учитися по еспанськи. Дуже корисним є, коли емігрант ще перед відїздом купить собі самоучок еспанської мови і в часі довгої їзди кораблем почне учитися. По приїзді до Буенос Айрес, треба брати кожну роботу, яка лише трапиться, доки не навчиться еспанської мови. Бо вигіднішу роботу й кращу платню мають лише ті, що знають еспанську мову.

Гроші в Аргентині називаються пези. Банковий пез рівняється 2 зол. 29 сот., а один звичайний пез рівняється 3 зол. 38 сот. Крім цього є ще золоті пези, які одначе не є в обїгу.

Клімат Аргентини є різнородний. Дуже гарячий в північних частинах, а зимний в полудневих. Найздоровіший клімат є в провінції Буенос Айрес, де тепло доходить до 38 ст. Цельзія, подібно як в південній Франції та середній Італії. Зимом температура виносить там 2 ст. понизче зера. Пори року в Аргентині не рівняються європейським, а саме літо випадає в грудні, січні і лютому, а зима в червні, липні й серпні.

Аргентина ділиться на провінції і території. Ріжниця між ними є та, що провінцію управляє губернатор, вибраний населенням цієї провінції. Території це малозаселені провінції, якими управляє центральна федеральна влада з осідком в Буенос Айрес. На її чолі стоїть також губернатор, але вже не вибраний, лише назначений президентом республіки.

Добрі є провінції Кордоба, Санта Фе, Ентре Ріос. Усі вони получені з територіями Пампи і мають середній клімат. Головними продуктами тих провінцій є пшениця, ячмінь, овес, кукуруза і лен. Провінції Мендоза і Сан Хуан, що розположені повздовж тір Андів, це провінції винограду. Провінції Сан Діаго дель Естеро, Формоза й Чако, управляють бавовну, цукрову трощу і тютюн. Провінції Місіонес і Корентес надаються також до цієї управи, але більше займаються управою рижу і терви матте (чай). Велике значіння для емігрантів має м'ясний промисл, або різні і холодільні, які виготовляють морожене м'ясо і всякі м'ясні консерви.

Емігранти, які думають виїхати до Аргентини, щоби там осісти й провадити господарку, мусять мати від 500—700 доларів готівки. Землю одержують вони покриту лісом, котрий кожний емігрант мусить викорчувати, землю справити, щоби надалася до управи збіжжя, як також мусить мати капітал, щоби поставити хату та закупити знаряди.

Крім цього мусить мати гроші на прокормлення своєї рідні, поки не дійдеться перших зборів.

Купуючи таку землю, кожний колоніст вкладає в неї багато труду та здоров'я. Землю можна набути від 150—230 пезів за гектар. За добру землю без ліса треба заплатити від 250—350 пезів. Землю можна набути на сплату на протязь 6 років. В деяких провінціях, як Сальта, можна одержати ліс та кож від уряду за малу ціну, але туди може йти лише той, хто має велику й здорову родину для корчування лісу та відповідний капітал.

Запобігання робітників до Франції.

Запобігання на робітників з Польщі до Франції в місяці марті виносить 1145 гірників до копалень вугілля, 460 до копалень залізної руди, 440 рілних робітників, 170 служниць, 360 робітників до промислу.

З цього припадає на Державні Уряди Посередництва Праці:

	коп. вуг.	зал. руда	рілн. роб.	служ.	пром.
Львів	40	10	30	10	10
Станиславів	30	20	20	10	—
Перемішль	50	20	30	10	20
Новий Санч	40	10	20	—	10
Дрогобич	50	20	30	—	20

Дні, в яких відбувається рекрутація оголошені в громадських урядах.

Справа Еміграційного Дому.

Завдяки енергійним заходам міжсоюзної ради товариств опіки над емігрантами, як і ініціативі у правителя Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-ра В. Вишинського, справа будови Еміграційного Дому станула на реальному ґрунті.

Дня 11 марта прибув до Львова директор Еміграційного Уряду Б. Наконечніков в цілі обмірковування справи будови Еміграційного Дому на з'їзді трьох воеводів.

По воевідській конференції дир. Наконечніков взяв участь в засіданні представників всіх товариств опіки над емігрантами під проводом ректора д-ра Семрадського.

По привитанню дир. Наконечнікова познайомлено його з усіма подробицями справи будови Еміграційного Дому та виказано сподівання, що він доложити всіх зусиль, щоби ця, так дуже некуча справа була по змозі як найскорше зреалізована.

У відповідь на це заявив дир. Наконечніков, що справа будови Еміграційного Дому у Львові тібитися великим заінтересуванням урядових кругів, зокрема міністра праці і суспільної опіки д-ра Юркевича. Лише з тої причини прибув він з рамени міністерства праці і суспільної опіки на з'їзд воеводів і на тому з'їзді справу оконечно поладнано. Рішено прийняти шроект, міжсоюзної ради, щоби набути намічений дік, якого будова доведена аж до даху, цей

дік відповідно викінчити і в ньому дати приміщення Еміграційному Дому. Переведення цього в життя припоручено львівському воеводи. Потрібні на набуття фонди вже в найблизчих днях будуть внаслідкувані з бюджету Еміграційного Уряду до Львова.

Заяву дир. Наконечнікова прийняли присутні з повним признанням.

Дня 13 марта був запрошений до львівського воеводи управитель Експозитури Еміграційного Уряду д-р В. Вишинський і вони вже спільно обмірковували перші кроки в цілі набуття наміченого дому.

Треба сподіватися, що вже тепер ця переважна справа черестане бути предметом теоретичних міркувань і що з кінцем того року емігранти найдуть повне приміщення і опіку по приїзді до Львова.

З діяльності Т. О. Н. У. Е.

Користаючи з побуту у Львові дир. Еміграційного Уряду Б. Наконечнікова, відвідала його делегація Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, щоби привитати його на становищі голови Еміграційного Уряду. При цій нагоді зложила йому делегація меморіал в справі поширення діяльності товариства шляхом відкриття нових кружків та інформаційних бюр товариства.

Директор Наконечніков обіцяв тими справами більше зайнятися.

З голосів преси.

ЛИСТ З КАНАДИ.

Луцький часопис „Українська Громада“ помістив листа від одного з переселенців в Канаді такого змісту:

„Вже рік працюю в Канаді і трудно привикнути до тутейших порядків. Життя моє трохи краще, як в старому краю. Роблю тепер на лісних заготовках від 8 год. ранку до 5 год. вечора, опісля маю досить вільного часу. Літом працював на фармах. На весні прибуло сюди 13.000 українців, 9.000 німців і 7.000 поляків. Робота добре оплачується, але сталої роботи не можна знайти; буває так, що тиждень робиш, а місяць сидиш без роботи.

Канада є досить великим краєм, разів 10 більшим, як Польща, а живе тут лише 9 міл. населення, причому коло землі працює 2 міліони, а решта по залізницях і фабриках. Є ще багато землі не використаної: є ще такі ліси, що нога людська там не була. Поширення розселення по всій території відбувається помалу, бо зі старого краю пускають сюди лише робітників бідних, котрих тут на перших порах, поки вони не навчаться англійської мови і звичаїв, дуже визискують; такий робітник радий заробити пару долярів і відсилає рідні на проживу.

Ціни тут майже такі самі, як в нас. Корова середня коштує 40—50 дол., добрий кінь 70 дол.

А свині платяться так — ваги 70—100 ф. — 20—25 дол. штука. Називаються такої ваги свині бекони і вони найдорожче платяться, бо англійці грубого сала не їдять і колють тоді свиню, коли щойно заводиться сало; голову і всю утробу викидають. А котрий кабан важить 7—10 пуд., він дешевше платиться, бо чим грубше сало, то тим воно дешевше. 1 п. пшениці — 1 дол., овес і ячмінь — 50 цент., 1 ф. рижу — 10 цент., 1 ф. хліба — 5 цент., 1 ф. ковбаси — 25 ц., 1 ф. цукру — 7 ц., 1 ф. соли — 4 ц. Одежа — робочі штани і сорочка — 5 дол., черевики — 4 і пів дол. Добрий костюм від 15 д. Новий віз — 80 дол. при чому всі товари дають на виплат.

ЯК Я ЇХАВ ДО КАНАДИ?

Популярний господарський часопис „Народня Справа“ містить від кількох тижнів фейлстон під наголовком: „Як я їхав до Канади?“ — якого автором є п. Дмитро Герич з Ходорівщини.

Є це мандрівний записник вище згаданого автора від часу коли він старався про документи на виїзд аж до хвилини приїзду до Канади.

Находимо теж згадку і про наше товариство: „Рішили ми піти до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами“. Урядуючий там інженер, невідомого мені назвища, прийняв нас дуже ввічливо, як і урядник цього товариства п. Корецький. Розпитав телефонічно про відїзд транспорту і загальом про все, що звязане з еміграцією. Хто з нас був членом цього товариства, одержав поручаючий лист до Товариства Опіки над Емігрантами ім. св. Рафаїла в Вінніпегу, щоби це товариство занялося кожним емігрантом і дало йому якесь початкове заняття. Тому було би дуже пожаданим, щоби кожний, хто думає їхати за кордон став членом Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові“.

Відчит про Канаду.

Дня 9. марта ц. р. в салі „Української Бесіди“ виголосила п. Бичинська, що недавно приїхала з Канади, відчит на тему: „Побутове життя українських емігрантів в Америці“. Прелегентка представила в короткім начерку еволюцію нашої еміграції від початків по теперішню хвилину, при чому зазначила, що тільки завдяки привязанню наших емігрантів до старого краю, наша еміграція в Америці для нас не пропала. Вона навпаки зуміла виховати з поміж себе новий тип українського американця, який є пересяклий англо-саксонською культурою і який видав з поміж себе ряд інтелігентних людей, котрі почали в останніх літах культурно-національну працю на американській землі.

Тип такого американця видали поселенці малих міст, в яких зустрінувся наш емігрант з корінним американським населенням, яке заопікувалося ним і яке допомогло його дітям покінчити найвищі школи, не відмовляючи густо-часто стипендій і інших нагород здібним одиницям. В гіршім положенню був емігрант великого міста, бо з причини боротьби за хліб він не мав спроможности зіткнутися з американською культурою і діти емігрантів великих міст, звичайно покінчивши обовязкову школу, ідуть на роботу.

По великих містах асиміляція осягнула найбільші успіхи. В Зєдинених Державах наші емігранти присвоїли собі вповні звичай і обичай та американську культуру. Зовсім відмінно уложилося життя нашої еміграції в Канаді. Тут еміграція опинилася на фармах. Побутове життя приняло багато культурніших форм а не закинуло своїх старо-краєвих звичаїв і обичаїв. Канадійські українці сотворили цілий ряд культурних і економічних інституцій та видали з поміж себе досить значне число світської інтелігенції, яка, покінчивши в Канаді високі школи, переняла в свої руки керму культурного і економічного життя в Канаді.

ХРОНІКА.

З Наукового Еміграційного Інституту. Членом-кореспондентом Наукового Еміграційного Інституту заіменований д-р Володимир Константинович, секретар Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Переселення в радянських республіках. Переселення в радянських республіках преводиться за певним пляном. Самочинно переселятися не можна. Самочинні переселенці землі не одержують у новому місці і ніяких полекш від держави не мають.

Трагічна смерть емігранта. Український емігрант Іван Лучка, що працював в літі недалеко місцевости Порт Артур, Онтеріо в Канаді, упав мертвий під тягарем підрізаного дерева. Дерево розбило йому голову й поломило хребет.

Америка продала свою торговельну флоту. Корабельна Рада в Вашингтоні постановила продати всю свою торговельну флоту, себто кораблі „Юнайтед Стейтс Лайн“ і „Америкен Мерченд Лайн“. Цю постанову одобрила торговельна комісія Сенату. Всю торговельну Флоту від американського уряду купило американське товариство „Чемпен і Ко“ за 16,300.000 долярів.

Посмертна згадка. В Кукскріт, Манітоба, помер о. Євген Красницький, в 72 році життя. Похорони відбулися дня 6. лютого ц. р.

З М І С Т: На заробітки до Німеччини. — Жалі емігрантів. — Кваліфікування емігрантів до Канади. — З нагоди виїзду родин до Канади. — Що брати родинам до Канади. — Канада: Лікарські оглядини, Іміграційна квота: Заг. Збори Тов. Опіки над укр. переселенцями; Елеватор у Форт Чорчіл. — Зєдинені Держави Америки: Велика прогулька на П. У.; Злука двох банків; В справі імігр. закону; Натуралізація імігрантів; Про фармерську продукцію. — Бразилія: Кольонія Нова Галичина; Заг. Збори Укр. Союзу; Заборона обттинання герва матте. — Лист з Аргентини. — Запотребування робітників до Франції. — Справу Еміграц. Дому. — З діяльности Т.О.Н.У.Е. — З голосів преси: Лист з Канади; Як я їхав до Канади. — Відчит про Канаду. — Хроніка.

Видає Т-во Опіки над Українськими Емігрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Співки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2.50 мільрайси; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марк. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Еміграція до Аргентини.

Відносно на аргентинському ринку праці не поправилися за останнє чвертьріччя, протинно з надходячою зимою значно погіршилися так, що не рахується тепер виїжджати до Аргентини а ті, що рішені тепер в часі зимової пори в Аргентині виїхати, нехай добре застановляться над тим, що роблять, аби потім на нікого не нарікали. Аргентинські бюро посередництва праці завалені в зголошеннями за працею. Пошукують за роботою ці, що вже давніше живуть в Аргентині. Сталих занять для простих робітників є дуже мало і вони часто змінюють місце праці. Найтяжче в примістити родини, які мають багато дітей, і такі родини цілком не повинні взагалі їхати до Аргентини. Також особи старші, або фізично слабші не мають вигляду остоятися в конкуренції з многими здоровіми робітниками, пошукуючими за працею. А вже майже ніяких виглядів на здобуття собі заняття не мають інтелігенти навіть, як знають вони еспанську мову.

Не поліпшилися в нічому кольтонізаційні відношення. Ріжні кольтонізаційні підприємства причи-

нилися до цього, що ціни землі пішли в гору. Не радиться давати віру шумним реклямам цих підприємств, а вже дуже осторожним треба бути при евентуальних заплатах за ґрунт, про котрий знається тільки з реклямових проспектів. Ті, котрі вислали подання до уряду еміграційного о видачу їм зівів членів на безвлатні патшорти до Аргентини, повинні свій відїзд відложити до місяця липня, бо в серпні можна буде вже скорше найти працю.

На німецькому ринку праці.

Після урядової статистики було в Німеччині понад півтора мільона безробітних, які користали з фонду для безробітних. Крім цього було майже 140 тисяч робітників, які користали з підмог на ринадок кризи (страйки і льокавти) і около 50 тисяч безробітних, яких занято при спеціяльно на цю ціль уряджених роботах. Загалом було при кінці місяця лютого понад один мільон сімсот тисяч безробітних.

З надходячою весною внаслідок запотребування при будівельних роботах і в рільництві зменшиться безробіття, одначе знавці німецького ринку

праці обчислюють, що в 1929 році через цілий час буде пересічно около півтора мільона безробітних.

Старанням німецьких бюр посередництва праці є, щоби дати заняття безробітним в рільництві. Зваживши одначе цю обставину, що наємна плата при рільних роботах не є велика і з неї не можуть заспокоїти своїх потреб німецькі робітники, а з другої сторони гостра і довга зима припізнала полєві роботи, які в приспішеному темпі треба виконати в короткому весняному часі, порішила німецька державна рада продовжити речинці допущення заграничних сезонних робітників на місяць квітень. Число цих робітників має виносити в цьому році 100.000, а внесок на підвищення цього числа о десять тисяч не зівстав прийтий.

З попередних наших донесень відомо, що кілька тисяч сезонних рільних робітників маєтся звербувати у львівському і станиславівському воевідствах.

Еміграція до Канади.

На 1929 рік зівстав признаний контингент рільних робітників і служниць та родин, які можуть виїхати з Польщі в контингенті без візвань, так званих афідавітів і без пермітів. Подаємо до відома наших читачів, що контингент рільних робітників вже є виповнений, та що ті, котрі вносять подання о зареєстровання їх до їзди до Канади в контингенті можуть бути закваліфіковані лише на випадок уділення додаткового контингенту для Польщі через канадійський уряд, так званого жнивного контингенту. Одначе з причини, що з воевідств львівського, тернопільського, станиславівського, волинського і поліського, вплинуло до Державних Урядів Посередництва Праці на територіях тих воевідств, около 12 тисяч подань, які ждуть полагодження, длятого нема надії, щоби ті, котрі тепер внесуть листовно подання до урядів Посередництва Праці могли бути цього року закваліфіковані, як ті, що їдуть в контингенті до Канади.

До Канади будуть могли ще в цім році виїхати лише родини, в контингенті, для яких є ще місце в числі около 800 а крім цього ті, котрі одержать з Канади афідавіти або перміти.

З цієї причини, що шириться незрозуміння значіння афідавіту і перміту пояснюємо, що афідавітом називається візвання фермера до приїзду певної особи з краю і заява фермера, що дасть тій особі працю. Тамтого року, це є в 1928 році, на підставі афідавітів могли їхати всі особи, які такий афідавіт одержали. Цего року на підставі афідавітів можуть їхати лише ті особи, які одержали афідавіти від фермера свого найблизшого крєвного в Канаді. Під найблизкими крєвними розуміє канадійський закон батька, маму, брата, сестру, мужа, жінку, швагера, який одначе мусить виповнити афідавіт разом зі сестрою того, котрий має такий афідавіт дістати. Всі інші, які мають дальших крєвних або знайомих, не можуть їхати на підставі афідавітів до Канади

і такі афідавіти через них одержані не мають жадного значіння.

Ті всі інші можуть їхати лише на підставі перміту. Такий перміт видає канадійський уряд. Це є зіволення канадійського уряду на приїзд певної особи з краю до Канади. Канадійський уряд видає такий дозвіл на підставі зобовязання канадійського фермера дати працю особі, яка приїде на підставі перміту. Видання перміту є залежне виключно від канадійського уряду і є видаване в міру цього, чи заходить потреба спровадження більшої скількості робітників, чи ні.

Так в справі перміту, як і афідавіту Товариство наше може бути помічним, коли одержить ім'я і назвиско, рік уродження і місце замешкання того, котрий хоче старатися о афідавіт або перміт і ім'я і назвиско та докладну адресу свого найблизшого крєвного, зглядно знайомого в Канаді. Одержавши ті дані, Товариство відноситься до крєвного зглядно знайомого і до Товариства переселенців в Вінніпегу, щоби він спільно з Товариством Опіки над Переселенцями в Вінніпегу занявся виробленням афідавіту зглядно перміту, та щоби покрив кошти звязані з виробленням тих паперів. В тім випадку мусить Товариство одержати почтою крім листа з вище згаданими адресами і інформаціями переказом грошевим 7 зол. на покриття коштів переписки з Канадою і з тим, що старається про вище згадані папери.

Еміграція до Франції.

Запотребування робітників на виїзд до Франції в місяці *квітні ц. р.* буде подане в слідуючому числі „Українського Емігранта“ з означенням поодиноких Державних Урядів Посередництва Праці і скількості робітників.

Тепер подаємо тільки це, що транспорти з Мисловиць будуть відходити в днях 9, 16, 19, 23, 26 і 30 квітня ц. р.

При листових запитах відносно виїзду до Франції треба обовязково долучувати почтову марку за 75 сотиків.

Справа Еміграційного Дому.

В попередньому числі „Українського Емігранта“ донесли ми, що справа Еміграційного Дому у Львові вже вирішена.

Сьогодні можемо повідомити загальні емігрантів, що Еміграційний Дім у Львові вже існує. Державний скарб закупив на ту ціль чотироповерховий дім на розі вул. Листопада і Вишневецьких, в якому найде приміщення готель для емігрантів разом з харчівнею, кімнати для дітей, інформаційні бюра, бюра Експозитури Еміграційного Уряду і т. і.

Положення дому відповідне. Находиться він недалеко залізничного двірця, при двох трамваєвих шляхах, недалеко бюр корабельних товариств, так що емігрант по приїзді до Львова не буде потребував довго крутитися, як досі, по вулицях міста, а в

Еміграційному Домі зможе полагодити всі формальности звязані з виїздом та найде там нічліг та повну опіку.

Куплений дім ще не викінчений. Находиться він щойно під дахом. Але зараз з весною приступить уряд до його викінчування, щоби в найкоротшому часі віддати його до вжитку.

Справі набуття будівлі під Еміграційний Дім у Львові, було присвячене окреме засідання Міжсоюзної Ради Товариств Опіки над Емігрантами в дні 21 березня. По відповідних рефератах управителя Експозитури Еміграційного Уряду д-ра В. Вишинського, д-ра Шенфельда і по дискусії учасників, Міжсоюзна Рада сконстатувала великий успіх в ділянці опіки над емігрантами, яким буде Еміграційний Дім у Львові.

Другої днини удалася окрема делегація до львівського воєводи, в якого руках спочиває ціла акція будови дому, щоби на його руки зложити подяку та обміркувати дальші деталі.

Без сумніву успіх Міжсоюзної Ради великий. Бажанам є, щоби вона й надалі з тою самою, що досі енергією, продовжувала своє діло і щоби ще в тому році емігранти нашли приміщення і захист в часі свого побуту у Львові. Це буде для них найкращим доказом, що їх доля не байдужа, як урядовим так і суспільним чинникам.

Звільнення від стемплевих оплат.

Міністерство військових справ і міністерство скарбу зарядило, що подання емігрантів до військових властей о дозволення на виїзд за границю є вільні від стемплевих оплат. Вільні від стемплів є також подання і посвідки військових властей для осіб, які виїжджають до Зєдинених Держав Америки. Звільнення від стемплевих оплат відноситься до всіх випадків виїзду за границю без огляду на ціль їх виїзду. Міністерство військових справ поручило підвладним властям поборовим (П. К. У.) стисло триматися цього зарядження.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

ОБМЕЖЕННЯ ІМІГРАЦІЇ.

Одним з перших актів урядування нового президента Гувера було підписання закону про зменшення іміграційної квоти від 1 липня 1929. Після несправданих досі відомостей квота з Польщі на 1929-30 рік була би зменшена на кількасот осіб. Старий іміграційний закон обов'язує до 30 червня 1929 року і в цьому році має видати американський консулят 5.982 віз в квоті. Зазначити випадає, що в останньому часі консулят у Варшаві видає карти вступу на місяць квітень жінкам і дітям до 21 літ не-громадян, які мали реєстраційні номери около 2100—2200.

В. АВРАМЕНКО В НЬЮ ЙОРКУ.

Артист-балетмайстер Василь Авраменко приїхав недавно до Нью Йорку й за короткий час в українських товариствах в Нью Йорку й околицях: Елізабет, Картерет, Перт-Амбой, Н. Дж., дав ряд відчитів про відродження українського національного танку і вже там відкриті школи, де провадиться систематичне навчання наших прекрасних українських танків, що завойовують собі світову славу.

Дальший ряд відчитів дасть В. Авраменко, а рівночасно організує школи танку в слідуючих місцевостях: у Джерзі Ситі, Н. Дж. 25 січня; в Ньюарку Н. Дж. 28 січня і в Пассейку, Н. Дж. 3 лютого ц. р. Після цього артист Авраменко приїде з відчитами про український танок до Філядельфії й розлічить там свою мистецьку працю.

ПРО ЗАНЯТТЯ СТУДЕНТІВ-ЧУЖИНЦІВ.

В Зєдинених Державах Америки вимагається від студента чужинця, щоби він весь день був зайнятий наукою і тільки відвідував лекції того університету, чи колегії, на які його прийнято і де він записався. Дозволено студентам чужинцям працювати вечорами о стільки, щоби це не перешкаджувало в його науці. У вакаційний час теж вільно іти на заробітки, але студент мусить брати повний приписаний курс наук і не оставатись позаду в науці.

Всі наукові установи, які приймають до себе студентів чужинців, обов'язані є повідомляти Іміграційне Бюро про науку і відвідування лекцій цими студентами. Цри рази до року мають писати університети такі звіти до іміграційних властей і коли з цих звітів покажеться, що студент чужинець не сповняє вимогів закону, то його можуть вислати із Зєдинених Держав.

ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКОВІ.

У второк, дня 3. січня, ц. р. міська комісія для пляну міста Дітройт, Миш., ухвалила прийняти пропозицію комітету поставлення пам'ятника Тараса Шевченка в місті і визначила на цей пам'ятник місце в міському парку Белл Авл на полудневій стороні Сентрел Евеню, а на захід від пам'ятника генерала Вилліамса.

Парк цей чи не найкращий в Америці, лежить на острові поміж Канадою і Америкою і обіймає кілька тисяч акрів. Це місце прогульок і віддиху для мешканців нашого міста і одно з „бюті спатс“ (місце краси) Америки. Усі чужинці і сторонні люди, що відвідують Дітройт, їздять звиджувати цей парк, в якому крім акваріум, є атлетичні і спортові площі, веслярські, яхтові клуби, купелеві пляжі і касина а в літі грають там два рази денно пополудні і вечером дві орхестри. Одна симфонічна, а друга на дутих інструментах. Украшує парк кілька пам'ятників майже самих американців. З чужинців поставили пам'ятники своїм лише німці постові Шілларові й італійці поетові Данте.

Шевченко буде третій з чужинців і його па-

мятник стане побіч Шіллера. Гадку про поставлення Шевченкові пам'ятника подала Сальомея Крушельницька під час побуту в Америці. Комітет, який улаштував її концерт, мав за задачу з чистого доходу з її концерту, поставити цей пам'ятник. Передвступні праці до осягнення цього поробив адвокат Йосиф Чарновський, голова комітету вечериць, на яких виступала Сальомея Крушельницька.

По кількох місяцях заходів його праця увінчалася успіхом як вже вище сказано. Тепер вже українці в Дітройт ведуть даліше працю і то в найживішому темпі, щоби зібрати решту грошей, потрібних на гідне репрезентування нашого Кобзаря перед чужинцями. Пам'ятник має стати на мармурній підставі, чотирнадцять через дев'ять стіп, а сама постать Шевченка має бути дев'ять стіп висока, тих самих розмірів, що пам'ятник Шіллера.

КАНАДА.

НЕЩАСНА ПРИГОДА УКРАЇНСЬКИХ ФАРМЕРІВ

Ранком, дня 13. грудня трапилося страшне нещастя дві милі від місцевости Ворспайт, Алберта, Канада, перша стація на захід від Смовкі Лейк. Авто, в якому їхало чотири особи, зударилось із залізничним поїздом, на перехрестю дороги. Троє людей втратило життя.

Василь Колетилук, 30 літ, і 16-літня Марія Ватаманюк, були вбиті на місці. Микола Цимбалюк, помер в короткому часі по катастрофі в шпиталі в Радвей Сентер. Якова Ватаманюка батька дівчини перевезено в дуже грізному стані до того самого шпиталю, але як вказує лікарське звітлення, його вдасться вдержати при життю.

Жертви катастрофи походять з околиці Смовкі Лейку. З якою страшною силою наступило ударення можна собі представити, що автомобіль вилетів аж через льокомотиву, на „тендер“ з вуглям і скотився опісля до рову. Василя Колетилука знайдено 18 стіп від Миколи Цимбалюка, в рові, а тіло дівчини витягнуто з під шестого вагону поїзду. Воно було пошматоване до непізнання. Поїзд їхав на захід, а нещасливий автомобіль прямував на північ. На переїзді, де дорога частинно заслонена корчами, побачив палляч автомобіль яких 200 ярдів від льокомотиви. Він крикнув до інжиніра, який теж негайно пустив пару, щоби стримати поїзд, але час був за короткий. Навіть автомобіль не міг здержатись на свист льокомотиви і наступило ударення.

Дівчину порубали колеса до непізнання; відірвали руки, ноги і зовсім розторошили її тіло.

ЗБІЖЕВА ВИСТАВА.

На протязі двох тижнів в серпні 1932 р. відбудеться в Ріджайні, Саск. найбільша світова вистава збіжжа. На виставу будуть запрошені делегати всіх країв світу, що продукують збіжжа. Назначено 90.000 долярів нагороди за найкращу

пшеницю, 30.000 долярів за овес, та другі нагороди за інші роди збіжжа.

ПШЕНИЧНИЙ ПУЛЬ.

Канадський пшеничний пуль має тепер 142.000 членів фермерів в трьох західних провінціях: Манітобі, Саскачевані і Альберті. В 1927/28 році через пуль продано збіжжа за більше як 323 мільонів долярів. Пуль перепустив через свої елеватори понад 215 мільонів бушлів пшениці і багато твердого зерна. Пуль існує всього 4 роки, а вже контролює більшу частку канадського збіжжа.

АРГЕНТИНА.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ.

Чотири українські робітничі товариства, а саме: Товариство „Самообформування“, Товариство ім. Шевченка, Товариство ім. Франка і Товариство „Поступ“ утворили Союз Українських Робітничих Організацій в Аргентині.

Союз рішив видавати свій орган, якого перше число вже появилася. Орган називається „Пролетар“.

Маємо отже тепер вже два українські часописи, а саме „Українське Слово“ і „Пролетар“.

БРАЗИЛІЯ.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ В ЕСПІРИТО САНТО.

Як читаємо в пресі, польський уряд дав польському кольонізаційному товариству дозвіл на поселення з весною цього року в штейті Еспірито Санто, в Бразилії певної кількості рілних родин. Терени призначені на кольонізацію обіймають 50 тисяч гектарів переважно лісної землі і знаходяться на рівні від 100 до 500 метрів понад рівень моря.

ДОЩІ.

З початком березня упали в Бразилії великі дощі. Дощові води були так нагальні, що позносили багато домів і ушкодили телеграфічні та телефонічні підключення. Крім цього вода сполокала залізничний шлях між Ріо де Жанейро і Терезополіс на протязі багатьох миль.

Зголошення запотребування робітників.

Бюлетень Еміграційного Уряду подає, що цієї весни зголосили запотребування:

БЕЛЬГІЯ на робітників до копалень вугля;

ДАНІЯ на 500 рілних робітниць;

КАНАДА додатково на 250 служниць і 700 рілних родин на поселення на фармах. На самітних рілних робітників Канада досі не зголосила додаткового запотребування.

За виїмком Канади ці зголошені запотребування покрито в західних вовідствах Польщі.

Зі збіжжевого ринку.

В останніх тижнях не було на світовому збіжжевому ринку великих хитань ні в цінах, ні оборотах. Тяжка і довга зима в Європі і північній Америці не мала досі майже ніякого впливу на зростання цін, головню внаслідок добрих жнив в Аргентині і Австралії. На експорт з Аргентини призначено є п'ять до п'ять і шість мільйонів тон збіжжя. Жнива і молотба в Аргентині dokonуються при допомозі модерних рілльничих машин, що заощаджує видатки на заробітні платні і прискорює роботу. З причини недостачі в Аргентині достаточної кількості елеваторів (магазинів) лимолочене збіжжя мусить йти не гайно на світові ринки. Ця обставина, а також бажання аргентинських експортерів збіжжя, щоби продати своє збіжжя заки зійдуть лоди з ріки св. Лаврентія і через це отвориться дорога для канадійського збіжжя, спричинили, що на світовому ринку подажа відповідала попотові і ціни на збіжжя були устійчиві.

В Зєдинених Державах впали навіть депо ціни збіжжя, що пояснюється тим, що після урядових звідомлень зима не загоділа таких шкід, як можна було сподіватися, а до цього новий президент Гувер досі не сповнив приобіцянки паложення великого цла на заграничне збіжжя.

На загал тенденція на збіжжевому ринку є непевна. Невияснені є шкоди загодіні зимою і весняними виливами рік. Прирізнені є весняні роботи в полі і непервність, як випадуть жнива, непокоті буде світовий ринок через цілу весну і літо.

В Польщі в останніх тижнях слідно зростання цін на збіжжя й муку. Уряд рішився випустити на ринок частину пороблених в осєні збіжжєвих резерв і через заведення низькопроцентового перемєду і максимальних цін на муку і печиво старається запобігти зростові доріжні хліба й муки.

В Союзі Радянських Рєспублік заведено по більших мієтах хлібові карточки. Для поширення поверхні засівів, радянський уряд поробив значні закупна заграничного збіжжя під засів, одначе це причинилося до зростання цін збіжжя на світовому ринку, який є вповні опанований через аргентинське, австралійське, канадійське і американське збіжжя.

Переселення в С. С. Р. Р.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ НА ДАЛЕКИЙ СХІД.

В останніх трьох роках переселилося на Далекий Схід около 232.000 осіб, в чому не всі були кольтонієстами. Після досвєду з попередніх літ можна числити, що яких 14 до 15 відсотків переселєнєв верне з поворотом до старих осєль. На підмогу переселєнєв на Далекий Схід видав досі уряд около 12.000.000 карбованєв, а крім цього помагається кольтонієстам з місцевих фондів, які не є дуже великі. Головну перешкоду в більшому розвоє переселєнєв на Схід є недостача у переселєнєв господарських

знарядів і худоби. Як пригожі під збіжжєву продукєію терєни обчислюється на Далекому Сході около 15 мільйонів гектарів землі.

Переселення над Дніпром.

Над дніпровими порєгами на Радянській Украї будуеться одну з найбільших на світі електричних стаєій т. зв. Дніпрельєстан. В цій цілі ставиться через Дніпро греблю, а як її викінчитьєся, то дніпрова вода залле низькі береги не тільки в районі Дніпрельєстану, але також в кількох округах Дніпропетрєвщини. Населєнє з цих районів переселюється в інші околиці. Досі готових до переселєнє є вже 1.066 сєлянських дворів, вартість яких оєієно на 961.400 карбованєв. На місце цих сєлянських осєль повстане велике озеро, води якого будуть. мотором для електричних машин.

Переселення Жидів:

Між радянським урядом і американським товариєством для жидівської кольтонієзаєії в Росії зроблена є умова в справі поселєнєв жидів на рілі. На цю цілє одержує жидівський кольтонієзаєійний комітет в Росії два мільйони долєрєв, а крім цього збирається фонди в Америєі на охорону здоров'єя, профєсійного вишколєнєя і кредиту для жидівських переселєнєв. На загал паложєнєв жидівських кольтонієєтєв в Росії є не зле, а дуже малє їх число повертає до мієт.

Міграція в Польщі в 1928 р.

До Польщі повернуло в 1928 р. загалом 119.080 ємігранєв, з чого 112.921 припадає на краї Європи, а 6.159 на позаєвропейські краї. Після обчислєнь Ємігранєійного Уряду повернуло з Німєччини 87.224 осєб, з Франєії 10.058, з Данії 151, Бєльгії 137, зі Зєдинєних Дєржав Америєи 1.565, з Аргєнєини 1206, з Канади 1000, з Палєєстини 754 осєб.

Ємієрувало в 1928 р. 186.630 осєб, так що надвишка єміграєії над рєєміграєією виноєила в цьому році 67.530 осєб і це переважно цих осєб, що виїхали до позаєвропейських країв.

Нова Україна.

Навіть у пієні єпівається, що Україна, це країна молоком і медом пливуча, що це найбагатша країна в Європі. Від світанку ієторії людини на степи України тягнули цілі племена, що або на постійне тут осєдали, або тягнули далі шукати пригод і здобичі. Безпощадно тратували українську землю Печєніги, Половєці, Татари, загалом всі племена Сходу Європи й Азії, яких приманювали до себе природні багатєтва України. І в пієнієщих часах Україна була обєктом пожадливого сусєдів, які дивилися на цей край, як на шпєхлєр.

Та чи справді Україна таким шпихлірем?

Без сумніву це багата країна, в першій мірі під хліборобським оглядом. Український чорнозем прекрасно надається під культуру різних збіж та городовини. Українське збіжжа за нормальних торговельних взаємин завжди стояло на першому місці експорту до Європи. В часі світової війни довгі місяці Україна була великим докормлюючим табором, куди висилано зголоднілі німецькі і австрійські полки, з другої сторони український хліб мав спасти Німеччину і Австрію від революції та капітуляції на фронті.

Але це багатство країни ішло в парі і з перенаселенням. Число сільського населення росло з року на рік, зростав зайвий людський матеріал, який мусів з konieczности оглядатися за новими станками праці. Частина цього зайвого для села балаясту плила до міст, частина до фабричного промислу, головню до донецького басейну, а велика скількість поза межі етнографічної України. Впродовж десятків років українські переселенці масово колонізували Саратовщину і Самарщину над Волгою, Туркестан, Сибір і Далекий Схід. Найбільш масовий характер прибрала українська імміграція на Далекому Сході, де так званий Зелений Клин опинився всеціло в посіданні українських переселенців.

Велика революція на часок перервала еміграційний гін. Причиною цього було захоплення селянами землі, яка до революції була власністю або поміщиків, або держави.

Про це переконує нас наглядно статистика.

Землі на Україні начислюється коло 34 мільйони десятин. До революції селяне мали 19.400.000 десятин, або 57 відсотків, а 14.560.000 десятин, або 43 відсотків належало до поміщиків, держави й релігійного фонду.

В часі революції селяне одержали 13.370.000 десятин а при державі остало не цілих два мільйони.

Сьогодні земля на Україні розподілена так: селянство має 32.770.000 десятин, або 96 відсотків всієї землі придатної до сільсько-господарського користування (без лісів) а держава 1.190.000 десятин.

Як бачимо з цих чисел, стан земельного посідання селянства на Україні зріс майже у двоє. Але цей процес лише припинив еміграцію. Зовсім її викоринити не зміг. Справа переселення зайвого хліборобського населення поза межі України стає сьогодні знову актуальною і тій справі уряд присвячує багато уваги.

Переселення на Україні, як загалом у всіх республіках радянського союзу, відбувається під контролею держави. Тілом, що цими справами завідує є переселенський комітет при Центральних Виконавчих Комітетах кожної республіки, а над ними всесоюзний переселенський комітет в Москві. Ці комітети вирішують куди можна переселя-

тися, в якій скількості, вони обозначують землі до поселення і дають різні полекші при транспорті. За землю переселенець нічого не платить. Самовільно переселятися не вільно.

Під сучасну хвилину незвичайно пекуча справа виселення з України кількох мільйонів населення. Справі цій було присвячене засідання президії виконавчого комітету України, в якому взяв також участь представник всесоюзного переселенського комітету Попов. В докладі, який він виголосив на тому засіданні, заявив, що з 2 мільярдів гектарів усієї площі радянського союзу, тільки 20 відсотків заселено і по господарськи використано. Найближчими роками для заселення можна буде приділити близько 140 мільйонів гектарів землі з того на Далекому Сході 13 і пів мільйона гектарів, в Сибірі 90 мільйонів, Казакстані 33 мільйони і 4 мільйони гектарів в інших районах союзу.

В цілому радянському союзу, після докладу Попова, є понад 23 мільйони зайвого населення. На поодинокі республіки припадає: **Україну 7.2 мільйони осіб**, Росію 14 до 15 мільйонів, Білорусь близько 2 мільйони. Перенаселення найгостріше виступає на Україні.

Найбільш сприятливі умовини для переселення є на Далекому Сході. Далекий Схід, посідаючи 249 мільйонів гектарів землі, має лише 2 мільйони населення. За останні роки значно зросла еміграція на Далекий Схід з Китаю, Кореї та Японії. Тепер емігранти з тих країв становлять 16 відсотків всього населення краю. Під сучасну пору одначе в пляні радянського союзу є в першій мірі допускати на Далекий Схід переселенців з європейських республік союзу і протягом п'яти років поселити там коло мільйона осіб.

Сибір також має великі простори вільної землі, але там заходять великі труднощі наслідком недостачі залізниць. Протягом 5 років намічено переселити на Сибір 800.000 осіб.

В Казакстані призначено для поселення 30 мільйонів гектарів землі. Крім цього виділено окремі райони для поселення на Уралі, Надволжі, Мурмані, Якутії, Крими, Азербайджані та Вірменії.

Минулого року переселено вже 205.000 осіб. В тому році плянується переселити 314.000 осіб, в тому 40 відсотків припадає на Україну, 45 відсотків Росії і 15 відсотків Білорусі. Протягом найближчих років намічено переселити до 2 мільйонів осіб, з того 800.000 з України. На розв'язання переселенського питання протягом 5 років буде витрачено в цілому союзу 400 мільйонів карбованців.

Іменем українського переселенського комітету промовляв Качинський. Він заявив, що торік поза межі України виселено лише 6.500 господарств, або коло 35.000 осіб. Цього року плянується переселити 23.000 господарств з близько 120.000 особами. Переселенців з України береться головню з прикордонної смуги а в другу чергу з решти Правобережжа. Загалом Правобережжа дає 66 від-

сотків контингенту. Промовець домагався збільшення контингенту та матеріальної допомоги переселенцям в часі ліквідації їхнього майна, бо український переселенський фонд вичерпаний.

Дуже цікава була дальша дискусія. Член президії Скрипник підніс справу денационалізації українських переселенців на нових просторах, наслідком незадоволення культурно-національних потреб цих переселенців. Петровський натомість видвигнув домагання переселення компактними національними групами та висилання делегацій українських селян, щоби вони могли бачити території вибрані під поселення та пізнати тамошні відносини життя та праці.

Під кінець наради вибрано окрему комісію і тій припоручено виготовити плян переселення з України.

Справа переселення з України відбилася голосним відгомном в українській пресі. Преса одобрює становище українського уряду і його вимоги від всесоюзного комітету та висказує сподівання, що переселення з України не принесе шкоди українському стану посідання.

В „Українських Вістях“ читаємо, наприклад, таке характеристичне місце:

„На Сході мусить повстати справжня Нова Україна, в національно-культурному й державному звязку з Україною в Європі. Наше населення не повинно так дуситися у перенаселеній батьківщині, як дуситься, наприклад, в теперішній Італії, або Німеччині надмір італійського і німецького населення — та творить превелику небезпеку для мира Європи й світу“.

Голоси українських представників на переселенській нараді, як і голоси преси, вказують на це, що Україна домагається своїх колоній, звязаних з метрополією. Найкраще на це надається Казакстан, який найблизчий території України і Далекий Схід, де українського населення не мало.

Попит на американські візи.

Багато більше людей хотіло би виїхати до Зєднених Держав Америки, ніж допускає тамошній іміграційний закон. На основі консулярних звітів з кінця минулого року вашингтонський іміграційний департамент оголосив цифри, з яких виходить, що нема краю, де попит за американськими візами не перевищав би призначеної законом квоти. В деяких консулятах подання о візи лежать ще від 1924 року, та ще досі не прийшла на них черга.

Не в кожному краю однаково велика є різниця між „званими“ і „вибраними“. Не для всіх квота однаково мала чи велика і не всюди стількиж охочих їхати до Америки. Наприклад, річна квота для Франції 3.954 душ, а подань о візи з цього краю зарєстровано в американських консулятах 4.575 — різниця не дуже велика, так, що можна допускати, що всі, які досі зарєструвалися, дістануть візи як

не в цьому році, то в слідуячому. Квота для імігрантів з Німеччини 51.227, а зарєстровано подань 58.790, теж покищо не багато більше. Але вже в Англії становище майбутніх емігрантів гірше — зарєструвалося в американських консулятах 115.201 осіб, а квота допускає тільки 34.007 на рік. Ще більше охочих виїхати в краях середньої і полудневої Європи, для яких квоти дуже малі. Наприклад, чехословацька квота допускає 3.073 імігрантів, а подань о візи лежало при кінці минулого року 29.526, польська квота — 5.982, а в американському консуляті в Варшаві зарєстровано 31.731 подань; румунська квота 703, а подань 14.200. Для Росії квота 2.248, а подалося о американські візи 73.809 осіб.

Навіть число тих, що мають так зване першенство в квоті (жінки й діти до 21 літ імігрантів пробуваючих в Америці) здебільша перевищає цілу квоту.

Число подань о візи не є рівнозначне з числом цих, що хотіли би виїхати до Америки. Багато консулів не приймає нових подань, доки не вичерпуються ці, що вже зарєстровані. Після обчислень американських консулів в Італії зголосилося би нехайно яких 300.000 охочих до виїзду, з Росії, Польщі і Чехословаччини по 250.000, з Туреччини 200 тис. — взагалі з усіх країв Європи і Близького Сходу — около двох мільонів осіб. Навіть в цих краях, де економічні відносини менше більше нормальні, попит на американські візи є великий. В Німеччині рахують число охочих виїхати на 78.000, в Норвегії 73.000 в Австрії 30.000.

Еміграційні опікуни жінок.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові комунікує:

„При розгляданні подань в справі посвідок на еміграційні пашпорти до Південної Америки — зауважила Експозитура, що масово вироблюється судові декрети опікунства, при чому ролю опікунів поручається цим особам, що навіть не є споріднені з тими, які роблять старання в справі пашпортових посвідок.

Експозитура Еміграційного Уряду, беручи під увагу, що цього роду опіка над самотними жінками, не може бути поважно трактована, усі такі подання з такими документами опікунства полагоджує відмовно“.

На цю справу повинні звернути увагу усі жінки, що вибираються до Південної Америки, щоби не паражуватися на даремні кошти.

Жінка в Аргентині.

Аргентина є країною мушин. В каварнях, кінах, у театрі й загально всюди на десять мушин стрічається ледви одну жінку. На вид нема ніякого звязку між мущинами та жінками. Аргентинська жінка не рухається з дому ні на крок без жіночої опіки, хоч би навіть ішла на якунебудь забаву. Не-

можливо є просто, щоби наречений з нареченою могли разом іти на якусь забаву або на прохід. Таксамо не побачите, щоби аргентинська жінка закурила папіроску на публичному місці, щоби всіла до авта в товаристві приятеля, чи знайомого. В Аргентині жінка, котра би пішла сама до мешкання муштини, є згори осуджена й усі вже відповідно до неї відносяться.

Кожна жінка наражена тут на безчисленні прикrostи й неприємности. Всюди: на вулиці, в трамваю, в підземній залізниці, в парку. Жінку там напастують. Аргентинець не числиться з словами, а відомо-ж, що еспанська мова є переповнена вуличними означеннями, як мало котра. Аргентинець зовсім не розуміє чемности. Ніхто й на думці не має, що жінці належить хоч би в найменшій мірі якась пошана. Ніхто не зробить їй місця в вагоні, хоч би вона навіть мліла з умучення...

Це все, що було сказане, відноситься до т. зв. вищих верств — можна собі отже уявити, як маєтєся справа з робітницями, бюралістками й іншими працюючими жіночими силами. Коли дівчина має за шефа аргентинця, мусить з гори бути на все приготована.

У відношенні до жінок в Аргентині панують просто страшні відносини. Дійшло до цього, що в підземній залізниці завели осібні вагони для жінок і дітей. Таксамо в каварнях, цукорнях і ресторанах. До жіночих саль муштини можна ввійти тільки в жіночому товаристві.

Аргентинець є вродженим многоженником. Звичайно, дуже молодо жениться, 22—25 літ, а по трох роках не дивиться на свою жінку й бігає за дівчатами.

Парцеляції в 1930 році.

Найбільше, бо аж 20.000 гектарів має розпарцелювати луцьке (волинське) воевідство. З цієї суми більше як половина вже розпарцелювана, так, що лишається ще лише 7.222 гектарів (десяти).

З черги слідує тернопільське воевідство з 9 тисячами гектарів, призначених на парцеляцію. З цієї кількості 5.258 гектарів уже розпарцелювані, так, що остало лише 3.742 гектари.

Львівське воевідство має розпарцелювати 7 тисяч гектарів. 2.731 гектарів уже розпарцелювано — лишається ще 4.269.

Найменше буде розпарцелювано в станиць славівським воевідстві, бо лише 6 тисяч, з чого 2.563 гектари вже розпарцелювано й лишається лише решта 3.437 гектарів.

В берестейським окрузі призначено на парцеляцію 11 тисяч гектарів, але з них 8.372 гектари вже продано.

Коли через 1929 рік не розпарцелюється добровільно призначеної кількості землі, тоді на початку 1930 року буде точно визначено, хто муситиме розпарцелювати.

До цієї лори за 10 років польської влади у львівським воевідстві розпарцелювано 18 тисяч гектарів, у тернопільським 80 тисяч, а в станиць славівським 17 тисяч.

ХРОНІКА.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ. В „Ділі“ поміщена була стаття проф. краківського університету д-ра Кубійовича п. н.: „Українці в Азії в світлі найновішої статистики“.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК. У 5 числі „У. Е.“, в статті „Жалі емігрантів“, є поданий опис вражіння з подорожі на паронлаві „Зеландія“, на якій поганотрактують емігрантів. Подано притім, що „Зеландія“ належить до Голяндсько-Американського Товариства. Зазначаємо, що цей паронлав не належить до вище згаданого товариства, лише до товариства Голяндського Льйоду. — В 4 ч. „У. Е.“ при поданні кваліфікування емігрантів до Канади пропущено Скандинавсько-Американську Лінію, яка також перевозить пасажирів своїми кораблями до Канади.

ПРОГІВЦІЯ І СМЕРТЬ ВІД АЛЬКОГОЛЮ. В Зєдинених Державах, як відомо, не вільно продавати алькоголю. Але недозволена продаж цвигте і шляхом контрабанди довозять не лише правдивий алькоголь, але й різні шкідливі сурогати. В місцевості Неорії, Ілл. на протязі кількох днів померло кільканадцять осіб наслідком затроєння алькоголем. Кілька осіб осліпло, а кілька лежить хорими. Поліція шукає за контрабандистами, але нікого не шіймала.

РОЗШУКИ. Дорош Іван з Голого Равського виїхав 15 серпня 1928 року до Канади і до сьогодні немає вісти про нього. Занепокоєна рідня просить кожного, що знає щонебудь про судьбу цього емігранта, донести про це до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові. Це прохання просимо надрукувати в українських часописах в Канаді.

З М І С Т: Еміграція до Аргентини. — На німецькому ринку праці — Еміграція до Канади. — Еміграція до Франції. — Справа Еміграційного Дому — Звільнення від стемплевих оплат. — Зєдинені Держави Америки: Обмеження іміграції. В. Авраменко. Памятник Т. Шевченкові. Про заняття студентів чужинців. — Канада: Нещасна пригода укр. фермерів. Збіжева вистава. Пшеничний пудь. — Аргентина: Укр. робітничий союз. — Бразилія: Кольонізація в Еспіріто Санто. Доші. — Зголошення запотребування робітників. — Зі збіжевого ринку. Переселення в ССРІ. — Переселення над Дніпром. — Переселення Жидів. — Міграція в Польщі в 1928 р. — Нова Україна. — Попит на американські візи. — Еміграційні опікуни жінок. — Жінка в Аргентині. — Парцеляції в 1930 році. — Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси, в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!

Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

ПЛЯНИ І БЕЗПЛЯНОВІСТЬ В МІГРАЦІЇ.

В повоєнному міграційному рухові характеричною його чертою є пляновість зі сторони іміграційних країв. Ця пляновість є наслідком коначности обмеження іміграції, та бажання іміграційних країв, щоби цілковито засимілювати цих імігрантів, які живуть вже в цих краях. Інструментами пляновости іміграції є в іміграційних країнах цілий державний апарат, законодавство, різні правні розпорядки урядів, організація іміграційної служби і сторожі, ложення на ту ціль великих капіталів і уроблювання пристосованої публичної опінії. Іміграційні пляни розроблені є до найменших подробиць і відзначаються великою елястичністю.

Взірцем пляновости іміграції є Зєдинені Держави Америки, саме цего краю, який до війни давав найвигідніщі можливости іміграції і черпав з неї сили своєї могутости. Сьгодні іміграційний

плян Зєдинених Держав Америки регулює зі всіми подробицями допущення кожного поодинокого імігранта. Американський іміграційний закон докладно визначає число, кілька емігрантів з якогось краю може бути річно допущених до Зєдинених Держав Америки. Цего числа, „квоти“, не можна переступити ані на одну одиницю. В квоті знову мають першенство жінки і діти до 21 року життя емігрантів, що осіли легально в Америці і родичі американських громадян. Цей привілей признано тому, аби замешкала в Зєдинених Державах найблища рідня не висилала звідтам грошей своїй рідні в старому краю. Поза цим допускає американський іміграційний закон дуже незначне число викваліфікованих рільників і спеціалістів інших професій. Коли узгляднється, що найблища родина імігрантів: жінки, діти й родичі властиво не є ніякими новими емігрантами, але є, так сказати би, складовою частиною давних емігрантів, що осіли в Америці, то сміло можна сказати, що іміграція до Зєдинених Держав Америки

є законом обмежена до мінімального числа і зближається недалеко до проєктованого пляну цілковитого припинення нової імiґрації.

Для контролі і сторожі переведення в життя цього імiґраційного пляну створено спеціальну консулярну пашпортову і візову службу, яка докладно провірює подробиці документів імiґрантів і санітарну службу, яка переводить вибір — селекцію — під фізичним і духовим оглядом імiґрантів. В американських портах імiґраційні контрольори провірюють віздові документи імiґрантів, а надто встановлено на морі і суші сторожу, яка не дозволяє переступити американської границі особам, які в незаконний спосіб хотіли би дістатися до Зєдинених Держав Америки. На корабельні товариства наложена є велика грошева кара за протизаконний перевіз емiґрантів, а у нутрі краю створено шпiонську службу для слiдження, каранннн і депортування цих осіб, які старалися би нелегально дістатися до Зєдинених Держав Америки. Взагалі переступлення в нелегальний спосіб границі Зєдинених Держав Америки трактується як певного роду контрабанду.

На зразок Зєдинених Держав Америки роблять також інші імiґраційні краї, як Канада, Австралія, Аргентина свої імiґраційні пляни і обмеження, та мають контрольний апарат для стереження своїх плянів. Пляною до найменших подробиць є також зарiбкова, сезонна імiґрація до Європейських країв: Німеччини, Франції, Данії і інших.

Взагалі всі імiґраційні краї мають свої до подробиць розроблені пляни і апарат для переведення цих плянів.

За це по стороні емiґраційних країв, за малими виїмками, нема ніякого емiґраційного пляну. Цю безпляновість стараються заступити ріжні держави і народи опікою над емiґрантами. Ця опіка є конечністю як помiст над деброю між імiґраційними плянами а емiґраційною безпляновістю. Ця дєбра є велика і небезпечна. Кілька примiрiв ясно висвітлює цю небезпєку. Ось імiґраційний плян Зєдинен. Держав Америки допускає в Польщі всего около 6000 упривілейованих емiґрантів, а після обчислення американського консуля в Варшаві, зараз хотіло би виїхати туди около чверть мiліона емiґрантів. Про це знають всі, а знають також ріжного роду корабельні товариства і емiґраційні агенти і контрабандисти і вони, маючи на оці тільки свій власний інтерес, офєрують свою поміч при перешмугльованню емiґрантів до Зєдинених Держав Америки. На велику скалю втяли ці корабельні товариства і емiґраційні агенти свою штуку при висилці емiґрантів з Польщі до Куби, звідки обіцяно цим емiґрантам, що можуть дістатися до Зєдинених Держав Америки. Інших знову емiґрантів направляли ці агенти до Зєдинених Держав Америки через Канаду, Мєксико або навіть через Бразилію і Аргентину. Другим прикладом

роботи емiґраційних агентів і корабельних товариств може послужити емiґрація родин до Аргентини. Урядові і неурядові джерела комунікують, що тепер тяжко є знайти заробіток в Аргентині, а для родин нема виглядiв набути добру землю, бо вона за дорога. Мимо цього концєсіоновані в Польщі корабельні товариства і ріжні агенти передовсім на Волині вербують родини до Аргентини. На цій самій Волині ріжні агенти пригєтовлюють в останніх часах емiґраційну горячку до Бразилії. Ці приклади вказують, що потрібна є зі сторони держави і суспільности опіка над емiґрантами і суспільна інформаційна служба, та боротьба з емiґраційними агентами.

При цьому одначе не можна забувати, що така опіка і інформаційна служба є тільки боротьбою з яскравим злом і цілком не може і не має сили усунути безпляновости нашої емiґрації. Це справа дуже тяжка і вимагає багато праці, капіталів і виробуміння. З держав, які мають у себе перелюднення і потребу емiґрації досі тільки чотири держави, а саме: Англія, ССРР., Японія і Італія і це кожда на свій спосіб роблять початки і спроби плянового переселення з матiрного краю до своїх кольоній або завойованих областей надміру своєї людности. В Польщі розроблюється щойно пляни переселення, а серед нашої української суспільности прозябають щойно мрії плянєвої емiґрації.

Наразі наша емiґрація остається далі в хаосі і безпляновости.

ЕМІГРАЦІЯ ДО ПЕРУ.

Дня 2. квітця ц. р. одержало наше товариство письмо з Волиня з громади медвежської з повідомленням, що невідомі особи наwerbували в тій громаді около 500 родин на виїзд до Перу, побираючи від них по 3 злп. 50 сот. від родини. В письмі просять нас подати їм яке товариство займається вербунком емiґрації до Перу, та що це за агенти, які записують родини до виїзду до Перу.

Відносно емiґрації до Перу, то справа представляється так: інж. Вархалоський одержав концєсію від уряду перувійського на скольонізування родинами території, званої Монтанією, положєної між 5 а 10 степенем нище рівника. В ціли дозволу переведення кольонізації віднісся інж. Вархалоський до уряду, котрий вислав експедицію в ціли прєвірення території. В склад експедиції входив між іншими також і п. Панькевич член Польського Емiґраційного Товариства і редактор часопису „Виходзьца“. По повороті до краю, експедиція здала звіт Емiґраційному Урядові і справи емiґрації до Перу уряд досі ще не вирішив. З непровіренних вісток, поданих часописами, відомо нам лише, що Банк Господарства Краєвого мав відкупити від інж. Верхаловського концєсію на кольонізацію перувійської Монтанії.

З цієї причини, що багато агентів зачинає вештатися по краю, як в Галичині так і на Волині, котрі списують родини на виїзд до Перу, та побирають, не будучи ніким уповажненими по 3 злп. 50 сот. від них, як також для того, що суспільність не є обзнайомлена з положенням краю, а обов'язком товариства є подавати інформації про різні краї, подаємо тут інформації відносно Перу, поміщені в часописові „Виходзъца“ в ч. 12. з дня 24. березня ц. р., котрий то часопис є редагований через одного з членів експедиції, п. Панкевичем.

„Терени, призначені на польську кольонізацію в Перу, є покриті великими лісами, серед котрих і то виключно над берегами рік можна стрінути невеличкі людські оселі, які замешкують переважно індіанці. Однак і індіанці стрічається небагато. Пливучи рікою, майже не видно управної землі, а тільки відвічний ліс. Емігранти кинені без жадної помочи і організації в перувійські ліси не дадуть собі жадної ради. Передовсім не будуть могли дістати живности, бо тих кілька чи кількнайцять білих чи індіанських родин, які можна знайти в околиці не є в стані вижити жадної більшої групи емігрантів. А прецінь треба найменше 6 місяців часу, щоби землю з під лісу, очистити, засіяти її і зібрати засіяне зерно? Управа рілі в Монтанії є цілковито відмінна від нашої тут в краю. Праця зачинається від вирубу лісу і його спалення. Місцеві робітники беруть за вичищення одного гектара, це є трохи більше як півтора морга або десятини, від 28—40 долярів. По спаленні лісу садиться при помочи мотики фасолу, кукурузу, юту, банани, каву і різного роду рослини гарячого клімату. Щоби це вміти робити, треба щойно цього учитися. Справа хати для поодинокого емігранта насуває багато труднощів. Вправді на місці є дерево, але треба його зрубати, попилувати на дошки і щойно з приготованого матеріалу будувати дім. На це треба кілька місяців часу, а тимчасом треба десь мешкати, бо дощі тамешні є досить зливні і часті. Рівнож і на недостачу хліба треба бути приготованим емігрантам, а то з цієї причини, що хліб в Монтанії уходить за великий і рідкий присмак. Заступають його банани, які їдять тамешні індіанці печені, варені, а також і сирі. Одинокими дорогами в тім краю є ріки. Від часу до часу покажеться який пароход, який привозить товари, котрі продає по цінах дуже високих, а рівночасно закупає бавовну. Мешканець в Монтанії не знає цього, що це є віз і послугується в часі своєї подорожі лодкою або тратвою, бо доріг жадних нема, а всюди відвічний ліс. Приїзд нараз великої громади людей мігби спричинити катастрофу. Їхати до Монтанії на сліпо не можна. Наперед треба побудувати дім, очистити з лісу і приготувати під засів принайменше один гектар землі, доставити емігрантам насіння під засів, навчити тамешної управи рілі, запевнити можливість виживлення емігранта до найблизчого збору і таке інше, а щойно тоді можна пускати там людей. Лише в таких умовах люди не будуть засуджені

на нужду і тяжкі переживання. З цієї причини, що в тім напрямі нічого не зроблено, не хочемо долати оливи до вогню нинішнього заінтересування Пером“.

Таке подає про Перу польський часопис „Польського Товариства Еміграційного“, якого редактор був одним з членів експедиції до Перу.

Товариство зі своєї сторони мусить зазначити, що ті околиці лежать між 5 а 10 ступенем нище рівника, та що край цей дуже гарячий і більше як певне, що білі люди, які там поселяться будуть наражені на різні підривникові недуги, як лихорадка і інші. Положення Перу є таке, як бельгійського Конго, а відомою річю є, що бельгійці не можуть довго видержати в Конго і мусять його покидати, щоби не наразитися на це, що стрічається з тими які там осідають і в третім поколінню вмирають. До кольонізаційних теренів в Монтанії від устя Амазонки треба їхати 3 неділі ріками. Це значить, що навіть, якби комусь удалося зробити землю пригодною під управу, то випроковані рільні продукти мусів би віддати задармо, бо транспорт продуктів водою на пароходах через 3 неділі коштує більше, як ціна тих продуктів куплена при устю Амазонки. Як довго не буде доріг і залізниць побудованих в Перу, а якіби лучили кольонізаційні терени з морем і зі столицею Перу Лімою, так довго нема найменших виглядів для емігрантів в Перу. Щоби однак такі дороги побудувати, на це треба капіталів деколи в сотки мільонів долярів і цього не можна зробити відразу, лише на це треба часу, що найменше одного десятка літ.

Це нехай буде осторогою для всіх, які хочуть виїздити до Перу. Товариство зі своєї сторони просить подавати йому імена й назвиска тих, які агітують за виїздом до Перу, а це тому, що уряд не дав дотепер такого дозволу на еміграцію до Перу.

ЕМІГРАЦІЯ ДО АРГЕНТИНИ.

Ситуація на аргентинському ринку праці хвилює й непокоїть до певної міри тих емігрантів, котрі рішилися перенестися на стало до Аргентини. Безпокоїть їх це, що по аргентинських містах вештається ціла маса емігрантів, які даремне шукають за працею, та важко їм її знайти. Говориться, що на аргентинському ринку праці застій.

Які причини цього застою і які вигляди на будуче?

Аргентина, як загально відомо, це край рільний. Величезні простори землі від тисячів літ лежать відлогом, густий праліс криє непроходимою густиною також цілі тисячі гектарів. Недостача залізниць а навіть звичайних доріг не дає змоги дістатися у дальші закутини краю і тому лише побіля залізничних шляхів розвивається буйніше життя та повстають хліборобські кольонії. По просторих степах

бувають великі стада скоту, що не знають і не бачили ніколи ні стайні, ні обори, а біля них в дрантивих колибах пастухи, які живуть півдиким способом життя.

Промисл в Аргентині натовість слабо розвинений. Найкраще там розвинені механічні різні, фабрики консерв та холодільні мяса, яке в мороженому стані мандрує до усіх майже країн світу. Цей рід промислу найбільше в Аргентині поширений і дає заробіток більший скількості людей. Інші натовість ділянки промислу або слабо розвиваються, або щойно в початках. До розвитку аргентинського промислу не допускає чужий капітал, головню американський, який уважав Аргентину ринком збуту американського високорозвиненого фабричного промислу.

Цей економічний недорозвиток Аргентини має великий вплив і на еміграцію. Спричинює він в першій мірі таке часте й так прикре явище, як застій.

Аргентина, котра має такі великі простори незаселеної урожайної землі, є сьогодні найкращим по Канаді місцем для еміграції. Не диво отже, що українські селяне радо вибирають Аргентину і там сподіваються знайти поправу своєї долі.

Та не все вдається це кожному і неодного українського емігранта стрічає зараз на вступі розчарування.

Яка цьому причина?

Є їх кілька. Перша це та, що наш емігрант зараз по приїзді не має ніяких точних інформацій на місці, не знаючи мови, не є в спроможі навязати контакту й тому залишується в місті, думаючи, що там в перших початках найде заробіток. В аргентинському місті знайти працю дуже важко. Забирають її емігранти інших народів, як італійці, еспанці та португальці, котрі приїжджають сюди гнані безробіттям по містах в їх країнах. Є це головню міський пролетаріят, більш кваліфікований до праці в промислі, котрий краще обзнайомлений з міськими відносинами, а надто котрий знає мову і може легше знайти звязки.

Та не лише в промислі італійський чи еспанський пролетар є поважним конкурентом українського емігранта. Є він ним і в рільній господарці. Головно як сезонний робітник. Недалека відаль Еспанії чи навіть Італії від аргентинської республіки дає змогу сезонній еміграції з тих країв. До Аргентини приїжджають робітники з Еспанії чи Італії на час жнив, зароблять гроші і знову вертають до рідного краю. Показує це наглядно статистика. В 1927 році, наприклад, на 100 емігрантів з Італії вернуло до краю 36 емігрантів, на кожних 100 емігрантів з Еспанії вернуло ще більше, бо 47 емігрантів.

Натовість українська еміграція до Аргентини має сталий характер. Український емігрант коли їде до Аргентини, то рідко думає про поворот, навпаки його мрією стає придбати якнайбільше землі й на ній господарити.

Великий і безпляновий вплив еміграції з міст Європи, це найважливіша й найістотніша причина застою на аргентинському ринку праці. Зрозумів це

аргентинський уряд і щоби тому зарадити обмежив нерільничу іміграцію. Але зробив це односторонню, бо обмеження це відноситься, наприклад, до Польщі, але не відноситься це ні до Італії, ні до Еспанії, а звідтам найбільше імігрувало міського пролетаріату.

Тим робом аргентинський уряд не зможе звязати трудного питання і не положить краю безробіттю. Це може мати лише хвилеве значіння. В Аргентині ще багато вільного місця, там можуть знайти приміщення і вигідно жити цілі мільйони людей, але поселення в Аргентині повинно відбуватися після певного пляну і держава повинна допомогти справі. Передовсім повинна вона збудувати більше залізниць, щоби був доступ до найдальших закутин. Через це зайвий людський матеріал відплив би з міст і найшов приміщення на ріллі. Так само аргентинський уряд повинен і про це подбати, щоби переїзд залізницею не коштував так дорого, як нині. Багато емігрантів лише через те остає в місті, що не мають чим заплатити залізниці, а залізниця в Аргентині коштує найдорозче в цілому світі.

Рівномірне розселення емігрантів в цілому краю піднесло би значно його рільничу вартість, а тим самим дало би йому змогу увільнитися з кайдан зависимости від чужого капіталу.

Українські емігранти, що їдуть до Аргентини повинні ще тут в краю звернути на деякі справи важну увагу, коли не хочуть і на собі відчути аргентинську кризу.

Перш за все не повинні числити на працю в місті. Її тяжко знайти і заробітки в місті малі. Український переселенець повинен шукати праці на ріллі.

Друга важна справа, це знання мови. Не можна говорити: „приїду, якое навчуся“, або „чоловік чоловіка зрозуміє“. Це хибне міркування і воно мститься на кожному кроці. Треба бодай трохи підвчитися еспанських слів, щоби потім не ходити як блудна вівця.

А врешті ніколи не їхати без точних інформацій і без адреси знайомих, котрі мешкають в Аргентині.

З тої причини, що земля в Аргентині знаходиться в руках великих власників, які не є змушені її продавати, ціна землі є дуже висока, далеко вища, як у Канаді. Також дрібні хлібороби не є в стані конкурувати з великими власниками рільних просторів, яких обробітка землі коштує куди менше, як дрібних рільників. Длятого дуже часто мусять дрібні рільники продавати свої рільні продукти зі страстю.

В виду цього не радимо на разі, як довго ціни землі будуть так високі, як тепер, їхати родинам до Аргентини і там поселюватися, бо за такі самі гроші одержать більше землі в Канаді, де збут продуктів є ліпший і рільні заробітки кращі.

До Аргентини новинні їхати лише самітні мушцини без родин на часовий побут в цілях заробітку.

Застой в Аргентині не були би страшні для українських емігрантів, якби там було товариство,

що зараз на місці приймає би наших людей і давало їм потрібні інформації. Досі такого товариства не засновано. Наше товариство у Львові робить в тім напрямі заходи і воно далі буде в тому напрямі працювати, щоби таке товариство в Аргентині повстало для потреб українських емігрантів ще цього року.

АРГЕНТИНА.

З ЖИТТЯ В БЕРІССО.

У місцевості Беріссо існує вже від шістьох літ товариство „Просвіта“. Життя в ньому розвивається дуже успішно. Дня 13 січня ц. р. відбулися загальні збори цього товариства, на яких одностайно рішено закупити площу й приступити до будови Народнього Дому. Головою комітету будови вибрано Г. Тимчишина, секретарем Р. Дацкова, скарбником П. Лисюка.

УКРАЇНЦІ В ЧАКО.

У часописі „Українське Слово“, який виходить в Аргентині, читаємо такий допис про провінцію Чако в Аргентині:

„Наша українська колонія Ляс Бренас, налічує біля 100 українських родин, переважно з Галичини й Волині. Наші люде живуть тут здебільшого добре, мають по 50—100 гектарів державної землі, за яку не платять ніяких податків, мають досить худоби, бо пасовиск також не бракує, особливо з того часу, коли почали сіяти різні трави. І удержання худоби майже нічого не коштує, бо завдяки теплому кліматові перебуває вона цілий рік на пасовиску і наші переселенці мають зі скотини гарні зиски.

Сіють тут переважно бавовну, кукурузу, горіхи. Кукуруза дає тут на рік два урожаї.

Цього року в Чако гарний урожай кукурузи, а також передбачається не менш гарний урожай бавовни. Жнива тут продовжуються 7—8 місяців. Заробіток тут такий: за мішок качанів з кукурузи платять 70—80 центів, за 10 кілограмів бавовни платять 1—1.20 дол. Місцеві люде при звичаєні до тутешньої праці, заробляють 5 до 10 пезів денно. Українські переселенці дещо менше.

Збірка кукурузи розпочалася в місяці січні і тоді давався відчутти великий брак людей. Якби наші люде, що тягаються по великих містах в глянці праці, якої завжди там бракує, захотіли прибути до Чако, заробили би добрі гроші, а потім, коли захотіли би, могли би осісти на землі, якої тут вдоволь.

Є багато, що лякають наших переселенців провінцією Чако. Кажуть, що тут дуже гарячо, в багато москітів і т. і. Це неправда. Умовини для життя тут сприятливі, клімат здоровий а москітів не більше, як в інших місцевостях. Одно правда, що подорож до Чако коштує дуже дорого, бо 44 пези з Буенос Айрес, а беручи під увагу, що жнива тут тривають 7—8 місяців, то такої витрати нема чого лякатися. Осінь

і зима тут погідні і людина, що хоче працювати, може заробити гарний гріш.

Наші переселенці жваво беруться тут до громадянської праці. Дня 20 січня відбувся в Чако український зїзд, для обмірковання справ організації, церкви, кооперації, школи і т. п. Треба сподіватися, що українська колонія в Чако вскорі заживе новим життям.

Хто з наших людей захотів би приїхати до Ляс Бренас в Чако, може найти на якийсь час захист в Українському Фонді“.

ЕМІГРАЦІЯ ДО ФРАНЦІЇ.

Повідомляємо, що в квітні ц. р. відбудеться реєстрація рільних робітників і дівчат до Франції в таких Урядах Посередництва Праці:

Ніско 19. квітня ц. р.

Львів 20. квітня ц. р.

Тернопіль 27. квітня ц. р.

Подаємо до відома, що до копалень можуть іти лише нежонаті муштини, а дівчата лише ті, що вже покінчили 30 літ життя.

ЩО КАЖУТЬ ЕМІГРАНТИ У ФРАНЦІЇ.

В польській пресі читаємо таке:

„В останніх днях відбувся в Дуе (північно-західна Франція) зїзд робітників-емігрантів з Польщі, який виніс ряд постанов, що відносяться до еміграції у Франції та її потреб. Зїзд ствердив, що емігранти з Польщі у Франції без огляду на свої кваліфікації є зрівнані пересічно в заробітках з французькими робітниками найнижчої категорії. Новоприбуваючі на контракти робітники з Польщі дістаються на найтяжчі і на найгірші роботи. Часто трапляється таке, що роботодавці звільнюють краще платних робітників, а приймають новоприбуваючих емігрантів з Польщі, котрі ту саму роботу виконують дешевше. Передовсім визискують робітників-емігрантів на копальнях залізної руди у Східній Франції. Тому Союз робітників домагається припинення еміграції до тих копалень. Навіть діти, замість вчитися в школі вже від 13 року життя ходять з батьком на роботу з великою шкодою для свого здоровля.

З тих всіх причин зїзд признав еміграцію до Франції за шкідливу й некорисну та висказав побажання, щоби Еміграційний Уряд в ті справи вглянув та видав відповідні зарядження“.

Часопис „УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“ повиненходитися в кожній читальні і в кожній кооперативі.

РЕКРУТАЦІЯ ДО НІМЕЧЧИНИ.

З причини довгої і тяжкої зими переводиться рекрутацію майже два місяці пізніше, як передбачено було в пляні. У львівському і станіславівському воевідстві до рекрутаційної комісії, зложеної з представника німецької Робітничої Централі і урядника Державного Уряду Посередництва Праці, зголошується кілька разів більше робітників і робітниць, як визначено на даний округ. В яворівському повіті зголосилося майже вісім разів стільки сезонних робітників, як було приділено контрактів. Вже сьогодні можна сподіватися, що цілий німецький контингент призначений для цих двох воевідств, буде цілковито покритий, а подажа робучих рук кількакратно перевищить приділ.

ЕМІГРАЦІЯ РОБІТНИКІВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Львівське воевідство одержало другий приділ робітників, що їдуть на рільні роботи до Німеччини, а то на такі повіти:

Кольбушова	500 осіб
Ніско	300 „
Ряшів	300 „
Тарнобжег	100 „
Переворск	100 „
Ланьцут	200 „
Самбір	200 „
Ярослав	300 „
Любачів	200 „
Рава руська	100 „
Яворів	100 „
Березів	150 „

Так муштини як дівчата, що хочуть виїхати на рільні роботи до Німеччини, мають зголошуватися в громадських урядах і там зістануть повідомлені, коли мають зголоситися до реєстраційної комісії.

ЕМІГРАЦІЯ ДО КАНАДИ.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами повідомляє, що ті, котрі себе дали оглянути лікареві в Товаристві „Кенедієн Песіфік“ і зложили завдатки на корабельні карти є оглядані через представника залізниць „Кенедієн Песіфік“:

КРАКІВ в понеділок,
ЛЬВІВ у вівторок і четвер,
СТАНІСЛАВІВ у середу,
ТЕРНОПІЛЬ у п'ятницю і суботу,
БЕРЕСТЄ НАД БУГОМ у вівторок, середу й п'ятницю,
РІВНЕ в четвер.

Ті, котрих оглядали лікарі і котрі завдаткували корабельні карти в лініях: „Кунард“, Вайт-Стар, Ред-Стар Лінії“, „Скандинавсько-Американській Лінії“, „Балтійсько-Американській Лінії“, „Гольландсько-Американській Лінії“, „Французькій Лінії“, будуть піддані кваліфікації представника канадійських державних залізниць:

БЕРЕСТЄ Н. БУГОМ дня 22. квітня ц. р.
КОВЕЛЬ дня 23. квітня ц. р.
ЛУЦЬК дня 24. квітня ц. р.
РІВНЕ дня 25. квітня ц. р.
ЛЬВІВ дня 26. квітня ц. р.
ТЕРНОПІЛЬ дня 27. квітня ц. р.

Зазначаємо, що контингент рільних робітників, які їдуть до Канади без афідавітів є вже вичерпаний і ті, котрі внесли подання, а ще не зістали покликані через Уряди Посередництва Праці, можуть мати надію виїхати лише, оскільки для Польщі буде приділений живий контингент. Вільні ще є місця для родин, що їдуть до Канади, яких число призначене для Польщі не зістало ще виповнене.

КАНАДА.

ПОЛОЖЕННЯ БЕЗ ЗМІН.

Канадійські залізничні компанії не зголосили в Еміграційному Уряді додаткового запотребування до весняних робіт, ні запотребування до живих на рільних робітників і служниць. Предвиджується, що навіть як вони зголосять деяке запотребування, то воно буде дуже незначне і не покриє ані в малій частині зголошення охочих на виїзд зареєстрованих в Державних Урядах Посередництва Праці. Після провізоричних обчислень таких зголошень зроблено в цих Урядах около 12.000. Нема ніякого вигляду, щоби ці зареєстровані робітники могли виїхати цього року до Канади, а вже напевно нема найменшої надії, щоби були узгляднені нові зголошення. Тому не радиться рільним робітникам і служницям вносити нових подань на виїзд до Канади без афідавіту, ні не їздити нікуди за пошукуванням вільних місць, бо це даремна витрата грошей, часу, та непотрібне морочення собі голови.

Можність виїзду до Канади без афідавітів мають тільки рільнічі родини, бо зголошене на них через канадійські влади запотребування ще не виповнене, а до цього великий відсоток зареєстрованих вже родин не буде міг виїхати цього року до Канади з цієї причини, що на селі нема купців з готівкою для купна маєтків рільничих родин.

Дуже скупо надходять з Канади поіменні візвання і перміти і це нераз з кількомісячним опізненням. Це свідчить, що канадійські влади неохочо полагоджують подання канадійських фермерів і громадян на спровадження до себе зі старого краю найблищої рідні і приятелів.

Як хто має в Канаді блищу рідню або добрих приятелів, які хотіли би спровадити їх до себе і вистаратися для них перміт або афідавіт, то повинен звернутися до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, вулиця Городецька ч. 95, залучаючи 75 сотиків на відповідь.

МІНІСТР ФОРК І УКРАЇНСЬКІ ЕМІГРАНТИ.

В „Українському Голосі“, що виходить у Вінніпегу, читаємо таке:

Пише нам з Оттави посол Л. П. Бенкфорт з округу Селкірк, що манітобські послы мали конференцію з міністром імміграції п. Р. Форком з нагоди недавнього оповіщення, що до Канади дозволиться цього року впусити тільки 10.000 українських емігрантів. Вияснено, що в цій справі зайшло якесь непорозуміння. Розпорядження відноситься тільки до нежонатих фермерських робітників. Таких впущено минулого року 30.000 і департамент має в себе петицію, підписану великим числом тих, що приїхали минулого року; вони просять, щоби департамент зменшив число емігрантів, бо для них нема піддостатком роботи. Департамент імміграції порозумівався з правительствами трьох степових провінцій і всі три провінції згодилися знайти заняття для 2.500 українських фермерських робітників цього року. Тоді департамент видав своє оповіщення про зменшення числа емігрантів з 30.000 на 10.000 в 1929 р. і департамент має подбати за приміщення остаючих 7.500.

Це розпорядження не відноситься до українських емігрантів, що хочуть поселитися на фермах, ані до свояків тих українців, які вже є в Канаді. Рівнож не відноситься це до домашньої служби. Під домашньою службою розуміється служниці-дівчата, які можуть їхати до Канади на підставі пермітів, це є звільнень уряду канадійського. Для тих трьох клас емігрантів нема ніяких обмежень. Розпорядження департаменту мало на цілі виключно спинення надміру робітників без заняття.

ПОСОЛ ЛУЧКОВИЧ В ОБОРОНІ ІМІГРАЦІЇ.

П. Лучкович є одиноким українським послом до канадійського доміняльного парламенту в Оттаві. В останніх часах англійські політичні партії в агітації за обмеженням імміграції до Канади зі середущої і східної Європи намагаються втягнути в свої ряди також українців, замешкалих в Канаді, а коли це не удається, то лякають вони канадійську публичну опінію, що канадійські українці будуть протиділати інтересам Канади. Цей підступний маневр спростував на засіданні палати послів в Оттаві у вівторок 26. лютого посол Лучкович з Вегревил і він поставив слідує питання: „Я хотів би спитати міністра імміграції (п. Форка), чи він дістав які заяви від редакторів українських часописів, або яких інших відповідальних українських тіл, з запереченням підступних інсинуацій, зроблених у „Вінніпег Фрі Прес“ та „Вінніпег Трибюн“

з 6. і 7. лютого і в редакційних колюмнах многих із наших канадійських щоденників, в котрих говорилося немов то середно-Європейці, поселені в Західній Канаді пригтовляються залляти Оттаву петиціями з протестами т. зв. „дискримінаційного рішення проти допускання до Канади більше, чим дуже обмеженого числа середно-Європейців“, і що на случай, як департамент імміграції нічого не зробить, ці петиції будуть ефективно піддержані злученою акцією в сімнайцяти округах Канади підчас найблизчих доміняльних виборів. Я можу звернути увагу міністрові імміграції, що маю в своїм посіданні абсолютні заперечення від редакторів двох українських часописів, що українці в Канаді ніякої подібної акції не задумують“.

Роберт Форк, міністр імміграції, відповів на це так: „У відповідь п. послові можу сказати, що я не дістав таких петицій ні заяв. Я мав заяви якраз противного характеру“.

УКРАЇНСЬКИЙ ІМІГРАЦІЙНИЙ ОРґАН.

В Едмонтоні в Канаді почав виходити в місяці березні щомісячний часопис „Новий Край“. Є це орґан Українського Імміграційного і колонізаційного товариства в Едмонтоні, котре існує вже чотири роки.

ПРИСПІЩЕННЯ ВИПЛАТИ ПУЛЕВИХ РАТ.

1 березня пшеничний пуль розіслав своїм членам чеки на загальну суму 26 мільонів доларів, як першу рату за цегорічну пшеницю. Члени пулу в Манітобі дістають суму 2,289.455 дол., члени в Саскачевані 17,499.433 дол., а члени в Алберті 6,410.025 дол. Перша рата за пшеницю минулого року була виплачена 9 березня, але цего року виплату приспінено з уваги на те, що фермері потребують грошей, бо доходи їх через морози минулої осені зменшилися.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

ІМІГРАЦІЯ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1928 р.

На протязі шести місяців від липня до грудня 1928 року прибуло до Зєдинених Держав 147.707 чужинців-емігрантів, в тому числі з Європи 78.749 осіб, з інших американських країв 66.181, з Азії 2.140, з Африки 288, з Австралії й Тихо-океанських островів 350.

Щодо окремих країв, то найбільшу скількість емігрантів до Зєдинених Держав доставила Канада — 34.993, і Мексико — 25.020. З європейських країв Німеччина — 21.758, Велика Британія — 10.299, Італія — 9.357, Польща 4.625 і Швеція 3.911.

Поміж емігрантами 73.363 були чоловіки, а 74.344 жінки. 71.509 емігрантів рахувалось до так званої квоти, решта приїхала поза квотою. На протязі тихсамих шести місяців виїхало з Америки

44.677 емігрантів, так, що через іміграцію прибуло населення лише 83.030 голів.

Окрім імігрантів, значить осіб, які переїзять в Америку на сталий побут, в тому самому часі прибуло сюди ще 110.483 неімігрантів, тимчасових гостей, які приїхали по всяким ділам чи в гостину лише на деякий час.

ПОВІНЬ.

В південних степах, головню в Алабамі і Флориді, нараховують 26.000 бездомних наслідком останніх виливів рік. Поміч їм дають стейтові влади на спілку з Американським Червоним Хрестом.

В стейті Іллінойс біля місцевості Квінсі ріка Міссісіпі прорвала греблю і залила 20 тисяч акрів землі. Є небезпека, що вода прорве також інші греблі.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ВИЌЗДОМ ДО СЛЯВОНІІ.

На днях одержало наше товариство листа від п. Юліяна Дубини з Зарудя п. Глубічок, тернопільський повіт, в яким цей просить подати йому інформацію відносно їзди до Слявонії. В листі подає нам п. Дубина, що від них масово виїзять до Слявонії та каже, що агенти розпускають вістку, що турків виселяють зі Слявонії а приймають наших. Турки лишають свої поля і доми та продають землю в ціні 10 доларів за 1 морг. До виїзду після вістей, які ширять агенти, непотрібно нічого більше, як пашпорту, а переїзд одної особи до Слявонії коштує 10 доларів.

Товариство зазначає, що в Слявонії нема жадних турків та що земля в Слявонії не є дешева як в нас, хіба що це є неужитки, на яких ніхто не є в стані господарити та що те все, що подають агенти є брехнею. Тому належить таких агентів придержувати, відставляти до громадського уряду і до постерунків державної поліції. Дивне лише, що наряд замість відноситися до нашого Товариства вірить кожному проїдисвітові, який явиться по наших громадах. Просимо подавати нам всякі інформації відносно агентів і намов до виїзду поза границі так в цілях зарібкових як і в справі поселення.

В справі сезонних виїздів.

Львівське воевідство розіслало до всіх підчинених старостів обіжник в справі управильнення сезонної еміграції до Німеччини, Франції та Данії.

Практика показала, що в деяких повітах населення масово голоситься на виїзд до вище наведених країв. Число зголошующихся часами кільккратно перевищає контингент, так що рекрутаційні комісії навіть не в силі всіх переглянути. Має це той наслідок, що багачько людей витрачає даремно гроші на дорогу, непотрібно трудиться і врешті відходить з нічим.

Супроти цього львівське воевідство поручає всім старостам, щоби вони негайно повчили всі громадські уряди, як мають інформувати заінтересованих у виїзді. Їх обовязком є звертати всім увагу на це, що рекрутаційні комісії будуть приймати лише з тих місцевостей, де рекрутація була оголошена афішами. Люде з інших місцевостей не будуть приймані, тому цілком безцільними є їх труди.

Одночасно повинні громадські уряди при виставлюванні документів, яких вимагає рекрутаційна комісія, звертати увагу на це, щоби в першій мірі могли їхати особи, що справді потребують заробітку. Виїзд за границю бідаків і безробітних лежить в інтересі самого населення і тому вони повинні находити піддержку та опіку і їх в першій мірі повинні брати під увагу рекрутаційні комісії.

ХРОНІКА.

Недуга делегата „Рідної Школи“. Делегат „Рідної Школи“ Лев Ясіпчук зі Львова, який виїхав до Зєдинених Держав Америки в цілі пропаганди за збірками на „Рідну Школу“ занедужав тяжко і мусів пожитися до шпиталю. Стан його здоров'я в останніх часах поправився.

З недолі емігрантів. Емігрант Іван Бігун в часі хвиливого помішання ума повибивав вікна в кількох склепах у форт Віліям. За це засуджено його на поселення у вязничній фармі. Тут одначе він в суперечці вбив сокирою другого вязня Івана Близнюка і суд засудив його на кару смерти через повішення. Присуд буде виконаний 17. травня ц. р.

Страшна статистика. Президент поліції в Нью-Йорку ствердив, що в Зєдинених Державах Америки щорічно паде з рук злочинців 12.000 людей, а 60.000 є ранених.

Посмертна згадка. Дня 24. лютого ц. р. померла в шпиталі св. Йосифа, у Вінніпегу 74-літня Марія Яцишин, родом зі Скали над Збручем.

ЗМІСТ: Пляви і безпляновість в еміграції. — Еміграція до Перу. — Еміграція до Аргентини. — Аргентина: З життя в Беріссо. — Українці в Чаго. — Еміграція до Франції. — Що кажуть емігранти у Франції. — Рекрутація до Німеччини. — Еміграція робітників до Німеччини. — Еміграція до Канади. — Канада: Положення без змін Міністр Форк і українські емігранти. — Посол Лучкович в оборні іміграції. — Український іміграційний орган. — Приспінення виплати пулевих рат. — Зєдинені Держави Америки: Іміграція в другій половині 1928 р. Повінь. — Осторога перед виїздом до Слявонії. — В справі сезонних виїздів. — Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2.50 мільрайси; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Під згуки воскресних дзвонів.

І знову вчасним ранком загомонять радісними згуками сільські дзвони, щоби подати ожидау вістку воскресної перемоги. Полинуть ці згуки зарінками оживаючих піль і левад, вдарять гармонію в захмарне шатро блакиту, пробуджуючи в серцях і душах мільонів радість весни, радість пробудження.

А коли на цвинтар під церкву зійдеться святочна громада, щоби друг другу сказати „Христос Воскрес“, щоби дарувати пестро розмальовану писанку, неодного в той мент полине гадка далеко, далеко, дальше чим згуки воскресних дзвонів, десь у невідомі краї, а серце стисне невимовний біль і жаль, а заплакані очі питаються: чому ми сьогодні не всі разом? Чому нас доля так розділила?

Так, не почувте ви воскресних дзвонів, не дійдуть до вас їх згуки, українські емігранти, розкинуті скрізь, як довга й широка земська куля, від

гордих пірамід аж по північні фіорди, від сибірських тайг аж по аргентинські степи.

Але дійде до вас напевно, мусить дійти, тихе материнське „Христос Воскрес“ з далекої рідної землі. Ваша мати — рідна земля вас не забуде в ту хвилину, вона завжди про вас думає.

Бо вона знає, що не роскоші вас загнали на далеку чужину, не надмір щастя, але що ви пішли в світ за очі шукати кращої долі. У відвічні праліси, у ніколи неорані степи понесли ви цивілізаційний ясний сніп, обернули ви не один пустар в плідючий загін і хоч клали покоси жертв на новому піонірському шляху, ви не відступили. Золога мрія виводила вас поза сволоки батьківського дому, вона вела вас під старий прадідівський кам'яний хрест на узгір'ю рідної нивки, щоби ще раз глянути на батьківське селі, щоби поцілувати востаннє рідний чорний загін. Ця мрія блукала над вами, коли вдивлялися в понуре страхітливе плесо широкого моря, ви вірили їй, голубили її, ішли за нею і линули у новий світ надій і сподівань.

Та скільки з вас скоро переконалося, що мрія обманлива. Скільки з вас зараз на порозі нового життя прокляло ту хвилину, коли кинули рідний край.

Така вже доля кожного скитальця, кожної мандрівної птахи, що вибирається у невідомі шляхи.

У нас Великдень...

А в вас?

Слухайте добре, позовіть ваших малих дітей, що вже зродилися на чужій землі і скажіть їм, нехай також слухають. Може далекий пошум моря, може буйнокрилий степовий вітер донесе до вас бодай один приглушений згук. Скажіть своїм дітям нехай добре слухають, бо це так заплавав, так згадав старий, пощерблений дзвін у вашій дряхлій сільській церкві. Нехай добре слухають і той згук заховають в глибині своїх молодих серць, бо тим робом відозвалася рідна земля і просить вас: **не забувайте її!** Не забувайте, що ви діти українського народу!

Цього не забувайте на далекій чужині...

М. МАРФІЄВИЧ.

Мати.

Не раз тебе згадаю, нене моя,
І з жалю безмірного плачу,
Хоч як тебе прагну побачити я,
Та знаю, що вже не побачу.
Ти стільки благала, просила мене:
„Не їдь на далеку чужину!“...
А я не послухав, покинув тебе —
Стару, в беспорядну годину...
Я чув, як твоя догоряла любов,
Як серце згасало навіки...
І чув, що чекала, і був би прийшов,
Як би не степи та не ріки...
Я рвався до тебе і бачив у сні
Твій образ журби і печали...
А з дому листа написали мені:
— Померла — і вже поховали.

Переселення родин з краю до заморських країв.

Серед наших селян від двох літ почався переселенний рух цілих родин до заморських країв в цілі поселення в тих краях. Рух цей викликали різні чинники. Раз зубожіння тих родин тут в краю і неможність вижити родині з рільної господарки, яку провадить, — друге агітація різних агентів корабельних товариств, в яких інтереси є виїзд родин за посередництвом корабельних товариств бо вони

зарабляють в цей спосіб, побираючи гроші за переїзд тих родин морем. Коли в інтереси суспільності є щоби могли виїхати найбільші родини, так звані дрібні рільники, що мають 2—3 моргів землі, а їх родини складаються найменше з 3 душ, то в дійсності виїжджають родини, які мають загосподарованих щонайменше 6—12 моргів землі, і які не потребують виїздити, бо можуть удержатися тут в краю. Виїзд на переселення маючих родин спричиняє, що кожного року зменшується число середніх господарств, бо ті котрі виїжджають не продають цілих господарств другому, лише малими кунниками.

В той спосіб зникають господарсько сильні одиниці, а повстають господарства дрібно рільничі, що під господарським оглядом є шкідливе. Рівночасно виїжджаючи вивозять більші квоти гроша і коли обчислимо кошта подорожі родини і гріш, які й вони вивозять в готівці, то кожна родина вивозить з краю около 1500 доларів зі собою. Коли візьмемо це під увагу, що річно виїздить около 2 тисячі родин на поселення до заморських країв, то вивозять вони річно з краю около три мільйони доларів. Виїжджають такі родини, які мають і по 4 тисячі доларів готівки і безусловно не потребують виїздити до заморських країв. Їх положення тут в краю добре і вони їдуть за намовою агентів або на підставі листів від знайомих, одержуваних з заморських країв, які представляють їм в рожевих красках добробут тих родин, які вже поселилися в заморських краях. Кожний з виїжджаючих думає, що, приїхавши на місце, застане для себе рай, однак в дійсності лише тяжкою працею приходиться переселенець до якого такого добробуту, бо ніде нема нічого даром.

Завданням суспільності є звернути увагу на це явище і старатися здержати цей еміграційний гін власників сильних господарств. Щоби одначе остерегти родини перед безпальною еміграцією і їздою в чужі заморські краї, подаємо можливості переселення в поодиноких краях, з якого видно, що найкориснішим є переселення до Канади.

Переселення родин іде тепер з краю до Канади, до Бразилії і Аргентини. Коли візьмемо під увагу Канаду, то родини, які виїжджають до Канади, можуть або закупити фарму за посередництвом залізничних компаній а то залізничної державної компанії і залізничної компанії „Кенедієн Песіфік“, або можуть одержати наділ землі так званий *homestead* за оплатою 10 доларів від канадійської держави.

Ціна фарми, то є господарської одиниці, яка складається із 160 акрів землі, або 112 моргів, або 90 десятин, коштує різно, залежно від того чи є вона положена чи коло залізниці, від якості землі, чи в місцевості є школа, чи є вбда та чи є добрі дороги і добрий доступ до фарми. Фарми такі є до набуття в трьох західних провінціях Канади: Манітобі, Саскачевані і Альберті. Коли родина хоче купити фарму і господарити так як господарити

ла в краю, то 1 акр землі, це є три четверті морга, або трохи більше як пів десятини, коштує при добрій якості землі, при віддаленні не більше як 5 англійських миль від залізниці около 20 доларів, так, що фарма, яка складається із 160 акрів, коштує 3200 доларів. Втім не є почислені будинки і господарське знаряддя, то є інвентар живий і мертвий та хатня обстановка, які коштують окремо. Дальше положені фарми є дешевші однак все треба числитися з тим, що за 1 акр землі треба заплатити найменше 10 доларів. Ціна купна за землю не є плачена відразу лише розкладана на ряд років до 30 літ. Так само і ціна за господарські будинки і інвентар мертвий. В той спосіб дається можливість родині закупити фарму. Родина, що їде до Канади, повинна мати 500 доларів по оплаченні коштів їзди на місце. Тих 500 доларів є потрібні на загосподаровання фарми, на закупню живого інвентаря, домашньої обстановки та зерна, бо сама ціна фарми є сплачувана через 30 літ. Зазначається рівночасно, що при купні фарми власники таких фарм умовляються з купуючими, щоби через перших 2—3 роки не вплачували купуючі жадних рат. Це є тому так зроблене, щоби дати можливість купуючому загосподарити фарму.

Крім набуття фарми через купню можуть ще родини одержати від канадійського уряду наділи землі, так звані *гомстеди*, це є 160 акрів землі покритої лісом за заплатою квоти 10 доларів. Це відбувається в той спосіб, що приїжджаюча родина зголошує у канадійської влади і заявляє бажання взяти наділ землі. Власти державні висилають голову родини в цілі оглянення наділу. Коли голова родини заявить готовість взяти оглянений наділ-гомстед, тоді оплачує він квоту 10 доларів і дістає тимчасове право власности, це є, він дістає право

власности, яке є тимчасове а залежне є від виконання певних умовин. Одержуючий наділ є обов'язаний протягом 3 літ вичистити 30 акрів землі і обернути їх під управу як рілю, виставити мешкальний будинок, закупити кілька штук худоби і обвести наділ огорожею. По виконанню цих умовин, по 3 літах числячи від одержання наділу, одержує голова родини право власности на цей наділ. Також родини, які одержують наділ, повинні мати зі собою 500 доларів, бо ті гроші є потрібні на купню живого інвентаря на поставлення хати, та на перші кроки на новім господарстві. Для наших людей найкориснішим є брати гомстеди, бо як дотеперішня практика виказала, найбагатшими між нашими фермерами в Канаді є ті, котрі взяли такі наділи від канадійського уряду. В Канаді є ще місця на 3 мільони родин, які поселилися би на фармах.

Другим краєм, куди емігрують наші родини в цілі поселення, це є Аргентина. Коли в Канаді можна дістати землю на сплату на 30 літ, то в Аргентині землю куплену у приватних власників треба сплатити протягом кількох літ. Ціна землі куплена у приватних власників є далеко вища як в Канаді. Також живий і мертвий інвентар не можна одержати на сплату лише треба заплатити його готівкою, так що наша родина, що переселюється до Аргентини, щоби купити землю у приватного власника, мусить мати 2 тисячі доларів, оскільки хоче удержатися при купленім господарстві. Земля в Аргентині є різна що до якості і клімат є ріжний, від найгорячішого до найзимнішого. З цієї причини, що нашим людям нема кому порадити в Аргентині відносно купна землі так як в Канаді, де є свої організації, то родини виїжджаючі до Аргентини мусять бути дуже обережні. Можуть їхати лише ті,

М. СИНЬООВЕРГОЛЕЦЬ.

ДО БРАТА.

Найбільшою радістю в цілім життю Степана була та хвиля, коли іміграційна комісія в Ст. Джанс перепустила його щасливо через коритар і запровадила до потягу.

— Це вже не сон, а дійсність, — промовив радісно Степан до своїх товаришів подорожі. — Ще кілька днів і буду вдома. Таки так, як вдома, а може ще й краще, може веселіше...

Товариші Степана завидували йому. Вони почували себе в чужині, далеко від рідні. Степан-же їхав до рідного брата, якого двацять років не бачив і дуже мало пригадував. Добрий брат. Дбав про рідню в старім краю, посилав гроші мамі, сестрам і братам. А Степана таки вирішив взяти до себе. І ось Степан їхав. В плетеній валізці троха білизни, маленька подушка, яку мама виробила своїми власними старенькими руками та передала Степаном своємулюбому синові Іванові. Також маленьке бохонятко разового хліба, який старенька мама

сама своїми руками спекла для Івася. Дальше — кілька фотографій з рідні, що протягом двацяти років досить широко розрослася та побільшилась.

Все це Степан шанував та зберігав для Івана.

— Як дістанеш роботу там де твій брат робить, то напишеш до нас і ми також туди приїдемо, — наминали товариші Степана.

— Побачу. Як буде все добре, то певно й за вас не забуду, — відповів Степан, а його молоденькі очі аж мінілися з радості.

Товариші позаписували в своїх книжечках адреси Степанового брата та ще по кілька разів напінмули Степана, щоби їм відписував на їхні листи та старався для них за роботу.

— Щоби лише швидче доїхати. А мені чогось так вкучилося і здається, що я вже потягом довше їду, як шіфою...

— То так з нетерпелю побачити чим скорше брата.

— Мені здається, що я його пізнав би поміж мільоном людей. Так, як ось зараз ніби дивлюся на нього...

котрі на місці мають знайомих, які вже поселилися і знають якість землі і клімату.

Можуть ще купувати родини в Аргентині і державну землю, яка однак є положена далеко від залізничних шляхів і тяжко доступна, бо нема добрих доріг. Цю землю можна купувати на рати, є вона покрита лісом, її треба щойно вирабляти і коли 160 акрів землі можна купити в Канаді за 10 доларів і стати власником по 3 роках, то за таку саму кількість землі треба заплатити в Аргентині около тисячі доларів, сплачуючи ратами. Рільні продукти, випродуковані фермерами в Канаді, можуть бути збуті зараз і по цінах далеко вищих як в Аргентині а то з цієї причини, що канадійські фермери мають свої союзи і сильні спілки, які закупають кожного часу рільні продукти від своїх членів. Того в Аргентині нема і кожний мусить старатися продавати сам. З цієї причини також ціни продуктів рільних в Канаді є більші як в Аргентині, бо Аргентина це край чисто рільничий, де фабрик нема майже жадних, а в Канаді є вже досить фабрик, які самі залотребовують рільні продукти.

Третім краєм куди іде переселенчий рух, це Бразилія. З Бразилії можуть родини одержати наділи землі від бразилійської держави. Ціна купна цих земель розложена ратами на довгі літа і є така майже як в Аргентині. Наділи ті є порослі лісом, який мусять власники випалювати. Випаливши землю, засаджують її зерном і уживають через три роки а потому обертають її на пасовисько і слідуєчого року мусять знову спалювати ліс, який відростає. З причини гарячого підсоння, ліс цей відростає все і власник землі уряджує своє господарство в цей спосіб, що третина землі є віддана під управу, третина є пасовиськом а третина є лісом. Купуючий таку землю мусить бути приготованим, що

ліс все буде відростати і все треба буде його спалювати. Крім цих земель є ще землі, які можуть родини, що переселяються до Бразилії купувати під управу кави. Землі ці є положені в гарячій кліматі і не треба їх випалювати, однак купуючий їх мусить садити кавові корчі і через три роки жлати на перший збір. Для того родина, яка хотіла би переселитися на кавові землі, потребує мати около тисячі доларів готівки, щоби дійти до якого такого господарства кавового і при шім удержатися.

З вище наведеного виходить, що найкорисніше є поселення наших людей в Канаді раз тому, що клімат є такий самий як у нас а друге тому, що в Канаді відносно інших країв з найменшою готівкою можна дійти до власности фарм.

Еміграція до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові повідомляє, що в травні (маю) ц. р. відбудеться рекрутація рільних робітників і жінок до Франції в воевідствах: львівським, станіславівським і тернопільським через уряди Посередництва Праці в таких місцевостях:

Воевідство львівське:

Самбір: 7. травня ц. р.

Лісько: 8. травня ц. р.

Камінка струм.: 24. травня ц. р.

Львів: 25. травня ц. р.

Реєстрація в Уряді Посередництва Праці в Перемишлі і Тарнобжегу буде подана в слідуєчій числі.

Воевідство станіславівське:

Станіславів: 10. травня ц. р. —

За пару днів потяг перебіг через скалисті гори Онтеріо і смерком прибув до Вінніпегу. В пару годин пізніше Степан попрощався з своїми товаришами й виїхав в Алберту. По дорозі йому дуже скучилося. Не було знайомих. Не було до кого заговорити, поспитати дещо про величаві та пусті обшари землі.

А на думці все Іван.

— Чи пізнає він мене? — ставив собі питання Степан.

Два і пів дня їзди з Вінніпегу в далеку Алберту не зморили молодого хлопця. Він виглядав, як добре виспаний, не трудний. На молодім обличчю радість, що вже добився „додому“, що ось-ось здійсниться його мрії побачити старшого і мало знаного брата та передати йому щирі поздоровлення від старенької мами, яка вже дуже багато проляля зліз та переболіла за ним.

Потяг спинився і Степан виліз з своїми „дорогоцінностями“ на маленьку стацію.

Була друга година пополудні. День був гар-

ний. По стації переходили люде і Степан все заглядав за Іваном, але якось не пізнавав нікого з переходячих, щоби виглядав на брата. Він рішив питати. І якось натрапив на українського робітника.

— Чи це містечко Д.? — спитав Степан.

— Так.

— А чи ви часом не знаєте Івана Маркуру?

— Знаю. Ми оба разом працюємо в одній майні. А ви може його брат?

— Так! — скрикнув радісно Степан.

— Я вас заведу до него.

— Будьте так добрі, — благав Степан.

Знайомий Івана завів Степана до Іванового помешкання. По дорозі розповів Степанові про все, як Іван мається, що він чесний і свідомий чоловік, дуже гарно провадить родинне життя, любить дітей та примірно виховує їх. Розповів знайомий Степанові, як Іван все згадував про рідню в старім краю, як він всіх любить і найбільшим його бажанням було все побачити когось із братів, або сестер, бо мама вже була старшого віку і її неможливо побачити в Канаді.

для громад повітів: Богородчани, Станиславів, Калуш, Товмач і Надвірна.

Коломия: 11. травня ц. р. —

для громад повітів: Коломия, Городенка, Снятин, Косів і Печеніжин.

У всіх інших повітах станиславівського воевідства, котрі не зістали тепер обняті реєстрацією, відбудеться в слідуючій транспорті, якого дата буде подана в слідуючій числі часопису.

Воевідство тернопільське:

Золочів: 21. травня ц. р.

Тернопіль: 22. травня ц. р.

Зазначуємо, що до транспортів муштин, які їдуть до копалень, будуть прийняті тільки ті, що є стану вільного. Жінки є приймає до 30 року життя. До робіт в полі буде прийняте дуже мале число дівчат і лише ті, котрі мають скінчених 21 літ життя. Всі, які зістануть прийняті і зареєстровані на роботи до Франції через Уряди Посередництва Праці в поодиноких місцевостях, відідуть транспортами негайно до Мисловиць, а звідтам до Франції. Дятого кожний повинен явитися до реєстрації вже готовий до дороги. На дорогу кожний повинен мати приготувані гроші на кошта подорожі від 15—30 зол., залежно від стації, з котрої виїздить.

Не буде української еміграції до Перу.

В останньому числі „У. Е.“ подали ми, що несовісні агенти розвинули на Волині і Поліссі шалену агітацію за еміграцією до Перу і Бразилії. Одночасно з нами про цю агітацію пише також „Виходзьца“ і взиває всіх до боротьби зі шкідливою

роботою різних еміграційних наганячів, від яких роятся наші села. „Виходзьца“ має відомости, що ні з Волині, ні з Полісся не буде рекрутації до Перу. В Еміграційному Уряді обмірковують щойно услівя виїзду з Польщі перших польських родин до Перу, яких в першому році не буде більше як 50 і то правдоподібно з одного або частини західного воевідства.

Взагалі як плянована еміграція до Перу, так і до Бразилії має бути призначена для польських родин і є тільки експериментом, який на випадок невдачі польський уряд мусить ліквідувати і вивезені родини перевезти в догідніші околиці, або й з поворотом привезти до краю, як це заповів в своїй бюджетовій промові б. міністр д-р Юркевич.

Тому Товариство Опіки над Українськими Емігрантами ще раз перестерігає українських селян перед несовісними агентами, що заохочують їх до еміграції до Перу і Бразилії.

Польська еміграція до Бразилії.

В „Бюлетені Еміграційного Уряду“ з дня 15. квітня ц. р. поміщений комунікат Міністерства Праці і Суспільної Опіки в справі польської кольонізації в провінції Еспіріто Санто в Бразилії. В комунікаті подається до відома, що Польське Кольонізаційне Товариство в Варшаві одержало концесію на заангажування 1.800 польських кольоністів до провінції Еспіріто Санто в Бразилії. Ці польські родини мають бути поселені в цій провінції протягом 8 літ. Еміграційний Уряд має усталити річну квоту виїзджаючих польських родин і означити округи, в котрих має відбуватися ангажування цих родин.

Степан радів та гордився такою гарною вісткою про свого брата. В хаті Івана братова і діти привітали Степана, як найріднішого. Нагодували, перебрали в Іванове вбрання і Степан в дійсности почув себе, як дома між найблищими, найріднішими.

Перед п'ятою годиною Степан пішов в напрямі майни зустрічати Івана, як він буде повертати з роботи. Чогось не міг видержати аж доки Іван не прийде додому, а кортіло вийти на зустріч.

Став подальше і глядів. Багато робітників виходили і чогось повертали назад, збивалися в гурти, розмовляли та розкладали руками. Івана не було між ними. Степан нетерпеливо підійшов до гурту. Робітники говорили, але Степан нічого не міг розібрати. Нарешті витягнули з майни тіла трьох робітників.

— Що це таке? — спитав Степан одного робітника з гурту.

— Трьох забило на смерть.

Степан жажнувся.

— А чи знаєте ви Івана Маркуру?

— А он й він...

Степан прорвався через гурт людей, впав на труп брата, обіймив його своїми руками і тяжко заривав.

Його почали відривати, але він так сильно зловився трупа брата, що здається не було такої сили, яка-б могла його відірвати.

Степанові привиділася мама ще в молодім віці, Іван і решта дітей, що десь вони всі маленькі сиділи по постелі, по печі, а мама, щоби їх держати в спокою, розказувала їм всім цікаву байочку.

Степана попросили відійти від трупа. Він ридючи, відступив погоджуючись з фактом, що брат вже не повернеться.

Степан в душі прокляв всіх тих, що відповідальні за смерть його брата та батька троїх малих діточок.

Тіло Івана забрано до трупарні, а Степан з братовою та своїми братанками спільно ділилися своїми смутками та надто тяжкою втратою...

Зменшення іміграції до Аргентини.

В іміграції до Аргентини слідно значне вменшення. В червні 1928 р. більше виїхало з Аргентини осіб, чим туди приїхало, а в місяці серпні число приїхавших рівнялося числу цих, що виїхали з Аргентини. Цей упадок іміграції є наслідком еміграційної заборони італійського уряду і безробіття на аргентинському ринку праці. За десять місяців від січня до жовтня 1928 р. приїхало загалом 92.000 імігрантів, це є о 29.000 менше, як в 1927 р. В тому припадало на еміграцію з Іспанії 27.4 проц., з Італії 23.8 проц., з Польщі 17.3 проц., з Німеччини 3.6 проц. і 20.1 проц. зі всіх інших країв.

Зміна міністра праці і суспільної опіки.

При останній зміні кабінету в Польщі уступив міністр праці і суспільної опіки д-р С. Юркевич, а на його місце іменованій полк. Пристор.

До ресорту цього міністерства належать в Польщі всі еміграційні справи, якими живо інтенсивувався уступивший міністр Юркевич. Найважливішим його ділом в цій ділянці суспільного життя еміграційний закон і розпорядки про виконання цього закону. Основною засадою цього закону є уняття всіх еміграційних справ в руки державних органів, а передовсім Еміграційного Уряду і його органів. В межах державного еміграційного монополію полишено вільне поле для приватної ініціативи суспільних організацій головно під оглядом інформаційної служби і помочі емігрантам, а також в ділянці позаєвропейської еміграції і кольонізації, а це як суспільний противажник роботи своїх і чужих еміграційних і кольонізаційних агентів.

На цьому полі ставився прихильно д-р Юркевич до діяльності нашого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Також будова Еміграційного Дому у Львові завдячується в великій мірі д-рові Юркевичеві. Маємо надію, що прихильне відношення д-ра Юркевича до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в його початковім розвою, буде продовжати також новий міністр праці і суспільної опіки, а це тим більше, що справа української еміграції з Польщі є щойно в початках організації і має велике значіння для господарського і суспільного життя краю.

ЗЕДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

В СПРАВІ ВИЇЗДУ ДІТЕЙ І ЖІНОК В КВОТІ.

Американський консулят одержав таке значне число подань жінок і дітей до 21 літ американських

не-громадян, що тепер видає реєстраційні карти на 1930—1931 рік. Щоби одержати таку карту мусить чоловік згл. родичі постаратися у американських властей о потвердження свого легального візду до Америки.

КАНАДА.

НЕМА ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА РІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

Решта робітників рільних без афідавітів виїхала до Канади в місяці квітні. До жнив досі не зголосили канадійські залізниці ніякого запотребування з Польщі на рільних робітників. Є ще вільні місця тільки для рільничих родин, які по заплаченню подорожі мали би 500 долярів на кавцію для поселення на фармах. Дуже малі є вигляди, щоби Канада зголосила запотребування на нових робітників в середущій Європі на роботи коло жнив цього року, з цієї причини, що Англія і Канада стараються примістити в Канаді передовсім безробітних з Англії.

ПОТРЕБА ДОКАЗІВ ПОСВОЯЧЕННЯ.

Канадійський іміграційний офіцер в Гданську вимагає від емігрантів, які їдуть на перміти або афідавіти до своїх свояків в Канаді, щоби вони виказалися документами, що дійсно їх лучить такий степень посвоячення, як зазначено в перміті або афідавіті. Це відноситься передовсім до двоєрідних братів і сестер, а також до самітних осіб, які їдуть до вінчаних свояків в Канаді. Наколи не предложиться канадійському офіцирові такого доказу, то він задержує емігранта аж до хвилини предложення йому відповідного документу, або й цілком відмовляє видачі канадійської візи.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами радить всім емігрантам, які їдуть до своїх свояків в Канаді, щоби вони вибрали з громадського або парохіяльного уряду посвідку з печаткою, що вони е стоять дійсно із кривняком в Канаді в такому посвояченню, як подано в перміті або афідавіті.

В СПРАВІ РЕЕМИГРАНТІВ.

Канадійські іміграційні власти видали розпорядок, що всі особи, які повертають до Канади, де передтим жили, мають перед виїздом особисто явитися у канад. інспекторів (консулів) у європейських пристанях до провірення, чи мають вони вертати до Канади як не-емігранти, чи мається їх уважати за емігрантів.

Після канадійського іміграційного закону має право повернути як до свого дому до Канади кожний канадійський громадянин, який є в посіданні британського дипломатичного або консулярного свідоцтва, але це не відноситься до не-громадян канадійських.

Однак канадський уряд дозволяє ввічливо на поворот до Канади як не-емігрантам також чужинцям і іншим особам, які легально колись приїхали до Канади і опісля полишили Канаду на певний законом означений час і бажають знову повернутися до Канади як до свого дому.

До таких не-емігрантів до Канади не пристосовується цих приписів, яким підлягають імігранти, а передовсім не піддається їх лікарським оглядам. Канадські інспектори в європейських портах дадуть повертаючим до Канади інформації, чи мається їх уважати за не-імігрантів, чи імігрантів, але остаточно рішення про цей стан канадські портові власті при висіданні в канадській пристані.

До цього нового розпорядку канадських властей замічаємо, що реемігранти можуть вертати до Канади протягом одного року від дня виїзду з канадського порту.

Щоби не тратити грошей на дорогу до місця перебування інспекторів, заінтересовані повинні наперед запитати відносно цих справ Товариство Опіки над Емігрантами у Львові, а Товариство полагодиць цю справу листовно з канадським інспектором.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ЧИТАННЯ.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові одержало від нашого братнього товариства в Канаді комунікат канадського уряду такого змісту:

Директор канадської іміграції і колонізації в Лондоні видав розпорядок, що звільнені є від знання читати такі категорії емігрантів:

1) Дійсні рільники, які виїжджають до Канади, щоби поселитися там на фармах і мають достаточні середники на розпочаття господарки.

2) Дійсні рільні робітники, які їдуть до Канади, щоби там працювати на фармах і мають достаточні вигляди, що знайдуть там заняття;

3) Служниці, які їдуть до Канади до служби і мають достаточні запевнення, що там будуть мати певну працю.

Звільнення від уміня читати відноситься до рільничих родин, рільних робітників і служниць, все одно, чи виїжджають вони до Канади до своїхів або приятелів на перміти і афідавіти, чи їдуть в квоті без афідавіту.

Канадські інспектори, які видають емігрантам канадські візи в європейських портах (Гданську, Антверпії, Ліверпулю і т. д.) не мають права відмовити видачі візи емігрантам повищих категорій з тої тільки причини, що вони не уміють читати. Також селекційні офіцери канадських залізниць, які видають емігрантам тимчасові сертифікати на візи, не будуть на будуче відмовляти видачі цих сертифікатів з цієї причини, що якийсь емігрант повищих категорій не уміє читати. Цей розпорядок канадських властей мусять узгляднити також Державні Уряди Посередництва Праці при реєстрації емігрантів до Канади.

В практичному життю цей новий розпорядок означає, що рільничі родини, рільні робітники і служниці не потребують уміти читати і при візді до Канади мають такі самі права, як ті, що уміють читати. Досі було таке, що для емігрантів або служниць, які не уміли читати, треба було старатися у канадських іміграційних властей о спеціальний дозвіл-перміт. Це получене було зі страстою часу, невигодами і видатками і дуже часто старання о такий перміт були безуспішні, а знеохочені емігранти замість до Канади, виїжджали до Бразилії або Аргентини.

Новий розпорядок про звільнення від уміня читати відноситься тільки до вище виміненних категорій емігрантів. Всіх інших емігрантів обов'язують під цим оглядом далі існуючі канадські закони.

На разі обов'язують в Польщі ще старі приписи, бо Еміграційний Уряд не затвердив ще нових приписів.

НОВИЙ ГР.КАТ. ЕПИСКОП.

Епископом для греко-католиків українців в Канаді іменованій о. Володимир Ладика, родом з Дрогобича. Новоіменованій єпископ скінчив в 1912 р. теологію в Монреалю в Канаді. Висвячений був в Філядельфії через єп. Ортинського. Опісля повернув до Канади і жив з початку в Вінніпегу, опісля в Едмонтоні і Мандер в Альберті. Невий єпископ числить 42 роки і знає добре канадські відносини, бо мешкає постійно в Канаді від 1911 року. О. Ладика іменовано єпископом на місце єп. Будки, якого минувшого року покликано до Риму, де він й досі пробуває.

БРАЗИЛІЯ.

НЕВДАЧА ЕМІГРАЦІЇ НА ПЛЯНТАЦІЇ КАВИ.

В місяці лютім 1927 р. заключив бувший директор Еміграційного Уряду п. Гавронський договір з провінціоальним урядом Сао Павльо, на підставі якого мало виїхати з Польщі протягом двох літ кілька тисяч родин на плянтації кави в Сао Павльо. Ця еміграція цілком не вдалася, бо на підставі цього договору виїхали з Польщі в 1927 р. всего дві або три родини, а в 1928 р. лише одна родина. Про це доносить „Виходзьца“ і домагається від уряду, аби вимовити цей договір, якого досі не додержав ні польський ні саопавлійський уряд.

Наше Товариство Опіки над Українськими Емігрантами ще в першій половині 1927 року заложило у властей протест проти цього договору, бо уважало, що клімат в Сао Павльо, ні відносини на плянтаціях кави не надаються для наших емігрантів.

ХОРИМ НА ТРАХОМУ НЕ МОЖНА ІХАТИ ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразилійські портові власті завернули багато емігрантів хорих на трахому або єгипетське запа-

лення очей з поворотом до краю, в якого приїхали. Сталося це зарівно в порті Сантос, як і Ріо де Жанейро.

Емігранти ці приїхали переважно зі Сирії, Італії, Португалії і Єспанії. Нема в бразилійському законодавстві застереження щодо цієї хвороби і деякі емігранти одержали дозволення на вступ мимо трахоми, оскільки виказалися середниками, що стало будувати лічитися у бразилійського лікаря. Бразилія має багато осіб хорих на трахому, голов-но в провінції Сао Павльо, і тому борониться перед новими зараженими трахомою емігрантами.

Остерігається перед виїздом до Бразилії хорих на трахому, бо їх туди не впускають і вони наразаються непотрібно на значні кошти і невігоди.

ВИІЗД ДО БРАЗИЛІЇ.

Емігранти, які їдуть до Бразилії, повинні купувати корабельні карти тільки до Ріо де Жанейро, бо тільки з цього порту можуть вони їхати безплатно на кошт бразилійського уряду до цієї місцевості, яку вони вкажуть. З інших бразилійських портів не дають безплатних білетів на бразилійських залізницях і емігранти самі мусять купувати залізничні білети, які є дорогі. Коло Ріо де Жанейро на острові Цвітів знаходиться великий іміграційний державний готель, в якому емігранти через кілька днів одержують безплатно харчі і приміщення, а опісля безплатно перевозяться їх до вибраного через емігранта місця.

З діяльності П. Т. Е.

На днях відбулися річні загальні збори Польського Товариства Еміграційного у Львові для зложення звіту з дотеперішньої діяльності та вибору нової управи.

Звіт зложив секретар товариства проф. Вуйцік. Промовляв теж управитель Експозитури Еміграційного Уряду д-р В. Вишинський, котрий підніс між іншим справу улагодження Еміграційного Дому у Львові.

По дискусії вибрано нову управу товариства. Головою вибраний ред. Лясковницький.

ХРОНІКА.

З нагоди Свят складає Редакція „Українського Емігранта“ всім передплатникам, читачам і прихильникам, найщиріші побажання.

БЕЗРОБИТТЯ В ПОЛЬЩІ. Від 16 до 23 марта 1929 р. зареєстровано в Державних Урядах посередництва праці 181.522 безробітних. Загальне число осіб, які користали з підмоги державного фонду для безробітних, виносило 119.715, в чому законно управнених до побирання підмог було 110.214 осіб, до доривочних підмог 8.984 фізичних і 517 умових робітників. Запосередничено до праці 5.517 осіб.

ГЛЯДАННЯ ЛІКАРІВ ДО КОНґА. Бельгійське міністерство кольоній звернулося до міністерства закордонних справ у Варшаві в повідомленням, що лікарі з Польщі могли би найти відповідне заняття в Конґо. Кандидати мусять внести відповідні подання до міністерства кольоній в Брісселі. Кожний кандидат мусять знати безумовно французьку мову.

ПОПИТ ЗА ДОЛЯРАМИ. В останніх днях збільшився в Польщі попит за доляровими банкнотами. В тій ціли Польський Банк рішив побільшити власну резерву долярів в готівці, щоби заспокоїти кожне зголошене запотребування.

ПОЛЬСЬКО-БРІТІЙСЬКЕ КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО. Під цією назвою утворено нове перевозове товариство з осідком в Гдині. Це товариство одержало на 1929 рік концесію на перевіз емігрантів з Польщі до портів Англії, Франції, Бельгії і Голандії. Нове товариство має застережений привілей першенства при перевозі емігрантів, які зробили перевозову умову з корабельними товариствами, що не мають власних кораблів відходячих з польських пристаней. Перевіз емігрантів буде відбуватися чотирма кораблями нового товариства. Назва цих кораблів є: „Премієр“, „Варшава“, „Лодзь“ і „Рева“.

ПРОГУЛЬКИ З АМЕРИКИ НА ПОЗНАНСЬКУ ВИСТАВУ. Від кінця місяця квітня до липня 1929 р. має приїхати з Америки 21 прогульок на торгові виставу в Познані. Деякі кораблі, які везуть польські прогульки, мають відвести їх без пересідки аж до порту Гдині.

ЧУМА В УРУГВАЮ. В Монтевідео занотовано 13 випадків чорної чуми. Населення втікає.

ЗМІСТ: Під згуки воскресних дзвонів. — М. Марфієвич: Мати. — Переселення родин з краю до заморських країв. — До брата (фелетон). — Не буде укр. еміграції до Перу. — Польська еміграція до Бразилії. — Зменшення іміграції до Аргентини. — Зміна міністра праці і суспільної опіки. — Зєдвинені держави: В справі виїзду дітей і жінок. — Канада: Нема запотребування на рільних робітників. Потреба доказів посвоєчення. В справі реемігрантів. Звільнення від читання. Новий гр.-кат. єпископ. — Бразилія: Невдача еміграції на плянтації кави. Хорим на трахому не можна їхати до Бразилії. Приїзд до Бразилії. З діяльності П. Т. Е. — Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2-50 мільрайси; в Аргентині — 3-50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Непожадані.

„Непожадані“, це слово, яке переслідує українську еміграцію до Канади. Під словом „непожаданих“ розуміє канадський уряд тих емігрантів, що походять із середушої Європи, а яких він бажав би мати як найменше у себе. Причина того зовсім не та, що ті народи зі середушої Європи гірші від других. Ні. Тут грає ролю момент політичної натури, а саме, побоювання, що англосаська раса змаліє в Канаді.

В останніх часах справа допущення до Канади „непожаданих“ стала дуже актуальною. Забирають в ній голос не лише державні чинники, але також визначні духовні, як наприклад, єпископ Лойд, домагаючися припинення іміграції зі середушої Європи. В пресі Канади теж багато голосів подибуємо на цю тему.

Ось що читаємо в українському місячнику „Новий Край“, присвяченому справам іміграції який виходить в Едмонтоні, на тему „непожаданих“.

„Оттакі „приємні“ вислови приходиться нам часто читати в англійських часописах не лише політичних, а навіть релігійних, писані не лише політичними партизанами, а навіть найбільшими достойниками церкви єпископами. Вислови ці відносяться в більшій мірі до нас українців, які стали сіллю в очах тим, які звать себе свободолюбими, а навіть християнами, однак ніколи не відмовляються панувати над другими, а навпаки мають жажду пановання.

Коли перед 30-ти роками почалася масова наша запрошена іміграція, яка осілася на найпустіших землях Манітоби, повнесушала її болота, повирубувала сотки тисяч акрів просторих і непроходимих лісів і перетворила їх в пшеничне море, поссувала масу гір і скель, бо наш працювитель, завзятий і витревалый робітник мав бажання піднести себе матеріально не перебирав, а брав, що попало під руки. Ми канадійські українці маємо право бути горді з нашої мозольної праці, бо за нами широке та довге море золотих ланів пшениці, за нами гадюкою вються залізні дороги від

Атлантийського до Спокійного Океану непроходимими горами, лісами та дебрами, зрошені нашим потом кровю, а навіть кістками... Ми маємо право сказати, що все те перейшло по наших тяжких і витревалих трудах, по наших кістках.

Тоді тишилися нами і політики і духовники, що мають таке працювате і витревале ество... Тишилися — аж як побачили, що в нас поза тую завзятість, витревалість в праці, щоб забезпечити себе матеріально, є ще й душа, яка бажає свого і не дозволила собі на провід навіть єпископові Лойдові, хоч можливо було велике в нього бажання нас вести, ми попали в неласку... Ми почали будувати свої власні церкви, читальні, почали посылати своїх дітей до вищих шкіл, з яких повиходило сотки учителів, а там адвокатів, лікарів, агрономів, священників... Ми почали братися хоч до дрібненької торгівлі, до шкільних, муніципальних, провінціональних, а навіть домініяльних виборів, бо ми горожане Канади, коли не кращі, то ніяк не гірші від єпископа Лойда, маємо це за наш святий обов'язок.

Ми не могли зробити всього на раз, а перше всього було в нас: кусок хліба, а коли цим ми забезпечені то після того беремось до других справ, які припадають на добрих горожан Канади.

Те все отже почало наших добрих сусідів, а тимбільше їх лідерів бентежити, бо вони вже знають нашу фізичну силу, завзятість і витревалість і вже почали те саме проявляти на наші другі галузи життя, в школі, просвіті таї вже сягаємо і за політику. Отже, коли наших любих сусідів чи не найгірше вже Єпископа Лойда, що стратив надію на наше провідництво і підносять непотрібні крики, стараючись нас очернити, чим скріпляють наші сили до більшого завзяття і витревалости.

Ми, як чесні і працюючі горожане Канади будемо далі працювати для добра нашої прибраної вітчизни і спокійно чекати коли вже наші добрі сусіди в роді Єпископа Лойда поскидають полуду з очий, а будуть дивитися на світ ясними очима, й тоді певно не буде кому нас ображати. Під таким напруженням нервів Єпископ Лойд довго не видержить“.

Над рікою Саскачеван.

Рівно 330 англійських миль на північ від границі Зєдинених Дєржав Америки лежить над рікою Саскачеваном місто Едмонтон. Під сучасну пору числить воно около 80 тисяч мешканців і є останнім великим містом північно-західних канадійських земель. П'ятьдесять літ тому назад була це мала неприступна оселя, а сьогодні є Едмонтон великим вузловим центром, з якого виходить 10 залізничних шляхів у всіх напрямках.

В останньому десятилітті минулого віку при будові перших залізничних шляхів до Едмонтону заняті були тисячі українських робітників

з Галичини і Буковини. Вони осіли опісля на фєрмах здовж тих залізничних шляхів на південь від ріки Саскачеван і її полудневими притоками. Найгустіше осіли вони вздовж залізничного шляху Норт Батляфорд-Едмонтон попри місточка: Верміліон, Манвіл, Іннісфрі, Вєгревіл, Мандер, Гіліярд, Чіпман і Едмонтон. В цих місцевостях розвинулися найгарніше українські кольонії, а про їх значіння найліпше свідчить це, що з цього району вибрано одинокого українського посла до канадійського парламенту в Оттаві.

Від цього головного шляху посувалися українські кольонії на північ по ріку Саскачеван і ще далі на північ від неї аж по залізничу дорогу Едмонтон — Сан Павль. Вже після війни побудувала Кенедієн Пєсіфік Райлвей нову залізничу відногу з Едмонтону на схід майже попри саму ріку Саскачеван через землі скольонізовані переважно через українських фєрмерів.

В едмонтонському тижневику „Західні Вісти“ ось що пишеться про цю полосу землі:

Околиці Шандро, Боян, Гери Гилл, Сода Лєйк, Спринг Крік, Іспас, Вилінгдон, Ту Гилз, Плен Кейк, Витфорд, Санленд, Кавин, Єндру, Завале, Сучава, Стар, Лішор, Скарро положені на полудне від ріки Саскачеван в Альберті. Всі ці околиці є замешкані переважно українцями і в части ромунами, які осіли там в початках нашої імїграції.

Хто переїздить ці околиці, не може начудуватися гарним положенням та плодючою землею, а одночасно кожному насувається думка: от коби тут чоловік посідав хоч одну-дві четвертини секції землі.

З побудуванням залізної дороги (С. П. Р.) через цей пояс землі минулого року, на кожній стації побудовано по 5 і 6 елеваторів і всі вони були майже заповнені збіжжями підчас молочення.

Так, це одна з наших найкращих і найбагатших околиць в Канаді.

Але в початках заселення ці землі були багатші лише в ліси та корчі і аж по десятках років тяжкої праці, сполученої з недостатками та невгодами, наш завзятий хлібороб доказав світові, чоґо він доконав своєю витревалістю і своїм давно випробованим громадянським життям.

„Західні Вісти“ подають, що дня 11. квітня ц. р. основано українське кооперативне товариство для збуту збіжжя, худоби, яець, молока. Осідок нової кооперативи в Вилінгтон, на простєрі від Ту Гилз до Стар.

Над рікою Саскачеван, яку сміло можна назвати нашим канадійським Дністром, є ще багато вільної землі для нових фєрмерів. Незважаючи одначе на це, розпочався захват нових земель над рікою Піс Ривєр на північний захід від Едмонтону. Відносини на Піс Ривєр є майже такі самі, які були 40 літ тому назад над рікою Саскачеван.

Великий еміграційний плян у Англії.

При кінці травня ц. р. відбудуться вибори до англійського парламенту. В виборчих кличах всіх великих англійських партій присвячується багато місця справі безробіття, яке є характеристичним явищем господарського життя нинішньої Англії. Пересічно річно в повоєнних часах є в Англії півтора мільона безробітних, які в більшій частині користаються з державних допомог. Зрозумілою річю є, що справою безробіття живо інтересується передовсім англійська партія праці. Її провідник Мекдонелд виголосив при кінці місяця квітня свою головну програмову мову, в якій заявив, що на випадок перемоги при виборах робітничої партії, робітничий уряд утворить державний господарський комітет як централю, якої завданням буде усунення безробіття в Англії. Завданням цього господарського генерального штабу буде розроблення плянів будови мостів, залізниць, укріплення морських берегів, будинків а передовсім справа виселення з Англії великих мас народу до англійських колоній і доміній.

При виборах до англійського парламенту неконче мусить побідити робітнича партія. Перемога на далі може лишитися в руках консервативів. Однак незалежно від цього, хто візьме в руки державний апарат, справа безробіття і еміграції мусить бути вирішена в напрямі програми робітничої партії. Іншого виходу нема. Повоєнний досвід виказав, що розвій господарського життя Англії мусить іти в цьому напрямі, а то як відміна історичних мандрівок народів і опісля як переселення великих мас народів за часів передвоєнної свободної еміграції. В Англії зараз після війни робітнича партія поставила в своїй програмі справу переселення. І хоч англійський робітничий уряд не довго удержався при власті, то його еміграційну програму перевів досі в життя консервативний уряд на основі державного закону про переселення.

Якийби це не був англійський уряд після маєвих виборів, мусить він приступити до поширення переселенного закону з 1922 р. і збільшити публичні фонди на плянове виселення з Англії в найближчих роках кількох мільонів емігрантів. Подібно як уряд Союзу Соціалістичних Радянських Республік, є також англійський уряд в корисному положенню, що має до диспозиції полоси земської кулі для приміщення надвижки населення з матерного краю.

Для народів середньої Європи, а в цьому й українців в Польщі, Румунії, і Чехословаччині, означає великий англійський еміграційний плян з кінечности обмеження еміграції до англійських колоній і доміній, а передовсім до Канади. Обмеження і утруднення еміграції до Канади для народів середньо-європейської Європи слідно було за цілий час повоєнної еміграції. Ці обмеження і утруднення збільшаться значно, як Англія зачне переводити свій великий переселенний плян.

Буенос-Айрес.

Столицею Аргентини є місто Буенос-Айрес. З огляду на це, що багато українських емігрантів іде рік-річно до Аргентини і всі вони якийсь час зупинюються в Буенос-Айрес, подаємо цих кілька слів про це місто.

Буенос-Айрес це безперечно найбільше і найскорше зростаюче місто аргентинської республіки, а можна сказати цілої південної республіки. Місто, котре ще в 1884 році числило 283.000 мешканців, є сьогодні більше як двоміліоновою метрополією і усіма способами старається дорівняти великим центрам Зєдинених Держав Америк.

Для свого росту не має місто всіх даних. Бо клімат в Буенос-Айрес є майже тропікальний, а містові постійно загрожують нагальні бурі, які тягнуть зі сторони моря. Та проте це місто, яке є осідком різних рас і народів змогло вибитися на чолі всіх міст в південній Америці.

Суттю цього великого міста, що лежить при устю ріки Ріо де ля Пляти, є велика горячка зиску. З усіх сторін світу прибули сюди різні люди, опановані одним бажанням: якнайскорше здобути майно. Без праці однак не можна стати багатим. Тому то завважити тут можна погоню за працею. В Буенос-Айрес не знають що таке вісім годин праці. Люде працюють тут до 14 годин денно, а у своє заняття вкладають цілу енергію, щоби лише досягнути намічену ціль, а саме становище і добробут. Ці люде праці, ці непроглядні маси еспанців, французів, англійців, американців, китайців, поляків, німців, українців і інших ні на хвилину не припинюють своїх змагань. Ніхто з них не знає, що це таке вільна хвилинка в полудне. Приємности й забави відкладає кожний на пізніші роки. Спочатку кожний мріє про це, щоби здобути відповідну скількість гроша, потрібну на будову дому.

Що така мрія не є нездійснима свідчить про це хочби розбудова головної вулиці в Буенос-Айрес „Рівадавія“. Перед 50 роками мала вона один кілометр довжини, сьогодні тягнеться на 22 кілометри і є торговельним центром в світовому значінні. При ній містяться бюра торговельних підприємств, тут подибати можна склепи найрізномірніших видів. Рівадавія ще аргентинська „Ціті“.

Буенос-Айрес це типове новочасне місто. Даремне шукав би хтось в ньому історичних памяток. Місто не має ще минушини. Стиль будинків такий, як у всіх інших великих містах. „Капіголь“, осідок уряду, в Буенос-Айрес цілком подібний до вашингтонського, а великі палати, в яких містяться банки, носять на собі п'ятно ню-йорських, паризьких або берлінських банкових домів. Також хмародери тут в моді. Найбільші будівлі мають 20 поверхів, та не улягає сумнівові, що будуть мати ще більше.

Рух, який панує на кілометрових, широких вулицях незвичайний. Тисячі автобусів, авт і віз-

ків тягнуть безупину по асфальті. Люде спішаються, гонять до праці, до інтересів.

Щойно по довгих роках важкої праці, коли мешканець Буенос-Айрес доробиться, починає бавитися. Бавиться тоді до безтями.

Так виглядає столиця Аргентини, через котру переїздить і де часами днями пересиджувати мусять український емігрант.

Еміграція до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами подає додатково до відома, що реєстрація робітників до Франції відбудеться в таких місцевостях:

в Мостиськах дня 16. травня (мая) ц. р.

в Ланьцуті дня 17. травня ц. р.

Інші місцевості подали ми в попередньому числі нашого часопису.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

РЕЄСТРАЦІЯ ЖІНОК І ДІТЕЙ.

Американський консулят в Варшаві (Візова Секція, вулиця Шкільна 2) реєструє зголошення жінок і невінчаних дітей до 21 літ емігрантів, легально замешкалих в Зєдинених Державах Америки і висилає їм реєстраційні карти, які зачинаються буквами „A. W. & Ch.“ після яких слідує чергове число. В останніх часах ці чергові числа зближаються до 5.500. Консулят поучає петентів, що реєстрація відбувається в хронологічному порядку, після внесених подань о візи.

Зареєстровані особи буде взивати консулят в цілі розслідування їх справи після чергових чисел.

Консулят повідомляє, що буде видавати візи тільки цим особам, яким муж, батько зглядно мати, замешкалі в Зєдинених Державах Америки, вистараються для своєї рідні о „affidavit of support“ який через емігрантів має бути предложений консулятові, а окрім того муж, батько зглядно мати мусять вистаратися посвідку легального візду до Зєдинених Держав Америки т. зв. „Form 575“ — наколи досі вони цього не зробили.

Довідуємося, що американський консулят видає місячно около 250 віз емігрантам цієї категорії, це є річно около 3000 віз. Особи, які мають реєстраційні числа до 4000 мають шанси одержати американську візу протягом року до 30. червня 1930 р. Особи, зареєстровані під вищим числом можуть сподіватися карти вступу на візу щойно в 1930/31 році.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Перед місяцем зорганізувалося в Нью-Йорку під проводом п. К. Лисюка, відомого українського бізнесмена, фабричне підприємство для виробу новоопатентованого чорнила, яке підчас писання

відразу висихає, так що зовсім не треба уживати бібули.

Фабрика покищо находиться в Брукліні, Н. Й., але має бути перенесена на Нову Україну, Н. Дж., де вже будують нові будинки.

УСПІХИ УКРАЇНЦЯ.

Відомий вже широко олімпійський чемпіон плавання Юрій Коцай, з Нью-Йорку, пописується тепер плаванням по більших містах Америки і всюди має успіхи. Ще в березні переплив він навзак в Ст. Луй, Мо., 150 ярдів в одній хвилині і 28 секунд.

ВМЕНШЕННЯ ФАРМЕРСТВА.

Ще до шістьдесятих років минулого століття Злучені Держави були майже чисто хліборобською країною. Індустріялізація, яка почалася після громадянської війни, досі вже основно перетворила колишню хліборобську Америку в країну індустриальну з населенням міського типу замість колишнього фермерського, та ще й досі той процес переміни в національним господарстві, характері продукції і складі населення не добіг до свого кінця.

По обрахункам федерального Департаменту Хліборобства на 1-го січня, 1929 року на фармах Злучених Держав жило і працювало 27,511.000 душ, значить на пять мільонів душ менше, як в 1909 році, хоч очевидно за тих двацять літ американське населення дуже зросло. На протязі одного 1928 року фарми втратили 188.000 голов людности, хоч для американського хліборобства це був далеко не поганий вислід, а по містах було вже чимало безробітних.

Якби не природній приріст людности на фармах (на тисячу осіб 23 уродин і 8 смертей), то вменшення фермерського населення було би ще значніше. На протязі останнього року 1,960.000 осіб покинуло фарми і перейшло до міст, тоді як лише 1,362.000 осіб перебралося з міста на фарми. Всеж таки те вменшення на 188.000 душ здається малим, коли порівняти його з попередніми роками. В 1926 році фарми втратили 649.000 голов населення.

КАНАДА.

НЕМА ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА РОБІТНИКІВ ДО ЖНИВ.

Досі не зголосили ще в Еміграційному Уряді управи канадійських залізниць запотребування на рільних робітників до жнив. Пояснюється це тим, що покищо не устаєно ще, чи не вистарчать до жнив ті робітники, які приїхали цієї весни до Канади і ті, що з лісів і промислових центрів зголосяться літом до робіт при жнивах. При цьому англійський уряд докладает усіх зусиль, щоби на жнива до Канади вислати як найбільше робітників і безробітних з Англії. Узгляднивши далі цю обставину, що в Канаді не радо бачать робітників зі Східної Європи, дуже малі є вигляди на це, щоби з Польщі

поїхали цього літа без афідавітів рільні робітники і служниці. Натомість є ще вільні місця для рільничих родин, які хочуть набути в Канаді ферму і мають по заплаченню подорожи принайменше 500 доларів готівки.

Не є вказаним, аби наші селяне зводили себе надією, що удасться їм виїхати цього року до Канади без афідавітів.

СПРАВА ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

З міністром імміграції Р. Форком відбули конференцію п. Ю. Кузик і Ю. Шкварок в справі переселення українських емігрантів, які перебувають тепер в Чехословаччині і не мають змоги заробітків. В конференції брав також участь міністр Ч. Стюарт.

Оба міністри віднесли прихильно до справи переселення, так що конференцію можна уважати успішною.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ УЧИТЕЛІ.

З листи студентів, які покінчили з успіхом професійні учительські іспити в Саскачевані, довідуємося, що між тими студентами є також українці.

І так: в Ріджайні — Михайло Голубицький, а в Саскатуні — Іван Чайковський, Олена Демовська, Дмитро Охитра, Михайло Вашук і Марія Воробець.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІ.

Прем'єр провінції Манітоби оповістив в провінціальному манітобському соймі дня 22. березня склад ріжних соймових комісій. Українські послы назначені членами таких комісій: Бачинський — поправки законів, публичні рахунки, привілеї і вибори, Григорчук — публичні рахунки, рільництво і імміграція, муніципальні справи.

ПОЖЕЖИ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ.

З канадійсько-української преси довідуємося, що в Бруксбі, Саск. згорів з невідомої причини український Народний Дім ім. М. Грушевського. Втрати виносять около 2 тисячі доларів. В домі була добре уладжена сцена, котра цілком знищена.

Друга пожежа трапилася в місті Йорктоні. Згорів там будинок читальні „Просвіти“. В другому випадку є підозрення, що огонь підложила мстива рука.

ЯКА ВАША НАЦІЯ?

Дуже часто питаються при ріжних нагодах наших емігрантів, яка є їх нація. Кожний емігрант повинен знати, що під словом нація (нейшен) розуміють англійці державу. Тому наші емігранти повинні по правді подавати назву цієї держави, з якої вони походять, а саме: Україна, Польща, Румунія, Чехословаччина. Народність називають англійці расою і тому кожний українець повинен скрізь зазначувати, що він по народности українець.

РУХ ПРОТИ ЧУЖИХ МОВ В САСКАЧЕВАНІ.

На річній конвенції шкільних тростів в провінції Саскачевані, яка відбулася в Ріджайні, ухвалено 23 лютого резолюцію з домаганням закону, який заборонив би уживання всякої іншої мови крім англійської в школах та на шкільних подвір'ях. Інша резолюція, яку ухвалила конвенція, жадає поправки шкільного закону, аби шкільними тростями могли бути тільки ті люде, які докажуть перед виборами, що вони можуть читати та писати по англійськи. В теперішню пору вистарчає для шкільного троста, аби він вмів читати та писати в якійнебудь мові.

ГОМСТЕДИ В КАНАДІ.

Протягом 10 місяців 1928 р. нові емігранти, що прибули до Канади, взяли 11.521 гомстедів (земельних наділів по 160 акрів або 113 моргів) у ріжних провінціях: в Манітобі 466, в Саскачевані 3.900, в Альберті 6.471, в Бритійській Колюмбії 594. Взгалі забрали нові емігранти в 1928 р. під управу 1.800.000 акрів землі.

ПЛАТНЯ І ЖИТТЯ.

Після оголошеної через канадійське міністерство праці статистики виносили пересічно в 1928 році видатки одної родини в Канаді тижнево 11.04 дол. на харчі, 3.27 дол. на світло і опал, 6.92 дол. на помешкання. Пересічні видатки були в ріжних провінціях неоднакові; приміром в Манітобі потребувала одна родина тижнево на харчі 10.69 дол., в Бритійській Колюмбії 18.08 дол., а за помешкання плачено в цих провінціях 8.75 дол. згядно 6.56 дол. В порівнанні до 1913 р. було в 1928 р. життя дорожче о 58 проц. Від 1922 р. слідно спадок заробітних платень в канадійському рільництві. Так спала пересічна місячна плата одного рільного робітника в літніх місяцях в Манітобі з 70 дол. в 1920 р. на 38 дол. в 1927 р., а Альберті з 76 дол. на 45 дол., в Бритійській Колюмбії зі 64 на 51 дол. Місячна пересічна плата рільних робітниць виносила в 1927 р. 21.40 до 28 дол.

БЕЗПЛАТНА ПЕРЕПРАВА РІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ З АНГЛІЇ.

„Кунард Кенедієн Пьюс“ доносить, що в місяці квітні заключено між британським і канадійським урядом в порозумінні з канадійськими державними залізницями і англійськими корабельними товариствами нову умову на безплатний перевіз з Англії до Канади 2.200 робітників до праці на фармах. Англійський уряд дає цим емігрантам 10 фунтів штерлінгів позички на заплачення подорожи через море, 10 доларів на особисті видатки під час дороги аж до місця праці і вільний переїзд англійськими залізницями до міст, де відбувається рекрутація, і до порту виїзду. Канадійські державні залізниці дають цій категорії емігрантів безплатні білети на канадійських залізницях аж до місця праці. Першенство в цьому плані мають рільні робітники і безробітні всяких професій. Вони зо-

бовязуються працювати в Канаді найменше один рік на фармах і мають одержувати за свою працю мешкання, харчі і платню відповідно до місцевих цін і здатности до праці.

БРАЗИЛІЯ.

ГІСТЬ З БРАЗИЛІЇ.

На днях відвідав Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові о. Климентій Бжуховський з Прудентополіс в Бразилії, який ще перед війною виїхав туди для душпастирської служби. О. Бжуховський підніс пекучу потребу заснування в Бразилії товариства опіки над українськими емігрантами і зі своєї сторони обіцяв помогти до заснування цього товариства.

НАСЕЛЕННЯ БРАЗИЛІЇ.

Населення Бразилії начислює тепер 39 мільонів мешканців, а в тому столиця Ріо де Жанейро має около 2 мільони мешканців, провінція Ріо де Жанейро 1½ міль., Сао Павльо 6 міль., Мінас Жераес 7 міль., Ріо Гранде до Сул около 3 міль., Парана 1 міль., Санта Катаріна 1 міль., Матто Гроссо 340.000.

УПРАВА ПШЕНИЦІ.

В останніх роках розвела Бразилія широку пропаганду за управою пшениці. Інтензивну працю в цьому напрямі ведуть головню чотири південні бразилійські штати: Сан Павльо, Ріо Гранде до Сул, Парана і Санта Катаріна, бо підсоння тих провінцій дуже надається під її управу. Яке значіння має для Бразилії управа пшениці, загально відомо. Рікрічно пливуть мільони бразилійського золота на купню пшениці за границею, головню в Аргентину.

Під сучасну пору південно-бразилійські штати докладають енергійних зусиль для піднесення цієї важної господарської галузі управи власного збіжжа. Ріжними способами прямують вони до здійснення своїх плянів: розділюють даром між кольоністів насіння, дають даром практичні поради висвітлюють відповідні фільми для пропаганди а Секретаріят Рільництва закуповує жнива у кольоністів по високих цінах. Деякі штати спровадили модерні господарські машини, при помочі яких під доглядом комісії начнеться ведення раціональної рільної господарки.

Деяке заінтересування управою пшениці можна запримітити також по українських кольоніях. Українські кольоністи, наприклад, в Парані стверджують, що вже кілька літ сіють пшеницю і вона там удається дуже гарно. Треба вірити, що всі українські кольоністи заведуть у себе управу пшениці, а це тим більше, що українські переселенці вже на рідній землі обзнайомилися з цією галузю рільної продукції.

УТЕЧА З ПЛЯНТАЦІЙ КАВИ.

Уряд провінції Сао Павльо призначив на рік 1929 2000 контос (около 3 мільони золотих) на спровадження з північної Бразилії робітників на плянтації кави. Плянтатори кави вказують, що річно убуває з їх плянтацій около 150.000 робітників, які або мандрують до міст, або закладають власні господарства. На місце цих утікачів прибуває річно з північної Бразилії около 50.000 нових робітників і около 20.000 тисяч європейських емігрантів, так що річно убуває з плянтацій кави около 80.000 робітників. Тому чимраз більше підносяться голоси, щоби з Європи на кошт сао-павлійського уряду спроваджувати емігрантів на плянтації кави і дбати при цьому, щоби емігранти ці остались на плянтаціях.

ТРАХОМА.

Раз-у-раз привозять кораблі до Бразилії імігрантів хорих на трахому. В останніх днях стверджено цю хворобу у шістьох свіжо прибувших на французькому кораблі „Вальдевія“ імігрантів. Рівночасно на прибувшому з Буенос Айрес кораблі приїхало десять інших пасажирів з трахомою. Всім тим імігрантам заборонено висісти на сушу. Їх завернено назад до Європи.

Справа Еміграційного Дому.

Дня 10: ц. м. гостив у Львові віцедиректор Еміграційного Уряду п. Р. Кутиловський. Користаючи з його приїзду відбулося засідання Міжсоюзної Ради товариств опіки над емігрантами.

Віцедиректора Кутиловського привитав голова ради проф. д-р Семірадський і управитель

Теперішній вид Еміграційного Дому у Львові.

Експозитури Еміграційного Уряду д-р Вишинський.

Реферат на тему викінчення Еміграційного Дому у Львові виголосив д-р Шенфельд, подаючи

дезидерати товариств відносно внутрішньої організації дому, завідування тим домом, приміщення в ньому бюр і т. д.

Д-р Вишинський порушив конечність деяких угодінь для еміграційного руху із Східної Галичини. Передовсім дається відчувати у Львові недостача аргентинського консульату як також і бразилійського.

Секретар Товариства Опіки над Українськими Емігрантами д-р В. Константинович підніс справу утворення по повітах бюр порад для емігрантів, що повинно бути передане суспільним інституціям.

В справі цій забрав також голос член управи Т. О. Н. У. Е. др. А. Говикович, який основно зясував, чому інформаційну службу можуть краще нести інституції самоврядування аніж урядові.

Крім цього порушено ще справу еміграції до Перу.

Віцедиректор Кутиловський відповів дуже обширно на всі порушені питання. Зокрема запевнив, що уряд доложити усіх зусиль, щоби бодай частина дому була в цьому році викінчена і віддана до користання емігрантам. Присвятив він теж багато уваги справі належного інформування та освідомлення емігрантів. Врешті запевнив присутних, що Еміграційний Уряд буде й на далі давати повну піддержку суспільним товариствам опіки над емігрантами.

*

Другого дня, а саме в суботу, дня 11. травня відбули відпоручники Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, президент М. Заячківський і д-р А. Говикович окрему конференцію з віцедиректором Р. Кутиловським, щоби предложити йому деякі дезидерати наших товариств. Між іншими порушили вони справу отворення кружків товариства і бюр інформацій, та видання еспансько-українського словника.

Віцедир. Кутиловський обіцяв прихильно ці справи полагодити. При тій нагоді висказав він признання відносно ведення агенд нашим товариством у Львові та редакції „Український Емігрант“ за влучне редагування часопису.

Еміграція з Польщі в 1929 р.

Після тимчасових обчислень виїхало з Польщі в марті 1929 р. загалом 34.266 осіб, а це до Франції 3.775 емігрантів, до Німеччини 23.333, до Бельгії 174, до Зєдинених Держав Америки 904, до Канади 2.527, до Аргентини 2.588, до Бразилії 576, до Уругваю 87, до Африки 13, до Палестини 54, до Австралії 44.

Вернуло до Польщі в марті загалом 2.054, а в тому з Франції 1.107 осіб, а з Аргентини 142 осіб.

„Юкс“.

Наші емігранти в Канаді дуже часто чують слово „юкс“ і не знають, що воно означає. А слово це значить ні менше ні більше як: українці. Канадійський „Український Голос“ ось як поясняє це:

Канадійські англійці називають українців словом „юкс“. Один наш українець питав кількох англійців, чому вони так називають українців і дістав відповідь, що ми так називаємося. Мене це дуже здивувало — пише цей емігрант — звідки вони взяли таке слово. Недавно ми отряслися з назви „галіщен“, а тут знову щось нового. — Англійці мають звичай скорочувати довгі слова.

Японець називається по англійськи правильно „Japanese“ а в скороченню вони кажуть „Jap“ Фінляндець називається по англійськи правильно „Finnlander“ а в скороченню кажуть англійці „Finn“. Таких примірів можнаби найти сотки. Назва українця є також задовга для англійця, аби вимовляти її цілу, отже вони собі скорочують і замість „Ukrainian“ кажуть „Uk“ (юк), а в числ многим „Uks“ (юкс) замість „Ukrainians“. Тому назва „юкс“ для українців не є ані образлива, ані видумана, хоч і не зовсім правильна, як не є образливі, ані видумані, хоч не є цілком правильні, імена: Джек, Джім, Бил, Майк і ін.

ХРОНІКА.

Чума в Бразилії. Як доносить преса в Бразилії вибухла епідемія чуми. Еміграційний Уряд звернувся до бразилійського уряду із запитом про розміри епідемії. На випадок потвердження тої вістки, еміграція до Бразилії може бути часово здержана.

Велика крадіж у емігранта. Емігрант Іван Кулич з Лопатина їхав дня 8. травня ц. р. в ночі з родиною до Канади. По дорозі між Львовом і Жовквою за стацією Брюховичі злодій украв йому з кишені 500 доларів, які мав Кулич на закупно фарми в Канаді. Кулич скоро завважив крадіж і зловив на плятформі сусідного вагону злодія в потягу, що був в руху. Між емігрантом і злодієм вивязалася бійка, в часі якої оба злетіли з потягу на залізничий шлях і дивним дивом оба вийшли ціло з упадку. Тепер розпочалася погоня за злодієм, який спрямував до ліса. Здержано потяг і кількох пасажирів пустилося в погоню за злодієм. Супроти темної ночі злодій успів скритися в густому лісі. Потовченого емігранта втягнуто до потягу, який поїхав далі до Варшави. В Жовкві повідомлено про випадок поліцію, але досі пошукування за злодієм є безуспіху. Обманства, злодійства і грабіж емігрантів через банду опришків на вулицях міст, в трамваях, на двірцях залізничих і в потягах є у нас на денному порядку. Мимо осторог емігранти якось не можуть научитися добре заховати своє майно і стеретгтися перед обманцями і злодіями. В інтересі емігрантів лежить,

аби поліція і суди з найбільшою строгістю карали еміграційних бандитів.

Нещасний випадок. В Альберті, в Канаді, помер нагло на вулиці український емігрант М. Ваврика. Як виказала лікарська секція, помер від затроєння стрихніною. Поліція веде слідство, щоби розв'язати загадку таємної смерті.

Китайська еміграція в Канаді. В 1927—28 допущено до Канади 3 хінців, в тім дві жінки. В тому самому році депортовано 11 хінців.

Перечислення вкладок. На основі закону з дня 23. березня 1929 р. продовжено речинець до складання зголошень на перечислення щадничих вкладок, зложених в повновартісних валютах в поштової касі ощадности до дня 30. червня 1930 р.

Підвишка процентової стопи. Польський Банк підніс з 8 на 9 відсотків від уділюваних кредитів. Приватні банки підвищили офіційну процентову стопу на 13 відсот. В приватному грошовому обороті процентова стопа є звичайно 3 від ста місячно, а еміграційна лихва вагається від 50 до 100 відсотків. З підвищенням урядової процентової стопи нема виглядів на зменшення еміграційної лихви.

Посмертні згадки. Дня 27. березня ц. р. помер у Філядельфії Василь Мущинка, в 44 році життя. Пікійний походив із села Вижлова, пов. Сколе. — Дня 1. квітня ц. р. помер в Едмонтоні, Канада, інж. агроном Кожушко. Родом був із Полтавщини.

Бібліографія.

„*Neu Sibirien*“. Написав Георг Кляйнов. Видавництво Раймар Гоббінг, Берлін. Книжка формату великої вісімки о 426 сторонах з 12 шкiцями карт і 47 світлинами.

Автор цієї студії над сибірським питанням говорить на вступі, що його праця має виповнити прогалину в європейській літературі в ділянці азійського питання. Автор через 25 літ працював над російською проблемою, а в 1926 р. відбув наукову прогульку в алтайську область. При читанню цієї цікавої студії пізнається, що автор користувався дуже багатою літературою і найновішими урядовими матеріалами і старається можливо безсторонно представити відносини на Сибірі.

Новим Сибіром називає автор не цілий Сибір, але полосу землі від середущого Обу і Иртішу на заході по байкальське озеро на сході і від алтійських гір на полудне по північний ледоватий океан, отже край о поверхні звиш 4 мiльонів квад-

ратових кілометрів з населенням звиш 8 мiльонів душ.

Центром нового Сибіру вважає автор Приалтайську область з її багатими покладами камінного вугля і залізної руди, які дають запоруку, що в майбутньому центр цілого господарського питання північної Азії буде знаходитися на північних узгір'ях алтайських гір. В Новому Сибірі жило в 1920 році звиш 600.000 українців.

Автор студії про Новий Сибір приходить до внеску, що наколи вдасться перевести в життя великий господарський плян уряду Союзу Соціалістичних Радянських Республік, то в самій полудневій часті Нового Сибіру у стiп Алтаю буде могло вигідно жити і розвиватися около 80 мiльонів людей.

В європейській, а в тому також українській літературі, представлявано звичайно, в дилетантський, а ще частіше в „кримінальний“ спiсiб сибірське питання. Книжка Георга Кляйнова є цінною науковою працею, для людей науки, істориків, політиків і взагалі всіх, що пошукують знання. Книжка ця є безсумніву інтересніша для українців, чим німців.

I. I.

Курс чужих валют.

Краї	Валюта	Курс в золотих
Англія	1 фунт шт.	43·50
Аргентина	100 пезів	374·90
Австрія	100 шил.	125·50
Бельгія	100 фран.	24·76
Бразилія	100 мiльр.	106·50
Данія	100 корон	237·22
Годяндія	100 фльор.	357·22
Гданськ	100 гуль.	173·00
Італія	100 лірів	46·71
Німеччина	100 марок	211·57
Ромунія	100 леїв	5·31
Сп. Дер. Америки	1 доляр	8·96
Швайцарія	100 фран.	171·52
Франція	100 фран.	34·82
Югославія	100 дінарів	15·66
Чехословацьчина	100 корон	26·50

**Вступайте в члени
Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Річна вкладка 6 зол.**

З М І С Т: „Непожадані“. — Над рікою Саскачеван. — Великий еміграційний плян у Англії. — Буенос Айрес. — Еміграція до Франції. — Зєдинені Держави Америки: Реєстрація жінок і дітей. Нове українське підприємство. Успіхи українця. Вменшення фермерства. — Канада: Нема запотребування на робітників до жнив. Справа переселення українців з Чехословацьчини. Нові українські учителі. Українські посли в Канаді. Пожежі українських установ. Яка ваша нація? Рух проти чужих мов. Гомстеди в Канаді. Платня і життя. Безплатна переправа рільних робітників. — Бразилія: Гість з Бразилії. Населення Бразилії. Управа пшениці. Утеча з плянтацій кави. Трахома. — Справа Еміграційного Дому. — Еміграція з Польщі в 1929 р. — „Юкс“. — Хроніка. — Бібліографія. — Біржа.

Видає Т-во Опіки над Українськими Емігрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спiлки „Дiло“, Львiв, Ринок ч. 10.